Mozambic
Dincolo de umbră

Ellie Hein

Editura Casa Cărţii, Oradea, 2004

Originally published in English as MOZAMBIQUE, BEYOND THE SHADOW Copyright © 2000 Christ For The Nations, Inc. P. O. Box 769000 Dallas, Texas 75376-9000 web-site: http://www.cfni.org

Mozambic — Dincolo de umbră
de Ellie Hein
Copyright © 2004 Editura Casa Cărfii
O.P. 1, CP. 270,
410610 Oradea
Tel.: 0259-210056
Tel./Fax: 0259-469057
Email: casa.cartii@rdslink.ro
Traducerea: loan Mehedinţi Editarea: Fidelia Stroie Tehnoredactarea: Vasile Gabrian Coperta: Adi Mihocaş
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României HEIN, ELLIE
Mozambic - dincolo de umbră / Ellie Hein. — Oradea : Casa Cărţii, 2004
ISBN 973-86408-8-l
821.11l-97=135.1
Tipărit la Imprimeria de Vest - Oradea

DEDICAŢIE

Dedicată poporului mozambican
ale cărui urme ale durerii au marcat pentru totdeauna
pământul ars din propria lui fără pustiită,
şi care în acelaşi timp a păşit îndrăzneţ dincolo de umbră
.. .spre lumina care se întrezăreşte.
De asemenea tuturor celor care ne-au ajutat
să pnem aprinsă lumina în întuneric,
în special copiilor noştri
Tammy, Dustin şi Deborah.
Vă iubim!
—Ellie

MULŢUMIRI

Această carte nu ar fi ceea ce este rară sprijinul susţinut şi fără munca de echipă a prietenilor noştri de la Christ For The Nations. Ei au prins ritmul inimilor noastre şi l-au aşternut pe hârtie. Cu foarte multă grijă ei au lucrat la sufletul cărţii, fără a pierde nici un detaliu, i-au dat un aranjament mult mai sistematic.
Mulţumim în mod deosebit doamnei Freda Lindsay că a avut încredere în noi şi a fost hotărâtă să vadă această relatare publicată. Doamnă Lindsay, îţi vom fi întotdeauna recunoscători pentru sprijinul şi încurajarea din ultimii cincisprezece ani ai lucrării noastre. Dumneavoastră aţi determinat o mare schimbare în viaţa noastră.
Annei Jeanne Price, mulţumirile noastre sincere şi respectul nostru pentru sensibilitatea ta şi pentru dedicarea uimitoare în a da tot ce-ai avut mai bun în editarea textului în stil african. Datorită ţie rămânem ceea ce suntem

de fapt.
Mulţumiri Sandrei Geldenhuys pentru contribuţia şi încurajarea ta privind introducerea cărţii la tipar şi lui Shirley Lindsay pentru corectarea textului.
Mulţumirile noastre lui Vicky Sanz pentru munca excelentă în tehnoredactarea paginilor, a fotografiilor şi a coperţilor. Nu ne-am fi imaginat ceva mai bun.
Mulţumiri, de asemenea, tuturor rudelor şi prietenilor noştri care în permanenţă ne-au îndemnat să scriem această continuare la prima noastră carte: „Mozambic, crucea şi cununa".
A lui Dumnezeu să fie slava.
Rodney şi Ellie Hein

CUPRINS

Cuvânt înainte la edifia în limba engleză.....11
Cuvânt înainte la edifia în limba română.....15
Introducere.....19
PARTEA ÎNTÂI: CINE ÎI VA IUBI PE COPIII MEI?
1. Glonful din sac.....23
2. Poporul uitat.....28
3. Capturafi.....36
4. Teritoriul leului.....44
5. Fugi din ţara ta.....52
PARTEA A DOUA: UN GLAS PENTRU CEI FĂRĂ GLAS
1. Misiunea Malawi.....63
2. Masacrul pruncilor.....69
3. Dincolo de marele Zambezi.....81
4. S.O.S.....112
5. Aripi.....131
6. Zbor într-un cuib de viespi.....134
7. Peştera Adulam.....153
8. Regiuni îndepărtate interzise.....160
9. Puterea cuvântului scris.....191
10. Un timp de mare foamete.....201
11. Lupte şi victorii în familie.....221
12. Cu avionul în junglă.....231
13. De la război la pace.....238
14. Aceste oase vor trăi.....247
15. Dumnezeu îl vindecă pe general.....260
16. între timp, înapoi la fermă.....266
17. Misionarii în cuptor.....270
PARTEA A TREIA: FRUMUSEŢE ÎN LOC DE CENUŞĂ
1. întoarcerea din exil.....283
2. Postul de comandă.....288
3. Şcoala Biblică din Inhaminga.....299
4. Brazilia vine în Mozambic.....309
5. America, ţara binecuvântărilor.....324
6. Dustin.....327
7. Umblând rănifi.....336
8. Vom zbura din nou.....345
9. Isus Safari.....350
10. întristarea transformată în bucurie.....362
Epilog.....377
Mozambic 2004.....379
Definiţii.....383

LA EDIŢIA ÎN LIMBA ENGLEZĂ

CUVÂNT ÎNAINTE

De:
Profesor Andre Eam Thomashaussen Dr. Jur (Kiel) *Institutul de Drept internaţional fi comparat Universitatea din Africa de Sud*

N-ar fi exagerat să spun că fără Rodney şi EUie Hein, procesul de negociere îndelungat şi dureros şi concluziile Acordului General pentru Pacea în Mozambic de la 4 octombrie 1992 n-ar fi fost posibil. Lucrarea lor misionară din partea de nord şi centrală a Mozambicului, în special în zonele Renamo, şi cu soldaţii şi conducătorii acestei mişcări din anii '80 şi la negocierile de pace din 1989, au pus chiar temelia pentru ca pacea să devină posibilă. Soţii Hein au adus mesajul creştinismului, al iubirii şi respectului pentru viaţa umană, miilor de oameni care n-au auzit până atunci de Cristos. Ei au dat **o** nouă speranţă unor popoare întregi, predicând adesea miilor de oameni brutalizaţi şi abandonaţi, **în mod cu totul deosebit, misiunea lor a avut ca rezultat convertirea miraculoasă la credinţa creştină a câtorva conducători ai mişcării Renamo.** Datorită acestui fapt conducerea mişcării Renamo a căzut de acord în 1989, **pentru** prima dată după 12 ani ai unui război civil, cel mai crud şi mai devastator, să se întâlnească cu o delegaţie de lideri mozambicani pentru a discuta posibilitatea unui cadru pentru pace cu guvernul ţării.

Atunci când au început negocierile de pace cu toată sinceritatea, Rodney, folosindu-se de avionul său Piper Aztec, vechi de 35 ani, s-a

asigurat că negociatorii Renamo pot părăsi adăposturile şi taberele lor secrete ca să ajungă la un aeroport internaţional şi în final să ajungă la Roma, în Italia, unde au avut loc negocierile. De mai multe ori facţiuni ale guvernului mozambican s-au opus negocierilor de pace şi au bombardat pistele de aterizare din Sofala şi au deschis focul asupra avionului în care se afla Rodney. Mulţi oameni şi chiar şi eu am fost întărit de credinţa lor auzin-du-i mărturisind mereu şi mereu cum au scăpat cu viaţă în mod miraculos şi nevătămaţi în cursul acestor călătorii. Rodney a fost singura persoană în care liderii mişcării Renamo au avut încredere să-i facă de cunoscut destinaţia călătoriilor lor şi să-i ducă la aeroport.

Efortul familiei Hein în toţi aceşti ani a fost enorm. Cele mai înalte oficialităţi, reprezentanţi ai celor mai puternice naţiuni, în permanenţă au contat pe ei, cerându-le să folosească mijloacele lor rudimentare şi avionul lor vechi pentru a asigura transportul şi comunicarea cu un popor altfel inaccesibil, şi aceasta fără nici o remuneraţie.

Acestu lucru poate fi ilustrat doar de simplul fapt că în tot cursul procesului de negociere, până cu două luni înainte de semnarea Acordului de Pace, mişcarea Renamo n-a avut la dispoziţie nici un mijloc accesibil de telecomunicaţii. Orice document şi orice propunere în timpul celor opt protocoale lungi, care formează Acordul de Pace, a trebuit să fie primit şi transmis către liderii Renamo de Rodney şi Ellie. Chiar şi atunci când conducerea mişcării Renamo a primit în cele din urmă un telefon portabil care funcţiona prin satelit în august 1992, ei (şi împreună cu ei, şi puterile lumii şi negociatorii de la Naţiunile Unite), au trebuit să se bazeze pe avionul lui Rodney pentru a asigura combustibilul pentru generatorul care alimenta telefonul.

Rodney şi Ellie n-au căutat să le fie recunoscute meritele sau să li se facă publicitate. Dimpotrivă, ei au îndurat cu răbdare acuzaţiile şi defăimările, hărţuielile şi ameninţările şi ura celor care îi invidiau pentru încrederea pe care au clădit-o în Mozambic prin faptul simplu că au continuat să fie o pildă de iubire şi credinţă.

După încheierea Acordului de Pace în luna octombrie 1992, Mozambicul şi cele mai multe ţări vecine au trecut prin cea mai grozavă secetă care a existat vreodată. Milioane de oameni erau în primejdie de moarte datorită lipsei de apă şi de alimente. Rodney şi Ellie au folosit fiecare moment şi toate resurele posibile pentru a încerca să aducă situaţia la cunoştinţa întregii lumi, pentru a lupta în vederea acordării ajutoarelor şi când acestea întârziau să vină, ei înşişi au distribuit alimente şi medicamente populaţiei în agonie.

în timpul celui mai crud şi nemilos război al foametei, când guvernul, în mod conştient nu lăsa să intre ajutoarele cu medicamente şi alimente în interiorul ţării (unde conducea mişcarea Renamo), avionul lui Rodney devenea singurul semn de speranţă. Cu o capacitate maximă de jumătate de tonă, avionul era aşteptat pe o pistă de aterizare înconjurată de până la 4.000 de oameni, care aveau nevoie de ajutor şi de alimente. Cruzimea acestei experienţe de a nu fi în stare să faci mai mult decât un gest, a fost cel mai dureros lucru pentru ei.

Soţii Hein continuă să fie cunoscuţi prin sate de sute de pastori pe care i-au motivat să îşi asume lucrarea misionară, de pacienţii pe care i-au ajutat şi de studenţii Şcolii Biblice pe care au construit-o la Inhaminga. încrederea mea în familia Hein şi în integritatea şi competenţa lor este necondiţionată.

De la **Rev. Wayne** Myers Misionar în Mexic şi în toată lumea

Din când în când întâlnim oameni care au un impact profund asupra vieţilor noastre. In mod neintenţionat ei provoacă gândirea şi modul nostru de viaţă. Aşa stau lucrurile şi cu Rod şi Ellie Hein. Având privilegiul să

cunosc sute de misionari dragi care lucrează în toată lumea, în cei peste cincizeci de ani de dedicare pentru lucrarea misionară, cred că dacă s-ar face un clasament al celor mai buni zece misionari, ei ar fi în vârful clasamentului. Cuvintele nu pot exprima pe deplin admiraţia mea pentru curajul, îndrăzneala şi dedicarea acestor oameni tineri şi credincioşi ale căror sacrificii costisitoare şi a căror sensibilitate faţă de călăuzirea Duhului Sfânt au afectat istoria unei întregi naţiuni, atât din punct de vedere politic, cât şi spiritual. Fie ca această carte să ne inspire pe toţi să ne reevaluăm priorităţile şi să ne redirecţionăm eforturile noastre spre acele lucruri care au valoare eternă.

CUVÂNT ÎNAINTE
LA EDIŢIA ÎN LIMBA ROMÂNĂ

„Duhul Domnului este peste Mine, pentru că M-a uns să vestesc săracilor Evanghelia; M-a trimis să tămăduiesc pe cei cu inima zdrobită, să propovăduiesc robilor de război slobozirea, şi orbilor căpătarea vederii; să dau drumul celor apăsaţi şi să vestesc anul de îndurare al Domnului" lMca 4: 18, 19.

Cât de adevărată este în dreptul nostru această declaraţie a Domnului nostru Isus?

Deoarece noi călcăm pe urmele Lui în ungerea şi autoritatea pe care El ne-a dat-o, cred că fiecare dintre noi este chemat în mod egal să împlinească această sfântă chemare. Cu cât ne apropiem mai mult de Iubitul nostru Isus cu atât Ii putem au2Î bătaia inimii pentru o lume care moare în fiecare zi în păcat; cât de mult dorește El să plângă cu cei ce plâng, să îi tămăduiască pe cei cu inima zdrobită, cât de mult dorește El să îmbrăţişeze un orfan, să îi viziteze pe cei din închisoare, să le spună celor care vin de la război că există slobozenie pentru ei... dar cine să se ducă, cine să II reprezinte, cine va sta în spărtură pentru o naţiune care moare fără speranţă, cine va avea curajul să se ridice în Numele Lui să schimbe istoria unui popor fără viitor strălucit?

Consider o mare onoare să mi se permită să scriu despre doi oameni extraordinari care datorită supunerii şi ascultării de chemarea lui Dumnezeu în viaţa lor au schimbat istoria unei naţiuni întregi, ca apoi datorită mărturiei lor mii de oameni din întreaga lume să fie provocaţi la marea aventură de a-L servi pe Dumnezeu dincolo de ceea ce este obişnuit, dincolo de tradiţie şi comfort. Luca 4:18-l9 este piatra de căpătâi pentru lucrarea pe care ei continuă să o facă în Mozambic. Cuvintele mele sunt sărace, dar pline de respect şi totală admiraţie pentru Rod şi Ellie Hein, părinţii şi mentorii mei spirituali, apostoli şi eroi ai credinţei care datorită dedicării lor totale pline

de dragoste şi sacrificiu continuă să motiveze şi să inspire mii de oameni în a-L cunoaşte pe Dumnezeul adevărat şi neschimbat de-a lungul veacurilor. Testaţi în dăruirea şi credinţa lor neclintită, de-a lungul anilor, printre zâm-

bete şi lacrimi, au dovedit credincioşie faţă de Cel care i-a chemat, slujindu-i cu umilinţă şi adâncă compasiune pe cei mai săraci dintre cei săraci, pe cei lăsaţi deoparte de-a lungul a sute de ani. Ştiu că Dumnezeu mă iubeşte mult pentru că m-a ales şi mi-a dăruit această mare oportunitate să slujesc în această misiune, condusă de Rod şi Ellie, alături de nişte oameni aleşi pe care îi consider cu tot respectul familia mea din Mozambic.
Vreau să îi provoc pe cei care au în mână această carte, faceţi-vă timp să o citiţi de la un capăt la altul, fiţi deschişi la ceea ce Duhul lui Dumnezeu vă va provoca şi dacă vă va spune că e timpul să ieşiţi din comfort şi cotidian, aveţi îndrăzneala să vă aventuraţi cu Isus în ceea ce El are mai bun pentru voi. Pot să vă spun din experienţă că vă va aduce enorme bucurii şi împliniri şi viaţa voastră va fi tot mai bogată în Dumnezeu. De la bun început e de ştiut că aceste cuvinte nu au intenţia să îi învinovăţească şi să îi condamne pe cei chemaţi să slujească în ţară la un alt loc de muncă. Dar, cu siguranţă într-un fel sau altul toţi am primit Marea Trimitere din partea Domnului de a duce Evanghelia până la marginile pământului. Dacă chemarea Domnului pentru tine este să îi slujeşti pe oamenii nenorociţi şi pierduţi care îţi ies în cale fă-o cu credincioşie, dar dacă Domnul te-a chemat specific să laşi totul şi să te aventurezi cu El în altă parte a lumii, vreau să ştii că nu vei găsi împlinire şi fericire în orice altceva vei încerca să faci în afara Voii Lui.
Cât despre mine, o româncă de rând—nimic extraordinar legat de trecutul, prezentul şi viitorul meu în afara strălucirii pe care o am când Isus e totul şi eu nimic. Nu e vorba de povestea mea acum, mă simt ca şi Ioan Botezătorul, pregătind calea înaintea acestor oameni deosebiţi. Dar ştiu că e timpul în istorie când Dumnezeu vrea să provoace poporul român, în mod special pe tinerii care îl iubesc pe Domnul, la un alt fel de dedicare şi dăruire de cum au fost obişnuiţi. De-a lungul timpului Dumnezeu şi-a trimis slujitorii pentru a ajuta şi a încuraja poporul nostru. De la Cuvântul propovăduit cu putere, la slujirea celor mai săraci, am învăţat să primim, dar am uitat să dăruim, chiar dacă a dărui a fost din trecut una din calităţile cu care, ca naţiune, ne puteam mândri. Sărăcia, truda de fiecare zi ne-a făcut să ne gândim mai mult la noi şi să uităm că puţinul pe care îl avem îi aparţine lui Isus. îi mulţumesc mereu Domnului pentru cei mai minunaţi părinţi din lume, fraţi şi surori pe care mi i-a dat. Am învăţat de la ei dăruirea cu sacrificiu, pasiunea pentru suflete, şi de ce nu, îndrăzneala de a păşi dincolo de abilităţile şi limitele mele omeneşti. Am învăţat de la Dani, iubitul meu frate

care acum e cu Domnul Isus, răbdarea şi mulţumirea chiar în cele mai grele momente. Timpul în care am slujit în lucrarea cu copiii la biserica Betel din Oradea, dorinţa după ceva neobişnuit... toate acestea Dumnezeu le-a folosit să mă pregătească pentru aventura pe care o trăiesc cu Dumnezeu aici în Mozambic. Dacă Dumnezeu mă poate folosi pe mine, o fată obişnuită, din România, te poate folosi şi pe tine, viaţa mea e o mărturie a credincioşiei şi dragostei lui Dumnezeu. Din'punct de vedere spiritual, emoţional şi financiar Dumnezeu e Cel care mă susţine în fiecare zi aici în mijlocul unui popor pe care nu îl cunoşteam, dar despre care, Cel pe care-L servesc, ştia de mult. De la chemarea pe care El mi-a facut-o, până la privilegiul de a veni şi a lucra aici în Mozambic totul e o minune a Domnului pe care continui să o trăiesc în fiecare zi.
De ce sunt aici în mijlocul junglei, de ce Mozambic şi nu România, de ce eu ca fată, de ce fără soţ şi familie... sunt întrebări pe care cu bună intenţie orice român adevărat mi le-au pus. Răspunsul e foarte simplu: pentru că încă înainte de a exista pe acest pământ Creatorul şi Dumnezeul meu a hotărât ca acum în acest timp în istorie să fiu aici să îl reprezint, să fiu mâinile întinse ale dragostei pentru toţi copiii neiubiţi şi nedoriţi ai unei naţiuni care încearcă să se ridice din suferinţa şi jugul umilinţei prin care a trecut de-a lungul secolelor.
Cred din toată inima că atunci când ne deschidem ochii şi vedem nevoia dincolo de limitele graniţelor României şi acceptăm provocarea lui Dumnezeu de a merge până la marginile pământului să vestim săracilor Evanghelia, să îi tămăduim pe cei cu inima zdrobită... să vestim anul de îndurare al Domnului, ne împlinim menirea pentru care am fost creaţi, şi în acelaşi timp Dumnezeu începe să vindece rănile, să ridice poverile şi să aducă eliberarea şi mântuirea scumpului nostru popor român.
Simona Caba
Inhaminga, Mozambic
Octombrie 2004

'

INTRODUCERE

Aceasta este povestea vieţii unor oameni obişnuiţi, fără talente sau însuşiri speciale, oameni care au fost prinşi într-o dramă extraordinară care a afectat istoria unei naţiuni şi a schimbat destinul multor suflete. Este pur şi simplu povestea unei vieţi predate lui Dumnezeu, nu a.unor mari realizări personale. Controversată şi provocatoare, în parte e o poveste tristă, dar are şi momente de bucurie extatică. Mai mult decât toate acestea, e o poveste
adevărată-----în cele mai mici amănunte—şi e o poveste actuală care ajunge
chiar până în anul 2000.
Pe unul dintre pereţii camerei avem afişate cuvintele unui autor celebru din secolul XX care glăsuiesc astfel:
Ca să fii un scriitor bun
Mai întâi trebuie să ai talent... apoi trebuie să ştii ce e disciplina,
să ai o concepţie cu privire la ceea ce ai putea crea
si o conştiinciozitate absolută care să prevină falsul.
Scriitorul trebuie să fie inteligent.
Timpul e scurt si el trebuie să trăiască suficient ca să-si scrie opera.
A.ş dori să citesc ceea ce ar scrie un astfel de scriitor.
Ernest Memingway
Mi-a fost de folos să citesc adesea aceste rânduri când mă luptam şi doream să am mai multă inteligenţă pentru a face dintr-o relatare complicată o istorisire uşor de înţeles. Pentru că este o istorisire adevărată şi nu un roman, n-am putut schimba nimic ca să o fac mai coerentă sau să o contureze mai bine. Faptele sunt fapte şi ele pot fi mai ciudate decât ficţiunea.
Cât priveşte aspectul disciplinei, cât de uşor m-am lăsat distrasă, poate datorită emoţiilor legate de conţinutul fiecărui capitol. Plăcute sau dureroase, emoţiile sunt intense; şi *am avut întotdeauna nevoie de încă o ceaşcă de ceai!*

Rodney m-a încurajat în permanenţă în pasiunea lui nesfârşită de a-mi da ajutorul de care aveam nevoie. Nu am o relafie bună cu computerul şi fără ajutorul şi perseverenţa lui Rod aş fi renunţat de o sută de ori. împreună am râs şi am plâns de câte ori ne aminteam unele dintre incidente. Am scormonit între amintirile şi documentele roase de timp pentru a ne asigura ca am prezentat corect toate întâmplările.
Suntem mulţumitori că am supravieţuit pentru a turna din trăirile noastre în aceste pagini, storcând fiecare strop care s-ar putea să atingă o altă inimă, şi pentru a face mai uşor pentru cititor să vadă cu claritate iubirea, puterea şi măreţia Dumnezeului nostru.
Ellie Hein

\ înainte de a citi, observaţi, va rog, definiţiile de la pagina 383.

V>aAe.a mtâi

CINE II VA IUBI PE COPIII MEI?

„De-abia puteam să mai respir.
Mi-a sărit inima din piept
când am simţit pistolul automat AK-47
împingându-mă din spate
şi am auzit un glas răguşit spunându-mi: 'Umblă!' *0, Dumnezeule, nu vreau să mor. 0, Dumnezeule, copiii mei!*
Cine îi va iubi pe copiii mei?" —Ellie Hein
Am au^it glasul Domnului întrebând:
„Pe cine să trimit si cine va merge pentru Noi?"
Atunci am răspuns: „lată-mă, trimite-mă!"
Isaia 6:8

GLONŢUL DIN SAC

Soarele strălucitor al Africii sclipea pe aripile albastre ale avionului Piper Aztec pe care Rodney l-a adus în poziţie orizontală pe deasupra copacilor. Bancurile de nisip tremurau lângă oglinda de apă în timp ce avionul a mai lăsat din altitudine ca să putem vedea mai de aproape hipopotamii care leneveau în râul Zambezi. Un crocodil monstruos care stătea la soare după ce-a fost trezit atât de brutal de mugetul cele două motoare, s-a ascuns lunecând în adâncimile protectoare. Ciulindu-şi urechile lor mici, hipopotamii şi-au întors boturile lor mari către uriaşa pasăre de oţel cu sunet asurzitor.
Inima lui Rodney era copleşită de bucurie la vederea acestor lucruri. Aceasta era cea mai frumoasă imagine a Africii. Naturală. Puteai uita pentru o clipă că ne aflam în plin război.
întunecos, pericolul ascuns pândea de sub aripile avionului. Camuflaţi în iarba şi vegetaţia de pe malul râului, o grupă de soldaţi aşteptau ţinând metalul rece al armelor lor într-o încleştare de moarte. în câteva secunde un baraj de venin mortal a fost aruncat asupra ţintei. Rodney s-a încordat la izbucnirea focului automat care s-a auzit peste zgomotul motoarelor. O a doua rafală s-a năpustit asupra fuzelajului.
Rod s-a uitat rapid peste aparatele de bord pentru a vedea dacă au apărut stricăciuni la părţile vitale ale aparatului de zbor. încă nu, şi ceea ce era mai important, motoarele funcţionau încă. Aplecându-se pentru a verifica întâi aripa dreaptă şi apoi aripa stângă, n-a putut vedea vreo scurgere de combustibil—dar şi dacă ar fi fost vreo scurgere, s-ar fi văzut ceva oare? Nedesco-perind vreo problemă aparentă, Rodney a accelerat pentru a ajunge la fâşia cu tufişuri cât mai repede posibil. „Mulţumesc, Doamne Tată. Tu m-ai acoperit cu penele Tale şi sub aripile Tale-mi găsesc adăpost."
Douăzeci de minute mai târziu ochiul format al lui Rodney a găsit poieniţa mică din pădurea îndesată. Soldaţi prietenoşi de această dată au apărut din tufişuri cu armele lor pregătite, stând de-a lungul cărării atât pentru a proteja cât şi pentru a ura bun venit. Supraveghind manevrele de aterizare,

Rodney s-a apropiat de pista din mijlocul pădurii. Va ieşi trenul de aterizare? Da! Luminile verzi s-au aprins şi rotile au ieşit. Slavă Domnului că ansamblul trenului de aterizare s-a ţinut bine şi a rămas intact atunci când roţile au atins pământul şi avionul s-a aşternut lăsând în urmă un vârtej de praf şi de frunze. Rod mulţumea răsuflând uşurat, ştergându-şi sprânceana transpirată.
Soldaţii Renamo rânjeau un vesel bun venit strângând mâna prietenului lor „Joseph", unii dintre ei îmbrăţişându-l. Aici aveam o legătură cu lumea de afară. O lume fără război, unde oamenii trăiau fără frica de a fi bombardaţi sau atacaţi. O lume unde erau magazine şi lucruri de cumpărat, unde pacea şi bunul simţ erau la ordinea zilei. Un grup de creştini şi lideri ai bisericii au ieşit înainte să-l salute pe Pastor Joseffo (alias Rodney sau Joseph). Ei au mers cale lungă pe jos pentru a fi astăzi aici unde li s-a spus să aştepte darurile care vor veni cu avionul misionarului. Râdeau şi discutau bucuroşi; reuniunea era cu totul specială când viaţa era plină de pericolele războiului.
Au descărcat mai întâi cutiile cu Biblii pentru bisericile care n-aveau nici un exemplar al Cuvântului lui Dumnezeu. Apoi baloţi de haine, materiale textile pentru femei şi fete care stăteau ascunse de ruşine în colibe şi în spatele copacilor pentru că n-aveau haine. In cele din urmă, sacii cu seminţe, fără de care n-ar fi recolta pentru a supravieţui anul acesta. Ce comoară din cer a venit astăzi!
Când ultimul sac a fost scos afară a lăsat o dâră de seminţe care curgeau printr-o gaură din sac. Cine va semăna sământa din acest sac va găsi printre seminţe un obiect de metal. S-ar putea să nu fie deloc surprins pentru că, la urma urmei, e vreme de război. Cine ştie unde va nimeri glonţul următor?
Cu avionul descărcat acum, Rodney verifică urmele gloanţelor şi a găsit un glonţ înfipt în burta avionului. Priveşte de aproape la unghiul traiectoriei. Glonţul a trecut la un centimetru de cablurile de control al elevatorului din spate şi s-a oprit în sacul cu seminţe ce se afla chiar în spatele primului scaun. Avionul primise doar o singură lovitură din tot focul acela al armelor automate. Rodney a estimat că s-a tras cu cel puţin opt arme. Totuşi nu e nevoie decât de un glonţ ca să doboare avionul. încă o dată Dumnezeu i-a cruţat viaţa lui Rod.
„Nu trebuie să te temi... nici de săgeata care ^boară %iua" Psalm 91:5.
GHERILELE DIN TUFIŞURI
Când eram copil, în Rhodezia (Zimbabwe) am întrebat-o pe mama mea:
„Va fi război în timpul vieţii mele?" Relatări din timpul războiului (al doilea
oi [mondia]l) ajunseseră şi la urechile mele şi eram sigură că nu voi fi

niciodată suficient de curajoasă ca să înfrunt teroarea şi greutăţile unui război. Mama mea m-a asigurat mângâindu-mă: „Nu cred." Cât de mult greşeam cu totii!
Prima mea experienţă legată de violenţa războiului am avut-o doar câţiva ani mai târziu când o bombă cu benzină a fost aruncată prin fereastra dormitorului de băieţi din primul an de la şcoala cu internat din Chipinge pe care o frecventam. Ţipetele de groază ne-au făcut să ne năpustim la ferestre şi i-am văzut pe micii băieţaşi

alergând prin iarbă spre dormitorul nostru.
In noaptea aceea, fiecare dintre noi, cei din ultimul an, am avut în paturile noastre un copil tremurând îngrozit căci dormitorul lor fusese evacuat. Nu mai rămăsese nimic din dormitorul băieţilor. Unul singur, Johnny, pe al cărui pat căzuse bomba, a avut arsuri foarte mari. Verişorul meu, Francois, a suferit arsuri minore la palme datorită faptului că a vrut să stingă flăcările ce-l cuprinseseră pe Johnny. Ultimul nostru incident de război a fost în anul 1994.
Războiul Rhodezian de gherilă a urcat la diferite niveluri de intensitate între 1965 şi 1980. Rodney şi cu mine ne-am căsătorit în 1971, chiar înainte de escaladarea războiului la cea mai mare intensitate. Ororile războiului au fracturat atât viaţa comunităţilor de negri cât şi a celor de albi, zguduind lumea cu atrocităţile comise de ambele părţi. Ambuscadele, minele de teren, atacurile asupra caselor, crimele săvârşite cu brutalitate deveniseră lucruri obişnuite. Familiile erau destrămate datorită separărilor repetate pe motiv că bărbaţii erau chemaţi la arme. Cât de mult uram aceste despărţiri. Prieteni şi cunoştinţe erau îngropaţi în fiecare lună, uneori în fiecare săptămână. Garduri înalte de siguranţă împrejmuiau casele noastre, iar ferestrele erau protejate cu ecrane anti-grenadă. Conduceam un vehicul anti-mină cu geam care nu putea fi perforat de gloanţe.
Punctul de cotitură în viaţa noastră a fost atunci când tatăl meu a fost luat prizonier într-o ambuscadă. în agonie şi sângerând mult datorită celor cinci răni făcute de gloanţe, el s-a agăţat cu eroism de viaţă încercând s-o convingă pe mama că se simte bine. Pentru noi „Pa" era invincibil. El împuşcase pentru prima dată un elefant la vârsta de doisprezece ani. Era cel mai dur dintre cei duri. Nu putea să moară aşa! Dar a murit.
Am fost copleşiţi pe de-a-ntregul. înmormântarea a fost oribilă; dureros de goală, cu excepţia suferinţei care se revărsa din noi. Dintr-o dată am fost confruntaţi cu faptul că eram ignoranţi din punct de vedere spiritual şi nu ştiam ce urmează după moarte. Credeam în Dumnezeu, dar n-aveam experienţa personală de a-L cunoaşte pe El. Rodney a scos o Biblie plină de praf

din raft şi împreună am încercat să căutăm răspunsuri. N-am găsit. Dar în profunzimea dezastrului şi deznădejdii noastre Dumnezeu a sădit sămânţa căutării, care într-un an a crescut, noi ajungând la o glorioasă descoperire şi acceptare a lui Isus ca Domn şi Mântuitor al nostru... şi nu numai al nostru, ci şi al mamei şi al surorilor mele şi al familiilor lor. In lipsa tatălui nostru pământesc pe care l-am iubit, am învăţat să ne bazăm pe braţul veşnic al Tatălui ceresc etern şi iubitor.
în anul 1980 războiul Rhodezian s-a încheiat o dată cu înlocuirea guvernului albilor lui Ian Smith cu guvernul negrilor condus de preşedintele Robert Mugabe. în această vreme jurământul nostru de loialitate fusese schimbat de la patria noastră pământească la patria cerească. Am fost în întregime dedicaţi cauzei lui Cristos. El a devenit chiar raţiunea noastră de a trăi şi eram îndrăgostiţi cu pasiune de El. în timp ce mii de Rhodezieni albi, la perspectiva de a trăi conduşi de un guvern al negrilor, fugeau spre frontiera Africii de Sud care încă era condusă de albi, Dumnezeu, în mod clar ne-a spus sa rămânem. El avea un scop pentru viaţa noastră chiar acolo unde ne aflam.
Cât de mare a fost eliberarea noastră, să fim liberi de amărăciunea şi de mânia rezultată din anii de confruntări şi lupte. Isus a şters durerea şi întristarea noastră, iar lanţurile răzbunării au căzut. Am crescut şi am trăit într-o atmosferă înrudită cu apartheid-ul, dar acum simţeam chemarea de a duce Evanghelia celor care fuseseră duşmanii noştri. încetarea războiului a adus, de asemenea, o libertate de mişcare. înainte nu eram lăsaţi să ducem Evanghelia în zona tufişurilor pentru că armata interzicea intrarea în aceste regiuni, dar acum puteam să plecăm şi să venim cum doream. Am devenit misionari în ţara noastră, ducând Evanghelia în sate, descoperind fraţi negri şi surori în Cristos care fuseseră eliberaţi ca şi noi.
Anotimpul nostru de pace a fost de scurtă durată. Serile petrecute în rugăciune şi mijlocire au dat naştere unei viziuni ce a pus o dorinţă incredibilă pe inima noastră. Acum sufletele noastre agonizau pentru Mozambic. O naţiune care suferea dincolo de puterea imaginaţiei, căci guvernul marxist prigonise şi ucisese nenumăraţi creştini. Sângele martirilor striga din pământ către Dumnezeu. Mii şi mii de oameni au pierit fără să fi auzit Evanghelia lui Isus Cristos. Războiul civil era sălbatic, lăsând în urmă o cărare a morţii şi ruinei, cu mult mai devastatoare decât cele care pârjoliseră pământul nostru.
Acolo vom merge, chiar într-o altă zonă de război, ostilă. Numai că de data aceasta nu vom mai avea vehicule blindate. Nu vom avea ecrane antd-grenadă şi garduri protectoare şi nu va fi cine să ne sară în ajutor. Va fi doar

Dumnezeu şi sabia Domnului, care este Cuvântul lui Dumnezeu. Acestea se vor dovedi din nou şi din nou mult mai puternice decât armele pământeşti de război.
„Dacă trăieşti pentru lumea ce va să vie, o primeşti pe aceasta în schimb; dar dacă trăieşti numai pentru această lume le pieriţi pe amândouă."
C. S. Lewis

Doi

POPORUL UITAT

Când guvernul marxist Frelimo a venit la putere în Mozambic în 1975, graniţa cu Rhodezia era închisă. Frelimo nu voia să aibă de-a face cu „occidentul", cum eram noi priviţi atunci. Dar când Rhodezia a devenit Zimbabwe, toate aceste lucruri s-au schimbat, preşedintele Mugabe fiind unul dintre marii suporteri ai marxismului şi prieten apropiat al guvernului comunist Frelimo. Graniţa cu Mozambic s-a deschis şi am putut s-o trecem, nu fără anumite dificultăţi şi restricţii.

In 1982 s-a făcut un pas către libertatea religioasă şi interdicţia privind bisericile a fost ridicată. Totuşi datorită rigidităţii guvernului comunist al Mozambicului, misionarii nu erau bineveniţi şi, cu toate că prigonirea era mai puţin severă, erau mulţi care aveau să moară pentru credinţa lor. A trebuit să intrăm în ţară folosind un anumit pretext, nu pentru a predica Evanghelia. La început, dacă doream să aducem Biblii, trebuia să o facem pe ascuns. Orice formă de literatură creştină era considerată „material subversiv".

Cu ajutorul lui Jethro, un prieten din Zimbabwe, am vizitat câteva biserici mici. întotdeauna am fost profund mişcaţi de entuziasmul cu care ne-au întâmpinat şi de lacrimile lor de bucurie. „N-au mai fost vizitatori la noi de mulţi ani. Oamenii se tem să vină aici de frica războiului. Noi ştim că Dumnezeu ne iubeşte şi Se îngrijeşte de noi, pentru că El v-a trimis. Am crezut că am fost uitaţi de lume." Un bătrân s-a ridicat tremurând pe picioare rezemându-se într-un băţ şi a spus cu o voce bălbăitoare: „Acum sunt gata să mor, căci au văzut ochii mei mântuirea Domnului. Dumnezeu nu ne-a uitat. De multe ori am fost aproape de moarte, dar Dumnezeu m-a ţinut în viaţă până-n ziua de azi."

A fost umilitor să vezi reacţia faţă de micile daruri pe care li le-am adus. Bibliile ţinute cu gingăşie la piept; săpunul pe care îl miroseau şi despre care exclamau şi-l mângâiau ca şi cum ar fi fost lingouri de aur. Hainele erau purtate cu reverenţă peste zdrenţele lor rupte. Creştinii se agăţau de fiecare

cuvânt pe care-l spuneam noi, atât erau de dornici de contact cu lumea de afară şi atât erau de flămânzi să asculte Cuvântul lui Dumnezeu. A fost o experienţă care ne-a îmbogăţit, dar am fost întristaţi de condiţiile în care trăiau ei. Doream foarte mult să îmbrăcăm această biserică dezgolită cu veşmintele laudei.

Spiritul opresiv al comunismului a cuprins întreaga naţiune. Cele câteva maşini care puteau fi văzute pe drumurile stricate erau vechi şi deteriorate. Străzile erau lipsite de viaţa şi activitatea reală, oamenii umblând cu ochii în pământ, foarte arareori vorbind sau râzând. Cele mai multe magazine erau închise, iar cele câteva care erau deschise n-aveau mare lucru de oferit. Rânduri întregi de rafturi goale cu câteva articole împrăştiate pe ele şi care nu erau de nici un folos, descriau starea inimii şi sufletul Mozambicului aflat sub guvernare marxistă.

Am hotărât să dăm ce avem mai bun oamenilor acestei naţiuni. Deja văzusem diferenţa pe care Isus o făcuse în viaţa celor care îşi puseseră încrederea în El. Creştinii arătau altfel, erau altfel. Feţele lor, cu toate că şi ei trăiau în aceleaşi vremuri tulburi, nu erau aşa de întunecate ca ale celorlalţi din jurul lor. Doream să predicăm Evanghelia, să încurajăm bisericile şi să câştigăm suflete pentru Cristos indiferent care ar fi preţul pentru aceasta.

Acest lucru era mai uşor de spus decât de făcut. Zilele în care aveam un venit sigur erau de mult apuse. Rodney şi-a folosit talentele sale numeroase pentru a face anumite lucruri până ce am avut suficienţi bani ca să umplem rezervorul camionetei noastre vechi şi să luăm şi câteva canistre cu combustibil, pentru că, în Mozambic, rar când puteai să găseşti de cumpărat. Doream să cumpărăm câte Biblii am fi putut, poate douăzeci, o cutie de săpun şi câteva creioane şi caiete. Hainele vechi pe care întotdeauna le adunam, le împachetam în saci şi-apoi plecam.

Uneori ne simţeam stânjeniţi de insuficienţa ajutorului în bunuri pe care-l duceam unor oameni care n-aveau nimic. Camioneta noastră nu era un vehicul pe care să putem conta şi nu rezista la drumuri lungi, stricate şi neumblate. Cei câţiva oameni ale căror vieţi le-am influenţat şi puţinul pe care l-am realizat, nu justifică în mod firesc riscul şi efortul implicat în aceste călătorii. Dar privind lucrurile din perspectiva valorilor spirituale, riscurile n-au însemnat nimic. Isus Şi-a vărsat sângele pentru sufletele oamenilor. Chiar şi pentru un singur suflet

s-ar fi meritat călătoria. Cu toate acestea, niciodată n-a fost doar un singur suflet; am fost uimiţi de ceea ce a făcut Dumnezeu cu puţinul pe care noi l-am avut. El a vorbit inimii lui Rodney: „Ia ceea ce ai şi Eu îl voi înmulţi." Puţin înseamnă mult atunci când Dumnezeu e la mijloc.

Timp de trei ani am lucrat în acest fel, vizitând cât mai multe locuri. Eram în permanenţă frustraţi de timpul scurt cât guvernul Frelimo ne mai îngăduia să stăm în ţară. Doar câteva zile de fiecare dată şi numai în anumite zone în care fiecare mişcare de-a noastră era urmărită de agenţii SNASP, echivalentul mozambican al KGB-ului. Nu ni se îngăduia să evanghelizării sau să facem vreo lucrare semnificativă. Am conceput un plan prin care urma să obţinem timp mai mult şi să vizităm alte regiuni, solicitând viză de tranzit în drum spre Malawi. Acest lucru ne-a îngăduit să mergem cu maşina prin alte regiuni şi, cum camioneta noastră se defecta mereu, aveam întotdeauna scuze să cerem mai multe zile pentru efectuarea călătoriei de tranzit. Ne opream din drumul nostru, stabilind contacte cu biserici din toate denominaţiunile şi predicam pretutindeni pe unde mergeam. Odată ajunşi la Malawi, treceam dincolo pentru doar câteva ore, apoi cu paşapoartele ştampilate, dovedind că am fost acolo începeam călătoria de tranzit înapoi spre casă.

CĂLĂTORIA ÎN ZONA DE RĂZBOI

A călători printr-o ţară măcinată de război nu era o glumă. Armata de Rezistenţă Mozambicană (Renamo), în încercarea ei de a răsturna guvernarea comunistă, s-a specializat în acţiuni de destabilizare şi de distrugere a tot ceea ce mişca în numele guvernului Frelimo. Făceau să deraieze trenurile, săpau şanţuri adânci în mijlocul drumurilor ca sa oprească circulaţia, atacau vehiculele şi plantau mine de teren. Mergând cu maşina, evitând gropile mari şi gropile şi mai mari făcute de mine, ochii noştri căutau semne de mine neexplodate. Uneori puteam vedea locuri unde pământul fusese săpat ca minele să fie plantate acolo. Din când în când vedeam de-a lungul drumului resturi din vehiculele care fuseseră atacate sau incendiate. Unele erau destul de vechi, deja ruginite, dar altele fuseseră ţinta unor atacuri recente. Am văzut şi câteva maşini civile, dar un mare număr de camioane militare încărcate cu soldaţi ai guvernului Frelimo patrulau pe toate drumurile. Erau şi câteva puncte de control izolate şi întotdeauna ne simţeam neliniştiţi când soldaţii guvernului Frelimo înaintau spre noi cu pistoalele AK-47 în mâini ca să ne pună întrebări. Erau suspicioşi şi nervoşi verificându-ne mereu şi mereu actele. Niciodată nu eram siguri că ne vor lăsa să trecem.

Conflictele escaladau şi armata rebelilor câştiga din ce în ce mai mult teritoriu în Mozambic. Atât de mult încât doar oraşele mari erau considerate a nu fi sub controlul rebelilor. Cu o populaţie care locuia în proporţie de 85% în zone rurale, n-am ajuns să-i evanghelizăm pe cei ce alcătuiesc majoritatea dintre cei neevanghelizaţi. Ceva trebuia făcut dacă doream să

vedem făgăduinţa lui Dumnezeu împlinită în viaţa noastră: *„Cere-Mi şi-îi da neamurile de moştenire si marginile pământului în stăpânire" Psalm 2:8.*

Moştenirea noastră, sufletele bărbaţilor, femeilor şi copiilor, era ascunsă departe în junglă, în teritoriul aflat sub controlul rebelilor. Cum să ajungem la ei? Era interzis prin lege să intrăm în acele regiuni şi era imposibil să intrăm în posesia moştenirii noastre dacă nu ajungeam la ei.

Eram frământaţi de urgenţa de a predica Evanghelia în regiunile de dincolo. Implicaţiile acestui lucru erau nesigure. Rapoarte privind prăpădul pe care-l făceau rebelii Renamo au ajuns şi la urechile noastre. Ce ar face oare dacă ne-ar găsi pe teritoriul lor? Poate mult mai alarmantă era întrebarea: ce ar face cu noi cei din guvernul Frelimo dacă ne-ar găsi pe teritoriul rebelilor, în oricare din cazuri n-am fi scăpat cu uşurinţă.

N-am petrecut prea mult timp cântărind aceste lucruri; dorinţa presantă de a *„merge în toată lumea",* de a-i câştiga pe cei pierduţi cu orice preţ a fost prea puternică, prea multă vreme. îmi amintesc de un vis pe care mi l-a dat Dumnezeu la începutul lucrării noastre în Mozambic:

In acest vis stăteam pe malul unui râu mare fi priveam cu groapă la soldaţii care se luptau în apa care a început să se înroşească de sângele răniţilor ţi al morţilor. De pe celălalt mal al răului privea o mulţime îngrozită de femei si copii, strigătele lor jalnice şi bocetele lor ridicându-se deasupra zgomotelor luptei. Erau disperat de slabi, îmbrăcaţi în zdrenţe lugubre; feţele lor transmiteau din expreia terorii şi disperării abjecte.

Mă durea inima pentru ei. Ştiam că trebuie să-i ajut, dar pentru a ajunge la ei trebuia să trec prin râul acela, printre soldaţii ucigaşi. Nesigură, am păşit în rău înspăimântată văzând cum apa începea să-mi păteze hainele cu o culoare roşie ce-mi făcea rău. Mi-am aţintit privirea spre feţele celor de pe malul celălalt. Ştiam că trebuie să continui. M-am dus tot mai în larg şi tot mai în larg până ce am fost complet acoperită de apa sângerie. Ştiam că trebuie să doresc să mă afund în acea baie de sânge pentru a-mi câştiga accesul în viaţa şi inima acelor oameni. Trebuia să mă identific cu ei aşa cum Cristos S-a identificat cu oamenii în timpul lucrării Sale pe pământ, devenind părtaş la viaţa şi la suferinţele lor. Trebuia să risc să fiu împuşcată sau contaminată de apele acelea. Nu era o altă cale.

Am trecut prin apă nefiind rănită de soldaţi. M-am urcat pe mal plângând, îmbrăţişând femeile şi copiii, mângâindu-i cum puteam.

A venit şi anul 1985, an în care am făcut o călătorie care a schimbat pentru totdeauna viaţa şi lucrarea noastră. I-am lăsat pe cei trei copii ai noştri, Tammy, Dusti'n şi Deborah, în grija rudelor noastre din Zimbabwe. A fost o despărţire grea pentru noi întrucât nu ştiam pentru câtă vreme vom fi despărţiţi şi ce ne aşteaptă. Pentru copii a fost o aventură; le plăcea să stea

acasă la fermă, unde erau iubiţi şi îngrijiţi. Nimeni nu ştia de planul nostru de a pătrunde pe teritoriul controlat de rebeli; am păstrat acest secret întrucât trecerea către acel teritoriu era ilegală şi nu voiam să implicăm pe nimeni dintre rudele noastre, în cazul în care am fi fost prinşi. Nu exista nici o posibilitate să facem călătoria aceasta pe căi obişnuite.
Am ales să trecem frontiera în Mozambic dinspre Malawi. Era prea greu să facem acest lucru dinspre Zimbabwe, căci frontiera era păzită de soldaţi din Zimbabwe şi ar fi fost prea riscant să fim prinşi trecând ilegal frontiera. Aşadar trebuia să trecem cu maşina prin Mozambic înspre Malawi, în mod obişnuit şi să trecem din nou în Mozambic pe o cale cu totul neobişnuită.
Drumul cu maşina prin Mozambic a fost mai greu decât de obicei. La posturile de control soldaţii au fost cu totul neprietenoşi. De asemenea, am întâlnit camioane militare încărcate cu soldaţi din Zimbabwe care ajutau acum guvernul Frelimo să lupte împotriva rebelilor. Armata din Zimbabwe începuse să conducă un sistem de convoaie în care toate vehiculele mergeau împreună sub escortă militară pentru asigurarea protecţiei. In vremea aceasta, mersul în convoi era opţional; mai târziu a devenit obligatoriu. Celor din Zimbabwe nu le plăcea să ne vadă călătorind, aşa că a venit comandantul ţipând la noi: „Ce căutaţi pe drumul ăsta? Nu ştiţi că e periculos?" Noi am răspuns calm că ne ducem spre Malawi. „N-ar trebui să mergeţi pe acest drum fără escortă militară. De ce călătoriţi singuri? Precis sunteţi prieteni ai bandiţilor!" Nu eram. Oricum, nu încă, dar ei nu erau siguri şi de aceea vorbeau emfatic şi îşi rosteau obiecţiile urlând. în cele din urmă a zis: „Daţi-i drumul! Mergeţi!"
Camioneta gemea şi se tânguia de mulţimea gropilor şi s-a defectat de câteva ori pe drumul lăturalnic. Rodney cu cutia lui de scule a făcut o serie de minuni, dar spre amurg s-a defectat din nou, de data aceasta pe o porţiune de drum unde se înregistraeră multe atacuri. Regula noastră era să nu călătorim noaptea, dar fiecare defecţiune la maşină ne lua din timpul preţios; acum se apropia căderea nopţii şi nu ne simţeam prea bine. în cele din urmă, cu farurile luminând, dând în vileag celor dintre tufişuri că era o maşină solitară pe drum, am mers şchiopătând ultimii treizeci de kilometri până la Tete, unde am înnoptat lângă râul Zambezi. Două zile mai târziu am ajuns la Nsanje, cel mai sudic punct din Malawi, unde pastorul Chakanza şi un grup de membri ai bisericii sale ne-au ieşit în întâmpinare.

AŞTEPTAREA

Râul Shire formează graniţa dintre Malawi şi Mozambic pe o distanţă de mulţi kilometri. Câteva canoe scobite în trunchiuri de copaci transportau

puţinii pasageri de pe un mal pe celălalt. Aici unde terenul e aşa de plat, râul curge încet formând mlaştini care adăposteau nori de ţânţari de mărimi incredibile.
Am fost bucuroşi să-l avem pe pastorul Chakanza drept ghid. El cunoştea aceste locuri şi făcuse câteva călătorii de evanghelizare în regiunea spre care ne îndreptam noi, folosind mersul pe jos şi cu canoele. Ne-a dus la una dintre bisericile lui, în satul Kalumbi, unde am fost găzduiţi în biserica zidită din pământ şi paie. Pastorul ne-a spus: „Veţi sta aici doar o singură noapte şi apoi vom intra în Mozambic cu canoele. Trebuie să fac aranjamente cu unul dintre proprietarii de canoe să ne treacă pe malul celălalt foarte devreme dimineaţa înainte de a se crăpa de ziuă ca nimeni să nu vadă că sunteţi albi." Nu era o problemă pentru cei din Mozambic sau din Malawi să treacă graniţa în felul acesta, dar de ce s-ar duce albii în junglă? Un asemenea lucru n-ar fi rămas neraportat la poliţie sau la funcţionarii vamali.
Valea râului Shire era probabil unul dintre locurile cele mai fierbinţi din Africa. Ziua eram bâzâiţi de muştele care se lipeau de noi pentru că era o umiditate care ne pătrundea şi prin piele. Acum era sezonul cel mai umed şi ploua de câteva ori pe zi şi noaptea ieşea un fel de abur care îngreuna parcă atmosfera. Abia aşteptam căderea nopţii să aducă puţină răcorire, să trimită muştele la culcare şi să ne lansăm în evenimentul pentru care am făcut atâta drum. Nu ne puteam gândi la altceva decât la Mozambic şi la cât de aproape eram de a ne împlini visul mult aşteptat de a intra în regiunile interzise. Am dat la o parte sentimentele de nesiguranţă şi frica de eventualele necazuri. N-am făcut atâta drum ca să ne întoarcem înapoi acum.
Căderea nopţii a adus într-adevăr puţină uşurare de căldură; şi pământul răsufla razele fierbinţi absorbite în timpul zilei, iar locul muştelor a fost luat de ţânţari, care ne cauzau mult mai multe probleme. Abia am putut adormi, atât de dornici eram să auzim chemarea: „Haideţi; e-aproape dimineaţă şi trebuie să plecăm." Dar chemarea întârzia şi noi stăteam şi aşteptam, iar muştele şi-au preluat sarcina de la ţânţari o dată cu lumina zilei. în cele din urmă pastorul Chakanza şi oamenii lui au venit să ne spună că barcagiul a plecat pentru două zile şi trebuie să aşteptăm până se întoarce. „Nu putem găsi alt barcagiu?" „Nu, nu, pentru că numai acesta e persoana în care putem avea încredere. El ne va duce în secret şi nu va spune nimănui nimic." Cine eram noi să spunem altfel? Noi nu ştiam nimic, aşa că ne-am supus şi am aşteptat încă două zile.
Cele două zile s-au făcut o săptămână, scuzele devenind din ce în ce mai elaborate, numai că noi am încetat să le mai credem. Acesta era un exemplu

tipic al tacticilor africane de întârziere. Africanul este incredibil de amabil şi va face tot ce-i stă în putinţă să nu te jignească sau să te dezamăgească. Va evita să-fi spună în faţă direct ceea ce ştie că nu ţi-ar face plăcere să auzi şi se va lansa în tactici de eschivare la limita spunerii adevărului, timp în care se gândeşte la o modalitate mai

bună de a-ţi descoperi realitatea. El face acest lucru pentru binele tău şi pentru pacea minţii şi chiar dacă e minciună ceea ce spune, el nu vede lucrurile astfel. După încă vreo câteva zile de tratament cu acest fel de consideraţie, n-am mai putut suporta şi am fost ispitiţi să ne întoarcem din drum cu misiunea neîndeplinită. In cele din urmă ne-am dat seama că lor le era frica să ne ducă şi chiar m-am întrebat dacă într-adevăr Dumnezeu voia ca noi să nu ne ducem acolo, dându-ne un semn sigur despre aceasta prin agitaţia care ne epuizase. Atunci noi am anunţat că în noaptea ce urmează vom trece. Dacă nu ne vor duce ei, vom găsi o altă canoe şi vom merge singuri. Auzind acestea au făcut ochii mari, iar noi am înţeles că şi-au dat seama că suntem hotărâţi. Chiar înainte de a se crăpa de ziuă am auzit un glas: „Veniţi, nu faceţi zgomot deloc. E-aproape ziuă."
Am trecut foşnind prin vegetaţia mare până la malul noroios de la marginea apei. Acolo am aşteptat câtva timp fără nici măcar o şoaptă, plesnind cât mai uşor ţânţarii care erau şi mai nemiloşi în patria lor mlăştinoasă. Un răsărit roz auriu lumina deja cerul când cele câteva plesnituri blânde ale apei au anunţat venirea a două canoe. Mai întâi am încărcat bagajele, rucsacii, păturile, câteva haine de schimb şi obiecte personale. Apoi cutia cu ceştile şi farfuriile de ceai, cafea, zahăr şi câteva pachete de săpun. In cele din urmă am adus şi valoroasa încărcătură de Biblii. Mai întâi am intrat până la glezne în mocirlă şi ne-am urcat în barcă. Pe fundul bărcii era o rogojină din trestie pe care urma să stăm. Curând am descoperit că era udă şi sub ea era multă apă pentru că cele mai multe canoe iau apă. Un barcagiu stătea la cârmă cu o prăjină lungă pe care o tot înfigea în nămol, iar altul stătea la celălalt capăt cu o padelă. Primul barcagiu a început să împingă barca cu prăjina în timp ce unii dintre ai noştri s-au coborât până la genunchi în apa nămoloasă ca să ajute la lansarea bărcii. A fost o senzaţie nemaipomenită când am simţit că apa ne-a ridicat de pe nămolul de pe fundul râului, apoi neam găsit cu greu echilibrul când colegii noştri care împinseseră barca s-au aşezat pe rând în locul rămas liber în spatele nostru pe rogojina de trestie.
A fost o călătorie frumoasă. încântarea şi anticiparea noastră erau şi mai mult accentuate de clipocitul apei în faţa canoei care tăia apa. Hipopotamii grohăiau şi suflau prin nările lor. Broscoii săreau de pe o frunză de nufăr pe alta în căutarea micului dejun. O pasăre albăstruie s-a lăsat în jos plutind uşor, după care a ţâşnit ca o săgeată plesnind apa şi ieşind imediat cu o

pradă argintie. Apoi, spre surprinderea noastră, un guvid a sărit direct în canoe. Cu dungi negre pe corpul strălucitor, se zbătea pe rogojina de trestie. Cu bucurie, unul dintre membrii echipei noastre l-a prins. „Iată că Domnul ne poartă de grijă!" A fost un semn al binecuvântării.
Barcagiii au manevrat canoele pe lângă insulele plutitoare locuite de stârci, cufundaci şi alte păsări de apă. Am rămas impresionaţi cât de bine cunoşteau oamenii drumul. Pentru noi râul era un labirint de trestie şi insule, canale înguste printre vegetaţia plutitoare care ne dezorienta şi mai mult.
Am plutit aşa mai mult de o oră trecând pe lângă vreo două canoe pline de mozambicani care mergeau spre Malawi. Au scos o exclamaţie de surprindere când ne-au văzut însă au fost asiguraţi de pastorul Chankanza: „Nu vă faceţi griji. Oamenii aceştia sunt prieteni, nu duşmani. Ei vin în Numele lui Isus."
Pastorul Chankanza ne-a explicat că a trimis o persoană cu o scrisoare cu ceva zile în urmă la baza armatei Renamo din Mozambic. în scrisoarea aceea cerea permisiunea să aducă străini pe teritoriul controlat de trupele Renamo cu scopul de a predica Evanghelia. în cele din urmă a venit un răspuns de aprobare, dar trebuia să fim duşi la un anume punct de pe malul râului şi să rămânem acolo până ce unii dintre soldaţi ar fi venit să vorbească cu noi. Probabil că voiau să ne verifice înainte de a ne lăsa să umblăm liberi prin împrejurimi.
„Am ajuns", a spus pastorul Chankanza după o altă cotitură a râului, iar barcagiii au întors canoele spre mal. Bucuroşi să ne întindem picioarele înţepenite, am păşit în apa şi nămolul care ne ajungea până la genunchi. O vreme destul de lungă am tot alunecat fleşcăind şi străduindu-ne să ne menţinem echilibrul. Când în sfârşit am ajuns pe pământ tare, era greu să faci deosebirea dintre noi şi colegii noştri negri. Ne aşteptau mesagerii care fuseseră trimişi mai înainte şi câţiva membri ai bisericilor din împrejurimi. Văzând transpiraţia de pe feţele lor ne-am făcut o părere despre felul în care arătam noi înşine în timp ce soarele puternic ne ardea pe spate. „Trebuie să aşteptăm aici", ni s-a spus. Nu se vedea nici un copac în jur, şi cu toate că pământul era tare, totuşi era umed. N-aveai un loc unde să te poţi aşeza, aşa că am rămas în picioare şi am aşteptat alungând muştele, obosind pur şi simplu de-atâta stat în picioare. Ne întrebam oare cât mai avem de aşteptat în acest loc şi în această poziţie.
Trei

CAPTURAŢI

Am aşteptat şi-am tot aştepat. în cele din urmă unuia dintre membrii bisericii i s-a făcut milă de noi şi ne-a spus că ne duce în satul lui unde să stăm undeva la umbră ca să-i aşteptăm pe soldaţi. Am mers pe jos vreo jumătate de oră până ce am ajuns la nişte colibe cuibărite sub umbra arborilor paw-paw şi bananieri. Ne-am simţit aşa de bine să şedem pe nişte scaune la umbră cu o cană de apă rece. Acest moment de respiro s-a dovedit a â o mare greşeală! N-am respectat instrucţiunile aşa cum ne-au fost date şi urma să învăţăm ce importanţă crucială are

acest lucru.
Ca din senin a apărut de după o colibă o bicicletă călărită de doi soldaţi înarmaţi. Când au dat colţul, bicicleta a derapat din cauza noroiului şi, când soldatul din spate a vrut să se dea jos de pe bicicletă făcând o acrobaţie, şi-a pierdut echilibrul şi au căzut amândoi în noroi chiar în faţa noastră. A fost ca o scenă dintr-un film. Am fi râs la disperare, dar privind la feţele lor n-am mai îndrăznit. Cu eul lor profund zdrobit, soldaţii au început să urle neinteligibil la noi, apoi au arătat către ghidul nostru care ne-a întâmpinat pe partea mozambicană. I-au legat mâinile şi picioarele şi i-au aplicat câteva lovituri, suficiente ca să bage frica în noi. în mine cel puţin; eu am fost sigură că totul s-a sfârşit! O tiradă de gânduri îmi treceau prin minte. „Am făcut o greşeală că am insistat să ajungem în Mozambic văzând că Dumnezeu ne tot punea obstacole în cale ca să ne oprească. A fost aşa o mare luptă în tot drumul până aici. De ce oare n-am ascultat? O, Doamne, îmi pare rău!" Şi pe lângă acestea mai adăugam tot noianul de gânduri negative care te năpădesc atunci când lucrurile nu ies bine.
„Cine îi va iubi pe copiii mei?" Agonizam. Dacă ajungeam în închisoare pentru câţiva ani sau dacă ne împuşcau, altcineva trebuia să-i crească pe dragii mei copii. Cu toate că Rodney şi cu mine discutaserăm aceste lucruri cunoscând că ni se putea întâmpla ceva rău, acum că ne confruntam cu o asemenea perspectivă îmi îngheţase sângele în vine. Copiii noştri să fie iubiţi
36
.fi *37*
şi îngrijiţi de rudele noastre... Dar nimeni nu-i poate iubi aşa cum îi iubim noi!
SPIONI
Cei doi soldaţi au înşfăcat rucsacii noştri şi i-au golit pe pământul noroios inspectând fiecare articol în parte. Şi-au ridicat vocea făcând afirmaţii tăioase, arătându-ne vinovaţi şi indicând cutia în care ţineam ceaiul. Credeau că noi suntem spioni trimişi de Frelimo şi credeau că acest lucru va fi dat la iveală când vor vedea ce conţine cutia. în timpul războiului din Rhodezia am strâns anumite articole militare pe care Rod trebuia să le folosească atunci când era chemat în concentrare. Rucsacii de culoare verde măslinie, gamelele pentru apă şi, mai bună decât toate, o cutie metalică unde ţineam lucrurile pentru ceai pentru că era robustă şi nu intra apa în ea. Nu prevăzuserăm vreodată că această cutie foarte folositoare ne va cauza un necaz aşa de mare: pentru că era o cutie veche pentru **muniţie.** Soldaţii au sărit la ea anticipând marea descoperire. Reuşind să-i deschidă capacul, expresia lor plină de anticipaţie s-a transformat într-un adevărat dezgust pentru că n-au găsit acolo decât rezerva noastră de ceai. Nevrând să se lase convinşi, au început să strige arătând la celelalte articole exclamând: „Militar, militar!"
Ştiam că am încurcat-o. Nu vorbeam limba portugheză, însă vorbeam dialectul Shona şi cu toate că zona în care ne aflam era una în care se vorbea dialectul Sena, am încercat să le explicăm misiunea noastră. Predicân-du-le tot ce aveam pe suflet, le-am spus că „venisem pentru că Dumnezeu ne-a trimis să le spunem oamenilor de dragostea lui Isus; că aceasta era ziua mântuirii. Că iubeam Mozambicul şi că oamenii erau pe inima noastră; de aceea am înfruntat atâtea riscuri; că le-am adus un mesaj al păcii şi al speranţei în acest timp de război." Şi am spus mult mai multe, cât mai mult şi mai repede am putut. Spre uimirea noastră comandantul a răspuns în dialectul Shona. Ne-a înţeles! Mai târziu am aflat că cei mai mulţi soldaţi Renamo vorbeau puţin în acest dialect. Ce uşurare! „Vorbiţi Shona? De unde sunteţi?" Ne-a spus că el a lucrat pe o plantaţie din Chipinge în Zimbabwe. „De acolo venim. Eu m-am născut în Chipinge", i-am zis întinzându-i mâna ca să-l salut ca pe un prieten. Şi-a întins şi el mâna. Aici în sălbăticie, la mare depărtare de casă, două categorii de oameni s-au întâlnit şi au găsit că au ceva în comun. Atmosfera s-a mai relaxat într-o oarecare măsură. „Eu sunt comandantul Chidoko", a zis el. L-au dezlegat pe pastor şi au **explicat** că, faptul că **nu am urmat instrucţiunile** de a aştepta acolo la râu, i-a **făcut** să creadă că **suntem spioni inamici**

care ne infiltram în teritoriul lor. Ne-au ajutat să ne împachetăm din nou bagajele şi ne-au spus că trebuie să mergem cu ei. Ne-am dat seama că problemele noastre nici vorbă să se încheie aici.
Două ore ne-au tot dus prin tufişuri cu armele AK-47 în spatele nostru, încă trebuia să ne dovedim nevinovăţia. Faptul că le-am vorbit în dialectul Shona a făcut minuni, însă nu însemna că suntem absolviţi de orice suspiciune. In cele din urmă am ajuns la periferia bazei Shire, tabăra regională a trupelor Renamo.
COMANDANTUL ÎL PRIMEŞTE PE CRISTOS
Colonizarea Mozambicului de către portughezi a avut ca urmare o puternică influenţă Romano-Catolică. Acest lucru precum şi animismul erau tot ce ştiau aceşti oameni despre religie. In timp ce soldaţii ne anchetau dorind să afle amănunte cu privire la ceea ce făceam noi, unde şi de ce făceam aceste lucruri, noi am folosit prilejul şi, răspunzând la întrebările lor, le propovăduiam Cuvântul. Faptul că noi, albi fiind, am părăsit confortul nostru şi un mai bun nivel de trai pe care-l aveam în Zimbabwe şi am venit într-un loc ca Mozambicul, şi mai ales în această regiune de junglă, a avut un oarecare impact asupra lor şi, cu siguranţă, i-a nedumerit. Noi i-am întrebat pe soldaţi despre starea lor spirituală şi după un timp de discuţii un lucru minunat a avut loc. Comandantul Chidoko a spus: „Da, vreau ca Dumnezeu să-mi ierte păcatele. Vreau să-L primesc pe Isus în viaţa mea." Şi-a pus pistolul jos şi, scoţându-şi boneta a îngenunchiat pe pământ şi s-a rugat cu noi. Iată-l pe acest soldat mândru

care se supărase atât de rău la umilinţa de a fi căzut de pe bicicletă în noroi, smerindu-se de bună voie înaintea lui Dumnezeu şi în faţa grupului de oameni care erau acolo. Această acceptare a lui Cristos de către primul soldat Renamo pe care l-am întâlnit ne-a dat un nemaipomenit impuls. Pentru noi a fost un semn că Dumnezeu a fost cu noi tot drumul în această aventură şi că vom vedea multe suflete câştigate pentru împărăţia Sa.
Ni s-a dat permisiunea să ne mutăm într-un sat unde întâlnirile fuseseră aranjate de către pastorul Chakanza. A fost minunat. Oamenii veneau pe jos de la distanţe mari ca să ne asculte. Unii erau interesaţi de mesaj, pe alţii îi interesau să vadă nişte străini albi care au îndrăznit să treacă râul. Telegraful junglei—din gură-n gură—este foarte eficient şi orice ştire neobişnuită se răspândeşte ca focul scăpat de sub control.
în zonele controlate de comuniştii lui Frelimo, sătenii erau mutaţi departe de casele lor şi plasaţi în sate comunale sau tabere de unde mergeau în fiecare zi la muncă pe ogoarele colectivizate. Sistemul comunist lua cea
fi 39
mai mare parte a recoltei, lăsând foarte puţin oamenilor. în zona în care eram noi, oamenii ne-au spus că au fost eliberaţi de comunişti de către soldaţii Renamo şi erau liberi să locuiască în satele lor şi să-şi păstreze ogoarele lor, aşa cum le aveau familiile lor înainte de a prelua comuniştii puterea. Ei ne aduceau zilnic de mâncare şi cu toate că cerealele se stricau în câmp datorită ploilor abundente, ei ne-au adus de câteva ori specialităţi ca ananas sau paw-paw. Femeile aduceau cu schimbul apă în ulcioare de lut ca noi să ne putem spăla. O tânără care avea o cocoaşă lucra din greu să ne slujească. O chema Fagi şi sărea întotdeauna prima să aducă apă de la râu, căuta vreascuri pentru foc să ne pregătească mâncarea şi făcea tot ce putea pentru noi. Femeile ne arătau ospitalitatea prin gesturi de bunăvoinţă, considerând venirea noastră în mijlocul lor ca un semn de pace şi nădejde pentru viitorul lor. însă eram asistaţi de doi soldaţi înarmaţi care erau nelipsiţi de lângă noi, fără să ne împiedice în ceea ce făceam. In vremea aceea nu eram pe deplin conştienţi că eram prizonieri, atât de discretă era comportarea soldaţilor. Din punctul nostru de vedere, noi aşteptam pur şi simplu permisiunea din partea unei oficialităţi să pătrundem mai adânc în inima Mozambicului.
întâlnirile noastre au fost foarte mult binecuvântate. Foamea lor după Cuvântul lui Dumnezeu ne inspira. „Chiar dacă aţi fi liberi de comunism şi de opresiune, nu puteţi fi cu adevărat liberi fără Cristos. Isus este adevăratul Eliberator. El este Cel ce vă eliberează din robia lui Satan." Mulţi L-au primit pe Isus ca Mântuitor şi şi-au adus fetişurile lor vrăjitoreşti, farmecele şi alte lucruri de acest fel ca să fie arse. Nu exista vreun doctor în zonă cu excepţia vraciului care îi trata pe oameni cu praf făcut din sânge coagulat şi uscat şi cu praf de oase ţinute în jurul gâtului într-un petec de material textil legat cu sfoară. Acest lucru se presupunea că aduce nu numai vindecare, ci şi protecţie împotriva duhurilor rele.
După trei zile au venit şi mai mulţi soldaţi. Când comandantul Chidoko i-a salutat şi a făcut câţiva paşi în onoarea lor am înţeles că aceştia erau mai mari în grad decât el. Unul dintre militari, destul de slab, cu o purtare liniştită şi calculată, purta pistol la centură. Am ajuns să-l cunoaştem ca fiind comandantul Dique. Celălat avea părul ca lâna, împletit în şuviţe, ochi sălbatici şi o privire neastâmpărată. îl chema Mario. Purta un radio cu tranzis-tori într-o gentuţă din piele de leopard care-i atârna pe umăr şi un pistol AK-47 pe celălalt, precum şi un al pistol plat la centură în partea stângă, având o figură clasică de bandit. Am fost surprinşi de salutul lor ultra politicos pe care ni l-au dat întinzându-ne mâna: „Vă rugăm, acum trebuie să veniţi cu noi." Râurile era umflate din cauza ploii şi noi înaintam cu greu prin apa care, în mod normal ar fi fost până la glezne, dar acum ne ajungea

aproape până la brâu. Hamalii purtau rucsacii noştri şi păturile deasupra capului. Era aproape întuneric când am ajuns înapoi la baza Renamo Shire. Lucrurile noastre au fost descărcate într-o colibă de lângă un lan de porumb de la care, în partea cealaltă începea iarba înaltă de junglă. Norii grei anunţau încă un potop şi căzuseră deja câţiva stropi mari în timp ce tunetul se rostogolea ameninţător. Ştiind că cele mai multe colibe adăposteau tot felul de gângănii şi târâtoare, de obicei alegeam să dormim afară, dar din cauza furtunii care se apropia ne-am înghesuit în colibă să petrecem **una dintre cele mai urâte nopţi din viaţa noastră.**
Eram şapte persoane înghesuite ca sardinele, întinse pe vatra noroioasă a colibei. Câteva sonate sforăitoare concurau între ele, fiind întrerupte de gemete şi exclamaţii neinteligibile. Acestea nu-i derajnau deloc pe ceilalţi. Noi eram singurii neobişnuiţi cu acest divertisment nocturn. Căldura trupurilor strâns înghesuite la care se adăuga şi căldura focului din faţa uşii de la colibă aproape că ne sufoca. Cu toate că focurile fumegânde alungau ţânţarii, totuşi unii dintre ei continuau să ne bâzâie pe la urechi şi să ne muşte. Intr-un târziu m-a ajuns şi somnul care nu era întrerupt decât de ţopăitul vreunui şobolan care trecea peste pieptul meu înţepându-mă pe gât cu ghearele lui mici.
A mai fost oare vreo dimineaţă atât de binevenită? Ploaia încetase pentru moment şi la prima geană de lumină am ieşit afară să ne întindem picioarele amorţite şi să luăm o gură de aer proaspăt. Telegraful junglei transmisese deja ştirea din colibă în coliba că misionarii au fost mutaţi într-un alt loc şi nu după multă vreme atât creştinii, cât şi necreştinii au venit să ne vadă. Noi nu ştiam, dar ei erau foarte îngrijoraţi cu privire la noi; oamenii mari de la baza centrală au venit şi ne-au luat cu ei şi cine era să ştie ce-o să ni se întâmple de-acum? Sunetele unor voci care transmiteau prin radio pluteau peste întinderile de tufişuri. N-am putut înţelege ce spuneau, dar am bănuit că noi eram subiectul de discuţie atunci când comandantul Dique a luat legătura prin radio cu unitatea lui de bază şi

cu sediul din Gorongosa al armatelor Renamo.

LAŢUL SE STRÂNGE

Ca din senin au apărut două scaune de lemn şi o masă. Acestea au fost puse la umbra unor arbori paw-paw, iar comandantul Dique s-a aşezat pe unul dintre scaune. Am fost chemaţi pentru anchetare, dar câte unul; nu puteam merge împreună. Ni s-au pus foarte multe întrebări. De unde am venit, în ce biserici am predicat în Malawi, dacă am petrecut ceva timp în zonele controlate de Frelimo, cu ce scop am venit în Mozambicul controlat

de armatele Renamo? Răspunsurile sincere ne-au dat ocazia de a predica Evanghelia în tot parcursul anchetei. Atunci când nu eram sigură cum să răspund, ziceam pur şi simplu: „Nu ştiu; sunt doar o femeie şi fac ce-mi spune soţul meu să fac." Acest lucru i-a impresionat întrucât este în conformitate cu obiceiul african ca o femeie să direcţioneze întrebările către soţul ei.

După interogare am fost siguri că ne vor lăsa liberi, dar în loc de aceasta am avut o surpriză. Toate posesiunile noastre, cu excepţia unui schimb de haine şi a obiectelor personale, ne-au fost luate. Am fost dezamăgiţi când ni s-au reţinut paşapoartele; un om fără paşaport e un om fără ţară. Nu ne lipseau ceasurile; la urma urmei ce semnificaţie are timpul în Africa? Ni s-a permis să păstrăm numai Bibliile noastre, lucru care era de cea mai mare importanţă. Când am întrebat de ce ni s-au luat lucrurile, ni s-a răspuns simplu că vom primi totul înapoi când vom fi eliberaţi. Până atunci mai aveau de făcut anumite investigaţii.

Zilele se scurgeau încet în timp ce soldaţii invesrigau într-adevăr. Prin „telegraful junglei" transmis de creştinii locali cărora încă li se permitea să ne viziteze şi să se închine cu noi, am aflat că au fost trimişi alergători în Malawi să verifice relatările noastre despre locurile pe unde am fost. Am fi dorit să fi putut înţelege vocile care se auzeau din emiţătorul de la baza taberei Renamo, însă mesajele erau codificate. Activitatea neîntreruptă a radioului nu ne-a lăsat nici o îndoială că noi constiruiam un subiect fierbinte.

VRACII SE IMPLICĂ

Pentru o închisoare, nu era rău, dar nesiguranţa împreună cu umiditatea, ploaia, muştele şi ţânţarii, au început să ne macine nervii. Meniul nostru era sărăcăcios: puţin orez pe o frunză de dovleac. Ne-am folosit pliculeţele noastre de ceai din nou şi din nou, uscându-le la soare în intervalele scurte în care acesta se arăta. M-am îmbolnăvit foarte tare de o dezinterie amoe-bică şi la un moment dat eram sigură că voi muri. Acesta a fost un atac direct din partea diavolului şi mai târziu am aflat că un grup de vraci s-au unit împotriva noastră în spirit. Nu le plăcea lumina care venea în teritoriul lor întunecat prin Cuvântul lui Dumnezeu.

Baia noastră era un lan de porumb înalt până la umeri, în mijlocul căruia făceam duş folosind un ulcior de lut, iar celălalt stătea de pază. Nu ni se permitea să ne depărtăm mai mult de câţiva metri de coliba noastră. Gărzi înarmate erau prezente zi şi noapte. Am uitat cum era să te simţi uscat; ploaia pătrundea prin adăpostul fragil şi cu toate că ne-am ghemuit noi sub o

folie de plastic, păturile noastre erau umede şi miroseau urât. Noaptea visam că mâneam numai delicatese, dar cu atâta intensitate încât puteam simţi mirosul de friptură la grătar şi de pâine coaptă la cuptor.

Uneori eram prea slabi şi prea descurajaţi ca să ne rugăm. L-am rugat pe Dumnezeu să-i pună în alertă pe mijlocitorii Săi. Aveam nevoie ca cineva să lupte pentru noi. Domnul ne-a dat un cuvânt prin care am înţeles că rugăciunile din Apus ne vor scoate din Răsărit. Alteori eram plini de nădejde şi de curaj, convinşi că Dumnezeu lucra la un plan minunat pentru viaţa noastră, într-adevăr El lucra. Unul câte unul soldaţii au venit şi ne-au întrebat despre credinţa noastră şi despre Biblie. Ne-au plăcut studiile biblice pe care le-am ţinut împreună şi am fost bucuroşi că pastorul Chakanza şi restul echipei au ales să rămână cu noi. Ei ar fi putut să plece oricând, însă au spus: „Nu, noi suntem împreună. Nu putem să vă lăsăm aici singuri. Unde veţi fi voi, acolo vom fi şi noi."

Unii dintre mozambicanii din satele învecinate au rămas, de asemenea, cu noi. Ei aduceau vreascuri ca să gătim mâncarea şi cărau apă de la un pârâu ca să avem cu ce să facem baie şi ne slujeau cu multă grijă. Fagi era şi ea printre aceştia. Ne vom aminti întotdeauna tăria ei imperturbabilă şi iubirea lui Isus care strălucea pe faţa ei.

LIBERI ŞI ACCEPTAŢI DE CATRE PREŞEDINTE

La două săptămâni de la prima noastră întâlnire cu soldaţii, a venit ordinul pentru eliberarea noastră. Nu numai că eram liberi să plecăm, dar eram liberi să mergem oriunde în Mozambic. Ni s-a înmânat un mesaj personal din partea lui Afonso Dhlakama, preşedintele armatelor Renamo, care spunea: „Sunteţi bineveniţi în zonele Renamo. Vă rugăm să predicaţi Evanghelia oamenilor şi soldaţilor mei; şi ei au nevoie să ştie despre Isus. Vă rog să aduceţi cât de multe Biblii puteţi. Creştinii au nevoie de Biblii şi soldaţii mei de asemenea."

Am fost răvăşiţi de bucurie! Lucrurile ne-au fost înapoiate cu un zâmbet stânjenitor şi ni s-a gătit pui cu orez şi roşii ca fiind cel mai bun meniu festiv din viaţa noastră. Am fost asiguraţi că putem să ne continuăm imediat călătoria noastră în interiorul ţării. Insă noi aveam o prioritate în minte: să ne întoarcem la copiii noştri. Am promis că ne vom întoarce curând pentru a ne continua lucrarea în interiorul ţării. A plouat cu găleata pe tot parcursul drumului de întoarcere până la râu, însă nu ne păsa. Frunze mari de bananier ne serveau drept umbrele, care cel puţin nu lăsa apa să ne intre în ochi ca să putem vedea pe unde mergem.

Râul Shire era întunecat din cauza norilor negri care se reflectau în el şi noaptea nu era departe, dar cu nici un chip nu voiam să ne mai prindă încă

o noapte în acel loc. Vântul sufla cu putere şi, în timp ce ne-am urcat în canoe, ne-am rugat să se oprească furtuna. S-a oprit şi cu un suspin de uşurare am debarcat în siguranţă în Malawi şi am început să ne căutăm camioneta parcată undeva în junglă.
Acest incident a constituit rampa de lansare pentru unii dintre cei mai încântători, mai plini de răsplată şi mai roditori ani din viaţa noastră. Cum ar fi fost oare dacă ne-am fi săturat de atâta aşteptare în satul Kalumbi? Cât e de uşor să o iei pe un drum greşit la răscrucile vieţii!
A fost minunat să-i îmbrăţişăm pe Tammy, pe Dustin şi pe Deborah. Ni se părea acum de două ori mai scumpi şi nu ne mai săturam de ei. N-am spus nimănui despre experienţa noastră şi zâmbeam dând aprobator din cap atunci când cineva ne întreba: „Aţi petrecut un concediu plăcut?" Trebuia să ne ţinem buzele pecetluite strâns dacă doream ca misiunea noastră să continue cu succes.

Patfu

TERITORIUL LEULUI

în timp ce noi ne bucuram de tot ceea ce făcea Dumnezeu şi de incredibilele oportunităţi pe care El le deschidea pentru noi, am fost confruntaţi cu serioase probleme. Datorită faptului că statul Zimbabwe avea trupe care luptau de partea armatelor regimului comunist Frelimo care încerca să elimine trupele Renamo, noi eram în pericol. Dacă ar fi fost descoperit contactul nostru cu Renamo, acest lucru ar fi însemnat sfârşitul nostru. Ziarele din Zimbabwe avertizau că dacă vreun cetăţean din Zimbabwe era găsit că are legături cu Renamo, era considerat trădător şi inamic al statului. Pedeapsa cu moartea era rezervată trădătorilor. Era mai bine ca prietenii noştri şi rudele să nu ştie nimic ca să nu fie şi ei expuşi pericolului ca şi colaboratori.
Timp de aproape trei ani am lucrat din Zimbabwe, prin Mozambicul controlat de Frelimo în Malawi şi iarăşi în Mozambicul controlat de Renamo. Am întemeiat o bună reţea de biserici în fiecare regiune. Un lucru uimitor a fost că expuneam filmul „Isus" atât în taberele soldaţilor din Zimbabwe, cât şi în taberele soldaţilor Renamo. Rodney l-a întrebat pe unul dintre comandanţi dacă ar fi de acord să le arate filmul „Isus" soldaţilor. Comandantul a fost foarte amabil şi noi am folosit orice oportunitate pentru a ajunge la cât mai mulţi oameni indiferent căreia dintre părţi aparţineau. Trupele Frelimo nu îngăduiau activităţi religioase în taberele lor şi n-au acceptat oferta noastră de a le prezenta filmul, dar şi lor le-am mărturisit cât de mult puteam atunci când îi vedeam pe drum. Ne jucam de-a şoarecele şi pisica, şi uneori pisica ajungea aşa de aproape încât îi simţeam mirosul. Ştiam că în orice moment poate interveni politia sau armata; dar Cuvântul lui Dumnezeu a ajuns în aceste locuri şi la aceşti oameni, lucru care n-ar fi fost posibil pe alte căi. Dumnezeu ne-a dat pace şi n-am trăit cu frică. Uneori am făcut greşeli pripite care ar fi putut să ne dea de gol, dar Domnul în credincioşia Sa ne-a apărat întotdeauna. Treaba noastră era să ne îndeplinim bine slujba, iar treaba Lui a fost să ne ocrotească.

Diavolul folosea orice prilej pentru a încerca să ne sperie. într-o zi când eram singură acasă în Zimbabwe, un jeep plin cu soldaţi Frelimo s-a oprit la poartă. Primul meu gând a fost să mă ascund, dar în loc să fac asta, cu inima până la gât am deschis uşa şi i-am salutat încercând să arăt ca şi cum eram cea mai neîngrijorată persoană din lume. I-am întrebat cu ce-aş putea să-i ajut şi conducătorul lor mi-a răspuns că se afla în oraş într-o vizită şi îşi căuta o rudă de-a sa care lucra pentru noi. Imediat Chico s-a prezentat ca fiind ruda lui. Am fost aşa de bucuroasă că n-am făcut prostia să fug pe uşa din spate! Am experimentat curajul dat de Dumnezeu atunci când am auzit răgetul leului. Dacă iubirea de Dumnezeu este mai mare decât frica noastră de Satan, el nu ne poate învinge cu răgetul lui.
Când eram în interiorul Mozambicului împreună cu soldaţii Renamo, unii dintre ei ne-au rugat să-i fotografiem. Cei mai mulţi dintre ei nu avuseseră vreodată o fotografie de-a lor, aşa că acest lucru era o favoare specială. Pozau cu armele lor, arătând a militar cât de mult le îngăduia ţinuta lor formată din câteva piese de uniformă militară îmbinate cu haine uzate de civil. Unii se fotografiau cu mândrie împreună cu Bibliile lor. Noi am developat filmele în altă ţară întrucât nu eram în siguranţă dacă am fi făcut acest lucru în Zimbabwe. Soldaţii erau uşor identificaţi ca aparţinând trupelor Renamo şi multe dintre fotografii ne arătau şi pe noi împreună cu ei, în timp ce le predicam sau le împărţeam Biblii. Eram acum în posesia unui material foarte incriminant şi nu eram deloc bucuroşi să avem astfel de materiale asupra noastră în timp ce călătoream. Totuşi, nu puteam să nu le luăm cu noi şi să-i dezamăgim astfel pe prietenii noştri pe care i-am fotografiat. Aveam un singur lucru de făcut: să-I cerem lui Dumnezeu să ne ajute să le ţinem ascunse de ochii celor care căutau să ne facă rău. în următoarea noastră călătorie le-am luat cu noi şi le-am ascuns rugându-ne să nu ni le găsească cei de la vamă^ sau gărzile care făceau controale de rutină la maşini. Am reuşit să trecem cu ele de postul de control, dar după câteva ore de mers ne-am oprit la o barieră nu departe de oraşul Tete. Această barieră era controlată de soldaţi din Zimbabwe detaşaţi în Mozambic. Ei au fost foarte agresivi şi au strigat la noi: „De ce călătoriţi atât de des pe drumul acesta? Ştim că sunteţi prieteni cu soldaţii Renamo! Astăzi o să vă dovedim. O să scotocim maşina asta şi o să desfacem

şi interiorul până vom găsi dovada împotriva voastră!"
Sigur că ei nu ştiau că noi aveam contacte cu trupele Renamo; tatăl minciunii vorbea prin ei ca să ne înspăimânte. Este uimitor cum foarte adesea, Satan folosea jumătăţi de adevăr, rostite de oameni care n-aveau cum să ştie nimic despre situaţia noastră.

Nu e uşor să pari nevinovat când acuzaţia, cel puţin în parte este adevărată. Soldaţii ne-au ordonat să mergem, abătându-ne oarecum din drumul nostru, la barăcile armatei de la Tete. Unul dintre ei a sărit în maşină, pe locul din faţă având arma la îndemână şi trebuia să mergem fiind urmaţi îndeaproape de o maşină militară. Nu era un sentiment prea plăcut. Am încercat să fim prietenoşi faţă de escorta noastră şi l-am întrebat unde a fost instruit atât de eficient. A răspuns că a fost instruit împreună cu mulfi alţi soldafi Frelimo în România, dar n-a prea avut chef de conversafie. Ne-am rugat fierbinte, din inimă. Cu acest individ în faţă nu puteam nici măcar să mâncăm fotografiile. Erau ascunse undeva sub scaunul meu şi eu şedeam foarte înţepenită pe ele.
Curând am ajuns la barăcile armatei. In timp ce câţiva soldafi au înconjurat maşina noastră, alţii au intrat la ofiţerii de rang superior pentru a le raporta suspiciunile lor cu privire la noi. Eram chiar mai mult decât uşor speriafi, însă Dumnezeu avea toate lucrurile sub control. Ne-am uitat la colonelul care cobora pe scări. II cunoşteam pe acest om! Domnul a rezolvat lucrurile într-un chip minunat. îl întâlniserăm în câteva ocazii într-o tabără mozambicană de refugiaţi din Zimbabwe. El ne-a urat cu căldură bun venit zicându-ne: „Haideţi la o ceaşcă de cafea cu mine în birou." Am acceptat cu uşurare, mai ales când el i-a asigurat pe soldaţi că noi suntem prietenii lui şi că nu trebuie să mai fim deranjaţi. Cât de credincios este Dumnezeu că-l reduce la tăcere pe leul care răcneşte.

SEMĂNÂND LACRIMI, SECERÂND SUFLETE

„Cei ce seamănă cu lacrimi, vor secera cu cântări de veselie. Cel ce umblă plângând când aruncă sămânţa, se întoarce cu veselie când îsi strânge snopii." (Psalm 126:5,6)

Traversarea râului cu canoele a devenit pentru noi o a doua natură şi oamenii ne întâmpinau cu bucurie de fiecare dată când ne reîntorceam. Cutiile cu Biblii şi sacii cu haine erau trecute de partea cealaltă şi cărate deasupra capului de curieri din ce în ce mai adânc în inima Mozambicului. De obicei eram aşteptaţi pe malul râului de Dl. „X", un personaj real ale cărui trăsături ciudate erau ascunse de o uriaşă pălărie de paie. El lucra cu Renamo ca un fel de coordonator al spionilor. El cunoştea râul ca în palmă şi era un barcagiu excelent. N-am încercat vreodată să-i aflăm numele real deşi toţi localnicii îl cunoşteau foarte bine.
Ne plăcea căldura africanilor şi ne-am bucurat să le respectăm obiceiurile care sunt paralele cu multe obiceiuri descrise în Biblie. Ei mănâncă împreună stând pe pământ în jurul unei oale comune împărţind tot ce este

de mâncare. Străinii sunt bine primiţi şi imediat li se serveşte ceva de mâncare. Salutări lungi urmate de întrebări repetate referitoare la sănătatea vizitatorului şi bunăstarea membrilor familiei sunt considerate esenţiale pentru manifestarea bunelor maniere. Unul dintre lucrurile pe care africanul îl are cu mult mai mult decât occidentalul bogat, este timpul; unul dintre cele mai preţioase şi mai greu de stăpânit lucruri din viaţă, lucru care, o dată pierdut, nu mai poate fi vreodată redobândit. Când cineva moare, se adună cu toţii chiar de la mari depărtări pentru a-l plânge împreună şi pentru a lua parte la durerea comună. Dacă cineva e bolnav, prietenii şi rudele trec mereu pe la casa acestuia şi întreabă de sănătatea lui. Nu se grăbesc niciodată şi îşi desfăşoară activitatea într-o manieră relaxată. Toţi par a lucra împreună, tineri şi bătrâni, spunând poveşti şi învăţându-se unii pe alţii. Nu se îngrijorează vreodată cineva cu privire la vreme sau că un anumit lucru nu va fi făcut; întotdeauna mai este un mâine!
Copiii sunt o parte vitală a vieţii de familie. Cei mai mari îi duc în spate pe cei mai mici şi se joacă împreună. întrucât nu există magazine şi nici jucării de cumpărat, ei îşi fac singuri distracţiile lor. Băieţii folosesc bucăţi de os şi pietre care reprezintă vite şi capre; fetele folosesc ştiuleţi de porumb drept păpuşi. Tofi trebuie să ajute la gospodărie încă de mici, păzind caprele, adunând vreascuri pentru foc, culegând porumbul, aducând apă în ulcioare de lut purtate pe cap distanţe mari. Oamenii ne-au onorat întotdeauna dându-ne tot ce aveau mai bun. Vederea suferinţelor şi a greutăţilor pe care le îndură cu răbdare a fost o mare lecţie pentru noi.

TEROARE ŞI CHIN

Condiţiile fizice din jungla mozambicană sunt aproape indescriptibile. Cea mai mare parte a teritoriului ţării este de altitudine joasă şi e intersectată de râuri care seacă pe timp de secetă şi produc inundaţii în anotimpurile ploioase. Soarele arde cu putere, mlaştinile întinse şi pădurile neplăcut de umede sunt infestate cu ţânfari purtători ai malariei. Pare o ciumă sau un agent distrugător gata să dărâme orice ai sau orice faci. Termitele mănâncă stâlpii sau lemnul clădirilor, lăcustele distrug recoltele, furnicile îţi mănâncă hainele şi cărţile şi îşi fac culcuşul în mâncarea ta. Şobolanii şi şoarecii de câmp se înmulţesc şi sunt foarte activi noaptea. Pantofii şi hainele trebuie scuturate foarte tare pentru a face să iasă din ele păianjenii sau scorpionii înainte de a te îmbrăca cu ele. Crocodilii se ascund pe lângă malul râului gata să tragă sub apă pe orice persoană neavizată ca să le servească drept prânz. Un blestem tainic domneşte peste tot, alimentat de activităţi satanice ale vrăjitoarelor care guvernează multe vieţi. Cu siguranţă lumina lui Cristos

este singurul lucru care poate alunga acest întuneric.
Moartea naturală e necunoscută. Oamenii cred că moartea, boala, seceta, fulgerul, atacul fiarelor sălbatice, orice formă de nenorocire este cauzată numai de puterile magice, de blesteme, farmece sau răzbunări ale spiritelor ancestrale care au fost întristate. Africanul care are probleme nu cunoaşte decât o singură sursă la care găseşte scăpare şi ajutor. îl caută pe cel mai deştept vraci în care îşi pune toată încrederea sa.
Vraciul stăpâneşte peste sat, având o putere mai mare chiar decât şeful de trib, pentru că puterea lui e spirituală. El emite sentinţa în procesele penale inferând, judecăţi şi acuzaţii şi soluţionând toate enigmele, timp în care stă aşezat pe o piele de capră. Aruncă nişte oase pe jos, coji de plante, dinţi de animale şi alte obiecte în timp ce rosteşte monoton dialogul cu spiritele ancestrale. Studiază cu grijă poziţia uneltelor sale; poziţia obiectelor unele faţă de altele îi spun lui tot ce doreşte să cunoască.
Cercul celor adunaţi în jurul lui este tensionat, nimeni neştiind cine va fi găsit vinovat. Incantaţia continuă până când, dintr-o dată vraciul rămâne nemişcat. Arătând către un bărbat sau către o femeie din mulţime, vraciul strigă: „Acesta e responsabil pentru tot necazul!" Persoana acuzată ţipă şi aleargă nebuneşte. Poate să fie cu totul nevinovată sau s-ar putea ca într-adevăr să fi colaborat cu diavolul. Vraciul poate să recomande testul cu otrăvuri, încredinţarea fiind că, în cazul în care persoana e nevinovată, va supravieţui. Puţini supravieţuiesc amestecului mortal din cupa cu otrăvuri, nevinovaţi sau nu. Vraciul poate să rostească un blestem asupra celui acuzat. Acest lucru e la fel de vătămător, dar moartea survine prin mijloace mai lente. Acuzatul este apucat de o frică de moarte şi de cele mai multe ori aleargă nebun până moare, deşi din punct de vedere fizic n-ar exista o iminenţă a morţii. Adesea, sufletul acela, nefiind capabil să trăiască având această frică, se spânzură ca să scape de ea. In mod frecvent sunt cerute sacrificii de sânge. Un porumbel sau o găină, un ţap dacă e vorba de un caz grav şi chiar sacrificiu uman, deşi rareori se vorbeşte de aşa ceva. Anumite părţi din trupul uman sunt considerate a avea mari puteri. Vraciul cere, de asemenea, plată pentru serviciile sale. El sau ea este persoana cea mai de temut şi urâtă din tot satul, însă e considerată de o foarte mare importanţă pentru supravieţuirea şi bunăstarea tribului.

LIPSA ORICĂREI ÎNGRIJIRI MEDICALE

Aceste locuri îndepărtate nu au absolut nici o instituţie pentru îngrijire
medicală. Dacă cineva se răneşte sau se îmbolnăveşte, oamenii au două
sibilităp: merg la vraci sau cred că Dumnezeu va face o minune. Sunt atât

de puţini cei care ştiu de Numele lui Isus aşa că ceilalţi apelează la vraci, de obicei cu rezultate dezastruoase. In sate oamenii mor aproape zilnic. Părea că în fiecare sat în care am intrat erau familii care plângeau sau înmormântau pe cineva drag.
Am aflat că cea mai eficientă cale de a aduce mângâiere este să te identifici pur şi simplu cu oamenii indiferent de situaţia în care se află. Să râzi cu cei ce râd, să plângi cu cei ce plâng. Noi trebuie să devenim părtaşi atât la suferinţele, cât şi la bucuriile lor. Atunci când nu putem ajuta sau nu putem face nimic să le alinăm durerea, chiar şi faptul că-i iubim şi plângem împreună cu ei ajută la procesul vindecării.
La începutul experienţei noastre de învăţare, în timp ce mergeam la o întâlnire într-un sat, am trecut pe lângă un grup de oameni care cărau doi bărbaţi pe nişte târgi improvizate din ramuri de copac. Erau foarte slăbiţi şi abia conştienţi. Picioarele lor erau legate cu fâşii de zdrenţe murdare şi muştele roiau în jurul lor. „Ce au păţit oamenii aceştia?", am întrebat noi cu frică. „Mergeau spre ogorul lor şi au călcat pe o mină contra infanteriei pusă de comunişti. De trei săptămâni îi cărăm cu noi de lângă Quelimane. încercăm să-i ducem într-un loc unde să poată fi îngrijiţi." Era groaznic; nu puteam să-i ajutăm cu nimic, ci doar să ne rugăm şi să le spunem cuvinte de încurajare. Am plâns.
Zi de zi îl descopeream pe Isus într-un nou mod în timp ce ne identificam cu evenimente despre care citisem în Evanghelii. *„Fiul Omului n-are unde să-Şi plece capul."* Uneori dormeam lângă câte o cărare, fără colibă, fără pături, fără mâncare şi fără apă. *„Şi lui Isus, I S-a făcut milă de ei, Şi-a întins mâna si i-a vindecat."* E frumos să vezi Mâna minunată a lui Dumnezeu lucrând atunci când oamenii se încred în El pentru a căpăta vindecarea.
Multe probleme fizice au legătură cu problemele spirituale care-i copleşesc pe oameni datorită vrăjitoriei. Uneori eliberarea de demoni e singurul lucru de care e nevoie pentru a vedea pe cineva vindecat în mod miraculos. Ce disperată nevoie era de învăţătură şi ce mare tragedie era să-i lăsăm pe convertiţi fără să fie echipaţi pentru a trăi noua lor viaţă în Cristos.^Germenii pentru echiparea băştinaşilor ca lideri în scopul de a-i învăţa pe ceilalţi oameni, au fost plantaţi adânc în inimile noastre încă de la început.
Bucuria recoltării unui suflet este o experienţă minunată, dar conform Cuvântului, mai întâi trebuie să semeni cu lacrimi şi apoi vine bucuria strângerii snopilor. Este un preţ care trebuie plătit. Un sentiment al urgenţei a fost stârnit în noi şi eram călăuziţi de un îndemn de a merge mai departe pentru a vizita alte sate în care nu mai fusese nimeni înaintea noastră. Spiritul de pionierat era puternic în noi şi nu ne mulţumeam să rămânem

doar aproape de ţărm. Cuvintele lui David livingstone nu erau departe de inima noastră: „Văd fumul a mii de sate unde Evanghelia n-a fost predicată vreodată."

ÎN TABERELE REBELILOR

„Eu mă culc si adorm în pace;
căci numai Tu, Doamne îmi dai linişte deplină în locuinţa mea." (Psalm 4:8)
Trăirea printre soldaţii Renamo a însemnat o provocare pentru noi care eram soldap în armata lui Dumnezeu. Renamo erau bărbaţi şi femei care puneau în acjdune un nivel de disciplină, angajament şi unitate pe care noi, creştinii ar trebui să fim mândri să-l copiem. Eram uimiţi de dedicarea lor şi de faptul că erau gata să plătească preţul pentru dobândirea libertăţii pentru naţiunea lor. Ei manifestau o dragoste şi un devotament autentic faţă de preşedintele lor, Afonso Dhlakama, atunci când vorbeau lucruri frumoase despre el. Erau cu toţii de acord în această privinţă. în tabăra militară m-am simţit ciudat la început. Mă trezeam noaptea şi mă gândeam: „Sunt aici singura femeie albă într-o tabără a rebelilor." Dar nu mi-a fost niciodată frică de soldaţii Renamo—chiar şi atunci când Rod era plecat. Ei m-au tratat întotdeauna cu amabilitate şi cu respect. Mângâierea mea era să ştiu că *„îngerul Domnului tăbăraş te în jurul celor ce se tem de El si-i scapă din primejdie" (Psalm 34:7).*
în tabără se respectau foarte mult saluturile, pasul de defilare şi eticheta militară. Nouă ni s-a dat un loc la masa ofiţerilor şi eram serviţi de ospătari care, mai întâi ne aduceau un lighean cu apă ca să ne spălăm pe mâini (un obicei african). Eram liberi să umblăm prin împrejurimi cum doream, dar dacă ei considerau necesar, ne dădeau o escortă înarmată ca să ne însoţească când mergeam prin junglă de la un sat la altul. Uneori noi ceream să fim lăsaţi să mergem fără a fi escortaţi, dar ni s-a spus că escorta era pentru protecţia noastră aşa cum a ordonat preşedintele Dhlakama. Când ieşeam din tabără mergeam să vizităm populaţia civilă din satele lor. Oamenii ne primeau întotdeauna cu braţele deschise şi era evident că relaţia dintre soldaţii Renamo şi povo (popor) era foarte bună. Mulţumitori că i-au scăpat de conspiraţiile comuniste ale lui Frelimo, cetăţenii i-au acceptat pe soldaţii Renamo în calitate de conducători ai provinciei.
Noi le slujeam soldaţilor atât la nivel individual, cât şi la studiile în grup. Ţineam întâlniri mari de evanghelizare în care predicam, iar ei stăteau în picioare cu multă atenţie după parada de dimineaţă. Am botezat în râu câţiva soldap; ce privilegiu a fost pentru noi să-i conducem pe acei oameni la
Isus şi să-i vedem primind Duhul Sfânt! Ei erau flămânzi după viaţă, după speranţă şi pace şi primeau Cuvântul cu bucurie.
îi priveam pe soldap cum se instruiau pentru fitness şi pentru situaţii dificile. Alergau în sus şi-n jos pe munte făcând diverse manevre, adesea instruindu-se şi în timpul noppi. într-o noapte, ne-am trezit pe la orele 2:00, de sunetul a sute de picioare alergând. Pământul se cutremura literalmente la strigătele, cântatul şi bătaia lor cu piciorul la unison. A fost cel mai înfricoşător sunet pe care l-am auzit vreodată şi pentru moment ne-am întrebat dacă nu cumva tabăra a fost atacată. Ascultând cântecul soldaţilor, Rod m-a asigurat că erau soldaţii care doar se antrenau şi nu era un atac al trupelor lui Frelimo. Nu mă puteam opri din tremurat şi abia după câteva ore am putut să adorm iarăşi.
Ziua următoare am vorbit cu unii dintre săteni care ne-au spus că uneori soldaţii Renamo capturau întărituri ale trupelor Frelimo numai prin frica pe care le-o inspirau. Făceau un asemenea zgomot că păreau mii în loc de câteva sute, şi soldaţii Frelimo lăsau totul şi fugeau cuprinşi de panică. Personal pot crede acest lucru pentru că am gustat din sentimentul acela de groază. Apoi soldaţii Renamo intrau şi capturau toată artileria fără să se tragă nici un glonţ măcar. Acest lucru ne aducea aminte de cei trei sute de oameni ai lui Ghedeon şi de Domnul care a câştigat lupta prin ei cu trâmbiţe şi făclii. în acelaşi fel, noi ca oştire a lui Dumnezeu, chiar dacă suntem pupni la număr, putem pune pe fugă hoardele întunericului prin puterea laudei, prin închinare şi mijlocire.
Noi n-am ştiut, dar toate aceste lucruri constituiau un început pentru noi. Au trecut aproape zece ani până la ultima noapte în care am dormit într-o tabără a soldaţilor Renamo.

C\v\c

FUGI DIN ŢARA TA

în luna octombrie 1987, pe când ne pregăteam să pornim spre casă prin Malawi, după ce ne-am întors dintr-o călătorie de dincolo de râu, am primit un telefon de la nişte prieteni din America care văzuseră un raport privind călătoriile noastre în teritoriile controlate de Renamo. Era foarte probabil ca articolul, publicat într-un jurnal politic Romano-Catolic, să apară şi în Africa, dacă nu cumva apăruse deja. Ne-am cutremurat!
Era un risc să ne întoarcem în Zimbabwe, dar n-aveam de ales întrucât copiii noştri erau acolo. Am putea trece prin Mozambic? Dar ce va fi la posturile de control? Poate că erau oameni care aşteptau acolo să ne aresteze? Ne-am rugat şi am simţit mâna ocrotitoare a lui Dumnezeu asupra noastră. La acea dată era interzis să străbatem „ruta infernală" din Mozambic cum se numea, fără escortă militară. Alergam contra conometru; ar fi putut dura doar câteva zile până articolul să apară în Zimbabwe, iar noi nu doream să întârziem prea mult din cauza convoaielor lungi şi inerte.
Prezenţa lui Dumnezeu era în mod tangibil cu noi şi trăiam miracole unul după altul căci El intervenea în mod supranatural pentru noi. Am mers cu maşina cât de repede ne permitea drumul, fără a vedea nici un alt vehicul. Un post de control al lui Frelimo—un gard de sârmă ghimpată de-a curmezişul drumului înconjurat de soldaţi—

se arăta la orizont. Chiar când mă întrebam în sinea mea ce va face Rod, acesta a pus brusc frână la camionetă chiar în fafa gardului de sârmă ghimpată şi a strigat la soldaţi: „Deschideţi! Am ordin de la cea mai înaltă autoritate să-mi continui drumul în cea mai mare viteză!" Imediat soldaţii au sărit să ne deschidă drumul. Am mers mai departe râzând şi minunându-ne de Dumnezeul nostru. La graniţa cu statul Zimbabwe am trecut printre formalităţi fără nici un fel de problemă şi ne-am îndreptat spre casă. Nu ştiam că eram pentru ultima dată acolo. Ajungând pe la miezul nopţii, ne-am prăbuşit epuizaţi într-un somn adânc. Ne-am trezit devreme în dimineaţa următoare şi am fost anunţaţi de unul dintre angajaţii noştri că poliţia a întrebat de noi trei zile la rând.

Acestea erau veşti proaste şi ştiam că se vor întoarce. Eu lucram prin casă, umplând camerele cu bunătăţi pentru copiii noştri ce urmau să sosească peste câteva ore. Tammy şi Dustin erau la o şcoală cu internat în Africa de Sud. Eu şi Rod ne rugam ca, dacă e să fim arestaţi şi duşi la închisoare, să avem mai întâi măcar câtva rimp împreună cu copiii. Eram atât de îngrijorată încât mi-am împachetat lucrurile într-o geantă pe care să o iau la închisoare, în ciuda faptului că Rod îmi spusese că nu mi se va îngădui s-o iau cu mine.

Copiii au sosit, şi am petrecut un timp minunat împreună. In timp ce vorbeam şi râdeam laolaltă, întreţinând obişnuitul şuvoi de oaspeţi, am observat două maşini de poliţie ce mişcau încet pe lângă casă. Aceasta a continuat la intervale egale în cursul zilei; eu şi Rod am observat şi le-am urmărit orice mişcare. De câteva ori maşinile se opreau şi un poliţist se dădea jos din maşină, pentru ca apoi să se urce iar, şi maşinile să-şi reînceapă mersul. Ne-am dat seama că nu aveau probe destul de clare şi că şovăiau în a ne confrunta cu atâţia vizitatori în jurul nostru. Părându-ne rău să-i lăsăm pe vizitatorii noştri să plece, i-am ţinut toată ziua, oferindu-le nenumărate cești de ceai.

Următoarele trei zile erau dedicate unei aniversări politice şi nimeni nu era în serviciul activ să ne deranjeze. In ultima zi dinaintea celei în care urma să-i ducem pe Tammy şi pe Dustin înapoi la şcoală, ne-am dus cu topi la un picnic. Când ne-am întors acasă după o frumoasă zi petrecută la *Vălul Miresei* la Chimanimani, am zărit un jeep al poliţiei parcat la poarta noastră. Rod i-a întâmpinat pe poliţişti prietenos: „Ce pot face pentru dumneavoastră?" Ei au spus că au auzit că Rodney pleacă în Africa şi au venit să întrebe dacă nu putea să-i cumpere unuia dintre ei un ceas de mână de acolo. Rod le-a răspuns că poate îi va cumpăra. După aceasta, ei au plecat.

Mi-a fost greu să-mi iau rămas bun de la Tammy, Dustin şi Rod. Cât de serioasă era această ameninţare şi ce ne rezerva viitorul? In seara dinaintea întoarcerii lui din Africa de Sud, Rod a telefonat şi mi-a spus să împachetez ce aveam eu mai scump fără ca cineva să observe. El simţise că Domnul vrea ca noi să plecăm imediat din Zimbabwe. Acest lucru a fost confirmat printr-o avertizare în secret venită din partea unui prieten de la CIA. Zilele petrecute cu copiii noştri şi cu ceilalţi membri ai familiei noastre au fost un dar special pentru noi din partea lui Dumnezeu.

Ultima noapte am petrecut-o cu membrii bisericii care se întâlneau în fiecare săptămână în casa noastră; la această întrunire se adunau mulţi dintre enoriaşii bisericii noastre. Ne uitam pentru ultima dată la feţele mamei, a surorilor şi prietenilor noştri. Le spuseserăm că mergem într-o altă misiune

în Malawi. Era adevărul, dar nu întreg. Nu le-am putut spune că nu ne vom mai revedea probabil ani întregi. Dar le puteam spune că nu ne putea despărţi nimic de dragostea lui Dumnezeu.

„Căci sunt bine încredinţat că nici moartea, nici viaţa, nici îngerii, nici stăpânirile, nici puterile, nici lucrurile de acum, nici cele viitoare, nici înălţimea, nici adâncimea, nici o altă făptură, nu vor fi în stare să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu, care este în Isus Cristos, Domnul nostru". Romani 8:38,39

CA PRIN URECHILE ACULUI

Ne-am trezit devreme în dimineaţa următoare şi înainte de a pleca ne-am oprit să facem o ultimă fotografie casei noastre. Copacii de jacaran-da şi arbuştii înmuguriţi erau în floare şi cu greu am putut să-mi stăpânesc lacrimile. Nesiguranţa ne apăsa din greu; trebuia să plecăm spre Malawi pe drumuri diferite. Rod voia să ia maşina cu puţinele lucruri pe care reuşiserăm să le înghesuim în ea şi să meargă spre Mozambic pe şoseaua pe care circulam adesea. El a insistat ca eu şi Deborah să călătorim cu avionul din aeroportul Harare, pentru că era mult mai sigur. îmi aduc aminte că Rod m-a îmbrăţişat strâns când m-a sărutat la plecare. „Nu-ţi face griji, mâine seară vom celebra aniversarea de căsătorie împreună în Malawi, vei vedea. Când avionul tău va ateriza, eu voi fi acolo şi te voi aştepta."

A fost o zi lungă. Avionul nostru a întârziat trei ore şi am aşteptat împreună cu Deborah încă două ore după îmbarcare. Am fost uşurată să aflu că nu fuseserăm introduse încă pe lista de la aeroport, dar aşteptarea aceea de două ore a fost chinuitoare. Ce mai aşteptau? Răspunsul a venit sub forma unui grup de funcţionari guvernamentali care au intrat în avion şi au început să caute. L-am recunoscut pe unul dintre ei ca fiind Ministrul Securităţii de Stat din vremea aceea, Ushiwokunze. Probabil că pe noi ne căuta! Nu ne căuta pe noi; a vorbit cordial cu unul dintre pasageri îmbrăcat într-un costum negru şi după care oficialii au coborât din avion. Avionul întârziase aşteptându-l pe unul dintre oficiali. Am decolat, în sfârşit, dar am întârziat iarăşi în Lilongwe.

Intre timp, Rod a călătorit liniştit prin Mozambic şi aştepta la aeroport sosirea noastră la timp. Dar avionul n-a ajuns. în final, a fost lăsat să se uite pe lista cu pasageri, dar spre uimirea lui, eu şi Deborah nu eram pe listă. Oare le-au interceptat cumva la vama aeroportului? N-avea de unde să ştie asta. A aşteptat totuşi în continuare,

sperând că, în ciuda faptului că nu eram pe listă, eram în avion şi a fost răsplătit când, uitându-se cu atenţie prin uşa deschisă a biroului de imigrări, ne-a văzut aşteptând la rând. Ignorând

indicatorul „intrare interzisă", şi-a făcut loc până a ajuns la noi şi ne-a apucat pe fiecare de mână. Când gardienii de pază l-au văzut, au venit să-i spună că era într-o zonă interzisă. „Nu ştiţi ce fericit sunt să-mi văd soţia şi copilul!" , a exclamat Rod fericit. Ei au râs şi i-au spus să nu mai facă aceasta niciodată. Ne-am sărbătorit aniversarea împreună, într-un mic cămin misionar. Nu am avut nimic altceva decât pâine la cină; nu am avut ocazia să ne cumpărăm cadouri unul altuia, dar faptul că eram împreună în siguranţă a fost cel mai preţios cadou din toată lumea.

Peste patru zile, am primit un telefon de la un prieten din Zimbabwe care ne-a anunţat că au fost publicate diferite rapoarte despre noi în revista „Moto", o revistă politică. Raportul despre misionarii care au colaborat cu duşmanii, Renamo. **Dumnezeu potrivise timpul atât de bine;** scă-paserăm ca prin urechile acului! Câteva zile mai târziu am devenit subiectul ştirilor de la radio şi televiziune din Zimbabwe şi publicul fusese rugat să raporteze dacă ne ştia domiciliul. Aceasta ne arăta că nu ne puteam întoarce în Zimbabwe, altfel am fi fost arestaţi şi acuzaţi de trădare.

Rudele mele şi mai ales mama mea, au avut greutăţi datorită faptului că CIA i-a anchetat referitor la noi şi activităţile noastre. Nicidecum nu voiau să creadă că ea nu ştia nimic despre activităţile copiilor ei. Nu ştia, dar CIA şi unii dintre ofiţerii militari au revenit de foarte multe ori să încerce să scoată ceva de la ea. Sora mea Lorraine şi soţul ei Don au fost şi ei anchetaţi. Noi eram o ruşine pentru ei şi cu siguranţă le-am cauzat multe probleme tuturor. Era jenant pentru ei să răspundă la întrebările pe care le puneau vecinii: „Ce se petrece? De ce Rod şi Ellie au trebuit să fugă împreună cu copiii? Este adevărat că s-au încurcat cu nişte bandiţi din Mozambic? Eram priviţi nefavorabil de către guvern şi de cei ce nu înţelegeau misiunea noastră. Unii spuneau pe înfundate: „Ştiam noi că acei prea veseli fraţi or să dea de bucluc într-o zi!" Până în ziua de azi cei din familia mea nu s-au plâns de nimic şi ne-au susţinut cu dragoste şi credincioşie. (Mulţumesc mamă, Don şi Lo, Richard şi Sannie; apreciem ce aţi făcut!)

Iată un extras din buletinul nostru informativ din octombrie 1987 scris la scurt timp după ajungerea noastră în Malawi:

Am fugit din Zimbabwe în Malawi, ocrotiţi de mâna puternică a Domnului. A fost o minune că am făcut traversarea în siguranţă. Ştim că vom putea lucra pentru Dumnezeu mult mai eficient de aici. După cum copiii lui Israel au tremurat atunci când aveau să treacă prin Marea Roşie fi apoi au hotărât că era singurul lucru care era de făcut pentru că egiptenii veneau în urma lor, tot afa si noi am fost împinfi să facem această traversare. Suntem încântaţi că am fost proaspăt botezaţi în această chemare a noastră; am fost acoperiţi de râul care desparte ceea ce a fost până acum de ceea ce e nou

şi necunoscut înaintea noastră. Putem avea o lucrare mult mai eficientă în Mozambic din Malawi decât am fi avut stând în Zimbabwe. Dumnezeul nostru e bun!

Chiar acum noua noastră situaţie e destul de precară: n-avem locuinţă, mobilă, dar ne avem unii pe ceilalţi şi îl avem pe Isus. Ne rugăm ca atunci când va veni testul apelor amare să le putem bea fără murmur şi cârtire. Dacă putem învăţa să bem de bună voie paharul, chiar dacă va fi amar uneori, vom fi cruţaţi de multe dureri şi de rătăciri fără rost în pustie. Dumnezeu ne-a dat multe ocazii minunate să ne străduim să-L cunoaştem, să putem realiza lucrarea pentru care ne-a trimis.

ADAPOST ÎN INIMA CALDĂ A AFRICII

„Căci El mă va ocroti în coliba hui, în %iua necazului, mă va ascunde sub acoperişul cortului ÎMI. " Psalmul 27:5

Desele noastre traversări peste râu ce le făcuserăm înainte să fugim din Zimbabwe n-au trecut neobservate de poliţia din Malawi. „Tinerii Pionieri", instruiţi de guvernul lui Dr. Hasdngs Banda pentru a fi ochii naţiunii, au fost foarte prompţi în a raporta orice activitate neobişnuită. Ei nu au încercat niciodată să ne oprească în a mai face aceste drumuri, aşa că noi am concluzionat că guvernul din Malawi nu era destul de informat despre expediţiile noastre ca să obiecteze. Cu toate acestea, ei ne păndeau mai de aproape decât am realizat noi, şi într-una din expediţiile noastre înainte de a pleca din Zimbabwe, Rod a primit un mesaj care spunea că Detaşamentul Special voia să-i pună unele întrebări. Am mers cu maşina până la Lilongwe pentru a ne întâlni pentru prima oară cu William Lunguzi, care era Adjunctul Şefului Securităţii pentru regiunea sudică în vremea aceea. Neştiind la ce să se aştepte, Rodney a fost condus de un ofiţer într-o ţinută impecabilă. Lunguzi, un om impresionant în costumul lui negru, s-a ridicat în picioare din spatele biroului său, întinzându-i mâna.

„Domnule Hein, am aşteptat de câtva timp să te întâlnesc." Uşurat la tonul prietenos al acestuia, Rod a strâns mâna omului care, necunoscut nici u-nuia dintre noi, avea să joace un rol important în destinul Mozambicului, ca şi în vieţile noastre. Trist însă, el avea să moară cu mult înainte decât ar fi trebuit, într-unui din faimoasele accidente de maşină din Malawi; unul dintre acelea despre care nu ştii niciodată sigur dacă a fost sau nu un accident.

„Trebuie să vorbesc cu dumneavoastră despre o chestiune extrem de delicată", s-a aventurat domnul Lunguzi. „Am aflat că aţi avut contacte şi întâlniri frecvente cu Renamo în Mozambic." Rodney nu a spus nimic. „Nu-ţi face griji, nu voi complica lucrurile pentru dumneavoastră. De fapt, am nevoie de ajutorul dumneavoastră", a explicat Lunguzi. „Noi toţi ştim că acest război din Mozambic durează prea mult şi afectează nu numai

economia din Mozambic, ci şi pe toţi vecinii noştri, în special Malawi. Calea ferată Nacala, singura noastră

legătură cu oceanul, care este închisă din cauza războiului, trebuie redeschisă. Acest lucru nu poate fi făcut fără să vorbim cu liderul Renamo, deoarece trupele lui controlează acea zonă. Ştiţi că trupele noastre au fost trimise acolo pentru a apăra calea ferată, dar Renamo e puternic. Nu avem nici o posibilitate de a vorbi cu preşedintele Dhlakama, dar eu am fost informat că sunteţi în bune relaţii cu el. Aţi putea să-i trimiteţi un mesaj, o cerere, pentru ca el să se întâlnească cu mine pentru anumite discuţii? Dacă el e de acord, aş putea să îl aduc în secret aici."
Rod a fost de acord să încerce. Lunguzi era intrigat de această alianţă misionară cu Renamo. „Noi vizităm Mozambicul pentru a predica Evanghelia; motivul nostru este Isus Cristos", i-a spus Rod. „Nu, nu suntem sub nici o formă implicaţi din punct de vedere militar."
„Dar dumneavoastră sunteţi zimbabwean, si Zimbabwe este în război cu Renamo. Ce crede guvernul vostru despre prietenia voastră cu ei?"
„Ei nu trebuie să ştie, sau se va termina cu noi", i-a spus Rod. „Pentru că tot vorbim despre asta, am şi eu o rugăminte la dumneavoastră. Dacă vom intra în necazuri în Zimbabwe, veţi vrea să ne oferiţi adăpost în Malawi?"
Lunguzi s-a gândit puţin şi a spus: „Dacă va trebui să părăsiţi Zimbabwe, da, puteţi veni aici. Dar în linişte. Apoi veniţi la biroul meu şi eu voi încerca să găsesc ceva..."
O tavă de argint pentru ceai cu accesorii de argint pe măsură a fost adusă. Cel care o adusese o lăsă reverenţios pe masa joasă pentru cafea şi se înclină în faţa lui Lunguzi. „Ah, cafea pentru dumneavoastră?" Rod a acceptat; „eu prefer să beau Milo," a spus adjunctul şef, ridicându-se de la birou pentru a face onorurile. Această întâlnire a însemnat pentru noi mai mult decât ne-am fi imaginat noi vreodată. **Duhul Sfânt ne-a asigurat că, a-tunci când ne va scoate din Zimbabwe, vom avea un refugiu sigur în Malawi.** Dumnezeu pregăteşte calea pentru noi şi face planuri cu mult înainte să ştim că vom avea nevoie de ele.
STATUTUL DE REFUGIAT
în ultimul sfert al anului 1987, Malawi avea deja mii de refugiaţi mozambicani pe la frontierele ei. Acum eram şi noi aici, într-o categorie puţin diferită, dar tot refugiaţi. Vom avea voie oare să rămânem aici, şi dacă nu, unde ne vom duce?
Câteodată fiind supranumită „mica Elveţie a Africii", Malawi este cunoscută pentru ospitalitatea şi amabilitatea arătată vizitatorilor străini.

Broşurile de călătorie laudă frumuseţea plajelor de pe malurile azurii ale Lacului Malawi, care cuprinde o mare varietate de peşti tropicali ca şi celebrul „Chambo", unul dintre cei mai delicioşi peşti din toată creaţia. Palmierii şi apusurile de soare, munţii frumoşi, şi natura te invită din revistele cu foi strălucitoare cu sloganul „Malawi, inima caldă a Africii". Câteva zile după sosirea noastră, Rod şi-a programat o întâlnire cu Lunguzi. Venise vremea pentru noi să căutăm adăpost în inima caldă a acestei mici naţiuni.
Lunguzi nu se gândise că încercarea lui de a ne cunoaşte pentru a ne primi în Malawi va fi pusă la încercare atât de repede. Malawi, condusă în vremea aceea de Kamuzu Banda era o ţară nealiniată la politica celorlalte ţări africane. Ea simţea presiuni din toate părţile: socialiştii şi comuniştii din Tanzania, Zambia, Mozambic şi Zimbabwe apăsau greu asupra ei. Prinşi în acest cocon de vecinii neprietenoşi, Malawi trebuia să fie mai precaută; era mică şi vulnerabilă. Consecinţele aduse de faptul că Malawi adăpostea misionarii de pe listele „căutaţi de politie" din Mozambic şi Zimbabwe puteau crea probleme mari. Faptul că era într-o poziţie înaltă din rândul securităţii i-a creat lui Lunguzi un mare prestigiu. Prin faptul că ne ajuta pe noi, avea o şansă de a avea contacte cu Renamo. De altă parte el putea să-şi depăşească limitele atât în ţara lui, cât şi în ţările vecine. încercarea de a ajunge la echilibru a devenit din acea zi o mare preocupare în cariera lui Lunguzi.
„Iată ce voi face", i-a spus el lui Rod. „Tu şi familia ta puteţi sta aici în Malawi. Dacă aveţi necazuri din partea celor de la imigrări sau din partea oricărui departament, dă-mi un telefon la acest număr secret. Eu le voi comunica unora dintre oamenii mei să închidă ochii faţă de activităţile voastre de dincolo de graniţă. Totuşi dacă legătura voastră cu Renamo va ieşi la iveală şi veţi deveni indezirabili în Malawi, va trebui să vă cer să plecaţi. Să spunem că aveţi aprobarea neoficială de a rămâne aici, dar dacă lucrurile nu vor merge bine, vă descurcaţi singuri."
Acest lucru era destul de bun pentru Rod, care a înţeles poziţia lui Lunguzi. „Suntem foarte, foarte mulţumitori pentru ajutorul dumneavoastră domnule. Dumnezeu să vă binecuvânteze!"
Ştirea că putem rămâne în Malawi a fost foarte bine primită. Nu ne-am gândit prea departe în viitor la lucruri care puteau să nu meargă bine. Noi aveam o chemare peste viaţa noastră pentru Mozambic şi în vremea aceasta ea putea fi împlinită numai dacă locuiam în Malawi şi acţionam în Mozambic de la graniţă. A fost hotărât ca noi să locuim în această naţiune cât va crede Dumnezeu de cuviinţă. Copiii noştri vor frecventa o şcoală bună cu predare în limba engleză, St. Andrew. Dumnezeu răspundea rugăciunilor

noastre în mai multe moduri. Sufeream cumplit din cauza faptului că Tammy şi Dustin erau la o şcoală cu internat deja de un an, venind acasă doar în vacanţe. Chipinge, oraşul nostru natal nu avea liceu aşa că n-am avut de ales şi i-am trimis acolo. „O, Doamne, Te rugăm găseşte Tu o cale pentru noi aşa fel încât copiii noştri să fie

acasă cu noi", m-am rugat. Acum această rugăciune primise răspuns!
Casa misionară în care stăteam era prea mică pentru o familie plus misionarii vizitatori. Aveam nevoie de o casă şi ne-am pus să căutăm una după ce L-am rugat pe Dumnezeu să ne dea ceva bun. Chiriile în Malawi erau astronomice, costul vieţii fiind mult mai mare decât în Zimbabwe. Venitul nostru scăzut era deja limitat la cât să avem ce mânca. In principal mâneam orez, care e mai ieftin ca alte alimente şi paw paw, care creştea liber în grădina misiunii.
Oamenii de la a treia casă pe care ne-am dus să o vedem ne-au spus: „Aici aveţi tot ce doriţi." Era spaţioasă şi aerisită, cu o grădină mare împrejmuită. Chiria era surprinzător de mică faţă de alte case, dar problema era că trebuia să plătim pe şase luni înainte. Acesta era încă un obicei neobişnuit practicat în Malawi cu care ne-am învăţat foarte repede. Şase luni anticipat! Iar noi n-aveam bani nici măcar pentru o lună. Totuşi Rodney a spus: „O luăm. Vă dăm banii peste o săptămână." Mi se învârtea capul.
întorcându-ne la casa misiunii m-am întins pe pat având o durere de cap. „Nu mă pot mişca. Lasă-mă aici să mă odihnesc", am mormăit. Adevărul era că mă simţeam mizerabil, deprimată şi-mi era dor de casă, atât de plină de disperare şi de compătimire eram. Oricum, de unde credea Rod că va obţine banii?
După ceva timp, Rod s-a întors cu o scrisoare din cutia noastră poştală. „E pentru tine din America", a zis el. „Las-o acolo", i-am răspuns. „Mă doare prea tare capul ca s-o citesc acum." Dar curiozitatea a biruit auto-compătimirea şi am deschis-o. Conţinutul ei m-a uimit de-a binelea. Orice urmă de durere de cap a dispărut. în plic era o scrisoare semnată „Femeile Harului." Era un grup de femei din biserica „Harul" din St. Louis. Fuseseră la o conferinţă şi făcuseră o colectă. „L-am întrebat pe Domnul cui să trimitem această colectă şi El a pus pe inima noastră numele lui Ellie." înăuntru era un cec cu suma suficientă pentru plata chiriei pe şase luni. O, lăudat să fie Dumnezeu! Toate căile Lui sunt seninul credincioşiei. Am fost emoţionaţi dincolo de posibilitatea de a descrie. Nu numai că Dumnezeu purta de grijă nevoilor noastre, dar El a şi confirmat mutarea noastră. Nu era nici o posibilitate ca „Femeile Harului" să fi cunoscut nevoia noastră cu o lună înainte ca aceasta să existe!
60 A^ozatnbic — Dincolo de
Am locuit în casa aceea timp de opt ani. A fost un refugiu pentru noi şi un adăpost pentru mulţi oameni în nevoie. Fără exagerare, sute de oaspeţi au intrat pe uşa noastră. Unii venind doar în vizită, aloi ca să se ascundă. Unii au poreclit-o „Gara de nord". Unii veneau, iar alţii plecau. Rar era câte o zi fără să avem oaspeţi la masa noastră, unii aşteptaţi, iar alţii nu. Nu ştiam dacă vom avea alimente pentru masă, dar Dumnezeu mi-a dat o asigurare: „Câtă vreme veţi avea oaspeţi la masă nu veţi duce lipsă de provizii."
Viaţa noastră în Malawi era nesigură. Nu ştiam când puteam primi o înştiinţare că trebuie să plecăm şi nu ştiam ce ne rezerva ziua de mâine. Aşa că n-am avut niciodată câinele pe care am dorit să-l avem, pentru că ştiam că se putea să plecăm pe neaşteptate, dar am avut o pisică. Sam, un motan maroniu cu alb, a murit cu puţin înainte de plecarea noastră din Malawi. în tot acest timp Dumnezeu ne-a umplut casa de pacea Sa, deşi acolo erau multe furtuni. Am fost foarte fericiţi în casa aceea şi Dumnezeu ne-a purtat de grijă în chip miraculos de fiecare dată când trebuia plătită chiria. Timpul de prigoană în Malawi şi timpul când a trebuit să plecăm a venit, dar numai după ce am împlinit misiunea pentru care am fost trimişi. Ii mulţumim lui Dumnezeu că nu putem vedea ceea ce aduce ziua de mâine!

a

UN GLAS PENTRU CEI FĂRĂ GLAS

Deschide-ţi gura pentru cel mut,
pentru pricina tuturor cţ lor părăsiţi.
Deschide-ţi gura, judecă cu dreptate,
şi apără pe cel nenorocit şi pe cel lipsit
Proverbe 31:8-9.

„Tot ce-i trebuie răului ca să izbutească este ca oamenii buni să nu facă nimic."
Edmund Barke

Un

MISIUNEA MALAWI

PAŞTE OILE MELE

Dumnezeu nu numai că ne-a făcut rost de o casă, ci ne-a dat un loc unde oile Sale puteau veni să primească hrană din Cuvântul Lui şi să înveţe să dea hrană şi altor oi. Conducerea rămâne una dintre cele mai mari nevoi ale bisericii din Africa. îi chemam la noi din junglă; pastori şi lideri care au suferit pentru Cristos, oameni care şi-au pus în primejdie viaţa pentru Evanghelie. Unii mergeau pe jos câteva zile prin Mozambic; alţii veneau din partea de sud a statului Malawi.

Iată un fragment din Buletinul nostru informativ din luna martie 1988:

Bărbaţii au ajuns la casa noastră pe care o închiriasem în Umbe, fiind îmbrăcaţi în ^drenţe, dar având multe aşteptări din partea noastră. Cei mai mulţi dintre ei veniseră pe jos de la mari distanţe până la Nsanje si de acolo au venit cu trenul până la Umbe. Le-am arătat camerele lor şi ei s-au uitat uimiţi: saltele adevărate? Nu mai dormiseră pe aşa ceva până atunci. N-or să cadă din pat? Un întrerupător de pe perete care inunda camera de lumină când îl atingeai. Ce minune! Apoi, mai era un obiect lucios ca o ţeava, care, atunci când îl răsuceai, curgea din el apă într-un vas mare. Era tot aşa de incredibil ca şi atunci cum Moise a scos apă dintr-o stâncă! Apoi, scaunul acela ciudat pus peste o gaură, care avea un mâner, de care, dacă trăgeai, apa se revărsa cu un zgomot îngrozitor! Foarte ciudat!

Cea mai bună dintre toate era mâncarea. Imaginea^ă-ţi: mâncare de trei ori pe %i! Ne-au spus mai târziu că de mulţi ani nu s-au mai culcat cu stomacul plin, seară de seară. „Cu adevărat, Dumnezeu ne binecuvintea^ă!"

La fel ca lipsa de hrană şi apă în Mozambic, este şi foamea şi setea după Cuvântul lui Dumnezeu. Mulţi dintre pastorii de acolo primiseră puţină instruire din Biblie sau deloc şi se întâmpla destul de des să nu aibă nici măcar o Biblie. Unul dintre pastori a mărturisit că nu avea decât o singură Biblie la un grup de biserici. Aşa că au împărţit-o '" ni ai multe secţiuni şi le-au trimis astfel prin biserici, frângând literalmente Pâinea

63

\

64 Mozambic — Dincolo de umbră

Vieţii ca toţi să se împărtăşească din ea.

Unii dintre aceşti bărbaţi, în timp ce se aflau în ţările învecinate căutând de lucru, 'L-au primit pe Isus ca Mântuitor. După aceea s-au întors în satele lor, unde L-au mărturisit pe Isus rudelor si prietenilor. Când aceştia au crezut mărturia unuia, omul respectiv a devenit automat păstorul turmei. Astfel a luat naştere o biserică al cărei nume era, de obicei, numele bisericii în care pastorul L-a aflat pe Cristos. Aţa stând lucrurile, datorită lipsei de învăţătură, închinarea străbună fi vrăjitoria au fost adesea integrate în credul bisericilor. Existau biserici cu denumire penticostală, dar care n-auriseră vreodată de botezul cu Duhul Sfânt. In mijlocul acestei confuzii, Dumnezeu, în îndurarea Sa, a scos la iveală bărbaţi fi femei cu o iubire sinceră pentru El fi cu dorinţă după adevăr. El i-apă^it, i-a hrănit fi i-a adus într-un loc unde strigătul inimii lor a căpătat răspuns: „O, Tată, trimite pe cineva să ne înveţe Cuvântul Tău, să ne aducă Biblii fi să ne înveţe despre Tine." Noi strigam către Dumnezeu să ne călăuzească la oamenii cheie pe care să-i putem învăţa fi instrui, pentru a lucra cu ei fi pe care să-i trimitem să ia în stăpânire ţara pentru Cristos. Aceftia sunt capabili să ajungă în locuri în care noi nu putem merge fi de aceea pot realiza mult mai mult decât noi."

Am abordat multe subiecte, însă am găsit că de cea mai mare importanţă este lauda, închinarea şi mijlocirea. Aceşti oameni trăiesc în situaţii grele şi periculoase. Ei au nevoie să înţeleagă lupta spirituală şi cum să exercite puterea dată de Duhul Sfânt. Au fost uimiţi să vadă ce are Biblia de spus despre vrăjitorie şi blesteme. Credeau că astfel de lucruri există numai în Africa. Mulţi dintre ei aveau persoane apropiate care muriseră sau se îmbolnăviseră după ce au fost blestemaţi. Le-am arătat din Cuvânt ce să facă în cazul blestemelor, cum să se roage unii pentru alţii şi cum să frângă puterea diavolului din viaţa lor.

Seminariile de instruire din Blantyre au continuat câţiva ani. Doi slujitori credincioşi din SUA, Jane Crane şi Bonnie Gloth şi-au dăruit chiar inima lor pentru succesul şcolii de instruire de scurtă durată. Au fost şi alţii care au venit pentru perioade mai scurte de timp. Mai târziu am transferat seminariile de instruire la Nsanje pentru o vreme. întotdeauna am ştiut că indiferent cât de departe şi în cât de multe locuri ne-am aventurat cu Evanghelia, echiparea liderilor este una dintre cele mai importante aspecte ale lucrării noastre.

Acum că locuiam în Malawi aveam ocazia să facem o lucrare mult mai eficientă în această ţară mică, dar intens populată. Diverse echipe care ne vizitau, cele mai multe din SUA, petreceau timp împreună cu noi. Ele au însemnat o mare încurajare şi oamenilor din Malawi le plăcea să-i aibă ca oaspeţi la conferinţele lor. Noi îi duceam în sate şi în taberele de refugiaţi unde puteau avea experienţa adevăratei Africi şi puteau să simtă personal modul în care Cristos a atins viaţa localnicilor.

Mis

i *65*

BOMBARDAREA PE DOMENIULUI DIAVOLULUI

Vrăjitoria este sălbatică în Malawi şi noi am avut câteva experienţe înfiorătoare. Intr-una dintre încercările noastre de a bombarda domeniul diavolului, am fost noi înşine bombardaţi. In timp ce mergeam cu maşina spre tabăra de refugiaţi din Mankhokwe pentru una dintre întâlnirile noastre programate mai dinainte, am încetinit într-un sat numit Sorjin unde am văzut o mare mulţime adunată. Am fost curioşi să vedem ce era atât de atractiv. Dintr-o dată centrul grupului s-a spart, oamenii alergând şi ţipând înspăimântaţi. Un vraci—îmbrăcat în piei de animale, cu capul învelit în cununi de coajă de copac uscată şi cu o mască din lemn având o imagine hidoasă—sărea şi juca în ritmul tobei pe care o bătea partenerul lui. El agita două cuţite lungi şi fugea după oameni ca şi cum voia să-i ucidă. Oamenii îngroziţi cădeau pe drum în timp ce alergau, făcându-ne pe noi să ne oprim de teamă să nu călcăm cu maşina pe cineva. Dintr-o dată vraciul s-a reîntors la locul lui punându-şi cuţitele în teacă.

Atraşi de puterea răului, oamenii s-au întors să mărşăluiască în jurul lui din nou fascinaţi, în ritmul tobei.
Noi am început să împărţim broşuri prin fereastra maşinii. In câteva secunde, plini de frenezie, oamenii s-au urcat pe camionetă întinzându-şi mâinile prin fereastră să capete broşuri şi să pună mâna pe orice altceva, inclusiv pe braţul meu. M-au prins de încheietura mâinii şi trăgeau cu putere fără să le pot desface strânsoarea. încă şi mai mulţi oameni s-au urcat pe camionetă, care era încărcată cu Biblii şi alimente pentru seminar. Noi credeam că vor reuşi să fure ceva dacă nu vom merge mai repede; aşa că, deşi nu puteam vedea drumul din cauza noianului de feţe negre, Rod a început să mărească viteza încet, ca să-i scuture de pe camionetă. Câţiva s-au mai ţinut încă o parte din drum. Un bărbat se aşezase pe camionetă cu o expresie de neclintit. Rod a mărit viteza şi, atunci când camioneta a lovit un dâmb mai mare, l-a proiectat pe om în aer. Când a aterizat, camioneta nu mai era sub el, aşa că a căzut pe drum unde putea fi călcat în picioare de mulţimea care urla dezlănţuită. N-a fost rănit, ci s-a ridicat în picioare ca şi când nu i s-ar fi întâmplat nimic. O asemenea mulţime poate fi periculoasă. Plini de demoni, erau gata să sfâşie camioneta în bucăţi. Am fost mulţumitori că am putut să ne continuăm drumul în siguranţă. închinarea la diavol şi ritualurile publice sunt lucruri legale în Malawi. Vracii controlează viaţa a mii de oameni. Când cineva dispare în mod misterios, rareori este considerat un lucru grav. Adesea, persoana dispărută e folosită pentru scopuri şi pentru sacrificii rituale.

ÎN TABERELE DE REFUGIAŢI
Am ajuns la tabăra din Mankhokwe tocmai la timp pentru a ne întinde corturile înainte de începerea primei întâlniri şi de căderea noptii. O mulţime de copii s-au adunat ca de obicei în jurul nostru privind cu uimire construcţia obiectului ciudat pe care ei îl numeau „Nyumba Azungu" (casa omului alb). Am întâlnit mulţi prieteni vechi. Ei veniseră pe jos de la distanţe mari pentru a învăţa din Cuvântul lui Dumnezeu. Taberele de refugiaţi, deşi aveau condiţii greu de suportat, ne dădeau ocazia să trăim în mijlocul oamenilor, să fim părtaşi la viaţa lor. Acest lucru ne-a înlesnit o adevărată intrare în inima lor. Isus putea fi întotdeauna găsit în mijlocul oamenilor, trăind cu ei, mâncând cu ei şi fiind părtaşi la viaţa lor. Cunoaşterea acestui lucru ne dădea putere atunci când era mai greu şi eram ispitiţi să ne facem bagajele şi să plecăm. Erau doar câteva latrine cu groapă la câteva mii de oameni şi cei mai mulţi dintre ei considerau că pământul pe care stăteau putea fi folosit. Acestea plus caprele, găinile şi porcii care mişunau printre colibe şi pe lângă cortul nostru, nu contribuiau la o igienă corespunzătoare. De fiecare dată când ne aventuram spre câte o latrină, eram urmaţi de un şir de copii care stăteau în jurul încăperii din paie până ce ieşeam. Acelaşi lucru se întâmpla când făceam duş cu găleata. Mâinile lor micuţe mişunau zgomotos pe peretele din paie să-şi facă loc de o gaură prin care să privească pe furiş. Unul dintre copii a exclamat văzându-l pe unul dintre oaspeţii noştri: „E într-adevăr alb peste tot." Ei nu făceau astfel de lucruri din obrăznicie, ci din pură curiozitate. Mulţi copii mozambicani nu mai văzuseră un om alb înainte de a ajunge ca refugiaţi în Malawi.
Noaptea în cele mai multe sate africane, porcii, caprele şi găinile, sunt puşi în nişte coteţe mici; unii dorm pur şi simplu cu animalele în colibele lor. Animalele sforăie şi grohăie toată noaptea, iar câinii urlă şi latră. Luptele între pisici se adaugă la acest concert. Cocoşii încep să cânte încă de pe la 2:00 noaptea. Somnul e o comoară rară, căutată zadarnic de cei mai mulţi vizitatori neobişnuiţi cu zgomotele asortate. O noapte groaznică pentru noi a fost cea în care într-o colibă din apropiere a avut loc o petrecere cu bere timp de o săptămână întreagă. O familie dintr-o colibă de lângă cortul nostru a fost foarte implicată în petrecerea aceasta şi a fost chinuită de demoni zi şi noapte. Ţipau şi se văitau, alergau şi urlau. Diavolul nu le dă pace nici celor ce sunt ai lui. Deşi ei sunt dedicaţi să-l slujească, diavolul le face viaţa mizerabilă; totuşi, ei adesea aleg mai degrabă să rămână în slujba diavolului decât să-L primească pe Isus şi să primească eliberare şi viaţa veşnică. A fost groaznic să-i auzim, şi n-a fost chip să adormim. Cocoşii au anunţat zorile

cu mult înainte de a se crăpa de ziuă şi ultima noastră şansă de a dormi s-a spulberat. Un cocoş a încercat să cânte de pe vârful cortului nostru, dar negăsind un sprijin solid, s-a rostogolit într-o parte zgâriind cortul cu ghearele şi dând din aripi. In felul acesta, ne-am sculat să punem ceainicul pe foc. Ceaiul a fost rezolvarea!
Una dintre cele mai grele încercări a fost lipsa totală de intimitate. N-aveai nici un moment de răgaz în care să nu se uite cineva de aproape la tine. Ei nu consideră acest lucru un comportament grosolan. Pentru ei a face astfel e pur şi simplu folosirea oricărui prilej de a privi ceva neobişnuit. Piele albă, păr ca penele de găină, şi dacă ai ochi albaştri, la ce te poţi aştepta? Toţi africanii au ochi negri şi niciodată de altă culoare. Prima zi sau două a fost cum a fost, dar după câteva zile am fost atât de obosită de atâta privit încât îmi venea să ţip: „Trebuie să găsesc un loc în care să-mi ascund faţa înainte de a-mi pierde cumpătul!" Orice mişcare era urmărită de o audienţă în continuă schimbare. Un grup nu îşi satisfăcea curiozitatea până ce apărea un altul. Era prea cald să stăm în cort; locul de stat jos era afară şi nu era împrejmuit. Când mâneam, drumul furculiţei până la gură era urmărit aşa cum priveşte un căţeluş la stăpânul lui cum mănâncă prăjituri. Apoi, din nou în farfurie şi de-acolo un rând de ochi se ridică urmărind furculiţa iarăşi până la gură. în fiecare zi. N-avea rost să întorci scaunul pentru că privitorii formau un cerc în jurul nostru. In cele din urmă mi-a venit o idee. îmi atârnam un văl dintr-un material foarte subţire pe faţă timp de o jumătate de oră în fiecare zi. Acest lucru îmi dădea posibilitatea să mă relaxez, să mă destind, să fiu singură. între întâlniri noi petreceam timpul discutând, râzând şi jucându-ne cu copiii. Aveam un timp plăcut împreună şi râdeam de noi înşine. Acesta este adesea adevăratul test al misionarului. Nu dacă predică

bine, ci cum se comportă în împrejurări dificile. Succesul nostru poate fi măsurat numai după cât de mult am devenit asemenea lui Isus. N-am trecut întotdeauna testul!
întâlnirile au fost reuşite de la început şi oamenii flămânzi şi receptivi la învăţătură. Unii povesteau în mărturiile lor, cum au fugit să-şi scape viaţa din faţa armelor şi a frontului, pierzându-şi membrii familiei pe drum. Unii se reuniseră, în timp ce alţii continuau să-i caute pe cei dragi ai lor. Pierduseră tot ce-au avut şi nu ştiau câţi ani vor trăi ca refugiaţi. Străini într-o ţară străină. Ne-am rugat pentru cei cu inima zdrobită, neam rugat şi pentru cei bolnavi. Răspundeam la multele întrebări pe care ni le puneau şi îi încurajam mereu cu cuvintele Domnului Isus: *„Nu te voi lăsa, nici nu te voi părăsi"* şi *„Nu te teme turmă mică; pentru că Tatăl vostru vă dă ᶜ» plăcere împărăţia."*
6&
ic — Dihcolo de
Luptele din Mozambic s-au intensificat şi numărul refugiaţilor creştea în mod alarmant. Ne-a zdrobit inima să găsim un grup de băieţaşi dormind pe pământ sub un pom. „De ce dormiţi aici? Unde sunt părinţii voştri?"
„Nu ştim unde sunt părinţii noştri. Când am auzit împuşcăturile am început să fugim. Acum suntem aici."
O fetiţă ne-a spus: „Când au început să tragă cu armele, mama mi-a spus să alerg şi să nu mă opresc până ce nu ies din Mozambic. Am alergat trei zile. Singură. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu mama mea."
Unii copii rătăceau aiurea din loc în loc, plângându-şi mamele şi membrii familiei de care s-au despărţit când au fugit. Peste noapte taberele s-au înmulţit ca ciupercile, pe măsură ce soseau numeroşi refugiaţi. Oamenii se adunau cu sutele de mii. Era o ocazie pentru Evanghelie pe care nu trebuia s-o pierdem. Pentru mulţi a fost prima dată când au auzit de Isus. Se deschideau biserici în tabere; mulţi pastori care erau printre refugiaţi, fugiseră împreună cu turma lor. Era ziua mântuirii pentru toţi cei ce ascultau. Când va veni vremea să se întoarcă în pace, vor duce cu ei flacăra Duhului Sfânt pentru a-i aprinde cu focul iubirii lui Dumnezeu şi pe cei din zonele lor cele mai îndepărtate. Am fost uimiţi. Dintr-o dată Mozambicul era la picioarele noastre într-o măsură mai mare decât erau în stare picioarele noastre să ne poarte în Mozambic.
Am continuat călătoriile noastre peste râu. Erau şi oameni care nu fugiseră, care s-au hotărât să rămână în ţara lor. Dumnezeu le-a vorbit anumitor pastori şi creştini spunându-le să rămână şi să ţină stindardul crucii într-o naţiune care se întuneca pe zi ce trecea. Pentru aceştia am avut o misiune de încurajare şi sprijin, li vizitam când puteam, le duceam Biblii şi haine, îi învăţam şi le predicam de fiecare dată. S-au dezvoltat relaţii puternice între noi, aşa cum se întâmplă atunci când oamenii împărtăşesc greutăţi şi pericole împreună. N-am putut uita suferinţa lor şi ne simţeam obligaţi să ne ducem la ei mereu şi mereu.
„Evanghelia trebuie comunicată nu numai cu bubele, ci cu viaţa noastră."
—Bi/ţy Graham

Doi

MASACRUL PRUNCILOR

Fără a fi conştienţi de tragedia şi trauma care îi aştepta, grupul vesel de bărbaţi se îndrepta spre casă după încheierea unuia dintre seminariile de instruire. Ei erau încântaţi, plini de Cuvânt, de viziune nouă şi de speranţă. Fiecare dintre ei ducea un sac cu haine şi cadouri pentru soţiile şi copiii lor. Abia dacă puteau fi recunoscuţi; când au ajuns aici erau îmbrăcaţi în zdrenţe, iar acum se întorceau acasă cu haine bune şi cu pantofi în picioare. Era o călătorie cu trenul de o zi întreagă până la Nsanje, unde cei mai mulţi dintre ei aveau să treacă frontiera în Mozambic şi să meargă pe jos restul călătoriei până acasă.
N-a fost să fie aşa. înainte de a ajunge la graniţă, au întâlnit o mulţime de refugiaţi care fugeau din Mozambic. Canoele îi transportau pe oamenii cu feţe cenuşii, unii fiind şocaţi până la tăcere, incapabili de a vorbi despre lucrurile pe care le-au văzut sau prin care au trecut. Alţii vorbeau de ucideri, violuri, case incendiate şi alte grozăvii. „Unde e familia mea? Sunt în siguranţă?"—întrebări care se îngrămădeau în mintea bărbaţilor care se întorceau de la seminar cu aşteptări atât de mari. Unii şi-au găsit familiile în tabăra de refugiaţi, alţii pe malul râului. Alţii nu şi-au mai revăzut familiile niciodată.
Am ajuns duminică devreme şi-am găsit o tăcere apăsătoare plutind ca un nor deasupra taberei. Venisem pentru slujba de duminică, neşriind nimic din ce se întâmplase. Creştinii ne-au salutat solemn la maşină. „Ce se întâmplă?", am întrebat noi. După obiceiul african, nu ne-au spus imediat. Mai întâi ne-au condus la locul de întâlnire şi ne-au aşezat pe scaunele pe care le-au adus din colibe. Numai după ce ne-au întrebat despre călătorie, despre sănătatea noastră şi despre lucrurile de-acasă, au început să ne spună despre recentele grozăvii.
MlG-URILE PLOUA CU MOARTE
Dimineaţa devreme, în timp ce oamenii şi-au început activitatea zilnică, pregătitul mâncării, adusul apei şi munca la ogor, MiG-urile au început să
69
70
— Dincolo de um
bombardeze satele. Au urmat elicoptere cu mitraliere care i-au descărcat pe soldaţii lui Frelimo, precum şi pe soldaţi din Zimbabwe şi din Tanzania. Elicopterele s-au îndreptat spre sat secerându-i de aproape pe cei care

fugeau să-şi scape viaţa. Au incendiat colibele dând foc acoperişului de paie. Cei care puteau continuau să fugă. S-au îndreptat spre frontiera dinspre Malawi unde puteau găsi adăpost din faţa acestui atac nebunesc asupra populaţiei civile. Alţii au alergat cinci zile în şir, oprindu-se doar ca să se odihnească atunci când nu mai puteau înainta. N-au avut mâncare pe drum, ci doar puţină apă până au ajuns la râu. Mamele au fugit cu copiii legaţi de spate, trăgând alţi copii de mână. Taţii încercau să găsească o cărare prin junglă pentru familia lor, pentru a trece neobservaţi. Pe cei bolnavi şi pe cei bătrâni i-au lăsat în urmă.
Au fost aduşi tot mai mulţi soldaţi. Treceau prin sate ucigând tot ce le stătea în cale cu gloanţe sau cu baioneta, fără să aibă milă nici de bărbaţi, femei sau copii. Au incendiat depozitele cu alimente, colibele şi ogoarele care erau gata de recoltat—ca să se asigure că oamenii nu vor mai avea la ce să se întoarcă. Această politică—a pământului pârjolit—avea ca scop uciderea şi distrugerea tuturor lucrurilor pentru a face ţinutul imposibil de locuit. Ei nu voiau ca oamenii să locuiască în zonele controlate de trupele Renamo pentru că atâta timp cât aceştia aveau oameni care locuiau în jurul taberelor lor, hrănindu-i şi ajutându-i, nu puteau fi învinşi.
Trupele comuniştilor şi-au dus la îndeplinire faptele lor rele cu precizie diabolică. Sătenii care s-au ascuns urmăreau cum femeile îngrozite erau violate. Femeile însărcinate erau spintecate, bebeluşii lor rostogolindu-se pe pământ ca să fie străpunşi apoi cu baionetele. Colibele erau incendiate şi copiii erau aruncaţi pe acoperişurile în flăcări ale acestora, iar în timp ce trupurile lor erau mistuite de flăcările sălbatice, ei gemeau şi ţipau strigân-du-şi mamele. Alţii au văzut cum câteva familii au fost silite să intre într-o biserică ce mai apoi a fost incendiată pentru a-i arde de vii. Fapte de nedescris, de o brutalitate sălbatică, au rămas pentru totdeauna ca nişte cica-trici în sufletul şi mintea oamenilor nevinovaţi, ai căror ochi au văzut iadul dezlănţuindu-se pe pământ.
în tabăra de refugiaţi, sub un copac mare pe care l-am folosit drept o catedrală în aer liber, creştinii s-au închinat înaintea lui Dumnezeu cu mâinile întinse spre cer, către Cel ce cunoaşte toate lucrurile. Ei nu înţelegeau ce se întâmplase, dar ştiau că numai în El îşi pot afla mângâierea. După o vreme s-au aşezat aşteptând Cuvântul. Am privit la feţele lor întristate şi îndurerate şi ştiam că suntem neputincioşi, nepregătiţi, neechipaţi pentru o astfel de situaţie. Ce poate să spună un om unor oameni ale căror

minţi şi duhuri se cufundă într-o neaşteptată ploaie de sânge, de groază şi moarte?
Domnul a vorbit inimilor noastre: „Lasă-i să vadă frumuseţea Mea, slava Mea, puterea şi măreţia sălii tronului Meu." Am deschis Biblia la cartea Apocalipsei şi am citit cu glas tare proclamând puterea şi slava lui Dumnezeu: *„M-am uitat si împrejurul scaunului de domnie, în jurul făpturilor vii si în jurul bătrânilor am au^it glasul multor îngeri. Numărul lor era de ^ece mii de ori %ece mii si mii de mii. Ei miceau cu glas tare: 'Vrednic este Mielul care a fost junghiat să primească puterea, bogăţia, înţelepciunea, tăria, cinstea, slava si lauda!'" (Apocalipsa 5:1l-l2).*
Am început să cântăm un imn şi în timp ce se închinau Mielului şi îşi vărsau inima, L-au întâlnit pe Isus. în îndurarea Lui, Domnul i-a întâlnit şi i-a condus la izvoare proaspete şi le-a şters lacrimile. Ştiind că nu avem cum să le slujim acestor oameni disperaţi şi epuizaţi, a fost minunat să vedem atingerea Mângâietorului peste vieţile lor aducându-le primul semn al vindecării.
în fiecare zi auzeam despre şi mai multe uciderі, întrucât nebunia a continuat şi s-a întins pe o fâşie de aproape 50 de kilometri de-a lungul graniţei. Taberele creşteau şi deveneau tot mai pline în fiecare zi. Nepregătit pentru această rebeliune, guvernul din Malawi făcea tot ce ştia pentru a rezolva noua situaţie, însă era imposibil. Organizaţiile umanitare nu puteau face faţă nevoilor. Cât de recunoscători am fost atunci când, cu câtva timp în urmă a ajuns containerul cu îmbrăcăminte din SUA. Cu adevărat Dumnezeu l-a trimis pentru o vreme ca aceasta. Am dus cu camioneta pături, haine, oale, bidoane cu apă şi alimente prietenilor noştri şi membrilor bisericilor care fuseseră atât de ospitalieri cu noi în timpul misiunilor noastre făcute pe jos. A fost o bucurie şi un privilegiu să le putem întoarce facerea de bine în acest timp de nevoie pentru ei. Dar a fost tragic să vedem mulţi cărora nu le-au mai ajuns aceste lucruri. Era sfâşietor să vezi copii mici cuibărindu-se împreună de frig, neavând haine călduroase sau pături. Fuga lor s-a petrecut iarna, şi în Africa iarna este surprinzător de frig noaptea. Copiii priveau mereu noianul de feţe în speranţa că-şi vor zări părinţii, rudele sau prietenii. Mulţi erau acum orfani. Atacul a continuat zile în şir. Stând pe malul râului am văzut elicopterele, am auzit explozii, am văzut fumul satelor arse ridicându-se la cer. Inimile noastre s-au umplut de mânie; şi de **agonie.** Am plâns şi ne-am rugat pentru Mozambic, pentru cei nevinovaţi prinşi în grozăvia războiului.

72 Mozambic — Dincolo de umbră

ŞTIRI—FALSE ŞI FRUSTRANTE

Mijloacele de informare în masă prezentau rapoarte privind influxul masiv de refugiaţi în ţările din jurul Mozambicului. Erau raportate brutalităţi comise împotriva populaţiei civile. Problema era că aceste **rapoarte erau incorecte.** Maşina de propagandă avea canalele bine unse pentru a rostogoli minciunile. Refugiaţii au depus mărturie că cei care au comis atrocităţile erau **soldaţii guvernului mozambican** asistaţi de trupe din Zimbabwe şi din Tanzania. Ei îi văzuseră, îi auziseră şi fugiseră de ei. Noi ştiam cine erau. Şi alţii ştiau, dar **la ştiri se spunea că** răspunderea pentru aceste atrocităţi o purtau **trupele Renamo,** fotele de rezistenţă mozambicane.
A fost cea mai frustrantă experienţă să auzim ştiri false la postul BBC şi la alte posturi importante de ştiri. Recent am văzut un articol în revista Newsweek care prezenta rapoarte înspăimântătoare privind atrocităţile

comise împotriva civililor. **Trupele Renamo erau acuzate de toate aceste lucruri.** Guvernul Frelimo scăpa pur şi simplu de răspunderea pentru toate aceste crime. Mozambicul era în criză; groaza războiului civil se intensifica fiind alimentată de tot mai multe minciuni. Singura speranţă pentru pace se ascundea în adevăr. Dar conducta propagandei bloca accesul adevărului. Trupele Renamo nu aveau mijloace pentru a prezenta lumii rapoartele lor. Cine să ajute la exprimarea adevărului? Cine să ajute la aducerea unei schimbări de care Mozambicul avea nevoie atât de disperată? în cele din urmă am ştiut **că noi** suntem **aceia!** A trebuit să facem ce putem, indiferent cât de greu era şi cât ne costa. O naţiune întreagă depindea de lucrul acesta.
Există anumite lucruri pe care alegi să le faci sau în care să te implici, dar nevoile impuse de situaţie îţi schimbă inima şi mintea. Nevoia în acest caz era **o legătură prin radio cu sediul trupelor Renamo.** Rodney a fost de acord cu cererea pe care i-a făcut-o preşedintele Dhlakama. „Te rog, prietene. Trebuie să ne ajuţi. N-avem cum să luăm legătura cu nimeni şi n-avem cum să trimitem mesaje sau rapoarte pentru posturile de ştiri şi pentru prietenii noştri din alte ţări. Te rog, pune un radio în casa voastră!"
Acest lucru era foarte greu de făcut întrucât statul Malawi avea reguli foarte stricte privind civilii care operau staţii de radio de înaltă frecvenţă. Trebuia să ţinem ascunsă această operaţiune a cărei descoperire putea să însemne un mare necaz pentru noi. Eram deja implicaţi atât de profund în probleme încât nu mai conta dacă intram şi mai adânc. Totuşi ar fi fost un mare beneficiu pentru noi să avem această legătură prin radio cu jungla. Am fi putut atunci să facem acasă aranjamente pentru lucrarea din junglă în loc

să traversăm râul doar pentru a le planifica. De asemenea, atunci când vreunul dintre noi era în junglă, am fi avut o legătură cu casa, cel puţin din când în când. Acest lucru suna din ce în ce mai bine şi n-a fost nevoie de prea multă muncă de lămurire. S-a dovedit a fi o aventură cu multe beneficii nu numai pentru noi, ci şi pentru mulţi alţii, inclusiv pentru Crucea Roşie, pentru eliberarea prizonierilor şi pentru procesul de pace din Mozambic.
Lucrul cel mai bun dintre toate era că vom putea să răspândim reţeaua de evanghelizare prin acest mijloc într-un fel în care niciodată nu ne-am gândit că ar fi fost posibil.
Era nevoie de un operator radio vorbitor de limbă portugheză, care ştia şi înţelegea situaţia din Mozambic şi care era demn de încredere. In Malawi nu exista o astfel de persoană, aşa că ne-am concentrat asupra acestei nevoi şi l-am adus pe un soldat tânăr din trupele Renamo din junglă ca să locuiască cu noi. Gostode a locuit cu noi timp de trei ani. La vârsta de 18 ani, nu părea să aibă mai mult de 14. Avea un păr ca lâna, lung şi cârlionţat care stătea ca o claie pe capul lui. Părul şi ochii lui mari îi dădea o înfăţişare de om care se miră şi se minunează mereu de tot ce vede. Din momentul când Rod l-a luat noaptea din canoe, fiecare mişcare a lui reflecta uimire. Nu mai călătorise vreodată cu maşina şi camioneta noastră era rapidă şi nemiloasă cu gropile de pe drum. Urcuşul abrupt de la Shire Vally la Blantyre unde locuiam şi apariţia neaşteptată a orăşelului luminat de curentul electric a fost un lucru cu totul uimitor pentru el. Era un tânăr obşnuit cu focul de noapte şi cu luna de pe cer. Da, îl aştepta o lume a minunilor de-acum!
Gostode nu putea vorbi engleza sau „chewa" şi în Malawi nu se vorbeşte portugheza. Comunicam destul de bine în dialectul shona. Pentru el era foarte greu să se amestece printre locuitorii din Malawi. El arăta foarte diferit şi umbla foarte precaut, alert, în ritmul unui soldat din junglă. Era foarte diferit de omul din Malawi, calm, pe care nu-l poate grăbi nimeni şi nimic. întâi de toate, Rod a luat foarfecele, iar Gostode s-a supus procesului de tăiere a cârlionţilor săi. Acest lucru l-a făcut să se simtă gol, dar i-a îmbunătăţit foarte mult înfăţişarea, precum şi hainele pe care i le-am dat.
La câţiva metri de casa noastră lângă gardul grădinii era o colibă mică ce a devenit camera serviciilor secrete şi casa lui Gostode. Experienţa de a avea apă la robinet, toaletă cu apă şi aragaz era cu totul nouă pentru el. Apuse erau de-acum zilele când, în pădurea Gorongosa, căuta rădăcini, prindea şoareci pe care-i frigea deasupra unui foc. Gostode a ajuns vremuri **mult** mai bune.
Acum la muncă, dar unde să punem antena radioului ca să nu poată fi detectată? Rod, ca întotdeauna plin de ingeniozitate, şi-a pus în practică

ideile. Până la acoperiş era o ţeava de ventilare de la toaletă în interiorul căreia a introdus antena şi cablul. Firele de sârmă care legau ţeava erau dipolii antenei. Arăta bine şi funcţiona de minune. Acum eram zilnic în legătură cu inima Mozambicului aflat în război şi cu soarta poporului aflat în suferinţă. Mii de mesaje vor fi transmise prin mica noastră staţie până la sfârşitul războiului.
Către Preşedintele trupelor Renamo de la ‚Joseph":
Eşti în siguranţă? Soţia mea şi cu mine am vizitat tabăra de refugiaţi în care se adăposteau oamenii. Ei ne-au spus că trupele Frelimo bombardează satele lor. Am văzut elicoptere şi avioane zburând de-a lungul râului şi am văzut fumul din satele incendiate. De asemenea, este o ambarcaţiune a trupelor Frelimo la Shire River. Regretăm profund atrocităţile şi moartea care s-au abătut peste poporul vostru. Ne rugăm în fiecare zi să vină pacea peste Mozambic. Cred că Psalmul 91 vă va încuraja astăzi. Doar Isus poate să ne ajute în aceste necazuri, dacă îl primim în inimile noastre.
De la Preşedintele trupelor Renamo către „Joseph":

Sunt bine împreună cu familia mea şi cu soldaţii de aici. Numai că civilii sunt ucişi. Prietene, trebuie să dai telefon la posturile de ştiri ca să-i informezi de ceea ce se întâmplă în Mozambic.
Trebuia să facem ceva, dar cine ne va asculta pe noi? Noi eram nimeni, nu aveam o altă reputaţie decât aceea că ne găseam pe lista celor căutaţi de poliţie. Ultimul lucru de care aveam nevoie era publicitatea. Să riscăm oare să fim descoperiţi? După multă chibzuinţă am hotărât că aşa vom face: trebuie să vorbim în numele celor care nu pot vorbi ei înşişi. Dar de unde să începem?
Am dat telefon la postul ABC şi la alte reţele de ştiri ca să le spunem ce se petrece. „Da, dar cine sunteţi voi? Pentru cine lucraţi?" „Dacă nu ne credeţi, trimiteţi pe cineva să vină şi să vadă", am spus noi. Ei erau prea ocupaţi cu alte însărcinări. Am telefonat la Newsweek şi am înaintat o plângere faţă de raportul lor despre Mozambic şi le-am cerut să trimită pe cineva în stare să evalueze situaţia prezentă. Am fost mulţumiţi că au căzut de acord, dar a trecut mai bine de o săptămână până când a venit cineva. Un fotograf jurnalist de la Newsweek, reporteri de la The New York Times şi Washington Post au venit împreună. Fotograful a venit cu noi prin zonele pârjolite de război, iar alţii au mers la sediul din Gorongosa pentru a-i lua un interviu preşedintelui Dhlakama. Acest lucru a însemnat o reuşită

importantă; pentru prima dată ziarele importante erau pregătite să vină şi să vadă la faţa locului, mai degrabă, decât să tipărească minciunile expert răsucite de Noticias, AIM şi alte maşini de propagandă ale regimului comunist Frelimo.
De la „Joseph" către preşedintele trupelor Renamo:
Am luat legătura cu câţiva jurnalişti care sunt gata să vină la Shire să fotografieze victimele de acolo şi să vină la Baza Gorongosa să vă ia un interviu.
De la Preşedintele trupelor Renamo către „Joseph":
Mulţumesc că ai găsit jurnalişti care să vină în zonele noastre. Totuşi din motive de siguranţă nu puteţi veni la Shire acum pentru că sunt lupte de-a lungul graniţei între trupele noastre şi forţele inamice care au fost paraşutate. Trebuie să veniţi când situaţia se va îmbunătăţi.
GROAZĂ DE NEDESCRIS
A fost groaznic să ne simţim atât de neajutoraţi într-o situaţie în care mureau prietenii noştri creştini. Unul dintre pastorii africani ne-a scris: „Oamenii s-au trezit că satul le era bombardat. Soldaţii care au fost paraşutaţi i-au omorât pe mulţi. Unii au fost prinşi şi încuiaţi într-o casă căreia i s-a dat foc. Au ars de vii. Iată numele lor: Zuzee, Watchman, Aruveshita, Arinesto, Esther, Izabel, Nsayu, Zhuwao, Tangwe, Antonio şi Nsiku. Trupuri moarte zac peste tot şi **prin** alte sate. Soldaţii trupelor Frelimo au incendiat aproape toate casele. Toate alimentele şi recoltele au fost arse de foc. Pastorii Rozario, Joaquine şi Manuel au fost ucişi şi copiii lor sunt orfani. Prezbiterul biserica noastre a fost omorât cu baioneta, iar soţia lui şi copiii sunt acum în Malawi în tabăra de refugiaţi."
La trei săptămâni după începerea atacurilor, am primit un mesaj care ne informa că luptele de la graniţă au încetat şi eram liberi să trecem dincolo. Am fost avertizaţi să fim foarte precauţi întrucât mai erau încă trupe inamice prin împrejurimi. Jurnaliştii au fost de acord să vină cu noi; a trebuit să găsim o modalitate de a organiza călătoria. N-a fost uşor să găsim un pilot care să ducă echipa noastră cu avionul la Gorongosa. Rod nu era încă instruit ca pilot şi n-aveam avion. în cele din urmă, după numeroase mesaje primite şi trimise către şi de la jungla Mozambicului, operaţiunea s-a pus în mişcare.

CÂMPURILE MORŢII
Am trecut râul în partea mozambicană de multe ori, dar de data aceasta împrejurarea era foarte diferită. Nu era o călătorie fericită pentru a predica, ci o intrare foarte sobră într-un loc familiar care a devenit necunoscut. Ca şi celelalte călătorii ale noastre, aceasta era una ilegală. Se poate să faci ceva ilegal dar nu imoral. Vine vremea când trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decât de oameni, să ascultăm mai mult de conştiinţa noastră decât de legile impuse de om.
N-am ştiut ce vom găsi, şi cu toate că uciderile încetaseră, nu puteam şti dacă trupele inamice plecaseră sau nu. Trecerea râului pe timp de noapte e destul de dificilă din cauza hipopotamilor, care sunt activi căutători de pradă. Râul larg are canale înguste între insule de vegetaţie plutitoare care trebuie manevrate cu atenţie. Nu este o idee bună să foloseşti lanterna întrucât aceasta îi atrage pe hipopotami, dar cum să vedem altfel încotro ne îndreptăm? Era imperativ necesar să debarcăm exat la locul stabilit pe malul celălalt; nu voiam să ajungem unde nu trebuie. Anthony, fotograful de la Newsweek era un om de treabă. A fost el puţin neliniştit când s-a urcat în canoe. Cine n-ar fi? Barcagiul conducea ca un expert pe canale luptând împotriva curentului puternic. De îndată ce am intrat pe un alt canal, barcagiul a şoptit: „Ah! Ah! Ah!" Motivul? Siluetele a cel puţin opt hipopotami chiar în mijlocul canalului. Nici vorbă de mers înapoi, canalul fiind prea îngust pentru întoarcerea canoei şi curentul prea puternic ne mâna înainte. Era un singur lucru de făcut: i-am mustrat pe hipopotami în numele lui Isus. Neinhibată în cel mai bun moment, am început să-mi adresez cererile cu voce tare în limba Duhului Sfânt. Totul s-a petrecut foarte repede! Hipopotamii au venit spre noi şi s-au lăsat sub apă, iar noi treceam peste spinările lor: tup, tup, tup. Ei s-

au scufundat şi se mişcau sub noi, iar noi ne ţineam încercând să păstrăm echilibrul canoei tremurânde care ameninţa să se răstoarne. Apoi totul s-a liniştit din nou, iar canoea s-a echilibrat. Lăudat fie Dumnezeu pentru izbăvirea Lui!
Canoea S-a înfipt în malul râului şi câteva perechi de mâini s-au întins să ne prindă şi să ne ajute să ieşim. Am recunoscut feţele soldaţilor Renamo la lumina lanternei. Nu-i văzusem niciodată atât de înarmaţi. Bande de muniţie le înconjurau talia şi pieptul, aveau grenade la centură, bazuka şi mitraliere în mâini. Absentă era şi conversaţia veselă, glumeaţă, relaxată şi prietenoasă cu care eram obişnuiţi atunci când ne întâlneam cu ei. In locul acestora, ordine şoptite rapid într-o atmosferă sobră. Am avut un sentiment de singurătate şi mergeam în linişte prin iarba înaltă, udă de rouă. Era întuneric şi uneori nici nu ne vedeam unii pe ceilalţi. Se făcuse ziuă când

ne-am oprit la Baza Shire, locul unde petrecuserăm zilele noastre de arest la colibă, la început. Ne-am odihnit puţin. Rămăşiţele unui foc care încălzeau apa dintr-o găleată ca să ne spălăm de mizeriile noptii, apoi o ceaşcă de ceai, au contribuit mult la refacerea noastră.
Petice de ceaţă aburoasă ascundeau din când în când razele unui soare palid de dimineaţă. Anthony de la Newsweek era preocupat de faptul că dacă vremea nu se îmbunătăţea, nu-şi va putea folosi camera video. „Ne vom ruga." Ne-am rugat chiar acolo şi Dumnezeu a fost credincios să ne dea un cer suficient de senin. A trebuit să mergem pe jos câteva ore până la satul Candiero care suferise cel mai mult în timpul atacului. De-a lungul cărării am văzut împrăştiate bucăţi din ulcioarele de lut cu care femeile merseseră să aducă apă pentru familiile lor, când le-a surprins moartea venind din cer. Lăsând ulcioarele cu apă să cadă, au fugit să-şi scape viaţa. Proiectilele aruncate din elicoptere spulberaseră trupurile, lăsând doar oasele şi fragmente de îmbrăcăminte pârjolite, carnea complet dezintegrată. Cărările arătau lipsite de orice urmă de viaţă. Am trăit atunci semnificaţia cuvintelor: „o tăcere de moarte."
Aproape fiecare colibă arsese complet. în interiorul unora am găsit scheletele familiilor care muriseră laolaltă într-un mod îngrozitor. Vederea craniilor mici de copii şi bebeluşi îţi sfâşia inima. Am ridicat un mic castron de lut plin de cenunşă... cenuşa distrugerii, vieţi şi visuri destrămate. *„Frumuseţe în loc de cenuşă, untdelemn de bucurie în locul plânsului.* "Aşa a făgăduit Dumnezeu; totuşi stând acolo în cenuşă şi întristare, era greu să-ţi imaginezi bucuria şi frumuseţea. Am ridicat castronul acela, l-am scuturat de cenuşă şi l-am pus cu tristeţe între bagajele mele. Afară era o oală pe cenuşa unui foc stins de multă vreme care conţinea o crustă de budincă pregătită pentru micul dejun. Feţele micuţilor flămânzi desigur că au privit-o nerăbdătoare pe mămica lor pregătindu-le mâncarea, fără să ştie că era un mic dejun pe care nu-l vor mânca vreodată.
împrăştiate peste tot erau broşuri ale propagandei comuniste precum şi conserve goale. Acestea aveau înscrisuri militare cu etichete: „Ton, fabricat în Rusia", „Carne de vită, fabricată în Zimbabwe*, „Ananas, fabricat în Tanzania." Soldaţii prădători făcuseră focuri şi îşi mâncaseră mesele lor în mijlocul dezastrului făcut de ei. Nu s-au deranjat să-şi ascundă urmele. Cine să vină aici să vadă ce s-a întâmplat? Lumea nu va avea nici un impediment să creadă că soldaţii Renamo au făcut toate aceste lucruri. Se va fi ocupat Frelimo de toată afacerea asta. Noi ne-am asigurat că Anthony de la Newsweek a luat notă de toate aceste lucruri deşi el era destul de reticent pentru a înregistra imagini.
~Ţ8]\Aozamy\c — Dincolo de umbră
TRUPURI ÎN JUNGLĂ
Lângă colibe, într-un mic ogor am găsit rămăşiţele unor oameni ucişi cu baioneta. Găurile din trupurile lor parcă se holbau la noi. Hienele şi câinii flămânzi mâncaseră cea mai mare parte din carne şi ce mai rămăsese mirosea îngrozitor. A fost o experienţă greu de suportat pentru stomac pe care n-o poate uita nimeni, niciodată!
Am simţit întristarea Domnului la vederea acestui măcel lipsit de sens, al civililor nevinovaţi. Venisem adesea în acest sat ca să slujim cu Evanghelia. Prietenii noştri şi alţi creştini erau printre cei morţi. A fost oribil. Am fost recunoscători Domnului că am avut şansa de a aduce Evanghelia acestor suflete înainte să aibă loc masacrul. Hotărârea de a predica mai departe Evanghelia se întărea tot mai mult în lăuntrul nostru. Erau mii de oameni care nu o auziseră niciodată; oameni care trebuiau să fie atinşi cu Evanghelia înainte ca acest război nebun să-i răpună. Acesta era încă un semn care marca viaţa noastră. Privelişte insuportabilă şi sângele care striga din pământ ne-a străpuns sufletul. *„Pe cine să trimit si cine va merge pentru noi?"* Rod şi cu mine ne-am uitat unul la celălalt, sprijinindu-ne unul pe celălalt şi în linişte am auzit inimile noastre răspunzând.
„NEWSWEEK" SE DOVEDEŞTE A FI SLAB
Anthony era ciudat de tăcut.
„La ce te gândeşti? De ce nu înregistrezi imagini?", l-a întrebat Rod.
„Trupurile acestea sunt de prea multă vreme aici. Vederea lor acum, n-o să însemne nimic. Pentru a avea un impact, ştirile trebuie să fie transmise chiar în momentul în care s-au petrecut lucrurile."
„Dar au fost transmise atunci, însă vouă v-au luat prea mult timp până aţi hotărât să veniţi", i-a răspuns Rod.
„Priveşte dovezile", am izbucnit eu în lacrimi. „Iată dovezile care arată cine poartă răspunderea pentru ceea ce s-a petrecut aici." Nu pot să cred că am riscat atât de mult numai ca să aflăm că reporterul nu vrea să-şi facă meseria şi că nu se vor face nici un fel de presiuni pentru oprirea genocidului. Faţa lui Anthony s-a făcut palidă.

Era zguduit de experienţa întregii călătorii şi totodată era stânjenit.
„E neoficial ce îţi spun acum, dar trebuie să-ţi spun. Am venit aici sperând să **dovedesc** că **trupele Renamo sunt responsabile pentru acest masacru. Dar nu pot.** Toate dovezile indică regimul Frelimo."
„Atunci spune celor de la Newsweek **întregul** adevăr!"
„N-are rost. In nici un caz nu vor tipări aşa ceva; e prea apropiat în timp

de raportul anterior în care atribuiam toate atrocităţile trupelor Renamo. Revista îşi va pierde credibilitatea."
Am plâns. Era una dintre multele lecţii privind transmiterea ştirilor, pe care aveam încă să le învăţăm. Astăzi, castronul acela de lut pe care l-am luat din cenuşă este în casa noastră, şi din el se înalţă o plantă. Cuvântul lui Dumnezeu este adevărat. Dumnezeu pune frumuseţe în locul cenuşii. Uciderile din Mozambic au încetat. S-a aşternut speranţa peste ţară. Dar a fost un drum lung spre libertate, un drum plin de moarte şi de disperare, de deznădejde şi durere. Dacă am fi ştiut cât de aspru şi de chinuitor e drumul care ne stătea în faţă, am fi avut noi curajul să continuăm? Poate că nu. Astfel Dumnezeu ne arată suficient de mult cât să ne ţină mergând înainte, şi El ne dă suficientă putere şi har pentru fiecare însărcinare, după cum avem nevoie.
Ne-am întors în Malawi ca Rod să-i poată însoţi pe ceilalţi jurnalişti care aşteptau să zboare spre Gorongosa. Rod cunoştea locurile şi calea către pistele de aterizare nemarcate. Pentru pilot a fost cu adevărat o aventură în necunoscut. Timp de o oră n-a putut vedea altceva decât pădure şi junglă; a trebuit să conteze în întregime pe navigarea lui Rod. Atunci când Rod spunea: „Iată pista de aterizare", pilotul întreba: „Unde e?" Nu putea recunoaşte semnele care indicau pista de aterizare. Transpirând din belşug, a pilotat avionul la aterizare şi a excalmat: „Asta-i pistă de aterizare? Dacă voi credeţi că eu mă întorc aici după voi, vă înşelaţi. Plec acum de-aici şi va trebui să găsiţi o altă cale să vă întoarceţi." Trebuia să se reîntoarcă peste trei zile. Oare nu se va mai întoarce aşa cum a spus?
Au fost trei zile de strâns informaţii; jurnaliştii au petrecut ore în şir intervievându-l pe preşedintele Dhlakama şi pe alţii din tabără. S-au făcut câteva tachinări cu privire la faptul că pilotul nu se va mai întoarce şi jurnaliştii vor trebui să meargă pe jos acasă—o călătorie de trei săptămâni de mers pe jos. Insă nimeni nu l-a luat în serios pe pilot şi toţi erau încrezători că pilotul se va întoarce după ei. Din nefericire pilotul fusese foarte serios, după cum curând aveam să aflăm. Telefonul nostru a sunat şi eu am fost informată: „Spune-le că nu vin acolo. Va trebui să găsească o altă cale de întoarcere." M-am dus cu mesajul la Gostode. Timp de două zile au tot curs mesajele înainte şi-napoi, şi între ele apele telefonice către pilot. în cele din urmă am reuşit să-l conving să se întoarcă, numai după ce preşedintele Dhlakama i-a promis că va nivela unele dâmburi de pe pista de aterizare (care, de fapt, nu erau periculoase).
In ziua în care pilotul era programat să se întoarcă, a întârziat trei ore. noştri scanau cu disperare cerul în zadar. Nu se vedea nici un avion.
,

Trei
Era arşiţă. Jurnaliştii erau foarte însetaţi şi îngrijoraţi. în cele din urmă, unul dintre ei căruia îi spuneam „Bătrânul Cawboy" i-a spus unui soldat: „Dă-mi pistolul tău. Mai bine mă împuşc şi mor aici pe loc decât să mor pe drum mergând pe jos peste munţii aceştia." „Bătrânul Cawboy" era un alcoolic supraponderal care avea mai bine de şaizeci de ani. El mergea cu greu, poticnindu-se chiar şi pe loc neted. „Nu, nu-i da pistolul. Dă-i o funie", i-a zis Joseph. „Nu-l putem lăsa să irosească un glonţ!" Acest lucru a generat râsul zgomotos al soldaţilor. Jurnalistul a zâmbit şi situaţia s-a calmat. „Nu vă îngrijoraţi. Pilotul va veni", i-a încurajat Rod. în cele din urmă pilotul a venit, dar pentru utima oară.
WASHINGTON POST, NEW YORK TIMES RELATEAZĂ CORECT
Jurnaliştii de la Washington Post şi New York Times au scris pozitiv despre ceea ce au văzut şi au auzit. **A început să triumfe adevărul. Ei au fost demni de încredere şi şi-au ţinut făgăduinţa de a nu dezvălui locurile pe unde au trecut şi nici numele noastre.**
Către Preşedintele trupelor Renamo de la ‚Joseph:"
Călătoria cu avionul înapoi s-a făcut în siguranţă şi totul e bine. Jurnaliştii sunt impresionaţi de vizita lor în Gorongosa. Astăzi Renamo a apărut pe prima pagină plus fotografii atât în New York Times, cât şi în Washington Post, precum şi o pagină întreagă în fiecare ziar. Washington Post ne spune că relatarea de la faţa locului este într-adevăr foarte bună. Vom primi câteva exemplare.
Am fost bucuroşi de succesul acestei intreprinderi, care n-a fost uşor de planificat şi de realizat. Am simţit că, într-o anumită măsură cel puţin, strigătul oamenilor din Mozambic a fost în cele din urmă auzit. Eforturile noastre de a aduce diferiţi jurnalişti în Mozambic ca să vadă ce se întâmplă cu adevărat au jucat un mare rol în a pune capăt suferinţelor poporului. S-a ridicat un glas în numele celor fără glas şi puţin câte puţin a fost auzit.

DINCOLO DE MARELE ZAMBEZI

MOLIMA

Un tânăr se sprijinea de o buturugă putredă a unui copac. Căldura înăbuşitoare a Văii Lower Shire din partea de sud a statului Malawi, se simţea ca o pătură groasă peste grupul de oameni care căuta ceva umbră în curtea casei pastorului Chakanza. Tânărul era tăcut. Trupul lui slab, obosit, brăzdat de transpiraţie şi praful multor săptămâni de mers pe jos prin jungla Mozambicului, tremura în timp ce lacrimile îi curgeau pe obraji. „Am văzut multă moarte, am văzut multă suferinţă. Am venit pe jos săptămânile acestea din Quelimane unde apele puternice se rostogolesc cu zgomot de tunet pe nisip. Am venit pentru că am auzit că dumneavoastră aveţi cuvintele vieţii veşnice. Poporul meu n-are pe nimeni care să-i spună despre acest Isus, n-are pe nimeni care să-i dea speranţa. Vă rog, veniţi în satul meu cu mesajul vieţii şi-al speranţei."

Inimile noastre au fost mişcate când pastorul Chakanza ne-a istorisit această întâmplare. Ardeam de focul de a merge. „O, Doamne, Tu ai văzut întristarea acestui tânăr. Pune lacrimile lui în burduful Tău, scoate un seceriş bogat din preţul pe care el l-a plătit venid aici ca să ceară Cuvântul Tău." *„Tu numeri papi vieţii mele de pribeag; pune-mi lacrimile în burduful Tău; nu sunt ele scrise în cartea Tal" (Psalm 56:8)*

Pe jos până la Quelimane? Dacă i-au trebuit acestui tânăr trei săptămâni să traverseze râuri, mlaştini şi munţi, nouă probabil că ne va lua mai mult. Calculând o lună pentru a ajunge acolo, o lună pentru întoarcere şi cel pup'n o lună acolo pentru a face o lucrare eficientă, ne-am dat seama de imposibilitatea situaţiei pentru moment. Cu trei copii la şcoală, nu puteam face lucrul acesta. Totuşi focul a continuat să ardă în inimile noastre. în stările noastre de veghe, cât şi atunci când dormeam, auzeam glasul tânărului precum şi multe alte glasuri: „Vă rog, veniţi în ţinutul nostru ca să ne spuneţi despre Isus."

Am petrecut ore în şir uitându-ne peste harta Mozambicului. Dacă nu putem ajunge la Quelimane, trebuie să fie alte locuri mai apropiate unde putem merge. Mai aveam o lună liberă. Mama mea care venise din Zimbabwe să ne viziteze pentru câteva luni, va sta şi va îngriji de copii cât vom fi noi plecaţi. O lună: cum putem s-o folosim cât mai bine pentru Isus? Atenţia noastră a fost atrasă de un anumit loc dincolo de râul Zambezi. Numele locului „Molima" ieşea în evidenţă ca un far luminos.

Erau multe lucruri de pus la punct. Mai întâi aveam nevoie de permisiunea trupelor Renamo de a ne deplasa în zonă. Erau mii de soldaţi Renamo care nu ştiau de noi şi dacă noi ca străini umblam pe rutele lor, puteau să ne considere din greşeală spioni. De asemenea, aveam nevoie de o echipă bună de creştini băştinaşi, care să ne însofească. Traducătorii, precum şi o echipă de consilieri care să lucreze individual cu oamenii, erau de cea mai mare importanţă. Mai aveam nevoie şi de oameni care să ducă bagajele noastre şi cutiile cu Biblii.

După două săptămâni de pregătire am fost gata de plecare. Soldaţii Renamo au fost de acord cu călătoria pe care ne-am propus s-o facem, cu condiţia ca un grup de soldaţi înarmaţi să stea cu noi tot timpul. Acest lucru era pentru protecţia noastră întrucât zona era din când în când atacată de soldaţii lui Frelimo şi de forţele din Zimbabwe. Echipa noastră de băştinaşi va aştepta la cărarea unde se va face trecerea clandestină în Mozambic. Unii dintre membrii echipei erau mozambicani şi ei vor aştepta de cealaltă parte.

Urma partea cea mai grea: să ne luăm rămas bun de la copii. împreună cu mama, ne-am unit mâinile ca familie şi ne-am rugat cerând ocrotirea Domnului peste fiecare dintre noi, iubirea Lui, tăria şi curajul să ne umple şi să ne reunească în siguranţă din nou. Copiii zâmbeau vitejeşte; eu eram mai aproape de lacrimi ca oricine. Doar cu o săptămână în urmă ezitam şi spuneam că nu pot merge; preţul de a-i lăsa pe copii era prea mare. Deborah, care avea doar şase ani, m-a pus la punct: „Mami, dacă tu nu-L asculţi pe Dumnezeu vei fi ca şi Iona. Nu vrei să fii ca şi Iona care-a fugit departe de faţa Domnului, nu?" Din gura pruncilor! O îmbrăţişare finală şi un pupic la fiecare şi-apoi ne-am aşternut la drum.

COMANDANTUL GULAI

Călătoria până la frontieră a durat aproape patru ore. Era o noapte foarte întunecoasă; nu puteam vedea nimic. Era exact ceea ce ne doream; puţin probabil să fim văzuţi trecând dincolo pe întunericul acesta. Totuşi era o problemă. Unde sunt ascunşi membrii echipei care ne aşteptau? Am stat şi ne-am uitat orbeşte în întuneric până ce un foşnet uşor urmat de

şoapte au anunţat prezenţa echipei noastre însoţită de un comandant al trupelor Renamo. Silueta lui enormă îmi părea oarecum familiară. Era Gulai!__

omul pe care îl întâlnisem cu săptămâni în urmă. Am avut un sentiment de încântare recunoscând mâna lui Dumnezeu care l-a ales pe comandantul care să ne însoţească prin junglă. Eram totuşi preocupaţi de pastorul Domi pe care nu-l vedeam nicăieri. Eram obişnuiţi să lucrăm cu el şi am fost încântaţi că el a dorit să ni se alăture în această călătorie. Ar fi fost cu mult mai uşor pentru noi. Ei bine, poate că el a întârziat şi va veni să ne-ajungă din urmă. Repede motocicleta noastră a fost împinsă peste cărare unde urma să fie lăsată în siguranţă într-o colibă până la întoarcerea noastră. Proprietarul colibei ne-a promis că nu va îngădui nimănui să intre şi că nu va spune nimănui că motocicleta e acolo ca să nu fie furată. Rod l-a avertizat să nu aprindă focul în colibă pentru gătit după cum e obiceiul întrucât rezervorul era plin de combustibil! Ne-am întrebat dacă omul înţelesese cu adevărat pericolul. Dând furios din capul lui lânos şi zâmbind ştirb ne-a spus: „Ea-nţelege" Sperăm ca a înţeles.

Era ora 1:00 noaptea şi noi aveam de mers o oră până la cea mai apropiată tabără Renamo unde aveam de gând să înnoptăm. Trebuia să rămânem neobservaţi până ajungeam mult mai în interior, şi să nu ne arătăm feţele ca nu cumva cineva prea aproape de graniţă să raporteze prezenţa noastră şi să fim găsiţi. Să mergi prin întuneric pe o cărare aspră, nu e uşor; ne-am poticnit adeseori. Valiza noastră galbenă putea fi văzută ca prin ceaţă câtă vreme se legăna pe capul comandantului Gulai. Ajungând la micul avanpost toate proviziile noastre şi cutia cu Biblii au fost puse frumos laolaltă. Am convenit să ne culcăm imediat, nevrând să începem ziua obosiţi şi am desfăcut un preş sub şopronul acoperit cu paie de lângă o colibă. Mă simţeam ciudat de expusă dormind aşa, fără adăpost şi mi-am dat seama că în luna următoare nu voi avea parte de mai multă intimitate. O umbră s-a aplecat peste noi; era Gulai. Cu îndemânare a legat o prelată militară de şopron, formând un perete, oferindu-ne un paravan şi un adăpost mai bun. Prelata şi gestul lui de bunătate mi-a adus căldură şi siguranţă în inimă. „Noapte bună", ne-a spus Gulai şoptit, dispărând în întuneric.

E ziuă! Uuf! Rodney şi cu mine am încercat să ne sculăm în timp ce o găină cotcodăcea bătând frenetic din aripi. Pământul tare pe care dormisem ne făcea să ne simţim înţepeniţi, primele trei nopţi fiind întotdeauna cele niai rele. „Wamuka?", ne-a salutat Gulai cu veselie. Acesta e un salut de dimineaţă obişnuit în dialectul Shona, care tradus literal înseamnă „V-aţi tre-[Z1]t?" L-am privit cum se-nvârtea în jurul taberei dând ordine, în timp ce ne minunam de modul în care Dumnezeu ne-a pus în legătură cu omul acesta.

Ş

84 *fAozamh\c-* — Dincolo de umbră

S-a întâmplat cu săptămâni în urmă când fineam o întâlnire chiar la cărarea care constituie frontiera dintre Malawi şi Mozambic. Copacul mare şi umbros pe care l-am folosit ca adăpost pentru biserică, creştea de fapt în mijlocul cărării. Noi stăteam la umbră în partea dinspre Malawi. Vreo două sute de oameni au participat la întâlnire. Oameni din Malawi şi din Mozambic, împreună. Unii dintre mozambicani veniseră pe jos de la distanţe mari; aceasta era o şansă care nu trebuia irosită.

In timp ce împărtăşeam din Cuvânt am observat un om înalt cu barbă stând pe jumătate ascuns în spatele copacului înspre partea mozambicană. Asculta foarte atent, dar când şi-a dat seama că-l priveam s-a retras în spatele copacului, ca să reapară curios din nou câteva minute mai târziu. Când întâlnirea a luat sfârşit, el a plecat repede. Intrigaţi de acest om de a cărui prezenţă eram foarte bucuroşi am întrebat despre el. Oamenii ne-au spus că era un ofiţer comandant al trupelor Renamo, care răspundea de zona aceea. El auzise că urma să aibă loc o întâlnire şi a venit să audă ce se va spune. Deşi mulţi au răspuns chemării pe care am făcut-o, acest bărbat a rămas liniştit, fără să facă vreo mişcare. Mesajul fusese despre Baraba şi cum Isus a fost dat în mâinile păcătoşilor ca să fie răstignit în timp ce Baraba, cel care merita moartea, a fost eliberat. Cu siguranţă omul acela cu vază a auzit că Isus Şi-a dat viaţa pentru el. Având o dragoste neprefăcută pentru soldaţi, am fost foarte încurajaţi de această întâlnire. Va veni el oare din nou la întâlnirea din seara următoare? La căderea nopţii n-am putut vedea dacă venise. întunericul era prea mare. Când Rodney s-a ridicat să vorbească, un scorpion care se urcase pe cămaşa lui l-a înţepat pe burtă. Dacă aş fi fost eu în locul lui, toţi ar fi avut parte de un început foarte dramatic, însă Rod pur şi simplu şi-a ţinut respiraţia, a prins creatura care l-a înţepat între degete şi a omorât-o. înţepătura scorpionilor produce o durere grozavă. Eram sigură că Rod era palid pe întuneric, dar el a continuat şi şi-a prezentat mesajul foarte bine.

Pe când eram pregătiţi să ne culcăm în sacii noştri de dormit, ne-a parvenit un mesaj că cineva dorea să ne vadă. Am ieşit în noapte şi l-am găsit pe omul acesta mare aşteptându-ne. Neştiind că noi am fost de multe ori în Mozambic şi că eram familiari cu soldaţii Renamo, el ne-a spus să nu ne temem. Ne-a rugat să-i dăm o Biblie. L-am întrebat de relaţia lui cu Cristos şi el a recunoscut că nu-L primise pe Isus ca Mântuitor al său. Nu, nu dorea să facă acest lucru acum; dar i-ar plăcea să aibă o Biblie ca s-o citească. I-am dat o Biblie şi nu ne mai aşteptam să-l mai vedem; astfel se explică surpriza noastră că acum el e cel care ne escortează în această călătorie prin Mozambic.

Eram dornici să plecăm la drum. Erau mai multe Biblii decât putea căra echipa noastră. „Nu-i nimic, le vor căra soldaţii", ne-a spus Gulai. Am fost dezamăgiţi că pastorul Domi încă nu apăruse. O călătorie ca aceasta nu se putea face fără riscuri. Pastorul Domi suferise mult în Mozambic, un număr de membri din familia lui fiind ucişi în război. Dacă l-a lăsat curajul, cine l-ar fi putut învinovăţi?

Soarele strălucitor de dimineaţă promitea o zi foarte fierbinte. Am început coborârea abruptă a muntelui şi am mers pe jos câteva ore. Cât de înfiorător era să fim din nou în sălbăticie. Aveam de mers cinci ore până la cel mai apropiat sat şi am ajuns cu mult înainte de căderea întunericului. Era prima noastră vizită în satul Chaka, dar un număr de creştini de-acolo ne cunoşteau întrucât participaseră la întâlnirile noastre din alte sate. Am remarcat un bărbat şi o femeie, amândoi paralizaţi, mergând pe mâini şi pe genunchi. Aveau putere doar în braţe, iar picioarele le trăgeau după ei. Amândoi avuseseră poliomielită când erau mici. In mod normal căsătoria era un subiect care nu îi privea. Cine ar fi dorit să se căsătorească cu un paralizat în această ţară unde forţa fizică era atât de importantă pentru supravieţuire? Bărbatul ne-a spus cum unchiul său, Şeful, a auzit de o femeie paralizată

dintr-un alt sat şi a aranjat căsătoria lor. Acum ei erau părinţii mândri ai unor copii frumoşi, un băiat de doi ani şi o fetiţă bebeluş. Băiatului i-au pus numele „Putere", iar fetiţei „înlocuire." „Aceşti copii vor fi ceea ce noi n-am putut fi vreodată", ne-au spus ei. Micul băiat era deja de mare ajutor aducând şi ducând lucruri. Dimineaţa când toţi oamenii au ieşit cu sapele ca să meargă la câmp, au ieşit şi cei doi paralitici. Târându-se prin junglă, incapabili să vadă prin vegetaţia înaltă, ei îşi făceau drumul către bucata lor de pământ unde săpau şi sădeau din poziţia şezând. Se bucurau de demnitate şi erau respectaţi în sat; nu erau cerşetori, ci munceau ca să-şi asigure existenţa.

Mai aveam trei zile de mers pe jos până la râul Zambezi. Dimineţile erau strălucitoare şi proaspete, dar nu după multa vreme eram transpiraţi şi însetaţi. Octombrie este o lună incredibil de fierbinte în Africa. După câteva ore de mers am simţit că leşin de oboseală. Apa din sticlele noastre era călduţă Şi nu îndrăzneam să bem prea multă pentru că trebuia să ne ajungă până la sfârşitul zilei. Mintea mea începuse să rătăcească şi în imaginaţia mea puteam auzi sunetul bucăţilor de gheaţă trosnind într-un pahar de băutură răcoritoare. împiedicându-mă de o piatră ffl-am trezit la realitate. De fapt nu se împleticiseră picioarele.

Terenul în valea râului Zambezi era aspru şi uscat. Trecuse multă vreme de când părăsisem verdeaţa frumoasă a muntelui. Spinii ţepoşi îmi sfârtecau

&6]\\ozan\h\c — Dincolo de u

cămaşa, ghimpii puternici agăţându-mi-o şi sfâşiind-o în bucăţi. Muşte Mopani bâzâiau pe lângă noi căutând umezeala din ochi, urechi, gură sau nas. Muştele de casă obişnuite se înmulţesc în junglă şi aceste insecte enervante aproape că ne înnebuneau. Am pus la cale o metodă care mai uşura din presiune. Mergând în şir indian, fiecare dintre noi ţinea câte o mică ramură cu care alunga muştele care îl bâzâiau pe cel din faţă. Acest şir al milei se oprea la soldaţii care duceau cutiile cu Biblii şi provizii pe capul lor. Având nevoie de ambele mâini pentru a ţine în echilibru bagajele grele, ei nu mai aveau cu ce să se apere de muşte. Cu cât înaintam mai mult, cu atât mai pustiu devenea peisajul. O zi întreagă n-am văzut nici o altă persoană. Kilometri întregi de pustietate, cu excepţia vreunui stol de păsări care ne desfătau cu culorile lor, cu zgomotul sau cu cântecul lor. Duiker (micul cerb) mai trecea peste cărarea noastră şi o mare ceată de babuini s-a apropiat să ne privească trecând. Aceste creaturi păroase pot ajunge destul de mari şi, de la distanţă, aşa cum şedeau pe pietre, puteau fi luate drept oameni.

S-a lăsat şi noaptea pe când ne-am apropiat de un sat mic cu vreo cinci colibe. Şeful satului a ieşit în întâmpinarea noastră—un bărbat cu părul argintiu arătând elegant într-un halat lung ca de damă, singurul articol de îmbrăcăminte pe care-l avea. El ne-a urat un cordial bun venit şi ne-a invitat să şedem pe nişte scaune pliante din piei de animale. Ce uşurare să ne odihnim puţin picioarele! Am fost prezentaţi soţiilor şefului—avea trei, fiecare în coliba ei în care stătea împreună cu copiii ei. Şeful doarme în coliba pe care o alege. Aici femeile nu-şi acoperă sânii, ci poartă doar o înveli-toare în jurul coapselor. Obiceiul locului nu le cere să-şi acopere sânii întrucât aceştia au un rol pur funcţional, fiind destinaţi pentru hrănirea bebelaşilor şi nu au vreo conotaţie sexuală. Dar, dacă o femeie ar purta pantaloni, lucrul acesta ar fi o indecenţă de neiertat.

A fost aprins un foc pe care să fiarbă apa noastră pentru ceai; îmi atârna pur şi simplu limba după ceai. Erau două găini în sat; una slabă şi nedezvoltată şi alta şi mai slabă şi mai nedezvoltată! Şeful a dat ordin ca găina cea mai bună să fie gătită pentru cină. Noi am protestat zicând că nu dorim mâncare, dar el a insistat. Ştiam cât de preţioase sunt găinile prin părţile acelea. Mulţi oameni n-au deloc aşa ceva; ele sunt considerate un mare lux. Ospitalitatea africană e generoasă şi sinceră. „Mai am încă o găină", ne-a spus şeful arătând spre pământuful slăbănog de pene care semăna mai mult cu o vrabie. Friptă la foc carnea de găină avea un gust delicios—şi chiar şi mai mult atunci când fiul şefului a luat o sapă şi a început să sape căutând greieri. Aceştia sunt consideraţi delicatese deosebite, dar noi am renunţat cu sacrificiu zicând: „O, nu. Suntem atât de binecuvântaţi să mâncăm din

carnea de găină; vrem să vă binecuvântăm şi noi pe voi lăsându-vă vouă greierii." După cină echipa noastră s-a adunat laolaltă în jurul focului ca să cântăm şi să ne închinăm. Cei care ne găzduiau nu erau creştini, dar au ascultat şi ni s-au alăturat la cântare. Evanghelia le-a fost în mod simplu explicată şi ei ne-au asigurat că se vor gândi serios în timpul nopţii. „Vă rugăm putem să ne mai întâlnim dimineaţă înainte să plecaţi?" Le-am răspuns că am fi bucuroşi şi ne-am îndreptat spre o rogojină din trestie pusă pe un loc mai neted pentru noi. Eram mai mult decât gata de culcare.

COMOARA ASCUNSĂ

Zorii dimineţii mijeau într-o auroră africană de un roz brăzdat cu auriu. Ne-am adunat la rugăciune şi am avut încă o scurtă întâlnire. Şeful ne-a spus că s-a hotărât să-L primească pe Cristos ca Mântuitor şi împreună cu el, două dintre soţiile lui. Cea de-a treia s-a hotărât că nu dorea să-şi schimbe viaţa. Era un tânăr între ei care ştia să citească, aşa că i-am lăsat o Biblie şi l-am instruit ce pasaje să citească mai întâi. Ei au promis că se vor întâlni în fiecare zi să citească Cuvântul şi să se roage şi ne vor aştepta să venim din nou la ei când ne vom întoarce. Soldaţii Renamo priveau stând deoparte. Ei auziseră deja multe lucruri despre Isus de câte ori mergeam şi vorbeam, în tot acest timp sădind seminţe în inima lor.

LUAŢI DREPT SOLDAŢI CUBANEZI

Am avut puţin timp să ne oprim pentru a ne odihni întrucât până la tabăra soldaţilor Renamo, unde urma să dormim, aveam un drum lung şi trebuia să ajungem acolo o dată cu căderea nopţii. După câteva ore de mers am văzut de departe câteva colibe; am fost surprinşi să vedem un grup de femei alergând înfricoşate. Gulai ne-a ordonat să stăm pe loc, iar el a înaintat chemându-i pe oameni. Cu sfială, şase femei şi câţiva copilaşi au ieşit din ascunzătorile lor. Cu ochii privind în pământ după obiceiul tradiţional pentru a dovedi respect, ei şi-au întins mâinile ca să le atingă pe ale noastre, murmurând cuvinte de curtoazie. Apoi s-au întors către Gulai şi au început să vorbească pe limba lor. „Sunteţi bineveniţi în casa noastră. Noi am fugit când i-am văzut pe albi. Albii nu vin pe-aici; am crezut că vin să ne facă rău." Au continuat spunând că în urmă cu trei anotimpuri, veniseră nişte soldaţi cubanezi împreună cu soldaţii lui Frelimo care au ucis mulţi oameni Şi au dat foc ogoarelor. „Oamenii au fugit şi acum sunt refugiaţi în Malawi, dar noi ne-am întors acasă. Când am văzut feţele palide venind spre noi am crezut că sunt cubanezi." Toate şase vorbeau deodată gesticulând mult cu mâinile. Era o confirmare a lucrurilor pe care le ştiam deja. Ce s-a întâmplat în satul Candiero se întâmpla peste tot în Mozambic. Gulai le-a întrebat

unde sunt bărbaţii lor. „S-au dus pe jos până în Malawi să vândă porumb şi să cumpere săpun, zahăr şi sare." Bucuroşi că avem un motiv să ne odihnim, am acceptat recunoscători apa servită în coji de dovleac. Femeile aveau vârste cuprinse între 16 şi 80 de ani. Cele mai tinere ne serveau, îngenunchind ţinând cojile de dovleac cu apă în ambele mâini. Este un obicei ca femeile să îngenunchieze în faţa oaspeţilor şi întotdeauna în faţa bărbaţilor lor. Este modul lor de a arăta respect. „Unde vă duce călătoria voastră?" Erau curioase să ştie motivul prezenţei noastre în această ţară pustiită de război. „Noi suntem slujitorii Dumnezeului celui Prea înalt şi am venit să vă spunem despre Isus, singurul Fiu al Dumnezeului Celui viu. El este Calea, Adevărul şi Viaţa." Cu ochi strălucitori au răspuns: „îl cunoaştem pe Isus. înainte ca toţi oamenii să fugă, ne-am adunat de multe ori pentru rugăciune şi cântare în fiecare duminică şi uneori chiar şi în alte zile. Acum nu mai avem biserică pentru că şi pastorul nostru s-a dus împreună cu ceilalţi." „Vă puteţi întâlni împreună chiar dacă nu mai aveţi pastor şi biserică. Dacă credeţi, voi sunteţi biserica." Acest lucru era nou pentru ele. Puteau să se roage ele fără preot? Romano-Catolicismul a lăsat multe concepte greşite în inimile oamenilor. Le-am asigurat că puteau. împărtăşind din Cuvânt cu ele, le-am îndemnat să-şi rededice vieţile lor lui Cristos, ceea ce au făcut cu bucurie. Cu toţii am simţit fiorul şi atmosfera momentului. Femeile aveau multe întrebări, la care am răspuns cât mai repede şi mai clar cu putinţă.

Trei dintre fetele mai tinere au întrebat dacă trebuie să-şi lepede toate bijuteriile acum că s-au reconsacrat încă o dată pentru Isus. Cei mai mulţi oameni se bazau pe vraci pentru nevoile pe care le aveau. Pentru a se păzi de duhurile rele îşi leagă sfori în jurul gâtului, taliei, gleznelor şi încheieturilor de la mâini. Când un suflet se converteşte acestea sunt date jos şi arse întrucât sunt fetişuri vrăjitoreşti. Aşa că influenţa misionarilor a interzis orice brăţări decorative şi orice formă de podoabă exterioară. Le-am privit direct pe fete. N-aveau ca îmbrăcăminte decât un material înfăşurat în jurul coapselor. în colibe nu existau garderobe tixite cu haine. Desculţe, n-aveau nimic frumos de care să se bucure sau care să le facă mai atractive. Nimic, cu excepţia unor piese de bijuterie, lucrate frumos de mână. Brăţări dintr-un metal preţios care se găseşte cu greu. Pieptenele din părul lor era o lucrare de artă. Din bucăţi mari de cauciuc îşi confecţionau dinţii pieptenelor. Bucăţi mici de plastic colorat tăiat în diferite forme se prefăceau în cauciuc prin topire deasupra focului „Le ardem pe toate dacă spuneţi că trebuie", au declarat ele solemn. „Aţi primit aceste bijuterii de la vraci?" „Nu, nu! Nouă ni le plac pentru că sunt frumoase", au răspuns ele. Sfidând toată

tradiţia misionară am spus: „Câtă vreme Isus este mai important în viaţa voastră decât aceste ornamente, puteţi să le purtaţi." Au fost foarte bucuroase.

Micul grup ne-a escortat o vreme, vorbind şi râzând. Astăzi Dumnezeu le-a zâmbit trimiţându-le oameni care să le încurajeze şi să le cheme înapoi la El. „Dumnezeu ne iubeşte", ne spuneau ele. „Când veţi veni înapoi, soţii noştri vor fi şi ei aici; vor dori şi ei să asculte cuvintele voastre." Două dintre fete erau încă necăsătorite; celelalte patru aveau împreună doi soţi. (Acest lucru a fost întotdeauna o enigmă. Mă întrebam dacă împăratul Solomon ar fi poruncit ca soţii să fie tăiaţi în bucăţi şi să fie împărţiţi în mod egal? Nu, sigur că nu; el a avut mai multe sorii şi ţiitoare decât oricine altcineva.) Nici înţelepciunea lui Solomon nu e suficientă pentru o astfel de situaţie.

UN MARŞ LUNG

Călătoream pe jos la nesfârşit. Comandantul Gulai mergea în faţă aplecându-se într-o parte şi-n alta ca un copac mare bătut de vânt. Jose ducea sacoşa mea cu lucruri necesare precum Biblia, bidonul cu apă şi un baton dulce pe care mă gândeam să-l scot. înrinzând mâna în sacoşă, am apucat ceva nefamiliar. Trăgându-mi mâna am ţipat căci pusesem mâna pe un cuib de greieri. Jose, pentru că n-avea o pungă a lui, a crezut că e o idee bună să pună acolo greierii păstraţi de la cina de-aseară. Toţi s-au distrat pe seama mea. Jose şi-a cerut scuze şi eu l-am asigurat cu amabilitate că l-am iertat, dar l-am rugat ca data viitoare să-şi înveleasc greierii într-o frunză de banan şi s-o lege cu ceva ca să nu umble de colo colo prin sacoşa mea. El şi Afonso erau cei doi lideri ai noştri în locul pastorului Domi. Ei erau mai puţin experimentaţi, dar aveau inimi binevoitoare.

Era mizerabil de cald. Nu erau copaci şi soarele ne ardea fără milă. Legându-mi un batic subţire de pălăria mea

de paie, mi l-am tras peste faţă. Era destul de transparent ca să văd prin el şi mă ocrotea de razele arzătoare precum şi de gândacii şi muştele sâcâitoare. „Aşadar, acesta e motivul pentru care primii misionari se îmbrăcau atât de ciudat," mi-am zis, amintin-du-mi de unele fotografii pe care le văzusem în cărţile despre misiuni. Femeile purtau un material peste faţă, ca şi mine acum, însă erau purtate într-un fel de scaun, nu mergeau pe jos ca şi mine. O, de-aş avea aripile unei păsări! Visul la un aeroplan era de mult în inima noastră. îl vom vedea oare împlinit vreodată? în depărtare am văzut o lizieră verde de pomi şerpuind prin vegetaţia uscată şi maronie. Acest lucru putea să însemne numai că acolo era un izvor de apă în pustie.

„Da", a zis Gulai. „Acolo e apă bună; putem să ne umplem bidoanele şi să ne răcorim." Cu energie reînnoită la gândul că vom putea să ne bucurăm chiar şi de o baie rapidă, am grăbit pasul. Eram foarte aproape acum de liziera verde, la încă o sută de paşi, dar vai, ce e mirosul acesta urât? Un noroi gros verde-gălbui care fermenta ne aştepta în schimbul izvorului de apă rece pe care-l aşteptam. Ce dezamăgire! Trebuia să trecem dincolo dar nu voiam cu nici un chip să păşesc în mizeria aceea. Pentru că n-a plouat, râul a secat şi locul acela stătut s-a transformat într-o cursă a morţii. Mai încolo am găsit un loc pe unde puteam trece sărind pe câte o piatră fără să atingem apa. Numai dacă nu aluneca vreunul dintre noi, desigur.

Comandantul Gulai devenise foarte tăcut. Un bărbat care de obicei era mereu vesel şi zgomotos, pe care-l auzeai întotdeauna de departe, acum mergea în linişte. Suferea mult din cauza lipsei de nicotină. Cu cât ne îndepărtam mai mult de frontiera statului Malawi, cu atât mai mult ne îndepărtam de orice confort, de orice lux şi provizii. Deşi Rod vorbise adesea cu Gulai despre Isus, el era convins că nu putea fi mântuit pentru că nu se putea lăsa de fumat. „Dacă-L primeşti pe Isus în inima ta, vei primi şi puterea de a te împotrivi ispitei. Nu trebuie să te laşi de fumat pentru a fi mântuit, ci doar trebuie să-ţi pui încrederea în Cristos." Gulai a rămas plin de îndoieli. Acum Rod îl tachina spunându-i că mântuirea lui este aproape, căci Gulai n-avea altă alegere decât să renunţe la fumat, văzând că nu era chip să-şi facă rost de tutun. Gulai zâmbea în cunoştinţă de cauză, şi noi ne întrebam care e asul din mâneca lui. Mai târziu am aflat, în ziua în care un alergător a venit la noi cu o bună provizie de „VIAŢA!" Fusese trimis în Malawi, în ziua în care am plecat noi, să cumpere tutun şi i s-a ordonat să ne ajungă din urmă cât poate de repede. Aveam de-a face cu un om prevăzător. De fapt, calităţile de conducător ale lui Gulai şi relaţiile bune cu oamenii săi, făceau din el un potenţial excelent pentru oştirea lui Dumnezeu! Ne-am hotărât să ne intensificăm preocuparea pentru sufletul său. „Ceea ce tocmai ai primit nu e VIAŢĂ, ci MOARTE, înfăşurată în hârtie ca să arate bine. Te va face fericit pentru moment, dar te va lăsa nesatisfăcut în scurtă vreme. Numai Isus poate să satisfacă sufletul tău." Gulai aproba politicos afirmaţiile lui Rod şi dispărea la adăpostul tufişurilor unde îşi aprindea şi trăgea din ţigările mult aşteptate. Apoi apărea din nou cu o expresie combinată între plăcere şi vinovăţie.

Mergeam şi iar mergeam târându-ne picioarele. Gulai s-a avântat iarăşi în tufişuri. Oare pentru încă o ţigară? Nu, ci a ieşit de îndată de după nişte scaieţi, fluturând triumfător o floare mare şi roşie. Cu o plecăciune teatrală el mi-a prezentat-o mie: „Pentru dumneavoastră, doamnă." Eram uimită.

Cine s-ar fi aşteptat ca un comandant sălbatic al trupelor Renamo să-i prezinte unei doamne o floare în mijlocul pustiului. Gulai era atât de mulţumit de încântarea mea evidentă, încât a mai adunat o grămadă de flori în continuare. Era deja prea mult. Aceste flori gigante erau prea grele. Mi se părea destul de greu să merg chiar şi singură. Primind inspiraţie cerească, am dat câte o floare fiecărui membru al echipei şi soldaţilor care aveau o mână liberă. Am început să mărşăluim având în mâini florile de un roşu înflăcărat, de parcă aveam torţe în mâini. Explicându-le războiul spiritual, le-am citat câteva versete biblice şi le-am spus că în timp ce mărşăluiam, noi ne luptam. „Mozambicul va fi eliberat din gheara lui Satan prin rugăciunile şi mijlocirile noastre. Războiul, foametea, bolile şi epidemiile sunt zdrobite sub picioare de laudele lui Dumnezeu din gura noastră!" Cântam şi strigam proclamând împărăţia lui Dumnezeu în mijlocul nostru. O oştire biruitoare, luptând împotriva lucrării celui rău, surpând puterile şi stăpânirile răutăţii din locurile înalte, punând pe fugă hoardele întunericului. Ce timp glorios! Ce biruinţă! întăriţi şi reînnoiţi, plutind ca pe aripi de vultur, nu mai simţeam oboseala. *Aleluia!*

ŞAMPON ÎN SĂLBĂTICIE

Vrând parcă să ne asigure că am câştigat victoria, a apărut în faţa noastră un râu cu apă rece şi limpede. Pachetele, curiile cu Biblii şi toate bagajele au fost aruncate în grabă şi cu toţii ne-am îndreptat spre apă strigând. Rodney şi cu mine ne-am dus în susul râului într-un loc mai retras unde ne-am putut bucura de o baie adevărată. Acesta era un lux extrem. Cu părul şamponat şi cu mădularele reconfortate, eram acum făpturi cu totul noi. Alăturându-ne celorlalţi am găsit un foc şi un ceainic cu apă pentru ceai. Ce oare şi-ar mai putea dori cineva? Doar trei ore mai târziu am ajuns în tabăra soldaţilor Renamo unde am petrecut peste noapte. Aceasta, ca şi multe altele, era doar o tabără de tranzit. Soldaţii veneau şi plecau tot timpul, oprindu-se să mănânce, să se odihnească şi să primească ordine înainte de a împlini diferite misiuni. Deşi ni s-a oferit o colibă bună ca să dormim, am preferat să ridicăm cortul nostru. Cu siguranţă aveam nevoie de el aici unde armate de ţânţari lansau atacuri nocturne din împrejurimi, făcându-le oamenilor viaţa mizerabilă.

Echipa noastră de creştini băştinaşi s-a dus să petreacă noaptea într-un sat apropiat unde au slujit oamenilor de acolo. Gulai era bucuros de întâlnirea cu colegii săi comandanţi şi ne-am amuzat sâ-i auzim înpărtăşind povestiri

incredibile în jurul focului. Africanii sunt povestitori minunaţi, şi o relatare care n-a fost exagerată în câteva aspecte cu mare lejeritate nici n-are

rost să fie spusă. Băteau din picioare şi-şi dădeau capul pe spate de râs. Din-tr-o dată povestitorul devenea grav de serios, se ridica şi răcea câţiva paşi în jur, dramatizând povestirea. Toţi am avut un timp plăcut. După puţin timp, reducând intensitatea glasurilor am bănuit că vorbeau despre noi. Gulai a trebuit să le explice din nou ce. urmăream noi. „E greu de crezut. Vin oamenii aceştia pe jos prin Mozambic doar ca să le spună oamenilor despre Isus? Nu ştiu că e vreme de război şi că pot fi capturaţi sau omorâţi?" Ne-am bucurat enorm auzindu-l pe Gulai dând toate răspunsurile pe care a auzit că le dădeam noi atunci când eram întrebaţi. „Da, ei ştiu, dar ei îl iubesc pe Dumnezeu şi vor să-L slujească. Biblia spune: *'Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la orice făptură.'* Ei îl ascultă pe Dumnezeu pentru că şi Isus L-a ascultat pe Dumnezeu. Isus Şi-a dat viaţa pe cruce ca omul să poată fi mântuit. El a murit ca oricine crede în El să poată fi mântuit." Gulai, fără să-şi dea seama le predica Evanghelia. El ne auzise de destul de multe ori ca să poată răspunde la multele întrebări care i se puneau. Ştiam că nu va trece mult! Oştirea lui Dumnezeu are nevoie de noi recruţi—întotdeauna!

Nu ne-a întâmpinat nici un semn al zorilor africane când ne-am trezit. Tabăra Renamo era ascunsă sub o perdea groasă de copaci aşa încât avioanele şi elicopterele militare să nu detecteze mişcările celor din tabără, înţelegeam acum de ce aseară am părăsit cărarea şi ne-am făcut drum printre tufişuri pentru a ajunge în tabără. Cărările sunt adesea urmărite din aer şi porţiunile mai dense în care acestea intră în pădure sunt bombardate. în felul acesta nu era vizibilă intrarea în zona împădurită. Eram mult mai conştienţi că din acest unghi problemele nu erau mai puţin probabile. Trupele lui Frelimo şi forţele militare din Zimbabwe, zburau adesea de-a lungul râului Zambezi şi în zonele din jur în încercarea de a repera poziţiile trupelor Renamo. Acum eram lângă râul Zambezi. L-am găsit pe Gulai citind Biblia lângă cenuşa rece a focului de noaptea trecută. El ne-a spus că se va odihni în această zi şi după amiază va pleca. Unii dintre soldaţii care au cărat Bibliile şi proviziile se vor reîntoarce la taberele lor, iar altii le vor lua locul. Apreciind ocazia, Rodney l-a rugat să-i adune pe toţi soldaţii din tabără ca să le putem împărtăşi Evanghelia.

Aşa cum stăteau în rânduri cu umerii traşi înapoi şi cu capul sus, soldaţii erau pregătiţi să acţioneze la primul ordin. Stând în faţa lor cu Bibliile deschise în mâinile noastre nu puteam să nu comparăm această armată adevărată cu mulţi sfinţi din zilelele noastre din occident. De câte ori un pastor nu stă în faţa unei adunări de oameni letargici, dezinteresaţi şi apatici!

Aceşti soldaţi ai junglei nu purtau uniformă. Zdrenţuiţi şi cei mai mulţi dintre ei, desculţi, iar unele haine erau caraghioase. Cămăşile abia dacă le

acopereau burţile; altii n-aveau decât fâşii de îmbrăcăminte în jurul umerilor. Nici o pereche de pantaloni n-ajungea până la glezne. Cât despre pantofi, erau atât de rupţi şi de uzaţi, unii nu erau perechi, ba erau soldaţi încălţaţi cu doi pantofi pentru piciorul stâng. Asta era tot ce aveau.

I-am salutat în Numele lui Isus. Am făcut un pas milităresc încercând să-i salut în stilul isteţ al soldaţilor Renamo. Acest lucru i-a făcut să râdă şi i-a ajutat să se simtă mai degajaţi. împărtăşind Cuvântul cu ei nu era uşor întrucât ne trebuiau doi traducători. Aceşti oameni veneau din diferite părţi ale Mozambicului unde se vorbeau dialecte diferite. Totuşi au ascultat cu atenţie şi păreau a înţelege.

LIBERTATEA NU-I PE GRATIS

„Voi duceţi un război în Mozambic pentru a înfrânge comunismul şi opresiunea asupra poporului. Vreţi să trăiţi în pace în satele voastre fără să mai fiţi jefuiţi de recoltele voastre sau luaţi cu forţa ca sclavi în lagărele de muncă ca să lucraţi pentru fermele de stat ale guvernului condus de Frelimo. Credeţi că dacă veţi câştiga acest război veţi putea fi în stare să luaţi decizii privind modul cum doriţi să vă trăiţi viaţa. Vă înşelaţi. Vă spunem noi, că nu există libertate adevărată fără Cristos. Chiar dacă veţi câştiga războiul şi veţi fi liberi de sub comunism, veţi fi prizonieri ai unui vrăjmaş, dacă nu-L lăsaţi pe Isus să vă elibereze. Diavolul vă va direcţiona viaţa, vă va spune ce să faceţi şi îi veţi fi supuşi lui pentru că sunteţi robii lui. El vă conduce şi vă obligă să-i ascultaţi poruncile. Dacă Isus nu este Domnul şi Stăpânul vostru, atunci Satan este acela. Isus are un plan minunat pentru voi. El are putere să rupă legăturile diavolului dacă îi mărturisiţi păcatele şi îi daţi viaţa voastră Lui. El a pregătit un loc în ceruri pentru voi. El doreşte ca să vă înrolaţi în armata Lui, oştirea lui Dumnezeu care nu poate pierde niciodată."

Rodney a continuat cu mesajul crucii. Aceşti oameni ştiau ce înseamnă sângele şi moartea. Ei au descoperit că Isus Şi-a dat de bună voie viaţa Sa pentru a învinge păcatul şi moartea, că a înviat a treia zi, luând robia roabă *{Efeseni 4:8).* A fi capturat de Isus înseamnă adevărata libertate.

Oamenilor li s-a dat ocazia să aleagă pe cine îl doreau ca şi Comandant Şef, pe Satan sau pe Isus? N-am îndulcit calea pentru ei. Trebuia să nu ia decizia aceasta cu uşurinţă. Orice lucru de valoare are un preţ care, cu siguranţă, merită!

După ce ne-am rugat împreună cu câţiva soldaţi pentru a-L primi pe Cristos, ne-am rugat pentru cei bolnavi. Un om era întins pe jos într-o colibă. Era unul dintre noii cărători de poveri, dar în starea în care era nu putea nici

măcar să şadă. Gemând de durere, părea că are apendicită. Puteam să

facem doar un singur lucru: să ne rugăm. O serie de bărbaţi aveau răni care niciodată nu se vindecaseră aşa cum trebuie. Le-am administrat medicamentele pe care le aveam în trusa de prim ajutor şi ne-am rugat pentru toţi. Pentru noi a fost o mare bucurie şi onoare să fim acolo, să împărtăşim cu ei iubirea lui Isus. Am petrecut restul zilei făcând cunoştinţă cu unii dintre oameni în mod individual. Ei aveau multe întrebări. Ceainicul n-a mai fost luat de pe foc şi ne-am bucurat de luxul ceaiului din abundenţă, băut lejer, îngăduindu-ne chiar şi biscuiţii şpriţaţi cu ciocolată din rucsacii noştri.

TRAVERSÂND MARELE ZAMBEZI

Marele râu duce cu el mituri şi legende africane de secole, suficient de puternice pentru a îngrozi viaţa oricui, dar nu a celui cu inimă de leu. Tradiţiile şi superstiţiile controlează gândurile şi acţiunile celor mai muie triburi de-a lungul râului Zambezi şi zeul râului este venerat şi respectat. în vremi de secetă şi necaz, zeul lacom al râului cere sacrificii de vieţi omeneşti. Se crede că e un semizeu foarte aprig şi mânios şi atunci când nu i se împlineşte voia, porunceşte cerului să încuie ploaia dătătoare de viaţă, con-trolându-i astfel pe oameni şi robindu-i prin faptul că le cere să-i satisfacă pofta lui de a înghiţi trupuri omeneşti. Mânia lui poate fi potolită pentru scurtă vreme, dar preţul pentru aceasta este foarte mare. Oricare ar fi acest preţ, trebuie plătit pentru că fără ploaie, oricum toţi vor muri.

Vremile de secetă sunt foarte profitabile pentru vraci, care se bucură de mai multă atenţie şi de adulare, ca să nu mai menţionăm darurile şi bogăţiile pe care oamenii le oferă în schimbul rugăciunilor şi incantaţiilor făcute de vraci ca să plouă. Nu e un lucru neobişnuit ca un sat să fie trezit noaptea de urletele şi răgetele vraciului şi ale ajutoarelor sale vânând copiii mici prin colibe. Zeul râului are o anumită poftă pentru copiii mici! Sătenii sunt neputincioşi şi nu pot face nimic atunci când copiii lor sunt duşi pentru a fi aruncaţi în vârtejurile morţii care-i sug în adâncuri pentru a-i hrăni pe crocodilii flămânzi. Mamele rămân bocind şi plângând, aruncându-se la pământ şi rostogolindu-se prin ţărână cu inima zdrobită. Aşa e robia lui Satan peste viaţa acestor oameni.

„Temeţi-vă, voi hoarde rele ale întunericului. Sângele răscumpărător al lui Cristos a ajuns până şi pe ţărmurile râului Zambezi!"

Sufletele noastre au fost mişcate când când ne-am îndreptat spre grupul de cărători de poveri şi soldaţi de escortă care urmau să ne ducă peste Zambezi. Radiind cu gura până la urechi, cel care fusese suspect de apendicită era în picioare având o încărcătură deasupra capului. Nu-l mai durea nimic! Am petrecut câteva momente discutând cu cărătorii de poveri, mul-ţumindu-le pentru ajutorul lor preţios. „Aceste bagajele sunt foarte grele,

ştim. Este greu să le duceţi, dar noi ne rugăm ca să aveţi parte de o binecuvântare deosebită pentru că voi duceţi Pâinea Vieţii, Cuvântul lui Dumnezeu care nu va trece niciodată." Un bărbat nu părea foarte fericit. Afonso a mărturisit cu timiditate că nu se simte prea bine şi a spus că nu crede că va putea face călătoria peste râul Zambezi. îşi simţea genunchii slabi şi îl durea tot trupul. Mi-am manifestat compasiunea, dar Rodney cu simţul lui practic l-a privit cu înţeles pe Afonso: „Tu eşti bolnav doar de frică, Afonso. N-ai nimic. Ţi-e frică să treci marele râu." Dacă ar fi putut roşi, Afonso ar fi fost tot roşu. „Nu, nu. Eu bolnav! Dacă treci râul, mori. Nu mai vii înapoi. Te rog nu trece râul", îl implora Afonso.

„Noi nu vom muri, dar dacă nu vii cu noi, pierzi o mare ocazie de a face o lucrare pentru Isus. Poţi să te întorci dacă vrei, dar îţi spun, e o mare prostie să faci astfel. Isus ne-a poruncit SĂ MERGEM. El va avea grijă de noi." Afonso n-a putut fi convins. Cu privirea vinovată şi foarte ruşinat, s-a întors şi cu evidentă durere s-a dus încet spre o rogojină pe care s-a întins gemând din greu, declarând că nu poate, cu siguranţă, să meargă mai departe. Teama de necunoscut era prea mare. La urma urmei, el nu traversase râul Zambezi niciodată. Am fost dezamăgiţi să-l pierdem pe Afonso, mai ales că pastorul Domi nu ne-a mai ajuns din urmă, fără îndoială pentru că suferea de aceeaşi boală ca şi Afonso. Poate că era mai bine ca cei fricoşi să se întoarcă acasă, cel puţin să nu le inspire frică şi celorlalţi.

Simţind nevoia de a ne înveseli, mi-am luat casetofonul pentru prima dată ca să ascult muzică bună de laudă. Ce agitaţie a însemnat acest lucru! Soldaţii mai văzuseră radiouri până acum, dar ce e obiectul acela pe care-l purtam peste urechi? Aşa că am fugit de ei ca să fiu singură. Gulai m-a implorat să i-l dau să încerce, şi alţii au dorit acelaşi lucru, stând lângă el. Cum să-i refuz? Gulai mergea pe cărare mişcându-şi trupul enorm în ritmul muzicii. Eu îl urmam îndeaproape, sperând ca bateriile să ţină suficient de mult ca să mă bucur cel puţin să ascult caseta de câteva ori. N-a trecut mult şi ne-am întâlnit cu restul echipei care petrecuse noaptea în sat. încântaţi ne-au povestit despre primirea extraordinară a Cuvântului. „Mulţi au dorit să fie botezaţi", ne-a spus Jose. Le-am promis că la întoarcerea noastră ne vom opri şi vom ţine mai multe întâlniri, şi-i vom boteza pe cei ce s-au pocăit. Entuziasmul echipei era molipsitor şi cântam împreună bătând din palme în timp ce ne continuam mersul. Deodată, deasupra sunetului cântărilor noastre am auzit zgomotul unui aeroplan. Comandantul *Zaharisi,* cu grad mai mare ca Gulai ne conducea. Zaharia şi-a întins mâna oprindu-ne. A ascultat cu atenţie apoi ne-a făcut semn să continuăm. „Nao probleme" a spus el în portugheză, adăugând că

avionul se îndepărta de noi. Am răsuflat uşuraţi întrucât ar fi fost cel mai neplăcut lucru să trebuiască să ne ascundem în tufişuri chiar acum.

PREA MULŢI CROCODILI

Puteam vedea în depărtare trestiile înalte care creşteau pe malurile râului Zimira, un afluent al râului Zambezi. Curând mergeam de-a lungul râului ca să ajungem la locul de trecere. Trestiile ascuţite erau mai înalte decât noi. La locul de trecere am fost întâmpinaţi de un pescar care stătea lângă canoea lui scobită dintr-un trunchi de copac. Zâmbind larg s-a repezit cu un strigăt de bucurie către pastorul Jose. Erau cunoştinţe vechi şi nu se văzuseră de multă vreme. Pescarul urma să ne treacă în canoea lui. Râul Zimira nu e larg dar e adânc şi foarte rapid. „Mult prea mulţi crocodili", ne-a spus pescarul dându-şi ochii peste cap. Râul e plin şi de peşte şi un mic sat de pescari e situat chiar pe malul celălalt. Ne-am urcat în canoea tremurândă şi am ajuns foarte repede cu ajutorul vâslelor pe malul celălalt. Cu încălţările ude, ne împiedicam şi alunecam încercând să ne urcăm pe malul abrupt. Sătenii priveau cu uimire tăcută cum ne făceam drum către cel mai apropiat copac. Era foarte ciudat să vadă oameni albi pe aici; ce putea să însemne aceasta? Femeile s-au adunat în jurul nostru privindu-ne de aproape. Ne-au răspuns la salut. Copiii erau şi mai nesiguri şi s-au ascuns pe după colibe. Poate se gândeau că noi suntem de partea zeului râului! Fiecare sat se pare că are cel puţin două scaune pliante făcute din lemn tare şi din blană de animale. Sunt foarte confortabile şi m-am aşezat cu satisfacţie într-unui din ele. Rodney a aruncat o privire către pantofii mei murdari, cu şireturile pline de noroi şi, îngenunchind în faţa mea, mi i-a scos din picioare. Ţipete, proteste şi râs zgomotos au însoţit gestul lui de amabilitate. Femeile se tăvăleau pe jos de râs bătându-se una pe alta pe spate; bătând din palme împreună, izbucneau în râs şi se distrau de parcă n-au văzut vreodată ceva mai amuzant. Nu mai văzuseră. După obiceiul african e de neconceput ca un bărbat să îngenunchieze în faţa unei femei. în al doilea rând, e împotriva oricăror reguli să se aplece pentru a-i scoate încălţămintea. Acest eveniment va fi relatat la gura oalelor, multe luni de-acum înainte.

Isus îşi extrăgea adesea pildele şi învăţăturile Sale din împrejurări cu care oamenii erau foarte obişnuiţi. Acest lucru face parte din arta de a fi un bun misionar: să vezi în lucrurile mici ocazia de a scoate la lumină adevăruri spirituale. După ce am aşteptat ca râsetele să se potolească, le-am spus femeilor despre Isus, cum El care e Dumnezeu, a coborât la noi luând chip de om ca să ne slujească, dezbrăcându-Se de Sine însuşi. Bărbaţii s-au furişat în spatele femeilor ca să asculte şi ei. „Dacă vrei să fii mare în împărăţia

lui Dumnezeu, învaţă să fii un slujitor al tuturor. Isus S-a încins cu un ştergar şi a spălat picioarele ucenicilor Săi. Prin aceasta vor cunoaşte oamenii că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste unii pentru altii. Smeriţi-vă în faţa lui Dumnezeu şi El vă va înălţa." Femeile au fost foarte impresionate şi bărbaţii priveau îngânduraţi. Le-am spus femeilor că şi lor li se cere să le slujească soţilor lor cu dragoste şi cu o inimă plină de bunăvoinţă. Acestor oameni le plac istorioarele. Ei n-au televizor, video, filme sau cărţi care să le hrănească mintea şi imaginaţia. Istorioarele adevărate sau imaginate au o mare valoare pentru ei. Nu le vor uita niciodată. La ciudăţenia că un bărbat alb i-a scos încălţămintea soţiei sale din picioare, vor fi adăugate acum toate ilustraţiile despre o viaţă plină de Cristos pe care le-am împărtăşit faţă de ei. Şi, desigur, fiecare istorioară biblică bună include mesajul crucii. Isus nu numai că a venit ca să slujească, dar El Şi-a dat chiar viaţa Sa ca să ne mântuiască şi să ne spele păcatele. *„Nu este mai mare dragoste decât să-fi dea cineva viaţa pentru prietenii Săi" (Ioan 15:1?).*

Pescarul ne-a dat nouă ce prinsese în ziua aceea: o ştiucă de aproape jumătate de metru. Deşi avea oase foarte multe, a fost o schimbare binevenită în regimul nostru alimentar, care nu fusese prea încântător. Peştii erau fripţi pe grătar în tot satul. Mirosul era îngrozitor şi muştele parcă erau mai multe ca de obicei. După masă, am fost bucuroşi să ne continuăm drumul. Noii noştri prieteni au fost trişti să ne vadă plecând şi ne-au implorat să mai stăm. „Avem de făcut un drum lung", le-am spus, făgăduindu-le ca de obicei că-i vom vedea la întoarcere, lucru care i-a satisfăcut într-o anumită măsură. Ne-am minunat de harul lui Dumnezeu, care ne-a dat suflete şi în acest loc. Recolta este incredibil de coaptă, aşa cum a spus Isus. Se pare că tot ce ai de făcut e să întinzi mâna şi să culegi rodul din pom.

„MOR ŞI EU ÎMPREUNA CU VOI"

în sfârşit, râul Zambezi. Lung de peste 2.700 km., se întinde ca un şarpe străveziu în faţa noastră. Deşi cea mai mare parte a râului Zambezi e foarte uscată, aici a trebuit să megem prin mlaştină înainte de a ajunge la mal. Peisajul era încântător. Râul argintiu străjuit de o parte de mlaştina verde şi de cealaltă de munţii albaştri ale căror vârfuri ţinteau un cer cenuşiu. Imediat ne-am dat seama că cenuşiul acela erau nori de furtună care s-au adunat rapid.

Era trei după amiază şi trebuia să trecem foarte repede ca să ajungem dincolo înainte de căderea întunericului. Când am ajuns la terenul mlăştinos am fost întâmpinaţi cu entuziasm de nori de ţânţari. Timp de o jumătate de oră am înaintat plescăind prin noroi şi apă, uneori până la brâu chiar. Trestiile ascuţite ne împungeau şi ne zgâriau, mâlul cleios ne prindea picioarele

trâgându-ne tot mai în adânc. Am văzut câteva canoe trase din râu pe malul mlăştinos, dar barcagiii, nicăieri. Răspunsul a venit după două ore de căutare şi chemare; proprietarii canoelor plecaseră într-o călătorie, cu excepţia unuia singur care îşi petrecuse ziua bând vin de palmier. Cu pălăria trasă pe ochi, de-abia ţinându-se pe picioare ne-a spus că nu poate să ne treacă astăzi din cauză că vine ploaia şi e periculos. Privind în jurul nostru am hotărât că trebuie neapărat să trecem râul întrucât nu era nici un loc în care să petrecem noaptea. In depărtare se vedea coliba proprietarului de canoe, clădită pe stâlpi ca să prevină umezeala şi, chiar dacă ar fi fost uscat

acolo, noi nu acceptam ideea de a dormi în ea. Dacă judecam după cum arăta proprietarul, precis că era murdară şi puturoasă. Singura alternativă în loc de trecerea râului era să ne întoarcem în satul de unde tocmai plecaserăm. Amintindu-ne cuvintele lui David livingstone, „Oriunde, câtă vreme înseamnă înainte", ne-am hotărât să trecem râul. Proprietarul canoei ne-a profeţit că nu vom reuşi, dar noi l-am asigurat că nu va ploua până ce nu vom ajunge în siguranţă de cealaltă parte. Adunând membrii echipei l-am rugat pe Dumnezeu să nu dea drumul la ploaie. Spre marea noastră uimire faţa lui Afonso s-a ivit în mijlocul grupului. „Ce faci aici? Ai spus că vom muri dacă trecem râul." „Da, veţi muri" a spus el apoi foarte sincer. „Dar m-am hotărât să mor şi eu cu voi!" Râzând l-am asigurat că nici unul dintre noi nu va muri. Urcându-ne în vasul nostru nesigur ne-am aşezat pe fundul umed al canoei pregătindu-ne de croazieră. Vâslaşii puternici au început cursa împotriva întunericului şi a ploii. Burniţa măruntă ne făcea să ne ghe-muim unii într-alţii, dar furtuna era destul de departe. Fulgerele brăzdau cerul în stânga noastră şi tunetul bubuia printre nori. Preocupaţi de cer n-am mai avut grija de a ne feri de hipopotami. Aerul era rece; ţânţarii înfruntau şi ei vremea împreună cu noi. Braţele, picioarele şi orice parte vizibilă a trupului era acoperită de urme roşii de pişcături. Nu era nimic eroic şi nici încântător în toată această aventură.

Barcagiul a manevrat canoea mai întâi în josul râului, iar apoi contra curentului în jurul a numeroase insule. Reperele naturale şi viaţa petrecută pescuind pe râu îl dotaseră pe acest om cu un dezvoltat instinct şi simţ al direcţiei. Ni se spusese că era bine că treceam râul după amiaza, pentru că deseori în timpul dimineţii, elicopterele zburau de-a lungul râului şi deasupra canoelor facându-le să se răstoarne. Pielea noastră albă s-ar fi văzut de departe ca lumina neonului dintr-un elicopter care zboară la joasă înălţime. Din depărtare se auzea rostogolindu-se peste apă sforăitul profund al hipopotamilor. Erau prea departe ca să fie interesaţi de noi şi speram că tot aşa şi crocodilii.

Este foarte greu de ajuns la oamenii care locuiesc în Mozabic de-a lungul râului Zambezi. Anii mulţi de război au împiedicat pătrunderea influenţei civilizaţiei şi aceşti oameni erau cei mai primitivi din Africa. Ne simţeam foarte privilegiaţi să ne aflăm acolo, uitând repede de lipsa confortului personal. Era plăcut să simţi cum canoea alunecă pe malul nisipos. în cele din urmă ajunseserăm, fără ploaie şi era încă suficientă lumină naturală ca să vedem. Nisipul cu crustă părea drum pavat cu aur faţă de nămolul pe care l-am lăsat în urmă. O trăncăneală entuziastă de voci feminine care veniseră să aducă apă plutea în atmosfera târzie a după-amiezii înnourate. Aleluia! Aleluia! le-am salutat noi cu declaraţia universală „Lăudat să fie Domnul." Am fost imediat identificaţi ca şi creştini. Deseori nu aveam timp să ne oprim să vorbim cu toţi cei pe care îi întâlneam, dar salutându-i astfel ei ştiau că suntem credincioşi. E frumos să vezi un zâmbet de recunoaştere creştină apărând pe feţele arse de soare şi decorate cu semnele distinctive ale diferitelor triburi. Cu toate că aceste zone sunt în cea mai mare parte neevanghelizate, poţi găsi împrăştiaţi în aproape orice loc oameni care L-au primit pe Isus în inima lor. Unii au călătorit în locuri îndepărtate unde au auzit Evanghelia, iar alţii au primit vizita prietenilor şi rudelor din depărtare care le-au spus despre Cristos.

In trecere, membrii echipei noastre au discutat cu femeile spunându-le despre scopul nostru, anunţând că vom ţine timp de două săptămâni întâlniri la Molima, şi ne-ar plăcea foarte mult să vină şi ele. Unii care locuiau în partea aceasta a râului urmau să vină la întâlniri. La urma urmei aceasta era partea râului pe care-o cunoşteau; trecerea de partea cealaltă era foarte periculoasă; pe partea cealaltă, orice li se putea întâmpla!

Noaptea s-a aşternut peste ţinut, dar luna, care răsărise devreme, arunca o lumină palidă peste cărarea aspră de sub picioarele noastre. Barcagiii urmau să-şi petreacă noaptea lângă râu. Ei erau bucuroşi că rugăciunile noastre au fost ascultate iar greutatea recompenselor pentru eforturile lor atârna mulţumitor în buzunarele lor. Dimineaţă devreme trebuia să se întoarcă să declare că puterea lui Isus este reală deoarece zeul râului a fost ţinut la distanţă! Răgetele lui se puteau auzi din depărtarea cerului întunecat, şi chiar dacă focul lui brăzda cerul, nu ne-a putut face nici un rău.

Cărarea aspră a devenit destul de abruptă. Gulai ne-a explicat că vom înnopta într-o altă tabără a soldaţilor Renamo pe vârful muntelui. Deşi era frig, transpiram datorită efortului. Am ajuns în tabără unde ne-am instalat cortul şi ne-am adunat în jurul focului pentru ceai şi cartofi copţi.

VRACIUL SINGURATIC

Aşezată pe o mică colină, era cea mai mică colibă care avea pe cineva stând în picioare în apropierea ei. Locul avea un aspect dezolant, o privelişte de moarte. înaltă şi slabă, silueta unei femei se înălfa foarte calmă. Purta un lănţişor lung şi greu făcut din bucăţele de os, diferite cochilii şi pungulişe cu diferite prafuri. Ne privea rece—nu eram bineveniţi aici—acesta era domeniul ei şi ei nu-i plăcea că noi treceam prin el. Am salutat-o; nici un răspuns, întrebând-o de sănătate, ne-am străduit să conversăm cu ea, dar era împietrită ca o stâncă. Ne-a mai rămas un singur lucru de făcut: să-i spunem despre puterea mântuitoare a lui Isus. De dragostea Lui pentru ea. De dorinţa Lui ca şi ea să intre în împărăţia cerurilor. Dar ea ne-a spus că n-o interesează. Am mers mai departe văzând că avea inima aridă. Ne-am simţit ciudat să nu mai facem vreun efort, dar în inima noastră ştiam că ar fi o risipă de timp. Erau alţii care doreau să asculte. Ajungând din nou la poalele colinei am privit în jur. Era acolo, încă stând în picioare în aceaşi poziţie ostilă.

Din acest moment a avut loc o schimbare perceptibilă în atmosfera spirituală. Aerul părea mai greu şi mai întunecos deşi soarele strălucea puternic. Cu toate că Rodney şi cu mine am continuat să vorbim, echipa era din ce în ce mai tăcută. Am observat că oamenii care îşi lucrau ogoarele nu ne mai salutau cu entuziasmul obişnuit. Era o rezervă misterioasă în comportamentul lor. Intrând în satul în care urma să dormim noaptea aceea, am remarcat din nou tăcerea oamenilor. Nu am fost primiţi cu căldura africană obişnuită.
Cu priviri furişate ni s-a arătat un loc în care să ne ridicăm cortul, însă inima mea mi-a spus: „Nu, nu vreau să dorm în acest sat." Gulai a spus că nu putem merge mai departe, întrucât era prea departe până la popasul următor care era în localitatea Molima. După o oarecare muncă de lămurire a fost de acord să ne lase să ne ridicăm cortul în afara satului. Trezindu-ne devreme dimineaţa am hotărât să aruncăm o privire în împrejurimi. Urmând o cărare îngustă către un pâlc de copaci, acolo, în faţa unei buturugi de copac bătrân am găsit rădăcina problemei ostilităţii.
MOTIVUL
O movilă făcută din lut, formând o mică ridicătură în partea din spate a buturugii. O gaură cu diametrul de vreo 20 cm era în centrul movilei şi un tunel care ducea în jos. în faţa găurii era un vas de lut în care se aflau bucăţi de mâncare uscată. Ne-am poticnit de un altar de adus sacrificii. L-am chemat pe Jose, traducătorul nostru să vină cu noi şi ne-am făcut că nu ştim ce aveam în faţă. Voiam doar să ştim cât de mult ne va spune el. Ne-a spus

că aceasta este pur şi simplu tradiţia africană. Era cam palid. „Nu Jose. Nu este doar tradiţie. Aici e vrăjitorie." „Da", spuse el lăsând capul în jos. „Ce fac oamenii aici, Jose?" „Doar se roagă la spirite." „Nu, Jose. Aici ei oferă sacrificii. Taie găini şi lasă sângele să se scurgă în gaură." „Da" Părea surprins că noi cunoşteam astfel de lucruri şi capul lui se lăsă şi mai jos. Acest lucru a dat la fiveală că, deşi îl primise pe Isus, el nu era cu totul eliberat de temerile vrăjitoriei. Aceste obiceiuri sunt săditе foarte adânc în oameni şi mulţi găsesc extrem de dificil să se lepede de toate temerile şi superstiţiile.
Nu-i de mirare că în locul acesta era o asemenea robie spirituală. Ne-am rugat, am mijlocit, surpând puterile şi domniile din locurile cereşti. Aici, frica de duhurile rele era cu mult mai mare decât orice frică de război. Luptele vin şi pleacă, bombele cad şi avioanele pleacă, dar duhurile rămân pentru totdeauna, bântuind şi bătându-şi joc, controlând, obligând şi terori-zându-i pe oameni noaptea. Vrăjitoarea singuratică era mânioasă văzând cum noi intrasem pe teritoriul ei. Ne-am întors în sat unde câţiva oameni din colibele învecinate veniseră să ne vadă. Am împărtăşit cu ei Evanghelia, dar numai unul dintre ei a reacţionat. Nu-i va fi uşor să crească în acest loc şi noi l-am îndemnat să caute alţi creştini cu care să aibă părtăşie.
Eram dornici să pornim la drum. Vom ajunge cu siguranţă până seara la Molima şi ne vom aşeza tabăra pentru două săptămâni. Am mers toată ziua, în stilul nostru contemplativ. Seriozitatea responsabilităţii de a aduce învăţătura oamenilor era profundă. Nu mai fuseseră misionari pe aici. Ceea ce nu am împărtăşit cu oamenii s-ar putea să nu mai audă vreodată de la nimeni. Trebuia să le dăm tot ce aveam mai bun.
Membrii echipei noastre vorbeau în linişte în limba lor, nu atât de exuberant ca de obicei. întrucât înţelegeam câteva cuvinte referitoare la vrăjitorie, puterea diavolului şi vraci, i-am întrebat despre ce vorbeau. „Este o vrăjitoare la Molima, nu una obişnuită, ci una foarte puternică. Oamenii pe care i-am întâlnit pe drum ne-au spus multe lucruri despre ea." Cu ochii daţi peste cap cu mâinile împreunate strâns, oamenii noştri viteji au început să proslăvească puterile acelei vrăjitoare. Respirând adânc, Jose a izbucnit mai rău decât toţi ceilalţi: „Ni s-a spus că această vrăjitoare este o femeie atât de puternică încât poate să taie un toiag din pădure, să-l arunce jos şi să se facă Şarpe." Noi cunoşteam teama africanilor de şerpi. Aceasta a fost ştirea cea mai rea pe care a putut s-o primească echipa noastră referitor la puterea vrăjitoarei pe care urma s-o întâlnim. „Apoi, ea apucă şarpele de coadă şi se tranformă iar în toiag!" Felul în care ne-au fost relatate aceste lucruri ale întunericului a însemnat prea mult pentru Jose. Rodney şi-a pus o mână peste umărul lui tremurând. „N-ai auzit până acum de astfel de lucruri? Se

vorbeşte despre asemenea lucruri în Vechiul Testament când Moise a făcut acelaşi lucru în faţa lui Faraon. Chiar magicienii lui Faraon au făcut şi ei la fel. Nu e nimic nou, nu e nimic de temut pentru că Dumnezeu e mai mare decât diavolul." Uşurarea s-a aşternut pe feţele lor. Cum de-au putut să uite? Sigur că ştiau despre Moise; sigur că ştiau că copiii lui Dumnezeu au mai multă putere decât copiii diavolului. Eu n-am spus nimic, dar în lăuntrul meu m-am rugat să nu trebuiască să trecem un asemenea test.
Acum că echipa s-a simţit încurajată, conversaţiile normale au reînviat şi am mers restul zilei fără incidente. După amiază târziu am ajuns în districtul Molima, încă destul de departe de satul principal unde urma să ne stabilim tabăra. Venea noaptea şi noi nu ajunseserăm încă la destinaţie. Ne-am hotărât să nu ne oprim până nu ajungem în acel loc chiar dacă însemna să mergem toată noaptea. Mergeam mecanic şi în cele din urmă am fost răsplătiţi cu priveliştea unui mic foc dintr-un post al soldaţilor Renamo. Am căutat un loc neted—oriunde era bine; dimineaţă urma să căutăm un loc bun unde să ne stabilim tabăra. Tot ce doream acum era să ne întindem oasele obosite.
ZECE ANI DE RUGĂCIUNE AI ELENEI PRIMESC RĂSPUNS

Am căzut imediat într-un somn adânc, doar ca să auzim din depărtarea subconştientului nostru sunetul unor cântece vesele şi bătutul din palme din afara cortului nostru. Nu putea fi adevărat. Doar nu voiau să ţinem o întâlnire acum. „O, Doamne, fereşte-ne; dă-ne o noapte liberă" m-am rugat. Grupul de cântăreţi s-a aşezat lângă cortul nostru. Jose scutura prelata laterală: „Mamă, tată! Au venit nişte creştini să vă ureze bun venit. Vor să vă vadă feţele." Mi-am ascuns şi mai mult faţa sub pătură. Nu voiam ca cineva să-mi vadă faţa. Nu voiam să-mi ridic oasele grele. Chiar şi pământul tare era confortabil şi stând aşa întinsă mă simţeam ca în cer. Rod a deschis cortul şi şi-a arătat faţa spunând: „Vă mulţumim pentru întâmpinare. E întuneric acum aşa că nu puteţi să ne vedeţi feţele prea bine. Suntem foarte obosiţi, dar dimineaţă ne vom înfăţişa cu siguranţă înaintea voastră."
„Amin. Aleluia!" Destul de mulţumiţi, creştinii s-au sculat cu acest salut universal şi s-au dus înapoi la colibele lor. Mâine dimineaţă urmau să vină iarăşi. Dimineaţă trebuiau să aducă daruri de mâncare şi cartofi dulci şi să ne privească feţele.
Fiecare dimineaţă anunţa o zi dogoritor de caldă. Eram hotărâţi să ne găsim un loc umbros unde să ne stabilim tabăra. întrucât urma să stăm acolo două săptămâni voiam să fie cât mai confortabil cu putinţă, acoperită de o umbră deasă. Stând pe un trunchi de copac întins citeam Biblia şi beam

cafeaua de dimineaţă când un grup de cântăreţi, bătând din palme şi scu-turându-şi picioarele şi-au făcut drum şi s-au oprit chiar în faţa noastră. Priveau plini de aşteptare. Cu chicote timide, femeile ne-au atins uşor mâinile să ne salute; bărbaţii urmau modul lor tradiţional de strângere a mâinii în trei feluri diferite. Jose a dat buzna să ne spună ceva dar, bunele maniere îl obligau să stea deoparte până ce se desfăşura lungul ritual al salutărilor întrerupte de „aleluia" şi „amin". Jose şi echipa lui nu s-a dus la culcare ca noi. O, nu, n-au avut nici o şansă; oamenii nu i-ar fi lăsat, dar nici ei n-au vrut să se ducă la culcare. Au stat cea mai mare parte din noapte vorbind şi discutând împreună. In cele din urmă i-a venit rândul şi lui Jose să vorbească: „Această doamnă este conducătoarea bisericii de-aici", a arătat el către o femeie care stătea în picioare lângă fiica ei de zece ani. Conducătoarea bisericii o femeie? Era un lucru cu totul neobişnuit.
Femeia a început să vorbească, iar Jose o traducea. Ea ne-a relatat un fapt incredibil cum timp de zece ani s-a rugat ca Dumnezeu să trimită misionari în locul acesta. Când a ajuns aici n-a găsit nici un creştin. Prin mărturia şi îndemnurile ei, câţiva dintre săteni L-au primit pe Isus ca Mântuitor. Numărul creştinilor creştea încet peste ani şi au început o mică biserică. Acum sunt peste patruzeci de membri care se întâlnesc cu regularitate ca să se roage, să cânte şi să înveţe puţinele cunoştinţe pe care femeia poate să le împărtăşească cu ei. Marea ei dificultate a fost că nu a avut o Biblie şi a văzut că e greu să-i înveţe pe oameni despre Dumnezeu, cunoştinţele ei fiind limitate. Singurul răspuns la problema ei era ca Dumnezeu să trimită misionari ca să-i înveţe şi să le aducă Biblii. Satele din împrejurimi chiar mai îndepărtate aveau cunoştinţă de această rugăciune ridicolă. Era o vreme de război. Misionarii nu veneau în aceste zone îndepărtate nici chiar în timp de pace; a crede că vor veni în vreme de război însemna lipsă de inteligenţă. Totuşi femeia a continuat să se roage şi să creadă. Ea chiar le spusese oamenilor că vremea vizitei s-a apropiat şi iată că noi ajunseserăm acolo. Nu-i de mirare entuziasmul şi interesul deosebit de a ne vedea feţele! Am fost uimiţi să auzim istorisirea ei, amintindu-ne cum studiam noi harta Mozambicului cerându-I lui Dumnezeu să ne arate care este locul ales de El pentru vremea aceasta.
„Numele meu este Elena", ne-a spus ea. Povestea ei devenea din ce în ce mai fascinantă. Cu zece ani în urmă plecase de-acasă, mergând pe jos săptămâni întregi împreună cu bebeluşul ei, ca să-şi viziteze rudele pe care nu le văzuse de ani de zile. în prima lună de vizită, a avut loc o escaladare a conflictelor care a dus la războiul civil. Forţele Renamo câştigau multe teritorii în lupta lor împotriva guvernului comunist al lui Frelimo. Oricine din

zonele controlate de Renamo ar fi încercat să intre în oraşe era foarte probabil să fie închis sau ucis de trupele lui Frelimo care se aflau încă în comunele mai mari şi în oraşe. Astfel că femeia a rămas în satul ei natal care era sub controlul forţelor Renamo. Ea n-a mai îndrăznit să se întoarcă la soţul ei şi la cei patru copilaşi de teama consecinţelor. Acum după toţi aceşti ani, ea nu mai era sigură dacă ei mai trăiau, sau dacă mai locuiau încă în Chimoio. N-a primit nici o ştire de la ei cu toate că le-a trimis câteva mesaje. Şi-a pus braţul pe umărul fiicei ei. Bebeluşul de altădată era acum o fată de zece ani. „într-o zi ne vom întoarce şi ne vom căuta familia", a mai spus ea. „Ştiu că Dumnezeu e mare şi că El cunoaşte toate lucrurile. El v-a trimis să ne ajutaţi cu Evanghelia. Zilele noastre sunt în mâinile Sale."

TABĂRA ÎNTR-UN CIMITIR

Comandantul Zaharia a fost de acord ca noi să ne aşezăm tabăra noastră în afara taberei Renamo, dar numai într-un loc aprobat de el. „Din motive de siguranţă", ne-a spus. împreună cu un grup de admiratori creştini, ca nişte copii curioşi, ne-am dus să căutăm un loc unde să ne instalăm. Un copac mare, singuratic părea ideal căci frunzele lui groase promiteau umbră cea mai mare parte a zilei. „Nu bun." Am fost dezamăgiţi de refuzul comandantului Zaharia. El ne-a explicat că un copac singur nu ne poate ascunde de avioanele duşmane. Trebuie să găsim un pâlc de copaci. Am mers încă douăzeci de minute şi am găsit un loc împădurit. „Nu, nici aici nu bun." Creştinii au fost de acord cu comandantul Zaharia. „Dar aici e perfect. Ne ascunde bine şi avem umbră bună", i-am argumentat noi. Nedumeriţi i-am urmat pe soldaţi până la un loc cu spini şi arbuşti subţiri. „Aici bun", ni s-a spus. N-am fost noi de acord. Umbra era subţire şi spinii erau peste tot locul. „Nu. Nu vrem să ne stabilim tabăra aici", i-am spus noi. După discuţii şi certuri fără rost noi am hotărât să nu ne lăsăm intimidaţi şi

spre groaza spectatorilor noştri, militari şi civili deopotrivă, ne-am luat ruc-sacii şi ne-am întors la locul cu verdeaţă împădurit de mai înainte. Am găsit un loc neted; unii lăstari mai mici trebuiau tăiaţi; dacă am fi curăţat puţin era un loc frumos pentru tabăra noastră. Prietenii noştri ne urmăreau tăcuţi stând la o oarecare distanţă. I-am rugat să se apropie ca să ne ajute la curăţarea terenului, dar în mod solemn au scuturat din cap refuzându-ne. „De ce nu? Ce nu-i în regulă cu locul acesta?", ne întrebam noi, dar n-am primit nici un răspuns. Simţindu-ne ceva mai mult decât puţin nerăbdători am început să curăţăm locul singuri. Era greu întrucât nu aveam unelte şi a trebuit să folosim nişte crengi ca să curăţăm terenul. Eram siguri că prietenii noştri ne vor compătimi şi vor sări să ne ajute. Era foarte cald; transpiram

muncind şi praful se ridica pe feţele noastre. Făcând o pauză ca să vedem cine vine să ne dea o mână de ajutor, am sesizat feţele jalnice, dar neclintite ale oamenilor. Era foarte ciudat. Obiceiul african e să-i ajute pe străini, şi noi, la urma urmei, nu eram străini, ci făceam parte împreună cu ei din familia lui Dumnezeu. Gândul de a petrece două săptămâni cu tabăra aşezată între spini şi în soare ne-a dat puteri să continuăm şi singuri să ne curăţăm locul de tabără. în timp ce greblam terenul am găsit câteva bucăţi de cioburi de lut ars pe care le-am aruncat la o parte. L-am auzit pe Rod mormăind în timp ce arunca ceva în tufişuri. „Ce era?" „Nimic folositor", ne-a răspuns el. în cele din urmă am curăţat un loc destul de mare. Am băut cu sete apă din bidon şi ne-am instalat cortul. Nu după multă vreme stăteam afară lângă cort pe nişte bușteni, arătând destul de civilizaţi şi relaxaţi. Audienţa noastră încă ne privea. Rod a înaintat spre ei şi i-a spus lui Jose să-i invite pe toţi să vină la prima noastră întâlnire care va avea loc la ora 4:00 după amiază. Creştinii i-au spus de un loc bun de întâlnire aflat la vreo jumătate de oră de mers pe jos; oamenii vor veni acolo. Jose şi echipa noastră s-au dus împreună cu ei să-i anunţe pe oameni. Eram foarte nedumeriţi când i-am văzut plecând în şir indian pe cărare aruncând îndărăt priviri îngrijorate spre noi. Ei bine, o să aflăm noi şi ce însemnau toate aceste lucruri, în curând.

Prima noastră întâlnire nu a fost un succes răsunător. Au venit vreo cincizeci de oameni şi chiar dacă era evident că sunt bucuroşi să ne aibă printre ei, aveau o ezitare ciudată. Ne-am întrebat dacă nu cumva era din cauza soldaţilor care nu se depărtau niciodată şi insistau să ne însoţească de fiecare dată când mergeam undeva. Totuşi oamenii vorbeau cu soldaţii într-o manieră relaxată şi păreau destul de obişnuiţi cu ei.

Ne stabiliserăm baza în mijocul unei populaţii numeroase, împrăştiată în numeroase sate mici. Strategia noastră era să vizităm diferite sate în fiecare zi cu un grup mic şi să ne întoarcem apoi după amiaza la locul de întâlnire unde veneau oamenii pe jos din satele lor. întâlnirea trebuia să aibă loc după amiaza târziu, spre seară întrucât grupurile mari văzute din avion ar fi putut atrage după sine bombardamente. înainte de a pleca acasă („acasă" este întotdeauna locul în care te culci şi bei cafea şi ceai), la noi a venit o delegaţie să ne facă o invitaţie specială. Era o vrăjitoare dintr-un sat care dorea ca noi să vizităm satul ei mâine dimineaţă. Am acceptat invitaţia mulţumin-du-i. Vom fi încântaţi s-o întâlnim întrucât aveam să-i spunem lucruri importante. Câţiva oameni ne-au însoţit spre tabăra noastră; era un gest de politeţe. Un scorpion de pe cărare l-a înţepat pe unul dintre soldaţi. Ţipa Şi-şi freca piciorul. înţepăturile de scorpion sunt foarte dureroase şi săgeţile

arzătoare ale înţepăturii parcă durează secole. „Ambuscadă!", a strigat Rod. Soldaţii au izbucnit într-un râs necontrolat. Trebuia ca ei să ne ocrotească, dar acum iată-i atacaţi de un scorpion—armele lor nu sunt de nici un folos împotriva acestui duşman.

însoţitorii noştri s-au oprit lângă tabără. în loc să se întoarcă la casele lor, s-au aşezat la marginea pâlcului de copaci şi priveau. Au făcut un foc şi au copt nişte cartofi dulci pentru noi. Aceasta era o adevărată consideraţie: cartofii dulci însemnând o schimbare binevenită de la felul de budincă roşie-maronie făcută din sorg, care era meniul nostru fix în această regiune.

MICA VRĂJITOARE MURDARĂ

Satul se întindea în faţa noastră: grupuri de colibe pe dealul sterp şi roşiatic. Trei câini răpciugoşi lătrau strident; muştele se lăfăiau pe urechile lor pline de răni. Veritabile taxiuri de paraziţi ai Africii, lihniţi de foarme şi loviţi de toţi oamenii. Cineva a aruncat cu pietre după ei şi, urlând ca o haită de lupi, au fugit cu coada între picioare. Am trecut de saluturile preliminarii obişnuite. Un bărbat a ieşit afară să ne spună că vrăjitoarea şi asistenta ei, o vrăjitoare mai mică, ne roagă să intrăm în coliba lor specială unde, împreună cu soţii lor, aşteaptă să ne arate meşteşugul lor. Vestea venirii noastre ajunsese cu mult înainte. Simţind o reţinere din partea Duhului Sfânt, am refuzat invitaţia în colibă şi am răspuns că dorim să ne întâlnim afara. Mesagerul s-a întors şi ne-a zis: „Nu", delegaţia dorea să intrăm în colibă. Noi am rămas fermi pe poziţie şi am răspuns că vom aştepta afară.

Echipa noastră a început o cântare veselă. Oamenii s-au adunat să vadă ce se întâmplă. Cei mai mulţi oameni nu mai auziseră cântarea, dar acest lucru nu e o problemă în Africa. în cântecele lor se repetă atât cuvintele, cât şi melodia. Conducătorul cântecului cântă cuvintele, iar ceilalţi răspund ca un ecou, diferitele voci armonizându-se frumos împreună. E un lucru obişnuit ca un vizitator să-şi exprime scopul atunci când intră într-un sat. Noi ne-am hotărât să avem o adunare de evanghelizare cu acest prilej. Am intrat într-o atmosferă de bucurie şi de laudă către Domnul nostru cel minunat. Sărea praful în timp ce noi cântam bătând din palme şi jucând. După o oare-care vreme am remarcat un grup de patru persoane ieşind din colibă şi oprindu-se la o parte. Era acum timpul pentru Cuvântul lui Dumnezeu.

„Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Său Viu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să

aibă viaţa veşnică" (Ioan 3:16). „Acest Fiu al lui Dumnezeu este Isus Cristos, care s-a dat pe Sine ca o jertfă vie, Şi-a dat viaţa şi Şi-a vărsat sângele Lui ca să ne curăţească de tot păcatul

nostru. El te va ierta dacă te pocăieşti de păcatele tale, dacă te întorci din căile tale vechi şi-L urmezi pe El." Toţi ascultau cu atenţie, dar am simţit ca şi cum predica era îndreptată către un singur suflet. Faţa zbârcită a vrăjitoarei s-a fixat îndelung pe faţa mea, sorbind fiecare cuvânt. N-avea decât puţin peste un metru înălţime, îmbrăcată într-o zdreanţă murdară înfăşurată în jurul taliei care nu-i ajungea decât până deasupra genunchilor. Avea un lanţ de cochilii, bucăţi de os şi cine mai ştie ce alte lucruri în jurul gâtului, alte obiecte în jurul taliei: cozi de animale şi pungulițe cu prafuri care-i atârnau pe coapse.

Avea o faţă foarte interesantă—aproape jovială. Nu avea dispreţul obişnuit, ura sau batjocura pe care le afişează cei mai mulţi vraci. Aceasta era renumita vrăjitoare? în spatele ei stătea vrăjitoarea asistentă, o femeie slabă şi înaltă cu o expresie şmecheră şi priviri furişe. Chiar în spatele lor erau doi bărbaţi obişnuiţi, fără nimic semnificativ. Aceştia trebuie să fi fost soţii lor, care le adorau foarte mult pe soţiile lor. După obiceiul african, un bărbat e foarte batjocorit dacă soţia lui pare a fi şeful; dar aceşti oameni puteau fi scuzaţi. La urma urmei cine ar dori să-şi pună mintea cu o astfel de putere?

ÎNTREBAREA SINCERĂ A VRĂJITOAREI

„Am o întrebare." Mulţimea a încremenit vizibil când vrăjitoarea a început să vorbească. Ce minune sau ce lucru nemaipomenit e pe cale să se întâmple? Femeia venea încet spre mine privindu-mă fix. Auzisem multe relatări cu vraci care îi puseseră la încercare pe misionari după modelul Moise şi magii Egiptului. Nu mă simţeam pregătită să joc rolul lui Moise. „Te rog", mi-a vorbit ea respectuos. **„Te rog, cine ESTE acest Isus?** N-am auzit până acum de omul acesta. Cine este El?"

Sinceritatea întrebării ei m-a atins profund în lăuntrul meu şi am experimentat ceva într-un fel nemaicunoscut de mine până atunci. Iubirea mi-a inundat inima şi a pătruns toată fiinţa mea. O ungere sfântă m-a cuprins şi m-am simţit mai mult decât puţin ameţită. Era un botez de iubire. Iubirea lui Dumnezeu era în mod supranatural turnată de sus în inima mea prin Duhul Sfânt: Iubirea lui Dumnezeu pentru această mică vrăjitoare! Am simţit cum faţa îmi ardea şi, zâmbind, am întins mâinile şi am îmbrăţişat-o pe femeia aceea. Oamenii au rămas cu respiraţia tăiată. Ştiu ce credeau ei, mai ales creştinii. „Nu ştie misionara aceasta ce femeie e cea pe care o îmbrăţişează? Dacă ar fi cu adevărat de la Dumnezeu ar şti că aceasta e o femeie a păcatului, a demonilor şi-a celui rău. Nici n-ar atinge-o." întor-cându-mă către oameni le-am spus: „Această femeie şi cu mine vom deveni

— IDincolo de u
prietene." Cu grijă i-am explicat din nou despre viaţa lui Isus, despre iubirea Lui pentru ea şi pentru toată omenirea. Ea a fost foarte interesată în ce spuneam despre sângele lui Isus. Profesia ei fusese să verse sânge pentru a-i ajuta pe bolnavi să se facă bine, pentru a alunga duhurile rele etc. Mulţimi de găini şi porumbei au murit jertfiţi de mâna ei. Chiar şi ţapi. „Isus este Mielul de jertfă al lui Dumnezeu, singura jertfă care ne poate mântui. El a murit să te mântuiască pe TINE. îl alegi tu astăzi pe El şi îi dai viaţa ta Lui?" Ea s-a gândit puţin, apoi a răspuns: „Nu." O asemenea decizie nu poate fi luată aşa dintr-o dată fără o consultare prealabilă cu alţii care practică acelaşi meşteşug; dar, da, urma să vină la întâlniri în fiecare seară ca să asculte mai mult despre acest Isus, Fiul lui Dumnezeu.

Zi de zi, lucrarea noastră de la Molima se dezvolta în timp ce noi mergeam în satele învecinate şi îi vizitam pe oameni. Vorbind despre Isus, vorbeam despre viaţa lor de fiecare zi. Mâncarea era puţină, dar ne hrăneau cu mămăligă de sorg, ocazional cu câte-o bucată de pui, şi uneori cartofi dulci. Nu erau legume sau fructe în zonă; era o regiune aridă şi uscată şi apa de băut, pentru gătit şi spălat era adusă de la distanţe mari. In fiecare seară participarea la întâlnirile noastre a crescut. Oamenii îl primeau pe Cristos, primeau vindecarea şi eliberarea. După câteva zile de la sosirea noastră acolo am aflat care era problema cu locul pe care l-am ales ca să ne instalăm tabăra. Acolo fusese un loc de înmormântare înainte. Cu nici un chip nu poţi să dormi acolo şi să trăieşti, sau cel puţin aşa gândeau oamenii. Ce uşuraţi au fost când au văzut că ne-am trezit bine şi sănătoşi după prima noapte şi apoi după a doua şi a treia, fără vreo urmă de boală. Era de înţeles că Dumnezeul nostru e mai puternic decât spiritele întunecate ale regiunii lor. S-a răspândit cu iuţeală vestea că misionarii locuiesc într-un cimitir şi n-au nici o problemă. Oamenii veneau din toate părţile să ne vadă ei înşişi. „N-ai ştiut că aici fusese un cimitir?" l-am întrebat pe Rod. „La început n-am ştiut, dar în timp ce curăţăm terenul am găsit un femur lângă un ulcior spart. Atunci mi-am dat seama unde ne aflam." „Un femur?" „Da, acesta era obiectul pe care-l aruncasem în tufiş în timp ce curăţăm terenul aici", mi-a zâmbit Rod. „N-aveam de gând să-ţi spun ca nu cumva să fi vrut şi tu să dormim în dumbrava aceea de spini."

în fiecare seară vrăjitoarea a venit cu grupul ei la întâlniri şi în fiecare seară noi le-am adresat oamenilor chemarea de a-L primi pe Isus. Deşi ascultau cu interes, nu se vedea vreun indiciu al schimbării inimii. Uneori Nanga Wakuru (Marea Vrăjitoare), acesta era numele dat micii vrăjitoare după puterea ei, nu după statură, ne trimitea daruri. Două banane, o dată ne-a trimis un fruct de mango şi câteva ouă. „Să nu mâncaţi aceste lucruri",

ni s-a spus. Noi I-am mulţumit lui Dumnezeu pentru aceste daruri, am binecuvântat mâncarea şi am mâncat cu bucurie. Din nou oamenii au fost impresionaţi de puterea lui Dumnezeu. Ar fi trebuit să ne îmbolnăvim saa chiar

să şi murim dacă mâneam din alimentele de la Nanga Wakuru. Era minunat să dezvoltăm relaţii cu unii oameni şi să-i vedem crescând spiritual; şi cu soldaţii.
învăţăturile noastre erau concentrate în mare măsură pe viaţa lui Isus şi pe puterea sângelui Său, precum şi pe lucrarea Duhului Sfânt. Am petrecut, de asemenea, mult timp răspunzând la întrebări folosind versete biblice ca sprijin în explicaţiile noastre. Răspunzând la întrebări am văzut că am acoperit subiecte foarte pertinente întrucât întrebările veneau din nevoile şi situaţiile oamenilor. Timpul de închinare era deosebit şi prezenţa lui Dumnezeu a fost minunată sub cerul înstelat.
Timpul nostru la Molima se apropia de sfârşit. Mai aveam o singură întâlnire de seară şi încă Nanga Wakuru nu era mântuită. „O, Doamne", m-am rugat. „Eram aşa de sigură că Tu ne dai acest suflet. Te rog nu ne lăsa sa plecăm şi s-o lăsăm în această stare." Botezul iubirii pentru ea, pe care-l experimentasem, nu mă lăsa să accept că ea L-ar putea respinge pe Cristos. în seara aceea ne-am pus tot sufletul în mesajul şi în închinarea noastră. Oamenii plângeau şi lăcrimau în timp ce se predau lui Dumnezeu, şi mulţi care nu voiseră să ia o decizie finală până acum, au făcut acest lucru în mod deschis şi liber. Şi Nanga Wakuru urma să facă la fel. Dar nu, ea rămânea nemişcată ca o stâncă. Nu ne venea să credem; fuseserăm atât de siguri că seara aceasta va fi seara ei.
După întâlnire ne-am luat rămas bun de la oameni; urma să plecăm din Molima în zori. Atingându-ne mâinile unuii altora în semn de bun rămas, o aşteptam pe prietena noastră, vrăjitoarea, dar ea se pierduse în noapte. Mai târziu, întinşi pe rogojină, ne-a cuprins somnul. Succesul vizitei noastre era de netăgăduit, dar era locul acesta gol pentru Nanga Wakuru. Eram trişti.

CEL MAI DORIT VIZITATOR NOCTURN

Cineva trăgea de prelata de la intrarea cortului nostru. Jose vorbea repede: „Pastor, Mai (mama). Nanga Wakuru e aici; vrea să-şi ia rămas bun de la voi." Ne-am sculat repede şi cineva a aprins focul care ardea în jar. Zâmbea arătându-şi dantura lipsă. „Mâine plecaţi şi eu încă nu i-am predat viaţa mea lui Isus!" „Vrei să faci lucrul acesta?" „O, da. De aceea am venit să vă văd. Vreau să vă rugaţi pentru mine." Asistenta ei şi şotii lor stăteau puţin în spatele ei. Ea auzise mesajul Evangheliei de multe ori până acum, şi a privit cum sufletele îl primeau pe Isus seară de seară. Nu mai avea

nevoie de multe lucruri pe care să i le spunem, dar aveam multe să-i spunem despre viaţa ei cea nouă. In timp ce vorbeam am auzit glasuri cântând pe cărare. Era un grup de oameni de la întâlnire care rămăseseră să se roage. I-am chemat. Era important ca cei ce locuiau acolo să fie martorii convertirii vrăjitoarei.
„Vei renunţa în mod public la meşteşugul tău şi la toate practicile vrăjitoriei în care ai fost implicată şi nu le vei mai practica de-acum încolo", i-am spus. „Va trebui să te alături creştinilor ca să poţi învăţa mai mult despre Dumnezeu şi să umbli pe căile Sale. Foarte important: trebuie să arzi toate fetişurile şi uneltele de vrăjitorie." Fără ezitare, ea a răspuns că aşa va face. La urma urmei, aceasta nu era o decizie de moment. Una dintre cele mai mari bucurii din viaţa noastră de misionari a fost s-o conducem la Isus pe Nanga Wakuru. Cu briza noptii suflând răcoros şi proaspăt, stelele sclipeau printre copaci în locul de înmormântare. Acolo, unde oasele morţilor stau în mormite abia acoperite, puternica vrăjitoare a murit faţă de viaţa ei veche şi a fost născută din nou. Viaţă nouă în mijlocul unui cimitir. O, ce biruinţă! Chiar în acest loc unde oamenii crezuseră că noi cu siguranţă vom muri, sătenii au fost martorii unei mari minuni a vieţii când Nanga Wakuru a rostit rugăciunea păcătosului şi L-a chemat pe Isus în viaţa ei. îmbrăţişând-o ca s-o felicit, mi-am adus aminte că ea are nevoie de mai mult decât de o curăţire spirituală. In rucsacul meu mai aveam o bucată de săpun încă în ambalajul original. Era darul meu pentru ea. Asistenta ei şi cei doi soţi s-au rugat şi ei ca să-L primească pe Cristos. Erau acum liberi să facă acest lucru; „şefa" deschisese drumul. Nu eram convinşi de sinceritatea vrăjitoarei înalte şi slabe, dar cine eram noi să judecăm?
Le-am spus în mod detaliat creştinilor ce să facă cu privire la Nanga Wakuru. Pentru început, acesta nu va mai fi numele ei. Ea trebuie să mărturisească în mod public mântuirea ei şi tot în public să ardă materialele de vrăjitorie. Ea a făcut aşa. După câteva luni de zile am primit veşti printr-un grup pe care l-am trimis să vadă ce mai fac creştinii, că femeia II slujea pe Cristos şi era bine şi fericită. Cealaltă, însă, nu s-a întors de la căile ei şi a murit după trei luni.

BOTEZÂND ÎN RÂUL ZAMBEZI

Călătoria spre casă a fost punctată de o mare biruinţă pe malul râului

Zambezi. Am botezat zece soldaţi. Printre ei a fost şi comandantul Zaharia şi câţiva alţi soldaţi în posturi de conducere. Şi Gulai a fost printre ei. în cele din urmă şi el s-a predat lui Cristos; cât de fericiţi eram de lucrul acesta! Malul era abrupt şi apa era adâncă. Canoea a fost împinsă la o parte şi doi

soldaţi stăteau în ea, **cu ochi pătrunzători şi arme la îndemână în caz** că **apar crocodilii!** Unul câte unul au intrat în apă în timp ce Rodney i-a botezat pe baza mărturisirii credinţei lor. După aceea am cântat şi am dansat de bucurie vreme îndelungată pe malul râului. Desigur că zeul râului tremura auzind tropăitul oştirii lui Dumnezeu cu laudele lui Dumnezeu în gura lor!

VÂNZĂTORI DE SCLAVI?

Unii dintre creştini ne-au însoţit până la râu şi acolo şi-au luat rămas bun de la noi. Am încercat să-i convingem pe patru dintre bărbaţi să vină cu noi până în Malawi la instruire la şcoala biblică. Nici nu voiau să audă de trecerea râului Zambezi. Nu mai fuseseră niciodată atât de departe de casă. „Am auzit că atunci când trece cineva râul eşti în pericol de a fi capturat ca sclav şi trimis în alte ţări." Era oare posibil ca aceşti oameni care locuiau în ţinuturile depărtate ale Mozambicului să creadă că încă se face comerţ cu sclavi? Aşa se pare. Ne-am dat seama că, deşi aceşti oameni erau devotaţi cu adevărat lui Dumnezeu, şi fuseseră săptămâni de zile împreună cu noi, abia am zgâriat suprafaţa ce acoperă mentalitatea lor şi credinţele lor tradiţionale. Nevoia unei şcoli biblice în Mozambic ne-a sensibilizat din nou. Aici erau pastori şi lideri cu puţine cunoştinţe din Cuvântul lui Dumnezeu sau chiar deloc.

în partea de nord a râului, după ce canoea noastră a trecut dincolo am fost iarăşi însoţiţi de alţi creştini care ni s-au alăturat când am trecut prin satele lor. Ei au mers până la frontiera cu statul Malawi şi au aşteptat acolo întoarcerea noastră, ocazie cu care au primit o încărcătură de Biblii şi îmbrăcăminte pe care să le ducă cu ei.

în drum spre casă, ne-am oprit în aceleaşi sate. Părea că fuseserăm plecaţi de luni şi luni de zile, atât de multe lucruri se întâmplaseră. A fost cerul pe pământ să ne reîntâlnim cu copiii noştri; ne-a fost teribil de dor de ei. Am ajuns în timp ce ei mai dormeau încă. Rod avea un mod special de a-i trezi pe copii, sărind pe patul lor. Am avut multe lucruri să le spunem şi lor le plac povestirile cu aventuri. Am adus câteva pietre albe de cuarţ, pe care le găsisem pe cărare în timp ce umblam printr-una din zonele muntoase. Acestea erau pentru Deborah. încă destul de mică pentru a găsi o comoară într-un buzunar plin cu pietre, ea era convinsă că erau adevărate diamante şi le-a păstrat cu grijă ani de zile. Rod a strâns şi el câteva cartuşe goale pentru Dustin. El le-a lustruit şi le-a adăugat la colecţia lui de pe raft. Am căutat în zadar ceva care s-o intereseze pe adolescenta noastră, Tammy. Ea era prea isteaţă ca s-o prostim noi cu false diamante.

S.O.S.

PENTRU CEI ÎNTRISTAŢI

Telegraful junglei este uimitorul sistem de comunicare al Africii care traversează sute de kilometri prin junglă şi câmpii, peste râuri şi munţi, cu piciorul iute al omului şi cu galsul gurii lui. Neexistând vehicule în cele mai rurale părţi ale Mozambicului, nu e o altă cale să ajungi undeva sau să primeşti ceva, decât cu piciorul.

Ştirea despre faptul că există nişte misionari care locuiesc în Malawi şi călătoresc în zonele prinse în război predicând Evanghelia, s-a răspândit tot mai departe. Am primit bilete şi scrisori de la oameni din depărtări, implorându-ne să ne ducem la ei, să le ducem Biblii şi să-i învăţăm Cuvântul lui Dumnezeu. Cum am fi dorit să le putem răspunde fiecăruia, dar era cu neputinţă. Cât am putut am trimis echipe de pastori băştinaşi în diferite locuri, dar lucrul acesta nu putea nici măcar să înceapă să răspundă strigătului. Scrisorile acelea au mişcat adâncul sufletului nostru.

Am dezvoltat relaţii cu oameni necunoscuţi şi am început să-i purtăm în inima noastră. Nimeni nu ne-a mişcat aşa de mult ca doi preoţi italieni pe care am avut privilegiul să-i asistăm într-o mică măsură. Aceşti doi oameni locuiau într-o parte îndepărtată a provinciei Zambezia, nu departe de ocean. Această zonă era eliberată de forţele Renamo. Fusese sub controlul regimului comunist al lui Frelimo, dar în urma luptelor, trupele Renamo au câştigat victoria şi comuniştii au fugit. Preoţii au continuat să locuiască aici pentru că aşa au ales şi erau liberi să-şi facă lucrarea deşi fără alte provizii de hrană decât ce creştea din pământ.

Preoţii au auzit despre noi şi ne-au trimis scrisori prin curier, cerându-ne să le trimitem prin poştă în Italia. Ei n-aveau cum să cumpere timbre şi Malawi, care era cea mai apropiată speranţă în ce priveşte poşta era la depărtare de două sau trei săptămâni de mers pe jos. Am fost încântaţi să-i ajutăm şi le-am trimis ceva literatură şi câteva daruri mici. Primisem un

transport de studii biblice în limba portugheză, tipărit de organizaţia „Christ for the Nations." O cutie din acestea a fost dusă pe capul curierului care a adus scrisoarea.

Acest mic gest s-a dezvoltat într-un important serviciu de curierat. De câteva ori pe an, până la zece cutii mari cu provizii veneau din Italia pentru preoţi. Aceasta presupunea să le trecem prin vamă şi să le ducem cu camioneta noastră la Shire River noaptea la adăpostul întunericului. Acolo eram întâmpinaţi de un grup de soldaţi Renamo care încărcau cutiile în canoe şi le duceau pe cap cu schimbul până la Misiunea Catolică de lângă Mocubela. Acest lucru presupunea un pic de muncă şi pierderea câtorva ore de somn întrucât călătoria până la râu dura trei ore dus şi trei ore întors şi nu fără riscuri. Ar fi fost rău pentru noi să fim găsiţi înmânând cutii mari soldaţilor Renamo.

Era o bucurie pentru noi să putem să-i binecuvântăm pe aceşti bărbaţi credincioşi. Ei erau soldaţi necunoscuţi pe câmpul de luptă spiritual. Trăiau tot timpul într-o situaţie de război, fără întrerupere. Nu puteau pleca pentru câteva zile, nu vizitau din când în când câte un restaurant, nu mai aveau contact cu civilizaţia de ani şi ani la rând. Ei nu ne cunoşteau numele, ci ştiau doar că suntem misionari. Materialul pe care l-am trimis noi vorbea despre credinţa noastră; era evident că noi eram carismatici. Intre aceste cărţi erau şi „Botezul cu Duhul Sfânt"; „Rugăciunea mută munţii" şi „Cum să fii vindecat." Ei ne adresau scrisorile lor într-un singur fel:

11 iunie 1989

Către Stimaţii Preoţi ai Cincizecimii,

Am primit lucrurile pe care ni le-aţi trimis. Vă mulţumim cu inimi recunoscătoare pentru ajutorul şi generozitatea voastră în aceste împrejurări prin dificultăţile şi pericolele războiului. Vă rugăm scrieţi-ne o scrisoare ca să vă cunoaştem, dacă este posibil. Vă cerem o favoare stimaţi preoţi: vă rugăm trimiteţi mai multe Hiblii şi cărţi în limba portugheza şi engleză. Mulţumim foarte mult. Noi suntem Preoţii Italieni.

19 august 1989

Către Stimaţii Preoţi ai Cincizecimii,

Am primit cu multă bucurie şi uimire scrisoarea voastră şi acum cunoaştem lucrarea Şi misiunea voastră. Pacea Domnului nostru să fie întotdeauna cu voi. Avem o mare plăcere să ne întâlnim cu voi într-o zj dacă va voi Dumnezeu.

întotdeauna ne rugăm lui huspentru voi. hucrarea şi ajutorul vostru pentru noi este un mare semnal de iubire şi unitate cu hus în mijlocul nostru. Ne-ar plăcea să facem anumite rugăciuni împreună în această zonă. Noi credem că aici nu sunt biserici

"1 1 ^t jMozambic — I^mcolo de wmb**â

penticostale. Vă mulţumim pentru studiile biblice, casetele în limba engleză si caietele de studiu. Studenţii noştri sunt foarte entuziasmaţi. Sperăm si ne rugăm să nu suferiţi vreo pagubă sau pericol ca să continuaţi să ne ajutaţi în această vreme de război. în Isus Cristos, Mântuitorul nostru, Padre G <â>°P.

11anuarie 1990

Stimaţi Misionari Penticostali,

Pacea lui Isus, Fiul lui Dumnezeu să fie întotdeauna cu voi. Am primit astăzi felicitările voastre de Crăciun şi cutiile cu Biblii, cărţi, ceai, cafea, ^ahăr, daruri de făină si ulei de gătit si multe alte lucruri. Vă mulţumim domnilor misionari pentru inima voas-

tră bună. Aşteptăm ca în anul acesta 1990 să fie pace, să nu mai fie război şi un timp să ne întâlnim cu voi.
Cu îmbrăţişări puternice din partea Preoţilor Romano-Catolici.
15 aprilie 1990
Domnului Engle^ Doamnei Penticostale,
Ne-aţi ajutat de multă vreme. Aţi declanşat o profundă emoţie în noi. Vă mulţumim, vă mulţumim, vă mulţumim. Fie ca Cristosul nostru să vă binecuvânteze şi sa vă dea mai mult decât faceţi. Noi suntem bucuroşi să vedem fotografia voastră. Nu vom mai adăuga mult de teamă să nu cadă pe această hârtie lacrimi de bucurie şi recunoştinţă. Vă sărutăm pe toţi. Nu pot să folosesc alt limbaj decât acest cuvânt. Preoţii italieni. Vă trimitem SOS. Credem că 30% dintre copii au murit. Vă rugăm, avem nevoie de medicamente pentru bolnavi urgent. Avem mulţi bolnavi aici: malarie, holeră. N-avem medicamente. Oamenii mor.

Stimaţilor Pastori ai Cincizecimii,
Pacea lui Isus fie cu toţi creştinii. Vă mulţumim pentru darul de alimente, Biblii şi cărţi. Dorim foarte mult nişte medicamente dacă este posibil. N-avem îngrijire, dezinfectante, pudre, tablete, antibiotice etc. Frelimo care este la putere se gândeşte numai să omoare şi să-i asupreascâ pe săraci şi pe poporul lui Dumnezeu şi pe cei ce locuiesc la fermele de stat. FERICE DE CEI CE PLÂNG CĂCI EI VOR FI MÂNGÂIAŢI. Aici petrec săptămâni întregi să-i înmormânteze pe alţii datorită bolilor şi lipsei de medicamente. Acum avem o epidemie de pojar. Vă rugăm trimiteţi mai multe Biblii şi studii biblice pentru studenţii care sunt la şcoală.
întotdeauna în unitate cu Isus vă iubim şi ne rugăm pentru voi. Pojarul a ajuns în extremă în situaţia multor copii care mor. Vă rugăm să ne ajutaţi cu antibiotice. Mulţumim.
5.O.5. 115

Ne-am intensificat eforturile de a obţine medicamente, o sarcină dificilă şi costisitoare. In cele din urmă am primit o bună încărcătură de medicamente precum şi haine şi alte diferite lucruri. Am făcut călătoria lungă până la râu şi le-am înmânat curierilor. Ca răspuns am primit următoarea scrisoare care ne-a sfâşiat inima:

Pastorilor Cincizecimii,
Har şi pace în Isus. La 5 noiembrie trupele Frelimo au atacat misiunea noastră. 300 de oameni au atacat, au distrus capela şi au încercat să ne lichideze. Aici suntem 12 persoane: călugăriţe, călugări şi preoţi-studenţi. Am fugit şi ne-am pierdut în două grupe timp de treisprezece zjh până ce ne-am găsit unii pe alţii. Am întâlnit mari coloane de sute de soldaţi Renamo. Am mărşăluit cu ei în siguranţă timp de 20 de zjle sau mai mult, 450 km până la un loc lângă M., unde ne aflăm şi în prezent.
Trupele lui Frelimo au atacat în aceeaşi zj când au ajuns pachetele voastre. Au luat totul. Medicamentele şi alimentele, dar n-au vrut Bibliile. Aceşti oameni sunt împotriva lui Cristos. Nu mai avem decât hainele de pe noi. Isus este mângâierea noastră şi am scăpat cu viaţă. In cer vom vorbi despre aceste lucruri şi vom înţelege. Vă rugăm să ne mai trimiteţi încă Biblii şi alte ajutoare dacă este posibil. Vă mulţumim şi ne rugăm lui Dumnezeu să vă facă mult bine. Vă dorim fsărbătorifericite de Crăciun şi pentru anul 1991. Padres Giovanni & Pedro

Am putut să strângem mai multe ajutoare şi în ianuarie 1991 am trimis 25 de cutii mari peste râu şi 29 în februarie. Preoţii începeau vitejeşte de la zero, clădind o nouă Misiune din nimic. Atunci când s-a semnat acordul de pace în 1992 au putut din nou să se deplaseze liberi în împrejurimi. Ei s-au dus în Italia pentru un timp şi s-au întors iarăşi în Mozambic pentru a-şi continua lucrarea. N-am ajuns să-i întâlnim niciodată, dar îi vom vedea în ceruri.

ATACURI ASUPRA CENTRELOR DE DISTRIBUŢIE

Legătura noastră prin radio a devenit importantă pentru Convenţia Internaţională a Societăţii Crucea Roşie, ICRC (în engleză International Convention of the Red Cross Society, n. ed.). Această organizaţie avea operaţiuni de ajutorare în zonele controlate de comuniştii lui Frelimo, distribuind alimente, medicamente, pături şi îmbrăcăminte către populaţie. Totuşi ei nu îi ajutau pe oamenii din zonele controlate de trupele Renamo. Majoritatea celor mai săraci şi mai nevoiaşi oameni se aflau în zonele controlate de trupele Renamo, dar ICRC precum şi alte organizaţii îi ingnorau din motive politice. Occidentul îi sprijinea pe comunişti şi acţiona numai în zonele controlate de comunişti. Acest lucru era un mister pentru noi, până

ce, o dată cu trecerea timpului am început să înţelegem într-o oarecare măsură cum funcţionează sistemul lumii.
Pentru ca ICRC să ajungă în zonele în care doreau să acţioneze trebuiau să treacă cu avionul peste teritoriul controlat de trupele Renamo. Cum li se putea garanta siguranţa? Trupele Renamo nu erau încântate de ICRC pentru că favoriza numai una dintre părţi. De asemenea, avioanele militare comuniste zburau având emblema cu Crucea Roşie şi bombardau şi trăgeau în ţintele Renamo ca şi în civilii care locuiau în zonele Renamo.
Deja luasem legătura cu ICRC pentru a ne ajuta cu medicamente, însă atunci când şi-au dat seama că noi ne aflam în teritoriile Renamo, ne-au spus politicos că le era imposibil să ne mai ajute. Acum că doreau să primească permisiunea de a zbura peste teritoriul Renamo şi n-avea cum să ia legătura cu ei, şi-au adus aminte de noi.
Unul dintre reprezentanţii ICRC a solicitat o întâlnire. Putem noi transmite mesaje lui Dhlakama şi putem să-i ajutăm în a le asigura protecţie? Noi am răspuns afirmativ deşi nu le-am spus nimic despre legătura noastră prin radio. Ei credeau că noi pur şi simplu trimiteam mesajele prin curier peste râu. Răspunsul lui Dhlakama era afirmativ, dar condiţionat. Cu siguranţă el garanta protecţie pentru ICRC. Renamo nu va doborî avioanele Crucii Roşii. Dar întrucât forţele lui Frelimo şi din Zimbabwe abuzau de emblema Crucii Roşii, era necesar ca Renamo să cunoască din timp programul de zbor şi pistele unde vor ateriza avioanele Crucii Roşii. Astfel nu puteau exista confuzii cu privire la cine zboară cu avionul. Un alt lucru: ICRC trebuia să înceapă operaţiunile de ajutorare în zonele Renamo. Aceştia erau şi ei, la urma urmei, mozambicani. Renamo nu cerea ajutor pentru **trupe** ci pentru **populaţia** care locuia în zonele controlate de ei.
Am fost bucuroşi de acest lucru. De prea multă vreme oamenii sufereau fără a primi ajutor de la cei ce trebuiau să-l dea. Biroul Crucii Roşii din Blantyre a telefonat anunţând programul lor de zbor. Noi urma să mergem să-l luăm şi apoi Gostode îl transmitea prin radio la sediul Renamo. încet ajutorul începea să vină. Sătenii urmau să fie anunţaţi să se adune într-un anumit loc unde ICRC ateriza aducând ajutoarele. Oamenii mergeau pe jos zile întregi şi aşteptau zile întregi lângă pista de aterizare, dar avioanele nu mai veneau. între timp pistele avioanelor lui Frelimo erau aglomerate întrucât tone de ajutoare veneau prin Crucea Roşie. Dhlakama nu era mulţumit.
în mod tragic, situaţia s-a dezvoltat în ceva mult mai urât decât favorizarea unei părţi în detrimentul celeilalte. **Avioanele trupelor Frelimo au remarcat mulţimile de oameni adunate lângă pistele de aterizare**

şi au început să lanseze bombe peste cei adunaţi care aşteptau ajutoarele Crucii Roşii. A fost devastator. Bărbaţi, femei şi copii spulberaţi prin tufişuri, murind fără asistenţă medicală. Dhlakama ne-a trimis un mesaj urgent.
„Trebuie să telefonaţi la ICRC să-i informaţi că Frelimo şi alte trupe străine care lucrează cu Frelimo bombardează populaţia adunată la pistele de aterizare unde aşteaptă avioanele ICRC să aducă ajutoare. Inamicul a trimis elicoptere, MiG-uri şi avioane Antonov împotriva populaţiei civile din Molumbo, Derre şi Mulevala, şi mai târziu în Lugela. Toate acestea sunt în provincia Zambezia. Inamicul folosea, de asemenea, elicoptere împotriva populaţiei din Tambara, provincia Manica. Mulţi civili au fost ucişi şi răniţi. Trebuie deci să le comunicaţi celor de la ICRC faptul că ei poartă răspunderea pentru aceste lucruri întrucât au lăsat populaţia să aştepte acolo săptămâni în şir, oamenii stând şi aşteptând ajutoarele făgăduite, dar ei n-au mai ajuns acolo. Ei aterizau pe pistele lui Frelimo, în timp ce populaţia de aici murea de foame aşteptându-i."
Am transmis mesajul către agenţii Crucii Roşii, care pur şi simplu nu l-au crezut până într-o zi când, în cele din urmă au avut un zbor într-o anumită zonă şi avionul lor a fost atacat. Atacatorii n-au văzut la început că este

şi avionul Crucii Roşii la capătul pistei. Oamenii au început să fugă să-şi scape viaţa şi prima bombă a fost lansată. Când au văzut comuniştii avionul Crucii Roşii la capătul pistei, s-au retras repede. Adevărul era acum cunoscut, dar **n-a schimbat prea mult lucrurile.** ICRC era controlată politic şi a rămas în general lipsită de reacţie faţă de apelurile noastre pentru ajutor. Erau cel puţin două persoane care au început să fie dezamăgite de sistem şi care au încercat cu adevărat să ne ajute. Au reuşit să ne trimită câteva pachete de urgenţă prin Crucea Roşie, dar ce ne-au dat a fost repede folosit; au fost prea puţine.

TRĂDAŢI ŞI BOMBARDAŢI—AŞA A FOST

în aceste locuri îndepărtate, oamenii au fost separaţi de civilizaţie ani de zile. Fără a avea acces la lucruri elementare cum ar fi săpun, îmbrăcăminte, pături, zahăr, sare sau orice altceva în afară de ce puteau produce din ogoarele lor, ei supravieţuiau de azi pe mâine. Imaginaţi-vă bucuria şi entuziasmul lor când s-a aflat că trebuie să se strângă la o anumită pistă de aterizare pentru a primi ajutoare distribuite de Crucea Roşie.

„Ce crezi că o să ne aducă? Săpun? Ce lux!! Ani de zile n-am avut o bucată de săpun ca să ne spălăm. Poate vreun material de stofa ca să ne facem îmbrăcăminte în locul zdrenţelor de iută şi din coajă de copac. Şi

poate, s-ar putea să ne-aducă pături ca să ne fie mai cald iarna în timpul nopţii."

Ştirea s-a răspândit ca focul scăpat de sub control dintr-un sat într-altul. Femeile vorbeau cu entuziasm deasupra oalelor. Bărbaţii vorbeau cu importanţă despre modul în care urma să obţină alimente pentru familiile lor. Copiii râdeau şi săreau. Zahăr? Puţini erau aceia care gustaseră zahărul până acum, cei mai mulţi n-au avut prilejul. „Se spune că e foarte dulce, mai dulce decât mierea şi e în pachete, fără albine care să te înţepe." Ar fi amuzant să guste. Da, cu siguranţă trebuiau să meargă cu toţii la locul stabilit, deşi era greu să mergi pe jos atâta drum fără să ai vreun loc unde să înoptezi. Nu puteau duce prea multă mâncare cu ei şi era mai bine să lase oalele pentru gătitul mâncării acasă pentru că la întoarcere trebuiau să ducă ajutoarele pe cap. Era o ocazie care nu trebuia pierdută.

A venit şi marea zi. „Astăzi pasărea mare va veni din cer cu daruri." Oamenii s-au strâns din locuri diferite. Prieteni vechi s-au reîntâlnit şi şi-au spus noutăţile. Era o notă de întristare în povestirile lor cu privire la prieteni şi la cei dragi care muriseră, dar era şi bucurie pentru cei care fuseseră daţi dispăruţi, dar acum ajunseseră şi ei la punctul de distribuţie. „Acest război groaznic ţine de prea multă vreme. Când se va sfârşi oare?"

„Ah, ascultă. Se aude un avion? Motoarele par să fie mari şi adânci. Cu siguranţă aduc multe, multe lucruri pentru noi!" „Da, da. E mare. Dar vine prea repede şi nu vine la aterizare. E ciudat."

„Fugiţi, fugiţi să scăpaţi cu viaţă!" Cineva a recunoscut avionul. Nu era un avion al Crucii Roşii, ci un bombardier rus Antonov de genul celor folosite de forţele Frelimo când bombardau satele. „Fugiţi, culcaţi-vă la pământ, toţi!"

Femeile boceau strângându-şi copilaşii; copilaşul oricui. Cu bebeluşi în spate, poticnindu-se în fuga lor, fugeau cât puteau. Bărbaţii dădeau în gura mare ordine în timp ce copiii mai mari ţipau şi urlau. Când avionul a trecut pe deasupra lor oamenii s-au aruncat la pământ. A urmat o explozie asurzitoare şi avionul şi-a continuat zborul. Apoi a venit un elicopter cu mitraliere. Cei care au putut s-au sculat şi s-au ascuns în tufişuri, alţii se târau cu greu. Unii nu se mai mişcau deloc. S-au dus speranţele şi visurile cu privire la săpun, îmbrăcăminte şi alte lucruri minunate. S-a şters chiar şi viaţa unora dintre cei care veniseră aici atât de plini de speranţă.

DILEMA DOCTORULUI

într-o seară la scurtă vreme după bombardament, am avut un oaspete neaşteptat. Dr. Soares, doctor al trupelor Renamo de la tabăra din pădurea Gorongosa, care venise cale lungă în speranţa că îi vom da ajutoare medi-

cale. Fusese detaşat la Tambara pentru a încerca să îi ajute pe civilii răniţi de acolo, dar n-a putut face prea mult întrucât avea foarte puţin echipament medical şi medicamente.
„Oamenii zac răniţi printre tufişuri şi unii mor pentru că nu le putem trata cum se cuvine rănile", ne-a spus el. „Avem nevoie de un fierăstrău corespunzător pentru amputare şi de anestezice. Am extirpat membre folosind fierăstraie obişnuite, fără anestezice şi calmante."
Stând în biroul nostru de acasă şi ascultând relatarea lui, parcă ni s-a făcut rău. Cine să-i ajute pe aceşti oameni? Era responsabilitatea noastră. Mi-am amintit de un articol pe care l-am citit într-o revistă cu vreo câteva zile în urmă. Era despre războiul din Eritrea. Am observat asemănări între rebelii din Eritrea care s-au ridicat împotriva regimului comunist din ţara lor şi trupele Renamo care s-au ridicat împotriva regimului comunist al lui Frelimo. Articolul era despre o organizaţie medicală laică, care se mândrea cu faptul că organizaţia lor nu cunoştea frontiere şi ofereau asistenţă tuturor indiferent de afilierea lor politică. Fotografiile mari cât pagina arătau camionete pline de materiale şi echipament medical mergând pe drumuri neumblate, pe terenul controlat de forţele rebele. Personalul medical îi trata pe toţi cei aflaţi în nevoie din zonele respective. Aşa ceva trebuia! Această organizaţie avea o filială în Blantyre şi ne-ar putea ajuta cu siguranţă în aceast ceas al disperării. Trebuia să procedăm cu precauţie; la urma urmei noi trebuia să rămânem ascunşi. Situaţia disperată cerea să ne asumăm toate riscurile. Citind din nou articolul speranţele noastre au renăscut. Eram încrezători că cel puţin aceasta era o organizaţie care nu se împiedica de frontiere fie ele fizice sau politice. Ei erau hotărâţi să treacă orice barieră pentru a-i ajuta pe cei în nevoie, indiferent de afilierea lor religioasă sau politică. Anticipând am intrat în biroul lor şi am cerut să vorbim cu şeful. Nu era disponibil; ni s-a cerut să relatăm secretarei despre nevoia noastră. Am răspuns că dorim să aşteptăm venirea şefului. Am aşteptat vreo două ore până a venit şeful. In intimitatea biroului său, i-am adus la cunoştinţă situaţia.
„Vă rugăm, vreţi să-i ajutaţi pe oamenii aceştia? Vă rugăm, să trimiteţi o echipă la Mutarara ca să dea asistenţă acestor civili răniţi." Omul ne-a ascultat cu înţelegere, dar a scuturat din cap refuzând cererea noastră de ajutor. „Este imposibil." „Dar, de ce? Nu acesta este scopul organizaţiei dumneavoastră?" A avut amabilitatea de a roşi şi de a se arăta foarte jenat: „Nu putem să riscăm să supărăm regimul lui Frelimo."
N-am putut să ne credem urechilor. Am luat revista cu articolul şi i-am arătat fotografiile în care se lăudau cu lucrarea bună a organizaţiei lor.

Pagina întâi arăta o fotografie cu camionete care duceau ajutoare în teritoriile controlate de rebelii din Eritrea. Se putea vedea cum personalul medical îi trata pe oamenii răniri. Omul a roşit şi mai tare şi a spus: „Da, însă ce nu înţelegeri voi este că Mozambicul e diferit."
Ne saturaserăm să tot auzim că Mozambicul e diferit. Atât de mult ne-am săturat să tot auzim cum le este refuzat ajutorul celor din zonele controlate de rebelii mozambicani, când astfel de ajutoare erau acordate oriunde în lume. Luptându-mă să-mi ascund lacrimile l-am privit pe şeful acela şi i-am spus: „Cum puteri să faceţi una ca asta? Organizaţia dumneavoastră trăieşte o minciună!" El ne-a privit vinovat, dar tot nemişcat. Rod a sugerat ca, dacă nu merg ei înşişi să-i ajute pe oameni, să ne dea nouă materialele şi echipamentul medical necesar şi vom merge noi să-i ajutăm pe oamenii aceia. (Rod este foarte bine instruit în domeniul medical.) Şi acest lucru ne-a fost refuzat şi am plecat din biroul acela dezamăgiri şi dezgustaţi.
Nu veniseră deloc ajutoare aşa că cei mai mulţi dintre oamenii aceia au murit din cauza infecţiilor. Am apelat la surse private şi ce bucurie când au început să vină medicamentele! A însemnat mult pentru noi, deşi noi aveam întotdeauna nevoie de tot mai multe medicamente. Am primit chiar şi un ferestrău pentru amputări şi anestezice de la un singur donator. Dumnezeu ascultase strigătele oamenilor şi pregătea inimile altor oameni ca să-i ajute

din punct de vedere medical pe cei din teren.

MICUL PADRE

„El M-a trimis să vestesc robilor slobozenia si prinşilor de război izbăvirea" (Isaia 61:1b).

Nu este o cântare mai veselă ca şi cântarea sufletului eliberat. Să vezi pe cineva scos din întuneric la lumină este un privilegiu minunat. Bucuria noastră era nu numai aducerea libertăţii celor aflări în robia lui Satan, ci şi a fi instrumente în procesul de eliberare a prizonierilor din punct de vedere fizic.

Părintele Gioconde Pagliara era la biroul său din Inhassunge când liniştea acelei dimineţi din duminica de Paşti a fost spulberată de un foc automat de arme bazuka. Izbucnise lupta între trupele lui Frelimo şi soldaţii Renamo. Trupele lui Frelimo au fugit în direcţia misiunii catolice fiind urmăriţi de soldaţii Renamo. Trei dintre colegii preoţi ai părintelui Gioconde se aflau în grădina de legume la hotarul misiunii. N-au mai avut timp să fugă şi au fost prinşi în schimbul de focuri care a urmat. Doi dintre preoţii italieni au fost ucişi şi al treilea a fost grav rănit.

Soldaţii Renamo au câştigat lupta, omorându-i pe cei mai mulţi soldaţi ai lui Frelimo, cei ce au mai rămas în viaţă reuşind să fugă. Soldaţii Renamo

au intrat în clădirea misiunii şi l-au găsit pe părintele Gioconde. „Trebuie să vii cu noi", i-au zis ei. „Nu mai eşti în siguranţă dacă rămâi aici. Soldaţii Frelimo se vor întoarce şi dacă te vor găsi, te vor ucide."

Părintele Gioconde i-a implorat să-i îngăduie să ia o parte din lucrurile lui şi ei i-au lăsat timp să-şi împacheteze câteva haine, alimente şi hârtii. El a cerut de asemenea să i se îngăduie să-i înmormânteze cum se cuvine pe preoţi. Cu toate că preotul rănit a primit îngrijiri aşa cum s-au priceput mai bine, şi el a murit. Soldaţii Renamo le-au pus trupurile în sicrie şi i-au îngropat după slujba din capelă. Această tragedie precum şi ce a urmat în săptămânile următoare ne-au fost relatate de părintele Gioconde însuşi, care mai târziu le-a inclus în cartea sa scrisă în limba italiană, „Bazuka e sangue quanda era Pasqua a Inhassunge" (Bazuka şi sânge în timpul Paştilor la Inhassunge).

Faptul că soldaţii Renamo nu numai că i-au lăsat timp pentru înmormântare, ci l-au ajutat în timpul slujbei i-au produs o impresie profundă părintelui Gioconde. „Aceşti oameni au arătat compasiune şi grijă faţă de noi. Nu puteam crede că se poate un asemenea lucru în timp de război când erau atâtea pericole în jur. Oamenii fugeau care încotro să se ascundă, dar creştinii veneau de pe unde fugiseră şi veneau cu flori. Capela s-a umplut de cântare; fratii mei au fost înmormântaţi cu demnitate."

Apoi a început călătoria de şase săptămâni care s-a dovedit a fi un chin care de câteva ori aproape că l-a costat viaţa pe preotul în vârstă de 73 de ani, care devenea tot mai slăbit în fiecare zi. Inhassunge este un sat mic pe coasta provinciei Zambia. Părintele Gioconde nu putea rămâne acolo unde luptele continuau pentru cucerirea controlului asupra zonei. Pentru el era periculos să rămână în Mozambic; lucrul cel mai bun de făcut era să se întoarcă în Italia. Dar cum şi de unde? Toate aeroporturile mari se aflau în oraşe controlate de forţele lui Frelimo. Nu era prudent pentru un preot să intre în acele zone, părăsind protecţia oferită de forţele Renamo. Evenimentele tragice care avuseseră loc i-au învăţat pe Renamo să nu-i lase pe mâna lui Frelimo pe cei care aveau nevoie să plece din Mozambic. Dhlakama ne-a relatat un caz când un grup de călugăriţe care fuseseră protejate de Renamo în timpul unor lupte au fost lăsate în zonele controlate de Frelimo. Soldaţii lui Frelimo le-au omorât şi au dat vina pe Renamo. Era nevoie de implicarea unei a treia părţi ca preotul să fie în siguranţă. Folosirea organizaţiilor umanitare nu s-a dovedit a fi un răspuns la această problemă, întrucât informaţiile confidenţiale privind datele şi locurile erau adesea aflate, făcând ca tranzacţiile să fie compromise.

Prin comunicaţii radio cifrate, sediul forţelor Renamo ne-a solicitat ajutorul în operaţiunea de a-l trimite în siguranţă pe părintele Gioconde în

b»"ă
Italia. Noi trebuia să-l luăm de la un anumit punct la frontieră la adăpostul întunericului şi să-l ţinem ascuns în casa noastră până ce puteam să-l predăm Crucii Roşii din Malawi. Sigur că noi doream să ajutăm şi am pus planul în acp'une contactând diferite persoane. Noi foloseam nume conspirative, nu dădeam adresa noastră la nimeni şi numărul nostru de telefon era cunoscut de pup'ne persoane. Nimeni nu trebuia să afle amănuntele privind ajungerea părintelui Gioconde în Malawi sau cine vor fi aceia care vor îndeplini sarcina de a-l transporta în lumea civilizată. De asemenea ni s-a dat numele unui jurnalist italian pe care să-l contactăm. De îndată ce lua la cunoştinţă că părintele Gioconde se află la noi în siguranţă, el urma să vină cu avionul în Malawi pentru a-i lua un interviu. Ştirile transmise anterior prezentau relatări despre brutalitatea forţelor Renamo care au ucis patru preop la Inhassunge. Ar fi fost o dezvăluire importantă ca jurnalistul să-l intervieveze şi să-l filmeze pe unul dintre preopi despre care se credea că a fost ucis, şi să se facă de cunoscut realitatea.
Toate aceste aranjamente clandestine cereau o anumită ingeniozitate. Am făcut noi câteva greşeli, dar Dumnezeu a intervenit de fiecare dată şi planul a decurs fără vreo ameninţare serioasă pentru noi. Am încercat să trăim ca o familie normală cu trei copii, mergând zilnic la şi de la şcoală şi oamenii veneau la noi mereu. Telefonul suna încontinuu cu apeluri pentru familie, pentru misiune şi pentru eliberarea prizonierului. Primeam multe apeluri noaptea şi rareori aveam vreo noapte cu somn neîntrerupt.
De fiecare dată când răspundeam la telefon trebuia să ne dăm seama ce pălărie trebuie să purtăm. Copiii s-au comportat minunat; ei ne spuneau: „E pentru tine, mamă" sau „Cineva ar vrea să vorbească cu Dl. sau D-na Joseph", indiferent care ar fi fost nevoia. Am avut şi momentele noastre amuzante ca acela când a sunat cineva să vorbească cu „părintele Joseph". Era ceva nou pentru noi. Eram obişnuip ca lui Rod să i se spună Joseph sau Dl. Joseph, dar nu părintele Joseph. Eu am răspuns la telefon şi am spus: „Nu e aici acum; pot să-i transmit un mesaj?" „O, nu, nu pot să-i spun decât părintelui Joseph", mi s-a răspuns. Am încercat să conving persoana că putea să-mi spună mie în siguranţă despre ce era vorba. In cele din urmă am spus: „Ai încredere în mine; sunt sop'a lui." A urmat o tăcere şocantă şi apoi o bâlbâială în care persoana spunea că va suna mai târziu. Simp'ndu-mă pup'n jenată am presupus că cineva avea impresia falsă că Rod era preot Catolic şi se gândea: „Preotul, nu numai că are colaborări cu rebelii mozambicani, dar are şi o nevastă!" O dată cineva mi-a spus la telefon: „Probabil că tu eşti Mary." „Mary?", am întrebat eu. „Da, partenera lui Joseph." Şi noi aveam nume pentru alti oameni, nume care uneori erau traducerea literală a

numelui lor: „Bivolul", „Elefantul", „Leul", „Şeful", „Profesorul", „Slăbănogul", „Marioneta", „Ploşniţa" şi multe altele. Eu îmi luasem şi numele Estera Hadasa (inip'alele mele) dar n-a rămas, ci întotdeauna mi s-a spus D-na Joseph. N-am nimic împotrivă; eram mândră că-i aparp'neam lui Joseph.
Nu ştiam multe despre părintele Gioconde cu excepp'a faptului că el nu vorbea engleză deloc—numai italiană şi portugheză. în vremea aceea nu ştiam nici un cuvânt în limba portugheză. Am încercat să găsim căi prin care să-i transmitem că e în siguranţă cu noi şi că e binevenit în casa noastră. I-am scris o scrisoare afectuoasă explicându-i totul, spunându-i cât de bucuroşi suntem să-l avem cu noi şi că în câteva zile va pleca în Italia. Un prieten a tradus scrisoarea noastră în portugheză. Am pus-o într-o Biblie în portugheză şi am lăsat-o lângă patul lui împreună cu o sacoşă cu obiecte de toaletă. Ştiam că se va bucura foarte mult de pasta şi periuţa de dinti şi de săpun întrucât era pup'n probabil că a avut acces la astfel de lucruri de când plecase de la misiune. Deborah i-a dat camera ei şi noi am pus o vază cu flori pe dulap şi am făcut ca totul să arate cât mai frumos.
Inarmap cu un coş cu alimente şi multă cafea, în după-amiaza aceea ne-am pornit într-o călătorie de unde speram să ne întoarcem în siguranţă în zori împreună cu musafirul nostru. N-am avut probleme pe drum şi am ajuns la timp la locul nostru de întâlnire. Dintre tufişuri, înconjurat de un grup de bărbap venea un om bătrân. Cu barba lungă atârnându-i până la brâu, chelia lui strălucea în lumina lunii. Rodney s-a îndreptat spre el, l-a

îmbrăţişat blând salutându-l cu cuvântul universal de laudă către Dumnezeu: „Aleluia!" Tremurând pup'n, cu glasul sugrumat de emope şi cu ochii plini de lacrimi de uşurare, bătrânul a răspuns: „Aleluia!"
Am fost martorii unei scene mişcătoare atunci când părintele Gioconde s-a întors către soldatii Renamo care l-au însorit: „Grada, gracia", le-a mulţumit el iarăşi, îmbrărişându-i pe fiecare cu lacrimi în ochi. Mai aveam încă să aflăm cum aceşti oameni au îngrijit de el în călătoria extrem de dificilă de şase săptămâni prin pustietate, ajutându-l la boală, ducându-l pe o targa atunci când a fost bolnav sau poate prea slăbit ca să meargă. Lor le datora faptul că mai trăia.
Când în cele din urmă şi-a luat rămas bun de la ei, soldaţii au adus lucrurile lui la camioneta noastră. „Nu, nu", a protestat preotul. Nu voia să ia nimic cu el decât hainele pe care le purta şi hârtiile lui. Celelalte haine ale sale şi alte articole personale li le-a dat lor să le împartă între ei. Am fost mişcap de iubirea autentică manifestată atât de către preot, cât şi de către soldaţi. „Adios amigos", iar soldatii au răspuns „Adio padre". Erau trişti

când el s-a întors plecând de la ei; pierdeau pe cineva pe care ajunseseră să-l iubească.
Trebuia să plecăm deja; întârzierea din momentul acela putea însemna necaz. Rod l-a ajutat pe bătrân să urce în maşină. „Bem Vindo! Bun venit" „Oh, oooh", a gemut preotul urcându-se în maşină. Era slab, înţepenit şi obosit. Cu un suspin de uşurare s-a lăsat în scaun şi, în timp ce lacrimile-i curgeau pe obraji, i-a mulţumit lui Rod şi lui Dumnezeu iar şi iar.
Camioneta a pornit pe drumul de munte şi noi le-am făcut semne cu mâna celor pe care abia îi vedeam în lumina lunii. Conversaţia era dificilă datorită impedimentului în limbaj, iar preotul era atât de copleşit încât de-abia mai vorbea. Insă nu există barieră în privinţa limbajului iubirii şi când el şoptea „Isus, Isus", noi răspundeam: „Isus, Isus".
Când am ajuns într-un loc considerat de noi în siguranţă, ne-am oprit pe marginea drumului şi i-am oferit preotului cafea, carne rece de pui, pâine şi fructe. El n-a vrut decât apă. Noi credeam că el va fi foarte flămând, dar el ne-a arătat stomacul şi a scuturat din cap. Suferise mult de diaree şi avea dureri la stomac. Am mers mai departe şi am ascultat muzică la casetofon. Din când în când îl auzeam cum cânta şi el vreo cântare pe care o ştia, în limba italiană. „Iată cât de mare e influenţa carismatică!", ne-am zis noi glumind.

DIN JUNGLĂ LA PAPA

Zorile se iveau când ne-am oprit în faţa porţii noastre. Rod i-a arătat părintelui baia şi camera lui. Din nou, cu lacrimi în ochi l-a îmbrăţişat pe Rod şi i-a zis: „Gratia, gratia!" Eram încântaţi. Era cu adevărat o onoare să fim implicaţi în felul acesta şi aveam o asigurare reală că ne ocupam cu „lucrarea Tatălui nostru" în această misiune ciudată. Era prea târziu ca să ne ducem la culcare, sau era prea devreme? Oricum, nu peste mult timp trebuia să-i ducem pe copii la şcoală. Am discutat şi am hotărât că vom da un telefon în Italia la jurnalistul acela pentru a-l informa că Padre Gioconde e bine şi se află în siguranţă în casa noastră. Jurnalistul urma să ia primul avion din Roma către Malawi şi după ce va fi petrecut un timp împreună cu preotul, îl va însoţi când îl vom duce la Crucea Roşie şi va pleca în Italia împreună cu el.
Spre surpriza noastră micul Padre era sculat după două ore. La lumina zilei arăta reconfortat şi mult mai încrezător. Faţa lui expresivă, zbârcită, dar plină de zâmbet s-a luminat când l-a văzut pe Rod purtând tricoul lui cu „Isus este Domnul". „Isus este Domnul", a spus el în engleză cu un accent străin şi l-a îmbrăţişat pe Rod. De atunci încolo, ori de câte ori îl vedea pe Rod, părintele repeta acest lucru. Ce suflet scump era acest om!

La masă, la micul dejun a mâncat foarte puţin. Ii trebuia doar puţin cât să-şi menţină puterea şi tot ce puteam face pentru el era să-i oferim un loc de confort, iubire şi siguranţă. Când ne-am ridicat de la masă el a arătat către

orga mea zâmbind. M-a rugat să cânt. Am cântat câteva note şi-apoi am aşteptat. El a început să cânte un imn şi am recunoscut una dintre melodiile universale din imnurile noastre frumoase şi celebre. Micul padre s-a aşezat pe scări şi I s-a închinat lui Dumnezeu cântând în timp ce lacrimile i se prelingeau pe barbă. Plângeam şi eu în timp ce cântam, iar Rod încerca şi el să cânte cu glasul sugrumat de emoţie. Ne-am dat seama de semnificaţia acelui moment. Micul padre avea nevoie de vindecarea care curgea din închinare. Inima lui era încă întristată pentru cei care n-au mai apucat să facă împreună cu el călătoria, şi suferinţa lungilor ani de război era foarte aproape de suprafaţă. Duhul Sfânt era prezent între noi şi am experimentat o uimitoare unitate şi legătură a iubirii creştine. în timpul celor patru zile petrecute în casa noastră, părintele a petrecut mult timp mergând încoace şi încolo pe verandă rugându-se şi, de fapt, acolo a început să-şi scrie cartea, la maşina noastră veche de scris. A scris despre şederea lui la noi, mai ales despre momentele de închinare cântând împreună la orgă. Blândeţea lui ni l-a făcut foarte drag şi chiar dacă aveam convingeri religioase diferite, eram una în Isus.

Jurnalistul a venit şi l-a intervievat sub bananieri. Am fost cu topi foarte mişcaţi de povestea lui. Nu putea să le mulţumească îndeajuns soldaţilor Renamo în grija cărora fusese timp de şase săptămâni. Călătoria a fost periculoasă şi foarte obositoare. Să mergi aşa o distanţă mare pe jos pe un teren accidentat! Parte din călătorie a fost un pasager călare pe o motocicletă. Deşi astfel îşi cruţase picioarele, călătorind cu motocicleta în felul acesta toată ziua, abia îşi mai simţea spatele. Se îmbolnăvise de malarie, apoi de diaree şi vomita, de multe ori fiind disperat de moarte. A fost uimitor pentru el că viaţa i-a fost cruţată în timp ce preoţii mai tineri muriseră. Scutura din cap mereu când îşi aducea aminte de tragedia morţii lor.

Zilnic veneau mesaje prin radio de la Dhlakama. „Părintele Gioconde, cum se simte? E bucuros? E sănătos? Aţi luat legătura cu Crucea Roşie?" I-am asigurat pe cei de la sediul trupelor Renamo că totul era bine. Zborul pentru micul padre în Italia fusese confirmat deja şi ziua plecării lui a venit. Rod a telefonat la Crucea Roşie: „Mă întâlnesc cu voi la parcarea de la Mount Soche; să fiţi acolo la ora 3:00."

Micul padre s-a întors să-mi mulţumească din nou. De data aceasta el mi-a luat mâna şi mi-a sărutat verigheta. Mi-au fost adresate mulţumiri în multe feluri, dar aceasta a fost cea mai neobişnuită. Mi-am dat seama că el

şi-a exprimat cele mai profunde sentimente de mulţumire în cel mai bun mod pe care-l cunoştea şi eu am fost mişcată. Rod l-a ajutat să urce în maşină şi au plecat. Procedurile au decurs bine. Maşina Crucii Roşii aştepta şi, cu o îmbrăţişare finală şi cu un „Isus este Domnul" spus şi simţit din inimă, acest lider-slujitor a lăsat în urmă pentru ultima dată câmpul de misiune. Nu l-am mai văzut de-atunci, cu toate că am primit o scrisoare de la el şi mai târziu am primit cartea lui. în mijlocul cărţii avea câteva fotografii, una cu sicriele colegilor săi preoţi în capelă în ziua aceea nefastă, iar în alta era părintele Gioconde primind o distincţie din partea Papei.

Jurnalistul a scris un articol bun relatând povestea şi experienţa pe care i-a istorisit-o părintele Gioconde. **Lumea începuse să audă rapoarte despre mişcarea rebelilor din Mozambic cum nu mai auzise până atunci. Să fie adevărat că soldaţii Renamo nu sunt aşa de răi cum i-a zugrăvit presa timp de ani de zile?** Noi eram încântaţi. Adevărul îşi face drum şi lumina străluceşte în întuneric. Cu cât reuşim mai mult să răspândim adevărul, cu atât mai mare este posibilitatea ca războiul din Mozambic să ia sfârşit.

PRIZONIER LA GORONGOSA

Un reporter britanic care a ajuns în zona administrată de Renamo din Mozambic a fost arestat şi ţinut prizonier timp de optsprezece luni de soldaţii Renamo fiind suspect de spionaj.

„Pute,ţi să ne ajutaţi să obţinem informaţii referitoare la jurnalistul britanic care a dispărut în Mozambic?" Un apel din partea Crucii Roşii ne

solicita să-i ajutăm în localizarea D-lui Della Casa care era dat dispărut. Folosind mesajele noastre cifrate prin radio, trupele Renamo au informat că Della Casa era reţinut pentru anchetă. El a intrat ostentativ pe teritoriul lor fără să ia contact cu ei pe căi corespunzătoare. Crucea Roşie ne-a cerut să intervenim pentru eliberarea lui, dar Renamo nu voia să-l lase liber înainte de a afla care era misiunea lui. înţelegând îngrijorarea familiei Della Casa, am cerut să i se dea voie să trimită un mesaj acasă ca să anunţe că se află în siguranţă. I s-a dat voie şi noi am trimis mesajul lui Della Casa cuvânt cu cuvânt. In lunile care au urmat serviciile poştale britanice şi sediul Renamo din junglă au lucrat împreună, păstrând vie o legătură aproape imposibilă. Della Casa ne revenea adesea în minte. Amintindu-ne dificultăţile şi nesiguranţa pe care noi le-am simţit când am fost în captivitate, ne-am străduit să facem tot ce putem pentru a-l încuraja pe acest bărbat. Nu l-am întâlnit niciodată şi nu ştiam nimic despre el. Cu toate că ştiam că soldaţii Renamo nu-i vor face vreun rău, erau şi alte pericole ca malaria sau raidurile

aeriene. El se afla într-un loc fierbinte şi nu erau certitudini că va scăpa cu viaţă de-acolo.

Am împachetat o cutie cu lucruri care fac viaţa unui prizonier mai plăcută. Ce-i lipseşte unui englez cel mai mult? Ceaiul, desigur. Am pus într-o cutie o însemnată cantitate de ceai, zahăr, lapte praf, săpun, pastă de dinţi şi alte lucruri de strictă necesitate. De asemenea am pus acolo şi o Biblie şi câteva studii biblice. Din motive de siguranţă nu ne-am scris numele noastre; numai Renamo şi Crucea Roşie ştiau că noi eram cei ce făceam pe poştaşii. Am inclus şi o scrisoare din care reproducem următoarele:

„... ai probabil mai mult timp pentru a reflecta decât ai avut vreodată în viaţa ta. Trebuie să ştii că situaţia în care te afli este precară. Deşi suntem bucuroşi să-ţi trimitem câteva lucruri pentru confortul tău, cel mai important lucru este să ţi-L facem de cunoscut pe Isus Cristos si nevoia ta de a-L, cunoaşte pe El. Sperăm că îţi va face plăcere să citeşti literatura pe care ţi-o trimitem.

îţi trimit, de asemenea nişte făină, praf de copt şi gem de căpşuni, tot ce ai nevoie să faci gogoşi englezeşti. Cere-le soldaţilor să-ţi arate cum să le coci pe o tablă pe foc. Si apoi, desigur nu te poţi bucura de ceai decât pe jumătate dacă-l bei dintr-o cană de plastic, aşa că-ţi trimit o cană de porţelan. Din partea a doi prieteni cărora le pasă de tine."

Am corespondat de câteva ori. Când Rod a dus câţiva jurnalişti să-l intervieveze pe preşedintele Dhlakama, lor li s-a îngăduit să-l intervieveze şi pe Della Casa. Rod a rămas în umbră ca fiind Joseph, fără să-şi dezvăluie identitatea. Curând după aceea, Renamo a hotărât să-l elibereze pe prizonier. Eliberarea lui trebuia negociată în felul următor. Della Casa va face lunga călătorie spre graniţa statului Malawi sub escorta soldaţilor Renamo şi acolo va fi predat unor persoane care îl vor duce cu maşina la Blantyre de unde va pleca cu avionul în Marea Britanic Acele persoane cu maşina eram noi. Am pus la cale o strategie. S-a întâmplat că aveam câţiva prieteni care s-au alăturat lucrării noastre din Mozambic; Rod ar fi trebuit să fie deja acolo cu ei pe când urma să-l elibereze pe Della Casa. Totuşi nu putea să-şi lase prietenii acolo şi să îl ducă pe Della Cassa cu maşina înapoi. Eu trebuia să fac călătoria de patru ore seara, să-l iau pe Della Casa la miezul nopţii când nu circula nimeni şi să-l duc acasă, din nou înainte de răsăritul soarelui. Aşteptam cu interes călătoria de întoarcere ca să vorbesc cu omul pentru care ne rugasem mult.

A fost puţin îngrijorător să aştept singură noaptea la frontieră. Liniştea era din când în când întreruptă de ţipătul vreunei cucuvele sau de chemările micilor animale de noapte. Mă străduiam să pătrund cu privirea întunericul; soldaţii se apropiau în tăcere şi probabil urma să-i văd înainte de a-i auzi.

Nu mult după aceea iarba a început să se mişte şi le-am putut vedea siluetele întunecate în noaptea neagră. I-am deschis uşa lui Rod; un sărut rapid şi instrucţiuni să plecăm imediat. N-avem timp de vorbit. Della Casa s-a aşezat în faţă cu mine şi doi americani care fuseseră să-l intervieveze pe Dhlakama, au urcat în spate. Fără să vorbim am condus maşina pe un drum de munte. Căutam cu insistenţă să vedem obstacolele din drum pentru a le

ocoli, am trecut peste podeţul şubred, apoi am răsuflat uşuraţi când am ieşit la drumul principal. De-acum nu ne mai aşteptam la ambuscade.
Observând că atmosfera s-a relaxat, pasagerul meu a început să vorbească: „Hello. Eu sunt Nicholas Della Casa. Nu ştiu cui să mulţumesc pentru ceea ce faceţi."
„Eşti binevenit, Nicholas. Mă bucur să te pot ajuta" i-am răspuns fără să mă prezint. Am început să sporovăim şi i-am pus câteva întrebări referitoare la experienţele trăite de el în Mozambic.
„Fascinant. Am văzut şi am învăţat lucruri care nici n-am visat că se pot întâmpla."
Mi-a spus că a călătorit pe jos în diferite locuri împreună cu soldaţii, vizitând şi vorbind cu populaţia din sate, cum a scăpat de moarte ca prin urechile acului în timpul unor raiduri aeriene, fugind ca să-şi scape viaţa.
„Aş fi vrut eu să am o cameră video cu mine. Acele elicoptere care veneau chiar deasupra taberei. Stăteam la foc şi frigeam un pui mic. Ceainicul meu fierbea şi aveam de gând să mănânc bine. Dar lucrul următor au fost aceste elicoptere care zburau chiar deasupra mea. Puteam să-l filmez pe omul dinăuntru. Am fugit la copaci pentru că au început să tragă. Era aproape să mă nimerească! N-am fost rănit dar puiul meu a dispărut, iar din ceainicul meu n-a mai rămas nimic."
Am râs. Nicholas era foarte exuberant. După optsprezece luni petrecute în junglă, a pătruns din nou într-o zonă de siguranţă şi civilizaţie; mergea acasă! Sporovăia întruna.
„Am fost chiar supărat că am pierdut puiul acela. Mi-l dăduse unul dintre localnici pe când era încă mic de tot. L-am hrănit şi l-am văzut cum creştea. în cele din urmă am hotărât că a crescut destul pentru a constitui un prânz de duminică şi cu toate că, era încă prea mic, n-am mai putut aştepta. Dar a fost spulberat în bucăţi!"
Am râs iar, molipsită de entuziasmul lui de a fi liber şi în siguranţă.
„Mi-a părut rău şi de ceainic. Nu mi-am mai făcut rost de altul. Şi cana a fost făcută bucăţi."
Am început de la povestea cu ceainicul. „Un ceainic de ceai? Unde-ai găsit un ceainic de ceai în junglă?"
S.O.S. 129
Nicholas a început să-mi spună despre doi oameni care i-au scris şi i-au trimis pachete. „Aş fi vrut să ştiu cine sunt cei doi ca să le mulţumesc", a spus el.
Cât de mult mi-a plăcut cum a continuat el povestirea! Timpul a trecut repede şi curând camioneta a început să urce până am ajuns la postul de poliţie aproapte de vârf. întotdeauna îmi ţineam respiraţia când ajungeam aici, dar poliţia ne-a întrebat simplu unde mergem fără să ne pună alte întrebări.
Nicholas a devenit tăcut tot restul drumului. De multă vreme nu mai văzuse vreun oraş, luminile străzilor sau vreun cartier. Am oprit la poarta noastră, m-am dus să descui şi am intrat cu maşina în curte. Paturile erau pregătite pentru cei trei oaspeţi, dar şi noi eram gata pentru somn. Până ceilalţi s-au dus la toaletă eu am făcut cafeaua şi am pregătit sandwich-urile cu brânză.
DEZVĂLUIREA IDENTITĂŢII
Nicholas s-a aşezat la masa din bucătărie. „Lumină electrică, apă de la robinet. M-am uitat într-o oglindă pentru prima dată după optsprezece luni. Barba mea!"
Era evident că era copleşit şi a început din nou să-mi mulţumească.
Când s-a aşezat l-am servit cu cafea. S-a uitat la ea cu o expresie ciudată pe faţă. Mi-am adus aminte că omul acesta a trecut prin multe. Acum, eliberarea lui dintr-o dată şi şocul cultural al civilizaţiei era aproape prea mult pentru el. Se uita de la cana de cafea la faţa mea, apoi iarăşi la cana de cafea şi la mine. Mă simţeam puţin stânjenită; ce se petrecea?
„Această cană!", a spus Nicholas. „Este exact la fel ca cea pe care mi-au trimis-o oamenii aceia când eram în junglă." Tăcere. „Voi aţi fost, nu-i aşa?"
M-am înroşit la faţă. Nicholas a sărit şi a început să-mi mulţumească iarăşi. „Nu, nu, nu trebuie să ne mulţumeşti", i-am spus. Cu adevărat tu nu

ştii ce bucuroşi am fost să te ajutăm şi cât de mult am fi dorit să facem mai mult. Nu nouă să ne mulţumeşti. Dacă am putut să-fi arătăm că Dumnezeu te iubeşte, atunci e suficient."
Am văzut că nu mă pricepeam foarte bine să-mi ascund identitatea, iar Nicholas a fost un detectiv destul de bun. El a promis să nu spună nimănui cine eram noi. Şi-a ţinut făgăduinţa. Era timpul să-i trezim pe copii, pentru micul dejun şi să-i ducem la şcoală. Oaspeţii au dormit câteva ore, timp în care eu am făcut aranjamentele pentru zborul către Marea Britanic Apoi Nicholas, calm, fericit şi îngândurat şi-a luat rămas bun. A promis să păstreze legătura cu noi.
Nicholas s-a întors cu bine în Anglia şi a avut parte de multă publicitate. A apărut la televiziune şi câteva dintre articolele sale au apărut în cele mai

mari ziare. El a scris în mod pozitiv despre timpul petrecut cu Renamo, dând în vileag multe dintre minciunile care erau în permanenţă pompate de maşina de propagandă a lui Frelimo. El a vorbit, de asemenea şi despre raidurile aeriene, dintre care multe erau îndreptate de către forţele lui Frelimo şi din Zimbabwe, spre sătenii nevinovaţi. Ne-am simţit bine să avem în acest fel rapoartele noastre verificate. O dată ce s-a întors acasă Nicholas n-a uitat de Mozambic, ci a venit din nou câteva luni mai târziu să facă un raport jurnalistic pe care intenţionase să-l facă de prima dată când a intrat pe teritoriul controlat de forţele Renamo. De data aceasta a folosit canalele corespunzătoare. Noi l-am dus peste graniţă şi el a strâns informaţii preţioase, de data aceasta nu ca prizonier, ci ca om liber. Cu siguranţă acest scriitor era un aventurier. El ne-a spus istorisiri uimitoare despre lunile petrecute în deşertul Sahara şi în alte locuri izolate şi dificile.
„Trebuie să-ţi foloseşti simţul tău de aventură pentru Dumnezeu", i-am spus noi. „Ţie îţi place să faci lucruri nebuneşti pe care puţini oameni le-ar face. De ce nu predici Evanghelia peste tot pe unde mergi? Atunci ai realiza ceva care rămâne pentru eternitate. Treci prin toate aceste dificultăţi pentru lucruri care nu înseamnă nimic în final."
„Cred că aveţi dreptate", ne-a spus el, dar nu s-a angajat la nimic. Am fost trişti să primim vestea că Nicholas a murit în timpul războiului din Golf. Căsătorit de curând, s-a dus în Irak într-o misiune jurnalistică împreună cu soţia lui. Au dispărut. Mai târziu rapoartele au confirmat că muriseră amândoi.
Ne-am amintit cuvintele despre Cristos pe care i le spuseserăm. Nicholas a promis că se va gândi cu seriozitate la ele. Nădejdea noastră este că în timpurile de necaz, şi-a amintit de Singurul în stare să ne salveze.

ARIPI

INVAŢA SĂ ZBORI!
Prin natura mea sunt o persoană legată de casă. Nu iubesc nimic mai mult decât să fiu acasă împreună cu familia. înainte de a-L primi pe Cristos, Rodney cu greu mă putea scoate în societate. îmi place să fac menajul, să gătesc, pur şi simplu să fiu soţie şi mamă. In vacanţele cu familia eu stăteam pe plajă şi mă minunam de cât de multe ouă făceau găinile. Dumnezeu ne schimbă!
Se părea că noi întotdeauna planificam o altă călătorie în care să meargă unul sau doi dintre noi. Era greu pentru că încă îmi plăcea să fiu acasă şi era groaznic să-mi iau rămas bun de la Rod sau de la copii. Noi nu mai eram ai noştri. Dumnezeu pusese o povară în inimile noastre pentru Mozambic şi nu puteam scăpa de ea. în somnul meu auzeam plânsul copiilor, bocetul femeilor. Uneori mă trezeam cu mirosul de moarte în nări. Nu pot uita masacrele şi suferinţele oamenilor. Aşa că, din nou ne-am făcut bagajul ca să plecăm.

De data aceasta urma să mergem în regiunea muntelui Gorongosa. Auzisem multe lucruri despre oamenii de acolo, atacurile dese cu bombe, sărăcia şi izolarea lor. Inimile noastre tânjeau să le ducem Evanghelia şi iubirea lui Cristos. Renamo n-au fost de acord să ne lase în această regiune. „E prea periculos. Puteţi fi cu uşurinţă ucişi", ne-au spus ei. Noi am persistat, am insistat. „Noi vă ajutăm cu comunicaţiile. Trebuie să ne ajutaţi şi voi în lucrarea noastră. Trebuie să ne lăsaţi să mergem în această regiune." în cele din urmă ei au convenit să ne lase şi ne-am făcut planurile pentru a merge. In săptămâna de dinaintea plecării noastre au început raidurile de bombardare. Nu era chip să intrăm acolo. Populaţia era împrăştiată, oamenii ahandonându-şi colibele şi ogoarele ca să se ascundă în junglă, şi trăiau ca animalele în pădure. Eram devastaţi. Câţi dintre aceştia mureau fără să-L aibă pe Cristos? Trebuia să fi plecat mai devreme, acum era prea

târziu pentru mulţi. Ne-am rugat şi am plâns. Avuseserăm şase săptămâni înaintea noastră; agenda noastră fusese desfiinţată o dată cu vieţile multor oameni din Gorongosa.

Mă rugam lângă patul nostru: „Doamne, acum ce să facem? Cum vrei să ne foloseşti în acest timp despre care noi am crezut că era pentru Gorongosa?" Răspunsul mi-a venit atât de simplu—o voce clară în inima mea. „Rod trebuie să înveţe să zboare." Am sărit şi am alergat la birou să-i spun lui Rod ce am auzit. „Şi eu am auzit exact acelaşi lucru", mi-a spus el şi a pus mâna pe telefon să sune la Clubul de Zbor Chileka. „Cât de repede pot veni pentru prima mea lecţie de zbor?" „Dimineaţă la prima oră" a fost răspunsul.

N-aveam idee cum vom plăti aceste lecţii. Rod avea doar banii necesari pentru prima lecţie, însă când a păşit prin credinţă şi ascultare, Dumnezeu a purtat de grijă. N-aveam idee cu ce va zbura după ce va fi terminat lecţiile. Gândul de a avea avionul nostru era departe de minţile noastre. Aveam credinţă, da, dar credinţa noastră a fost manifestată în cea mai mare parte pentru a rămâne în viaţă în zonele de război. Nu ştiam cum să ne încredem în Dumnezeu în privinţa unui avion, când noi abia puteam să ne plătim chiria, să punem mâncare pe masă şi să plătim taxele şcolare pentru copiii noştri.

Dacă Dumnezeu ne-ar fi descoperit planurile Lui pentru noi, n-am fi fost în stare să le înţelegem. **„învaţă să zbori."** El n-a spus: **„învaţă să zbori şi Eu te voi folosi să aduci pacea în Mozambic; Vă voi da un avion; veţi face peste opt sute de zboruri în zonele de război; veţi salva vieţi în vremuri de foamete şi boală; se va trage înspre voi; oamenii vor avea în obiectiv vieţile voastre mai mult decât până acum; veţi fi arestaţi; vor fi spuse minciuni despre voi şi veţi fi acuzaţi pe nedrept; veţi fi făcuţi de ruşine şi urâţi; veţi răspândi Evanghelia în regiuni întinse aşa cum n-aţi fi crezut vreodată că este posibil"** etc. etc. Nu, ar fi fost prea mult pentru puterea noastră de înţelegere. Dumnezeu a spus pur şi simplu: „învaţă să zbori" şi Rod aşa **a** făcut.

In timpul instruirii sale, Rod a observat un Piper Aztec care stătea acolc de trei ani şi jumătate fără să se mişte. Arăta uzat şi rablagit. „E un avior care de-abia aşteaptă să fie luat de cineva", mi-a spus el. într-o conversaţie cu cineva, Rod a menţionat că îl interesează Aztec-ul. „E al unchiului meu", î-a răspuns persoana. „El îndrăgeşte acest avion şi n-o să-l vândă niciodată. Mulţi oameni au încercat să-l cumpere de la el, dar chiar dacă nu va mai zbura de-acum încolo, tot nu vrea să se despartă de el."

AHpi 133

Rod i-a dat telefon proprietarului, spunându-i că încă n-are banii, dar îi va primi şi era gata să-i dea un mic avans. „Sigur, vino să vorbim", a fost răspunsul. Toţi au fost uimiţi când Rod a dus avionul la ateliere, unde un inginer şi un mecanic au desfăcut motorul şi fuzelajul. A durat un timp până

l-au asamblat din nou şi un timp până am plătit ultima rată, dar totul s-a făcut la timpul potrivit ca Rod să facă un zbor istoric în Mozambic, care aproape că l-a costat viaţa, dar a schimbat cursul lucrării noastre, dându-ne un câmp mai larg decât am visat vreodată.
„Cei ce se încred în Domnul îfi înnoiesc puterea, ei zboară ca vulturii; aleargă si nu obosesc, umblă si nu ostenesc." (Isaia 40:31)

Şase

ZBOR ÎNTR-UN CUIB DE VIESPI

PLEDĂM PENTRU PACE

Ani de zile războiul a torturat Mozambicul şi poporul său. Mii de oameni n-au cunoscut o altă viaţă decât războiul. Cât va mai continua distrugerea? Era oare vreo speranţă pentru pace? Problema păcii în Mozambic atârna greu de gândirea pe plan internaţional. Evident aceasta nu era una dintre marile greşeli care ar putea fi acoperite pentru totdeauna şi cu siguranţă nu avea să dispară pur şi simplu. Manipularea şi amestecul puterilor străine doar au înrăutăţit situaţia. Rănile şi infecţiile acestei naţiuni erau foarte profunde; speranţa de vindecare pentru aceste răni putea veni numai din interior.
Era imperativ ca Renamo şi Frelimo să se întâlnească să vorbească, să se alcătuiască o platformă, pe care să se clădească procesul de pace. Datorită ostilităţii puternice şi neîncrederii abjecte dintre cele două părţi, asemenea negocieri erau greu de conceput. Guvernul Keniei s-a oferit să găzduiască discuţiile preliminare pentru pace. Malawi a fost de acord ca în secret să îngăduie trecerea forţelor Renamo peste frontierele sale pentru a zbura cu avionul în Kenia. Dacă atât Renamo, cât şi Frelimo îşi trimit reprezentanţi în Kenia, se vor putea întâlni într-un loc neutru şi îşi vor putea exprima punctele lor de vedere unul către altul şi în faţa lumii.
Amănuntele unei asemenea aventuri presupuneau complicaţii enorme pentru Renamo, al căror lider Afonso Dhlakama îşi avea baza la sediul Gorongosa în provincia Sofala, şi pentru bărbaţii care trebuiau să-l însoţească într-o astfel de vizită. Fără vehicule şi nefiind drumuri către Malawi, ar fi durat zece zile sau mai mult să meargă pe jos până la frontiera cu Malawi. N-ar fi fost foarte practic să călătorească astfel. Soluţia era să fie trimis un avion pentru delegaţia din Mozambic. Simplu. Totuşi această sarcină era mai mult decât Kenia sau Malawi erau pregătite să-şi asume. Cu toate că Frelimo, împreună cu aliatul său de război, Zimbabwe, a sancţionat

mişcarea delegaţiei Renamo prin Malawi către Kenia, asistenţa oferită de cele două naţiuni nu includea transportul prin Mozambic. Nici unul dintre cele două state nu şi-ar fi riscat piloţii sau avioanele ca să zboare deasupra câmpurilor ucigătoare din Mozambic. Renamo nu avea nici un avion. Să închirieze unul era extrem de greu şi costisitor, aşa cum se dovedise încercările anterioare. Pe lângă aceasta, Renamo avea suspiciuni puternice împotriva lui Frelimo privind ieşirea în siguranţă din ţară. Atacurile aeriene anterioare pentru a împiedica forţele Renamo să călătorească în străinătate unde să-şi facă vocea auzită, erau proaspete în memoria lui Dhlakama şi a oamenilor săi. N-aveau încredere în nimeni ca să-i ducă cu avionul; ar fi fost prea uşor ca cineva să se debaraseze de ei într-o zonă pustie fără să dea socoteală nimănui pentru asta.
înainte ca să înceapă demersurile pentru pace, era nevoie de un prieten de încredere care să zboare în Gorongosa şi să preia delegaţia. Zborul trebuia să aibă loc în cel mai mare secret şi chiar şi atunci erau riscuri. Cine ar face acest lucru? Rodney ştia că recent încheiatele lui lecţii de zbor şi avionul nostru minune erau rânduite pentru o astfel de vreme. Joseph era gata să zboare la Gorongosa să preia delegaţia Renamo şi să o încredinţeze autorităţilor statelor Kenia şi Malawi care o aşteptau în Malawi.
Planurile făcute cu grijă îi îngăduiaul lui Rodney să zboare în Mozambic pe 12 iulie 1989 şi să aterizeze pe pista îngustă aflată în pădure. Data aceasta

trebuia să fie cunoscută doar de foarte puţine persoane. Secretarul permanent al Ministerului Afacerilor Externe al Keniei urma să primească delegaţia adusă de Rodney în Malawi şi să o însoţească personal în Kenia pentru a le conferi astfel siguranţa.
O ocazie nemaipomenită! Niciodată n-au oferit statele africane atât de multă ospitalitate forţelor Renamo. Am fost încântaţi să fim implicaţi în misiune crezând că era începutul unui proces sigur de pace în Mozambic. Ştiam că suntem în planul desăvârşit al lui Dumnezeu şi lucram în conformitate cu orarul Său.
„Ferice de cei împăciuitori, căci ei vor fi chemaţi fii ai lui Dumnezeu" (Matei 5:9).
Trezindu-mă devreme în acea dimineaţă splendid de senină, eram pe deplin conştientă de darul preţios al vieţii şi de valoarea nepreţuită de a-l avea pe Rod ca soţ al meu şi tată al copiilor noştri. **„Tată, te rog să-l aduci în siguranţă din nou între noi astăzi",** m-am rugat. Ce binecuvântaţi suntem să avem credinţă şi încredere în Dumnezeu! Nu subestimam potenţialele pericole din faţa noastră, dar asigurarea că Dumnezeu este în

control îmi inunda inima. Am petrecut un timp rugându-mă în camera noastră, frângând pâinea împreună şi împărtăşindu-ne din paharul comuniunii în prezenţa lui Dumnezeu. După cum copiii lui Israel au pus sângele mielului pe uşorii uşilor de la casele lor pentru a opri mâna îngerului morţii, tot aşa în mod spiritual, am pus şi noi sîngele lui Isus peste avionul nostru şi peste Rod. La plecarea de la aeroport am verificat prin radio la sediul de la Gorongosa pentru a ne asigura că totul este bine. „Totul e-n regulă", a venit răspunsul. „Vă aşteptăm; să aveţi o călătorie plăcută."
Am încărcat avionul în noaptea trecută cu câte cutii cu Biblii au încăput. Erau mii de soldaţi care aveau nevoie de Biblii; nici o ocazie pentru Evanghelie nu trebuia pierdută. în mod normal, cutiile ar fi fost duse pe capul curierilor; era interesant să încărcăm avionul cu „scrisori de la Dumnezeu!" în timp ce Rodney verifica avionul pentru drum, i-am pus costumul şi cravata pe unul dintre scaune. El s-a strâmbat la mine şi eu i-am răspuns zâmbind, mulţumită că am câştigat lupta. Rodney se simte confortabil numai în pantaloni scurţi, tricou şi adidaşi. L-am dojenit spunându-i că trebuie să fie îmbrăcat corespunzător atunci când zboară împreună cu Preşedintele forţelor Renamo. „Să nu-i faci cute!", i-am spus. De asemenea, cunoscând plăcerea intensă a preşedintelui pentru prăjitura cu ciocolată, i-am scos la cuptor o capodoperă spre bucuria lui. Am glazurat-o în culorile Renamo cu trei săgeţi şi „PAZ" (pace). Rod a promis să apere prăjitura cu preţul vieţii lui ca s-o prezinte preşedintelui intactă şi în perfectă stare. Ultima dată când i-am trimis o prăjitură prin curier, aceasta a fost transportată cu susul în jos pe capul curierului timp de două ore înainte de a fi pusă pe masă. „Nu te îngrijora, că de data asta voi avea grijă personal de prăjitură", m-a asigurat Rodney.
încă o îmbrăţişare şi un sărut şi Rod a închis uşa avionului. A pornit mai întâi un motor, apoi pe celălalt şi a început să ruleze pe pistă. Anunţase planul de zbor turnului de control din cel mai apropiat oraş. Urma să zboare fără escală. Controlorii traficului aerian **nu ştiau acest lucru;** misiunea era de cel mai mare secret şi speram că informaţia nu fusese răspândită mai departe.

„OPREŞTE-L PE JOSEPH!"

Am rămas uitându-mă după avion să-l văd decolând, înainte de a merge acasă unde radioul trăncănea frenetic un mesaj urgent: **„Joseph nu trebuie să vină. Nu trebuie să zboare în Mozambic!"** Am răspuns că e prea târziu, căci el decolase deja. „Opreşte-l repede. Trebuie să-l chemi înapoi!", am auzit glasul disperat şi am alergat la telefon să cer turnului de control să anunţe avionul. linia era deranjată. Telefonul funcţiona cu jumătate de oră

L

în urmă când am plecat de-acasă; acum era complet stricat. Am alergat peste drum la cei mai apropiaţi vecini, dar nici telefonul lor nu funcţiona. Ştiam că până ajung eu cu maşina la un alt telefon, va fi prea târziu să-l mai chem înapoi pe Rod. El ar fi trecut deja de partea abruptă a muntelui unde înceta orice contact prin radio datorită lanţului de munţi care bloca comunicaţiile aeriene. Evident, ceva nu era în regulă, dar eu nu ştiam ce anume, întorcându-mă la radio, n-am mai putut lua legătura cu sediul de la Gorongosa. Radioul era mut.

CAPCANA

Când Piper Aztec s-a înălţat în aer, inima lui Rodney s-a umplut de o mare bucurie. Zborul acesta era o împlinire a făgăduinţei lui Dumnezeu faţă de el şi el se minuna de măreţia căilor şi a planurilor Sale. Din copilărie şi-a exprimat dorinţa de a zbura. A avea în proprietate un avion era un vis imposibil, dar acum Dumnezeu făcuse acest lucru minunat. Era prima misiune şi primul zbor al lui Rod cu avionul bi-motor de când îşi luase permisul de pilot. Pista pe care urma să aterizeze era mult mai potrivită pentru piloţi experimentaţi, nu pentru începători. Totuşi cu Dumnezeu noi nu funcţionăm numai în plan natural.

Avionul a trecut de partea abruptă a muntelui, peste valea largă. Aici nu mai aveau comunicare cu aeroportul din Chileka. După jumătate de oră avionul a trecut peste frontieră pierzând din altitudine şi zburând pe deasupra copacilor. Rod se îndrepta spre Gorongosa. Erau puţine puncte de reper după care să te ghidezi şi fără echipament de navigare aeriană era dificil să zbori la joasă altitudine navigând în acelaşi timp în funcţie de ce vedeai cu ochii. Rod studiase temeinic hărţile aeriene şi ştia după semnele sale de pe hărţi unde erau posturile de observaţie ale lui Frelimo. Se vedea râul Zambezi şi după încă o jumătate de oră, Rod ştia că se apropie de pista de aterizare. Cu grijă să nu intre din greşeală în teritoriul lui Frelimo, el a făcut un cerc şi a descoperit pista de aterizare ascunsă în pădure. Spre surprinderea lui, pe pistă nu era nimeni. Unde erau soldaţii care urmau să-i primească şi unde era steagul alb care să-i arate că totul este în regulă să aterizeze? Evident, ceva nu era bine! Discuţiile anterioare clarificaseră că, dacă nu era steagul alb pe pistă, avionul trebuia să se întoarcă imediat fără să aterizeze, în timp de război e imperativ ca ordinele să fie respectate, totuşi Rodney simţea în inima lui că nu trebuie să se întoarcă. Ascultând de glasul inimii, el a lăsat avionul să aterizeze cu precizie pe pista îngustă şi scurtă. Nimeni n-a venit de după copaci să-l întâmpine şi, din nou a auzit glasul Duhului Sfânt vorbind inimii sale să iasă repede de pe pistă. N-avea nici un ajutor în

jur ca să împingă avionul sub cupola copacilor. Trebuia să descarce Bibliile grele înainte de a putea muta avionul. Dintr-o dată un comandant Renamo a apărut din pădure. Cu toată greutatea lui a început să împingă de avion. Sigur că nu se mişca, deşi el tot încerca. Brusc se opri. Holbându-se la Rod, dar încă nespunând nimic, părea că ascultă ceva. „Elicoptero", gemu el. Rod a auzit zgomotul înăbuşit al elicelor de elicopter învârtindu-se în aer. Din tufişuri au apărut încă cincisprezece soldaţi. Fuseseră întrecuţi de comandantul lor, dar acum îl ajunseseră din urmă. Se agitau în jur ca furnicile încercând să împingă avionul în timp ce Rod încerca să comunice cu ei pentru a le spune să descarce avionul mai întâi. Ei nu vorbeau engleză, nici Rod nu vorbea portugheză, dar ei l-au înţeles. Rapid, cutiile cu Biblii au fost descărcate din mână-n mână din avion între tufişuri, în timp ce elicopterele

se auzeau din ce în ce mai aproape. Avionul putea fi văzut în orice moment. Intr-o clipă au împins avionul sub copaci şi soldaţii l-au acoperit cu vreascuri şi cu ramuri ca să-l camufleze bine. Rod şi-a luat cu grijă costumul, servieta şi prăjitura. Elicopterele erau aproape acum. Dacă zburau direct în linie cu pista de aterizare avionul ar fi fost reperat şi fără îndoială ar fi deschis focul peste toată zona. In mod miraculos elicopterele au făcut cale-ntoarsă la o distanţă de vreo 300 de metri.
Soldaţii au început să sape gropi pentru a ascunde Bibliile şi lucrurile aduse de Rod pentru o misiune viitoare mai extinsă când urma să venim să mergem pe jos prin zonă timp de câteva săptămâni, predicând Evanghelia sodaţilor şi civililor laolaltă. După ce le-au ascuns cât au putut mai bine, fiecare dintre soldaţi şi-a găsit un copac după care să se ascundă căci elicopterele se auzeau mai aproape acum. Când ajungeau deasupra lor, fiecare om se mişca în jurul copacului strâns de trunchi. Erau opt elicoptere de toate. Şase Allouettes franceze şi două Hind 47 ruseşti, mortale cu mitraliere montate şi gata pentru orice distrugere. Elicopterele se roteau cu un scop. Era evident că ei văzuseră ceva şi căutau ţinta respectivă. în albia uscată a râului se vedeau clar urmele de motociclete pe care numai soldaţii Renamo le puteau folosi. Semnele clare de pe nisip le arătau că erau aproape de acul din carul cu fân. Rod nu ştia, dar elicopterele au început căutarea cu cinci minute înainte ca el să aterizeze. Ele au trecut o dată şi s-au întors iarăşi lăsând doar acel timp scurt în care el a aterizat şi a ascuns avionul. Sincronizare perfectă. Vânătoarea s-a concentrat în locul acela timp de o oră. Cînd un elicopter a venit direct spre Rod, el credea că fusese văzut. Zgomotul elicelor s-a schimbat într-un vuiet, cum se întâmplă când elicopterul vine direct spre cineva. „Doamne, ascunde-mă de duşmani", s-a rugat Rod. N-a fost văzut şi elicopterele şi-au îndreptat căutarea în altă direcţie.

Profitând de acest răstimp, comandantul a ordonat ca doi soldaţi să-l ducă pe Rod de pe pista de aterizare într-un loc mai sigur, timp în care el a rămas împreună cu ceilalţi soldaţi să păzească avionul. Aceasta a fost o hotărâre vitejească din partea lor. Dacă elicopterele ar fi văzut avionul, soldaţii ar fi încercat „să-i ţină la distanţă pe câinii răi" cu armele lor, cu totul inadecvate, numai ca să protejeze avionul.
Soldaţii l-au condus urgent pe Rod într-o alergare de trei kilometri prin pădure. Unul dintre ei fugea cu costumul lui Rod în timp ce el ţinea cu dexteritate preţioasa prăjitură de ciocolată într-o mână şi servieta cu documente importante în cealaltă. Ţinea prăjitura sus manevrând-o printre ramurile copacilor ca şi când viaţa lui depindea de siguranţa acelei delicatese decorate cu însemnele păcii. In timp ce alergau au auzit sunet de mitralieră undeva departe. Elicopterele găsiseră o ţintă; alergătorii n-aveau cum să ştie ce era această ţintă. Avionul? Oamenii?
Ramuri şi mlădiţe îi plesneau pe cei trei oameni în timp ce alergau, iar rădăcinile ieşite din pământ le împiedicau picioarele. Gâfâind şi transpirând, s-au rostogolit într-un luminiş. Luminişul era plin de lucruri aparţinând soldaţilor Renamo care fuseseră evacuaţi în grabă din taberele lor la începutul atacului care începuse la câteva minute după ce Rod transmisese aeroportului mesajul că totul este în regulă. Raţe şi găini erau legate împreună de picioare ca să nu fuga. Lucrurile personale ale soldaţilor erau depozitate în grămezi lângă copaci. A fost adus un scaun pliant şi cu o plecăciune a fost deschis ca Rod să stea pe el sub un copac cu frunze groase. Ospitalitatea nu trebuia neglijată, indiferent de împrejurări. In timp ce dezlega găinile ca s-o aleagă pe cea mai bună pentru un grătar pentru Joseph, distinsul oaspete, cea aleasă a ţâşnit dând din aripi şi dispărând în pădure. Cu puştile AK-47 atârnându-le pe umeri cei doi soldaţi s-au pornit în urmărirea lor. într-un timp remarcabil de scurt „operaţiunea găina" s-a încheiat cu succes, grăsunica fiind readusă la ordine, supusă fiind rigorilor. Imediat a apărut un foc deasupra căruia s-a pus găina la fript. Dintr-un sac a fost adusă nişte făină de porumb, apă dintr-un bidon şi o mămăligă mare a fost pusă la foc într-o oală ţinută în echilibru de două pietre deasupra focului. Rodney a fost surprins să

realizeze dintr-o dată că e foarte flămând şi când mâncarea a fost gata, cei trei s-au aşezat să mănânce împreună cu poftă. Era prima masă din ziua aceea pentru fiecare dintre ei şi, după cum mergeau lucrurile, cine ştie când vor mai avea şansa să mănânce din nou? Prăjitura a fost dusă într-un loc sigur şi umbros la adăpost de furnicile invadatoare. Era păstrată pentru altcineva!
Trecuseră două ore. Rod era foarte întristat auzind sunetul mitralierelor cu gloanţe de 20 de milimetri. împrejurimile răsunau de tirul mitralierelor.

Nu simţea un pericol apropiat pentru sine, dar cunoştea bine satul care era atacat. Cu trei luni în urmă vizitase locul împreună cu doi dintre prietenii noştri creştini. Preşedintele îi adunase pe oameni cu ocazia vizitei noastre. S-au strâns patru mii de oameni. Săraci, pe jumătate dezbrăcaţi, au ascultat cu demnitate cuvântarea preşedintelui lor, urmată de mesajul Evangheliei transmis de echipa misionară. Rodney le-a promis că va reveni pentru a le vorbi mai mult despre Isus şi pentru a le aduce medicamente şi îmbrăcăminte trimise de creştinii din SUA. Oamenii au strigat şi s-au bucurat de această ştire şi aşteptau vizita noastră apropiată. Şi-acum iată ce se întâmpla! Câţi oare vor fi fost ucişi până acum? Câţi bărbaţi, femei şi copii nevinovaţi vor fi fost măcelăriţi sau răniţi? Rod striga către Dumnezeu, mişcat în lăuntrul său de soarta oamenilor. Lucruri de acest fel se întâmplau destul de des. Frelimo, ajutat de trupe din Zimbabwe şi de aviaţie, ataca satele, omorând sute de civili şi apoi pretinzând că a câştigat victorii extraordinare asupra soldaţilor Renamo, distrugând taberele lor militare. Am mai văzut întâmplându-se astfel de lucruri şi înainte. După o oră de atac continuu, elicopterele se mutau într-o altă zonă să facă aceleaşi crime odioase şi în alte sate. Tiparul era că, după ce elicopterele îşi făceau treaba, erau paraşutate trupe. Soldaţii aceştia îşi foloseau armele şi baionetele pentru a vâna şi ucide orice supravieţuitori, mânându-i adesea în colibele lor şi arzându-i de vii. Ce neputincios se simţea Rod—zgomotele războiului aducându-i în minte imagini îngrozitoare. Nu putea face nimic fizic pentru a ajuta, dar putea să se roage.

BĂTĂLIA PE FRONTUL DE-ACASĂ

între timp, acasă la noi, Gostode, operatorul radio Renamo pe care-l ţinuserăm ascuns trei ani încerca mereu şi mereu să comunice cu sediul din Gorongosa. De la sediu nu venea nici o ştire decât formule extreme de alarmă când s-a auzit de la Gostode că n-am putut să-l împiedicăm pe Rod să nu zboare spre Gorongosa. După o vreme radioul a amuţit definitiv. Ieşiseră din emisie. Eu continuam să-mi spun că în curând vom primi vreo explicaţie privind situaţiile neprevăzute, dar speranţele mele erau zadarnice. Faţa cenuşie a lui Gostode îmi spunea că n-a apărut nimic, nici o veste. El îmi ascundea ceva, ca să nu mă îngrijorez prea tare.

„Ce este?", l-am întrebat. „Sunt lupte acolo?"

„Nu ştiu problema", a răspuns el cu o privire încurcată, cu lacrimi în ochi.

„Ba da, ştii. Spune-mi!" Plecându-şi ochii, glasul lui de-abia se auzi când spusese şters: „E război."

Inima mea s-a prăbuşit. Un fior rece mi-a străbătut tot corpul. „O, Isuse, Te rog ocroteşte-l pe Rodney."

Gostode arăta ca moartea. El era un soldat Renamo de 19 ani care fusese trimis la noi direct din junglă, ca să preia în sarcină sistemul de comunicaţii pe care l-am ţinut ascuns în casa noastră. El L-a primit pe Isus ca Mântuitor la scurtă vreme după ce-a ajuns la noi şi Rodney l-a botezat în lacul Malawi în timpul unei excursii cu cortul la sfârşit de săptămână. Neobişnuit să trăiască în afara junglei, pentru el fiecare zi era plină de noi experienţe şi învăţa repede. Ce distracţie a fost când l-am învăţat drumurile ciudate prin oraş. Blantyre cu greu poate fi numit oraş, dar pentru cineva care a locuit aşa de mulţi ani în cele mai primitive părţi ale Africii, Blantyre este o metropolă. Exclamaţiile lui de încântare şi surpriză erau foarte amuzante. „Aaaaiii!", exclama el văzând luminile oraşului. Era obişnuit doar cu lumina lunii şi a focului unde se pregătea mâncarea. Când Rod l-a luat cu el la magazin, el s-a uitat cu uimire la manechinele din vitrină. „Wantu, wantu?" însemnând: „Individ, individ?" Acum el rostea „Aaaaiii" din alte

motive. Gostode îi era devotat lui Rod. Nu era lucru pe care să nu-l facă pentru Rod. „Tu eşti acum familia mea", spunea el. „Cred că toţi cei din familia mea sunt morţi acum din cauza războiului. Tu eşti acum tatăl meu." Zâmbetul lui îi era adresat de obicei lui Rod. Acum el stătea fără vlagă în faţa radioului, cu disperarea întipărită în toată fiinţa lui. „Trebuie să te încrezi în Isus", i-am spus. „Roagă-te. Nu pod să stai aşa aici. Trebuie să duci lupta pe plan spiritual. Luptă pentru tatăl tău."

In camera noastră, unde am frânt pâinea şi ne-am rugat împreună cu câteva ore mai devreme, am căzut în genunchi şi mi-am vărsat inima înaintea Domnului. Mă ţineam de făgăduinţa eliberării, deşi mă simţeam bolnavă în lăuntrul meu. N-avem nici o idee despre ce se întâmpla cu soţul meu. A fost avionul lui doborât? Zăcea oare el rănit undeva departe în junglă şi nu era nimeni pe-aproape să-l ajute? Ori s-a întâmplat chiar lucrul cel mai rău? Nu! Nici nu mă gândesc! Am deschis Biblia la Psalmul 34. *„Ochii Domnului sunt peste cei fără prihană si urechile hui iau aminte la strigătele lor. Când strigă cei fără prihană, Domnul îi aude si-i scapă din toate necazurile lor. De multe ori vine nenorocirea peste cel fără prihană, dar Domnul îl scoate totdeauna din ea. Toate oasele i kpăleşte ca nici unul din ele să nu i se sfărâme" (Psalm 34:15, 17, 19, 20).*

Cine poate explica glasul lui Dumnezeu, modul în care El vorbeşte prin Cuvântul Său şi îl face real, viu şi valabil pentru situaţia sau ceasul în care ne aflăm? Ştiam că Dumnezeu mi-a vorbit şi că acesta era cuvântul Lui pentru mine. Credeam că Rod se afla în siguranţă. Nu era mort, nu era rănit Şi nici unul dintre oasele lui nu era rupt. Tot restul zilei m-am agăţat de acel Cuvânt, deşi mărturisesc că au fost perioade când îndoiala se furişa şi atunci disperam, dar acel Cuvânt m-a ţinut până la sfârşit. Am alergat în camera

unde era radioul să împărtăşesc cu Gostode acea făgăduinţă. El era încă în aceeaşi postură anemică, înfrângerea fiindu-i întipărită în toată fiinţa lui din creştet până-n tălpi.

„E bine. Dumnezeu îngrijeşte de el; trebuie să continuăm să ne rugăm şi să credem", l-am îndemnat eu.

„'I prea târziu, 'i prea târziu!", se văicărea el. „îi mort, îi mort!"

„Nu, nu e mort; şi nu e prea târziu." Am luat Biblia în limba portugheză şi am căutat şi am însemnat versetele acelea pentru el. Apoi m-am rugat şi l-am pus şi pe el să se roage. „Acum citeşte aceste versete mereu şi mereu până până ajungi să le crezi", i-am ordonat. Puteam să văd cum acest mic soldat avea nevoie de un general pe lângă el şi generalul lui Dumnezeu urma să fiu.

Cu optsprezece luni în urmă Gostode nu era în stare să rostească un cuvânt în engleză. Datorită conversaţiilor cu Rod şi Dustin, datorită învăţăturilor mele şi eforturilor neobosite ale Deborei de a citi împreună cu el şi de a-l învăţa după ce venea acasă de la şcoală, el putea acum să converseze, să citească şi să scrie fără dificultate. „Tank you", a spus el. Ne-am străduit să-l învăţăm să spună „th" de la „thank you" (mulţumesc) şi în cele din urmă a reuşit, dar acum, n-a mai ştiut cum se pronunţă. De data asta nu l-am mai corectat. L-am lăsat la radio citdndu-şi Biblia. Aveam multe de făcut.

DIPLOMAŢIE, OAMENI DE STAT ŞI GUVERNATORI

Onorabilul domn Bethuel Kiplagat, Secretar permanent al Ministerului Afacerilor Externe din Kenia stătea în Bantyre într-o cameră de hotel aşteptând un telefon de la mine să-i spun că totul era în ordine şi decurgea conform programului. Acest înalt şi impunător gentleman făcuse eforturi pentru a elimina multe piedici ca să aducă negocierile în acest punct. El intrase în zonele Renamo de câteva ori pentru a vorbi cu anumiţi generali şi comandanţi ai mişcării. Scopul lui era să-i convingă de sinceritatea preşedintelui Daniel Arap Moi al Keniei care dorea să ajute la manevrele negocierii pentru pace. El s-a aventurat traversând râul Shire şi mlaştinile noaptea într-o canoe scobită, printre turmele de hipopotami. A mers kilometri întregi prin nămolul gros, fiind mâncat de viu de nori de ţânţari însetaţi de sânge. După ce a câştigat încrederea trupelor Renamo, a zburat de câteva ori din Kenia în anticiparea întâlnirii cu preşedintele Afonso Dhlakama în Malawi, urmând să-l însoţească pe preşedinte spre Kenia. De fiecare dată, încercarea a eşuat datorită scurgerii de informaţii sau datorită altor probleme, şi s-a

întors acasă fără succes. Dl. Dhlakama era considerat prea suspicios şi prea sensibil; dar evenimentele care urmează vor dovedi că suspiciunile lui nu erau neîntemeiate. De data aceasta dl. Kiplagat era sigur că toate planurile

vor decurge conform celor stabilite şi că nu se va întoarce cu mâinile goale. Reprezentanţii lui Frelimo îşi dăduseră cuvântul că nu va fi nici o problemă legată de ieşirea lui Dhlakama şi a delegaţiei sale. De fapt Frelimo a fost cel care a cerut acestei delegaţii să vină de la Gorongosa pentru a se întâlni în Kenia. Dl. Kiplagat zâmbea în sine însuşi. Nu, nu se aştepta să fie dezamăgit şi de această dată. Avea toată încrederea în Joseph deşi găsea ceva care îl nedumerea într-o oarecare măsură. De ce îi păsa atât de mult lui Joseph şi soţiei sale de oamenii din Mozambic încât erau gata să-şi rişte mereu viaţa numai ca să le predice Evanghelia? Iar acum Joseph, pilot nou şi neexperimentat, gata să îndeplinească misiunea cu avionul lui şi pe cheltuiala lui! Ei bine, misionarii erau cunoscuţi ca fiind persoane care fac lucruri ciudate. Lucrul important era că putea să aibă încredere în Joseph şi deocamdată acest lucru era de cea mai mare importanţă.

Am aştepta ca recepţionista să-mi dea legătura cu camera domnului Kiplagat. El a răspuns la primul sunet: „Deci, bună dimineaţa, draga mea. Totul e bine?" Studiind mulţi ani în străinătate accentul lui era mai degrabă englezesc decât african. „Nu, domnule." Cuvintele mi s-au oprit în gât, deşi am încercat să fac să sune bine şi să dau impresia că am mintea întreagă. „Joseph a zburat cu avionul, dar a ajuns în toiul unei lupte. A fost lansat un atac aerian la Gorongosa." „Oh, Doamne! Ce putem face?" „Rugaţi-vă", i-am spus atunci „şi ar fi bine dacă v-aţi putea folosi influenţa şi poziţia în această operaţiune pentru a protesta împotriva acestui atac."

„Dar nu poate fi adevărat, draga mea. Nu crezi că greşeşti? N-ar face ei un asemenea lucru. Doar şi-au dat cuvântul!" Dl. Kiplagat era neîncrezător. „Nu greşesc deloc, domnule. Sunt convinsă că acest lucru e un plan deliberat. încearcă să-l împiedice pe dl. Dhlakama să iasă în lumea liberă." Spuneam ce ştiam că e adevărat. Bietul domn Kiplagat era devastat. Imediat s-a oferit să vină acasă la noi ca să stea cu mine. L-am asigurat că nu era necesar şi că voi fi bine, dar curând o maşină s-a oprit la poartă; venise chiar dacă i-am spus să nu vină. Părea puţin îndoielnic, dar în momentul când a văzut expresia jalnică a lui Gostode, a ştiut că situaţia era într-adevăr foarte gravă. Se plimba încoace şi-ncolo pe covorul din sufragerie cu mâinile la spate zicând: „Oh, Doamne!" Apoi către mine „O, draga mea!" Lucrul acesta a durat o vreme după care dintr-o dată a luat hotărârea de a trece la acţiune. Cu fervoare s-a aşezat să dea o serie de telefoane, mai întâi direct preşedintelui Chissano al Mozambicului. Deşi a încercat de câteva ori, groaznicul sistem telefonic din Mozambic nu i-a putut face legătura cu Maputo. în cele din urmă a reuşit să vorbească cu unul dintre reprezentanţii lui Chissano care l-a asigurat că un asemenea atac nu a avut loc; cum se poate aşa ceva când ei

doresc să vorbească direct cu Dhlakama? Dl. Kiplagat a vorbit îndelung cu el şi în cele din urmă i-a spus omului în termeni foarte clari că nu se lasă înşelat şi că ar fi bine să dea ordin să înceteze imediat atacul. „Ştiu ce se întâmplă", i-a zis el. „Pilotul meu este acolo şi e în mare pericol. Aceasta e o încălcare a promisiunii voastre că veţi acorda liberă trecere."

în cele din urmă, bărbatul de la capătul firului a promis că va face tot ce poate. A luat legătura cu şeful armatei Frelimo din Maputo care, a negat un asemenea atac. Atacul a durat trei săptămâni de raiduri succesive la Gorongosa şi în zonele din împrejurimi. Sute de civili nevinovaţi au fost ucişi şi răniţi, iar satele lor agonizau sub cruzimea atacurilor aeriene, urmate de asaltul trupelor de infanterie. Frelimo pretindea că a avut un succes masiv în eradicarea taberelor Renamo. Adevărul era că foarte puţini soldaţi Renamo fuseseră ucişi. Ştirile de la Frelimo anunţau că, deşi preşedintele Chissano al Mozambicului şi-a arătat dispoziţia de a vorbi cu liderul rebel Dhlakama şi cu delegaţia acestuia, aceştia nici de această dată n-au venit la întâlnire. Minciuni, minciuni!

RUGACIUNE LA NIVEL ÎNALT

în biroul comisarului de poliţie a statului Malawi din oraşul lilongwe, domnul William Lunguzi, alias Marcos, se simţea foarte satisfăcut cu privire la vizita imediată a preşedintelui Renamo. Marcos era răspunzător pentru multe din incidentele care au afectat negativ Malawi prin războiul care avea loc în Mozambic. Malawi se afla într-o postură încordată şi incomodă. Ţintuită ca un deget în inima Mozambicului, nu putea să rămână neatinsă de războiul care a forţat peste un milion de refugiaţi să plece fugind peste graniţă în speranţa că vor găsi hrană şi siguranţă. Economia statului Malawi a fost serios afectată datorită încercărilor reuşite ale forţelor Renamo de a îngenunchea guvernul Frelimo prin atacuri asupra drumurilor şi a rutelor de transport pe cale ferată. Marcos era hotărât să vorbească cu domnul Dhlakama despre redeschiderea rutei Nacala pe calea ferată care lega Malawi de porcul oceanic Nacala al Mozambicului. Această rută încetase să mai funcţioneze datorită războiului, şi dacă ar fi devenit funcţională din nou, Malawi, un stat fără ieşire la mare, ar fi avut acces valabil şi vital la ocean. Importurile şi exporturile ar fi putut fi făcute mai repede şi mai eficient, Malawi economisind astfel mulţi bani. în mod ironic, în ciuda pretenţiilor puternice ale lui Chissano că guvernul era în control în Mozambic, Dhlakama era cel care avea un cuvânt de spus în acest sens. Trupele Renamo, care administrează 85% din Mozambic bucurându-se de sprijinul populaţiei, erau cei care hotărau dacă ruta de cale ferată spre Necala va fi sau nu redeschisă.

L

Zboi* într-uin cuib de viespi 145

Pretenţiile lui Chissano cum că Renamo nu era altceva decât „o mână de bandiţi" fără direcţie sau conducere pierdeau repede din credibilitate.

Da, a fost un noroc neaşteptat care l-a scos pe Joseph în calea lui. De câtva timp Lunguzi dorea să ia legătura cu Renamo, dar ca să facă lucrul acesta era destul de dificil şi nu avea aprobarea guvernului mozambican. Acesta lansase în numeroase ocazii ameninţări asupra statului Malawi şi planul de invazie în Malawi care eşuase prin moartea lui Samora Machel în octombrie 1989—preşedintele de atunci al Mozambicului—era viu în mintea celor din Malawi. Acum va urma să se întâlnească cu Dhlakama şi acest lucru urma să fie „aşa cum trebuie". El putea primi delegaţia Renamo fără frica de a fi intimidat de guvernul Frelimo. Marcos făcuse planuri înălţătoare de întâmpinare. Un detaşament de bărbaţi importanţi din securitate urmau să aştepte la aeroport gata să preia delegaţia de îndată ce Joseph ateriza cu avionul. Vehicolul de primire va urma să meargă chiar la avion aşa încât Dhlakama nu trebuia să meargă nicăieri pe jos. Şi Joseph era invitat la recepţie; Dhlakama nu voia ca Joseph să plece de lângă el, cel puţin nu acum. Când Joseph a menţionat că lui Dhlakama îi place foarte mult peştele, Marcos i-a chemat imediat pe ospătarii lui şi le-a spus să se asigure că în meniu va fi mult peşte din celebrul Malawi Chamo (un peşte delicios de apă dulce nativ în Malawi). „Dar domnule, chiar acum e o criză mare de Chambo. Nu se găseşte nici în magazine şi nici pe piaţă." „Atunci te sui în jeep, te duci la lac şi aduci câţiva", i-a ordonat el spre disperarea ospătarului. Lacul se afla la trei ore de mers cu maşina, dar ordinul e ordin. Aceasta era o ocazie importantă şi domnului Dhlakama trebuia să i se arate că Malawi îl lua în serios.

Marcos era un om ocupat. Noi avuseserăm ocazia să stăm cu el în biroul său şi l-am observat în timp ce avea o conversaţie cu alte trei persoane la trei telefoane diferite. Avea câte un telefon în fiecare mână, iar unul stătea pe biroul lui în timp ce vorbea şi dădea instrucţiuni şi în acelaşi timp păstra şi firul discuţiei cu noi. Cu această imagine în gând am sunat la sediul politiei din Lilongwe întrebându-mă cum ar fi fost primită o ştire ca aceasta într-un birou solicitat. Marcos trebuia să fie informat de schimbarea programului. Nu-l mai sunasem până acum la acest birou; aceasta era treaba lui Rod şi eu

nu eram sigură ce procedură să folosesc. „Pot vorbi cu domnul Lunguzi, vă rog?" „Aşteptaţi o clipă." Foarte puţini oameni din securitate ştiau despre întâlnirile care aveau loc. Totul era ţinut în cel mai mare secret. Trebuia să am grijă să nu dau informaţii cui nu trebuie. Domnul Lunguzi a venit la telefon Şi i-am spus ştirea cât mai pe scurt şi cât mai calm cu putinţă. (Mai târziu el i-a spus lui Rod: „După ce am terminat de vorbit cu soţia ta, m-am ridicat în

picioare acolo lângă biroul meu şi am rostit o rugăciune pentru tine." Ne puteam bine imagina cum erau toate telefoanele puse pe aşteptare, iar acest bărbat în uniforma lui, cu foarte multe decoraţii, s-a ridicat în picioare să rostească o rugăciune în stilul lui Romano-Catolic pentru Joseph. Eram impresionaţi.) Şocat de ştire, Lunguzi m-a implorat să-l fin la curent cu noutăţile. Chambo şi recepţia specială n-a fost să fie. Nu de data asta, cel puţin. Delegaţia de bun venit a fost chemată de la aeroport. O speranţă se stinsese. Am făcut un ceai pentru mine şi pentru domnul Kiplagat, care îmi uza prea repede covorul cu mersul lui agitat încoace şi-ncolo. Am adus şi nişte prăjituri de casă, însă nici unul dintre noi n-am putut mânca vreuna. Eu continuam să-l asigur că totul va fi bine. Am împărtăşit cu el câteva versete din Psalmul 91. *„Căci El va porunci îngerilor Săi să te păţească în toate căile tale. El te va acoperi cu penele hui, si te vei ascunde sub aripile."*
Domnul Kiplagat mi-a spus: „Da, da", şi mă privea cu simpatie. Totuşi în încercarea de a-l convinge pe el, credinţa mea s-a întărit mult şi eu m-am simţit mai încurajată. *A* fost bine să-l am pe domnul Kiplagat ca şi companie şi eu credeam că făceam faţă foarte bine situaţiei. Adevărul e că mă gândeam la vreun accident şi lacrimile nu îmi erau niciodată departe. Dispăream în dormitor ca să mă rog, şi o dată am intrat într-o luptă spirituală aşa de aprigă încât am văzut în mintea mea avionul explodând în văzduh şi sângele întunecând imaginea. M-am rugat şi m-am luptat, am plâns, am implorat, am crezut, m-am îndoit şi am crezut din nou. în cele din urmă ştiam că am făcut tot ce-am putut şi că n-a mai rămas nimic de făcut decât să-l las pe Rodney în mâna lui Dumnezeu. Am rostit toate rugăciunile pe care le puteam spune. Venise timpul să mă încred pur şi simplu în Dumnezeu. Nu era uşor. Să trăiesc fără Rod era un coşmar de neînchipuit. In final mi-a revenit pacea, nu din cunoaşterea cu siguranţă că am câştigat lupta spirituala prin mijlocire, ci din cunoaşterea cu siguranţă că Dumnezeu e Dumnezeu. El cunoaşte cărările noastre şi dacă noi putem să ne încredem în El în viaţă, putem cu siguranţă să ne încredem în El şi-n moarte. Viaţa noastră e în mâinile Sale şi aceasta trebuie să ne fie de ajuns.

ÎNTRE TIMP, ÎNAPOI ÎN JUNGLĂ

După ce acele câteva încercări de a ajunge în Kenia prin Malawi au eşuat, Afonso Dhlakama, preşedintele Renamo, n-a fost prea surprins de ultima încercare a lui Frelimo de a-i opri înaintarea. Era totuşi dezamăgit. A fost un lucru bun că Joseph a fost oprit să nu mai vină; de asta era foarte bucuros. Operatorii radio care lucrau pentru el au trimis un mesaj de avertizare când au auzit primele elicoptere; cel puţin Joseph urma să fie în

L

siguranţă. Marea lui îngrijorare era nu numai pentru soldaţii lui; ei s-au topit în pădure şi au găsit locuri de adăpost destul de uşor. îngrijorarea lui era pentru oameni, populaţia locală care îl iubea şi îl sprijinea. Colibele lor, ogoarele şi satele lor erau uşor reperate din văzduh, pentru că erau lângă pădure. Ei erau cei care aveau de suferit cel mai mult. Nu mai mergea în Kenia de data aceasta; îl aştepta un program încărcat. Era nevoie de el aici pentru a-şi îndeplini rolul de comandant suprem al forţelor armate. Trupele

trebuiau organizate pentru un contraatac împotriva trupelor de infanterie care urmau să fie paraşutate.
Zgomotul unui avion uşor zburând la joasă înălţime pe deasupra capului l-au adus la realitate pe Dhlakama. „Oh, nu!" Era avionul lui Joseph. Desigur că n-a primit mesajul la timp. I-a sărit inima din piept. „Prietenul meu Joseph", gemu el. S-au uitat cum avionul dispăruse în direcţia pistei, care era şi direcţia elicopterelor inamice.
Joseph era bine cunoscut de soldaţii forţelor Renamo. Numele lui devenise un fel de parolă şi el era iubit şi respectat. Devenise prieten apropiat al preşedintelui Dhlakama şi ei se întâlneau de multe ori în junglă pentru a lucra la strategiile de evanghelizare. Dhlakama sprijinea deplin lucrarea noastră pentru Evanghelie şi interesul şi ajutorul său au făcut posibile multe misiuni imposibile. Credinţa lui Joseph stârnea zâmbete în rândul oficialilor Renamo, dar câţiva dintre ei au primit mesajul şi şi-au predat viaţa lui Cristos. La masă, preşedintele se întorcea întotdeauna către Joseph cerându-i să se roage înainte de a începe să mănânce. De multe ori un diplomat străin sau un jurnalist trebuia să aştepte pană se rostea binecuvântarea înainte de a începe să mănânce. Era un lucru ciudat pentru ei să participe la aplicarea unui principiu creştin aici în junglă, când acasă, în lumea occidentală, nu se gândeau deloc la creştinism.
Uneori după masă, preşedintele îl ruga pe Joseph să-şi aducă Biblia şi să împărtăşească din Cuvânt cu el şi cu oamenii lui. Un pasaj favorit era acela privitor la izbăvirea împăratului Iosafat şi a oştirii sale. Numărul soldaţilor veniţi să lupte împotriva lui Iosafat era copleşitor: trei armate împotriva uneia, dar Dumnezeu i-a scos învingători. Ei s-au închinat Domnului, s-au smerit, şi-au pus încrederea în El şi nu în puterea lor. Ei au recunoscut că, fără ajutorul lui Dumnezeu, nu puteau câştiga lupta şi pentru că s-au smerit, Dumnezeu i-a izbăvit.
Nu e un lucru uşor ca soldaţii să se smerească. Aceşti soldaţi Renamo erau cei mai aprigi luptători, viteji şi iscusiţi în luptă. Cu siguranţă ei aveau multe succese legate de numele lor pentru a-şi permite să se gândească la faptul că sunt foarte capabili să fie învingători. Totuşi raidurile aeriene erau

foarte greu de combătut. Mai ales când erau atacate sate în care nu exista nimeni care să aibă arme. Cu siguranţă versetul 12 era potrivit momentului: *„O, Dumnezeul nostru, nu-i vei judeca Tu pe ei? Căci noi suntemfără putere înaintea acestei mari mulţimi, care înaintează împotriva noastră si nu ştim ce să facem, dar ochii noştri sunt îndreptaţi spre Tine" (2 Cronici 20:12).*
Da, Joseph era un om deosebit. El nu l-a lăsat nici chiar pe preşedintele forţelor Renamo să scape de întrebarea lui directă cu privire la poziţia sa în faţa lui Dumnezeu. Fiind Romano-Catolic, Dhlakama nu era necunoscător în ce priveşte religia. Totuşi lucrul de care era interesat Joseph nu era religia. El vorbea de o viaţă transformată prin puterea Duhului atunci când omul îl primeşte pe Isus ca Mântuitor. Dhlakama trebuia să admită că, deşi cunoştea despre Cristos, nu-L cunoştea pe Cristos; nu-L primise pe Isus în inma şi-n viaţa sa. I-au trebuit doi ani până când în cele din urmă i-a spus lui Joseph cu un zâmbet larg: „Am să-ţi spun ceva. L-am primit pe Isus ca Mântuitorul meu personal. Ştiu că El e-n inima mea." Rod a fost copleşit de bucurie la auzul acestei veşti. O serie de generali şi de oameni de vârf în armată şi-n politică, de asemenea L-au primit pe Cristos împreună cu mulţi soldaţi. Ei ştiau că Joseph îi iubea şi că purta în inimă cauza lor, dar ştiau, de asemenea, că prima lui cauză era Cristos. Dacă Joseph ar fi murit astăzi, ar fi murit pentru ambele cauze.
Rodney zâmbea uitându-se la cei doi ocrotitori ai săi. Sunetele războiului încetaseră acum, iar ei aţipiseră pe ramurile de jos ale unui copac. Complet relaxaţi, se odihneau cât mai puteau. Şansele de a dormi vor fi destul de puţine în zilele care vor urma. Dintr-o dată un grup de alergători au dat buzna din tufişuri. Preşedintele i-a trimis cu un mesaj pentru Joseph. Pentru că alergaseră mult, de-abia mai suflau. Joseph trebuia să zboare la prima ocazie ca să fie în siguranţă. „O, nu" a răspuns Joseph. „Eu am venit să-l iau pe preşedinte şi delegaţia lui şi nu plec fără ei." Uimiţi, alergătorii se

uitau unii la alţii. Ce trebuie făcut cu omul acesta alb şi încăpăţânat? Totuşi în sinea lor erau impresionaţi că el n-a sărit să prindă ocazia de a ajunge în siguranţă lăsându-i pe ceilalţi în pericol. Nu l-au putut mişca.

ÎMPRESURAŢI DE PARAMILITARI

După câtăva vreme au apărut mai mulţi alergători. Cinci au rămas pe drum şi numai doi au ajuns; ceilalţi au rămas la pândă în caz că erau urmăriţi de inamici care fuseseră deja paraşutaţi. „întreaga zonă, inclusiv pista de aterizare a fost înconjurată de trupe de infanterie care vin din ce în ce mai aproape. Curând vor ajunge aici. De asemenea, ei cheamă în ajutor avioane de luptă MiG. Trebuie să pleci acum!" Alergătorii vorbeau cu insistenţă şi

Rod ştia că într-adevăr era timpul să plece. Operatorii radio Renamo interceptaseră comunicaţiile trupelor Frelimo şi astfel aveau cunoştinţă de tactica folosită împotriva lor. Elicopterele zburau în jur, dar nu prea aproape. Era timp să pună avionul pe pistă şi să decoleze înainte de întoarcerea lor. Fiecare minut era vital. Ajungând la avion l-au descoperit de camuflajul de crengi şi au încercat să-l împingă pe pistă, dar roţile lui se tot afundau în nisip. Timpul trecea, înaintarea era dificilă, dar în cele din urmă avionul a fost pus pe pistă gata de decolare. Ce e cu zgomotul acesta? Se auzea înfricoşătoare duruitul elicei unui elicopter aflat la o oarecare distanţă! Se întorceau! Gâfâind şi opintindu-se, bărbaţii au împins din nou avionul de pe pistă la adăpostul copacilor. Ca şi dimineaţă, elicopterele zburau în cercuri destul de aproape de pista de aterizare, dar după un timp s-au îndepărtat. S-a trecut la aceeaşi procedură în vederea decolării, dar nu-ţi venea să crezi: elicopterele se întorceau din nou. Transpirând şi împingând, Rod şi soldaţii au reuşit să împingă din nou avionul de pe pistă, tocmai la timp. Era deja prea mult! După ce elicopterele au dispărut încă o dată, s-a făcut iar încercarea. De data aceasta, cu siguranţă elicopterele urmau să plece mai departe şi să nu se mai întoarcă în acelaşi loc. Avionul a fost încă o dată împins prin nisip şi acum stătea în mod periculos expus pe pistă. Rodney s-a urcat şi a deschis uşa să intre înăuntru, făcându-le semn de rămas bun prietenilor săi; a fost ţintuit în loc de un strigăt de alarmă.

„Elicoptero, elicoptero!"

„Nu poate fi adevărat", gândi Rod cu voce tare, dar era foarte adevărat.

A treia oară soldaţii au împins avionul sub cupola pomilor, cu nervii întinşi şi epuizaţi de efort, ca să nu spun mai mult. Era grav ce se întâmpla. Timpul trecea şi curând se va fi făcut prea târziu ca Rod să ajungă acasă înainte de căderea întunericului. Când elicopterele s-au îndepărtat încă o dată, Rod a luat o decizie rapidă. Va porni avionul pe când încă era pe jumătate sub copaci, îl va conduce pe pistă şi va decola cât mai repede cu putinţă. Oricât de neortodoxă părea metoda, trebuia aplicată acum ori niciodată. Pornind elicele pe când era pe jumătate sub copaci, Rod a condus avionul prin nisip Şi cu un nod în stomac şi cu o rugăciune în inimă a accelerat motoarele şi a decolat. Avionul părea că se mişcă incredibil de încet; Rod credea că cele două motoare puteau da mai mult şi avionul parcă de-abia se mişca. Elicopterele puteau apărea în orice moment şi fie că l-ar fi doborât împuşcându-l, fie îl însoţeau până la un loc de aterizare ales de ei—la Beira sau Tete—nici unul dintre aceste locuri nefiind de dorit întrucât Rod se afla pe lista de «urmăriţi" atât în Mozambic, cât şi în Zimbabwe datorită activităţilor sale cu Renamo. Neliniştea l-a făcut pe Rod să ia o decizie greşită. în dorinţa lui

de a creşte viteza, a ridicat avionul mai sus deasupra copacilor. In acest fel zborul era mult mai uşor şi mai rapid şi el se grăbea! De îndată ce a luat altitudine, Rod şi-a dat seama că a făcut o greşeală. Acum putea fi văzut de la distanţă mare. Elicopterele aveau o viteză cu mult mai mare decât Aztec-ul lui şi puteau să-l ajungă din urmă cât ai clipi. Avea un singur lucru de făcut: să corecteze greşeala în speranţa că n-a fost reperat. Noul pilot a venit într-o poziţie îndrăzneaţă de picaj revenind la orizontală chiar deasupra copacilor. Dispărând din imagine, părea ca şi când s-ar fi prăbuşit. Bună mişcare!

Era luna iulie, în miezul verii, când soarele apune devreme şi rapid în

Africa. Rod şi-a dat seama că avea o altă nevoie la fel de urgentă să mărească viteza acum. Curând va fi prea întuneric ca să vadă unde merge şi n-avea nici un instrument de navigare aeriană întrucât orientarea zborului se făcea prin vedere. Deja umbrele lungi întunecau peisajul. Spre marea lui uşurare nu apăruseră umbrele vreunor elicoptere care să zboare deasupra lui sau alături, aruncând imaginea lor ameninţătoare asupra lui. Frontiera statului Malawi nu era departe; s-a înălţat şi a trecut în teritoriul prieten cu uşurare şi mulţumire în inimă. Soarele apusese deja, ultimele raze luminând încă cerul. Nu era posibil să ajungă la Blantyre, dar putea să aterizeze pe o pistă naturală de pe traseu. Razele de un roşu profund şi auriu au ţinut în loc cortina nopţii cât să ajungă Rod la pista de la Sucoma şi să aterizeze. Desigur, nu ştia nimeni că el tocmai venise din Mozambic. Până când a oprit, a încuiat avionul şi a pornit la drum către satul apropiat Nchalo, era deja întuneric.

CREDINCIOŞIA LUI AJUNGE PÂNĂ LA CER

între timp la noi acasă, atunci când am văzut că vine noaptea, domnul Kiplagat s-a ridicat să plece: „Draga mea, îmi pare rău să plec şi să te las aşa... Crezi că vei fi bine?" „Nu vă îngrijoraţi. Voi fi bine." Era evident că speranţa de a mai primi veşti s-a spulberat o dată cu lumina zilei. Gostode a stat în zadar toată ziua în faţa radioului; în timpul nopţii nu vor fi comunicaţii radio şi desigur Rod nu putea zbura spre casă pe întuneric. L-am condus la poartă pe domnul Kiplagat trist şi îngrijorat şi m-am îndreptat spre dormitor unde mă gândeam să petrec noaptea pe genunchi în rugăciune. Când am îngenuncheat, eram de o sută de ori bucuroasă că copiii noştri erau în vizită la prietenii lor. Ar fi fost agitaţi şi afectaţi foarte puternic de evenimentele zilei. Cât de adesea speranţa noastră dispare o dată cu lumina, întunericul accentuează îndoiala şi tristeţea. Deja uitasem toate făgăduinţele credinţei şi eram convinsă că eram văduvă şi copiii mei erau orfani de-acum. Şi ei îl iubeau atât de mult pe tăticul lor! Nu mai eram atât de vitează şi de puternică şi am început să plâng lăsând o pată de lacrimi enormă pe covor.

Telefonul sună ascuţit, răzbind prin mintea mea chinuită. Nu voiam să răspund. Oricum, nu puteau fi veşti despre Rod; în junglă nu sunt telefoane. Nu voiam să vorbesc cu nimeni şi nu puteam să-mi ascund plânsul din glas şi-ar fi fost aiurea să explic motivul stării în care mă aflam. Totuşi telefonul suna şi, în cele din urmă, ezitând am ridicat receptorul.

„Alo, iubito." Era vocea lui Rod! „Unde eşti? Eşti teafăr?" am urlat uşurată. „Sunt bine, n-am nici o problemă. Sunt la Nchalo." „Vin imediat să te iau", i-am spus plângând şi mai tare când i-am auzit glasul lui iubit. „Mai bine nu veni. După cum te-aud nu mi se pare că eşti într-o stare potrivită să conduci maşina", a răspuns el. Imediat am încetat cu plânsul, asigurându-l că n-am nimic şi i-am spus c-am plecat deja. Am alergat în camera lui Gostode şi am strigat: „E O.K. Totul e O.K. Dumnezeu ne-a ascultat rugăciunile. Joseph e bine!" Stătea cu gura căscată şi cu faţa strălucind de uimire. „Ei O.K. Ei O.K.?" „Da, încearcă să porneşti radioul şi spunele prietenilor noştri că Joseph a ajuns teafăr şi nevătămat." Cu gura până la urechi şi lacrimi de bucurie în ochi Gostode a apăsat butonul radioului ca să transmită vestea cea bună. Din partea cealaltă se auzeau strigăte care spuneau că au înţeles mesajul nostru codificat. în grabă l-am sunat pe domnul Kiplagat care a ascultat uimit cum îi spuneam entuziasmată că Rod ajunsese bine. El a promis că îl va anunţa pe Marcos ca eu să pot pleca imediat. Niciodată n-am auzit un diplomat al Afacerilor Externe mai bucuros. încercând să nu conduc cu prea mare viteză pe panta abruptă a muntelui în dorinţa de a ajunge mai repede să-l iau pe Rod, am ajuns într-o oră la locul unde aştepta Rod. Apropiindu-ne de micul oraş ochii noştri scanau partea laterală a drumului unde presupuneam că va fi Rod. Iată-l! Stând în picioare, răbdător cu servieta într-o mână şi cu costumul în cealaltă, cu frunze şi resturi de crengi prinse în păr, arăta de parcă fusese târât cu spatele printre tufişuri. într-un sens fusese. Dar mie nu mi-a părut nicicând mai frumos! (Nici nu mi-a trecut prin gând să-l întreb despre prăjitura cu ciocolată.)

O săptămână mai târziu telefonul a început să sune la ora 6:00 dimineaţa şi a continuat să sune toată ziua. Prietenii şi asociaţii erau nerăbdători să afle ce e cu ştirea difuzată la Maputo. Era anunţată o mare victorie a lui Frelimo împotriva forţelor Renamo în zona sediului lor de la Gorongosa. Se spunea că au fost şterse de pe faţa pământului mari tabere militare şi sute de soldaţi Renamo au fost ucişi. Pentru a-şi încununa aşa-zisul succes, susţineau că avionul preşedintelui Renamo pilotat de ajutorul său personal a fost doborât. Dacă ar fi fost adevărat ar fi fost într-adevăr o victorie pentru F şi s-au umflat în pene foarte tare.

Dar desigur ştirea era falsă înscriindu-se în tipicul propagandei folosite pentru a-i face pe mozambicani să creadă că forţele Renamo au fost înfrânte. Da, unele tabere Renamo mai mici au fost atinse, dar soldaţii Renamo fuseseră evacuaţi din ele! Forţele Renamo nu suferiseră pierderi importante, dar sute de civili fuseseră omorâţi şi distrugerea satelor lor era reală. Nu soldaţii Renamo, ci civilii au fost măcelăriţi. Cât despre avion, putem doar să presupunem că Rod fusese văzut când a făcut manevra aceea de picaj şi ei au crezut că avionul s-a prăbuşit şi s-au folosit de ocazie pentru a pretinde victoria: o realizare incredibilă—de a dobori avionul preşedintelui forţelor Renamo. Habar nu aveau că preşedintele Renamo nici nu avea avion; şi nici nu le trecea prin minte că avionul, proprietate personală fusese condus de un pilot particular cu simpla misiune de a promova pacea în timp ce era foarte clar că ei erau încă în război.

Ce bucurie să-l avem pe Rodney în siguranţă acasă. „îmi pare rău de prăjitură", s-a scuzat el. „Ce prăjitură? Cui îi mai pasă de prăjitură!" Nu cred că a ajuns la gunoi, ci probabil s-au bucurat de ea cei doi soldaţi care stătuseră în copacul acela.

Domnul Kiplagat s-a întors cu mâinile goale în Kenia având multe să-i spună preşedintelui Daniel Arap Moi despre comportamentul necinstit al guvernului şi forţelor Frelimo. înainte de a pleca a petrecut ceva timp cu Rod încercând să pună la cale o nouă strategie pentru aducerea preşedintelui Renamo şi a delegaţiei sale în Kenia.

Nu va fi uşor şi Dhlakama poate fi foarte circumspect acum, dar ei nu vor renunţa să încerce. Nu ştiam atunci că, în ciuda multor eforturi şi după ce, în cele din urmă, l-am scos pe Dhlakama din Mozambic, vor mai fi trei ani până la semnarea Acordului de Pace de la Roma şi încă doi ani până la primele alegeri democratice în Mozambic. Dar până atunci mai aveam de trecut prin experienţe de viaţă favorabile, minunate, triste şi îngrozitoare.

Extras din cartea „Mozambic, Rezistenţă şi Libertate" de David Hoile.

După %ece ani de negare atât a existenţei, cât şi a legitimităţii mişcării de opoziţie democratică din Mozambic, guvernul mo^ambican a început să exploreze căi spre o negociere. Bisericile mo^ambicane atât cele protestante, cât şi cele catolice, de câţiva ani de %ile se pronunţaseră în favoarea dialogului dintre Frelimo şi Renamo. Trebuie făcută observaţia că aceste chemări la dialog au fost refulate vehement de guvernul din vremea aceea, episcopii catolici fiind etichetaţi „apostoli ai trădării." Sinceritatea lui Frelimo în procesul de negociere era cumva pusă la îndoială datorită încercării mărturisite de a-l ucide pe liderul Renamo Dhlakama şi delegaţia de pace a forţelor Renamo în timp ce aşteptau să plece din Mozambic la Nairobi pentru o întâlnire de negociere a păcii. (Acesta a fost atacul în care a fost surprins Rodney când a zburat să aducă delegaţia de pace.)

PEŞTERA ADULAM

Peştera Adulam era un loc în pustie unde David se ascunsese împreună cu oamenii lui când împăratul Saul îi urmărea. în 1 Samuel 22:2 citim cum cei ce se aflau în nevoie sau în necazuri s-au adunat în jurul lui David. Cu fiecare săptămână ce trecea, casa noastră devenea o ascunzătoare şi un punct de întâlnire. Biroului nostru de-acasă i-am pus porecla „Peştera

Adulam."
Dhlakama trebuia scos din Mozambic pe altă cale. Să zboare cineva cu avionul în Mozambic era pur şi simplu imposibil pentru o vreme. Dhlakama s-a mutat din sediul de la Gorongosa într-un loc ascuns foarte aproape de frontiera statului Malawi. Dacă voia cineva să vorbească cu el, trebuia să meargă acolo. Rod făcea de câteva ori pe săptămână drumul acela lung coborând pe partea abruptă a muntelui către Valea Shire şi urcând apoi pe munte până la Chichidi. De acolo mergea puţin pe jos până trecea frontiera şi apoi mai era o oră de mers pe jos în statul Mozambic până ajungea la tabără. Când nu era lună, acest drum era foarte greu de parcurs.
Mozambicul devenea pe zi ce trece subiectul cel mai important al buletinelor de ştiri. Nu mai trebuia să încercăm să-i convingem pe jurnalişti şi pe politicieni să viziteze zonele Renamo căci ei voiau să vină. Veneau din SUA, Marea Britanie, Italia, Portugalia, Germania, Kenia şi Africa de Sud. Eram ocupaţi şi operaţiunile erau încă dificile. Anumite departamente ale armatei şi poliţiei îşi asumaseră sarcina de a opri activitatea despre care auziseră zvonuri. Unii oficiali erau prieteni cu Frelimo şi s-au angajat să elimine orice influenţă a forţelor Renamo în Malawi. Acest lucru făcea ca ceea ce lucram noi să fie nu numai dificil, ci şi periculos.
Tabăra nou înfiinţată unde se afla acum sediul, avea ca hrană doar mâncare de porumb. Noi făcuserăm planuri să aducem un grup mare şi Dhlakama, căruia i-ar fi plăcut să le ofere vizitatorilor săi o masă decentă, ne-a trimis un mesaj: „Te rog, prietene. Ştii că n-avem mâncare bună pe care s-o putem oferi acestor vizitatori. Trebuie să ne aduci câteva găini ca să le

putem arăta ospitalitatea noastră." Am mers la piaţă şi am cumpărat 24 de găini cârâitoare. Le-am pus în spatele remorcii şi au pornit la drum în noapte împreună cu Rod, cu reporterii britanici de la The Times, The Independent şi The Guardian, şi alţi câţiva.
Echipa s-a întors în zori cu misiunea neîndeplinită. Când au ajuns la punctul de întâlnire, ghidul care trebuia să-i conducă nu era acolo. Au aşteptat pufin, apoi a trebuit să se întoarcă. Noi am cerut o explicaţie prin radio: „îmi pare rău, prietene", ne-a venit răspunsul, „am avut nişte probleme, te rog, încearcă din nou în această seară." Grupul s-a dus la hotel să-şi recupereze somnul pierdut în timpul nopţii, iar Rod a petrecut ziua făcându-şi treaba lui, dormind doar două ore după amiază. In acea noapte grupul s-a dus din nou împreună cu găinile. Nu mi-a venit să cred când i-am văzut în zori întorşi din nou. „Ghidul nostru era acolo, dar voi nu l-aţi văzut. Te rog, prietene, trebuie să încercaţi din nou la noapte", veni răspunsul. Nu mai e nevoie să spun cât de nemulţumiţi au fost jurnaliştii, dar au fost de acord să mai încerce o dată. Au pornit pentru a treia oară, toţi fiind puţin mai obosiţi şi găinile mult mai tăcute decât la prima încercare.
Când au ajuns la graniţă, Rod s-a simţit neliniştit şi a întors jeep-ul gata să pornească în trombă. Dintr-o dată au apărut douăzeci de bărbaţi, înarmaţi cu ciomege şi cuţite, alergând pe drum şi strigând cât îi ţinea gura. Au venit în faţa jeep-ului agitând ciomegele pe la ferestre şi încercau să deschidă uşile. Şocaţi, oamenii din maşină au ridicat geamurile şi au încuiat uşile. Rod a apăsat pe accelerator şi bărbaţii aceia au sărit la o parte din drum. A fost o experienţă înspăimântătoare pentru vizitatori.
Când i-am auzit că s-au întors din nou, gemeam. A venit un mesaj de implorare din partea lui Dhlakama. „Prietenul meu Joseph. Trebuie să-i convingi pe jurnalişti să vină încă o dată. Am declaraţii importante de făcut pentru media. Seara trecută ghidul nostru a fost prins şi bătut de nişte oameni din Malawi care aveau sarcina să-i prindă pe cei ce treceau frontiera. De aceea n-a fost acolo să se întâlnească cu voi. Acum, însă, avem un alt loc de întâlnire." Şi ne-a dat instrucţiuni pentru noul loc de întâlnire.
„Nu mai mergem. Nu mai vrem să avem de-a face cu sălbaticii aceia. Nu ştiam că în Africa mai există încă astfel de sălbatici! Junaliştii se saturaseră.
„Trebuie să vă îndepliniţi misiunea", le-a zis Rod. „Dacă plecaţi acum,

veţi veni voi iarăşi, altă dată."
„Mai încercăm o singură dată... dar lăsaţi nenorocitele alea de găini acasă."
Ce-a de-a patra încercare a mers ca-n brânză. Ghidul era la locul de întâlnire. Era Gulai. El i-a arătat lui Rod semnele rămase în urma bătăii

încasate. „No problem!" le-a spus el zâmbind larg. Uriaşul a reuşit să se elibereze din mâinile atacatorilor fără ca aceştia să-l fi burduşit prea tare. Rod **a** trecut graniţa împreună cu grupul şi i-a lăsat pe toţi pe mâini sigure în tabără, unde au fost întâmpinaţi cu entuziasm. în zori am răsuflat uşurată văzându-l numai pe Rod coborând din maşină. Misiune îndeplinită.
După câteva zile Rod a adunat grupul din nou, dar de data aceasta fără nici un incident. Citind mai târziu câteva reportaje din ziar **am fost dezamăgiţi să citim mai mult despre dificultăţile şi peripeţiile jurnaliştilor şi ale malawienilor jefuitori, cu ciomege şi cuţite, şi mai puţin despre lucrurile importante care erau necesar să fie publicate!**

AMBUSCADA

La scurtă vreme după aceste escapade, am fost atacaţi de patru ori pe acelaşi drum. Rod şi prietenul nostru Tim Salmon, au fost în Mozambic împreună cu un grup pentru câteva zile, iar eu primisem sarcina de **a-i** aduce acasă de la frontieră. Fiind din fire o persoană care se culcă devreme şi se scoală devreme, o noapte nedormită era o problemă majoră pentru mine. Trebuia să calculez călătoria în aşa fel încât să ajung la locul de întâlnire la miezul nopţii. Rod şi Tim mă aşteptau acolo aşa că nu trebuia să parchez acolo singură deloc. Am mers încet cu maşina timp de patru ore; eram puţin neliniştită cum voi trece peste podeţul îngust amplasat peste un şanţ adânc de aproape doi metri. Nici nu era un pod în adevăratul sens al cuvântului. Erau doi stâlpi pe care erau aruncate câteva scânduri bătute în cuie.
„Priveşte drept pe pod, apasă acceleraţia şi du-te", mi-a spus Rod. Era un podeţ scurt, aşa că nu era chiar greu de trecut. Cu farurile luminând scândurile podeţului am trecut dincolo ca fulgerul. Dându-mi seama că am ajuns prea devreme, am parcat lângă un pâlc de copaci şi am încuiat uşile. Am auzit paşi alergând şi voci vorbind tare. Rod şi Tim n-ar fi făcut atâta gălăgie; ce să însemne aceasta? Nişte feţe au apărut la ferestrele maşinii şi nişte mâini încercau să deschidă uşile. „Pleacă de-aici!", am auzit vocea lui Rod în dialect african. Surprins, omul s-a întors, timp suficient ca eu să deschid uşa Şi Rod să sară în maşină. Rod **a** avut un sentiment de nelinişte şi a luat-o înaintea celorlalţi ca să se asigure că eu n-aveam probleme. Ce bucuroasă eram să-l văd. Am mers puţin cu maşina şi i-am luat pe Tim şi pe ceilalţi şi am pornit spre casă cât am putut de repede.
Fără să ştiu, în timp ce mergeam cu maşina de-a lungul munţilor pentru [a]-i ridica pe cei din grup, s-au format ambuscade pe drum în urma mea pentru călătoria de întoarcere. Prima a fost chiar după o curbă: rostogoliseră pietre mari care blocau drumul. Slăvit fie Domnul pentru maşina bună

cu tracţiune pe patru roţi pe care-o aveam. Rod a trecut de-a dreptul peste pietre. într-un alt loc erau nişte buşteni de-a curmezişul drumului. Toyota noastră a trecut şi peste ei. Apoi, un pom mare cu frunze şi cu crengile în sus era chiar în drum; cumva am navigat şi peste acesta; mă rugam în alte limbi cu voce tare tot drumul. Apoi, după acel copac urma podeţul. Jumătate din scânduri fuseseră luate. Cum să mai treci? „Ţinep-vă bine!", a spus Rod. „Trecem." Aş fi vrut să mă opun, dar n-am avut timp. Rod a îndreptat roata dreaptă spre stâlpul fără scânduri şi roata stângă spre stâlpul cu scânduri. Era ca mersul pe frânghie, dar prin harul lui Dumnezeu am trecut. Au mai fost de asemenea puse în drum şi cuie mari ca să ne găurească roţile, dar unul dintre pastorii unei biserici din împrejurimi unde predicaserăm, i-a văzut pe cei ce le-au pus şi s-a dus să le ia după ce au plecat atacatorii să-şi vadă încontinuare de sarcină. Nici nu mai ştim numărul multelor călătorii către frontieră pe care l-am făcut cu jeep-ul acela.
Mesajele şi vizitatorii din Kenia şi alţii au continuat să încerce să-l

convingă pe Dhlakama să vină în Kenia pentru discuţii. Răspunsul era „Nu", dar a căzut de acord să trimită doi reprezentanţi Renamo, pe Vincent Ululu şi Râul Domingos. Ei urmau să meargă în Kenia să se întâlnească cu reprezentanţii partidelor care doreau să ajute Mozambicul în procesul de pace. Azi amândoi, Râul Domingos şi Vincent Ululu sunt parlamentari. Pe vremea când se ascundeau în casa noastră lucrul acesta era greu de imaginat. Rod i-a adus când era noapte şi i-am găzduit în camera noastră de oaspeţi. Vincent vorbea limba engleză; Râul, nici un cuvânt. Totuşi el era hotărât să înveţe şi ne-a uimit cât de repede a ajuns să stăpânească limba engleză. De multe ori când se aflau în trecere, veneau să stea cu noi. Jucau jocuri de societate cu copiii şi ne distram de minune împreună. Râul era unul dintre cei mai buni studenţi pe care i-am întâlnit. El întotdeauna întreba lucruri referitoare la cultura engleză şi la modul corect în care trebuie făcute lucrurile. Pentru cineva care a trăit în junglă atâta timp şi a slujit ca unul dintre generalii importanţi, acest lucru putea fi cu totul neinteresant, dar el era dornic de cunoaştere şi absorbea cât de mult şi de repede putea. De multe ori Rod stătea cu ei în jurul unui foc în pădure, glumind despre ziua când vor sta la masă într-o zi cu Joseph şi familia lui. De asemenea, glumeau despre ziua în care vom servi masa împreună în Maputo, în capitală. Acest vise păreau prea îndrăzneţe la început, dar amândouă s-au împlinit.

Am pierdut numărătoarea mozambicanilor de orice rang şi categorie care au stat în casa noastră. Unii mesageri erau cu totul necivilizaţi, nu mâncaseră niciodată la o masă şi nu se culcaseră în vreun pat până atunci. Am

L

descoperit că n-au dormit în pat şi cuverturile erau mototolite căci s-au învelit în ele ca un cârnaţ şi au dormit pe podea aşa cum dormeau acasă. Patul era prea înalt—se temeau că vor cădea din el şi se vor lovi! Nu ştiam niciodată pe cine şi câte persoane va aduce Rod acasă noaptea sau în zori. Când apăreau prieteni de-ai noştri pe neaşteptate, se făcea multă agitaţie ca să le facem loc. Cum să le explicăm prezenţa acelor oameni vorbitori de africano-portugheză într-o ţară în care nu se vorbeşte portugheza? Unii erau din regiuni în care încă n-am putut pătrunde cu Evanghelia. Era fascinant să vorbim cu ei şi să-i întrebăm referitor la viaţa şi obiceiurile din poporul lor. „Isus?" „Nu, nu ştiau nimic depre Isus" Folosindu-ne de Gostode în calitate de traducător şi evanghelist, am împărtăşit Evanghelia cu toţi care treceau pe la uşa noastră. Seara le puneam să vadă filmul *Isus.*

Pe măsură ce creştea importanţa discuţiilor şi călătoriilor din Malawi, anumite femei aparţinând forţelor Renamo au început şi ele să călătorească. Ele erau secretarele lui Râul, Vincent şi ale altor personalităţi. Tammy se scula dimineaţa şi dădea de câte o fată sau două care dormiseră în cameră cu ea. Era aşa de dulce atunci, şi cu generozitate le dăruia acestor fete care urmau să se urce într-un avion pe un aeroport internaţional şi erau atât de dezbrăcate, din hainele şi pantofii ei. Au fost câţiva ani interesanţi pe care n-am fi vrut să-i pierdem.

ÎN SFÂRŞIT ÎN KENIA!

Domnul Kiplagat s-a întors cu propuneri noi din partea guvernului kenian. Preşedintele Arap Moi îl îndemna pe Dhlakama să nu-şi amâne venirea lui personală în Kenia. Rod împreună cu mine l-am însoţit în vizita lui la Dhlakama. Până să mergem noi, Lunguzi i-a retras pe unii dintre oamenii lui şi am putut trece graniţa fără dificultate. Oamenii erau prietenoşi şi ne făceau semne cu mâna când treceam pe lângă ei. Ne simţeam bine. Era un timp foarte frumos; se scria istoria şi noi făceam parte din ea, predicându-L pe Isus cu orice prilej. Domnul Kiplagat era un om de stat

minunat şi noi am învăţat multe de la el în timpul discuţiilor personale, cât şi în timpul celor oficiale cu Dhlakama. El ne-a fost recunoscător pentru ajutorul ce i l-am dat şi pentru angajamentul nostru în procesul de pace. După câteva vizite, Dhlakama a căzut de acord în cele din urmă să meargă la Blantyre şi să ia avionul către Nairobi. Eram cu totii încântaţi. Serviciile securităţii din Malawi au convenit să ajute la transportul domnului Dhlakama, a soţiei lui şi a celor trei copii, precum şi a delegaţiei la Blantyre. Acest lucru urma să se facă noaptea, ca şi călătoriile pe care le facuserăm noi, dar cu mai multe măsuri de siguranţă. Două maşini de poliţie

au pornit către graniţă, Rod venind în urma lor cu jeep-ul la insistenţa lui Dhlakama. Această idee a fost foarte bună pentru că ambele maşini ale poliţiei s-au defectat şi Rod a ajutat la repararea lor pe drum. In cele din urmă, familia Dhlakama a fost tranferată în maşina noastră şi am dus-o într-un loc sigur în Blantyre. In ziua următoare o delegaţie specială ne-a primit la sediul poliţiei de lângă Lacul Malawi, chiar lângă clubul Makacola. Era un lucru cu totul caraghios! Ne separa doar un gard de cei care-şi făceau vacanţa pe plaja clubului Makacola. Noi fuseserăm de câteva ori de cealaltă parte a gardului în timpul pauzelor de sfârşit de săptămână, dar cine s-ar fi gândit că ne vom întreţine cu demnitarii în această parte închisă publicului. In cele din urmă toţi am mâncat Chambo.

Când delegaţia Renamo a ajuns cu bine în Kenia am fost peste măsură de încântaţi. De când lucram cu toţi pentru acest scop şi cu ce preţ! Era sigur de-acum că nu mai e mult şi se va sfârşi îngrozitorul război din Mozambic. Era, de fapt cu doi ani înainte de semnarea Acordului de Pace de la Roma şi a acordului de încetare a focului.

BINECUVÂNTAREA ÎN FAMILIE

Am avut o surpriză minunată care ne aştepta în familie. Pentru eforturile şi sacrificiile noastre de a facilita discuţiile preliminare pentru pace, preşedintele Moi al Keniei a dorit să-şi exprime aprecierea într-un mod deosebit. Am primit paisprezece zile de vacanţă la un hotel de cinci stele din Kenia, cu toate cheltuielile plătite plus bani de buzunar, totul fiind plătit de guvernul Keniei. Era uimitor. I-am telefonat mamei în Zambia: „Ia primul avion spre Blantyre căci vei merge cu noi în Kenia!" Nu-i venea să-şi creadă urechilor, dar s-a pregătit imediat. Copiii parcă ajunseseră pe lună. Nu mai avuseserăm o vacanţă de ani de zile. Era tot ce-am fi putut spera.

La ajungerea noastră pe aeroportul din Nairobi, am fost conduşi prin sectorul VIP, toate formalităţile fiind deja făcute pentru noi şi ni s-a arătat sala de aşteptare pentru VIP-uri. Dusrin era foarte amuzant. Deşi cel mai tăcut membru al familiei, el era capabil să recunoască un lucru bun, atunci când îl întâlnea. S-a întins pe sofa, servindu-se cu bomboane de mentă de pe masă, a comandat cafea şi a pornit televizorul. Noi n-aveam televizor acasă, dar el se comporta de parcă toate lucrurile acelea erau lucruri obişnuite de fiecare zi pentru el. După un timp am fost conduşi la o limuzină neagră care ne aştepta. Acum ochii lui Dustin străluceau şi mai tare. Şoferul ne-a lăsat la hotelul Pan Africa şi cineva de la Ministerul Afacerilor Externe nea condus până la uşa apartamentului nostru. In dimineaţa următoare începea programul călătoriilor pe care urma să le facem. Am vizitat

sanctuarele jocurilor Amboseli şi Nankuru. Erau magnifice. Apoi am petrecut zece zile la hotelul Doi Peşti pe coasta Mombasa. Am primit un cârd special cu care puteam să dăm telefon ca să vină o maşină să ne ducă la orice punct turistic pe care doream să-l vizităm. N-am plătit nimic în plus. Cât de mult ne-am bucurat să fim cu toată familia împreună pe plajă, privind peisajul, mâncând, jucându-ne, înotând şi lenevind. Am mâncat mâncare oceanică şi tot felul de specialităţi pe care nu ni le permiteam acasă. „Aceasta este răsplata voastră pentru că aţi trăit aşa de multă vreme numai cu macaroane", le-am spus copiilor. Era cu totul diferit de greutăţile şi disconfortul călătoriilor prin junglă şi de lipsurile pe care le aveam atât de des

acasă.
La sfârşitul vacanţei noastre ne-am dus înapoi la Nairobi şi ne-am întâlnit cu domnul Kiplagat, Dhlakama, Râul, Vincent şi alţii. Am mâncat împreună cu ei în restaurantul hotelului, cu totul diferit de focul de tabără din junglă. Faptul că eram măguliţi de aceşti oameni eleganţi... dintre care pe unii îi ascunseserăm în Peştera Adulam, i-au făcut pe copii să se simtă foarte importanţi. Peştera Adulam era goală pentru că o vreme ne bucuram de luxul unui hotel de cinci stele. A fost darul lui Dumnezeu pentru noi, mai ales pentru copiii noştri care, având părinţi misionari şi atât de ciudaţi uneori, n-au avut o viaţă uşoară!

^

Opt

REGIUNI ÎNDEPĂRTATE INTERZISE

PĂDUREA GORONGOSA

Rucsacul meu strâns legat, cutiile cu Biblii şi literatură creştină stăteau stivuite pe verandă lângă perete împreună cu bagajele cu îmbrăcăminte, săpun şi alte daruri pentru creştinii din Mozambicul rural.
„Gata?" Rodney şi-apus mâna pe umărul meu. Bagajul meu era gata, dar eu eram gata? M-am simţit foarte nesigură cât timp am încărcat camioneta şi am pornit către aeroport. „Probabil mă simt aşa datorită experienţelor pe care le-a avut Rod ieri la râul Zambezi", îmi spuneam. Pentru mine cea mai dificilă partea a unei călătorii misionare într-o zonă pericuoasă, o constituie plecarea de-acasă, dar astăzi mi se părea mai mult decât obişnuită. Copiii erau la şcoală; Rodney urma să-i ia după amiază după ce mă ducea cu avionul la Gorongosa. Multă vreme copiiii n-au ştiut că noi aveam activitate misionară în Mozambic. întreaga misiune era atât de delicată încât, cu cât ştiau mai puţin, cu atât mai bine era pentru ei. Ei credeau că mergeam cu avionul la una dintre taberele de refugiaţi din partea de sud a statului Malawi şi că eu voi rămâne acolo, aşa cum adesea tăcuserăm şi până-acum. Cu timpul le-am spus şi lor. Reacţia lui Dustin a fost: „Tari, când pot să merg şi eu?" Nu le-am spus nimic despre pericolele misiunii, ci le-am spus pur şi simplu cui trebuie să dea telefon dacă întârziem şi nu ne întoarcem la timp. Acestea erau planurile pentru situaţii neprevăzute făcute împreună cu un prieten, în caz că ceva nu va fi mers cum trebuie şi nu ne întorceam. Oribil gând.
Parcând camioneta lângă avionul nostru pentru a face mai uşoară încărcarea, timp în care avionul era alimentat cu combustibil, am citit Psalmul 91. Acest psalm a devenit deviza noastră şi eu aveam nevoie de reasigurare. Când personalul aeroportului a plecat, eu i-am spus: „Arată-mi gaura de la glonţ." Ne-am aplecat sub burta avionului şi am văzut-o. O gaură mică, frumoasă. „Lasă-mă să văd pe unde a străpuns în interior." Rod a tras covorul şi a lăsat să se vadă gaura, nu aşa de frumoasă pe partea aceasta, metalul

strălucind pe colţurile zdrenţuite ale marginilor găurii. Parcă aveam un nod în stomac şi doream să nu fi cerut să văd gaura aceea, care era chiar în spatele scaunului meu.

Motorul a pornit şi ne-am apropiat de viteza de decolare. „O, Doamne adu-l pe Rod în siguranţă pe această pistă astăzi." După cincisprezece minute eram într-adevăr înapoi pe aceeaşi pistă. Un plafon greu de nori de-a lungul munţilor blocase complet trecerea noastră făcând călătoria imposibilă. Nu ştiam dacă trebuie să mă simt uşurată sau dezamăgită. Trecusem cea mai grea parte, plecarea, dar acum trebuia să trec pe aici din nou ziua următoare.

Dimineaţa s-a ivit strălucitoare şi senină. Eram încântată şi mă întrebam cum de am îngăduit ieri ca frica să-mi înnoureze mintea. Am plutit peste lanţul de munţi şi peste graniţă. Diferenţa dintre Malawi şi Mozambic se vede foarte bine din văzduh. Poţi să urmăreşti linia frontierei cu ochiul liber doar văzând diversitatea reliefului. Malawi, o ţară mică, dar foarte populată, cultivă aproape fiecare centimetru de pământ. Mozambicul este vast, kilometri şi kilometri de vegetaţie cu zone puţin populate, savană şi zone împădurite. Odată trecuţi peste graniţă, Rodney a coborât avionul la 5—7 metri deasupra copacilor ca să nu fie văzut şi auzit de departe. Astfel orice patrulă de teren era luată pe nepregătite şi până să încerce cineva să tragă, eram departe de mult. Totuşi nu era aşa de uşor la râul Zambezi întrucât întinderea mare de nisip de pe maluri oferea un câmp vizual neîntrerupt oricui ştie ce caută şi aşteaptă. Rodney mi-a arătat anumite repere şi ne-am minunat să vedem locuri în care fuseserăm pe jos. Ne gândeam că, de fapt, trecuserăm cu piciorul lanţul de munţi. Nu-i de mirare că mi-am pierdut unghiile de la degetele mari de la picior din cauză că presam cu degetul în pantof ore întregi pe panta abruptă. Am văzut locul unde am mers pe jos prin savana cu copaci fără să vedem măcar o singură colibă sau o persoană ziua întreagă şi unde, în cele din urmă am ajuns la un sat noaptea târziu, unde am primit apă şi am putut să ne întindem rogojinile ca să ne odihnim. Amintirile năpădeau în mintea noastră, dar nu era timp să le dăm atenţie. Prezentul era cu mult mai important decât trecutul. Cum visam atunci şi râdeam şi glumeam la gândul că într-o zi vom avea avionul nostru şi nu vom mai merge atâta pe jos. Era un vis imposibil care s-a împlinit glorios. Ce bucurie să poţi tranforma două săptămâni de mers pe jos într-o oră şi cincisprezece minute de zbor!

Apropiindu-ne de râul Zambezi ne-am amintit de canoele scobite în care trecuserăm râul cu câteva luni în urmă. Astăzi în loc să vâslim ca să ducem Bibliile evitând hipopotamii, zburam ducând Bibliile, gata să evităm *f*Aoza*Y\[?\c.* — Dincolo de umbrei
alte pericole: eventualele gloanţe. De la câţiva metri înălţime hipopotamii păreau mulţumiţi şi nepericuloşi. Nu departe de râu era un sat unde locuia „prietena mea, vrăjitoarea." Le-am făcut cu mâna oamenilor care stăteau sub copaci. Unii dintre ei au făcut şi ei cu mâna ca răspuns, fiind obişnuiţi să vadă avionul albastru; Rodney zburase de multe ori pe acolo. La început oamenii se împrăştiau căutând adăpost la primul sunet al avionului, temându-se de bombardierele lui Frelimo şi ale forţelor din Zimbabwe. Deşi habar n-aveau cine se afla în avionul albastru, au învăţat că acesta nu poartă nici o ameninţare şi răspundeau salutului nostru de la fereastra avionului. Cu cât intram mai în interior, emoţia îmi cuprindea inima. Ce dragoste a sădit Dumnezeu în lăuntrul fiinţei noastre pentru aceşti oameni! Ne rugam şi mijloceam ca sufletele lor să fie mântuite, pentru ca slava lui Dumnezeu să se arate în aceste sate, ca oamenii să-L cunoască pe Isus. Ne-am rugat pentru satele de sub noi, ca să le putem vizita în viitorul apropiat cu motocicleta şi pe jos, de la poziţia centrală mai apropiată a pistei din pădurea de lângă Muntele Gorongosa. **Rugăciunea pregăteşte calea înaintea noastră,** împărăţia lui Dumnezeu este în lăuntrul nostru. Forţele spirituale ale răutăţii au fugit înainte de mijlocirea noastră căci noi am împrăştiat forţele vrăjmaşe şi le-am spulberat căpeteniile, zdrobind întăriturile puterilor întunericului. Păzea diavole! Venim împotriva ta!

„Am ajuns." Rod a pilotat cu îndemânare avionul într-un cerc strâns.

„Am ajuns? Nu văd nimic." M-am străduit să văd pista, însă n-am văzut altceva decât pădurea de sub noi. Dacă Rod trecea pe lângă pistă şi zbura

puţin prea departe ne-am fi trezit deasupra unei poziţii de-a lui Frelimo. Timpul şi acurateţea erau de o importanţă crucială. Fără a avea echipament sofisticat de navigare, erau necesare un uimitor simţ al direcţiei şi un calcul meticulos. Rodney le avea pe amândouă şi după ce a lăsat în jos avionul am putut vedea o fâşie maronie de pământ. Mai degrabă semăna cu o cărare prin pădure pentru motociclete, decât cu o pistă de aterizare. Fără dispozitive care arată direcţia vântului, trebuia să-ţi dai seama de aceasta observând frunzele copacilor. Mi-am ţinut respiraţia, am mijit ochii şi am simţit că stomacul mi-a coborât în pantofi. Avionul s-a lăsat peste marginea copacilor atingând pământul cu aproape un metru de fiecare parte a aripilor, atât de îngustă era pista de aterizare.
Soldaţii Renamo ne-au întâmpinat cu entuziasm. Pentru a nu pierde timpul şi a nu lăsa avionul expus pe pistă, soldaţii au descărcat imediat bagajul, ducând totul sub copaci. Rod lăsase elicele să se mişte şi abia am avut timp să ne luăm rămas bun. A fost bine aşa pentru că mă simţeam puţin tristă. Motoarele perechi au ridicat cu putere avionul după un rulaj scurt într-un
..
ni îndepărtate interzise 163
nor de praf pentru a începe călătoria de o oră şi cincisprezece minute spre casă. „Să zbori cu bine iubitule. Du-l Doamne în siguranţă acasă!"
DOAMNA SINGURA ŞI SOLDAŢII
Soldaţii au întins o paraşută veche pe pământ ca să mă aşez pe ea. Soldaţii din Zimbabwe folosiseră această paraşută în timpul multelor atacuri aeriene când erau paraşutate trupe după bombardări. Renamo a reuşit să captureze multe lucruri care au venit o dată cu trupele străine. Era ironic; o doamnă din Zimbabwe stătea împreună cu un grup de soldaţi pe o paraşută pusă la dispoziţie de preşedintele Mugabe.
Pădurea Gorongosa este incredibil de frumoasă cu o mare varietate de copaci magnifici. Acest lemn preţios a fost ferit în războiul care împiedica societăţile de cherestea să vină să exploateze pădurea naturală. Păsările cân-, tau şi zburau dintr-un copac într-altul. Veveriţele de un roşu închis cu cozile stufoase săreau pe crengi. Mă minunam de frumuseţea şi sălbăticia împrejurimilor acestei lumi diferite.
Vocile pe care le auzeam la emiţătorul radio ce păstra legătura cu tabăra principală i-au informat pe soldaţi că venea o motocicletă să mă ia. In timp ce aşteptam citeam în Biblia mea de buzunar şi nu după multă vreme am auzit sunetul unuia dintre vehicolele Renamo. Nu puteam discerne din ce parte vine, căci erau cărări care duceau în toate direcţiile. La un moment dat sunetul venea din faţa mea, apoi a dispărut şi după un timp l-am auzit din spate. După ce l-am mai auzit o vreme, iată motocicleta a oprit în faţa mea. Un militar îmbrăcat în uniformă, desigur de rang superior, a descălecat când ceilalţi soldaţi l-au salutat bătând pasul milităresc. El a dat ordine ca lucrurile mele să fie duse imediat la tabăra principală şi a înaintat oficial spre mine, salutându-mă cu o strângere de mână oficială. Tocmai mă întâlnisem cu generalul Mateus Nyangomo în salvarea vieţii căruia am jucat un rol important nu peste multă vreme. El urma să devină unul dintre cele mai bine cunoscute nume în Mozambic. Desigur noi nu ştiam nimic atunci.
Generalul Mateus mi-a spus că voi merge cu el pe motocicletă. A pornit fragila „Honda 200" roşie şi a aplecat-o uşor ca să mă pot urca. Călătoria cu motocicleta prin pădure a fost rapidă, ca să mă rezum la atâta. Copacii erau ocoliţi la distanţă foarte apropiată. Cărarea făcea curbe strânse şi drumul era orice altceva dar nu neted. Terenul era în sus şi-n jos, curbă la stânga, curba la dreapta, în jos şi-n sus şi tot aşa mereu. Tremuram pentru viaţa mea. Generalul Mateus s-a oprit doar ca să mâ întrebe peste umăr dacă mă simt bine. „Zakanaka!" (Totul e bine), i-am răspuns în dialectul Shona.
^*Aozambic* — Dincolo de umbră
Nu era oare nici o tarare dreaptă în pădurea asta? Numai albia uscată a râului s-a dovedit a fi dreaptă. Cu nisipul gros şi mişcător eram sigură că vom cădea; de fapt m-am simţit mult mai bine când am revenit din nou pe

cărare. Mă întrebam care e motivul pentru care mergem atât de repede. Nu ne urmărea inamicul şi chiar dacă ne-ar fi urmărit n-ar fi avut şansa să ne prindă. Nu întârziam nicăieri; la urma urmei eram în Africa unde nu e niciodată nevoie să te grăbeşti. Bine măcar că nu era circulat drumul. Mă amuza incompatibilitatea situaţiei. Iată-mă în inima Mozambicului călărind pe motocicletă de parcă eram la raliul Kyalami, cea mai apropiată staţie de benzină afându-se în Malawi, la o depărtare de două săptămâni de mers pe jos. Nu exista drum sau cărare pentru motociclete spre frontieră, curierii trebuind să transporte canistrele cu combustibil pe cap. Picioarele îmi amorţiseră de cum încercam să le ţin pe suport, fiecare muşchi din corpul meu făcându-şi slujba de a mă ţine pe acest mustang nărăvaş. Pe când mă gândeam că trebuie să accept faptul că voi cădea, motociclistul a schimbat repede vitezele şi a încetinit întrucât ne apropiaserăm de o grupă de soldaţi aliniaţi pe o porţiune dreaptă a cărării. Ei s-au dat la o parte din drum şi au continuat să-şi facă exerciţiile după sunetul ascuţit al fluierului comandantului. Am trecut prin mijlocul lor şi am fost uimită să văd că nu s-a uitat nici unul după mine în ciuda faptului că, o femeie albă călărind în spatele unei motociclete era o privelişte rar întâlnită. Aceasta era disciplină la cel mai înalt nivel. Instruirea militară e o treabă serioasă şi ei nu îndrăzneau să se lase distraşi de nimic! Dintr-o dată generalul Mateus a mai schimbat câteva viteze şi iată-ne ajunşi în mijlocul taberei centrale Renamo de la Gorongosa.

PALATUL PREŞEDINTELUI

Casele din lut acoperite cu paie aliniate frumos erau greu de reperat chiar de la câţiva metri distanţă, atât de eficient era camuflajul pădurii. Motocicleta s-a oprit dintr-un viraj scurt şi o mişcare bruscă şi făcând parada celui din urmă răgnet al motorului, iar eu am înţeles logica vitezei şi a spectacolului pe motocicletă. Aducerea vizitatorilor de la pista de aterizare până la această tabără importantă unde locuia preşedintele Renamo, domnul Afonso Dhlakama însuşi, putea fi făcută doar într-un singur fel; cu stilul şi promptitudinea caracteristică personalităţii lui Renamo! Am coborât de pe motocicletă tremurând, dându-mi toată silinţa să par respectabilă în timp ce îmi scoteam frunzele şi bucăţile de crengi din păr. Putem să simt stratul de praf de pe faţă şi mă întrebam ce culoare am ajuns să am. Ca să nu mai spun că mi-am adus aminte că, de fapt, în dimineaţa aceea îmi pusesem fond de ten pe faţă! Almeida, un membru al biroului politic care m-a condus în

„reifatorio" (sala de mese şi camera de zi laolaltă), m-a întâmpinat cordial şi m-a prezentat celorlalţi. Câţiva bărbaţi s-au ridicat să mă salute şi m-am minunat de ţinuta lor imaculată. Hainele lor erau călcate foarte bine, unii purtau uniformă având dungi pe epoleţii strălucitori care indicau gradul, iar alţii în haine civile. Erau câţiva bărbaţi pe care îi cunoşteam şi ei au întrebat cu interes despre familia noastră şi despre anumiţi prieteni. Conversaţia fiind în limba portugheză, am apreciat cunoştinţele de limbă engleză ale lui Almeida care îmi traducea. Masa urma să fie servită curând; din faptul că era ora 3:00 p.m. înţelegeam că e masa de prânz. Cu toate acestea am fost invitată mai întâi să fac o baie care fusese pregătită pentru mine. O fată drăguţă cu o faţă rotundă cu gropiţe stătea lângă mine, gata să-şi asume rolul de însoţitoare şi să-mi arate drumul.

Zâmbind timid, ea m-a dus mai întâi în spaţiul meu de dormit, o colibă mare şi frumoasă de formă ovală, făcută din beţe şi trestie. A dat la o parte o cortină care atârna la intrare dezvăluindu-mi un loc plăcut. Pereţii erau acoperiţi cu cearşafuri din materiale colorate, care ascundeau deplin trestiile, acestea având efectul unui tapet. în podea erau fixate patru paturi şi două mese. Mobilierul fusese făcut în întregime la faţa locului folosindu-se doar un cosor şi un cuţit, ca unelte. Tăbliile patului le făceau chiar atractive. Eram bucuroasă să văd o saltea de burete, cearşafuri şi pături, toate foarte curate. Un strat gros de 10 cm de nisip de râu forma covorul, de aceea fusese nevoie ca mobilierul să fie înfipt în pământ pentru că sub nisip nu era nimic neted, ci doar pământul gol, aşa cum era. Urma să mă simt foarte confortabil aici, cu toate că numai pentru o noapte sau două înainte de a

porni spre sate, unde nu găseşti un asemenea lux. M-am bucurat de o baie înviorătoare într-un vas mare cu apă caldă care stătea pe masa din încăperea numită baie. Erau acolo prosoape curate şi săpun, pereţii de trestie şi crengi slujind foarte bine drept cuiere în care să-mi atârn hainele. Câteva raze de soare se filtrau prin perdeaua copacilor umbroşi, făcând din baie cel mai pitoresc loc.
Toaleta era puţin mai departe. Am fost curioasă să fac investigaţii, amintindu-mi că mi-a povestit Rodney despre una dintre experienţele lui de la o toaletă din Gorongosa. Era noapte şi cădea o ploaie uşoară când Rodney vizitase „căsuţa". Groapa mică cu un scaun mic de lemn având un capac cu balamale—era o capodoperă a igienei din junglă. Când să iasă, Rodney a simţit că se mişcă ceva în spatele lui şi a luminat cu lanterna în gaură. Acolo, încolăcită în interiorul scaunului de lemn era o cobră egipteană, cu ochii strălucind în lumină. Fusese acolo tot timpul! A fost o minune că nu s-a aruncat să muşte! Rodney l-a chemat pe unul dintre soldaţi care

şi-a scos pistolul din toc şi a tras un glonte. Puf. Şarpele a fost proiectat pe fundul gropii. Puteam să-mi imaginez exact cum mi-a povestit Rod, micul scaun de lemn şi capacul fiind aşa cum el mi le-a descris. M-am hotărât să luminez înăuntru cu lanterna înainte de a o folosi noaptea ca să mă asigur că nu mă pândeau şerpii.
Interiorul din reifatorio a fost modificat în absenţa mea. Trei feţe de masă stăteau întinse pe masa lungă înconjurată de douăzeci de scaune. Tacâmurile şi vasele de ceramică erau aşezate frumos, cu şerveţele şi tot ce promite o masă bună. In capul mesei era un singur scaun sculptat, care desigur era pentru Excelenţa sa, preşedintele Renamo. Teoria mea s-a dovedit adevărată întrucât preşedintele a apărut în cadrul uşii, însoţit de unii dintre oamenii săi. Cei care erau aşezaţi deja la masă s-au ridicat când el a intrat. El m-a salutat cu zâmbetul său larg şi cu o strângere de mână. „Sunt bucuros să vă văd, Doamna. Bun venit, sunteţi bine venită la Gorongosa. Cum e familia dumneavoastră? Ce vă fac copiii?" Cu şarmul lui natural, şi cu abilitatea lui de a comunica m-a făcut să mă simt relaxată insistând să stau pe scaunul din dreapta lui.
Cele şase fete care serveau au şi început să aducă mâncarea la masă. Obiceiul african este ca o fată să ducă în jurul mesei un castron cu apă ca mesenii să se poată spăla pe mâini înainte de a mânca. Am respectat obiceiul spălându-mă, în timp ce fata se uita timid la mine pe sub gene. Ea dorea să mă vadă mai de-aproape, dar încerca să facă acest lucru cuvincios. I-am făcut cu ochiul şi dacă pielea ei n-ar fi fost atât de neagră ar fi roşit.
Fetele serveau mâncarea într-un stil tipic portughez. Din partea stângă, porţii din fiecare fel erau puse pe fiecare farfurie, în timp ce fetele care serveau se mişcau în jurul mesei. A fost turnată apă în pahare. Nimeni nu s-a atins de mâncare, ci aşteptau un semn de la preşedinte. Intorcându-se cu faţa spre mine el a zis: „Te rog, joacă-te pentru noi." Fiind obişnuită cu schimbul dintre litera R şi L în multe dialecte africane, mi-am dat seama că a vrut să zică „roagă-te" (play—a te juca; pray—a te ruga, n. tr.). M-am rugat. „Mulţumim. Poftă bună!", mi-a zâmbit el în semn de apreciere, apoi şi-a luat cuţitul şi furculiţa şi toţi am făcut la fel.
Bucătarul realizase o masă excelentă. Supă de legume cu pâine de casă delicioasă urmată de orez cultivat în partea locului şi tocană de bivol. Mai era un fel de mâncare cu carne de pui, dar eu am găsit tocăniţa din carne de bivol atât de gustoasă şi ştiind că puii sunt singura carne în sate în următoarele săptămâni, am hotărât să sar felul de mâncare cu pui. Am vorbit despre călătoriile din nopţile acelea la frontieră, despre vizita în Kenia, despre ce se întâmpla atunci în Mozambic şi despre familiile noastre.

Fetele care serveau erau foarte rapide şi înlocuiau felurile de mâncare de îndată ce erau consumate. Când fiecare persoană a terminat de mâncat, a fost adus un vas cu apă din nou pentru spălarea mâinilor de după masă. Cafeaua a dat gustul final şi atmosfera era foarte relaxată încât era uşor să

uiţi că te aflai într-o tabără a armatei rebelilor în inima junglei. Când masa s-a sfârşit bărbaţii erau pregătiţi să îşi continue diferitele îndatoriri pe care le aveau. Preşedintele urma să continue discuţiile şi instruirea cabinetului său şi a unităţii militare. Era vreme de război şi erau multe de făcut. „Vă simţi bine, vă simţi bine." (Să vă simţiţi bine.) „Aceasta e casa dumnea-voastră. Mergeţi în orice loc doriţi." Engleza pocită a preşedintelui adăuga farmec şi sinceritate eforturilor sale de a mă face să mă simt binevenită. M-am plimbat în jurul taberei şi am fost primită cu căldură de diferiţi membri ai personalului taberei. Rodney e bine cunoscut şi foarte iubit. Datorită acestui lucru am fost tratată cu aceeaşi căldură deşi ei încă nu mă cunoşteau. „Dumneavoastră sunteţi soţia domnului Joseph? Suntem bucuroşi, foarte bucuroşi să vă vedem." Fiind soţia domnului Joseph era evident un renume apreciat aici!

Bucătăria m-a intrigat. O colibă cu pereţi zidiţi numai pe jumătate pentru a îngădui fumului să iasă de la focul plasat în mijloc, constituia încăperea principală unde se gătea mâncarea. Alăturat era o încăpere cu rafturi de sus până jos, pe care se aflau oalele, vesela de ceramică şi lut ars şi tacâmurile. Nu exista aparatură modernă aici, totuşi mesele pregătite erau foarte gustoase. Chibonde, bucătarul mi-a arătat cu mândrie cuptorul. O construcţie în formă de iglu, clădită din nămol făcut din muşuroaiele termitelor, în care se făcea delicioasa pâine de casă. Focul era făcut pe o foaie de tablă şi apoi era împins în interior. Când cuptorul-iglu era suficient de încălzit foaia de tablă cu jar era scoasă. Aluatul de pâine care crescuse între timp stând lângă foc, era pus într-o tobă veche care fusese tăiată în două ca jumătăţile ei să slujească drept tăvi, şi apoi era introdus în cuptor. După timpul de coacere se scotea pâinea, caldă şi cu coajă; nu există altceva mai bun. Aroma de pâine caldă plutea prin toată tabăra. Cine mai are nevoie de brutărie când Chibonde şi cuptorul lui făcut din muşuroaie de termite sunt la îndemână? Chibonde purta cu mândrie o pereche de pantaloni în dungi şi o jachetă asortată, un şorţ alb şi o bonetă de bucătar; o ţinută remarcabilă pentru un bucătar din junglă. Fetele şi ele aveau o ţinută impecabilă. Rochiile lor erau unice, nu rochii obişnuite din magazin, şi totuşi erau croite foarte bine. Intrebându-le de unde au rochiile, una dintre fete mi-a făcut semn s-o urmez. Am mers puţin pe una din multele cărări care ducea la un mic luminiş în junglă. Acolo sub copaci erau patru maşini vechi cu pedală. Bucăţi de

]\Ao
\W\c —
de umbrei

material textil atârnau pe crengi şi prăjini. La fiecare dintre maşini lucra câte o persoană. Cine s-ar fi aşteptat să găsească o fabrică de confecţii textile aici în junglă? Croitorii, trei bărbaţi şi o femeie mi-au arătat cum lucrează. Am admirat îndemânarea lor ingenioasă. Ei mi-au spus că au învăţat meseria aceasta la oraş, dar din cauza războiului locuiau acum în junglă împreună cu trupele Renamo, nedorind să locuiască în oraşele controlate de guvernul comunist Frelimo. „Când se va termina războiul, ne vom întoarce în satele noastre şi ne vom deschide din nou afacerea."

POVESTEA ROSEI

Roşa, o tânără îmbrăcată într-o rochie de luptă verde măsliniu a primit sarcina de a fi însoţitoarea mea. Ea vorbea doar puţin în dialectul Shona, însă puteam conversa destul de bine printr-un amestec de diferite limbi şi folosind mult limbajul semnelor. Ea avea o faţă rotundă, drăguţă şi un zâmbet dulce. Ce caută o fată tânără şi frumoasă ca tine, îmbrăcată ca un soldat într-o tabără militară Renamo? Ce poveste se ascundea în spatele acestui chip expresiv şi sensibil?

„M-am născut în oraşul de reşedinţă Maputo şi am urmat şcoala acolo. Am fost norocoasă să pot merge la şcoală întrucât nu erau suficiente şcoli pentru toţi copiii, învăţam bine şi progresam repede. Erau multe lucruri pe care nu le înţelegeam despre ţara noastră. Am învăţat că Frelimo luptase pentru a elibera ţara noastră de regimul opresiv al domniei coloniale portughez şi am învăţat că mo^ambicanii sunt acum prosperi şi liberi sub guvernarea lui Frelimo. Ce nu înţelegeam noi era de ce aşa de

mulţi oameni din oraşele noastre mor de foame şi n-aveau locuinţe dacă trăiam în prosperitate? De ce oamenilor nu li se îngăduia să călătorească liber dintr-un loc în altul dacă trăiam în libertate? De ce sunt închişi oamenii şi de ce sunt ucişi pentru că au spus ce aveau în minte, dacă suntem eliberaţi şi de ce atât de mulţi dintre prietenii noştri şi dintre cunoştinţele noastre dispăreau fără să mai au^im de ei? Erau anumite lucruri care ne înspăimântau, cum ar fi faptul că copiii erau luaţi de la părinţii lor pentru că erau proprietatea statului şi fuseseră selectaţi pentru o instruire 'specială'. Ştiam, de asemenea, de comerţul de sclavi cu ţările din blocul răsăritean. Mii de mo^ambicanifuseseră trimişi ca mână ieftină de lucru în Germania de Est, România şi Cuba fiind schimbaţi pe arme, muniţie şi bani. De ce ar avea nevoie o ţară liberă de arme? Ca să lupte cu Renamo, care lupta să elibereze această ţară liberă? Am început să ne îndoim de multe lucruri şi am aflat despre Renamo prin nişte prieteni cu toate că trebuia să avem multă grijă să nu fim descoperiţi că suntem interesaţi de ei. Ştiam că unii dintre prietenii noştri se alăturaseră deja forţelor Renamo şi noi am început să ne gândim serios să facem acelaşi lucru. După un anumit timp, cinci dintre prietenele mele împreună cu mine am făcut această mişcare.
iuni îndepărtate interzise
Prin întâlnirea cu anumite persoane de contact am aranjat să fugim de la şcoală ca să ne înrolăm în trupele Renamo. înţelegeam cum noi, oamenii din Mo^ambic fuseserăm jefuiţi şi distruşi de comunism. Voiam să luăm parte la construirea unui nou Mo^ambic, un Mo^ambic cu adevărat liber. Prietenele mele împreună cu mine ne-am dus pe jos la Gorongosa de la Maputo împreună cu soldaţii Renamo. A fost foarte greu. Ne-au trebuit trei luni ca să ajungem aici. în anumite locuri a trebuit să mergem trei ^le fără să avem un strop de apă. Uneori am avut puţină mâncare. Suntem aici de şase luni deja. Ştim că va veni %iua când ţara noastră va fi liberă."
Sinceritatea şi convingerea Rosei m-a făcut să mă gândesc la mine însumi. Sunt eu devotată cauzei mele aşa cum ea şi prietenele ei erau faţă de cauza lor? Sunt eu gata să-mi dau viaţa pentru a-i vedea pe oameni eliberaţi din împărăţia întunericului spiritual şi aduşi la bucuria şi libertatea de a-L cunoaşte pe Isus? Aceste fete şi-au lăsat casa, familia şi tot ce le era familiar pentru o perioadă nedeterminată de timp. Nu aveau asigurarea că se vor întoarce cândva în siguranţă. „O, Dumnezeule, dă-ne soldaţi ai crucii ca aceştia. Bărbaţi şi femei care nu sunt în luptă pentru interese personale sau faimă, ci oameni a căror răsplată este să vadă viaţa, pacea şi libertatea dată în schimb lanţurilor şi mizeriei lui Satan."
La căderea nopţii Roşa şi-a exprimat îngrijorarea cu privire la faptul că dormeam în colibă singură şi s-a oferit să doarmă cu mine ca să nu fiu singură şi să-mi fie frică. Am asigurat-o că nu era necesar şi că pentru mine nu e o problemă să dorm singură căci Isus este cu mine întotdeauna. Ea mi-a mărturisit câtă frică îi era ei de întuneric şi cum nu doarme niciodată singură pe cât posibil.
„De ce ţi-e frică ţie?", am întrebat-o. „Mi-ai spus că ai învăţat să tragi cu arma şi să te lupţi. Tu eşti un soldat bun."
Cu ochi mari şi rotunzi mi-a zis şoptit: „De duhurile rele mi-e frică. Ele vin în colibă şi se mişcă împrejur încât le pot simţi prezenţa. Şi prietenelor mele le e frică, dar când suntem împreună nu mai e aşa de rău."
Aceasta e robia Africii; mai puternică decât forţele fizice, forţele spirituale ale diavolului stăpânesc şi domnesc în prea multe vieţi. „Atunci când vei fi liberă de comunism şi de regimul opresiv, vei fi liberă şi de duhuri?", am provocat-o eu.
„O, nu! Aceste duhuri sunt de la strămoşii noştri, nu putem scăpa de ele. Ele vor fi întotdeauna cu noi."
„Roşa, ascultă-mă". Luând-o de braţ, am condus-o în colibă. Stând lângă ea pe unul dintre paturi i-am spus despre Acela care poate s-o elibereze de frică, de Acel Duh mare care este iubire, bunătate, bucurie şi pace, în a cărui prezenţă nici un spirit rău nu poate rămâne.

„Tu ai nevoie să-I ceri lui Isus să vină în inima ta să preia controlul asupra vieţii tale. Când Isus domneşte în inima şi în mintea ta, diavolul nu mai are loc." Ea asculta, primind cuvintele mele, dar era nesigură că ar funcţiona şi în cazul ei. Mi-am dat seama că va fi nevoie de timp până ce ea va înţelege realitatea lui Cristos. Ea se ruga de ani de zile folosind rozariul, punându-şi

încrederea în crucifixuri. Obiectele şi ritualurile religioase erau singurele lucruri pe care le cunoştea şi nu-i aduceau nici o uşurare. Ea a spus că dorea să le aducă şi pe prietenele ei ca să mă vadă şi apoi a dispărut în noapte.
„Scuză-mă!", glasul Almeidei mi-a pătruns în mintea ameţită de somn, anunţându-mă că era ora cinei. „Cină?" Ceasul meu arăta 11:00 p.m., dar dacă prânzul a fost la ora 3:00 p.m. atunci era într-adevăr timpul cinei. Dar eu căzusem într-un somn istovitor şi simţeam orice, dar nu foame. In baza asigurăm lui Almeida că toţi mă aşteptau, mi-am dat seama că trebuie să fac faţă aparenţelor. Aceeaşi rutină s-a desfăşurat ca şi la prânz şi s-a servit o masă copioasă. Am reuşit să par pe jumătate trează şi curând am devenit trează pe de-a-ntregul când preşedintele relaxat a început să spună nişte povestiri amuzante. Când râdea se scutura din tot corpul şi se distra atât de bine încât nu puteai să nu râzi împreună cu el. El avea un dezvoltat simţ al umorului şi din când în când îşi ştergea lacrimile de râs. Oamenii lui i s-au alăturat. M-au întreţinut cu câteva relatări zgomotoase a unor întâmplări amuzante care s-au petrecut în istoria lui Renamo.
Greierii ţârâind şi brotăceii cântând umpleau noaptea cu cântecul lor. Luminile înşirate de la o colibă la alta prin copaci, se stinseseră când generatorul fusese oprit. Mulţumită fiind că în apartamentul prezidenţial nu erau şobolani, am căzut într-un somn adânc doar ca să fiu trezită dintr-o dată de trei sunete stridente şi credeam că e foc de mitralieră automată. îmi simţeam inima în gâtlej când am dat să mă ridic. Trei ţăcănituri s-au auzit din nou în noapte şi mi-am dat seama că era zgomotul făcut de un animal sau de o pasăre. Ra-ta-taat-ul care a urmat m-a nedumerit. Nu erau focuri de armă, dar există oare pe pământ vreun animal care să scoată un asemenea sunet? Orice ar fi fost a continuat o vreme.
Sviş, sviş, sviş. M-am trezit la sunetul acesta care se auzea de peste tot. O, da. Este un obicei african ca satele să fie măturate în zorii zilei. Taberele Renamo respectau cu stricteţe această regulă a ordinei şi a curăţeniei. Mi-am deschis ochii şi m-am uitat la cele şase perechi de ochi aţintite asupra mea. „Bom dia. Le-am adus pe prietenele mele să vă vadă." Roşa şi-a ţinut cuvântul. Trei fete s-au aşezat pe pat lângă mine în timp ce celelalte trei stăteau la capătul patului. Ele zâmbeau timid la unison. „Bom dia", am răspuns eu. Cu ochii încă închişi şi cu faţa răvăşită m-am uitat la expresia doritoare de pe

feţele lor. Le-am răspuns cu un zâmbet, spionând tava cu ceai pe care o aduseseră ele. Fetele erau dornice să cunoască lumea de afară. Am discutat multe lucruri şi nu după multă vreme ajunsese fiecare în posesia unei Biblii. Deschizând la Evanghelia după Ioan au început să citească pe rând. Aceste fete erau educate şi mi-am dat seama de ocazia unică de a le oferi Cuvântul lui Dumnezeu chiar aici în această tabără principală. Cele mai multe fete din sate nu ştiu să citească. Dumnezeu le-a adus pe aceste fete care au făcut drumul pe jos din Maputo, nu numai pentru trupele Renamo, ci pentru o vreme ca aceasta, o vreme a Evangheliei.
Micul dejun a fost servit în reifatorio, preşedintele făcându-şi timp să stea cu noi. Gogoşi, omletă, dovleac copt şi multă cafea au îmbogăţit momentele acelei dimineţi încântătoare. O gardă de corp stătea discret la câţiva metri în spatele preşedintelui sub un copac extrem de înalt. înaintând cu pas milităresc, el s-a apropiat de preşedinte făcându-i o cerere cu voce şoptită. Preşedintele a zâmbit încuviinţând din cap. Zgomotul unui glonţ şi un ţăcănit m-a făcut să stau drept. „Nao probleme", am fost liniştită. „Un animal mic." Apoi cu mândrie mi s-a arătat cel mai mare iepure cu dinţii lungi sau hyrax pe care l-am văzut în viaţa mea. De necrezut, acesta era animalul care făcuse zgomotul acela strident toată noaptea. Eram uimită neştiind că această specie de iepure de munte care scotea un asemenea sunet înfiorător trăia în copacii înalţi. Garda de corp a dat ordine ca animalul să fie dus în coliba lui din pădure. Un ospăţ cu tocăniţă îl aştepta acasă la sfârşitul zilei.

MĂRŞĂLUIND ÎN TERITORIUL INAMIC

Paisprezece soldaţi Renamo stăteau aliniaţi. Unii purtau uniforme verzi-măslinii, alrii aveau nişte zdrenţe de cămăşi şi pantaloni scurţi. Câţiva

aveau bocanci militari, iar alţii erau desculţi. Un lucru aveau cu toţii în comun: un pistol A.K. atârnat pe umărul stâng. Cutiile mele şi bagajele fuseseră puse sub copaci gata pentru o misiune importantă. Aveam de gând să intrăm pe teritoriul inamic, să-l punem pe vrăjmaş pe fugă şi să eliberăm bărbaţi, femei şi copii. Războiul nostru era spiritual.
La comandă, soldaţii au luat cutiile şi sacii punându-le pe cap. Unii duceau două cutii cu Biblii, în fiecare aflându-se câte 40, precum şi un rucsac plin cu haine, material textil, săpun şi diferite daruri pentru localnici. Am fost prezentată lui David, care fusese desemnat traducătorul meu. El îmi ducea bagajele personale, două bidoane cu apă cu care nu trebuia să plece de lângă mine. Şi el avea un pistol A.K.
„Avanco!" Soldaţii au pornit în şir indian pe cărare. I-am lăsat să se ducă înainte puţin ca să mă întreb dacă ce făceam noi era ceva real sau visam

iarăşi. Ca întotdeauna incompatibilitatea situaţiei era izbitoare. Cum se poate ca noi, misionarii să mergem pe jos prin junglă escortaţi de soldaţi înarmaţi ca şi cum am fi un fel de înalte oficialităţi? Era ciudat! Eu eram singura persoană născută din nou din coloană. Străinul pe care l-am întâlnit pentru prima dată, care urma să traducă predicile mele, nu-L cunoştea pe Isus. Oamenii aceştia au fost trimişi să mă protejeze şi să mă ajute la evanghelizarea prin junglă, la insistenţele preşedintelui. Am constatat o nouă minune a lucrării noastre în Mozambic. Isus a dărâmat orice zid de despărţire care ne împiedica să ducem Evanghelia până la marginile pământului. Prin aceste căi ciudate şi fără precedent ni s-a dat acces în inima acestei sărace naţiuni.
După trei ore de mers pe jos am ieşit din pădure. Copacii magnifici cu perdeaua lor înaltă de umbră erau în spatele nostru; iarba uscată a savanei cu câteva tufişuri spinoase se întindea atrăgându-ne pe teritoriul 'ei însetat. Ne-am apropiat de albia uscată a râului cu nisipul ei înfierbântat de soare. Apele încetaseră să mai curgă cu ceva timp în urmă; nici un strop de apă să ne răcorim pielea arsă de soare sau să ne umezim gâturile uscate. In această regiune pustie nu sunt pompe sau reţele de conducte. Prin mirajul fierbinte am văzut un grup de femei stând în albia râului cu nişte ulcioare de lut. Ar putea această albie uscată să aibă apă, sursa vieţii? Da! Dacă cineva e gata să sape suficient de mult, dacă era destul de însetat, dacă dorea să trăiască! Acest principiu spiritual era aplicat chiar în faţa ochilor noştri. O groapă adâncă de trei metri şi largă de trei metri fusese săpată în albia râului. Neavând cazmale, groapa a fost săpată cu bucăţi de lemn şi cu cioburi de ulcioare. Pe fundul gropii a fost făcută o altă groapă mai mică. Două fete tinere coborâseră în groapă. Una stătea la fund, umplea o coajă de dovleac legată de un băţ în groapa mică. Trăgând polonicul acela, vărsa preţiosul lichid în ulcior. După ce făcea acest lucru de foarte multe ori, ulciorul se umplea şi îl dădea celeilalte fete care stătea undeva la jumătatea distanţei pe peretele gropii. Aceasta îl dădea la rândul ei la suprafaţa gropii unde o femeie îl punea pe cap şi îl ducea câţiva kilometri până în satul ei. Un asemenea proces de transportare a bogăţiei în vase de lut, continua întreaga zi şi se repeta în fiecare zi. Apă extrasă din adâncuri, dată unora care o transportau ca să ducă viaţă şi speranţă altora. Cu sfială, femeile ne-au oferit apă fiecăruia dintre noi. Soldaţii, neavând bidoane cu apă, au băut cu sete căci li s-a oferit ocazia. Am băut şi eu şi mi-am umplut bidonul. „O, Tată. După cum aceşti oameni ne-au dat în dar această apă preţioasă, lasă ca mulţi oameni din această naţiune să primească Apa vie când noi vom împărtăşi cu ei dragostea Ta."
Chipuri de oameni curioşi priveau spre noi când am trecut printr-un sat mic. Oamenii erau sărăcăcios îmbrăcaţi cu veşminte din fâşii legate în jurul

trupului. Natural vorbind, aceşti oameni erau cei mai săraci oameni pe care i-am văzut vreodată; dar ce era oare scris pe una dintre colibele făcute din nămol? „IV» *vă gândiţi la viaţa voastră, la ce veţi mânca, nici la trupul vostru cu ce vă veţi îmbrăca. Priviţi păsările, priviţi crinii. Nu te teme turmă mică; pentru că Tatăl vostru vă dă cu plăcere împărăţia."* Eram uimită. Ce minunat că Numele lui Isus găsise deja intrare în nişte inimi în acest loc sălbatic. Aceşti oameni care sunt atât de săraci în felul lor natural, sunt, de fapt, mai bogaţi decât mulţi din-

tre cei care au în proprietate case şi pământ şi au conturi mari în bancă, pentru că ei au aflat bogăţia eternă în Cristos Isus.
Era un sentiment ciudat să fiu aici în zona în care Rodney a fost martorul unui atac aerian puternic cu aproape doi ani în urmă, când forţele lui Frelimo au ucis trei sute de civili. Rodney stătuse ore întregi lipit de copacii înalţi, mişcându-se atent în jurul lor atunci când elicopterele care zburau la joasă înălţime cercetau terenul. Unii oameni îşi făcuseră învelitoare pentru trupurile lor din paraşutele care fuseseră abandonate de către soldaţi. Materialul verde-măsliniu era o aducere aminte cu tristeţe a faptului că moartea pătrunde şi loveşte pe neaşteptate în aceste locuri. Nu poţi niciodată să fii sigur cum se va sfârşi ziua. Pentru mine era o mare onoare să mă aflu aici, aducând daruri şi Cuvântul vieţii veşnice unor oameni atât de devastaţi de război. Cărarea principală era destul de largă şi se putea merge uşor pe ea. Cărările mai mici duceau către diferite sate mici. La anumite intrări pe aceste cărări se aflau vase cu cereale şi jertfe de mâncare. Oamenii, superstiţioşi şi conduşi de frica lor faţă de duhul lumii sunt mereu în alertă, păzindu-se de duhurile rele şi căutând să fie pe placul „duhurilor bune" sau duhurilor „nu aşa de rele" în speranţa ajutorului şi ocrotirii lor. Duhurilor bune trebuie să li se arate apreciere şi respect ca să te asiguri de sprijinul lor. Duhurile rele trebuie îmbunate. Aceste jertfe de mâncare şi uneori chiar şi bani erau puşi pe undeva pentru aceste duhuri. Un dar putea împiedica duhurile rele să vină pe cărare în sat să viziteze coliba, inima, casa. Tot astfel, un dar poate încuraja duhurile bune să rămână prin preajmă şi să acorde ajutor. Aceşti oameni înţelegeau diferenţa dintre bine şi rău şi pentru că Dumnezeu a pus în inima lor gândul veşniciei, ei recunoşteau şi acceptau moartea lui Cristos pe cruce ca plată pentru păcat. Dificultatea consta în a recunoaşte că Isus era singura cale. Este mult mai uşor pentru ei să-L încorporeze pe Isus în credinţa lor decât să întoarcă spatele celorlalţi dumnezei şi să-L slujească numai pe Dumnezeul cel viu. Tradiţia închinării strămoşeşti este puternică. Satan îi jefuieşte pe oameni dându-le un fals. Mare e bucuria noastră când sufletele nu numai că îl primesc pe Isus ca Mântuitor, dar şi renunţă la căile vechi ale robiei şi ale idolatriei. Dumnezeu nu-şi împarte slava Sa cu nimeni.

15 NEVESTE ŞI FOARTE MULŢI COPII

Razele aurii se întindeau peste cerul înroşit. Muşchii mei de la picioare începuseră să protesteze împotriva efortului continuu şi mă dojeneam că nu mi-am intrat în formă înainte de călătorie. Primele două zile de mers pe jos erau agonie, dar în cea de-a treia zi mergeam bine. Curând urma să fie prea întuneric să mai deosebim cărarea. Ne-am oprit lângă un pâlc de colibe, unde oamenii ne-au primit cu obişnuita ospitalitate africană şi ne-au pregătit o masă cu pui şi nsima (boabe coapte). Şeful satului vorbea puţină engleză şi era bucuros să converseze cu mine. învăţase să vorbească engleza cu mulţi ani în urmă când a fost în Rhodesia şi a lucrat ca bucătar la un hotel. Cine s-ar fi gândit că un bărbat locuind atât de departe de orice indiciu al civilizaţiei locuise cândva într-un oraş şi pregătise mâncarea în bucătăria unui mare hotel? Şeful ne-a informat cu mândrie că avea 15 neveste. Un om foarte bogat într-adevăr! In cultura noastră o soţie îl costă pe un bărbat foarte mult, dar în Africa, cu cât mai multe soţii ai, cu atât eşti mai bogat. In aceste zile, chiar şi în Africa, soţiile devin destul de scumpe. In Mozambic, o soţie poate să-l coste pe un bărbat câteva capre, în timp ce în zilele bune de odinioară o soţie putea fi cumpărată pentru câţiva şoricei. „Câţi copii ai, şefule?" Nu le ştiu numărul. Nu-mi amintesc câţi au murit de boli şi în urma războiului."
Focul dădea lumină şi căldură şi îmi era greu să mă adun ca să continui călătoria. Luna răsărise şi dădea suficientă lumină ca să vedem cărarea. Ciudat cum în Africa poate să fie atât de cald în timpul zilei şi atât de rece noaptea. Terenul se schimbase din nou şi îmi părea ca ţara leului. I-am întrebat pe soldaţi dacă erau lei pe-aici. „Nu mulţi, câţiva." Cu sentimentul că şi numai unul ar fi fost prea mult, mi-am mijit ochii pentru a vedea cât mai departe posibil. Am mers câteva ore. Pe la 11:00 p.m. am început să adorm

pe picioare când un sunet de tobe din depărtare a ajuns la noi plutind prin noaptea africană. Cel puţin eram în apropierea unui sat: am răsuflat eu plină de speranţă. După jumătate de oră am ajuns la locul unde urma să înnoptăm. Mi s-a arătat o colibă şi în ciuda unui glas din capul meu care mă avertiza, am acceptat să dorm în ea. Satele de colibe nu sunt locurile mele preferate în care să rămân, mai ales în cele vechi ca acesta, întrucât întotdeauna sunt locuite de şobolani şi de alte târâtoare. Obosită şi nevrând să dorm afară în noaptea rece, am nesocotit glasul care mă avertizase. Cu oasele şi picioarele care mă dureau, m-am retras spre rogojina de trestie unde am simţit îndată o mişcare ciudată la nivelul capului. „O, vă rog, doar n-am deja un şobolan!" Era un pui de găină crescut doar pe jumătate care căuta un loc călduţ unde să doarmă. A cârâit în semn de protest când l-am apucat de

pene şi l-am aruncat afară. Mai era şi o găină care îşi clocea ouăle într-un colţ. Nu se lăsa mişcată şi croncăni ameninţător la apropierea mea. Cel puţin în ea aveam încredere că va rămâne în colţul ei protejându-şi ouăle. Zece minute mai târziu ceva foarte real a sărit de pe acoperişul de paie pe perna mea, aterizând cu un zgomot surd. Am dat cu palma şi l-am alungat. Aveam o singură posibilitate de a dormi; cu pătura trasă peste cap. Nu contează că respiram mai greu, cel puţin ţânţarii şi şobolanii nu mai puteau să intre. Mă întrebam dacă mai am mintea întreagă! Cât de adesea m-am rugat: „Iată-mă Doamne, trimite-mă. Voi face orice pentru Tine, Doamne etc. etc." Dumnezeu ascultă cu credincioşie rugăciunile!
Zorii au fost anunţaţi de obişnuitul strigăt al cocoşilor. Dornică să văd împrejurimile, m-am aventurat afară din colibă. Cei mai mulţi soldaţi erau încă cufundaţi în somn, unii pe rogojini, alţii pe sacii de polietilenă. Foarte puţini aveau pături şi încercau în zadar să se acopere cu câte-un sac. Strânşi împreună ca sardelele se bucurau de o oarecare căldură, dar pământul era rece şi tare. Nopţile de iarnă sunt cumplite. Zilele, totuşi sunt de obicei însorite şi călduroase, chiar fierbinţi pe la miezul zilei. Am văzut trei soldaţi care suflau aprinzând un foc din cărbunii din focul de seara trecută şi m-am alăturat lor. A trebuit un timp până ce s-a degajat puţină căldură dar ceainicul meu a început să sfârâie în semn bun. Vreo câţiva soldaţi s-au tras şi ei lângă foc. „Wamuka?" m-au întrebat ei. Traducerea literală a acestei întrebări însemnând: „Te-ai trezit?" nu încetează să mă amuze. Am răspuns în dialectul shona. „Da, m-am trezit. Dar tu eşti treaz?" M-au asigurat că într-adevăr s-au trezit şi ei.
Bând din ceaiul opărit, am meditat asupra promisiunilor zilei. Sediul Renamo trimisese vorbă administratorului cu câteva zile în urmă pentru a-i informa pe oameni de vizita misionară pe care o făceam. David, traducătorul meu, nu putea vorbi Sena, dialectul local al oamenilor din zonă. Engleza şi portugheza vorbite de el, erau bune dar mulţi dintre săteni nu vorbeau portugheză. Aceasta însemna că David trebuia să traducă unui localnic în portugheză ce vorbeam eu în engleză. Acesta putea vorbi Sena şi portugheză, dar nu vorbea engleză. Adesea trebuia să predicăm în felul acesta, şi eram foarte limitaţi. Am cerut pe cineva care să ştie engleză şi Sena şi am fost asigurată că va fi cineva disponibil. Cu toate că eram foarte dezamăgită, mi-am dat seama că pe timp de război trebuia să accept orice om de care Renamo se putea dispensa. Cu siguranţă eram privilegiată să lucrez în zona în care se aflau ei, luând din timpul timpul soldaţilor, al administratorilor şi al altora. Mai există oare vreo mişcare de rezistenţă din lume care foloseşte atât de mult timp şi energie pentru a-i ajuta pe misionari să răspândească

I

Evanghelia lui Isus Cristos? Noi n-am auzit. N-am auzit nici de vreun

guvern care să aibă un departament special care să-i ajute pe misionari şi care să transporte Biblii pe distanţe mari în ţări care se bucură de pace, ca să nu mai vorbim de ţări care se află în război.

RELIGIA MAPOSTORO

„Tendere Mapostoro"! (Pace vouă, apostolilor.) Liderul religios în roba lui albă şi lungă mergea încoace şi-ncolo prin spaţiul de trei metri care-i separa pe bărbaţi de femei. Rostea incantaţii şi bocea, iar 1.000 de oameni răspundeau în acelaşi fel. Apostolul şef mergea cu paşi mari încoace şi-ncolo cu un băţ lung în forma unui toiag de păstor. Broboane de transpiraţie îi apăruseră pe capul ras. Barba cu pete argintii îi ajungea până pe piept. Cei mai mulţi dintre bărbaţi aveau aceeaşi înfăţişare, deşi puţini se puteau lăuda cu o asemenea barbă minunată. Africanii n-au bărbi lungi; mulţi bărbaţi n-au păr facial deloc. O barbă bună presupune un mare respect datorită faptului că e un semn râvnit al bărbăţiei şi înţelepciunii.

„Tendere!", tumultul vocilor bărbăteşti vibra prin aer în timp ce îşi ridicau toiegele în semn de acord cu fiecare propoziţie rostită de „preotul" lor. Eram şocată. Aceştia erau creştinii care se strânseseră la întâlnire din multe sate? Cunoşteam acest cult; avea foarte mulţi enoriaşi în toată partea de sud a Africii. Femeile nu participă la ceremoniile religioase, ci stau la distanţă şi păstrează tăcerea. Aceşti oameni nu vor lăsa niciodată o femeie să le predice, cu atât mai puţin o femeie albă.

Mi-am cântărit alternativele. Puteam fie să plec din locul acesta al practicilor oculte, să-mi scutur praful de pe picioare şi să pierd ocazia de a le împărtăşi Adevărul. Sau puteam să-i accept pe aceşti oameni, să mă identific cu ei şi să câştig un loc în inima lor pentru Evanghelie.

Nu trebuia să mă gândesc de două ori. Cea de-a doua variantă aveam de gând s-o aplic deşi nu era fără probleme. Alte grupuri religioase sau creştine din zonă ne puteau respinge pentru că noi arătam amabilitate faţă de aceşti oameni pe care ei îi evitau, interpretând greşit şansa de a le vorbi despre Isus, ca însemnând acceptarea de către noi a practicilor lor oculte. Dacă grupul îmi îngăduia mie (o biată femeie şi o străină) să vorbesc, trebuia să am mare grijă să nu-i jignesc, ca să nu pierdem pentru totdeauna posibilitatea de a intra în viaţa lor. în acelaşi timp, nu puteam compromite Evanghelia. încercând să par de un calm desăvârşit am mers către partea unde stăteau femeile şi m-am aşezat pe pământ lângă ele. Acest lucru a creat o anumită agitaţie, dar eu mă uitam drept înainte la preot în timp ce, în tăcere am început o rugăciune de mijlocire.

Aceşti oameni sunt plini de zel religios. Ca şi cărturarii şi fariseii, ei cred că au toate răspunsurile. Ei nu ştiu că legile şi tradiţiile lor sunt lanţuri de robie care-i împiedică să ajungă la viaţă, la adevăr. Religia nu înseamnă creştinism; Isus a venit să ne elibereze de tradiţii. Legile şi tradiţiile acestor oameni pot fi văzute şi în ţinuta lor. Robele lor albe drapate îi deosebesc de localnicii îmbrăcaţi în zdrenţe. De unde au ei materialul din care îşi fac aceste robe? Ei bine, când ceva atât de important ca tradiţia religioasă este la mijloc, e o nimica toată să trimiţi nişte tineri să meargă pe jos peste 200 de kilometri să vândă cereale, ca să poată cumpăra material alb din ţările vecine. Toţi trebuie să-i poată recunoaşte pe „Mapostoro" ca fiind oameni religioşi.

Mapostoro considera doar Vechiul Testament ca fiind de valoare—nu că ar respecta Legea în toate împrejurările. Tot ce e interzis în Deuteronom 18, ei practică deliberat. Când sunt în transă, trec prin foc, protejaţi de puterile demonice de jarul roşu aprins. Ei practică ghicirea, consultarea cu spirite familiare, conversează cu aşa-numitele spirite ale strămoşilor de la care primesc sfat şi îndrumare. De asemena vorbesc în alte limbi, prin demoni nu prin Duhul Sfânt. Ei interzic folosirea medicamentelor, dar au mare credinţă în apa de mare ca tratament pentru orice boală.

Aşa că, „Iată-mă Doamne. Tu m-ai trimis", i-am spus lui Dumnezeu.

După un timp de incantaţii continue, liderul s-a oprit şi i-a spus traducătorului că erau gata să o asculte pe doamna albă care le va vorbi. Fenomenul prezenţei unei femei albe în această margine de lume era suficient să înde-

părteze orice împotrivire firească de a permite unei femei să li se adreseze.
Ioan, 3:16: „Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea că a dat pe singurul ÎMI Viu pentru ca oricine crede în El să nu piară ci să aibă viaţa veşnică."
Ce mesaj e mai mare ca acesta? Mesajul trebuia să fie extrem de clar şi de simplu. Vorbind cu doi traducători era dificil de cele mai multe ori şi de data aceasta a fost cel mai greu. După fiecare propoziţie liderul a insistat să-şi ridice toiagul şi să strige „Tendere Mapostoro" după care toţi Mapostoro la rândul lor îşi ridicau toiegele şi tunau „Tendere!" Nu există şcoală biblică să-i poată instrui şi echipa pe misionari să predice bine în asemenea împrejurări. Mă întrebam ce căutam eu acolo, fiind chiar mai puţin calificată, nefiind absolventă a vreunei şcoli biblice şi neprimind vreo instruire oficială. Liderul direcţiona traducerea mesajului meu numai către bărbaţi, ingnorându-le complet pe femei. La urma urmei, ele n-au nici o importanţă, mai ales când e vorba de lucruri importante cum e religia. Mă întrebam dacă nu cumva ei credeau că mântuirea nu e şi pentru femei, aşa că am avut grijă

să mă întorc spre femei în timp ce vorbeam şi am zis: „Această veste bună este şi pentru femei şi pentru copii!"
Accentuând că Isus e Singurul care poate să-i elibereze pe oameni, i-am provocat să-L accepte pe Isus ca Domn şi Mântuitor. Spre uimirea mea, bărbaţii şi-au ridicat toiegele zicând: „Tifunani" (II vrem pe El). M-am întors către femei şi le-am îndemnat să-L primească pe Isus în inimă, să se pocăiască de păcatul lor. Din partea bărbaţilor s-a auzit un murmur plăpând, dar n-au fost exprimate obiecţii. Femeile au răspuns cu entuziasm. Şi ele îl doreau pe Isus. Toţi s-au ridicat în picioare ca să rostească rugăciunea păcătosului, însemna aceasta că toţi doreau să fie născuţi din nou? Cu tristeţe trebuie să spun că nu. Aceşti oameni sunt în mod esenţial politicoşi şi dornici de a face pe plac celorlalţi. Dacă n-ar fi manifestat nici un răspuns la mesajul meu, acest lucru ar fi fost nepoliticos. Mulţi nu se vor fi schimbat, dar sămânţa a fost aruncată şi inimile au fost atinse. Ceva foarte real s-a întâmplat şi eu credeam cu adevărat că această întâlnire va da roade. Aşa s-a întâmplat, după cum am descoperit în anii care au urmat. Cât L-am lăudat pe Domnul pentru această unică ocazie de a rosti întregul adevăr acelor suflete care cu atâta străduinţă urmau jumătăţi de adevăr din lipsă de cunoaştere.
S-au făcut aranjamente pentru încă o întâlnire. De data aceasta catolicii Renamo şi câteva grupuri de protestanţi au fost cei ce au venit la adunare. Bucuria şi libertatea erau evidente şi cântarea era plină de viaţă. A fost o schimbare binevenită şi m-am bucurat alăturându-mă la bătutul din palme şi joc, obsevând cu bucurie că aproape douăzeci şi cinci dintre bărbaţii Mapostoro au venit la adunare şi câteva dintre femeile lor erau şi ele prezente. N-ar fi venit dacă Duhul Sfânt n-ar fi făcut o lucrare reală în inima lor.

STRATEGIA DE LUPTĂ

Fără îndoială Dumnezeu a făcut lucruri mari în acea zi cu acele întâlniri unice. Totuşi o lucrare de genul lumină sub obroc nu era ceea ce urmăream noi. N-am fi fost satisfăcuţi decât cu o lucrare vitală care să aducă roadă care să rămână. Ca să aibă loc aşa ceva, trebuia pusă la cale cu grijă o strategie de luptă şi apoi dusă la îndeplinire. Deja aveam multe lucruri în avantajul nostru. Faptul că aceste zone nu fuseseră vizitate vreodată de misionari şi că noi am venit în ciuda pericolelor războiului, ne dădeau cale de intrare spre inima oamenilor. Numai datorită acestui lucru ne-am câştigat un loc de acceptare. Noi predicam un Dumnezeu al dragostei. Un Dumnezeu al dragostei? Cine a mai auzit să existe un astfel de dumnezeu? Dumnezeii lor erau neîndurători şi lacomi. Această acceptare, totuşi nu însemna că noi puteam evita să împlinim codul moral al oamenilor sau etica bunelor

maniere şi respectul faţă de obiceiurile lor, care erau atât de importante pentru ei. O strategie de succes trebuia desfăşurată cu aprobarea şefului local, a oamenilor care conduceau şi a liderilor, inclusiv a liderilor religioşi. Deja aveam aprobarea şi sprijinul forţelor Renamo—prima bătălie fiind câştigată cu câţiva ani în urmă în timpul perioadei noastre de captivitate.

MULŢIMEA AMESTECATĂ

Ca pretutindeni în lume, vechea întrebare mi-a fost pusă: „Voi de care biserică aparţineţi?" Concurenţa între biserici este puternică şi toţi doreau să pretindă că aparţin singurului misionar care lucra în zonă. Noi le spuneam oamenilor că noi predicăm numai ce este scris în Biblie. Creştinii au diferite crezuri, multe nefiind creştine deloc. Desigur fiecare grup este convins că are dreptate şi că toate celelalte grupuri greşesc. Bibliile nu există sau sunt foarte puţine. Pastorii predică din auzite; multe lucruri din ceea ce spun ei fiind inexacte. Unii lideri au Biblii, dar citesc şi folosesc doar acele părţi care le par atractive. Totuşi există o dorinţă autentică de a învăţa şi puţini sunt acei care nu sar când li se dă ocazia de a învăţa din Cuvântul lui Dumnezeu. Ei sunt flămânzi după adevăr şi doresc hrana spirituală.

Am aranjat să avem o întâlnire a liderilor bisericii în după-amiaza următoare. Grupul de lideri care s-a strâns sub un copac mare de acacia, reprezenta mulţimea amestecată din regiune. Mapostoro erau acolo în plină forţă; fără îndoială cea mai mare grupare. Erau acolo MaZion, Romano-Catolici, adventişti de ziua a şaptea, metodişti, Adunările lui Dumnezeu din Africa, şi câteva denominaţiuni mai puţin cunoscute. Cei din MaZion erau cei mai ciudaţi, mai sălbatici decât Mapostoro. Ei sunt vorbitorii în alte limbi care conversează cu „duhurile îndepărtate" şi care scot sunete animalice, în timp ce au pretenţia că primesc mesaje de la Dumnezeu. De multe ori în zilele de început ale lipsei noastre de experienţă, ne uitam în jur căutând vreun şarpe sau lepoard care ar fi fost în mijlocul adunării noastre, numai ca să descoperim că erau fluierături sau gemete ale celor din MaZion.

Bărbaţii s-au ridicat respectuos în picioare când ne-am apropiat; cei din cultul Mapostoro păreau foarte reverenţioşi cu bărbile lor, cu capetele rase şi cu toiege în mâini. Romano-Catolicii afişau o expresie solemnă „sfântă". Cei din MaZion păreau neobrăzat de încrezători sau poate „puţin cam răi". Diferitele grupuri de protestanţi aveau priviri răbdătoare, dar destul de timide. Penticostalii care nu-şi puteau ascunde bucuria şi încântarea evidentă, cu zâmbete pe care încercau cu greu să le stăpânească până la limita decenţei, se extindeau tot mai mult. E greu să ai o înfăţişare reverenţioasă atunci când eşti atât de fericit. Sosirea noastră acolo era un răspuns la

rugăciunile lor de ani de zile: cum să se aştepte cineva ca ei să aibă **o** înfăţişare sobră?

Această întâlnire cu liderii a fost de o importanţă crucială. Vor fi ei ofensaţi în vreun fel sau dezamăgiţi dacă lucrarea noastră în zonă ar fi fost restricţionată? Dacă reuşeam să câştigăm aprobarea şi respectul lor, atunci accesul nostru la exprimare ar fi fost nelimitat. Cât de adesea ne-am rugat şi am cerut altora să se roage pentru noi cu cuvintele apostolului Pavel din *Coloseni 4:3-4: „Rugaţi-vă pentru noi ca Dumnezeu să ne deschidă o uşă pentru Cuvânt, ca să putem vesti taina lui Cristos, pentru care, iată, mă găsesc în lanţuri ca s-o jac cunoscută aşa cum trebuie să vorbesc despre ea."*

Fuseserăm în lanţuri pentru Cristos. Uşa pentru Cuvânt a fost câştigată prin capturarea şi arestarea noastră temporară la colibă de către Renamo cu câţiva ani în urmă. Totuşi acest lucru în el însuşi nu este suficient şi nu înseamnă nimic decât dacă noi vorbim aşa cum trebuie să vorbim prin ungerea şi călăuzirea Duhului Sfânt.

„Veniţi să ne rugăm Dumnezeului cel viu." Toţi au adoptat poziţia lor tradiţională şi eu am început să mă rog. „Dumnezeule Tată, în Numele singurului Tău Fiu, Isus, care a murit şi Şi-a vărsat sângele ca să ne curăţească de păcatele noastre, stăm astăzi înaintea Ta. Te rog fă accesibilă înţelegerea fiecărei persoane din locul acesta, deschide-ne urechile să ascultăm adevărul Tău şi deschide-ne ochii să Te vedem pe Tine aşa cum eşti cu adevărat. Ştim că faptul că suntem împreună adunaţi aici, sub acest copac, este posibil numai datorită iubirii Tale nemărginite. Ştim că Tu ai un plan şi un scop măreţ prin această întâlnire şi suntem bucuroşi să facem parte din planul Tău pentru Mozambic. Vino Duhule Sfânt şi arată-ni-L pe ISUS."

Un murmur de „Amin" a urmat la încheierea rugăciunii mele care a fost tradusă în portugheză şi apoi în dialectul Sena. Bărbaţii s-au ghemuit aşezaţi

pe pământ şi toţi ochii s-au aţintit asupra mea. Cumva i-am convins că n-am venit să le prezentăm o altă religie, ci adevărul. Mi-am ridicat în sus Biblia. „Prieteni, acesta este Cuvântul lui Dumnezeu. Credeţi că ceea ce scrie pe aceste pagini este adevărat?"

„Este adevărat!", au răspuns ei în unanimitate. Eram uimită de siguranţa din vocea lor. Cei mai mulţi dintre ei citiseră foarte puţin din Biblie. Mă întrebam dacă era vreo persoană care citise toată Biblia; totuşi ei au recunoscut că este o carte cu autoritate şi credeau că tot conţinutul ei este adevărat. Acesta era lucrul cel mai avantajos pentru noi. Am făgăduit că nu-i voi învăţa nimic din ceea ce nu puteam să arăt că e din Cuvântul lui Dumnezeu. Dacă era vreo îndoială în mintea lor cu privire la ceea ce-i învăţam, puteau crede ei dacă le arătam că este scris? „Da, vom crede."

Dacă era ceva despre care ei credeau că Biblia spune că e greşit, erau ei gata să înceteze să mai facă lucrul acela dacă le puteam arăta că este interzis prin Cuvânt? „Da, vom înceta!" Era mult prea uşor. Fie credeau sincer că tot ce făceau ei era bine, fie nu credeau că eu pot dovedi că vreuna dintre practicile lor sunt contrare Cuvântului lui Dumnezeu. Oricare ar fi fost adevărul, mi-au dat permisiunea să verific practicile lor şi să le arăt o cale nespus mai bună. Eu doream să obţin consimţământul lor; îmi dădea libertatea de a le vorbi şi ei se obligau să mă asculte cu privire la orice subiect.

Africanilor le place dialogul şi este obiceiul lor să dea ascultare oricui doreşte să vorbească. întrucât ziua următoare era o zi de duminică şi fiecare grup dorea ca eu să vizitez biserica lor, s-a hotărât ca toate bisericile să vină la o întâlnire împreună într-un singur loc astfel ca toţi să mă poată asculta. Speram că trecuseră cu adevărat zilele în care misionarul vizitator era pus într-o oală şi toţi se împărtăşeau literalmente din el. Era pentru prima dată în istorie când biserici diferite se adunau împreună într-o zi de duminică. La urma urmei, fiecare denominaţiune considera că celelalte din păcate sunt rătăcite. Desigur cele mai multe dintre ele aveau dreptate să presupună astfel, cu toate că lor înşile le lipsea mult adevăr în ceea ce credeau. Iarăşi, cea mai dificilă parte era vorbirea prin traducători. Fiecare întrebare, răspuns şi propoziţie era un proces epuizant şi eu deveneam iritată din cauza lui David, care se străduia din greu, până acolo că începuse să se bâlbâie şi uita ce tocmai spusesem. **„O, Doamne e destul de greu numai să fiu aici în aceste împrejurări cu un grup atât de divers. Cruţă-mi agonia datorată celor doi traducători care jumătate din timp parcă sunt surzi, în cealaltă jumătate** parcă-s **proşti şi între timp parcă sunt lipsiţi de pricepere!"** Dintr-o dată m-am simţit obosită, dar am fost încurajată când unul dintre apostolii junglei s-a ridicat să vorbească în numele adunării. „îi mulţumim lui Dumnezeu pentru venirea voastră. Ne rugam ca binecuvântarea lui Dumnezeu să fie peste voi. Dorim să învăţăm despre Dumnezeu. Este un lucru minunat ce aţi făcut voi, venind aici datorită iubirii lui Dumnezeu. Sperăm că vă simţiţi bine aici cu noi. Vrem să ne întâlnim în fiecare zi ca să învăţăm lecţii din Biblie. Vă mulţumim, vă mulţumim foarte mult că aţi venit să ne vizitaţi aici în junglă." Eram profund mişcată de sinceritatea lui.

M-am rugat: **„O, Doamne, TE ROG, fă o minune ca un traducător din engleză în dialectul Sena să vină să ajute!** întoarsă în tabără m-am înviorat cu **o** ceaşcă de ceai şi am scris un mesaj către centrul militar. „Suntem confruntaţi cu o serie de probleme aici la K. întrucât traducătorul nu vorbeşte dialectul Sena. Aceasta înseamnă că noi vorbim în engleză, traducătorul nostru în portugheză şi un localnic în dialectul Sena. Vă rog,

dacă este posibil, trimiteţi un om care să vorbească şi engleză tot aşa de bine ca Sena. Oamenii de aici sunt foarte bucuroşi să ne aibă cu ei şi ne trimit multe daruri de mâncare preparată din porumb, dovleac şi carne de pui." Dumnezeu să vă binecuvânteze. Suntem aici datorită lui Isus.

Mesajul a fost dat operatorului staţiei radio de sub acelaşi copac mango. Staţia consta dintr-un generator învârtit cu mâna, legat de un copac şi care era conectat la un radio tip telefon. Acest lucru a fost aranjat pentru mine în caz de urgenţă ca să avem contact cu sediul militar. Mesajul a fost codificat

şi trimis şi trebuia decodificat la primire ca să nu fie înţeles în caz că ar fi fost interceptat de radiourile lui Frelimo. Era tot ce puteam face; miracolul consta în a găsi persoana potrivită şi a avea permisiunea generalului ca omul acela să fie luat de la munca pe care o făcea în prezent. Urma acest efort misionar să fie considerat mai important decât o anumită nevoie militară?

PREDICÂND PE UN PĂMÂNT CIUDAT

Duminică ne-am dus la o oră de mers de tabără într-o împrejmuire ciudată din ţăruşi fixaţi în pământ de care erau bătute înăuntru şi în afară nişte şipci din coajă de copac. Imprjmuirea semăna cu un ţarc pentru vite. Avea două intrări, fiecare având deasupra o cruce, făcută din două beţe. Crucile se deosebeau de crucea creştină pe care suntem noi obişnuiţi să le vedem în biserici şi semănau mai mult cu crucea medicală, beţele fiind egale ca lungime. Am fost condusă la o masă mică de lemn cu câteva scaune aflate într-o parte a împrejmuirii. Totul era cam ciudat dar m-am aşezat şi am încercat să par calmă. Aici trebuie să fie locul unde s-au gândit „să împărtăşesc" cu ei. Oamenii au început să ocupe locurile şi când kraal-ul a fost considerat plin (kraal-ul este un sat african împrejmuit cu gard sau un ţarc, n. ed.), nu s-a mai permis intrarea, şi celor care voiau li s-a spus să stea dincolo de gardul din ţăruşi şi şipci. Era o căldură înăbuşitoare; nu circula nici un pic de aer spre locul unde şedeam noi, pe scaunele de o cinste dubioasă, chiar unde erau cei mai mulţi oameni transpiraţi. Am fost uimită să văd aşa de mulţi oameni în locul acela îngrădit care avea totuşi un spaţiu destul de mare la mijloc. Un bărbat s-a ridicat în locul acela şi a început să vorbească în timp ce David îmi traducea şi mie anumite fragmente. Fiecare din grupurile prezente vor avea posibilitatea să cânte şi să spună câteva cuvinte înainte ca doamna misionară să împărtăşească cu cei prezenţi. Romano-Catolicii au început cu o cântare, făcându-şi cruci în timp ce mergeau spre zona centrală. Unii dintre ei aveau crucifixuri, o piesă rară în părţile acestea, fiind evident invidiaţi de cei care nu aveau. Unii au venit deja să mă întrebe dacă n-am adus împreună cu Bibliile şi crucifixuri. Se crede

că aceste crucifixuri au puteri speciale protejând împotriva duhurilor rele şi erau cerute şi de unii dintre soldaţi care credeau că crucifixul îi poate proteja de gloanţe dacă poartă în jurul gâtului un obiect aşa de „sfânt". Explicaţia cu privire la faptul că nu avem nevoie de crucifixuri care să ne ocrotească este un mesaj al Evangheliei în sine însăşi.

După cele două cântări ale Romano-Catolicilor, liderul a mulţumit „maicii sfinte" că i-a adus pe vizitatori. Partea legalistă din mine lupta cu acest lucru. Cei din Mapostoro au psalmodiat şi au cântat în felul lor după ce au plecat Romano-Catolicii la locurile lor. Ce puteam să înţeleg suna bine, dar întrucât cunoştinţele mele privind dialectul Sena erau foarte limitate, puteau să îi cheme şi pe strămoşii lor, nu aveam de unde să ştiu. Aceştia sunt fariseii junglei cu robele lor lungi şi albe şi cu toiegele lor de păstori şi cu lozinca „Mtendere Mapostoro!" Cu toate că aceşti oameni zac într-o eroare profundă, ei au o sinceritate şi o dorinţă reală de a-I fi plăcuţi lui Dumnezeu. Noi nu pledăm pentru cauza interdenominaţională, dar într-o situaţie ca aceasta trebuie să ştii să fii flexibil, dacă vrei să realizezi o lucrare reală şi durabilă. Cât timp îngăduim altor oameni să-şi exprime crezul lor, nu compromitem niciodată Cuvântul lui Dumnezeu. M-am rugat: **„Duhule Sfinte, călăuzeşte-i în tot adevărul."** Ei şi-au ţinut discursul care a fost mai lung datorită repetărilor, apoi s-au retras pentru a face loc grupului următor.

Au urmat pe rând grupurile protestante, fiecare cântând câte două cântări şi dând scurte îndemnuri. Era uimitor că atât de multe nume denominaţionale şi-au găsit intrare în aceste părţi îndepărtate. Cineva auzise despre Isus de la un adventist de ziua a şaptea, de la un baptist sau de la altcineva şi apoi a transmis acelaşi mesaj la rândul lui şi astfel au luat fiinţă biserici. Membrii acestor biserici s-ar putea să nu cunoască multe despre denominaţiunea respectivă al cărei nume îl poartă, dar au un nume şi ei.

Cu strigături ciudate cei din denominaţiunea MaZion au dat buzna în mijloc şi au început un dans în jurul mesei, asemănător dansului de război

al indienilor. Unul dintre membri avea în mână o găleată cu apă. Ce urma? Eram sigură că găleata cu apă avea ceva de-a face cu vreun ritual care urma să fie desfăşurat, dar m-am liniştit când am realizat că apa era pentru a stropi pe jos ca să nu se stârnească prea mult praf şi să ne înecăm. Cei din MaZion s-au dezlănţuit lăsându-se total în voia duhurilor rele din nefericire. Acesta era, la urma urmei teritoriul lor, împrejmuirea lor; ei puteau să continue oricât doreau şi puteau să facă tot ce pofteau. Aşa că au profitat deplin de situaţie, săriturile şi paşi lor ritmaţi erau intercalaţi de urlete şi chiote. Noi suntem obişnuiţi cu libertatea în închinare şi noi înşine suntem foarte liberi. Dar ce era aici...! Cum o să reuşesc să predic după o asemenea

manifestare? Fiecare demon pe o rază de o sută de kilometri probabil că atârna deja prin copaci cu anticipată veselie. Aveam un singur lucru de făcut; mi-am ridicat glasul în rugăciune de mijlocire şi în timp ce trupurile lor transpirate ţopăiau şi făceau piruete în jurul mesei, cu ochii şi dinţii strălucind, eu m-am angajat în războiul meu spiritual. Apa stropită pe jos fusese de mult călcată în picioare; era un nor de praf în aer, dar în cele din urmă procesiunea nebună a luat sfârşit. Liderul părea foarte mulţumit de sine însuşi şi a zîmbit bucuros către mine cu o expresie de „Ţi-a plăcut?" I-am răspuns zâmbind şi, la invitaţia lui, am păşit în mijlocul norului de praf. Acum era rândul meu. Toate feţele s-au întors spre mine; transpiraţia îşi făcea drum printre particulele de praf lăsând mici dâre de noroi pe feţele lor înfocate. Nu ştiam de unde să încep. Spectacolul celor de la MaZion m-a lăsat puţin neajutorată, întâlnind privirea pastorului de la Adunările lui Dumnezeu din Africa, i-am făcut semn să vină lângă mine. „Condu poporul în închinare câtva timp înainte ca eu să vorbesc." El a ascultat şi cele câteva cântări mi-au pregătit terenul. Am făcut tot ce ştiam mai bine. Mi-am vărsat inima şi sufletul în încercarea de a transmite acestor oameni scumpi iubirea pe care o are Dumnezeu pentru fiecare dintre ei şi dorinţa Lui ca ei să-L cunoască, să-L iubească şi să-L slujească pe Isus. Am folosit ilustraţii, versete biblice, întâmplări, orice lucru la care m-am putut gândi. Cu toate că toţi au ascultat foarte politicos şi se străduiau să mă urmărească, ştiam că mult din ce spuneam se pierdea pe drum. Traducerea prin două limbi era catastrofică. In cele din urmă am adresat chemarea de a-L primi pe Cristos. Puţini au răspuns. Ii mulţumesc lui Dumnezeu şi pentru aceştia, dar trebuie să vedem roadă mai multă decât aceasta.

I-am îndemnat pe oameni să se roage pentru un traducător din engleză în dialectul Sena ca să ne putem bucura de o înţelegere cursivă a Cuvântului. Au fost de acord şi ne-am rugat chiar atunci. Unul dintre lideri a făcut încheierea întâlnirii, cu un belşug de mulţumiri pentru venirea mea. Aşa cum se discutase anterior, s-a anunţat că studiile biblice vor fi ţinute în tabără în fiecare după-amiază pentru liderii bisericilor, adică pentru pastori, prezbiteri, diaconi şi pentru orice persoană care juca un rol activ în răspândirea Evangheliei. Aprobarea acestui anunf a fost încuviinţată de toţi cei prezenţi. Mă întrebam: Ce va aduce săptămâna următoare?

RECTORATUL JUNGLEI

Biroul meu de studiu consta dintr-o masă mică pătrată şi un scaun pliant sub un pom de mango. Aici citeam de cele mai multe ori şi îmi pregăteam lecţiile. Intimitatea nu e un cuvânt înţeles şi nici măcar cunoscut

în jungla africană şi noi am învăţat să lucrăm şi să ne concentrăm în ciuda multelor feţe mici aţintite cu fascinaţie asupra tuturor mişcărilor şi expresiilor noastre. Intrarea în acest birou de studiu în aer liber se făcea prin faţă, prin spate, prin lateral şi între toate acestea. Un zgomot ce mi s-a părut mai mare decât cel făcut de copiii curioşi m-a făcut să ridic privirea. Hup, hup, Huuup! Trei soldaţi au scos un strigăt triumfător când au reuşit să decimeze un şarpe lung de un metru cu nişte bâte groase la mică distanţă de scaunul meu. Şarpele acesta folosise intrarea de sus în biroul meu de studiu, dintre ramurile pomului de mango. Culoarea lui de un verde strălucitor şi ochii neobişnuit de mari şi rotunzi îl identificau ca fiind un Boomslang, unul din-

tre cei mai de temut şerpi din Africa. Un grup s-a adunat în jurul şarpelui urât, transmiţându-şi sentimentele prin exclamaţii şi expresii de dezgust. „Nu uitaţi că femela acestui şarpe este pe undeva pe-aici şi poate au şi o familie mare cu multe vlăstare!" Cuvintele mele au determinat un potop de încă şi mai multe exclamaţii şi expresii de dezgust. Eram inconfortabil de conştientă că adevărul din gluma mea era foarte probabil.

Şerpii făceau parte din viaţa zilnică a junglei. Nu trecea o zi fără să vezi unul sau câţiva. Cei mai mulţi şerpi se tem mai mult de oameni decât ne temem noi de ei, dar cu toate acestea sunt periculoşi. Fără antidot, oamenii mor sau îşi pierd membrele datorită gangrenei care se instalează după muşcătura otrăvitoare. Nu-i de mirare că şerpii sunt urâţi şi de temut şi chiar cel mai inofensiv este anihilat pe loc. Am privit pe unul dintre pastori cum l-a strivit mortal pe un şarpe călcându-l cu piciorul gol. Stând în jurul focului de tabără în timpul unei nopţi reci, un şarpe s-a răsucit de pe o creangă care tocmai fusese aruncată în foc. „Nyoka!" (Şarpele!) a strigat omul şi fără a se gândi de două ori i-a zdrobit capul cu călcâiul piciorului desculţ.

într-o noapte nişte glasuri neliniştite ne-au chemat să ne rugăm pentru un soldat care fusese muşcat de un şarpe. „Trebuie să vii repede ca să ne rugăm, altfel omul acela va muri," mi-au spus ei. Ploua şi era un drum destul de lung pe cărarea alunecoasă. Lanterna arunca umbre lungi şi imagini cu şerpi îmi inundau imaginaţia. în cele din urmă am ajuns la bărbatul care stătea la marginea cărării. Două găuri din care ieşea sângele erau vizibile pe piciorul care se umflase deja. Ne-am rugat şi l-am încurajat să creadă în vindecarea sa. El nu văzuse şarpele pentru că era întuneric, dar a auzit zgomotul de neconfundat şi a simţit apoi lovitura. Dimineaţă am primit vestea că piciorul s-a dezumflat şi revenise aproape la normal.

Am avut şi noi întâlnirile noastre cu şerpi. Rod a simţit ceva ca şi cauciucul sub uşa cortului într-o dimineaţă devreme şi a întins piciorul desculţ ca să simtă ce era acolo. A atins cu degetele o cobră egipteană neagră. Venise

căutând căldura trupurilor noastre, dar n-a putut să intre din cauza fermoarului. Nu l-am văzut niciodată până atunci pe Rod mişcându-se aşa de repede. A pus mâna pe un băţ şi după câteva lovituri bune, cobra nu mai era. Se pare că şerpilor le place să-şi facă culcuşul în pereţii de stuf ai încăperilor fără acoperiş destinate duşurilor. O întâlnire ochi în ochi cu unul încolăcit în jurul stâlpului, la doar câţiva centimetri de faţa mea, n-a fost deloc un început bun al unei dimineţi.

Să şezi la umbra copacilor era un lucru atât de plin de pace încât era uşor să uiţi că eram în război—până ce un bombardier Antonov a zburat pe deasupra. N-aveam de unde să ştim unde vor fi lăsate bombele. Zgomotul grav al avionului i-a făcut pe toţi să ţâşnească în căutarea unui adăpost sub copaci, departe de colibele satului. La momentul impactului, ecoul exploziei putea fi auzit de la douăzeci de kilometri depărtare. In general bombardierele Antonov nu făceau multă pagubă. MiG-urile de luptă erau de temut şi de cele mai multe ori elicopterele cu mitraliere. Aceste mitraliere montate pe elicoptere care zburau în cercuri deasupra copacilor căutându-i pe oameni aşa cum o pasăre mare de pradă caută un iepure, îţi îngheţa sângele în vine mai mult ca orice altceva. Sunt puţine zgomote atât de rău prevestitoare ca bâzâitul şi ţăcănitul elicopterelor care îşi vânează prada.

Contactul nostru cu Sediul Central ne reasigura doar în speranţa că putem să le aducem la cunoştinţă dacă ni se întâmpla ceva. întrucât noi acopeream distanţe mari numai prin mersul pe jos, erau puţine şanse ca orice întăriri să ajungă la timp pentru a ne ajuta dacă am fi fost în pericol. Şi într-adevăr nu era nici o şansă de ajutor medical în caz de vreun accident grav sau de muşcătură de şarpe. Nu era nici o şansă pentru milioanele de oameni născuţi în junglă, trăind acolo şi expunându-şi zilnic viaţa în sălbăticie şi război.

SUTAŞUL CARE ŞI-A PREDAT VIAŢA LUI ISUS

Răspunsul la rugăciunile noastre şi la mesajul pe care-l trimisesem generalului Mateus a fost anunţat la marginea biroului meu de studiu print-un pas milităresc. (La urma urmei, nu era uşă la care să baţi.) Mi-am ridicat

privirea la salutul elegant al unui soldat slăbănog şi înalt în uniforma verde a junglei, cu cizme noi de armată şi cu pistol la coapsă. Bărbatul zâmbi timid înaintând împreună cu comandantul Manuel, liderul soldaţilor care mă însoţeau. „Eu sunt comandantul Luis Jose Goba. Am fost trimis de generalul Mateus să vă ajut" mi-a spus el într-o engleză perfectă.
„Vorbeşti Sena?" „Da, eu sunt din tribul Sena. Acesta e poporul meu. Eu vorbesc la fel de bine şi portugheza, Shona şi Chicheva. Sper că pot să vă fiu de ajutor."

„Aleluia!" Era într-adevăr un motiv de bucurie. Aveam aici o gură care putea vorbi în multe limbi.
„îl cunoşti pe Isus? Ţi-ai predat inima Lui?" Acest lucru era de importanţă vitală şi trebuia rezolvat. „Nu sunt sigur de acest lucru", mi-a răspuns Luis. „Eu sunt Romano-Catolic, dar pot eu să ştiu dacă Isus este în inima mea?" „într-adevăr, poţi. Stai jos şi-ţi voi spune eu cum." Nu mai era nici un scaun, dar cutia mea de ceai fiind o cutie veche de muniţie, din metal, slujea ca un adevărat scaun pentru Luis şi s-a aşezat ascultând cu atenţie cum îi prezentam eu Evanghelia. Duhul Sfânt îi vorbea inimii lui neîncetat de când a fost trimis încoace de general. Terenul era bine afânat şi pregătit ca sămânţa vieţii să fie sădită. Luis înţelegea totul. El L-a rugat pe Isus să vină în inima lui şi a fost născut din nou. Faţa lui strălucea şi zâmbetul lui timid s-a făcut şi mai larg atunci când mi-a împărtăşit povestea vieţii lui.
„De mulţi ani m-am înrolat în trupele Renamo şi sunt acum comandant. Aveam de îndeplinit o îndatorire specială undeva departe de-aici când am primit un mesaj de la generalul Mateus care spunea că trebuie să las totul şi să vin foarte repede. Ah! Devenisem foarte îngrijorat. Am o sută de oameni sub comanda mea şi nu puteam să-i las pur şi simplu. Un alt comandant a fost trimis să mă înlocuiască. Mi s-a spus să-i raportez generalului care se afla la o distanţă de câteva ore de mers pe jos. Nici nu mi-am luat pătura. Am lăsat totul ca să pot merge foarte repede. Mă gândeam. Am greşit oare cu ceva? Am dat de necaz. Generalul e un om important. De ce a trimis după mine în felul acesta? Mă gândeam la toate lucrurile pe care le făcusem, chiar şi la unele greşeli şi la tot ce îmi aminteam. Oare din cauza asta? Sau aceea? Ah! N-aveam de unde să ştiu, dar am început să mă rog foarte mult. Mergeam foarte repede ca să ajung la general. Mă rugam: 'O, Doamne, ajută-mă Te rog. Astăzi sunt în necaz.' Apoi, când l-am întâlnit pe general am văzut că nu era nici un necaz. El mi-a spus că trebuia să continui să merg fără să mă opresc până ce ajung în locul acesta unde urma s-o ajut pe doamna Nzungu. Acum sunt aici şi dumneavoastră îmi spuneţi lucruri foarte frumoase. Cu siguranţă Dumnezeu mi-a ascultat rugăciunile!"
„Ceai pentru mine? Aceşti biscuiţi sunt pentru mine? Mulţumesc, vă mulţumesc foarte mult. N-am gustat biscuiţi de ani de zile. Sunt foarte dulci." Lui Luis îi plăcea crema de lămâie pe care o pusesem în rucsacul meu. Au fost săptămâni foarte speciale. Pentru noi, pentru Luis, pentru localnici şi pentru soldaţii care ne însoţeau cărându-ne bagajele. învăţăturile erau transmise cu claritate şi în fiecare zi tot mai multe vieţi erau adăugate

Bisericii lui Isus Cristos. Era o experienţă minunată să văd creşterea spirituală rapidă a lui Luis. Chiar în mijlocul traducerii el se oprea cu uimirea întipărită pe faţa lui, uitând să mai traducă, atât de atent era la Cuvânt şi se deschidea să-l primească.
Era o întrebare care-l frământa pe ofiţer. „Eu sunt un om care am pistol. Am luat parte la multe bătălii. Cum pot eu să fiu creştin când am ucis oameni?" De multe ori am consiliat câte un suflet aflat în agonie profundă, tânjind după şuvoiul curăţitor al sângelui lui Isus, dar luptându-se să creadă că acest sânge e disponibil şi pentru el. Scripturile sunt singurul mijloc prin care ajungem la adevăr. Citim despre tâlharul de pe cruce, care în ultimul ceas şi-a pus încrederea în Isus. El era un jefuitor, un criminal, un om rău, dar când şi-a dat inima sa lui Cristos, a fost iertat şi eliberat de vinovăţie şi de frică. In cartea Faptele Apostolilor în capitolul 10, citim despre Corneliu,

un sutaş, căpitan peste o sută de oameni. (Ca şi tine Luis.) El era un om care avea autoritate, un om aflat în conducerea armatei care e descris în versetul 22 ca un om neprihănit, un om temător de Dumnezeu, un om vorbit de bine. Isus l-a ales pe unul dintre ucenicii Săi dintr-un grup de rebeli. Simon Zilotul era membru într-una dintre partidele evreilor care s-au răzvrătit împotriva guvernării crude a romanilor. Nimeni nu e refuzat când vine la Isus.
„Dar eu sunt în armată. Eu nu pot înceta să fiu soldat. E meseria mea!", a răspuns Luis. Ioan Botezătorul a dat răspuns şi la această întrebare în *huca 3:14: „Să nu stoamţi nimic de la nimeni prin ameninţări, nici să nu învinuiţi pe nimeni pe nedrept, ci să vă mulţumiţi cu lefurile voastre."* Este posibil să fii un soldat onorabil, nu asupritor sau crud.
Studiile biblice de după-amiază au fost cel mai mare succes. Cel puţin două sute de bărbaţi veneau în fiecare zi. Ei ascultau cu atenţie, punând întrebări după aceea şi lămurindu-şi multe lucruri care îi frământau de mult timp. Era o cooperare autentică şi un sentiment de legătură comunitară în ciuda diverselor crezuri pe care le aveau. Când oamenii suferă împreună, multele animozităţi ale vieţii sunt lăsate la o parte. Totuşi era trist să vezi atât de multă robie spirituală. Bărbaţii îşi asumaseră o grămadă de reguli şi îndatoriri, gândindu-se întotdeauna că trebuie să câştige într-un fel aprobarea lui Dumnezeu sau să urmeze nişte legi rigide pentru a deveni sfinţi şi acceptabili. Mesajul harului adesea le părea oamenilor prea simplu. Isus a împlinit Legea în dragos te. „ *Vă dau o poruncă nouă: să vă iubiţi unii pe alţii cum v-am iubit eu." „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima, cu tot cugetul şi cu toată puterea ta."* Acestea sunt lucrurile care contează. Cu toate acestea, multe din preocupările importante exprimate în întrebările lor, conţineau subiecte ca: „Este păcat să mănânci carne de porc? Care e ziua în care trebuie să ne închinăm, sâmbăta

sau duminica? Avem voie să luăm medicamente când suntem bolnavi?" La ultima întrebare trebuia să răspundem cu grijă ca să nu pledăm în favoarea consultării vraciului. Cuvântul lui Dumnezeu este singurul instrument de măsură folosit şi Romani 14 răspunde cu claritate la aceste întrebări.
Lecţia cu privire la botez a cauzat cea mai mare agitaţie (iertaţi-mi expresia). Unii fuseseră botezaţi prin stropire, alţii primiseră „botezul lui Ioan." (Uimitor că găsiseră aceste lucruri în Cuvântul lui Dumnezeu, problema fiind că ei îşi bazau învăţătura pe un fragment şi nu pe întregul Cuvânt.) Unii fuseseră botezaţi în numele unui Mapostoro mort deja. Oricare ar fi fost botezul lor, ei credeau că este un lucru real. Totuşi pătrunderea Cuvântului lui Dumnezeu face lumină şi ei erau dornici să înveţe şi mulţi au înţeles adevărul o dată ce le-a fost descoperit.
„Azi e o mare zi pentru mine. Te rog să mă botezi." Comandantului Luis i-au trebuit doar trei zile de la convertire pentru a cere acest lucru. A fost o experienţă fericită la groapa de apă când sutaşul, urmat de comandantul Manuel şi de încă vreo câţiva soldaţi şi-au rezemat armele de un copac, dezbrăcându-se de rang şi de uniforme pentru a intra în apa nămoloasă. Smerindu-se cu bucurie ei au câştigat autoritate în poziţiile spirituale. Curăţirea simbolică şi îngroparea vieţii vechi, fiind înviaţi la o viaţă nouă cu Isus în ascultare de porunca Sa, a fost o mărturie puternică pentru localnicii care priveau. „Se poate aşa ceva?" Dovada era chiar înaintea ochilor lor şi mulţi au fost provocaţi să asculte Scripturile în acelaşi fel. Aşa cum se întâmplă adesea la botez, demonii şi-au făcut auzit protestul lor. Când una dintre femei a fost cufundată în apă, un demon a ţipat făcând-o să-şi piardă puterea din mâini şi din picioare. Pastorul de la Adunările lui Dumnezeu şi asistentul său au sărit să ajute şi au scos-o pe femeie care acum era înţepenită ca o scândură. Mulţimea făcea gălăgie şi scotea excalmaţii agitate. Agonia şi grimasele de pe faţa femeii m-au făcut să fiu foarte supărată pe diavol. **„Ieşi afară din ea, în Numele lui Isus. Desleag-o îţi poruncesc în puterea sângelui lui Isus Cristos!"** Cu o demnostraţie finală de mârâituri şi scrâşnituri, demonul a lăsat-o. Trupul ei înţepenit s-a înmuiat, ochii înceţoşaţi revenindu-şi la normal iar ea stătea privind mai degrabă nedumerită. Am stat de vorbă cu ea un timp şi în urma învăţăturilor pe care i le-am dat, a declarat verbal că renunţă la robia lui Satan asupra vieţii ei, mărturisindu-şi păcatul şi interzicându-i lui Satan să se întoar-

că în viaţa ei. Apoi a intrat din nou în apă ca să fie botezată. De data aceasta n-a mai fost nici o problemă şi a ieşit din apă zâmbind, liberă şi victorioasă. Oamenii se minunau. Nu mai văzuseră până atunci demoni învinşi astfel în Numele lui Isus. Zi şi noapte discutam despre Cuvânt. Sub pomul de mango, în jurul focului de tabără, noaptea, pe cărare în timp ce mergeam din sat în sat.

Luis fusese însărcinat ca traducătorul nostru oficial de fiecare dată cînd aveam nevoie. Noi eram încântaţi că acest lucru făcea lucrarea noastră cu mult mai uşoară şi mai eficientă. Luis împărtăşea Evanghelia cu soldaţii şi cu localnicii, cu fiecare ocazie chiar şi arunci când noi nu eram prezenţi. Vestea despre sutaşul care sa întors la Cristos s-a răspândit peste tot şi de peste tot veneau mesaje cerându-i să-i aducă pe misionari şi în satul lor.

COLOANA MEA VERTEBRALĂ—RÂDE

La întoarcerea în tabăra principală am petrecut câteva zile predicând în barăcile armatei. Sutaşul s-a întors cu totul schimbat. Am văzut o lucrare fenomenală a Duhului Sfânt în timpul acelei săptămâni. Luis era bine cunoscut în barăci. Bucuria lui evidentă datorită faptului că îl cunoştea pe Isus şi învăţa tot mai mult din Biblie era contagioasă. Eram adunaţi în pădure în locul unde soldaţii serveau masa. Luna îşi filtra lumina printre copaci, aruncând umbre lungi peste mesele din bambus. Am petrecut un timp în închinare; prezenţa Domnului putea fi simţită. Am vorbit despre botezul cu Duhul Sfânt şi i-am chemat pe cei ce doreau să-l primească să vină în faţă. Am început să ne rugăm. Luis, cu toate că era din fire timid şi rezervat, a fost primul care a început să vorbească în limba Duhului. Cuvintele curgeau ca un râu din lăuntrul său. Apoi dintr-o dată a început să râdă şi să râdă şi să râdă... Toţi priveau mai degrabă surprinşi la început, dar apoi nu l-au mai băgat în seamă întrucât au început şi ei să vorbească în limbi noi. După aceea i-am cerut lui Luis să-mi explice ce i s-a întâmplat. Luis a mărturisit: „Coloana, râdea. Coloana, nu puteam să stau drept pentru că şira spinării râdea aşa de tare. Râdeam din tot trupul. Nu ştiu ce s-a întâmplat, dar mă simt foarte fericit şi am vorbit în limbi noi."

A venit şi timpul să mă întorc acasă. A fost o misiune minunată, dar îmi era tare dor de Rod şi de copii. La „Palat" am stat de vorbă cu fetele, ascultând cu atenţie sunetul avionului nostru Aztec. In cele din urmă am auzit motoarele avionului chiar deasupra copacilor sub care şedeam noi. In treizeci de minute Rod a ajuns în tabără cu o motocicletă. Urma să stea de vorbă cu cei de aici câtva timp, iar apoi urma să mă ducă cu motocicleta înapoi la aerodrom. După ce am decolat şi zburam deasupra unor sate în care fusesem, inima mea era plină de mulţumire către Dumnezeu pentru privilegiul de a-i învăţa pe oameni din Cuvântul Său în această regiune. In seara aceea am stat în jurul mesei acasă, încă o dată fiind o familie întregită. Cât de bogaţi eram, să ne avem unii pe ceilalţi, să împărtăşim experienţele din junglă şi poveştile de la şcoală şi să fim o familie!

PUTEREA CUVÂNTULUI SCRIS

SUNTEŢI DE-AI LOR!

N-a fost niciodată intenţia noastră să ne ocupăm de altceva decât Evanghelia. Dorinţa noastră era să-i evanghelizăm pe oamenii din sate care locuiau în zone îndepărtate unde Cristos a fost propovăduit foarte rar sau poate chiar deloc. Cu toate că am încercat, n-am putut ajunge în acele regiuni fără să trecem prin zonele interzise cucerite de Renamo. O dată ce intram acolo eram capturaţi de către Renamo, iar **apoi eram eliberaţi cu** cererea **de a predica peste tot prin zonele lor,** ceea ce însemna **85% din Mozambic.** Am văzut acest lucru ca fiind o uşă deschisă de Dumnezeu. Şi astăzi vedem tot aşa.

Cu cât intram mai mult în Mozambic, cu atât mai tulburaţi eram văzând condiţiile grele de viaţă în care trăiau oamenii. N-aveau spitale sau acces la

medicamente. N-aveau magazine de unde să-şi cumpere haine sau alimente. N-aveau bani, n-aveau şcoli. Erau îmbrăcaţi în piei de animale şi în fibre din coajă bătută de baobab. In timp de pace şi ar fi fost greu să rezolvi toate aceste lucruri, iar acum era timp de război. Rănile şi plăgile care ar fi putut să se vindece folosind puţine medicamente, au dus la pierderea membrelor şi chiar la moarte. Numai încetarea luptelor putea duce la o nouă eră, în care încă o dată oamenii ar fi trăit în pace şi ar fi început să creadă într-un viitor pentru copiii lor. Scârbiţi de atrocităţi, de minciuni, şi de propaganda continuă a regimului marxist Frelimo, ne-am hotărât să ne dedicăm **cauzei păcii** din Mozambic, în egală măsură ca şi **cauzei Evangheliei.**

Uneori era greu să ştii cât de departe să mergi. Cu tot ce puteam mai bun, noi urmam călăuzirea Domnului. Am trecut dincolo de limitele acceptabilităţii. Eram dispreţuiţi şi discreditaţi de cei ce nu puteau să înţeleagă viziunea şi scopul nostru. Când treci ilegal frontiera unei ţări, calci legea. Pedeapsa, în cazul nostru, putea fi întemniţarea într-o celulă comunistă sau chiar moartea. Când armata ţării tale luptă împotriva unor soldaţi rebeli, iar

tu te mişti printre ei, acest lucru e considerat trădare şi e pedepsit cu moartea. Puteam alege să nu intrăm pe uşa deschisă şi să continuăm cu misiuni convenţionale, trăind o viaţă normală; sau puteam alege să intrăm într-un loc de slujire care însemna să fim urâţi, înţeleşi greşit şi întotdeauna în pericol. Noi am ales cea din urmă variantă ştiind că va trebui să plătim un preţ pentru aceasta, dar fiind încrezători că, de asemenea, vom secera o răsplată care merită preţul plătit. Dacă ne-am fi întors spatele, ne-am fi cruţat multe dureri de cap, dar, de asemenea, am fi pierdut bucuria secerişului pe care l-am văzut pe teren, unde puţini ar fi fost de acord să meargă. Trebuia plătit un preţ pe termen scurt pentru o răsplată pe termen lung.

Renamo era o mişcare de anvergură naţională. Noi îi iubeam pe oamenii din Mozambic şi majoritatea oamenilor erau sprijinitori ai trupelor Renamo. Eram foarte conştienţi de atrocităţile comise de ambele părţi, aşa cum se întâmplă în orice război. Totuşi prezentarea eronată de către regimul comunist a forţelor de rezistenţă Renamo era tragică. Chiar şi mai tragic era felul în care Occidentul cumpăra minciunile lui Frelimo, sprijinindu-i pe comunişti şi opunându-se celor care luptau pentru libertate şi democraţie. Era un mister pentru noi, că Occidentul sprijinea comunismul. In străduinţa noastră de a găsi un echilibru între lucrarea misionară, munca de jurnalist şi implicarea în procesul de pace, continuam să luăm decizii folosind acelaşi instrument de măsură pe care-l folosisem încă de la început. S-ar putea să fie ilegal, dar n-a fost niciodată imoral. Există vremuri când trebuie să luăm decizii tot aşa cum au făcut ucenicii în cartea *Faptele Apostolilor 5:29: „Petru si ceilalţi apostoli au răspuns si au ^is: Trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decât de oameni.'"*

O echipă, o armată, orice grup e compus din persoane. Nouă ne plăcea să cunoaştem cât mai multe persoane din această armată care părea că poate supravieţui cu nimic şi părea că se dezvoltă şi creşte prin nimic. Am învăţat multe de la ei şi eram în permanenţă uimiţi de tenacitatea lor în faţa adversităţilor, de hotărârea lor, de perseverenţa şi de refuzul de a se da bătuţi indiferent ce le-ar fi stat în faţă. Ei rămâneau împreună, dedicaţi unui ţel comun, ajutându-se unii pe alţii şi dându-şi viaţa unii pentru alţii.

Gostode era acum în stare să converseze fluent în limba engleză. El era un muncitor pe care te puteai baza şi devenise membru al familiei. Renamo a deschis un birou oficial în Nairobi. Ei căutau pe cineva care putea primi telefoane din ţări vorbitoare de limbă engleză sau de portugheză şi au apelat pentru aceasta la sediul de la Gorongosa. N-am fost bucuroşi când au hotărât că Gostode era cel mai bun candidat. El nu voia să plece în Kenia. Ar fi vrut să stea cu noi şi ne implora să vorbim pentru el cu Dhlakama. Am vorbit, dar era nevoie de Gostode în Nairobi. Aşa că după trei ani de şedere

SOUTH i xai-xai
AFRICA ! Mapuw"
învăţătoarea Lindalva

cu Batsie Snyders
(mama lui Ellie).
învăţătorii Gilda, Arnaldo şi Patricia,
de la CFN Brazilia.

Cântând cu
marimba la
un serviciu de
botez.
Echipa şi studenţii Şcolii Biblice Africa wa Yesu în faţa intrării în clădirea principală.

împreună cu noi, Gostode şi-a luat rămas bun printre lacrimi şi a plecat la Nairobi. A stat acolo trei ani şi s-a descurcat foarte bine. Eram mândri de maniera în care se descurca acest tânăr, care, când a venit la noi era un copil sălbatic al junglei cu părul ţepos ca un arici.
îmbrăcat elegant, el putea să facă faţă situaţiei în care avea de vorbit şi de tradus oamenilor numeroşi care treceau prin biroul de la Nairobi. Am văzut multe schimbări în viaţa celor prinşi în războiul junglei. Civili care au devenit soldaţi, unii prin alegerea lor, alţii împotriva voinţei lor; bărbaţi şi femei, oameni obişnuiţi care tânjeau după pace şi libertate şi după o viaţă de familie normală.

UN PREŞEDINTE CARE SE ROAGĂ

Nu poţi petrece mult timp cu oameni aflaţi în război fără să devii personal implicat în viaţa lor. Noi simţeam o iubire autentică pentru soldaţi şi am ajuns să-i cunoaştem îndeaproape pe mulţi dintre ei. Când le arăţi iubire, le câştigi încrederea şi preşedintele Dhlakama îi spunea lui Rod: „Prietenul meu, Joseph, tu eşti dintre ai noştri." Aşa şi părea, într-adevăr. Noi eram misionari; nu trebuia să devenim implicaţi din punct de vedere politic. De câteva ori, de-a lungul anilor am fost acuzaţi de soldaţii lui Frelimo şi de cei din Zimbabwe care ne ameninţau cu armele: „Sunteţi de-ai lor!" Noi nu aveam arme, dar ne simţeam ca fiind de-ai lor. Faptul că aveam aceiaşi duşmani comunişti care ne urmăreau a dus la formarea unei legături cu care se pot identifica numai cei care au trecut pe aici. Şi aşa soţul meu a primit ameninţări şi a fost etichetat de unii ca fiind un bandit. Sunt foarte mândră de el, iubitul meu bandit.
Am petrecut multe ore vorbind cu Dhlakama, liderul rebelilor care ne-a devenit un prieten drag. Căldura şi sinceritatea lui sunt evidente celor care au avut ocazia să petreacă timp discutând cu el. Pasiunea lui pentru oameni şi dorinţa de a vedea pacea şi dreptatea înfăptuite sunt evidente. Un om devotat familiei, faţa i se destindea când vorbea despre copiii lui. Spunea că mama şi tatăl lui locuiau în Chibabawa şi rudele lui erau tot acolo. Vorbea cu tristeţe despre un frate de-al lui care era ofiţer comandant în forţele aeriene ale lui Frelimo. Războiul civil este una dintre cele mai mari tragedii ale omenirii.
Când l-am întâlnit pentru prima dată pe Dhlakama, el a afirmat că crede în Dumnezeu şi că era Romano-Catolic. El nu înţelegea ce înseamnă să fii născut din nou sau să-L primeşti pe Isus ca Mântuitor personal. Să fii catolic însemna să fii creştin, credea el. Rod i-a explicat că nu există etichetă a vreunei biserici care să poată garanta mântuirea, ci pentru aceasta trebuie să II primeşti personal pe Isus şi să trăieşti cu El. Dhlakama a promis că se va

gândi la lucrul acesta. Rod i-a dat o Biblie şi câteva cărţi. De asemenea, i-a spus despre responsabilitatea liderilor, şi că avea nevoie să fie călăuzit de Duhul Sfânt. A fost o zi mare aceea când prietenul lui Rod, în cele din urmă L-a primit pe Isus ca Domn şi Mântuitor. El ne cerea adesea să ne rugăm: „Eu cred că Dumnezeu răspunde rugăciunilor noastre." într-o ocazie când Rod era foarte bolnav de malarie în tabără în timpul vizitei lui Tim Salmon, Dhlakama i-a adunat împreună pe oamenii lui, unii dintre ei fiind ofiţeri precum şi câţiva vizitatori din alte ţări. El i-a spus lui Tim: „Veniţi, trebuie să ne rugăm pentru prietenul nostru." Conduşi în rugăciune de către Tim, ei şi-au dat mâinile împreună în jurul lui Rod şi L-au rugat pe Dumnezeu

să-l vindece. Dumnezeu a răspuns rugăciunii lor.

CORESPONDENT DIN JUNGLĂ

Conflictul mozambican devenea caracteristica unei propagande de război foarte vehementă în care Frelimo se bucura de avantaje considerabile. Mai întâi, Frelimo era la guvernare, cu toate resursele disponibile pentru singurul partid într-un stat cu un singur partid. Instruiţi de marxist-leniniştii ale căror deprinderi în conducerea mijloacelor de informare era recunoscută, ei au continuat să controleze toate mijloacele de informare în masă cu masiva lor campanie de dezinformare. Cele mai multe reţele media din exterior aveau ca sursă aceste informaţii.

Renamo, de altă parte, avea echipament minim şi puţin acces la media şi soldaţii erau de cele mai multe ori neputincioşi de a contraataca în războiul media. Sediul lor era în junglă, neavând mijloace de a ţine constant fluxul informaţiilor şi le lipsea şi personalul calificat care să poată comunica cu media. Nu aveau mijloace să prezinte declaraţii sau să respingă falsele acuzaţii, în special în limba engleză. Era, de asemenea, foarte important să-i ţină la curent pe şefii de state şi când Dhlakama călătorea în alte ţări, avea nevoie să aibă la el literatură pe care s-o dea celor cu care se întâlnea. Reprezentantul Keniei a venit cu ideea că era într-adevăr cineva care putea să satisfacă această nevoie. Numele acestei persoane era doamna Joseph. La urma urmei ea scrisese deja o carte: „Mozambic, cruce şi cunună", pe care el o citise. El a vorbit cu Dhlakama care a spus că e o idee foarte bună, m-a sunat din Kenia şi m-a întrebat dacă aş vrea să-l ajut în această problemă. La început nu am luat sugestia prea în serios, dar solicitările care au continuat m-au pus pe gânduri. Cartea noastră „Cruce şi cunună" fusese deja întrebuinţată în mod neaşteptat. Deşi o cărţulie foarte simplă şi mică, multe vieţi au fost atinse de ea, unele persoane răspunzând chemării la misiune; cartea noastră şi-a făcut drum spre departamentele a diferite organizaţii. Pe atunci

L

a cuvântului scris 195

erau puţine informaţii despre Mozambic în afară de linia de propagandă obişnuită; cartea prezenta ceva foarte diferit şi fusese scrisă din prisma experienţei personale. Dhlakama avea mereu câteva cărţi cu el şi le dădea diferitelor personalităţi cu care se întâlnea. Era uimitor cum lucra Dumnezeu şi obişnuia să îşi transmită Cuvântul Său unor oameni care în mod obişnuit n-ar fi citit Biblia şi n-ar fi mers la biserică.

Am primit o scrisoare cu antetul parlamentului Australiei care ne-a încurajat foarte mult:

Dragă domnule şi doamnă Hein,
Am fost încântată să primesc cartea dumneavoastră şi mi-a făcut o mare plăcere s-o citesc. Am inclus în această scrisoare, pentru informaţia dumneavoastră, o copie a unui discurs pe care l-am ţinut în parlament în care am făcut refeinţă la cartea dumneavoastră. Vă mulţumesc că v-aţi făcut timp să-mi scrieţi.
Urări de bine, cu sinceritate, aldumneavoastrăMichaelR. Cobb, B.V.Sc, MP.

Am căzut de acord să fiu corespondent de presă în junglă. Rod mă ducea la un anumit interval de timp cu avionul la sediul Gorongosa, unde mă lăsa de fiecare dată vreo câteva zile. Acolo ei se slujeau deja de biroul lor, o colibă clădită frumos din stâlpi şi stuf, echipată de curând cu o maşină de scris şi un copiator care funcţiona pe bază de curent de la un generator cu motorină. La o masă sub nişte copaci, stăteam şi luam notiţe în timp ce Dhlakama îmi dicta declaraţiile sale şi Vincent Ululu traducea. Era sarcina mea să le fac foarte clare şi să le scriu pe hârtie oficială. Numai din când în când trebuia să-l întrerup, să-i cer să repete ceva sau să explice mai clar câte o idee. A fost o experienţă pe care n-o voi uita niciodată, stând în pădure, uneori auzind câte un bombardier Antonov, în timp ce scriam titlurile pe o foaie de hârtie. Noi luptam în acest război cu puterea cuvântului scris. Intorcându-mă acasă trimiteam materialul prin fax în diferite locuri. Lui Rod

îi plăcea în mod deosebit să trimită articole prin fax în Zimbabwe, la biroul preşedintelui Mugabe şi în Maputo preşedintelui Chissano. Materialul ajungea, de asemenea, şi la Casa Albă, la Casa Parlamentului în Marea Britanie şi în multe alte birouri strategice. Mă simţeam răsplătită să primesc aprecieri şi mulţumiri pentru lucrul meu din partea unora, deşi ei nu ştiau cine eram eu. Era, de asemenea, nemaipomenit să aud că unele dintre materiale fuseseră citite la postul Wold News; cel puţin o parte din adevăr era difuzat.
Eram încă la şcoală pe când visam să devin scriitoare, dar niciodată nu am urmărit acest vis. Acum făceam, de fapt, mai mult decât munca unui jurnalist şi aveam deschidere spre anumite oportunităţi de care mulţi jurnalişti s-ar fi bucurat. Totul sună atât de simplu şi de uşor, dar, de fapt, n-a fost
19(5
— Dincolo de
aşa. In timp ce mă aflam în tabără luând notiţe şi scriind la maşina de scris, războiul continua să devasteze naţiunea. Mesajele radio veneau şi Dhlakama mi le comunica şi mie. Ele ne informau despre multe sate bombardate, oameni masacraţi, ca şi la Candiero. L-am văzut pe Dhlakama plângând atunci când îşi exprima durerea. „Poporul meu moare. Femeile şi copiii sunt ucişi. Ţara mea e distrusă de suferinţă."
Dhlakama lansa atacuri replică. Atunci când forţele din Zimbabwe sau taberele Frelimo erau învinse de Renamo, aceştia aveau avantajul de a captura preţioasa pradă constând în alimente, arme şi muniţie.
în timp ce mă aflam la tabăra principală eram foarte conştientă de situaţia războiului în toată naţiunea. Părea că întotdeauna se întâmpla ceva undeva şi toate acţiunile erau raportate la tabăra centrală. Sesiunile cu Dhlakama şi mesele erau mereu întrerupte de vreun mesaj urgent care necesita indicaţii din partea lui.
Uneori puteam auzi avionul lui Rod zburând pe deasupra capului când lucra neobosit la proiectul de ajutorare a celor flămânzi. Cu inima simţind-o în gâtlej, mă rugam lui Dumnezeu să-l ocrotească. într-o după-amiază, tabăra a început de freamăte de agitaţie când mesageii veniseră de la staţia de radio şi dăduseră buzna în biroul lui Dhlakama, după care s-au dus din nou la staţia radio. Eu scriam la o masă sub un copac şi am simţit forfota şi urgenţa din tabără. Erau îndreptate priviri fugitive spre mine în timp ce anumite hârtii erau duse încoace şi-n colo. „Ce se întâmplă?", am întrebat eu cu suspiciune. Era evident că oamenii aceia îmi ascundeau ceva. „Nimic, totul e O.K.", mi s-a răspuns. Eu vedeam că era o problemă, însă nu ştiam ce anume. Urma oare să fim atacaţi? I se întâmplase ceva lui Rodney? Mult mai târziu am aflat şi eu că un avion mic se prăbuşise undeva departe în sud şi ei credeau că era avionul lui Rod şi nu voiau să-mi spună.
în 1992 am fost invitaţi să facem o vizită în câteva biserici din Anglia. Rod era prea ocupat la vremea aceea ca să poată pleca şi unul dintre noi trebuia să rămână cu copiii, aşa că am hotărât că eu voi fi cea care voi face vizita aceea. Londra a fost un adevărat şoc după Mozambic şi Malawi, dar eu iubeam Anglia şi oamenii m-au primit cu căldură. în prima mea seară acolo, în timp ce priveam la ştirile BBC de la televizor, Mozambicul a apărut pe ecran. Imaginile atrocităţilor comise asupra civililor şi comentariul care le însoţea atribuiau aceste crime forţelor Renamo. Eu mi-am exprimat îndoielile în prezenţa gazdele mele, care au spus: „Vom verifica." Au verificat. Rachel Tingle care conducea Centrul de Studii Creştine a invitat-o pe baronesa Caroline Cox de la Camera Lorzilor la o întâlnire cu mine. Am discutat multe împreună şi ne-am rugat împreună. Această întâlnire a avut ca
Putefea cuvântului so»is 197
rezultat faptul că baronesa Cox a contactat BBC-ul şi i-a întrebat dacă pot verifica ştirea că trupele Renamo erau responsabile de atrocităţile pe care le-au transmis. Răspunsul a fost că nu pot verifica. Ei citau pur şi simplu informaţiile de la oficialii lui Frelimo pe care le-au spus cameramanului. Auzind că era cineva în Londra care fusese recent în zonele aflate în război din Mozambic, cei de la BBC au vorbit cu mine foarte mult la telefon şi m-au întrebat dacă aş vrea să vin la Casa Bush pentru un interviu. Am răspuns că o să mă mai gândesc. Personal, n-aş fi vrut să mă duc. Eu mă

aflam în Anglia pentru vizitele la biserici şi nu pentru interviuri politice. Noi încercam să păstrăm cât mai neobservată prezenţa noastră în Africa, şi doar faptul că aş fi fost auzită în direct la BBC putea să ne scoată în evidenţă. Am telefonat acasă şi am vorbit cu Rod: „Cred că trebuie să te duci", mi-a spus el. „Mă întâlnesc astăzi cu Dhlakama. îi voi cere să-mi facă o actualizare a situaţiei." Rod a scris numele persoanelor, locurile şi evenimentele care au fost prezentate la ştiri ca să poată verifica detaliile cu Dhlakama.

în după-amiaza aceea am mers pe jos prin holdele verzi şi îmbelşugate ale unei mici ferme din Worcester, unde stăteam împreună cu prietenii. Crinii galbeni care se iveau din covorul verde erau de un contrast izbitor cu pământul pârjolit de secetă al Mozambicului de-acasă. în mintea mea vedeam florile stacojii împrăştiate care se ivesc din pământ după prima ploaie în Africa. în umblările mele îndelungate, acestea îmi aminteau întotdeauna de sângele lui Isus vărsat pentru popoare. Am ieşit afară ca să mă rog să primesc un răspuns legat de faptul de a merge sau nu la interviu. Era necesar să aştept un răspuns. „Doamne", am spus, „Tu vrei să mă faci să mă duc, nu-i aşa?" Puteam să simt zâmbetul Lui de încurajare.

După câteva ore Rod mi-a telefonat. „Dhlakama confirmă că trupele sale n-au fost în nici una din zonele acelea; trupele Renamo nu sunt responsabile pentru atrocităţi." El mi-a dat încă vreo câteva detalii, apoi a spus: „Noi credem că trebuie să mergi la acest interviu." „Ştiu. Dumnezeu mi-a spus deja că trebuie să mă duc", i-am răspuns eu.

Pe agenda mea nu figura că voi vorbi la BBC şi eram mai mult decât agitată. M-am simţit ciudat mergând pe coridoare şi intrând în platoul de înregistrare. Totuşi am recunoscut că Dumnezeu îmi dădea ocazia să vorbesc în numele naţiunii pe care o iubeam. „Voi vorbi, Doamne, dar numai dacă voi avea ocazia să aduc slavă numelui Tău." Pentru că petrecusem mult timp cu Dhlakama cunoşteam modul lui de gândire şi aveam experienţa de la faţa locului a unei naţiuni aflate în război, aşa că puteam să vorbesc răspicat şi să răspund la întrebări cu încredere. Apoi au venit întrebările personale; cum se face că lucram în mijlocul atâtor pericole? Era deschiderea de care

aveam nevoie şi am putut să vorbesc despre chemarea lui Dumnezeu de a predica vestea bună a lui Isus Cristos. Le-am spus despre misiunile noastre făcute mergând pe jos, despre predicare, vindecări ale bolnavilor şi despre soldaţii rebeli care cărau pentru noi cutii cu Biblii peste munţi. Toată gloria a fost dată lui Dumnezeu.

întrebarea finală a fost: „Mozambicul se află în război de mulţi ani. Nu avem vreun semn referitor la posibilitatea ca războiul să înceteze. Credeţi că e vreo speranţă de pace în viitorul apropiat?" „Da, există speranţă. Noi ne rugăm şi credem că va fi pace. Liderul forţelor Renamo doreşte pacea, dar nu i s-a dat ocazia să declare acest lucru în faţa lumii. Săptămâna trecută, guvernul britanic l-a primit pe preşedintele Mozambicului, Chissano pentru tratative. Dumneavoastră încercaţi să negociaţi pentru pace, dar dumneavoastră vorbiţi doar cu una dintre părţi. Dumneavoastră refuzaţi să recunoaşteţi sau să discutaţi cu Renamo. Dacă Occidentul este serios în privinţa păcii în Mozambic, liderul trupelor Renamo trebuie să fie recunoscut şi consultat, de asemenea. Nu puteţi vorbi doar cu una dintre părţi şi s-o ignoraţi pe cealaltă."

După două săptămâni **Dhlakama** a **fost în Londra la invitaţia guvernului britanic.** Nouă ne place să credem că interviul meu de la BBC a făcut posibil lucrul acesta. Cu siguranţă lucrurile începeau să se schimbe în mai bine.

în Africa, membrii familiei şi prietenii au fost uimiţi să asculte postul de ştiri şi să audă numele meu în introducere şi apoi să-mi audă vocea la BBC World Service. învăţătoarea Deborei a întrebat-o: „Cea pe care am auzit-o la BBC era mama ta?" „Nu ştiu", a răspuns Debora care avea nouă ani, „dar ştiu că ea se află în Londra!" Secretul nostru bine păstrat nu mai era atât de bine păstrat.

La întoarcerea mea i-am scris lui Dhlakama:

Preşedintelui trupelor Renamo

D-l. Afonso Dhlakama,
Gorongosa.
Stimate Domn,
Salutări în Numele Domnului nostru Isus.
M-am întors săptămâna aceasta din Marea Britanie unde m-am întâlnit cu reprezentanţii câtorva organizaţii de ajutorare şi cu câteva persoane care sunt interesate să ajute populaţia Mozambicului aflată în suferinţă. Sperăm să ducem curând alimente şi medicamente în unele sate.
BBC m-a intervievat mai întâi prin telefon timp de o jumătate de oră. în acest timp mi s-a dat ocazia să vorbesc liber cu reporterul. Eu i-am provocat cu privire la rapoartele

«
lor părtinitoare, care îl favorizau pe Frelimo, întrucât ei nu raportau nimic de la Renamo. Ei mi-au spus că n-au acces la forţele Renamo. In replică le-am spus că trebuie să viziteze Gorongosa şi să se întâlnească cu dumneavoastră acolo şi să vadă ei înşişi cum stau lucrurile. Ei au fost de acord să procedeze astfel. Dacă puteţi stabili o dată când sunteţi disponibil, noi putem aranja lucrurile ca o echipă de la BBC să viziteze Gorongosa. împreună cu această scrisoare vă trimit casetele cu interviurile. Două casete au fost difuzate pe postul BBC World Service, iar cealaltă pe o staţie creştină de ştiri. Aceste interviuri au fost posibile numai datorită faptului că Dumnezeu a lucrat în felul acesta. Nu e uşor să ajungi la BBC, dar totul s-a făcut fără efort, pentru că a fost planul lui Dumnezeu. Am avut mai multă audienţă într-un spaţiu de timp scurt, decât cei mai profesionişti jurnalişti care au vizitat Mozambicul. BBC mi-a cerut să continui să transmit reportaje şi să pot răspunde la telefon dacă au nevoie de informaţii. Eu sunt gata să vă vizitez la Gorongosa pentru următorul comunicat de presă şi pentru actualizarea informaţiilor aşa cum am procedat şi cu câteva luni în urmă.
între timp noi continuăm să ne rugăm pentru pace şi dreptate pentru Mozambic, pentru înţelepciune şi călăuzire divină pentru cei care vorbesc în numele Mozambicului, mai ales pentru dumneavoastră, domnule Preşedinte. Mulţi creştini din Anglia se roagă pentru dumneavoastră şi pentru oamenii care suferă.
Cu sinceritate în Cristos Isus,
Ellie Hein

Perseverenţa noastră a favorizat apariţia schimbării. Unii au reacţionat pozitiv şi s-au dedicat cauzei adevărului şi dreptăţii în Mozambic. îi admirăm pe cei ce au avut curajul să se exprime şi să acţioneze în faţa unei aşa de mari opoziţii. Unii dintre aceştia erau creştini care s-au implicat cunoscându-ne pe noi, alţii erau din lumea laică, oameni de principiu şi de integritate, cărora le pasă că lumea înnebuneşte şi sunt hotărâţi să facă ce pot pentru a restaura sănătatea mintală şi perspectiva de viitor.

Baronesa Caroline Cox, adjunct al purtătorului de cuvânt de la Camera Lorzilor, este o doamnă curajoasă care călătoreşte în toată lumea în numele organizaţiei Christian Solitarity Worldwide (Solidaritatea Creştină Mondială), împreună cu Rachel Tingle de la Centrul de Studii Creştine din Londra, cele două au călătorit foarte mult împreună cu noi prin Mozambic în misiuni de descoperire a realităţii. Amândouă aceste doamne, au depus mult efort în lucrarea lor şi au putut să vorbească şi să-şi trimită materialul lor scris în locuri de influenţă. Cât de bine îmi amintesc mergând la o plimbare cu Caroline pe muntele din spatele casei noastre din Malawi, discutând despre durerile oamenilor ostracizaţi, despre chemarea lui Dumnezeu de a-şi asuma responsabilitatea pentru cei oprimaţi. Expresia „Un glas pentru cei fără glas" a apărut frecvent în conversaţiile noastre şi am simţit că era

cineva care înţelegea pasiunea mea de a vorbi pentru cei care nu pot vorbi în numele propriu.

Baronesa Cox poate fi văzută periodic la ştirile fierbinţi de la televizor, întrucât ea continuă eforturile ei neobosite de a ajuta popoarele lumii aflate în suferinţă. Viaţa şi lucrarea ei remarcabilă este zugrăvită într-o biografie excelentă, *„Un glas pentru cei fără glas",* scrisă de autorul britanic Andrew Boyd care se referă la Caroline cu expresia „Baronesa luptătoare".

Davod Hoile de la Institutul Mozambic din Londra a scris câteva cărţi despre Mozambic şi ne-a vizitat de multe ori.

Andrew Hunter, MP, a mers cu avionul împreună cu noi la Gorongosa pentru a se întâlni cu Dhlakama şi cu alte persoane din zonele controlate de rebeli. Alţii, cărora nu le dau numele aici, au riscat mult ca să intre în teri-

toriile interzise. Avem un sentiment de recunoştinţă faţă de fiecare dintre ei. A fost un timp fascinant pentru noi, să întâlnim atât de mulţi oameni interesanţi şi să vedem cum Dumnezeu a atins viaţa multora.
Profesorul Andre Thomashaussen de la Institutul de Drept Internaţional şi Comparat a devenit un prieten deosebit de-al nostru. Devotamentul lui pentru Mozambic era incredibil. Probabil că el a făcut mai mult pe lungul şi alunecosul drum spre pace şi libertate decât oricine altcineva. El a lucrat neobosit scriind document după document, dându-şi timpul şi energia fără rezervă; argumentând, pledând, convingând şi determinând până ce lupta a fost câştigată. El a plătit un preţ mare pentru cauza în care a crezut. Sunt puţini oameni din lumea laică, dacă sunt într-adevăr, pe care îi admirăm mai mult.
Mulţi din trupul lui Cristos au stat alături de noi. Diferiţi lideri de biserici ne vizitau să predice, să ne încurajeze şi să împărtăşească gânduri cu noi. Nici unul nu s-a dedicat atât de mult să fie garda şi ajutorul nostru ca pastorul Tim Salmon, absolvent al organizaţiei Christ for The Nations. El a adus cu avionul lui pentru noi materiale necesare în caz de urgenţă şi de multe ori a călătorit cu Rod în avionul nostru Aztec. Lui nu i-a păsat niciodată ce ar putea spune oamenii. El credea în ceea ce făceam noi şi credea că e loc suficient şi pentru el. Când eram criticaţi el stătea alături de noi; nimeni nu putea rosti un cuvânt împotriva noastră la o sută de kilometri de Tim. Trăind în condiţii atât de precare cum trăiam noi, cine poate şti ce însemna pentru noi când Tim ne spunea de multe ori: „Dacă aveţi vreodată nevoie de mine, n-are importanţă unde vă aflaţi sau în ce necaz sunteţi, daţi-mi telefon. Las totul şi vin după voi." Ştiam că vorbea serios.

Zece

UN TIMP DE MARE FOAMETE

SECERIŞUL EXTREM DE NECESAR

Chinul tot mai mare al naţiunii intensifica sentimentul urgenţei de a secera înainte de a fi prea târziu. Era ca şi când priveşti câmpul plin de porumb copt, gata pentru seceriş şi te uiţi cum se adună norii negri. Aveam nevoie de lucrători să ne ajute la seceriş. Dumnezeu a văzut nevoia şi ne-a pus la dispoziţie câţiva oameni minunaţi. Tim şi Sally şi-au oferit în continuare sprijinul în dreptul nostru. Wic şi Sue au venit din Anglia şi şi-au asumat lucrarea în Malawi. Chris şi Fernanda au petrecut opt luni cu noi ajutându-ne în multe feluri în Malawi şi în Mozambic. Diferiţi pastori au venit în vizite scurte, aducându-ne viaţă şi încurajare pe terenul de misiune. Dr. Harold Harder de la Blessings International a însoţit multe transporturi de medicamente. Noi am organizat seminalii în diferite locuri şi aduceam vizitatori cu avionul care să predea şi să predice în locuri unde erau adunaţi mulţi oameni să-i asculte pe vizitatorii străini. Fiecare vizitator care venea suferea disconforturile unei vieţi aspre. Nu putem să menţionăm fiecare persoană pe nume, dar Dumnezeu a văzut sacrificiul şi dăruirea fiecăruia. Sunt şi dintre aceia care n-au reuşit să vină, dar, prin rugăciunile şi suportul lor financiar noi am putut realiza lucrarea de misiune. Acestora li se atribuie o parte egală din răsplata secerişului pentru că, fără ei, nu s-ar fi făcut. Le suntem pentru totdeauna recunoscători.
Jane şi Claire, cele două surori medicale, care s-au dăruit atât de mult, au lăsat o impresie incredibilă în multe inimi. Jane l-a auzit pe Rod vorbind într-o biserică din Africa de Sud. în timp ce asculta, ştia că Mozambic era locul chemării ei şi că noi eram oamenii cu care urma să lucreze. Intr-un scurt timp a fost gata să ni se alăture. Prima dată când am întâlnit-o pe Jane a fost când Rod a adus-o cu avionul în pădurea Gorongosa să se întâlnească cu mine, căci eu eram acolo ca să predau Cuvântul lui Dumnezeu în satele înconjurătoare. Eu aveam nevoie de ajutorul unei surori medicale care să

asigure asistenţa medicală oamenilor cărora le predicam. Jane era persoana potrivită. La începutul misiunii noastre împreună, eforturile ei îndelungate tipic surorilor medicale m-au determinat să ţin pasul cu ea. Era nemaipomenită. Nu numai că pansa rănile şi îi învăţa pe săteni cum să-şi îngrijească sănătatea, ci îi învăţa pe adulţi Cuvântul lui Dumnezeu şi le spunea poveşti copiilor. Jane era tot ce sperasem şi chiar mai mult.

In timpul primei noastre misiuni, după ce am mers pe jos foarte mult ne-am pregătit să înnoptăm la noua bază de misiune clădită din stuf, special pentru noi. Era drăguţă; colibele fiind noi, nu ne aşteptam să avem şobolani sau alte târâtoare. Aveam doar nişte reguli referitoare la misiunea în zonele de război şi am instruit-o pe Jane cât am putut de bine. „Nu ne aşteptăm să trebuiască s-o luăm la fugă din vreo anumită cauză în timpul nopţii, dar în caz că va trebui, trebuie să fim pregătite. întotdeauna să ai lanterna lângă pat. Trusa de prim ajutor trebuie să fie pregătită, pantofii şi şosetele să fie la îndemână şi bidonul să fie plin cu apă. Nimic nu trebuie să fie lăsat afară în tabără. Dacă vine inamicul trebuie să poţi pleca repede fără să laşi vreo urmă ca să se ştie cine eşti." Noi respectam întotdeauna regulile, dar într-o noapte, în timp ce mă pregăteam să mă culc pe rogojină, mi-am spus: „Sunt atât de obosită că nu mai pot să-mi ţin ochii deschişi nici un minut. Nu mă mai apuc să împachetez nimic; nu se va întâmpla nimic la noapte." Simţeam eu o şoaptă care mă avertiza, dar L-am ignorat pe Duhul Sfânt. „Sunt atât de obosită şi doar conştiinţa mea îmi aduce aminte de un lucru pe care obişnuiesc să-l fac." Din nou am auzit glasul blând şi liniştit vorbindu-mi, dar am căzut într-un somn adânc înainte de a putea să-I răspund.

S-a întâmplat pe la ora 3:00 a.m. Câteva zgomote de armă automată şi-au făcut auzit ecoul în noapte. M-am trezit imediat. „O, Duhule Sfinte, îmi pare rău că nu te-am ascultat. Te rog ajută-mă să împachetez repede şi să nu las nimic în urmă. Te rog ajut-o şi pe Jane să-şi ia toate lucrurile." „Ellie, Ellie!", am auzit-o pe Jane la intrarea colibei. „Ce s-a auzit?" „S-a tras cu arma şi încă de aproape, Jane. Nu te îngrijora. Sunt sigură că totul va fi bine. Doar pregăteşte-te repede căci trebuie să plecăm." „Eu sunt gata, mi-am împachetat totul înainte de a mă culca." Momentul era prea presant să mă gândesc ce exemplu rău eram. Mi-am arungat lucrurile de-a valma într-un sac în timp ce Luis mi-a spus: „Mai, trebuie să te grăbeşti. Vine Frelimo!"

Am început să alergăm pe cărarea pe care o vedeam la lumina lunii. Din când în când cineva dintre noi se împiedica de vreo rădăcină sau călca în vreo groapă. Luis îmi tot spunea să merg mai repede. Jane n-avea probleme să ţină pasul cu el. După aproape două ore am ajuns la un grup de colibe,

unde plecase un alergător să-i roage pe oameni să ne primească. Era iarnă şi cu toate că eram încălziţi de alergătură, ne-am cuibărit şi noi undeva la căldura jarului din focul care ardea mocnit. Pastorul Branco şi familia lui ne-a întâmpinat. Ei încălziseră şi apă pentru noi ca să ne spălăm, şi puseseră pentru noi porumb şi cartofi dulci să se coacă pe foc.

„Ce se întâmplă acum?", m-a întrebat Jane. „Depinde. Dacă e un atac serios, vom auzi elicopterele în zori. Atunci am fi fost. într-o mare dilemă pentru că după elicoptere urmează bombardierele şi după aceea sunt paraşutaţi soldaţii. Dacă nu se mai întâmplă nimic, rămânem aici până la noi ordine." Luis s-a dus înapoi în direcţia de unde veniserăm ca să afle ce se întâmplase. Cu toate că era ghidul şi traducătorul nostru, era totuşi un comandant militar, şi după ce ne-a condus într-un loc sigur, s-a reîntors la locul acţiunii.

Câteva ore mai târziu Luis s-a întors spunând că totul e în regulă. Am fost uşuraţi să ştim că nu s-a mai întâmplat nimic. Nu ne-am mai întors în tabăra de bază a misiunii noastre, ci am deschis clinica lui Jane sub un copac pe o masă închiriată. Materialele medicale fuseseră cărate în timpul nopţii. Urma să ne facem slujba chiar aici. Dar n-a venit nimeni. Vestea despre împuşcăturile din timpul nopţii s-a răspândit ca focul scăpat de sub control şi oamenii s-au ascuns în adăposturi. In dimineaţa următoare era evident că

nu urma nici o luptă şi câţiva oameni au început să-i aducă pe bolnavi la clinică. Jane a fost incredibilă. Fără să aibă un pat pentru examinarea bolnavilor, ea îi aşeza pe pacienţi pe un cearceaf la umbra unui copac. Ea era foarte practică, hotărâtă şi în acelaşi timp plină de compasiune în tot ceea ce făcea. Eu nu o ajutam prea mult, cu toate că încercam să fiu cât mai de folos. în timp ce ea curăţa şi trata răni, eu îi îmbrăţişam pe pacienţi şi plângeam. Am rămas acolo două zile. Oamenii erau neliniştiţi şi era greu să lucrăm în această atmosferă. Când m-am întors împreună cu Rod după câtva timp, am văzut că tabăra misiunii noastre fusese arsă în întregime. N-am cunoscut niciodată ceea ce s-a întâmplat acolo. După vreo doi ani unul dintre localnici ne-a spus că un pluton de soldaţi de-ai lui Frelimo au atacat şi au ars totul acolo. Nu ne-a spus nimeni până atunci pentru că se temeau că nu vom mai face misiuni în zonă.

Acesta a fost începutul colaborării lui Jane cu noi. Câteva luni mai târziu Claire a venit să lucreze un timp cu Jane. împreună erau o echipă minunată şi Rod le ducea cu avionul în diferite zone unde rămâneau câteva săptămâni, predicând Evanghelia şi tămăduind oamenii atât cu medicamente, cât şi prin rugăciune. Jane punea mult accent pe igiena satului şi prevenirea îmbolnăvirii prin îngrijirea sănătăţii. Ea avea o mică echipă formată

din mozambicani pe care îi şcolariza şi-i instruia în această privinţă. A fost un timp extraordinar de a-i vedea pe oameni cum învaţă şi cum li se schimbă viaţa. Când foametea şi epidemia de holeră au lovit Mozambicul, fetele au fost o comoară nepreţuită pentru oameni. Jane şi Claire erau nişte fete frumoase, zvelte cu părul blond. Nu ştiam de ce la vârsta de peste douăzeci de ani erau încă necăsătorite. „Am fi vrut noi să ne fi căsătorit, dar încă n-am întâlnit persoana potrivită", au spus ele. „Atunci e puţin probabil c-o veţi întâlni aici în junglă!" Am împărtăşit cu ele din Scriptură despre Rut, care cu credincioşie strângea spicele pe ogor în urma secerătorilor, ajungând în cele din urmă să se căsătorească cu Boaz. „Voi faceţi acelaşi lucru pe ogorul lui Isus; aşteptaţi numai şi-o să vedeţi. El vă va trimite bărbatul potrivit care vă va găsi oriunde vă veţi afla." Doar doi ani au mai trecut şi Jane şi Claire au plecat de la noi şi amândouă s-au căsătorit. Ne-a părut rău să le pierdem însă eram bucuroase pentru ele. A fost aşa cum spune psalmistul în *Psalmul 37:4: „Domnul să-ţi fie desfătarea si* E/ *îţi va da tot ce-ţi doreşte inima."* Acum, fiecare dintre ele are familia ei.

Avându-le pe Jane şi pe Claire şi alţi colaboratori în echipa noastră, am fost ajutaţi să realizăm multe lucruri. Uneori lucram împreună, dar de cele mai multe ori îi lăsam să lucreze singuri în timp ce Rod mă ducea să continui lucrarea în alte locuri, singură. Ele au ajutat şi la îngrijirea copiilor noştri când noi eram plecaţi. Dumnezeu a mai adus şi alte ajutoare care să susţină pregătirea noastră pentru o vreme foarte grea. O foamete aşa cum nu mai văzusem vreo dată urma să devoreze naţiunea.

FOAMETEA

Pătura nopţii de iarnă africane a acoperit ţara, şi a venit nu frigul, ci întunericul. Mă luptam cu junghiul îngrijorărilor care îmi rodea stomacul. Rodney trebuia să aterizeze cu avionul înainte de căderea întunericului şi el nu ajunsese încă acasă. „Bine că tari nu zboară pe un avion care circulă şi noaptea, altfel ar fi zburat indiferent dacă era zi sau noapte", a remarcat Tammy. Cred că avea dreptate, deşi ar fi zburat şi noaptea nu că aşa ar fi vrut el, ci datorită urgenţei impuse de foamete. în întreg Mozambicul, oamenii sufereau de foame. Rodney făcea două şi uneori chiar trei zboruri pe zi în unele dintre cele mai rău afectate regiuni, ducând alimente, viaţă şi speranţă oamenilor deznădăjduiţi. Am suspinat uşurată când zgomotul de la poartă anunţase venirea lui Rod. Toţi copiii au sărit de la locul lor să fie cei dintâi care îl întâmpină pe tăticul venind acasă. Alergau glonţ spre uşă întrecându-se care să fie primul care să-i sară în braţe. Când Rod a coborât din maşină, m-am uitat la el încercând să citesc pe faţa lui cum i-a mers

peste zi. Dincolo de zâmbetul pe care îl avea întotdeauna pentru noi, am remarcat mai mult decât o umbră de îngrijorare şi încordare. Era o

reflectare a unei întristări mai profunde; era suferinţă.
în timp ce Tammy a pregătit cafeaua, Rod ne-a spus povestea care se desluşea pe chipul lui. „Am zburat în cerc la Senga-Senga dar n-am putut găsi pista nouă pe care au tăiat-o în junglă. Nu voiam să mă întorc acasă cu alimentele, aşa că m-am hotărât să încerc să aterizez la Madzuire, cu toate că ştiam că acolo nu mă va aştepta nimeni, întrucât nu era stabilit nici un program în acest sens. Când am coborât, am văzut o mulţime de cel puţin 300 de oamenii care aşteptau lângă pistă. Comandantul Renamo a venit să mă întâmpine, mulţumindu-mi mereu şi mereu că am venit ca şi când m-ar fi aşteptat. „Aceşti oameni aşteaptă aici de trei zile şi de trei zile n-au mâncat nimic", mi-a spus el. „Au auzit avionul tău zburând de mai multe ori precum şi vestea că tu duci alimente oamenilor din diferite locuri. Au venit aici la pista de aterizare în speranţa că vei veni şi tu aici cândva şi iată că ai venit!" Rod a descărcat sacii şi s-a întors pentru a lua mai mulţi. în a doua călătorie, după câteva ore, la pista de aterizare aşteptau 2.000 de oameni. Veniseră după primul zbor, alergând din colibele lor din junglă. Niciodată nu s-a simţit Rod mai neputincios. Femeile stăteau acolo cu coşurile goale pe cap. Douăzeci de saci n-au fost suficienţi pentru o mână de porumb în fiecare coş. Totuşi el era sigur că se afla acolo prin călăuzirea lui Dumnezeu; de aceea n-a putut găsi cealaltă pistă de aterizare. El a promis că se va întoarce mâine dimineaţă cu mai multe alimente. Simţeam cum mi se strânge inima de povara nevoii acestor oameni. Ce am putea face ca să-i ajutăm mai eficient? Resursele noastre limitate nu puteau să satisfacă nevoia lor. Avionul putea duce doar zece saci de cincizeci de kilograme o dată. „Vin cu tine mâine", i-am spus lui Rod. Poţi să mă laşi acolo să le slujesc oamenilor până aduci tu câteva transporturi. Eu pot să le împărtăşesc din iubirea lui Dumnezeu împreună cu puţinele alimente.
La primele raze ale dimineţii, Rod a luat-o pe Jane şi pe Joanne, o altă fată minunată care venise s-o ajute de câteva luni. Ele erau gata cu bagajele făcute pentru a sta în junglă o lună de zile. Primul nostru transport a constat în curii cu medicamente, pături haine şi proteine din soia. Urma să aducem mai multe alimente mâine. Aveam planificate trei zboruri pentru ziua aceea, Rod urmând să zboare din zori până-n amurg. Ne-am rugat împreună şi am fost copleşiţi de sentimente de mulţumire pentru cele două femei, care erau gata să îndure greutăţile şi pericolele unei ţări sfâşiate de război şi lovite de foamete. După două săptămâni urma să ne alăturăm şi noi pentru evanghelizare şi pentru o conferinţă cu pastorii din junglă.

Le-am făcut semn cu mâna; Rod urma să mă ducă şi pe mine la Madzuire cu cel de-al doilea transport.
Am decolat de pe aeroportul Chileka, încărcaţi la capacitate cu alimente. Am zburat în tăcere cea mai mare parte a drumului; mă rugam pentru ţară în timp ce zburam la joasă altitudine deasupra satelor şi a ogoarelor veştede care nu aduseseră roadă. Apropiindu-ne de Madzuire, Rod mi-a arătat câteva puncte de reper. Trebuia să strigăm ca să ne auzim peste zgomotul motoarelor. „Vezi punctul acela alb? Acolo e tabăra lui Frelimo." Mai bine n-aş fi văzut-o; îmi amintea că aveam deja o gaură de glonţ în burta avionului. Ţinutul era sterp şi uscat şi era o minune că oamenii reuşeau să supravieţuiască acolo. Am trecut peste râul Zambezi; puterea lui fusese înghiţită de nisip şi în unele locuri era atât de mic încât se vedea nisipul de pe fundul albiei. Niciodată de când mă ştiu nu văzusem marele râu atât de secat. Rod a coborât avionul pentru aterizare. „Ţine-te bine—aici e pista cangurului", mi-a strigat. Ne-am zduncinat din cauza movilelor şi gropilor de pe pistă şi, în cele din urmă, am ajuns la un punct de oprire finală după ce avionul s-a mai ridicat şi a aterizat de vreo câteva ori. Mi se părea o minune că acest avion era încă întreg.
Toţi oamenii aceia! N-am mai văzut nimic în jur, căci norul de praf făcut de noi ne-a învăluit. După ce s-a mai aşezat, Rod a deschis uşa şi i-am văzut pe soldaţi cu feţele lor zâmbitoare: „Bom dia, Bem Vindo!" ne-au întâmpinat ei bucuroşi. Au descărcat repede alimentele stivuind sacii lângă pistă. Aproape că mă aşteptam ca oamenii să dea năvală să primească alimente,

dar ei stăteau în picioare la o parte liniştiţi, pălăvrăgeala lor sunând ca zgomotul unui avion din depărtare. Câteva minute mai târziu Rod a decolat iarăşi; urma să mă ia la sfârşitul celui de-al treilea transport.

PIELE ŞI OS

Peisajul mohorât, lipsit de culoare îmi izbeau simţurile prin şocul pustiirii. Madzuire era un oraş-fantomă. Abandonate din cauza ravagiilor războiului, clădirile fără acoperiş, aflate în ruină se încadrau în peisajul cu pomi desfrunziţi şi cu vegetaţia pârjolită. Pereţii dărâmaţi şi ciuruiţi de gloanţe stăteau ca mărturie a efectelor războiului; ce fusese cândva, nu mai era. în faţa acestei pustietăţi era o scenă şi mai dezolantă. Goliciunea, boala, foametea şi moartea iminentă îi mâncau pe cei rămaşi în viaţă. Nici un pic de culoare. Oameni cu pielea întunecată, îmbrăcaţi în saci maronii, se pierdeau în orizontul unei mări nesfârşite de aşteptare.

„O, Doamne, de unde şi cum să începem?", m-am rugat. Jose, unul dintre comandanţii Renamo care mi-a fost repartizat ca şi ghid, mi-a explicat

cum să procedez. „Oamenii vor fi împărţiţi pe grupe în funcţie de satele lor. Fiecare sat are un şef care îi cunoaşte pe oameni. Alimentele nu sunt nici pe departe suficiente, dar şeful ştie cine este cel mai nevoiaş. Un sac va fi distribuit între membrii acelui grup." Generaul Pascaul a dat instrucţiuni oamenilor ca să se adune în grupele respective. Nu după multă vreme erau cu topi aşezaţi cu coşurile goale lângă ei. Distribuirea a durat toată ziua, fiecărui grup pe rând. Am fost uimită să văd răbdarea oamenilor—sau era poate resemnare deznădăjduită? Ei vedeau că alimentele erau puţine, dar stăteau în linişte, aşteptând.

Dacă de departe oamenii păreau disperaţi, de aproape efectul era devastator. Era o femeie bătrână care mersese toată ziua pe jos ca să ajungă acolo —lucru deloc uşor pentru o bătrână. Picioarele-i sângerânde ieşeau afară din nişte obiele zdrenţuite. O călătorie chiar şi mai grea făcuse o altă bătrână care era oarbă. I-am luat mâna. Mulţi dintre aceşti oameni nu mai văzuseră un alb până atunci; această femeie nu mai văzuse de ani de zile nici o faţă indiferent de culoare. O femeie care alăpta îşi ţinea în braţe copilaşul. „E nou născut?", am întrebat-o eu. Ea a scuturat din cap: „Copilaşul meu are două luni; n-am lapte." Am fost şocată când a desfăşat copilul. Membrele mici se prelungeau dintr-un trupuşor scheletic, coastele ieşindu-i parcă prin pielea înfierbântată de febră. Ochii mamei erau înlăcrimaţi şi fără speranţă, „îmi pare rău, îmi pare atât de rău!", a fost tot ce-am putut să spun. Priviri seci mă urmăreau în timp ce mă plimbam prin jur. Oameni atât de slabi, de decimaţi nu mai văzusem vreodată decât la televizor. Vederea copiilor îmi sfâşia cel mai mult inima.

Am încercat să le inspir speranţă, spunându-le să-şi pună încrederea în Isus. Uşor de spus. Chiar şi în urechile mele aceste cuvinte sunau ca un vas gol: cuvinte goale vorbind unor stomacuri goale. Cât de uşor este să crezi în Dumnezeu pentru un lucru imposibil, atunci când ne bucurăm de confortul şi siguranţa caselor noastre şi în mijlocul oamenilor care mărturisesc pozitiv. Şi totuşi, chiar şi aici, înconjuraţi de deznădejde, eram intens conştientă de prezenţa lui Dumnezeu. Lui Dumnezeu îi păsa. Ştiam acest lucru. El putea să satisfacă orice nevoie şi ştiam că El dorea să facă acest lucru. De aceea ne aflam acolo să vedem cu ochii noştri, să auzim cu urechile noastre şi să vorbim în numele lor, să facem cunoscute nevoile lor. Când toţi s-au adunat să asculte Cuvântul lui Dumnezeu, i-am îndemnat pe oameni să-L caute pe Dumnezeul cel viu. „Vom muri. Nu mai e speranţă pentru noi", mi-au răspuns ei. „Cristos este singura voastră nădejde", le-am spus. „Căutaţi-L pe Dumnezeu şi veţi trăi." Cufundaţi în vrăjitorie şi idolatrie, aceşti oameni se rugau oricărui dumnezeu sau idol în orice nume

credeau că i-ar putea ajuta. Pentru ei, cheia era să-L cunoască pe Isus, să se facă copii ai Dumnezeului cel viu. Le-am spus că alimentele au venit datorită iubirii lui Dumnezeu. Ne-am exprimat regretul pentru faptul că alimentele n-au fost suficiente şi i-am îndemnat să-şi pună credinţa în Dumnezeu, să se roage în Numele lui Isus ca să vină mai multe alimente. Şi noi trebuie

să ne extindem credinţa noastră, să ne încredem în Dumnezeu şi să credem pentru ei şi să facem tot ce putem să nu-i vedem murind de foame.
Jose i-a chemat pe liderii creştini împreună să primească câteva Biblii pe care le aduseserăm împreună cu alimentele. Noi distribuiam întotdeauna pâinea vieţii o dată cu alimentele. Vorbind cu liderii am fost foarte mult încurajată. Aceşti oameni arătau altfel, erau altfel. Deşi în zdrenţe, erau curaţi şi vigilenţi; nu fără speranţă. încântaţi de evenimentele care aveau loc în jurul lor, ei au spus: „Cu adevărat Dumnezeu a auzit rugăciunile noastre. El este credincios. Vă mulţumim că aţi venit. Suntem foarte bucuroşi să primim aceste Biblii." Erau de o mare varietate de denominapuni reprezentate acolo: adventişti de ziua a şaptea, Romano-Catolici, protestanţi şi penticostali, uniţi împreună ca un singur om. Dacă am văzut vreodată vreun lucru bun pe care l-a făcut prigoana şi suferinţa, e faptul că a dat la o parte barierele pe care oamenii le-au ridicat în jurul lor. în acest ceas al disperării, fraţii şi surorile în Cristos au lăsat la o parte diferenţele lor; aveau nevoie unii de alţii!
Juse m-a dus la umbra unui magazin ruinat. Păşind peste o mitralieră am căutat un loc unde să ne aşezăm în molozul acela. „Ce trebuie să fac ca să fiu umplut de Duhul Sfânt?", m-a întrebat el. „Mai întâi, I-ai dat viaţa ta lui Isus?" „O, da, cu mult timp în urmă. Joseph, soţul tău mi-a dat câteva cărţi despre Duhul Sfânt ieri când a fost aici. Le-am citit şi acum vreau să fiu botezat cu Duhul Sfânt." Scoţându-şi pistolul din teacă, l-a pus pe cimentul crăpat spunând: „Te rog, roagă-te pentru mine." Am găsit un verset în Biblia mea în limba engleză şi el l-a citit în Biblia lui portugheză. Satisfăcut că a înţeles, mi-am pus mâinile pe capul lui şi am început să mă rog în Duhul. In acea clipă Jose a început să se roage într-o nouă limbă după cum fusese umplut în mod glorios. A fost minunat. Indiferent cât de întunecată şi de grea e situaţia, lumina lui Dumnezeu pătrunde peste tot.
M-am suit pe o movilă mare de termite să mă uit dacă avionul care zbura pe deasupra noastră era al lui Rod. Da, al lui era! Cel de-al treilea transport adus de el era pentru oamenii de la Senga-Senga unde n-a reuşit să ajungă în ziua precedentă. Peste puţin timp urma să vină să mă ia cu el.
„Te rog, Mai. Copiii mei sunt bolnavi şi astăzi noi n-am primit nimic." Ochii stăruitori ai unei mame tinere i-au întâlnit pe-ai mei. Ea avea un

copilaş pe care îl ţinea de mână şi altul mai mic într-o legătură pe spatele ei. M-am gândit la sandvişurile mele împachetate în poşeta mea. Nici n-aş fi putut să mănânc în faţa unei asemenea nevoi, dar trebuia să i le dau în secret. Luând pachetul i-am spus: „Ascunde-l între hainele tale. Nu mai am, ca să dau şi altora." *„Ce haine?",* m-am gândit când ea a desfăcut materialul de sac în care-şi ţinea copilaşul—o zdreanţă—şi a pus pacheţelul lângă copilaş, legând zdreanţă la loc. Am luat din geanta mea un material textil cu un model roz lung de vreo doi metri. Cu ochii mari, femeia l-a luat încet mulţumindu-mi în modul lor tradiţional. Făcând materialul cât mai mic posibil, l-a pus sub sac. Mai târziu, în intimitatea colibei, urma să-l scoată iarăşi. Bătându-şi palmele mi-a mulţumit cu voce răguşită. Cât aş fi vrut să pot să-i satisfac toate trebuinţele ei! lipsa de spaţiu din avion ne împiedica să aducem şi haine în transporturile noastre. în acest timp de foamete alimentele erau cea mai mare prioritate.
Am auzit iarăşi sunetul avionului şi m-am uitat să văd dacă era Rod. El era. S-a dus mai departe cu un transport şi, nu după multă vreme, pe drumul de întoarcere urma să mă ia şi pe mine. M-am gândit câţi dintre noi depindeam de acel avion. Dacă i se întâmpla ceva lui Rod, Jane şi Joanne ar fi trebuit să meargă două săptămâni pe jos până acasă din locul în care se aflau, iar eu tot cam atât. Transporturile cu alimente s-ar fi oprit. Dumnezeu avea multe motive pentru a-l păstra în siguranţă pe Rod.
Gălăgia oamenilor anunţa sunetul avionului care se întorcea căci ei alergau de pe pista de aterizare ca să facă loc marei păsări, care aterizând, venea săltând peste movilele de termite. Rod a sărit din avion şi cu un aer triumfător a tras o căprioară mică de picioarele din spate. „Dumnezeu a purtat de

grijă!", râse el. Când s-a apropiat să aterizeze la Senga-Senga, căprioara alerga peste câmp în faţa avionului. Ca să n-o lovească cu elicele, Rod a ridicat avionul, dar a lovit căprioara cu roata. „Du-o oamenilor din Madzuire", a spus comandantul trupelor Renamo de acolo. „Situaţia lor e mai grea decât a noastră. Du-o ca dar din partea noastră."
Am învăţat multe lucruri despre dărnicie în timpul marei foamete. Am văzut cum cei care n-aveau suficient nici pentru ei, dădeau altora care aveau mai puţin. Dumnezeu să-i binecuvânteze.
Cu toate că am stat la Madzuire doar o singură zi, am văzut şi am simţit atât de multe, ca şi cum am fi stat acolo o săptămână. Eram uscată şi epuizată emoţional, dar eram foarte bucuroasă că am făcut această călătorie. Ne-am luat rămas bun, promiţând că ne vom întoarce cu mai multe alimente şi cu filmul ISUS. Ei ne-au făcut cu mâna bucuroşi. Faptul că ne-au arătat atâta apreciere chiar dacă mulţi dintre ei nu primiseră nimic, ne-a

mişcat profund. Ne-am hotărât să facem tot posibilul să răspândim vestea despre starea lor şi să lucrăm din greu pentru a-i ajuta. Am ajuns acasă, i-am îmbrăţişat pe cei trei copii ai noştri şi i-am ascultat spunându-ne despre cum a fost ziua lor la şcoală. Era o altă lume.

PUNÂND DUŞMANUL PE FUGĂ

Rod continua să facă transporturi zilnic, chiar şi duminica. Dacă el nu zbura, oamenii n-aveau ce mânca. El a făcut câteva transporturi la Madzuire şi acum urma să le proiectam filmul ISUS aşa cum le-am promis. Părea că avionul, încărcat cu alimente şi cu echipamentul de proiectare a filmului trebuia să-şi facă drum prin negura şi căldura aceea. în fiecare an în cea mai mare parte a Africii au loc incendii datorită focului care devorează chiar şi pământul pârjolit, umplând cerul cu fum, orizontul devenind aproape opac. Avionul pierdea din înălţime vreo câţiva metri apoi se ridica dintr-o dată, deoarece întâlnea goluri de aer din cauza căldurii. N-a fost un zbor plăcut; cu greu puteam vedea pământul, deşi zburam destul de jos.
Oamenii au fost încântaţi la gândul că vor vedea filmul ISUS. Urma să ascundem avionul sub copaci şi să înnoptăm acolo. Când ne-am apropiat, amândoi am avut un sentiment de nelinişte. Era oare vreo problemă, sau ne simţeam aşa pur şi simplu datorită condiţiilor în care zburaserăm? Când Rod a pregătit avionul pentru aterizare am văzut zece bărbaţi stând aliniaţi de-a curmezişul pistei făcându-ne semne disperate să plecăm. In spatele lor era un soldat în uniformă, care indica în mod clar, în felul poliţiştilor de circulaţie, că nu trebuie să aterizăm, ci să plecăm din zonă. Ne-am uitat unul la altul şi nu ne venea să credem. Aceşti oameni ne aşteptau; de ce să ne facă semne să plecăm? Ajunseserăm aproape să aterizăm, dar văzând gesturile disperate, Rod a ridicat avionul întorcându-l forţat şi luând altitudine. Respingeam ideea de a ne întoarce acasă cu alimentele la bord în timp ce oamenii de sub noi mureau de foame, dar supunerea este vitală pentru supravieţuire, nu numai pentru noi, ci şi pentru cei de la sol. Am scrutat înălţimile cerului şi terenul de la sol căutând semne ale duşmanilor comunişti, dar n-am văzut nimic. Ne-am îndreptat spre casă, unde am fost întâlniţi de familia îngrijorată care s-a liniştit când ne-a văzut. Mama venise să ne viziteze pentru o vreme şi să ne ajute cu copiii şi în timpul cât am fost plecaţi, a fost trimis un mesaj urgent lui Gostode să ne oprească să plecăm la Madzuire. Venise prea târziu; noi plecaserăm deja.
Mai târziu în cursul săptămânii am descoperit cauza alarmei. Localnicii au raportat că au văzut un grup de soldaţi ai trupelor lui Frelimo intrând în zonă în timpul nopţii. Când noi am ajuns acolo, soldaţii Frelimo şi Renamo

erau angajaţi în luptă în spatele dealului pe care se afla pista de aterizare. De acolo se auzeau împuşcăturile, dar noi nu le-am auzit din cauza zgomotului motoarelor. Am fost bucuroşi că ne-am întors acasă.
Sosise vremea să mergem împreună cu Jane şi Joanne la Ndoro la conferinţă. De la locul unde am aterizat, am mers trei ore cu motocicleta. Vizitatorii noştri, Keir şi un prieten de-al lui, urmau să ţină cele mai multe

cursuri. Era întotdeauna amuzant să priveşti reacţiile vizitatorilor noştri, întotdeauna trebuie să fie un şoc pentru cineva care vine pe cărare cu motocicleta, aproape izbindu-se de o coloană de soldaţi care merg în şir indian. Totuşi cel mai greu lucru de privit erau oamenii flămânzi, venind cu coşurile goale din sat în sat în căutare de hrană. Să vezi mamele dureros de slabe cărându-i pe copii în spate şi ţinându-i de mână pe alţii care abia ştiau să meargă, însemna să ai inima străpunsă în locuri neatinse până atunci. Era o altă eră, o existenţă de care lumea n-avea cunoştinţă. Câte de adesea m-am gândit la tonele de alimente irosite în fiecare zi în oraşele înfloritoare îndepărtate!

Echipa care ne aştepta la Ndoro s-a bucurat când ne-a văzut. Aveau acum contact cu lumea din afară. Fusese un timp greu, acum întăririle care au venit urmau să împartă cu ei povara. Pastorul Time, care era renumit pentru spiritul lui vesel, era copleşit. Zâmbetul lui era acum pe jumătate, dar încerca să fie la fel. „Din cauza foametei, oamenii nu vin la conferinţă", a spus el în engleza lui ciuntită. „Ei nu mănânci nimic" Cu trei luni în urmă bucuria lui a fost deplină când am pus la cale conferinţa; el aştepta ca cel puţin 500 de lideri să vine pe jos din satele lor. Acum stătea cu capul plecat de ruşine vrând să spună că au fost doar şaizeci de oameni prezenţi. „Nu contează", i-am spus noi. „Şi aşa vom avea un timp binecuvântat din Cuvânt."

Dimineaţă Jane şi-a delimitat un spaţiu pentru activitatea clinică pe care o făcea împreună cu echipa ei de voluntari pe care îi instruise în acordarea primului ajutor şi îngrijirea sănătăţii. Jane şi-a asumat vitejeşte grijile unei naţiuni. Ea nu putea schimba lumea, dar a schimbat lumea multora. Mamele i-au adus pe copiii malnutriţi şi au primit sirop cu vitamine şi alimente sănătoase din oala care clocotea pe foc. Unii dintre copii, deşi erau foarte flămânzi, erau prea apatici ca să mănânce. Mamele se străduiau să hrănească pe câte un copilaş care era prea înfometat ca să îi mai pese, şi a cărui minte renunţase la voinţa de a trăi. Rănile şi bolile de piele erau curăţate şi tratate. Moartea s-a apropiat de viaţa tânărului Pedro. Putea oare starea lui hidoasă să fie rezultatul ulcerului de la gură? Acolo unde este foamete, trupul nu are rezistenţă împotriva infecţiilor. Gingiile umflate au făcut dinţii

să cadă şi să se deplaseze. Mâncatul şi băutul era un chin, iar faţa i se umflase ca un balon. Cu prafurile date de vraci fuseseră frecate inciziile făcute cu instrumente murdare, iar rezultatele erau dureroase. Fără tratament corespunzător, Pedro nu putea trăi. Şi viaţa Fatimei putea fi salvată de echipa medicală. O mică zgârietură devenise o rană până la osul piciorului. O durere intensă îi ameninţa viaţa. N-avea medicamente deloc; acum era tratată cu injecţii cu penicilină şi cu unguente. Când Jane a încercat să cureţe rana Fatimei, aceasta plângea de durere. Eu am stat lângă ea ţinând-o şi plângeam şi eu. Nu-i eram de prea mult ajutor lui Jane, dar lacrimile mele au mângâiat-o pe Fatima.

In timp ce funcţiona clinica, Keir şi ceilalţi ţineau lecţii din Cuvânt pentru bărbaţi în fiecare zi. Duminică a fost o zi de sărbătoare şi biserica clădită din stuf a fost plină. Focurile de afară pe care se gătea mâncarea, promiteau o masă bună pe lângă hrana spirituală care se dădea în biserică. Ambele feluri de mâncare fuseseră aduse cu un preţ. Curierii au alergat şi au transpirat cărând 50 de kilograme de porumb deasupra capului lor pe un drum lung. Vizitatorii noştri îşi lăsaseră confortul din casele şi bisericile lor ca să stea pe nişte bănci făcute din pari într-o biserică cu o podea de pământ, în timp ce muştele bâzâiau, iar transpiraţia se prelingea peste straturile de praf. Nimeni nu se plângea. Venisem aici însărcinaţi cu o misiune.

Ce timp plăcut am avut cu materialele colorate pe care le-am adus! Am călcat tradiţia şi i-am făcut pe fiecare bărbat să vină la braţ cu soţia lui. Bărbatul alegea un material pe care apoi îl prezenta ca pe un cadou soţiei lui. Râsul şi bucuria au umplut casa în care erau exprimate unitatea şi iubirea. In mod tradiţional, bărbaţii şedeau într-o parte şi femeile în cealaltă. Afecţiunea nu se manifesta în public, dar astăzi a fost altfel. Afară era sără-

cie şi teamă, dar înăuntru în biserică familiile au primit speranţă şi viziune nouă. Cu Dumnezeu toate lucrurile sunt cu putinţă. Cel care i-a căutat şi a adus vizitatori la Ndoro, îi va sprijini în cea mai grea foamete şi îi va face să se întoarcă acasă din nou plini de bucurie.

într-un ocean de experienţe intense, sunt anumite întâmplări care se remarcă dintre celelalte, lăsând urme de neşters pe suflet. Acestea devenind repere în viaţa noastră, înălţimi de pe care strigătele celor nevoiaşi ajung în cotloanele minţilor noastre în cel mai neaşteptat moment, chiar şi în somn. Aceste lucruri nu te lasă să uiţi. Este ca şi în *Faptele Apostolilor 16:9: „Noaptea, Pavel a avut o vedenie: un om din Macedonia sta în picioare şi i-a făcut următoarea rugăminte: Treci în Macedonia si ajută-ne!'"*

în faţa unei asemenea chemări, poate cineva să răspundă altfel decât descrie Pavel în versetul 10? *„...am căutat îndată să ne ducem în Macedonia căci [An* timp de mare foamete 213 *înţelegeam că Domnul ne cheamă să le vestim Evanghelia."* Se părea că viaţa noastră de fiecare zi a fost marcată de astfel de chemări care ne direcţionau iarăşi spre ţara lovită de foamete, unde, ascunse de lume, familiile erau înghiţite de pământul gol, iar oamenii deveneau una cu ţărâna în care mureau.

„TE ROG NU TE MAI TĂVĂLI ÎN ŢĂRÂNĂ"

în timp ce mergeam pe cărare spre satul din apropiere, platoul nesfârşit al ţinutului Ndoro se întindea în faţa noastră. Valurile de căldură pâlpâiau acolo unde pământul maroniu şi cerul cenuşiu se întâlneau într-un orizont neclar. De nicăieri a apărut pe cărare silueta unei femei făcându-ne cu mâna. Era îmbrăcată în obişnuita zdreanţă de sac; ochii ei sticloşi şi nefocalizaţi nu ne vedeau. S-a împiedicat; părea că o să cadă şi de aceea am strigat: „Mai! Putem să te ajutăm?" I-a trebuit ceva timp până să-şi dea seama că noi eram acolo şi vorbeam cu ea. Se ţinea cu mâinile de abdomen şi de-abia şoptea: „Njala" (Foame). Luni de frică şi mizerie rostite într-un singur cuvânt. Un val supranatural de compasiune m-a cuprins. N-aveam alimente cu noi, dar i-am spus că o vom duce la locul unde era mâncarea noastră. Aveam un material în poşeta mea. L-am luat şi l-am pus pe trupul ei pe jumătate gol. Reacţia ei m-a şocat: „Zikomo, zikomo", mi-a spus ea bătând uşor din palme în semn de mulţumire, apoi a încercat să danseze. (Dansul este expresia unei mulţumiri profunde.) Era prea slabă ca să danseze şi, căzând la pământ, a început să se rostogolească prin praf. Eram înspăimântată. „Nu, nu, Mai. Nu te mai tăvăli în ţărână." Am luat-o de mână şi am tras-o în sus. Atunci mi-am dat seama ce făcea ea. Conform obiceiului, când se află în starea cea mai de jos posibil, aşa se comportă o femeie. Ea n-avea nimic, credea că e un nimic. Flămândă, dezbrăcată, fiinţa ei degradată se tăvălea în ţărână ca un câine. Era sfâşietor. Am îmbrăţişat-o şi amândouă am plâns când m-am rugat cu voce tare o rugăciune de mijlocire revărsată din inimile noastre către cerul unde Dumnezeu cu siguranţă ascultă şi are milă de această femeie şi de mulţi alţii ca ea. Ne-am îndreptat apoi spre casa şefului unde era adunată o mare mulţime de oameni care ne aşteptau. Nu ştiam ce să fac. Să continui misiunea sau să o duc pe această femeie la tabăra noastră. Joanne s-a oferit de bună voie s-o ducă ea şi încet, au pornit la drum. La întoarcerea noastră de la întâlnire, femeia şedea undeva la locul taberei cu o farfurie de mâncare lângă ea din care mâncase jumătate. „N-am mâncat tot", a spus ea „pentru că îi duc ce a mai rămas prietenei mele care e prea slabă să poată umbla." Faţa ei, atât de întunecată de suferinţă şi teamă cu câteva ore în urmă, era acum relaxată şi plină de pace. Joanne a condus-o la Isus. Ea nu mai auzise de Numele lui Isus până acum. Fără soţ sau copii care s-o îngrijească lozambic — L)te\colo de umt>**â

îşi câştiga existenţa vânzând apă. Acest lucru presupunea să meargă mult pe jos până la groapa cu apă, singura care nu secase, să ducă un ulcior greu, plin cu apă în schimbul câtorva îmbucături de mâncare. Greu de supravieţuit, dar era singura posibilitate pentru ea. I-am dat jumătate de sac de alimente să-l ducă acasă. Ea l-a pus pe cap şi a păşit falnic şi dreaptă, având cu ea materialul care flutura blând în briza serii. întărită de hrană, odihnă şi iubire, era o femeie transformată, în interior dar şi în exterior. Prietenii ei urmau cu greu să o recunoască când va fi ajuns, mai târziu în sat.

Atât soldaţii, cât şi civilii ne-au uimit de modul în care îşi împârţeau alimentele lor cu alţii în timpul foametei. în timp ce ne aflam într-o misiune în care mergeam pe jos, am ajuns la o mică tabără unde trei soldaţi stăteau în jurul unei oale care avea în ea ceva nedefinit. Semăna mai degrabă cu o blană de animal decât cu orice altceva; mirosea îngrozitor. „Veniţi să mâncaţi cu noi; Poate că vă este foame", ne-au invitat ei. Noi am refuzat, dar ne-am aşezat să vorbim cu ei, timp în care au mai venit încă doi soldaţi. Ii s-a oferit şi lor un loc în jurul oalei. Cu jind parcă priveau la mâncare, dar apoi au scuturat din cap zicând: „Noi am mâncat ieri." Legea supravieţuirii era să mănânci doar o dată la trei zile. Dacă aveai acces la mâncare, o dădeai altcuiva. în acest fel mai mulţi oameni rămâneau în viaţă. In loc să se bată pentru mâncare cum s-ar fi aşteptat cineva, am văzut acest incredibil mod de a împărţi cu alţii şi de a se aştepta unii pe alţii. Am văzut opt copii care, pe rând îşi muiau mânuţa lor mică într-o oală ca să ia o îmbucătură de sadza. Nici unul nu se împingea şi nu se grăbea. Fiecare aştepa cu răbdare să-i vină rândul. Când am ajuns într-un sat unde urma să predicăm, ultima găină pe o rază de mulţi kilometri era căutată pentru a fi gătită pentru noi. Femeile îi trimiteau pe copiii lor la coliba noastră. Unul a adus un ou, altul o bucată de cassava. Puţinul pe care îl aveau, îl dăruiau. Am învăţat mult de la oamenii din Mozambic în acel timp de foamete.

ZIUA ÎN CARE PĂSĂRILE AU ÎNCETAT SĂ MAI CÂNTE

în timp ce zilele deveneau tot mai fierbinţi şi mai uscate, vegetaţia se pârjolea iar holdele erau arse de soarele nemilos, noi mergeam pe jos tăcuţi, conservându-ne energia, cât mai rămăsese din ea. Ajungând la un pâlc de copaci, ne-am oprit ca să ne odihnim. O tăcere ciudată atârna în aer. Nici un sunet, nici un zgomot, nici o insectă nu bâzâia, nici o pasăre nu cânta. Era ciudat. „De ce e aşa multă linişte?" l-am întrebat pe ghid. „E tăcerea secetei", mi-a răspuns el. Era adevărat. Acolo unde viaţa păsărilor era atât de înfloritoare, acum nu mai era nimic. Păsările zburaseră în căutarea unui loc unde era apă. Aici toate pârâurile secaseră.

Era ziua în care păsările au încetat să mai cânte. Mai înspăimântător decât lipsa de hrană era secarea surselor de apă. Multe râuri în Africa sunt de sezon. în sezonul uscat, râurile încetează să mai curgă la suprafaţă, dar sub nisipul uscat al albiei râului apa continuă să curgă. Acum această secetă mortală uscase chiar şi râurile care, în mod normal, curgeau tot timpul anului. Sursele de apă de sub pământ erau foarte adânci şi în unele cazuri complet epuizate. în sate femeile scoteau găleţile goale din fântâni. Frica a cuprins toată ţara.

Mii de oameni fugiseră pe jos către taberele de refugiaţi în căutarea hranei. Ei se opreau la fântâni şi râuri ca să bea şi îşi continuau călătoria cu stomacul gol. Poţi supravieţui destul de multă vreme fără hrană, dar nu poţi supravieţui fără apă. Acum, cei care aşteptaseră erau înşelaţi. Nu mai era apă nicăieri. Mureau lângă drum, chiar acolo lângă cărare. Alte sate aveau apă dar n-aveau mâncare deloc. Aceşti oameni nu puteau duce suficientă apă cu ei în lunga călătorie către centrul de distribuire a alimentelor. Şi ei mureau pe cărările care duceau către satele lor.

La aceste sate Rodney continua să ducă alimente cu avionul. El primea mesaje prin radio de la sediul trupelor Renamo, prin care i se comunica localizarea satelor. Oamenilor li se spunea să pregătească o pistă de aterizare. Ei nu ştiau cum să facă bine acest lucru şi, cu toate că îşi dădeau toată silinţa să iasă bine, nu era ceea ce ar fi trebuit să fie. Aceste piste de *aterizare* tăiate în junglă îi dădeau lui Rod posibilitatea să aterizeze cu Aztec şi să prevină dispariţia întregului sat datorită foametei. Pistele acelea cu dâmburi, gropi şi muşuroaie de termite l-ar fi făcut să ezite pe orice pilot să *aterizeze* sau să decoleze de pe ele. Rodney nu se lăsa descurajat de condiţiile de aterizare. Câtă vreme era o nevoie, el depunea tot efortul pentru a satisface acea nevoie. A avut şi câteva întâmplări neplăcute, dar de fiecare dată Dumnezeu a găsit o cale prin care el să iasă din problemă. Chiar la nord de Ilhe, avionul era aproape să se prăbuşească pentru că s-a întors şi a început să se balan-

seze fără direcţie pe terenul nepregătit corespunzător. Axul uneia dintre roţi s-a rupt. Aici în junglă n-ai telefon, n-ai atelier, n-ai unde să găseşti ceea ce ai nevoie pentru a-ţi repara roţile. Atunci Rod şi-a amintit că o dată, când zbura pentru a vedea din aer cum înaintează lucrările de pregătire a pistei de aterizare, a văzut undeva sub nişte tufişuri, un agregat, un mecanism. S-a dus prin junglă căutând până a la găsit. Era un cadru vechi de metal de la un generator, lăsat acolo cu mulţi ani în urmă. Avea un bolţ ruginit pe el, doar unul. Rod l-a scos şi s-a dus până la avion; se va potrivi ca ax pentru roată? S-a potrivit! Un bolţ ascuns în tufiş pentru un timp ca acesta. Dacă Rod ar fi avut un accident, n-ar fi fost unde să primească îngrijiri medicale.

Dacă n-ar fi putut să repare avionul, ne-ar fi trebuit două săptămâni de mers pe jos până să ajungem acasă. De fapt, noi ştim că putem depinde doar de Dumnezeu şi de cine altcineva ar fi mai bine să depindem?
Preşedintele Dhlakama era copleşit de efectele foametei asupra poporului său. „Vă rog, trebuie să le spuneţi prietenilor voştri creştini să se roage. Avem nevoi de ajutorul lui Dumnezeu, dacă nu top vor muri." într-o zi când Rod a ajuns la sediu, Dhlakama i-a cerut să facă un transport special. I se spusese că este un grup de oameni care mor de foame undeva pe un munte. Ei nu mâncaseră de săptămâni de zile şi nu îndrăzneau să plece de la sursa lor de apă ca să se ducă în taberele de refugiaţi, întrucât toate sursele de apă dintre satul lor şi tabără secaseră. Să-şi lase groapa lor de apă pentru a pleca în căutarea hranei, însemna să plece ca să caute moartea; să rămână acolo unde erau fără hrană însemna, de asemenea, moarte. Grupul de aproape 30 de oameni a fost găsit de o patrulă Renamo. Aceşti soldaţi au fost atât de şocaţi de ceea ce au văzut încât au schimbat traseul şi s-au întors la sediu pentru a-i raporta lui Dhlakama. Acum Dhlakama l-a rugat pe Rod să le ducă un transport de alimente şi i-a spus că-l va însoţi în călătorie.
Rod a aterizat la cel mai apropiat luminiş, de unde alimentele puteau fi cărate sus pe munte. Oamenii n-aveau mult de mers, dar cei mai mulţi dintre ei, cu greu ar fi putut ajunge la punctul de distribuire. O femeie bătrână s-a ridicat ţeapănă pe picioarele care refuzau s-o asculte. Coastele i se ridicau în spasme o dată cu respiraţia. Rodney s-a aplecat s-o ia în braţe. Dhlakama s-a întors şi văzând acest lucru i-a spus generalului său s-o ducă pe femeie. Acesta a îndeplinit ordinul şi bătrâna a avut o drumeţie uşoară, în siguranţă, până la locul unde alimentele erau deja pregătite în oale. Să vezi un general în uniformă ducând în braţe o bătrână, slabă, numai piele şi os, murdară peste tot, era ceva greu de imaginat, dar acest lucru a rămas imprimat profund în inimile oamenilor.
în jurul focului pe care se făcea mâncarea, preşedintele trupelor Renamo şedea pe pământ împreună cu oamenii în timp ce soldaţii lui găteau şi serveau masa. Faţa lui reflecta durerea pe care o avea în inimă la vederea oamenilor atât de zdrenţuiţi, atât de epuizaţi şi de slabi. El vorbea cu ei cu compasiune, simţea cu ei în durerea lor pricinuită de moartea celor dragi. Suferea împreună cu cei care îngropaseră trupurile copilaşilor lor în pământul tare şi ars de soare. îi îndemna să nu se lase, să creadă într-un mâine mai bun pentru Mozambic. Faptul că preşedintele Renamo, îmbrăcat în uniformă de general cu patru stele, şedea pe pământ împreună cu cei mai săraci dintre săraci, era o mărturie elocventă a inimii sale. Preocuparea lui şi încurajarea pe care el le-a oferit-o oamenilor îi întărea. Spiritul lor a fost înviorat,

speranţele lor au fost înflăcărate. Azi acest grup de oameni care nu mai avea nădejde de viaţă, trăieşte ca să spună tututor cum a fost atunci. Felul în care Dhlakama s-a identificat cu suferinţele poporului său ne amintea de o afirmaţie făcută de Dietrich Bonhoffer, care a suferit mulţi ani într-o închisoare nazistă: *„N-am dreptul să particip la reconstrucţia Germaniei creştine, după război dacă nu particip la încercările acestei vremi împreună cu poporul meu."*

SPITALUL DIN JUNGLĂ

Lângă Pango era spitalul din junglă, construit de soldaţii Renamo, ascuns la adăpostul copacilor. Avea o structură uimitoare fiind construit din beţe de bambus, noroi şi stuf. Saloanele aveau rânduri de paturi din rogo-

jină aliniate frumos. Era o colibă care slujea drept loc pentru consultaţii, alta pentru recepţie şi alta pentru cantină. Exista chiar şi o sală de operaţie. Datorită faptului că clădirile din stuf au ferestre mici, încăperile sunt întunecoase. Dr. Soares a avut o idee ingenioasă. Stuful de deasupra patului din sala de operaţie a fost împărţit, făcându-se astfel o mică fereastră în acoperiş care a fost acoperită cu folie de plastic. Acest lucru lăsa lumina să intre în încăpere şi plasticul nu lăsa să intre ploaia. Dispensarul avea rafturi frumos făcute pe care urmau să fie puse medicamentele. Totul era foarte bine gândit însă mai lipseau două elemenete principale: medicamentele şi pacienţii. Erau puţini pacienţi, nu pentru că n-ar fi fost bolnavi şi răniţi, ci pentru că nu erau medicamente cu care să fie trataţi.

Am fost bucuroşi când am primit un transport mare de medicamente de la prieteni pentru a-l trimite la Jane şi Claire. Cele două surori au petrecut aproape şase săptămâni la spitalul din junglă unde le-au slujit oamenilor atât din punct de vedere spiritual, cât şi prin îngrijirea trupurilor lor bolnave. A fost consacrat timp preţios instruirii lucrătorilor care urmau să se ocupe de îngrijirea sănătăţii, vizitând satele, şi oferind informaţii practice pentru salvarea vieţilor oamenilor.

Eram încântaţi de realizările şi progresul făcut de colegele noastre de lucrare precum şi de locuitorii junglei care le-au ajutat de bună voie. în timpurile trecute amputările se făceau cu un fierăstrău normal şi fără anestezic. De data aceasta, datorită darurilor din partea creştinilor, dr. Soares a reuşit să folosească un medicament hipnotic când a amputat piciorul unei tinere, cu un fierăstrău autentic pentru amputări.

Mine anti-infanterie erau frecvent plantate la marginea satelor. Când oamenii mergeau să muncească pe ogoarele lor, minele explodau. Uneori oamenii mureau, de multe ori, însă, îşi pierdeau un braţ sau un picior. Imaginează-ţi că te afli în junglă, o mină explodează şi rămâi fără braţ. Nu

ai medicamente ca să îţi tratezi rana, nu ai calmante. Uneori oamenii mureau după câteva luni pentru că infecţia şi gangrena o dată instalate distrugeau în ritmul unui proces îndelungat şi lent al morţii.

Jane scrie: „Suntem un grup de literaţi, semi-literaţi şi analfabeţi, cu vârste între 17 şi 60 de ani, vorbind cinci limbi diferite, în funcţie de preferinţe. Luis, traducătorul nostru trece fără efort de la una la alta adresând întrebări şi răspunzând la ele, fiecăruia în limba lui maternă. Când noi ne-am exprimat uimirea, el ne-a asigurat. 'Dumnezeu face asta. De la mine însumi n-aş putea să fac aşa ceva.' Scopul este să-i învăţăm pe oameni în aşa fel încât chiar şi cel analfabet să poată fi eficient în lucrarea lui de îngrijire a sănătăţii în sate."

Nina: Un miros supărător plutea în aer. Când am dat la o parte pătura, am văzut efectul dăunător al multor boli din Africa: ignoranţa şi amestecul vracilor. Piciorul gangrenat al Ninei, o fată de nouă ani, atârna neputincios de la şold, crudul rezultat al unei muşcături de şarpe tratată de către vraci. „Trebuie să-l amputăm." „îmi pare rău, dar fierăstrăul pentru amputări e folosit şi de o altă clinică din junglă, şi ei încă au nevoie de el. Va ajunge aici mâine."

Un curier a ajuns în cele din urmă cu fierăstrăul. Dr. Soares a amputat piciorul cu ajutorul lui Jane. Ea l-a ajutat şi la cusutul rănii şi a putut să îi dea instrucţiuni preţioase cu privire la gangrena şi la infecţie. Muşcătura de şarpe n-ar fi trebuit să ducă la amputarea piciorului, dar lipsa de îngrijire şi tratamentul făcut de către vraci a dus la instalarea gangrenei. Nina fusese muşcată de o viperă care se strecurase în coliba familiei.

Mai târziu Jane a continuat: „Nina îşi revine foarte bine, mergând cu cârjele ei făcute de mână şi exersând mişcări cu piciorul în speranţa unei proteze, după ce se va instaura pacea." Atât de multe speranţe sunt bazate pe vremea de pace care va veni în Mozambic. Până atunci nu e prea multă speranţă pentru nimic.

Carolina: „De câtă vreme eşti bolnavă?" „De mai bine de un an." „în starea asta?" Am încercat să mă imaginez în starea ei atâta timp. Membrele ei subţiri, lipsite de vlagă şi trupul cu pântecul buhav umplut cu lichid

zăceau întinse pe un pat. Frica de moarte a determinat-o în cele din urmă să vină la spital. Ochii plini de aşteptare s-au fixat asupra mea ca şi când aş fi avut o soluţie pentru orice în buzunarul de la spate. Atât i-a mai rămas. Ultima oprire. Ultima licărire de speranţă. Dacă stomacul ei nu se dezumflă moare. Eu ştiu că pot să fac puţin şi mă duc să-l consult pe Marele Medic. „Ea nu va muri", sunt cuvintele care răsună în duhul meu. Luis a rămas acolo să împărtăşească Evanghelia cu ea. Carolina este pregătită să-L

.

primească pe Isus. Speranţa îmi este alimentată de ideea unei operaţii chirurgicale care s-a inoculat în mintea mea—încercarea de a discuta cu Claire—„pare posibil, fă-o!", a fost răspunsul de la o persoană care crede în capacitatea lui Dumnezeu de a lucra prin oricine.

în mod paradoxal, „sala de operaţie" cu puţinul echipament, are tot ce avem noi nevoie—lucruri primite în mare parte de la creştinii care ne-au trimis medicamentele cu câtva timp în urmă. Am şters bine pielea în zona abdomenului şi am introdus un tub prin piele în abdomen, fixându-l. Prin acel tub parcă au ieşit galoane de fluid sub privirea audienţei uimite, şi abdomenul s-a dezumflat. Zgomotul şi activitatea sunt reluate după consumarea momentului tensionat, strigătele de bucurie răzbeau peste tot în timp ce ajutoarele aduc mai multe vase. îi sunt profund recunoscătoare lui Dumnezeu.

în timp ce surorile lucrau la spitalul din junglă, Rod a primit vizita dr. Harold Harder care a ajuns împreună cu fiul său, David şi cu un alt transport de medicamente şi echipament medical. A fost o încurajare minunată pentru toţi cei de la spital şi pentru cei din satele din împrejurimi să vadă venind acest ajutor medical. Toate medicamentele au fost aranjate cu grijă pe acele rafturi goale; arăta minunat.

Jane a pus mult accent pe instruirea ajutoarelor sale. Ele au format o echipă mobilă foarte bună, care lucra nu numai la spitalul junglei, ci mergea în anumite locuri unde îi ajuta pe oamenii care nu puteau veni la spital. Echipa care lucra cu Jane şi Claire era constituită din soldaţi Renamo care fuseseră retraşi de la îndatoririle militare pentru a-şi asuma responsabilităţi sanitare şi să ne ajute pe noi în lucrarea noastră pentru Isus. Erau cincisprezece; noi le spuneam Unitatea Crack. Toţi cu excepţia lui Luis erau creştini de curând, dar învăţau repede. Anna fusese comandant de companie şi şi-a asumat eficient responsabilitatea faţă de unitatea medicală. Olga a fost botezată în balta verde şi noroioasă care a mai rămas din groapa de apă. Angelina, plină de voioşie şi viaţă, menţinea privirile tuturor în sus. Ea şi Olga formau o echipă extraordinară conducând lauda şi închinarea. Martiniho era un bărbat care se îngrijea de bolnavi şi era foarte bun în mod deosebit în aplicarea principiilor spirituale la domeniul fizic. El a înţeles urgenţa nevoii de a săpa latrine pentru a împiedica răspândirea bolilor. Oamenii nu aveau obiceiul folosirii toaletelor, ci pur şi simplu mergeau să-şi evacueze reziduurile oriunde, orişicând şi în orice loc. Martiniho ne-a spus cu mândrie că în orice sat au fost, erau acum toalete bune. Joao a fost unul dintre cei care aduna lemne de foc şi aducea apă. El spăla hainele şi le călca cu un fier de călcat din metal umplut cu jar de cărbuni. Mangani, bucătarul

îşi dădea toată silinţa la bucătărie. înainte de foamete avea întotdeauna pui şi orez; acum de cele mai multe ori erau numai rădăcini şi frunze fierte, foarte rar câte-un pui; nici şobolanii n-aveai cu ce să-i prinzi. Domingo, Zeka şi Camouflage aveau îndatorirea de a săpa gropile pentru latrine, să cureţe tabăra şi să care diferitele materiale pe cap. Toţi aceşti soldaţi în vreme de război, erau acum implicaţi în evanghelizare şi în predarea principiilor de îngrijire a sănătăţii şi împărtăşeau cu alţii despre Isus. Când noi ne-am întors acasă, ei au făcut aceste lucruri şi fără noi, continuând lucrarea, stabilindu-se în zone noi şi pregătind tabăra noastră următoare. Era un sistem care funcţiona uimitor de bine în ciuda războiului şi foametei. Acest lucru n-ar fi fost posibil fără ajutorul preşedintelui trupelor Renamo şi al oamenilor săi.

In Mozambic Joseph a devenit o parolă. Pretutindeni oamenii spuneau: „Joseph ne ţine în viaţă." Aceste cuvinte fuseseră rostite şi în trecut. „Dumnezeu vă va folosi să-i hrăniţi pe mulţi, să fiţi un coş de pâine pentru cei flămânzi fizic şi spiritual." Preţul era mare. Rod era epuizat şi niciodată nu fusese atât de slab. Ne întrebam unde se vor sfârşi aceste lucruri; avionul nostru era deznădăjduit de mic. Timp de peste doi ani foametea a continuat să facă ravagii în această naţiune.

N-a fost nimic eroic în munca pe care o făceam. Eram o echipă de oameni obişnuiţi fără a avea însuşiri remarcabile. A fost pur şi simplu un răspuns din inima noastră la nevoile care erau, căci doream să-L slujim pe Dumnezeu din iubire pentru El. Eroii sunt bărbaţi şi femei, oameni simpli care acţionează atunci când satisfac o nevoie care depăşeşte puterile lor.

In cele din urmă, foametea a fost aceea care a contribuit la forţarea celor două facţiuni până la punctul semnării unui acord de pace. Argumentele care caracterizau o mare parte din negocierile pentru pace nu au dus nicăieri. Un popor care moare din lipsă de hrană îşi va reaşeza priorităţile şi va fi de acord să facă concesii şi compromisuri la care nici nu s-ar gândi în împrejurări normale. La 4 octombrie 1992, Acordul de pace de la Roma a fost semnat între Frelimo şi Renamo.

Contribuţia noastră la Acordul de pace a fost mică, dar pentru noi acest acord a fost o victorie personală extraordinară. Mozambicul era acum o parte aşa de mare din viaţa noastră încât noi simţeam că am cucerit lumea. Mai aveam încă un drum destul de lungă în faţa noastră, şi pentru noi ca familie au fost mai multe încercări şi probleme decât ne-am închipuit. Timpul nostru de pace nu va veni decât după multă vreme.

Mnsprezec

LUPTE ŞI VICTORII ÎN FAMILIE

FAMILIA HEIN ÎN ÎNCERCARE

Pe Dustin nu-l deranja faptul că motocicleta Honda era puţin prea înaltă ca picioarele lui să ajungă la pământ când stătea călare pe ea. Câteva zile de mers cu motocicleta pe cărările junglei l-au transformat într-un motociclist adevărat. Sigur că a căzut de câteva ori, dar nu s-a rănit grav. S-a mai ars el puţin datorită faptului că a căzut sub ţeava de eşapament, dar şi acest lucru face parte din procesul creşterii. Să mergi cu motocicleta cu vântul în faţă pe cărarea cu hârtoape care ieşea şi intra printre copacii unei păduri era visul oricărui băiat de cincisprezece ani. Totuşi eram puţin îngrijorată atunci când Deborah mergea pe locul din spate. „Dustin, te roooog ai foarte mare grijă de surioara ta", îl imploram. „Da, mămico." Cunoscând incapacitatea lui Dustin de a se abţine s-o tachineze pe sora lui de opt ani, îl imploram şi mai mult. El chicotea, dar puteam vedea după expresia feţei lui că va avea grijă de ea. Zilele în junglă aduseseră o schimbare considerabilă pentru Dustin. Se vedea că crescuse mai înalt şi era mai încrezător în sine. Cu puţină ezitare, a pornit pe cărare în faţa altei motociclete condusă de ghidul nostru în spatele căruia eram eu. Ne îndreptam spre spitalul junglei care se afla la o oră de mers cu motocicleta de la tabăra noastră. Nu mă hotărâsem cu privire la care motocicletă ar fi fost mai sigură pentru Deborah. Eu eram cu mult mai grea decât ea şi acest lucru ar fi fost mai greu pentru fiul meu. Motocicleta lui n-avea suporturi pentru picioare şi acest lucru ar fi fost mai dificil pentru Deborah. Motocicleta pe care mă aflam eu avea câteva viteze lipsă şi sărea uneori pe neaşteptate, căderea devenind posibilă oricând. M-am hotărât că Deborei îi va fi mai bine să meargă cu Dustin şi după câteva rugăciuni în inima mea m-am uitat la cei doi copii cum au pornit. Uniforma de soră medicală în culorile albastru şi roşu a Deborei flutura în vânt. Avea şi o bonetă comică de culoare albă şi un şorţ cu o cruce roşie pe el. Mama mea le făcuse pentru ea la cererea ei, lucru tipic pentru o fetiţă. Ea era foarte

serioasă când era vorba să poarte uniforma pentru a merge în spitalul junglei ca să le poată ajuta pe Jane şi Claire. „Ştii mamă, trebuie să învăţ şi eu",

mă informa Deborah. După cincisprezece minute am ajuns la o curbă şi i-am văzut pe Dustin şi Deborah opriţi lângă cărare. „Mă dor picioarele. Simt numai înţepături peste tot," se văita Deborah. Problema era că nu avea suport pentru picioare. Tot din cauză că n-aveau suport pentru picioare s-au lovit de buturugile şi cioturile de pe cărarea năpădită de vegetaţie. Am decis să schimb locul cu Deborah, instruind-o să se ţină strâns de ghidul Renamo. „Acum Dustin, nu uita că eu sunt mama ta!", i-am spus zâmbind fiului meu. „Nu mai sunt aşa de tânără şi trebuie să mă tratezi cu respect." (Chicote—chicote.) „Dustin, dacă mă trânteşti pe jos, vei avea probleme!" „Stai liniştită, mamă şi nu te balansa." Fiul meu cel mic a pornit motocicleta mare şi a demarat destul de frumos. Fără un loc în care să-mi ţin picioarele în echilibru îmi era greu să nu mă balansez şi când aproape am lovit un copac, n-a fost din vina lui. Ce uşurare a fost când am ajuns întregi la spital!

Jane, Claire şi echipa au fost încântaţi să ne vadă. Cei doi motociclişti au băut puţină apă şi apoi s-au întors să îi aducă pe Rod şi pe Tammy care urmau să aterizeze în curând. Ceaiul pentru mine era făcut deja şi Soares a adus o nucă de cocos plină cu lapte dulce proaspăt. Ni s-au spus multe lucruri noi şi Deborah s-a simţit foarte importantă mergând împreună cu surorile în vizită la bolnavi.

Oamenii din cele mai multe zone rurale ale Mozambicului nu văzuseră vreodată un film la video sau la televizor. Mulţi nici n-au auzit de aşa ceva. Vă puteţi imagina încântarea unor astfel de oameni când au văzut viaţa lui Isus proiectată pe un cearşaf mare şi alb întins undeva, având cerul ca fundal? Iată că El vine pe nori!

Vizionarea filmelor în junglă nu e un lucru tot aşa de simplu ca în oraş. Mal întâi trebuie trimişi alergători în sate pentru a-i invita pe oameni să vină să vadă un film. „Un film? Ce-i aia?!" „E o imagine a lui Isus care se mişcă, şi a ucenicilor şi a altor oameni care pot fi văzuţi pe o pagină mare din cer." „O, vrei să spui că duhurile celor morţi ni se arată şi vor vorbi cu noi?" (In junglă închinarea strămoşească şi chemarea duhurilor celor morţi fac parte din viaţa de fiecare zi.) „Nu, nu, filmul nu e aşa ceva. Este o altă metodă de a învăţa despre Isus, cu imagini care se mişcă şi vorbesc. Vino şi vezi!" Pui rămăşag că vin. Cine ar pierde un asemenea fenomen. Musulmani, vraci, necredincioşi, indiferent cine sau ce ar fi ei, era de aşteptat să se înghesuie cu miile să vadă filmul ISUS. Timpul e scurt aşa că motocicletele ne cruţă de orele de mers pe jos. Totuşi, generatorul, sistemul de amplificare şi restul echipamentului nu încap pe motociclete, aşa că trebuiau aduse mai dinainte prin curieri.

^

Ecranul a fost întins cu frânghii între doi copaci. Cumva echipamentul trebuie protejat ca să nu fie călcat în picioare de oamenii entuziasmaţi. Ei se adună cu miile, după ce merg pe jos distanţe mari pentru a fi acolo în ziua stabilită. Stau cu toţii pe pământ, singurul loc unde se poate şedea, însă oamenii sunt prea extaziaţi ca să rămână aşezaţi, aşa că rămân în picioare timp de două ore cât durează filmul. Filmul e o mărturie foarte puternică. Atunci când apare Satan pe ecran sub forma unui şarpe, şi îl ispiteşte pe Isus în pustie, oamenii rămân cu gura căscată şi câte unul dintre ei o rupe la fugă de frică. Rod opreşte proiectorul şi oamenii se liniştesc. Li se explică apoi că nu trebuie să se teamă; acestea sunt imagini vorbitoare; şarpele nu este real. Ei exclamă cu uimire şi se minunează de aceste miracole.

Când văd răstignirea lui Isus, mulţi încep să plângă şi să bocească. Niciodată n-am auzit un sunet care să mişte atât de mult inima; acest plâns profund al oamenilor care resimt tristeţe şi durere, la vederea lui Isus pironit pe cruce. Este experienţa cea mai uluitoare din viaţa lor, să vadă filmul ISUS. După film, ei încep să pledeze: „Vă rog, trebuie să aduceţi iarăşi imaginile care vorbesc. Vă rog, vrem să le vedem din nou şi avem mulţi prieteni care vor veni data viitoare. Vă rog, vă rog, veniţi din nou cu imaginile vorbitoare!"

Chiar înainte de căderea întunericului am întins ecranul pentru filmul ISUS, apoi Rod şi Tammy au ajuns şi ei. Domnişoara noastră părea că se simte acasă în junglă şi, de fapt, a declarat că i-a plăcut foarte mult. Rodney

i-a arătat craterele mari făcute de bombele lăsate de forţele din Zimbabwe în timpul primei noastre vizite. Mărimea craterelor şi schijele împrăştiate peste tot au avut un efect sumbru asupra fiicei noastre de 17 ani, dar nu strică să fie confruntată cu realitatea în care atât de mulţi oameni trebuie "să trăiască.
Filmul a avut un impact puternic, apoi noi a trebuit să mergem cu motocicletele în tabără. Rod a pus-o pe Tammy în spatele lui şi pe Deborah, în faţă pe rezervor, iar Dustin şi eu am mers cu cealaltă motocicletă. Deborah, fiind obosită a aţipit rezemată de pieptul tăticului ei. Am ajuns în tabără după miezul nopţii, dar tot am fiert apă pentru cacao şi am deschis un pachet de biscuiţi cu ciocolată. Am ascultat impresiile fiecăruia de peste zi. A fost o bucurie specială să fim împreună în junglă cu toată familia. Ne-am pregătit pentru culcare, adormind în sunetul animalelor de noapte.
Foarte devreme dimineaţă, Rod şi cu mine ne-am trezit la auzul unor împuşcături. Undeva se dădeau lupte; oare se vor apropia? Pentru moment mi-a părut rău că i-am adus pe copii, apoi m-am relaxat din nou, simţind asigurarea lui Dumnezeu că totul va fi bine.

Lui Dustdn i-a plăcut jungla şi m-a însoţit de câteva ori în călătoriile mele. Conducând foarte bine motocicleta mi-a fost de mare ajutor ducându-mă prin împrejurimi. Am făcut şi o călătorie pe jos împreună, timp în care cel mai greu lucru de suportat pentru Dustin era mulţimea muştelor care bâzâia în jur încercând să sugă umiditatea de pe pielea noastră. El nu s-a plâns, dar când m-a întrebat: „Mamă, şi pe tine te deranjează muştele?", am înţeles că i se păreau greu de suportat. De obicei cam mofturos, a început să mănânce mâncarea pe care în mod normal o refuza. Dovleacul la micul dejun a devenit o delicatesă. „N-am ştiut niciodată că dovleacul e aşa de dulce!", a spus el mâncându-l cu tot cu coajă. Dustin şi cu mine am petrecut ceva timp împreună cu echipa în Matombo. Tinerii băieţi s-au bucurat de prezenţa lui Dustin. El a adus o minge de fotbal şi se juca cu ei după amiaza. A fost minunat să auzi sunetul bucuriei şi râsul sătenilor. A fost o bucurie deosebită să-l am pe fiul nostru alături de mine în misiune. El a dobândit o mai mare înţelegere pentru suferinţa altora. Mergând pe jos, trecând pe lângă câteva găuri de apă care secaseră, cu bidonul lui de apă care se golea deştul de repede, a ajuns să aibă o nouă apreciere privind apa de la robinet. „Dar ce fac oamenii atunci când nu mai este apă? Cum pot să rămână în viaţă?"
Lui Dustin îi plăcea să meargă cu avionul împreună cu Rod şi a făcut câteva transporturi cu alimente împreună. Visul lui era să devină pilot şi să fie ca tatăl său.

PERICOL ACASA

Siguranţa noastră personală în Malawi a devenit din ce în ce mai precară. Frelimo ştia că noi suntem în Malawi. De asemenea ştia că anumite persoane din Malawi ajută forţele Renamo în ce priveşte comunicaţiile şi îi trec pe reporteri peste graniţă. Marcos, prietenul nostru din Poliţia de siguranţă i-a telefonat lui Rod chemându-l la o întâlnire specială. „Trebuie să-ţi iei măsuri deosebite de siguranţă," i-a zis el, arătându-i lui Rod o scrisoare din partea biroului guvernului din Mozambic. Scrisoarea afirma că aveau cunoştinţă de faptul că ne ascundeam în Malawi şi cerea să fim extrădaţi în Mozambic. Ultimul lucru pe care îl doream era să intrăm în zonele mozambicane controlate de Frelimo; ar fi însemnat sfârşitul nostru. „Nu te îngrijora", l-a asigurat Marcos pe Rod, „eu le-am spus că nu ştiu pe unde umblaţi voi. însă mai este în Blantyre un grup de SNASP (agenţi ai lui Frelimo— echivalent cu KGB) care caută informaţii privind orice persoane care au legătură cu Renamo." Marcos ne-a reamintit că dacă vom fi descoperiţi, va trebuie să nege că avea cunoştinţă de prezenţa noastră în Malawi şi nu va putea să ne

ajute. „De asemenea, două persoane din Zimbabwe au fost acolo încercând să dea de urma voastră." Marcos avea urechea informată prin lucrătorii săi de la Poliţia de siguranţă şi nu se întâmplau multe lucruri despre care el să nu ştie ceva. „Ţine-ţi poarta încuiată. întotdeauna ai grijă la maşinile care vă

urmăresc şi controlează-ţi maşina să nu cumva să ai plasată vreo bombă." Am început să ne simţim ca şi cum am fi fost actori într-un film de groază, cu excepţia faptului că echipa de filmare nu era prezentă.
Era greu să-ţi aminteşti întotdeauna să ai grijă; în cea mai mare parte a timpului, totul părea atât de normal acasă cu familia, şi misiunea continua ca de obicei. Apoi într-o zi am deschis radioul ca să ascultăm despre sărbătoarea Zilei Independenţei statului Malawi. Oaspetele de onoare era nimeni altul decât preşedintele Chissano al Mozambicului, omul despre care ştiam că ne-ar mânca la micul dejun. Am fost foarte supăraţi când cu urechile noastre l-am auzit vorbind mulţimii, mesajul lui fiind transmis la postul naţional de radio. A vorbit despre răutatea trupelor Renamo care luptau împotriva guvernului său şi a spus că e hotărât să şteargă din existenţă această mişcare. Apoi a continuat zicând că are cunoştinţă de faptul că sunt anumiţi oameni albi din Zimbabwe care se ascund în Malawi, care comunică cu rebelii Renamo. A spus şi numele misiunii noastre pe care noi îl foloseam. „Dacă unii dintre voi cei din Malawi îi cunoaşteţi pe aceşti oameni sau ştiţi unde se ascund, vă rog să transmiteţi aceste informaţii celei mai apropiate secţii de poliţie." Casa noastră era la o distanţă de un kilometru de stadionul de unde vorbea preşedintele Chissano. îmi amintesc fiorii reci şi cum, tremurând m-am bâlbâit prostește: „Eşti sigur că poarta e închisă, Rod?" în ziua următoare discursul lui Chissano a apărut în ziarul local.

CEI TREI COPII AI NOŞTRI

în fiecare zi îi duceam şi îi aduceam pe copii la şi de la şcoală cu maşina. „Poarta trebuie ţinută încuiată în caz că ar fi venit hoţii", spuneam noi. Destul de adevărat era faptul că hoţia era un lucru la ordinea zilei în Malawi. Programul copiilor nu a fost perturbat; ei erau obişnuiţi ca noi să fim adesea plecaţi şi destul de frecvent ne însoţeau în obişnuitele noastre ronduri normale misionare în Malawi la sfârşit de săptămână sau în vacanţele şcolare. Am încercat să menţinem o viaţă cât mai normală posibil pentru binele copiilor şi am reuşit o bună bucată de vreme. Dacă voiam să facem ceva deosebit, mergeam cu cortul pe malul lacului Malawi. Acelea erau amintiri preţioase cu grătare făcute pe plajă, dormind în corturi sub cerul plin de stele, auzind grohăitul hipopoamilor noaptea. Deborah era un adevărat copil al apei şi era fericită să se bălăcească toată ziua. Lui Dustin îi plăcea să

vâslească într-o canoe şi într-o ocazie, când a luat-o pe Deborah s-o plimbe cu un surf de vânt, a fost dus departe de vânt. Cele două puncte mici pe o scândură la orizont au trebuit să fie recuperate de o echipă de salvamari! Tammy făcea ce voia la şcoală. Fetiţă bună şi talentată, ea spunea: „Pot să fac *orice* dacă vreau." Era adevărat, tot atât de adevărat şi dacă ar fi spus că nu face nimic dacă nu vrea. înainte de a împlini 16 ani ştia să-şi facă haine, să aranjeze decorul pentru ziua de naştere, să facă un tort de nuntă frumos şi ornat ca orice cofetar de profesie, să facă jucării împăiate ca să le vândă pentru a-şi face bani de buzunar, şi, într-adevăr putea să facă tot ce voia. Era bună la sport şi îi plăcea teatrul. Plină de caracter, iubitoare de distracţii, având o personalitate vibrantă avea întotdeauna prieteni.
Lui Dustin îi plăcea intriga activităţilor noastre clandestine şi Rod împărtăşea multe lucruri cu el, de care el nu le spunea nimic fetelor. Dustin putea să tină un secret mai bine decât orice persoană pe care-o cunoşteam, întotdeauna era gata să meargă în vreo călătorie cu Rod şi mai degrabă ar fi lipsit de la şcoală ca să meargă mai des. Nu era un elev eminent şi părea că mereu era prins cu anumite feste pentru care ajungea să aibă probleme. Putea să meargă cu motocicleta mare de la nouă ani—picioarele nu îi ajungeau până la pământ. A condus fără permis chiar şi maşina prin curte când am fost noi plecaţi. N-am aflat decât atunci când ne-am întors acasă, când am găsit maşina împotmolită, urcată pe jumătate pe o movilă. Pasiunea lui era aeromodelismul şi cu toate că nu avea acces la multe lucruri, cu ce avea, tot construia şi reconstruia mereu.
Deborah şi-a început şcoala în Malawi şi iubea cu pasiune şcoala. întotdeauna îşi făcea bine temele şi era implicată în câte activităţi puteau să încapă

într-o zi. Este încă tipic pentru Deborah să aleagă mai multe activităţi decât încap într-o zi. îi plăcea baletul şi a jucat în producţiile din Blantyre a pieselor *Coppelia, Cenuşăreasa* şi *Spărgătorul de nuci.* Visul Deborei era să fie „ca şi mama" ei, după cum visul lui Dustin era să fie „ca şi tata." Tami ca persoană era plină de amuzament, cu mult caracter, care trebuia puţin îndreptat. Tuturor ne era dor de Zimbabwe şi de familia noastră şi de prietenii de acolo. Copiii noştri crescuseră împreună cu verişorii lor şi eu eram foarte apropiată de mama şi de surorile mele. Eram obişnuiţi să ne vizităm unii pe alţii frecvent şi toţi copiii se simţeau tot atât de acasă şi în casele celorlalţi ca şi acasă la ei.

NU VĂ JUCAŢI CU COPIII FAMILIEI HEIN

Simţeam din greu lipsa rudelor şi a prietenilor şi singurătatea era o luptă. Nu ne amestecaserăm prea mult cu alte familii din Blantyre: era necesar să

L

trecem neobservaţi. Absorbiţi de Mozambic şi de lucrarea noastră de misiune, eram foarte ocupaţi. Una sau două familii care ştiau de implicarea noastră în Mozambic ne evitau. Nu i-au mai invitat pe copiii noştri la întâlnirile de aniversare şi de înot împreună cu copiii lor. Când ne vedeau întorceau capul. Eram „jăratec fierbinte" şi nu era de dorit să fie văzuţi cu noi. O doamnă dintr-o biserică locală a mers atât de departe încât ne-a cerut să nu arătăm că o cunoaştem dacă ne întâlneam cu ea la şcoală sau în oraş. „Nervii mei nu suportă", îmi spunea ea. „Genul acesta de capă şi spadă e prea mult pentru mine. Dacă am fi văzuţi ca prieteni ai voştri putem avea probleme." I-am spus: „Foarte bine; vom respecta dorinţa dumneavoastră, dar când va veni ziua adevăratei prigoniri împotriva creştinilor, atunci ce veti face? Dacă nu vreţi să fiţi văzuţi cu noi ca să nu gândească cineva că sunteţi prietenii noştri, cum veţi sta în picioare ca şi creştini în ziua necazului?" Nu mi-a răspuns şi trebuia să avem grijă să ne facem că nu cunoşteam familia ei când o vedeam, respectând limitele impuse de ei.

Am continuat să primim echipe de misionari care veneau în vizită, dar cei mai mulţi dintre ei veniseră doar pentru lucrarea din Malawi; Mozambicul devenise prea periculos.

împreună cu foametea vine şi o creştere a bolilor şi epidemiilor. A fost greu pentru noi toţi. în ceea ce priveşte familia noastră aveam cunoştinţă de faptul că noi nu suntem ai noştri, nu ne aparţinem nouă înşine şi nici măcar unii altora. Uneori simţeam ca şi cum eram proprietatea dispensabilă a unei naţiuni aflate în război, a unui popor aflat în situaţie de criză. Adeseori n-aveam timp să ne ocupăm de situaţiile noastre de criză indiferent despre ce era vorba. Mureau mulţi oameni în jurul nostru şi noi trebuia să-i ajutăm. Mereu şi mereu ne luam rămas bun unul de la celălalt, de la copiii noştri, pentru a fi devoraţi de viaţa altcuiva care nu era sigur că va mai vedea vreodată apusul soarelui sau zorii dimineţii. Totuşi în timpul unor asemenea săptămâni am învăţat ce înseamnă să-L cunoşti pe Dumnezeu, să depinzi în totul de El, nu numai în ce priveşte viaţa, dar şi cu privire la cei din jur şi la prieteni. Ne simţeam singuri acolo şi am învăţat să rămânem pe braţul lui Isus şi să umblăm cu El într-un mod pe care nu l-am fi învăţat în nici o altă situaţie.

Acasă viaţa devenea din ce în ce mai grea. Eram cu toţii sub mult stres datorită presiunilor generate de foamete care cerea atât de multe de la noi. Copiii şi cu mine eram foarte conştienţi de pericolul zilnic în care se afla Rod, zburând cu avionul încoace şi încolo cu alimente şi personal pentru discuţiile în vederea păcii. Uneori nu venea seara acasă şi nu ştiam unde se afla, sau de ce nu s-a întors. Primul lucru pe care îl întrebau copiii când

ajungeau acasă era: „S-a întors tari?" A doua întrebare a lui Dustin era întotdeauna: „Ce-avem de mâncare pentru cină, mami?"

DUMNEZEU VORBEŞTE PRIN COMPUTER

Se pare că noi întotdeauna priveam la cer, ascultând sunetul avionului. A trebuit să învăţ mereu şi mereu să mă încred în Dumnezeu în ceea ce priveşte siguranţa soţului meu. Uneori când mă rugam, aveam asigurarea clară că totul este bine. Alteori eram într-o aşa mare panică încât nu mai auzeam vocea lui Dumnezeu. Odată, când Rod a întârziat de-acasă trei zile, am fost mai mult decât panicată. Cu toate că ştiu învăţătura despre credinţă şi teamă, încă mă temeam de lucrul cel mai rău şi n-aveam credinţă. M-am aşezat la computer şi am deschis programul cu Biblia. „Am nevoie de credinţă, trebuie să cred", mi-am spus şi am insistat pe cuvântul „crede." Ştiam că Cuvântul îmi va zidi credinţa, dar nu eram pregătită pentru modul în care Dumnezeu era gata să-mi vorbească. „O, Doamne, Rod e bine, e răn't, trăieşte?", întrebam eu. Primul verset din Scriptură care a apărut pe ecran a fost Genesa, 45:26: *„Şi i-au spus: 'IOSIF TOT MAI TRĂIEŞTE si chiar el cârmuieşte toată ţara Egiptului.'"* Cuvintele „Iosif tot mai trăieşte" erau chiar pentru mine, direct de la Dumnezeu. Eram extaziată! Nu numai că ştiam că Rod trăieşte, dar Dumnezeu însuşi a vorbit cu mine prin computer. Cum aş putea să cred altceva?

Să încerci să duci o viaţă normală nu e un lucru uşor. Urmau să vină oamenii la cină şi Rod încă nu ajungea acasă. „Unde-i Rod? De ce n-a ajuns acasă?" mă vor întreba. Nu puteam să spun: „S-a dus să-l ducă pe un membru al Parlamentului Britanic în pădurea Gorongosa pentru a se întâlni cu Afonso Dhlakama", sau „Tocmai a trecut ilegal frontiera cu un transport de alimente şi Biblii şi cred că o fi dat de oamenii lui Frelimo!" Telefonul suna mereu; Gostode mergea încoace şi încolo cu mesaje. Existau întotdeauna întrebări cu privire la activităţile lui Rod la care noi nu ştiam cum să răspundem. Era ca şi cum am fi fost agenţi secreţi.

In timpul unui zbor în interior, simţind un nod în gât datorat încă unei despărţiri de familie, L-am auzit pe Dumnezeu spunându-mi aceste cuvinte: „De data asta te voi tine prizoniera mea. Vei fi cu totul a Mea. Nu vei auzi nici un telefon şi nici o altă voce înainte de vocea Mea. Vei fi în întregime a Mea!" Faptul că nemărginitul Dumnezeu mă voia pe mine era atât de măreţ că am plâns. El ne iubeşte atât de mult şi tânjeşte după părtăşia cu noi. Călătoria aceea a fost o piatră spirituală de hotar pentru mine. El a fost atât de aproape la fiecare pas pe drum. Uneori în timpul acelor săptămâni, mergând prin junglă împreună cu creştinii mozambicani, auzeam câte un

avion şi priveam în sus să văd dacă era Rod. El nu putea să ne vadă printre copaci, dar el ştia că eu eram pe-acolo pe undeva. Atât de aproape şi totuşi atât de departe. Faptul că inimile noastre erau împletite împreună în aceeaşi viziune, acelaşi scop şi în aceeaşi iubire pentru Dumnezeu, făcea despărţirea suportabilă. în timp ce simţeam durerea că vedeam avionul, dar nu puteam să-l ating, inima îmi era inundată de bucurie şi mândrie în acelaşi timp. Toate scaunele fuseseră scoase pentru a face loc pentru alimentele care trebuia transportate în satele unde oamenii mureau de foame. Prin toate aceste despărţiri, noi eram incredibil de apropiaţi. Uneori ne scriam bilete unul celuilalt şi le trimiteam prin curierii care mergeau pe jos. Era atât de minunat să primesc un bilet de la Rod şi de la copii de parcă venise Crăciunul. Eu trimiteam înapoi bilete care îi erau înmânate lui Rod când ateriza pe pistele de aterizare din junglă. Uneori biletele noastre nu mai ajungeau la destinaţie datorită schimbării planurilor cu privire la aterizare, dar noi încă le scriam pentru cazul în care ar fi ajuns.

Despărţire, mereu despărţire. Uneori ne luptam şi ne gândeam ce preţ mare are chemarea lui Dumnezeu. Era într-adevăr aceasta voia Lui pentru viaţa noastră? Ne cerea El nouă aşa ceva? întrebarea serioasă era întotdeauna: „Ce se întâmplă dacă lăsăm totul baltă?" De neconceput. Oamenii mureau de foame şi din lipsă de medicamente. Procesul de pace ar fi ajuns de multe ori într-un punct mort, dacă nu ne-am mai fi implicat. Pur şi simplu nu era nimeni altcineva care ar fi riscat să facă transporturi cu avionul aşa cum făcea Rod. Mai mult decât atât, mii de oameni ar fi murit fără să audă Evanghelia dacă noi nu am fi mers. Nu era cale de întors înapoi!

Trebuie să sfârşim această alergare.
Ca şi soţi căsătoriţi, am experimentat multe lucruri împreună care au îmbogăţit viaţa şi relaţia noastră. La urma urmei, multe cupluri ajung să-şi sărbătorească ziua de naştere în modul descris în aceasta scrisoare scrisă din junglă:
Regiunile de dincolo de Ghimpii Sălbatici
aproape de Ascunzătoarea Babuinilor
Motţambic
29 septembrie

Dragi prieteni,
Astăzi e %iua de naştere a lui Rod si noi o sărbătorim într-un mod unic. Ne aflăm pentru o vreme într-o casă de stuf nou-nouţă, construită special pentru noi săptămâna trecută de mâinile unor oameni care ne iubesc. Are trei metri pe trei şi jumătate. Stuful de curând tăiat miroase proaspăt p dulce. Podeaua nivelată cu noroi are încă mici ridicături, acesta fiind un sistem natural de răcire care ne înviorează picioarele goale când stăm înăuntru şi privim prin uşa mică valurile de căldură tremurânde.
230 *}\AozarnW\c* — Dincolo de *umbră*
Masa specială pentru %iua de naştere constă dintr-un pui slăbănog, nsima (boabe coapte) si carqfi dulci, ultimul fel fiind o delicatesă. Ciocolata ascunsă în rucsacul meu spre surpriza lui Rod—puţin cam mototolită si topită acum, dar mmm—superbă!
Suntem localizaţi departe în interiorul Mo^ambicului, după cum vedeţi si din adresa pe care am scris-o mai sus. Am mers cea mai mare parte din drum cu motocicleta pe cărările junghi. O călătorie straşnică, inconfortabilă, dar cu siguranţă mai bună decât mersul pe jos. Am întâlnit trupe de babuini, cam vreo cincilei într-un pluton. Se pare că lor le plăcea spectacolul motocicletelor încărcate cu oameni, biblii, bidoane cu apă si rucsaci căutând echilibrul pe terenul accidentat. După o anumită distanţă, cărarea devenise atât de mult acoperită de spini, arbuşti si mărăcini încât a trebuit să abandonăm motocicletele si să mergem pe jos cât mai rămăsese din drum. Fuseserăm prea tare zgâriaţi de spinii aceia lungi. După vreo cinci ore de mers am ajuns la destinaţie, aici unde ne aflăm. Ce loc mai bun unde să-ţi petreci %iua de naştere? (Ne putem gândi noi la câteva!) Cu toate acestea suntem bucuroşi că ne aflăm aici, făcând lucrarea Tatălui nostru. Unul dintre tinerii de-aici are un babuin mic. Vrea să ni-l dea nouă să-l ducem la Malawi cu noi şi nu înţelege de ce noi nu vrem să acceptăm darul lui. l-am spus lui Rod că e cel mai neobişnuit cadou de %iua de naştere pe care ar fi sperat să-l primească, însă lui nu-i plate ideea de a-l duce pe babuin cinci ore pe jos ca apoi să stea pe motocicletă cu noi încă vreo două ore. El spune că e destul de greu să ţină echilibrul cu mine şi nu-i mai trebuie şi babuinul!
întâlnirile noastre sunt binecuvântate şi oamenii ne-au primit cu multă bucurie pe noi şi Cuvântul lui Dumnezeu. Vă mulţumim pentru contribuţia voastră care face posibilă venirea noastră aici, datorită iubirii, a rugăciunilor şi a sprijinului vostru.
în slujba lui Isus Cristos, Domnul nostru,
Co-lucrători în ogorul Evangheliei,
Rod &■ Ellie
Cu toate că am fost despărţiţi uneori ca şi familie, am fost una în dedicarea noastră pentru Dumnezeu şi pentru misiunea pe care El ne-a dat-o. Privind în urmă, putem să spunem cu adevărat că nu regretăm alegerea pe care am făcut-o, care ne-a condus la un stil de viată atât de neortodox. E adevărat că uneori a fost foarte greu, dar s-a meritat în întregime.
Sunt mulţi care lucrează în împrejurări dificile şi periculoase pentru cauza lor. Mulţi care nici nu-L cunosc pe Isus îşi pun viaţa în slujba unor activităţi umanitare temporare. Noi nu trebuie să fim în urma lor în nici o faptă bună. Ce mare e privilegiul să ne dăm viaţa şi energia pentru cauza eternă a lui Cristos! Este singura cauză care nu va fi pierdută niciodată, ci câştigată întotdeauna!
Aşa cum adesea spunea şi trăia Gordon lindsay:
„Ai doar o singură viaţă, care curând va trece;
Doar ceea ce ai făcut pentru Cristos va rămâne."

Doispc
CU AVIONUL ÎN JUNGLĂ

VISURILE DIN COPILĂRIE SE ÎMPLINESC
Când Rodney era un băieţel, visa să fie pilot. Copilărind la ţară, îi plăcea

să privească avioanele utilitare care stropeau culturile. Zburau jos stropind şi apoi se înălţau repetând mereu şi mereu acelaşi tipar. Acest lucru însemna zbor cu avionul. Rodney nu era interesat să devină pilot al vreunui aparat de zbor comercial pentru că lui îi plăceau avioanele utilitare. Dorinţa lui de a zbura cu avionul era un vis foarte îndepărtat. El a crescut, a frecventat colegiul agricol şi a continuat să fie fermier, ceea ce i-a plăcut foarte mult. Cursul vieţii noastre a fost schimbat atunci când Dumnezeu l-a chemat să are, să semene şi să secere pe ogoarele de misiune cele mai aride ale Africii. Dorinţele din inima unui credincios, sunt sădite de multe ori de Dumnezeu. El veghează asupra lor şi le aduce la împlinire la timpul potrivit. *„Domnul să-ţi fie desfătarea şi El îţi va da tot ce-ţi doreşte inima" (Psalm 37:4).*
Dacă umblăm cu Dumnezeu, dorinţele Lui se întâlnesc cu dorinţele noastre şi ajungem să vedem că nimic nu e cu neputinţă la Dumnezeu.
Zborul lui Rod a fost mult mai provocator decât şi-ar fi imaginat vreodată. Cursul periodic de zbor nu putea să-l echipeze pentru experienţele ce-i stăteau înainte. Se spune că experienţa e cel mai bun instructor. A fost cu siguranţă singurul instructor pe care Rod l-a avut. Cu îndrumarea Duhului Sfânt el a învăţat repede şi bine.

ZBURÂND PRIN CREDINŢĂ

Primii doi ani, toate zborurile noastre au fost făcute fără echipament de navigare. Sutele de kilometri de junglă şi tufişuri au foarte purine puncte de reper. Pistele de aterizare din junglă foarte mici, nemarcate pe vreo hartă, trebuiau descoperite cu ochiul din aer. Zburând chiar deasupra coroanei copacilor cea mai mare parte din drum, nu avea posibilitatea să vadă din timp pistele de aterizare. Adesea era greu de ştiut unde ne aflam. în ultimii

ani am primit un sistem de localizare globală. Acest lucru a făcut o diferenţă incredibilă şi fără îndoială, ne-a salvat de multe ori vieţile.
Pistele de rulaj erau create prin retezarea tufişurilor cu ajutorul cosoarelor. Nu erau netede şi uneori întâlneai pietre sau locuri cu nisip moale pe care nu le puteam vedea. Acestea erau pistele „cangur". Aterizam şi săream, şi iar aterizam de câteva ori înainte ca avionul să ajungă la un punct de oprire. Să decolezi de pe o astfel de pistă era cel mai rău lucru, căci avionul se ridica şi iar cădea înainte de a prinde suficientă viteză ca să rămână în aer. Se părea că întotdeauna n-aveam destule piste de aterizare şi de multe ori acestea erau prea scurte. Nu aveai de unde să ştii cât de utile erau aceste piste pentru avion până ce nu ateriza. Tot astfel nu puteam şti că iarba din savana de lângă râul Zambezi, care părea atât de netedă, era de fapt vegetaţie de aproape trei metri înălţime! Cînd Rod a coborât avionul, în loc să atingă pământul, a continuat să se afunde în vegetaţia înaltă. Nu putea vedea nimic decât iarba cosită de elicele avionului. Decolarea în aceste condiţii era chiar mai rea! Palmele transpirate şi rugăciunea în Duhul erau incluse în zborul cu avionul.
Una dintre pistele de aterizare avea tranşee săpate de către militari cu ani înainte. Localnicii le-au umplut şi ne-au spus că era un loc bun de aterizare pentru Rod. Din aer păreau în regulă, dar la aterizare simţeai ca şi când avionul urma să se dezmembreze în bucăţi. Avionul a zburat spre casă cu câteva îndoituri şi zgârieturi. La aeroport, personalul de la sol a clătinat din cap întrebându-se cum a reuşit Rod să lovească avionul în halul acela, când toate celelalte avioane rămâneau nezgâriate. Sigur că ei nu ştiau condiţiile în care trebuia să aterizăm noi de cele mai multe ori.
Evanghelistul texan Lester Roloff relata despre faptul că a trebuit să aducă avionul său bi-motor la aterizare forţată pe o autostradă! Rod nu trebuia să se îngrijoreze că i s-ar putea întâmpla acest lucru, neavând autostrăzi, piste de aterizare sau drumuri şi cu siguranţă nu era circulaţie de care trebuia să se ferească!

ANIMALELE SĂLBATICE ŞI VREMEA

Animalelor sălbatice le place să iasă din junglă în spaţii deschise să pască iarbă. Aşa s-a întâmplat că Rod a lovit cu roata o căprioară mică chiar

înainte de aterizare. Apoi la decolare o turmă mare de antilope Kudu a trecut prin faţa avionului. El le-a evitat smucind avionul pe deasupra lor. Un zbor cu Rod rareori e lin sau lipsit de evenimente.
Nu aveam buletine meteo şi lângă pistele de aterizare nu sunt dispozitive care să arate direcţia vântului. De nenumărate ori ne-am îndreptat spre

aterizare într-un anumit loc, şi apoi a trebuit să întoarcem sau să deviem într-un loc necunoscut din cauză că era vreme rea. Alte ori nu am avut de ales şi a trebuit să zburăm pe vreme rea. Vremea mă înfricoşa mai mult de- ? cât orice posibil atac inamic. Cel mai rău era când unul dintre motoare ceda la un zbor pe vreme rea. Altă dată unul dintre motoare s-a oprit în timpul decolării. A trebuit să încercăm din nou; de data asta a mers. De multe ori problema consta în faptul că nu puteam comunica acasă atunci când întârziam sau când se întâmpla ceva rău. .
De câteva ori a plouat chiar înainte de a decola pentru a pleca spre casă. Pista devenea atunci nămoloasă sau băltea de apă. Trebuia să punem crengi ca roţile avionului să nu se afunde în noroi. I-am spus lui Rod: „Este incredibil, întotdeauna a trebuit să împingem camioneta prin noroi, dar n-am visat că într-o zi o să împingem un avion!" Poate că unul dintre incidentele cele mai incompatibile a fost atunci când terenul pe care a fost parcat avionul era atât de plin de apă încât a trebuit ca oamenii să împingă avionul până în capătul pistei unde terenul era mai tare. Era un loc periculos şi avionul nu putea rămâne acolo; trebuia să plecăm. Cu opt oameni sub fiecare aripă, ridicând cât puteau şi patruzeci de oameni împingând la deal, avionul a ajuns în cele din urmă la capătul pistei. Rod a reuşit, de fapt, să decoleze pe noroi. Era înfricoşător, însă atunci când omul e disperat încearcă orice, şi cu cât mai disperaţi eram, cu atât mai mult depindeam de Dumnezeu.

RISCUL

Siguranţa în timpul zborului lipsea cu desăvârşire. De unde să ştim când şi unde urma să aibă loc următorul atac? Scrutam cerul, căutând avioanele inamice. Căutam la sol vreo activitate neobişnuită. Uneori zburam fără să ştim într-un loc cu probleme. în toţi anii războiului, avionul nostru n-a fost lovit decât o singură dată cu un glonţ. Era greu să nu avem gândite strategii de apărare şi în situaţii reale neprevăzute. Când era nevoie să facem o călătorie, noi o făceam pur şi simplu. Dacă ne prăbuşeam, n-aveam nici un ajutor medical. Dacă eram prinşi, împuşcaţi sau întemniţaţi nimeni n-ar fi ştiut ce s-ar fi întâmplat cu noi. încrederea în Dumnezeu s-a dovedit mereu şi mereu a fi suficientă, însă e greu când credinţa unuia nu este la înălţime. Lucrul acesta ni se întâmplă din când în când fiecăruia dintre noi.
Avioanele inamice erau întotdeauna o îngrijorare. Aztec-ul nostru zbura încet în comparaţie cu orice avion din Zimbabwe sau aparţinând forţelor lui Frelimo. Uneori trebuia să lăsăm avionul nostru la sol câteva zile în timp ce mergeam mai departe în interiorul teritoriului pe jos sau cu motocicleta. In aceste cazuri acopeream avionul cu crengi pentru a-l camufla cât de bine puteam.

Ne aflam la jumătate de oră de mers cu motocicleta prin inima pădurii Gorongosa când am auzit un Antonov rusesc dând târcoale deasupra noastră. Am devenit foarte agitată, întrebându-mă dacă din aer au observat avionul nostru. Dacă îl descopereau, fără îndoială urma să trimită soldaţi ca să ucidă tot ce avea suflare. „Nu te îngrijora, n-or să vadă avionul", mi-a spus Rod. Eu nu eram aşa de sigură. Avioanele Antonov erau folosite mai ales pentru descoperirea ţintelor sau lucrurilor neobişnuite. Aveau şi două bombe cu scopul de a fi lăsate peste orice părea suspicios. Nu după multă vreme am auzit zgomotul primei bombe. Era la o oarecare distanţă, nu în direcţia avionului nostru, dar bubuitura puternică a fost tulburătoare. „Hai să ajungem la avion înaintea lor", am hotărât noi şi ne-am grăbit cât am putut printre copaci cu motocicleta pe lângă cărarea şerpuitoare. Ajungând la pistă am oprit motocicleta şi am auzit Antonov-ul venind mai aproape. „Repede", a spus Rod, „dă crengile la o parte." Am descoperit avionul şi l-am pus pe pistă; Antonov-ul se apropia mereu. Rod a pornit un motor şi

când a ajuns la turaţie mare n-am mai auzit Antonov-ul. Spre disperarea noastră, celălalt motor n-a vrut să pornească. Rod continua să încerce să-l pornească iar şi iar, dar elicea s-a rotit de câteva ori şi s-a oprit. Acum nu mai ştiam unde era Antonov-ul, din cauza zgomotului făcut de motorul care mergea. Atunci am făcut ce ştiam cel mai bine şi am început să mă rog în Duhul cu voce tare. Motorul a pornit. Rod a accelerat şi am decolat. Sus, tot mai sus prin stratul de nori spre cerul albastru. Deasupra noastră mai era un strat de nori. Am zburat 45 de minute înapoi la Blantyre ca un sandviş între cele două straturi de nori, ascunşi de sus şi de jos. A fost perfect. Apropiindu-ne de aeroportul Chileka, stratul de nori de sub noi s-a deschis şi am putut vedea cu claritate la aterizare. Ne-am simţit foarte în siguranţă în zborul acela, înconjuraţi de nori, în siguranţă la adăpostul umbrei aripilor Sale.

Pentru călătoriile lungi trebuia să ducem dinainte combustibil de rezervă, să aterizăm în junglă şi să îngropăm acolo combustibilul, ca să-l ascundem pentru mai târziu, când vom veni să dezgropăm canistrele ca să-i facem plinul avionului de la mica noastră „staţie de combustibil" din junglă. Mă îngrijoram că s-ar putea să ne fure cineva combustibilul şi să nu mai fie acolo când aterizam noi ca să-l luăm. Atunci când avionul avea nevoie de o reparaţie neaşteptată, Rod şi cutia lui de scule trebuiau să fie suficiente pentru reparaţie. Un cuţit militar elveţian şi o trusă de scule „Leatherman" pot face minuni! Nu putea lua prea multe cu el, dar Dumnezeu ne-a purtat întotdeauna de grijă. Ca şi atunci când axul roţii s-a rupt şi Rod a găsit un bolţ de la un cadru vechi de metal, aruncat prin tufişuri.

Noaptea vine atât de repede în Africa. Se părea că eram mereu în întrecere cu soarele şi uneori întârzierile noastre la sol erau inevitabile. într-o călătorie când îl duceam pe Dhlakama şi pe oamenii lui înapoi la tabără, s-a făcut întuneric. Rod i-a tot grăbit şi i-a zorit pe oameni, dar tot s-a făcut târziu. Acum, la aterizare, nu era suficientă lumină ca să se vadă pista de aterizare brăzdată prin junglă, pe care şi la lumina zilei era greu de aterizat. Rod a zburat în cerc deasupra poziţiei şi a văzut două lumini puternice la capătul a ceea ce ştia că trebuie să fie pista de aterizare. Doi dintre soldaţi au avut inspiraţia de a parca motocicletele cu luminile aprinse la capătul pistei. Cu o aripă în jos, cu o rugăciune, cu toate extra simţurile şi instinctele sale încordate, Rod a adus în siguranţă avionul la sol în jungla întunecoasă. Dacă **umblăm** prin credinţă şi nu prin vedere, atunci putem cu siguranţă să **zburăm** prin credinţă şi nu prin vedere.

ROATA RUPTĂ

Zborul de câteva ore al lui Rod către un loc lângă Dombe, undeva în sud, s-a sfârşit dramatic. In buletinul nostru informativ am scris următoarele:

*„Avuseserăm câteva evenimente în ultimele câteva **luni.** Recent am experimentat, una după alta, trei încercări eşuate de a decola. Nisipul de pe această pistă de aterizare este aşa de moale si de gros încât avionul pur si simplu se scufundă în loc să prindă viteză.*

Acum, pasărea noastră credincioasă stă departe pe un petec de pământ cu nasul în jos, cu coada în aer şi cu elicek înfipte în nisip: Arată foarte bolnavă şi tristă. Rodney a ajuns acasă ieri, murdar, mirosind urât, nebărbierit şi cu câteva kilograme în minus, luiudat fie Domnul că e încă întreg şi ^âmbeşte. A trebuit să meargă pe jos trei %ile în tenişi printr-un teren minat până să ajungă într-un loc de unde să fie luat de o echipă de salvare. Nu era nici un loc de unde să-ţi iei ceva de mâncare, dar fiind vremea fructelor de mango, Dumnezeu i-a purtat de grijă în fiecare %i. Ce poate fi mai sănătos decât fructul de mango plin de vitamine?

A durat ceva timp până ce eu şi copiii am descoperit unde se afla Rod sau de de ce nu ajunsese acasă. LM aterizare avionul a dat de un petic de pământ moale şi roata din faţă s-a rupt. Elicele au atins pământul şi s-au îndoit rău de tot. Oamenii au primit alimentele dar ^borurile cu scop umanitar s-au oprit. Rod va trebui să închiriere un avion şi să se întoarcă cu scule speciale pentru a demonta roata şi elicele. Apoi va trebui să le ducă la Johannesburg, în Africa de Sud, pentru reparaţii, să ^boare înapoi la Dombe şi cumva să facă avionul să ■zboare din nou. Aceasta presupune timp, muncă grea şi câteva minuni. Noi ştim că Dumnezeu care ne-a chemat şi ne-a rânduit la lucrare este credincios să ducă la bun sfârşit orice lucru bun. El a început lucrarea Sa în noi. Pentru noi este o mare onoare să lucrăm

2.36
— Oincolo de u
în Mozambic. Este adevărat că e un preţ mare care trebuie plătit, dar bucuria de a vedea viaţa oamenilor atinsă şi schimbată este cu mult mai mare. Mulţumim că vă rugaţi pentru noi."
Au trecut trei luni până ce Rod a putut să zboare din nou. Am continuat povestea într-un alt buletin informativ.
„Lucrarea de restaurare n-afost uşoară, dar cu ajutorul lui Dumnezeu şi al prietenilor nimic nu este imposibil. Situaţia şi condiţiile din junglă fac o treabă deja complicată săjie şi descurajantă. Rodney a trebuit să închiriere un avion mic şi să %boare la locul unde Aztec stătea abandonat, ca să-i demonteze roata din faţă şi elicele. Acestea trebuiau aduse în Malawi şi trimise în Africa de Sud pentru reparaţiile necesare. Elicele trebuiau înlocuite. Apoi Rod trebuia să meargă cu un avion de pasageri la Johannesburg pentru a lua el însuşi preţioasele piese pentru avion. A închiriat din nou un avion mic pentru a merge să montele la loc roata şi elicele pe A^tec. Rod nu e un tehnician calificat pentru avioane, dar este talentat şi uns de Duhul Sfântt şi, aşa cum spun eu întotdeauna, "Rod poate să repare orice lucru!' Rod s-a întors, dar acum trebuia să găsească un pilot care să-l ducă la locul unde era avionul, ca să poată să-l aducă acasă pe Aztec. Fiecare zbor a durat trei ore dus şi trei ore întors. A tot plouat încontinuu de o lună şi trei %ile; era nevoie să stea ploaia înainte de a putea face călătoria. Cel puţin era o vreme bună de zbor. James, un pilot mo^ambican care lucra în Beira a fost de acord să-l ducă pe Rod. Creştin născut din nou, un om credincios, a fost un dar de la Dumnezeu pentru noi. El l-a dus pe Rod şi l-a lăsat acolo să facă toate reparaţiile necesare.
După ce a terminat reparaţiile mecanice, Rod a descoperit o altă problemă: contaminarea combustibilului. Rezervoarele din aripi aveau apă amestecată cu combustibilul pentru că avionul a stat multă vreme în ploaie. Rod adusese canistre de combustibil cu el dar n-a fost suficient să umple rezervoarele care acum fuseseră golite complet. Şi-acum ce urma? Puţine avioane zburau în această zpnă, dar Rod a auzit unul nu prea departe. A intrat pe undele radio şi a început să facă apeluri. A comunicat cu pilotul pe care nu-l cunoştea şi l-a rugat să-i aducă nişte combustibil. Pilotul care se îndrepta spre Beira i-a spus că n-avea suficient combustibil la bord, dar se va întoarce cu combustibil după ce-şi va sfârşi călătoria. Pilotul s-a ţinut de cuvânt şi a fost un înger slujitor la vreme de nevoie. Roda uscat rezervoarele cât mai bine, dar n-a putut să scoată tot ce era înăuntru oricât a legănat el avionul. Acest lucru însemna că a trebuit să zboare cu riscul unei anumite contaminări a combustibilului. A decolat în siguranţă şi a aterizat în câteva rânduri pe diferite piste de aterizare ascunse în junglă, pe care le ştia de când transportase alimente. De fiecare dată scotea tot mai multă apă. Periculos? Da, dar nu era o altă cale."
Ar fi fost uşor să renunţe la acest punct, dar am fost atât de bucuroşi că

n-a renunţat. Erau atât de multe lucruri pregătite pentru noi şi multe biruinţe pentru împărăţia lui Dumnezeu.
CARTEA NEAGRĂ
Avem o carte mică, neagră, semnată de mulţi dintre oamenii care au fost cu avionul în Mozambic. Este o carte foarte interesantă, mai ales pentru observaţiile scrise de diferite persoane. Seria personalităţilor este uimitoare. Unii erau oameni ai junglei care nu ştiau să scrie, ci şi-au pus amprenta degetului mare pe pagină. Alţii erau prieteni misionari care veniseră să fie parte a vieţilor noastre. Jurnalişti care au venit din multe naţiuni. Alţii erau din Senatul Statelor Unite, din Parlamentul Britanic şi din Camera Lorzilor. Aproape toţi l-au declarat pe Rod ca fiind cel mai bun pilot cu care au zburat vreodată. Aceasta în ciuda unor experienţe dătătoare de fiori pe care au trăit-o unii dintre ei.
în timp ce unor oameni le place valul mare de adrenalină prilejuit de zborul cu avionul peste junglă pe timp de război, alţii sunt îngroziţi să zboare cu avionul şi pe vreme calmă şi în cele mai sigure situaţii. Lui Rod îi plăcea, când putea, să-i arate oricărui vizitator cea mai frumoasă faţă a Africii. Când zbura aproape de râul Zambezi şi vedea un grup de hipopotani, se lăsa în jos în aşa fel încât grupul de jurnalişti din Portugalia

să se bucure de intimitatea vieţii sălbatice. Unul dintre bărbaţi a protestat cu groază: „Omule, ce faci?" „Vă arăt hipopotamii," i-a răspuns Rod. „La ... cu hipopotamii! Nu vreau să văd hipopotami!", a urmat răspunsul lui. A fost foarte amuzant. Altă dată un bărbat a strigat: „Lasă-mă jos. Vreau jos!" Lucrurile cele mai ciudate sunt spuse şi făcute în stare de panică. Şi periculoase, cum s-a întâmplat cu bărbatul care a apucat manetele când Rod făcea manevre grele de aterizare. Omul fusese atât de şocat de cât de îngustă era pista de aterizare din pădure, încât a hotărât că Rod are nevoie de ajutor. Rod i-a aplicat o lovitură ca să-l facă să dea drumul manetelor.

Cartea mică, neagră păstrează, de asemenea, un mesaj de la o mamă care a cre2ut că nu-i va mai vedea pe cei trei copii ai ei, din nou. Prinsă în condiţii de vreme rea fără a vedea pământul, cu excepţia vârfului de aproape 2.700 de metri a Muntelui Mulanje, sfredelind norii groşi, am fost sigură că acesta mi-e sfârşitul! în speranţa că cel puţin cartea mică, neagră va putea fi recuperată, am scris: „Spuneţi copiilor mei că îi iubesc."

Riscurile nu trebuie evaluate în termenii probabilităţii succesului, ci în termenii scopului. Zborul pe deasupra junglei are necunoscutele lui, dar este şi foarte amuzant îţi oferă un sentiment al libertăţii şi bucuriei greu de egalat.

DE LA RĂZBOI LA PACE

DHLAKAMA SE ÎNTÂLNEŞTE CU MUGABE

Bunăvoinţa lui Rodney de a ajuta la înaintarea procesului de pace ne-a pus în situaţii pe care nici nu le-am fi visat vreodată. Am întâlnit tot felul de oameni şi am avut ocazii neobişnuite de a le vorbi despre Isus. Am văzut acest lucru ca fiind o altă faţetă a lucrării noastre misionare, un câmp fascinant în care să semănăm.

Când preşedintele Dhlakama urma să se întâlnească pentru prima dată faţă în faţă cu preşedintele Mugabe al statului Zimbabwe, Rodney a fost cel care l-a dus cu avionul din Gorongosa la Blantyre pentru această întâlnire. In vederea trecutului nostru, şi fiind de atâta vreme pe lista celor căutaţi de Mugabe, lucrul acesta era ironic. Mai mult decât ironic, era de tot râsul. Procesul de pace a avansat destul de mult pentru ca bătrânul inamic Mugabe să solicite să discute cu Dhlakama, care i-a spus lui Rodney despre îngrijorările sale. El recunoştea importanţa şi progresul pe care îl reprezenta această invitaţie din partea lui Mugabe care, înainte, doar urla şi striga la auzul numelui său. Această nouă întâlnire dovedea recunoaşterea lui ca lider al Mişcării de Rezistenţă cu sprijin substanţial din partea poporului, şi nu ca pe un simplu lider al unei „mâini de bandiţi" cum obişnuia Mugabe să facă referire la el.

„Prietenul meu Joseph", i-a spus Dhlakama lui Rod, „tu ştii că acest lucru e o chestiune foarte serioasă. Vreau să te rogi pentru mine. Am nevoie de înţelepciune de la Dumnezeu ca să ştiu cum să vorbesc cu Mugabe. El a cauzat multă suferinţă în ţara mea; armata lui a ucis mulţi civili. Noi îl putem ierta, dar el nu trebuie să se mai joace cu noi." Rodney i-a spus anumite cuvinte, sfătuindu-l din inimă şi s-a rugat pentru prietenul său. „Mulţumesc, prietene. Acum ştiu că totul va fi bine," i-a răspuns politicosul gentleman.

A fost remarcabil de bine. Am fost cu toţii uimiţi de răspunsul favorabil al lui Mugabe. însă n-ar fi trebuit să fim uimiţi: mii de creştini se rugau pentru pace în Mozambic. Dhlakam avea aerul unui câştigător: „Tu şi cu mine",

i-a spus el lui Mugabe în dialectul Shona, „facem parte din acelaşi trib în ce priveşte limba. E un lucru rău că e război între noi. Noi suntem fraţi. Să găsim o cale de rezolvare a problemelor noastre şi să aducem pacea în Mozambic." Era evident că ceva l-a atins pe Mugabe şi noi eram foarte mândri când am văzut la televizor că el l-a recunoscut pe Dhlakama ca fiind un om cu autoritate. „Am găsit că e un om foarte rezonabil. Cred că e un om integru," a mai spus Mugabe. A fost amuzant să fim în interior şi să ne uităm apoi la ştiri. Dumnezeu are întotdeauna oamenii Lui în locuri

neobişnuite, oameni nevăzuţi, dar eficienţi. Rod l-a dus pe Dhlakama înapoi la sediul din junglă cu avionul. Când Dhlakama i-a împărtăşit detaliile vizitei, au râs mult şi i-au mulţumit lui Dumnezeu. Mozambic a făcut un salt uriaş spre pace prin această întâlnire cu Mugabe.

Cartea Genesei ne face cunoştinţă cu un alt lider slujitor cunoscut sub numele de Iosif. Şi el a fost acuzat pe nedrept, întemniţat, ţinut ascuns, menţionându-se despre el că umplea sacii oamenilor cu alimente (incognito), călăuzind o naţiune în timp de foamete şi ridicat la un loc de cinste printre guvernatori. Şi lucrul cel mai bun dintre toate (Genesa 39:21), „Domnul a fost cu Iosif şi Şi-a întins bunătatea peste el." îi mulţumim lui Dumnezeu pentru astfel de oameni ca Iosif.

ACORDUL DE PACE

în cele din urmă în 1992 Acordul de Pace a fost semnat între Frelimo şi Renamo. Toate faptele inumane, suferinţa şi disperarea care pavase drumul stropit cu sânge până la acest moment, rămâne necunoscut de cea mai mare parte a lumii.

Există o imagine istorică a preşedintelui Chissano şi Afonso Dhlakama îmbrăţişându-se unul pe celălalt după semnarea acordului de pace de la Roma. E o imagine uimitoare. Aprigi duşmani de mai bine de zece ani, se îmbrăţişau în semn de reconciliere. Imaginea a apărut în ziarele internaţionale însoţită de un reportaj amplu, din care includem câteva fragmente: „Acordul de încetare a celor şaisprezece ani de război civil a fost semnat ieri la Roma. S-a raportat că în acest război au murit un milion de oameni.

Negocierile de pace sprijinite de italieni, dintre guvernul mozambican şi Forţele Naţionale de Rezistenţă Renamo erau de neconceput cu câtva timp în urmă.

Italia a spus că va trimite ajutor umanitar pentru a uşura efectele secetei din Mozambic—trei milioane de oameni sunt ameninţaţi cu moartea prin înfometare în urma secetei.

Războiul civil a izbucnit în 1975 după ce Mozambic şi-a dobândit independenţa. In afară de cei care-au murit, milioane de oameni şi-au pierdut casele şi familiile, fiind obligaţi să fugă în statele vecine sau în zonele Mozambicului deja suprapopulate."

ACORDUL GENERAL DE PACE PENTRU MOZAMBIC

Roma, 4 octombrie 1992

joaquim Alberto Chissano, Preşedinte al Republicii Mozambic şi Afonso Macacho Marceta Dhlakama, Preşedinte al RENAMO, care s-au întâlnit la Roma, într-o sesiune condusă de guvernului italian, în prezenţa Ministrului Afacerilor Externe al Republicii Italia, Emilio Colombo şi în prezenţa:

Excelenţei Sale Robert Gabriel Mugabe, Preşedinte al Republicii Zimbabwe;

Excelenţei Sale Ketumile Masire, Preşedinte al Republicii Botswana;

Excelenţei Sale George Saitoti, Vice-Preşedinte al Republicii Kenia;

Excelenţei Sale Roelof F. Botha, Ministru al Afacerilor Externe al Republicii Africa de Sud;

Onorabilului John Tembo, Ministru în Cabinetul Preşedintelui Republicii Malawi;

Ambasadorului Ahmed Haggag, Asistent al Secretarului General al OAU;

şi a altor mediatori: Mario Raffaelli, reprezentant al guvernului italian şi coordonator al mediatorilor, Jaime Concalves, Arhiepiscop de Beira, Andrea Riccardi şi Mateo Zuppi de la Comunitatea San Egidio;

şi reprezentanţi ai observatorilor: Dr. James O. C. |onah, Sub-Secretarul General pentru Politică al Naţiunilor Unite; Excelenţa Sa Ambasadorul Herman J. Cohen, Asistent al Secretarului de Stat al Statelor Unite ale Americii; Excelenţa Sa Ambasadorul Philippe Cuvillier pentru guvernul Franţei; Excelenţa Sa Dr. Jose Manuel Durao Barroso, Secretar de Stat pentru Afacerile Externe, al guvernului Portugaliei; şi Excelenţa Sa Sir Patrick Fairweather pentru guvernul Marii Britanii;

La încheierea procesului de negociere din Roma pentru stabilirea unei păci durabile şi a unei adevărate democraţii în Mozambic, acceptă ca obligatorii următoarele documente care constituie Acordul General de Pace:

Preşedintele Republicii Mozambic şi Preşedintele RENAMO se obligă să facă

orice le stă în putere pentru realizarea unei autentice reconcilieri naţionale. Protocoalele au fost aprobate şi semnate de către şefii delegaţiilor respective şi de către mediatori. Prezentul Acord General de Pace va intra în vigoare imediat după semnare.
(Semnat) joaquim Alberto Chissano
Preşedintele Republicii Mozambic
(Semnat) Afonso Macacho M. Dhlakama
Preşedintele RENAMO
Ambele părţi au convenit să pună armele jos. Naţiunile Unite urmau să activeze şi să administreze demobilizarea armatelor Renamo şi Frelimo, un proiect mamut. Acordul stipula crearea de către ambele părţi a unei noi armate. Puţini oameni aveau încredinţarea că Renamo va pune cu adevărat armele jos.
.
De la i-ăzboi la pace
într-o conversaţie privată Dhlakama i-a spus lui Rod: „Prietene, îţi dau cuvântul meu. Iţi fac o făgăduinţă: Renamo nu se va întoarce la război. A venit vremea pentru pace. Dumnezeu a făcut o cale pentru pace."
Noi l-am crezut; el s-a dovedit om de cuvânt. Deşi provocat de multe ori de către Frelimo, care în numeroase ocazii a încălcat câteva acorduri, Dhlakama nu a mai pus mâna pe arme. Amnistia a fost acordată tuturor activiştilor politici. Fiecăruia i s-a îngăduit să circule liber, indiferent de afilierea politică.
Amnistia era valabilă şi pentru noi, de asemenea; nu mai eram pe lista celor „căutaţi" în Mozambic sau în Zimbabwe. Mugabe trebuia să-şi scoată trupele afară din Mozambic.
Semnarea Acordului de Pace a fost pentru noi o mare victorie personală. Noi am investit şi ne-am riscat viaţa pentru obiectivul acesta. Citind ziarele şi urmărind fiecare pas prin mass-media, după cum puteam, simţeam ca şi cum ne aflam acolo în persoană. Sigur că lucrul extraordinar era că luptele urmau să înceteze. Ajutoarele trebuiau să vină în zonele ce fuseseră controlate de Renamo, unde locuia cea mai mare parte a populaţiei. Rod nu trebuia să fie singur în efortul de distribuire a alimentelor. Medicamente şi lucrătorii sanitari urmau să fie disponibili pentru toţi. **Aşa am crezut noi.**
Aveam încă de învăţat despre actele de trădare şi manipulare ale guvernelor lumii. Nu era pe agenda Naţiunilor Unite ca Renamo să câştige alegerile. Foarte puţin şi în cele mai multe cazuri nici un ajutor n-a ajuns în zonele Renamo. **Oamenii continuau să moară de foame în timp ce zonele ce fuseseră controlate de Frelimo primeau toate alimentele şi ajutoarele de care aveau nevoie.** Oamenii se saturaseră de război, erau înfometaţi şi aveau nevoie de alimente. Acesta era scenariul în care Frelimo şi-a lansat campania în vederea alegerilor care aveau să aibă loc peste doi ani.
NAŢIUNILE UNITE
Această forţă glorioasă de menţinere a păcii, care îi hrăneşte pe înfometaţi şi îi îmbracă pe cei goi—salvatoare a unei lumi năpăstuite şi muribunde, pune capăt tuturor războaielor? Am găsit în ghidul The McAlveny Intelligence o definiţie a Noii Ordini Mondiale, care ne-a ajutat să înţelegem cum funcţionau lucrurile. Citindu-l acum, după opt ani, parcă e şi mai clar:
„Noua Ordine Mondială este o lume sau o guvernare globală sub Naţiunile Unite pe care, elitistii internaţionali din coridoarele financiare si ale puterii, cred că o vor putea instala până la mijlocul sau la finalul decadei 1990. Noua Ordine Mondială este avansată de cei mai puternici socialişti, comunişti, internaţionalişti, ocultişti si reprezentanţi New Age ai lumii. în ianuarie 1992 liderii a douăzeci de ţări occidentale au votat

ca de aici înainte Naţiunile Unite să fie folosite pentru menţinerea ordinii în interiorul graniţelor statelor, să pună capăt războaielor civile care nu vor mai fi tolerate. Planul constă în mişcări de trupe ale Naţiunilor Unite în orice ţară a lumii pentru menţinerea păcii, pentru înăbuşirea insurecţiilor, a rebeliunilor sau opoziţiei faţă de Noua Ordine Mondială."
In mijlocul tuturor acestor lucruri tragedia din Mozambic nu era altceva decât o mică parte a jocului. Pentru a se descotorosi de Renamo, trebuia să se descotorosească de cei care îi sprijineau. Genocid prin înfometare. Acest lucru era chiar mai simplu decât prin bombardare. Renamo a pus

armele jos; când oamenii care-i sprijineau vor fi murit, şi ei vor înceta să mai existe.
Lucrarea noastră în sate şi ajutorul cu alimente a continuat. Am stat cu oamenii şi am plâns cu ei atunci când transporturi masive de alimente zburau peste satele lor în zonele ce fuseseră controlate de Frelimo. Promisiuni goale, stomacuri goale. Am stat lângă patul unei fete bolnave şi, ţinând-o în braţe pe sora ei care plângea, am scris următoarele cuvinte pe un petec de hârtie:
Taci copila nu mai plânge
Avionul Naţiunilor Unite va veni din cer
Şi-o să-ţi aducă hrană pentru burtică
Tu nu vei muri ca si mămica
Şi-o să primeşti un castron de mâncare
Şi-o să te-ncăl^esti să uiţi ce te doare
Mâine? Săptămâna următoare? Niciodată!

Era sfâşietor să vezi cum speranţele oamenilor se destrămau şi îşi dădeau seama în cele din urmă că minunatele făgăduinţe care li s-au făcut nu erau, de fapt, pentru ei. Eram furioşi şi vedeam cum ceea ce învăţasem noi despre Noua Ordine Mondială se valida. Am început o nouă campanie de scrieri, arătând incidentele privind manipularea resurselor şi alimentelor, acestea fiind folosite pentru a controla populaţia din zonele Renamo. Când aceste reportaje au fost considerate neadevărate, am dat numele locurilor, fotografii şi dovezi de la faţa locului. Să nu subestimezi niciodată glasul celui ce strigă în pustie. Aveam prieteni care au tipărit articolele noastre şi noi am contribuit la favorizarea schimbării care se făcea încet şi cu paşi mărunţi. Biroul Renamo din Kenia a fost închis. Forţelor Renamo li s-a spus că acum nu mai era nevoie de ele. Erau libere să acţioneze din Mozambic şi oricum doreau. Acest lucru a făcut ca lucrurile să se complice întrucât comunicaţiile trebuiau acum făcute de la Tabăra Centrală situată în Maringue.

Echipamentul folosit în junglă era deznădăjduit de inadecvat. Gostode s-a întors şi el în junglă. Acest tânăr capabil nu mai lua mesajele de la telefon jucându-şi rolul de reprezentant. In loc de aceasta a fost trimis într-o unitate unde aştepta să-i vină rândul ca să fie lăsat la vatră. Doar o mână de soldaţi urmau să rămână la Maringue pentru orice eventualitate până după alegeri. Pentru mulţi dintre ei, ziua aceea nu a mai venit. Un nou duşman stătea şi aştepta să-i sustragă înainte de a putea păşi pe cărarea spre libertate. Umbra morţii se întindea repede şi tăcut. Mozambicul era lovit de o epidemie de holeră.

HOLERA UCIGĂTOARE

Foametea a continuat încă trei ani. In această perioadă Acordul de Pace a fost respectat, cu toate că uneori s-au mai făcut încălcări. Distribuirea alimentelor se făcea în mod necorespunzător—mulţi mureau de foame încă. Apoi a venit groaznica nenorocire—holera. Inhaminga, precum şi alte locuri au fost foarte afectate. Mulţimile de oameni care treceau prin oraş, cât şi cei care locuiau acolo nu aveau toalete. Oamenii foloseau trotuarele, clădirile goale, vagoanele de cale ferată şi orice loc care putea fi folosit pentru a merge la toaletă. Era groaznic. Oraşul a început să miroasă şi când a căzut prima ploaie, inevitabilul s-a produs. Holera s-a răspândit ca un potop, în taberele de refugiaţi, în sate şi peste tot. Chiar şi locurile cu oarecare igienă au fost afectate, cu toate că nu aşa de rău.
Spitalul din Inhaminga era plin; oameni mureau în fiecare zi. Noi am făcut tot ce-am putut cu medicamentele şi prin instruirea pentru îngrijirea sănătăţii. Am adus cu avionul alimente cu proteine din soia, pentru bolnavii care nu puteau mânca boabele tari de porumb.
Cu tragedia foametei, se părea că lucrurile nu puteau merge mai rău decât atât, dar holera ucide dintr-o dată şi acţionează rapid, fără milă. în câteva ore de la instalarea dizenteriei şi vomei, nefericita victimă, slăbită deja de foamete, murea. Rodney a ajuns cu avionul într-un sat unde oamenii erau

întinşi pe rogojini peste tot, într-o clădire bombardată. Prea slăbiţi ca să se mai mişte, priveau în gol şi mureau înainte de sfârşitul zilei. Satele erau golite de sufletele celor vii întrucât erau îngropaţi unul după altul; puţini dintre cei rămaşi mai mişcau.

Maringue, noul sediu Renamo n-a fost cruţat. Epidemia mortală a măturat toate gradele, secerând vieţile tinerilor puternici. Rodney a mers cu avionul la tabără şi a fost şocat să găsească tabăra, de obicei activă, pustie şi într-o tăcere de moarte. Fără saluturi vesele, fără zâmbete. La biroul său, Dhlakama şedea cu capul în mâini şi cu lacrimi pe obraz. „Joseph, prietene.

Te rog, trebuie să te rogi pentru noi." Dhlakama i-a spus cu voce scăzută: „Astăzi şaizeci dintre soldaţii mei au murit. Şaizeci într-o singură zi." Au stat împreună în tăcere câtva timp, apoi Rod s-a rugat. „Acest război", a spus Dhlakama, „n-a putut să ne distrugă. Frelimo şi trupele din Zimbabwe nu ne-au putut distruge. Dar holera asta, ne poate termina. Avem nevoie de ajutorul lui Dumnezeu."

Intr-una din vizitele mele am cerut să-l văd pe Gostode. Nu vorbisem cu el de câtva timp şi eram neliniştită să ştiu ce mai face. Am aşteptat şi-am tot aşteptat, până când în cele din urmă o umbră a întunecat lumina din faţa uşii de la coliba în care stăteam. O siluetă slabă a înaintat clătinându-se. Ochii înfundaţi mă priveau obosiţi. O faţă galbenă plină de semne negre de la muşcăturile insectelor, a reflectat o licărire de speranţă când m-a văzut. „Mamă dragă, eşti bine?" Nu-mi venea să cred că era Gostode. Faţa lui rotundă şi zâmbitoare dispăruse. Rămăsese mai puţin decât o umbră din cel pe care-l cunoşteam atât de bine. N-am mai putut suporta. Era atât de aproape să meargă acasă, şi arăta că sigur nu mai avea de trăit mult. „Mi-e bine. Sunt bine acum," m-a asigurat el. „Am fost foarte bolnav de holeră, dar acum sunt bine." Gostode s-a făcut bine şi în cele din urmă a găsit drumul spre Inhambane, o provincie de unde ne-a scris spunându-ne că era singurul fiu din familia lui, dintre care au supravieţuit războiului. El l-a găsit pe tatăl său precum şi pe alţi membri de familie pentru care şi-a asumat responsabilitatea. Mama lui murise după ce a călcat pe o mină anti-infanterie. Noi ne vom aminti mereu de Gostode cu o deosebită afecţiune. El a făcut parte din familia noastră într-o vreme de necaz şi am împărtăşit multe împreună.

DEMOBILIZAREA SOLDAŢILOR

După 16 ani de război, soldaţii Renamo au ieşit din junglă să predea armele. Pacea înseamnă cu mult mai mult decât semnarea unei foi de hârtie de către părţile aflate în război. Până ce trupele nu încetează să se lupte, nu poate fi pace. Era un sentiment deosebit să mergi cu maşina pe drumurile junglei şi să vezi soldaţi încărcaţi cu rucsaci şi cu arme îndreptându-se spre cea mai apropiată tabără de demobilizare. Greutăţile nu încetaseră nici pentru ei. Desculţi, trebuia să meargă mulţi kilometri pe jos, cu puţină hrană, dormind în tufişuri aşa cum au făcut în toţi aceşti ani. Diferenţa era că de data aceasta marşul lor era pentru pace, nu pentru luptă. în taberele în care soldapi trebuiau să aştepte săptămâni, uneori chiar luni până ce Naţiunile Unite îi demobilizau, viaţa era plină de neliniști. Adesea nu era suficientă hrană. Bărbaţii stăteau fără a avea ceva de făcut anume: aşteptau şi tot aşteptau.

Li se spusese că o dată cu predarea armelor vor primi o anumită sumă de bani—pentru a-i ajuta să înceapă o viaţă nouă. Banii veneau prea încet, iar unii nu i-au mai primit niciodată. Arma era toată averea lor—singura lor siguranţă. Era vremea să lase la o parte armele de război şi să privească spre un viitor de pace şi reconstruire a vieţii. Noi făceam tot ce puteam pentru a ne asigura că acele arme vechi care aduceau moartea şi distrugerea erau înlocuite cu Sabia Duhului, Cuvântul lui Dumnezeu. Mii de Biblii fuseseră încărcate în avionul Aztec, pentru a fi înmânate personal. Acum că amnistia fusese acordată, puteam să ne mişcăm liber peste graniţă pe drumuri şi puteam încărca jeep-ul şi remorca cu un mare număr de Biblii.

Euforia datorată sfârşitului războiului era umbrită de temerile privind un

viitor loc de muncă. Mulţi dintre soldaţi nu ştiau dacă membrii familiilor lor mai trăiau sau muriseră. Mai aveau oare case la care să se întoarcă? în ciuda tuturor acestor lucruri, domnea speranţa şi optimismul. Trecuseră prin atât de multe lucruri, supravieţuiseră unor nenumărate orori, aşa că puteau să mai aştepte încă puţin.

în afară de continuarea transporturilor cu ajutoare în sate, proiectarea filmului ISUS în taberele de demobilizare a devenit punctul central al lucrării noastre pentru acea vreme. Rodney a făcut numeroase călătorii să-i viziteze pe soldaţi, să-i ajute şi să le dea Biblii. Răspunsul a fost fantastic. Lucrând multă vreme în zonele Renamo, Rod cunoştea în mod personal numeroşi soldaţi. Venind de peste tot, ei erau bucuroşi să-l vadă pe Rod. Unii nu-l mai văzuseră de câţiva ani. Ne-am simţit foarte răsplătiţi când am văzut un soldat pe care l-am condus la Isus cu ani în urmă, încă umblând cu Domnul, ducând cu el o Biblie uzată şi citită. A fost o experienţă mişcătoare să ascultăm relatările lor despre felul în care Dumnezeu i-a păzit de-a lungul anilor, să ascultăm speranţele lor şi visurile de a-şi găsi familiile. Uneori eu trimiteam câte un pachet special cuiva care ne fusese foarte apropiat. Următoarea scrisoare de mulţumire am primit-o de la unul dintre soldaţi:

„Draga mea Mamă Mai Am primit scrisoarea ta si cutia cu multe lucruri. Iţi mulţumesc foarte mult, într-adevăr. Dumnezeu să te binecuvânteze cu adevărat. Am fost foarte bucuros să-l văd astăzi, 19 mai, pe pastorul Rodney. Am fost plin de bucurie. Am sărit ca un căţel când îşi vede stăpânul; nu mai încetează să dea din coadă. Sper să de văd si pe tine curând."

într-una dintre călătoriile noastre, în timp ce şedeam la umbra unui tufiş privindu-i pe aceşti bărbaţi am scris următoarele cuvinte pe un petec de hârtie:

— *V)\nco\o* de «mbrâ

Sudatul care se întoarce
Prin iarna rece şi vara fierbinte
Trupuri zdrenţuite cu picioarele goale
Devorează kilometri de cărare aspră;
Cu arma-n mână şi povara grea în spate.
Acasă este locul unde, în sfârşit, se vor opri
Deseară, când îşi vor lăsa povara;
Sub stele, sub tufiş, sub vreun copac
Vor visa visuri de iubire şi libertate.
Prin moara inimii şi-a minţii
Numele celor pe care tânjesc să-i găsească;
Zâmbete şi feţe ca un potop
Au fost ele luate în baia de sânge?
Mai trăieşti mama copilăriei mele?
Unde e tatăl şi fratele mai mic?
Coliba noastră încă mai există?
Sau a şters-o mâna întunecată a morţii?
Am văzut cum bombele le-au luat avutul
Să-l spulbere, să-l ucidă şi să-l nimicească.
Un sat, ca şi satul meu
Ţipând de durere, fiind singur în moarte.
Acum armele tac şi-aici e pace
E-aproape şansa de-a trăi şi-a râde.
Mulţumit că i-am găsit pe-ai mei din inimă;
Atunci am putere să-ncep o viaţă nouă.

Drumul de la război la pace a fost ca un mers îndelungat pe sârmă. Unii au căzut şi au murit. Alţii au ajuns de partea cealaltă. Unii şi-au găsit soţiile, copiii şi familiile. Alţii n-au mai găsit nimic niciodată.

ACESTE OASE VOR TRĂI

ORAŞ ZDROBIT, OAMENI ZDROBIŢI

înaltă de cinci metri, stând cu braţele încrucişate deasupra capului într-o poziţie de autoritate tipică muncitorului comunist, statuia proclama mesajul marxist al aşa numitei libertăţi introduse de regimul Frelimo când a venit la putere în anul 1975. Aceeaşi libertate era responsabilă pentru bombardamentele care au urmat şi care au distrus multe oraşe mici din Mozambic. Oraşul Inhaminga, frumos cândva, a fost lovit cel mai tare. în parcul cu mulţi arbuşti şi copaci tropicali înfloriţi, statuia era acum înconjurată de o pustiire dezolantă.

Groapa comună de la periferia oraşului ce se întindea pe trei kilometri, umplută cu oasele şi craniile a mii de victime slujea ca amintire morbidă a opresiunii coloniale portugheze, urmată de cruzimea şi mai mare a oprimării comuniste. Aici nefericitele suflete erau aliniate pe marginea unor şanţuri lungi şi, fiind împuşcate, cădeau în gropile pe care fuseseră forţaţi să şi le sape. Alţii erau aruncaţi de vii în aceste şanţuri în timp ce buldozerele îi acopereau cu pământ. Crima lor? Insurecţie politică împotriva colonialiştilor portughezi şi în anii mai recenţi, cei care s-au opus comunismului au suferit aceeaşi soartă din partea regimului Frelimo—care învăţase aceasta metodă crudă de la predecesorii săi. Apoi mai era încă o crimă de neiertat: creştinismul. Frelimo era comunist până în măduvă şi orice formă de religie era interzisă. închinătorii aparţinând diverselor credinţe, erau mitraliaţi la întrunirile lor sau erau aduşi la groapa comună să moară împreună cu alţii, răufăcători sau nevinovaţi. Aceste oase sunt acolo până în ziua de azi. Ele vorbesc. Sângele martirilor strigă din pământ.

Inhaminga era una dintre localităţile unde Naţiunile Unite puteau să aterizeze cu avioanele lor mari pe pista lungă acoperită de iarbă. Auzind că mii de oameni se îndreptau spre Inhaminga să stea la rând la punctul de distribuire a alimentelor, Rodney a aterizat cu avionul în acest oraş pe care am

vrut întotdeauna să-l vizităm. „Trebuie să vii să vezi locul acesta", mi-a zis el.

Inima mea era plină de anticipare când avionul făcea un ocol spre aterizare. Era ca şi cum aş fi ştiut că locul acesta va juca un rol semnificativ în viaţa noastră. Sigur că nu ştiam însă cred că duhul meu ştia. Am ateriaat pe cea mai bună pistă pe care am văzut-o vreodată în Mozambic. Era acolo un tractor nou, roşu şi strălucitor cu o remorcă mare, condus de unul dintre prietenii noştri soldaţi, care a venit să ne întâmpine. Tractorul fusese donat de o organizaţie umanitară pentru a duce sacii cu alimente de la pista de aterizare în oraş. Am urcat în spate şi am fost duşi în oraş. Oamenii ne făceau cu mâna, noi strigam spre ei „Aleluia!", iar ei ne răspundeau în acelaşi fel.

Era ca şi cum ne aflam într-o altă lume. Tot ce fusese frumos cândva, un oraş înfloritor unde să locuieşti, era acum doar o coajă a unui oraş şters. Bombele ruinaseră clădiri, demolând ziduri şi acoperişuri. Moloz şi degradare era peste tot, pe drumurile pavate, crăpate şi ele de şenilele tancurilor grele ruseşti. Staţii de benzină care nu mai aveau pompele şi echipamentul de funcţionare normală sfidau maşinile şi camioanele abandonate şi împrăştiate pe drumuri. De altfel, toate arse şi ruginite, mai stăteau încă pe roţile dezintegrate fără nădejdea de a mai circula vreodată. Firele de telefon atârnau rupte şi căzute pe drumuri. Sobe vechi şi frigidere mai stăteau sprijinite de unii pereţi crăpaţi şi scorojiţi. Doar cu câteva săptămâni în urmă, acest loc a fost transformat într-un oraş fantomă, orice fiinţă umană fiind evacuată de aici. Acum, fiind unul dintre punctele principale de distribuire a alimentelor, coaja goală viermuia de viaţa golită de vlagă a miilor de civili scheletici care năvăleau aici de la distanţe mari.

Mergând prin mulţime am fost salutaţi de voci entuziaste ale unor oameni care ne-au recunoscut: „Sunteţi aici!" Seceta şi foametea adusese într-un punct central sutele de creştini cu care lucraserăm de-a lungul anilor. Oameni în ale căror colibe am stat atunci când mergeam pe jos din sat în sat, unii cu care nu ne văzuserăm de câţiva ani. Pastorul Time şi familia lui era acolo împreună cu alţii care ni se alăturaseră în misiunile noastre ambulante. Zâmbetul lor era şi mai larg pe feţele ascuţite de nehrănire. Râsul şi plesniturile pe spate a trezit spiritul de entuziasm în anticiparea săptămânilor următoare. Rod urma să mă lase aici ca să le slujesc oamenilor. E minunat cum bucuria Domnului poate străluci chiar şi în condiţii devastatoare ca acelea.

Cu un rând de copii după noi, ne-am aşezat peste calea ferată unde sute de vagoane lâncezeau pe şine. Pe lângă ele crescuseră spini şi iarbă pentru

că nu fuseseră mişcate de ani de zile. Stâlpii de iluminat care străjuiau drumul ne aminteau de o vreme când era lumină pe străzile întunecoase.

O fetiţă cu un singur picior a venit sărind în cârjele ei către noi. Era Nina! Ce făcea ea aici, atât de departe de casă? Zâmbea bucuroasă că ne vede. Era fetiţa de nouă ani al cărui picior i-a fost amputat la spitalul din junglă după ce fusese muşcată de o viperă la începutul anului. Mersese pe jos cu cârjele ei două zile şi jumătate, însoţindu-şi familia în căutare de hrană. încrezătoare s-a alăturat jocului celorlalţi copii pe care, de fapt, îi întrecea, curajul şi cârjele ajutând-o să alerge mai repede ca ei.

Treptele vechiului hotel erau o platformă ideală pentru predicare. Aici călătorii obişnuiau să se oprească din drumul lor către partea de nord a Mozambicului. Pui Piri Piri şi alte delicatese portugheze erau servite în restaurantul hotelului. Astăzi urma să servim Pâinea Vieţii.

PROROCEŞTE DESPRE OASELE ACESTEA

însoţiţi de toba lor, membrii echipei noastre au cântat pe trepte atrăgând mulţimea curioasă să vadă cine sunt aceia care au motive de bucurie. Inimile noastre au fost mişcate de compasiune privind marea de oameni măcinaţi de foamete şi boli. Erau cel puţin patru mii de oameni înghesuiţi pe drum. Pentru unii era prea târziu. Trupurile lor nu s-ar fi refăcut niciodată după despuirea cruntă a cărnii de pe oase. Foametea măcinase fără milă orice vlagă. Ce poţi să le spui acestor oameni? Oriunde priveam, parcă vedeam numai oase. Clădirile erau numai schelet, atârnau cu pereţii crăpaţi şi ferestrele sparte. Vehiculele arse erau schelet; cu tăbliile ruginite pe deasupra. Bărbaţii, cândva împodobiţi cu putere erau numai nişte oase întunecate acoperite de piele. Femeile erau ca nişte saci zbârciţi cu oase, multe dintre ele având pungi cu oscioare mici în jurul sânilor uscaţi, sau legate la spate. Copiii, căpăţâni mici cu nişte ochi enormi şi goi.

Mi-am rostit gândul cu voce tare: „Pot oare oasele acestea să învieze? O, Doamne, Tu ştii!" Imediat am recunoscut cuvântul profetic al momentului. I-am spus lui Luis. „Caută la Ezechiel 37 în Biblia ta pentru că urmează să predicăm!"

Mâna Domnului a venit peste mine ţi m-a luat în Duhul Domnului fi m-apus în mijlocul unei văi pline de oase. M-a făcut să trec pe lângă ele, de jur împrejur, si iată că erau foarte multe pe faţa văii si erau uscate de tot. El mi-a **ţie** *„Fiul omului, vor putea oare oasele acestea să înviere?" Eu am răspuns: „Doamne, Dumnezeule, Tu ştii lucrul acesta!" El mi-a %is: „Proroceşte despre oasele acestea si spune-le: 'Oase uscate, ascultaţi Cuvântul Domnului! Asa vorbeşte Domnul Dumnezeu către oasele acestea: dată că voi face să intre în voi un duh, si veţi înviab'"*

Luis a citit întregul capitol în timp ce oamenii ascultau cu atenţie Liniştea acelei mari mulţimi era remarcabilă. „Proroceşte oaselor acestea şi ele vor trăi", am auzit Cuvântul lui Dumnezeu vorbindu-ne nouă.

Aşa că am prorocit, am predicat, cuvânt de speranţă, credinţă şi viaţă prin creare. Ne-am vărsat inima înaintea poporului aceluia, spunându-i de marea iubire a lui Dumnezeu pentru el. Cei mai mulţi dintre ei erau păgâni, cu putină sau nici o cunoştinţă despre Dumnezeu. Acum ascultau lucrurile minunate, făgăduinţele vieţii, speranţa într-un viitor mai bun. Impactul

Cuvântului a fost puternic. „Acum proroci unul altuia. Puneţi mâna pe umărul celui de lângă tine şi spune-i: 'Nu vei muri, ci vei trăi!'" Puteam simţi cum întăriturile spirituale erau surpate şi blestemul frânt, atunci când glasul oamenilor s-a ridicat într-un crescendo, rostind cuvintele vieţii unul către celălalt în Numele lui Isus. A fost minunat şi nu mai experimentaserăm niciodată aşa ceva. „Acum proroceşte acestui oraş, Inhaminga. Vedeţi tot dezastrul: nu mişcă nici un vehicol, totul e nimicit şi distrus. Vine ziua când veţi vedea zidurile reconstruite, vehicolele vor circula iarăşi pe aceste drumuri, magazinele se vor deschide şi pieţele vor fi pline de alimente." Oamenii şi-au ridicat glasurile rostind o declaraţie fermă. Apoi ne-am rugat pentru pace. Cei mai mulţi nu credeau că pacea va veni cu adevărat în această ţară distrusă. Da, acordul de încetare a focului fusese semnat şi în prezent nu se mai dădeau lupte, însă cât va mai dura până când uciderile vor începe iarăşi? Trăiseră aşa de mult timp în război şi moarte, încât nu mai cunoşteau un alt fel de viaţă. Noi am proclamat că pacea de durată va veni curând în Mozambic. Un popor încurajat este un popor puternic. Am văzut cum oamenii stăteau mai drept. Cu toate că nu mâncaseră încă, era evident că primiseră putere. Distribuirea alimentelor începuse şi era vremea să-şi ocupe locurile în rând.

Ce zi minunată a fost! Am fost aşa de bucuroasă că Rod a insistat să mă aducă aici şi am ştiut că era un scop dincolo de evenimentele nemaipomenite ale zilei. Stând acolo pe trepte am făcut o nouă dedicare către Dumnezeu: „Da, Doamne. Aceste oase vor trăi. Vom ajuta ca acest oraş să învieze."

Aşa a început o nouă fază a lucrării noastre, noi începând să ne investim viaţa în „oraşul oaselor." Comandantul Manuel, care condusese echipa noastră când ne-am întâlnit cu Luis, „sutaşul care I-a dat inima sa lui Isus," fusese instalat în calitate de nou administrator al oraşului Inhaminga. El l-a primit pe Isus în călătoria aceea şi a fost botezat împreună cu alţi câţiva soldaţi. Lăsat la vatră pentru a fi util în administraţie în timpul procesului de pace, el a fost numit administrator în Inhaminga. N-am fi putut cere ceva

L

mai bun. Iată, aici era cineva care ne cunoştea şi avea încredere în noi. Manuel a insistat să locuim în casa lui. După ce îl cunoscusem numai în junglă, a fost minunat să intrăm în casa lui, unde locuia împreună cu soţia şi cele două fiice. Despărţiţi în cea mai mare parte a războiului, au fost nespus de bucuroşi să fie iarăşi împreună şi erau atât de fericiţi stând în jurul mesei cu flori în mijlocul ei. Era cu siguranţă diferit de şederea în barăcile armatei sau în colibele din sate. Manuel s-a rugat pentru mâncare, dând slavă lui Dumnezeu că ne-a adunat din nou împreună într-un asemenea loc pentru o vreme ca aceasta.

Să mergi pe jos prin Inhaminga era o experienţă cu emoţii dintre cele mai diverse. Să vezi ruinele şi degradarea era trist, dar să-i vezi pe oameni pe străzile care fuseseră goale atâta timp era nemaipomenit. Vorbeam cu cei care se strânseseră la marginea drumului şi priveau cum femeile stăteau la rând cu coşurile să primească boabe de porumb. In sensul acesta era o problemă. Porumbul era tare şi n-aveau cu ce să-l macine. La Inhaminga nu era nici o moară. Cum să pregătească femeile acestea mâncarea din porumbul distribuit prin Naţiunile Unite? In mod tradiţional ele îl zdrobeau într-o piuă mare după ce îl lăsau la muiat vreo două zile. Apoi începea munca mai grea şi mai îndelungată de zdrobire. Oamenii nu puteau să-şi aducă fiecare piua lor şi maiurile foarte grele pentru că erau prea slăbiţi. Acum stăteau cu porumbul în coşuri. Am privit la femeile care au aprins focurile şi au pus boabele la fiert în oalele pe care le aduseseră cu ele. Apa era adusă de la mare depărtare, întrucât fântânile cu pompă încetaseră să mai funcţioneze de multă vreme.

Boabele de porumb fierbeau şi tot fierbeau, se adunau tot mai multe lemne de foc, se aducea mai multă apă şi boabele erau prea greu de mestecat, mai ales de către copiii mici. Familiile stăteau în cete, copiii plângeau cerând mâncarea pe care o vedeau, dar pe care nu o puteau mânca. „Cum pot oamenii să fie atât de proşti să trimită porumbul acesta tare, acestor oameni care mor de foame?" Eram supăraţi. „Oare Organizaţia Naţiunilor Unite nu poate să trimită porumbul măcinat, aşa cum făceam şi noi?" Se părea că nu. Priveam cu tristeţe cum încercau să mestece boabele acelea. Pe cele mai multe le înghiţeau. Pentru nişte oameni care mureau de foame, acest lucru nu putea fi decât rău.

„Trebuie să instalăm o moară aici ca oamenii s-o poată folosi". Rod, ajutorul cu simţ practic, a început să planifice acest lucru în mintea lui. „Dar cum să aducem o moară aici? N-ar încăpea în avion, iar drumurile nu sunt circulabile din cauza minelor. Cu ce să funcţioneze moara? Nu puteai cumpăra combustibil de nicăieri şi oricum ar fi costat o avere să cumperi o

moară!" Cu toate că eram de acord că nevoia era disperată, nu vedeam calea de rezolvare a acestei probleme. „Găsesc eu o cale, fac eu un plan", erau cuvintele favorite ale lui Rod care făcuseră deja să se întâmple foarte multe lucruri. Eu l-am crezut. Acest deschizător de drumuri va găsi o cale în cele din urmă.

Eram dornici să învăţăm cât mai multe lucruri despre istoria acestui loc. Puţinii bărbaţi şi pastori pe care îi cunoşteam crescuseră în oraşul Inhaminga. Ei cunoşteau istoria oraşului şi ne-au spus lucruri fascinante despre zilele de odinioară. Arătau spre anumite case, cunoşteau numele celor care locuiseră acolo, familia lor, ocupaţia lor. Mulţi dintre aceştia erau colonişti portughezi. „Ce s-a întâmplat cu ei?", am întrebat noi. De cele mai multe ori răspunsul era: „Nu ştim. A venit războiul şi oamenii au trebuit să fugă să-şi scape viaţa." Nu s-au mai întors niciodată.

în centrul oraşului era o catedrală catolică frumoasă cu două turnuri gemene. Vitraliile ferestrelor lăsau să treacă lumina soarelui prin ele. Era chiar şi un clopot în clopotniţă. Am urcat nişte scări şi am trecut prin uşile grele din lemn. în interior erau bănci din lemn care îi aşteptau răbdătoare pe închinătorii de odinioară. Era praf peste tot, pentru că stătea goală de atâta vreme. Era o statuie a Măriei fără cap şi unele vitralii aveau găuri de gloanţe, iar altele erau sparte rău. într-o parte era o gaură în acoperiş, probabil de la o bazuka. Pe dinafară pereţii erau însemnaţi cu găuri de gloanţe ţâşnite ca spray-ul din mitralierele soldaţilor. Această casă de rugăciune fusese profanată.

Clubul şi facilităţile pentru recreere erau o privelişte incredibilă. Clădiri spaţioase înconjurate de grădini şi un loc de joacă pentru copii. Leagăne cu rulmenţii ruginiţi, balansoare, un carusel cu căluţi de lemn, o roată cu leagăne, un tobogan şi un teren de joacă cu forme ale animalelor din junglă. Aceste obiecte făcute pentru recreere, nu se mai mişcaseră de cel puţin şapte ani. Stăteau ca nişte fantome ivindu-se din vegetaţia care aproape crescuse peste ele, plângând zilele de sărbătoare de odinioară. Toate acestea aşteptau strigătele vesele ale copiilor, aşteptau atingerea mâinilor şi picioruşelor lor să le aducă din nou la viaţă. Nu am mai rezistat. Am strigat la copii: „Veniţi, haideţi să ne jucăm cu lucrurile astea!" S-au uitat la noi cu priviri pustii. Nu ştiau ce erau lucrurile acelea. Unde să fi văzut ei vreun teren de joacă până acum? N-aveau decât o singură modalitate de a învăţa—să vadă pe cineva jucându-se—aşa că ne-am urcat pe treptele toboganului şi ne-am dat drumul alunecând pe cealaltă parte. Copiii ţipau şi râdeau, că n-au mai văzut ceva atât de hazliu ca aceşti misionari albi, alunecând pe obiectul acela ciudat. A trebuit multă convingere să-i pornim, căci le era teamă de

obiectele acelea ciudate. Totuşi, după câteva zile, copiii se dădeau în leagăne, săreau, şi se jucau cu toate. Ţi se rupea inima când te uitai la ei. Tot ce era acolo scârţâia şi făcea zgomot. „Aceste oase vor învia", părea că se aude cântând refrenul acesta pe un ton grav ritmat. Terenul de joacă pentru copii revenise la viaţă!

Explorarea împrejurimilor era ceva uimitor; nu ştiai niciodată ce poţi să găseşti. Spre surpriza noastră era acolo un bazin de înot placat cu faianţă, de dimensiuni olimpice! Era gol. Pe o latură era o tribună mare. Erau vestiare şi o instalaţie de apă care, desigur nu funcţiona. Un alt bazin cu adâncime mai mică, având drept tobogan un elefant din beton era acum inundat de o frumoasă plantă agăţătoare de culoare roz. Prin spini şi tufişuri, florile splendide îşi arătau cu mândrie capacitatea de a supravieţui în ciuda tuturor obstacolelor. „Ca şi oamenii", mă gândeam eu.
Era şi un coş de baschet şi un teren de fotbal. La demisol erau chiar şi vestiare pentru fotbalişti. „Vom începe cu fotbalul", a spus Rod. El a vorbit cu un grup de tineri, promiţându-le că data viitoare le va aduce o minge de fotbal adevărată, dacă vor curăţa terenul de spini. Era exact lucrul de care aveau nevoie: să li se dea ceva de făcut şi o motivaţie în loc să lenevească aiurea fără să facă nimic. în două zile terenul de fotbal îşi căpătase din nou forma datorită jocului şi oamenii făceau galerie din tribune. îşi făcuseră mingea lor din bucăţi de zdrenţe, plastic, bucăţi de coajă de copac, şi orice puteau găsi potrivit să facă o minge. „Aceste oase vor învia!"
Am predicat în fiecare zi. Erau mulţi creştini acolo, însă cei mai mulţi erau necreştini. A fost minunat să vedem că zilnic erau adăugate suflete în biserică. Pastori ai diferitelor denominaţiuni au construit biserici noi din stâlpi şi stuf şi pe măsură ce oamenii continuau să se adune, ei îşi găseau locul dorit de închinare şi îşi aşezau locuinţa în preajmă. Seara îi adunam pe lideri împreună pentru întâlniri speciale. Era o vreme a unor noi începuturi pentru Mozambic. Curând oamenii urmau să-şi stabilească locuinţa, părăsind taberele de refugiaţi şi ascunzătorile lor pentru a se întoarce la vechile lor case. Ne-am rugat şi am mijlocit pentru naţiune şi pentru biserică. Am discutat strategii şi planuri pe care liderii urmau să le implementeze în vederea pregătirii pentru secerişul spiritual care urma după libertatea de exprimare şi de mişcare. Se deschidea o viaţă cu totul nouă. Ne-am propus să găsim un loc unde să funcţioneze o şcoală biblică pentru a-i echipa pe bărbaţi în Cuvântul şi lucrarea lui Dumnezeu.
Eram dornici să vedem şi să învăţăm cât mai multe lucruri despre zona aceea. Cu cât puteam să învăţăm mai multe cu atât mai bună trebuia să fie înţelegerea noastră privind oamenii şi experienţele prin care trecuseră.
c — Dmcolo de wmbcă
„Arată-ne tot ce putem şti", i-am spus noi lui Manuel şi ghizilor noştri. „Tot?", a întrebat pastorul Time şi o umbră a trecut peste faţa lui. „Da, vrem să vedem tot ce a atins şi a afectat vieţile mozambicanilor." Atunci ne-au povestit despre gropile comune. „Dar noi nu putem merge acolo. Nimeni nu mai merge acolo," au spus ei. „Vrem să vedem", am insistat noi. „E important să ştim ce se găseşte aici prin Inhaminga."
GROPILE COMUNE
în după amiaza următoare tractorul ne-a dus o parte din drum întrucât era destul de departe dacă am fi mers pe jos. Am mers pe ceea ce fusese cândva un drum, dar acum crengile şi spinii ne zgâriau braţele. Tractoristul a oprit tractorul şi ni s-a spus că din acel punct trebuie să mergem pe jos întrucât sunt mine de teren pe drum şi tractorul ar putea detona vreuna. Am mers pe o cărare unde vegetaţia era atât de înaltă încât de-abia ne mai vedeam. „Uite, aici este vechea închisoare", a spus pastorul Time arătând spre o clădire cu zăbrele la ferestrele mici. „Aici e locul unde îi aduceau pe acuzaţi, iar noaptea veneau şi-i duceau la gropi unde îi omorau." Era o linişte adâncă; vorbeam cu toţii în şoaptă în timp ce continuam să mergem. „Am ajuns." La început ne-a fost destul de greu să distingem ce era în jurul nostru. Şiruri lungi de movile de pământ cât vedeai cu ochii. „Unde sunt mormintele?", am întrebat eu. „Aceste movile sunt mormintele." M-am uitat şi apoi mi-am dat seama că noi, de fapt, stăteam la marginea mormintelor. Pe o distanţă de trei kilometri movilele erau ca dunele de nisip, în şir, unele după altele. Nu le vedeam capătul. Buruieni şi spini creşteau din loc în loc, dar în cea mai mare parte era pământ tare, copt, crăpat de soare. Stăteam pe pământul din care striga sângele martirilor. Sufletul meu s-a

prăbuşit în lăuntrul meu. Suspinam. Cum să poată aceşti oameni să trăiască cu speranţă, când au văzut atât de multă suferinţă? Cuvintele Scripturii îmi inundau mintea: *„Bunătăţile Domnului nu s-au sfârşit, îndurările Lui nu sunt la capăt" (Plângeri 3:22).* Da, numai prin îndurarea lui Dumnezeu mai pot aceşti oameni să trăiască, să spere din nou şi să aibă curaj pentru viitor.

Aici au murit oameni, unii plângând şi implorând, alţii în tăcere. Când lacrimile îmi cădeau pe pământul uscat, din nou Cuvântul Domnului mi-a vorbit cu privire la Inhaminga: *,^4ceste oase vor învia."* Ne-am dat cu toţii mâinile şi ne-am rugat împreună acolo la groapa comună. Ne-am rugat pentru oamenii care erau deznădăjduiţi, cu inimile zdrobite din cauza războiului. Ne-am rugat ca vremea plânsului să fie înlocuită cu un timp al bucuriei, şi ca din sămânţa sângelui martirilor să rezulte un mare seceriş de suflete în Mozambic pentru împărăţia lui Dumnezeu.

PRIMUL CRĂCIUN LA INHAMINGA

A fost unul dintre acele evenimente care trebuie înregistrate în istorie ca să încălzească inimile oamenilor. Noi credem că este scris în cronicile cerului, în decembrie 1992 iubirea şi bucuria Crăciunului au venit şi în „cetatea oaselor" plină de ruine. „Pace pe pământ şi-ntre oameni bună-nvoire." Serviciul s-a ţinut în catedrala ciuruită de gloanţe, cu gaura de bazuka prin acoperiş. Am avut ca oaspete cu acest prilej un prieten deosebit, preşedintele Afonso Dhlakama. Rod a făcut drumul de 15 minute cu avionul de la Inhaminga la Maringue de două ori să-l aducă pe Dhlakama şi pe membrii cabinetului său, precum şi pe alţi comandanţi militari pentru a participa la ceremonie. Ce privelişte a fost să vedem tractorul strălucitor venind de la pista de aterizare cu demnitarii stând pe scaune în remorcă. Erau îmbrăcaţi la costum şi cravată; chiar şi Rod era îmbrăcat la costum. Oamenii veniseră de la distanţe foarte mari îmbrăcaţi în zdrenţe, singurele haine pe care le aveau. Au umplut biserica, iar unii stăteau afară.

Deşi ne aflam într-o catedrală catolică, slujba a fost non-denominaţională. Preoţii Romano-Catolici se vor întoarce într-o zi, dar până atunci noi eram singurii misionari care ne-am aventurat în Inhaminga.

Erau cel puţin o mie de oameni din junglă adunaţi în catedrală. Ocupau fiecare centimetru din spaţiul de jos precum şi la balcon, chiar şi pe balustrăzi. Rodney înlocuise funia care nu mai era la clopotul bisericii şi a pus să se tragă clopotul! Atât de multă vreme—prea multă—clopotul tăcuse. Aproape că auzeam clopotele cerului sunând la unison cu sunetul vesel.

Era o ocazie extraordinară pentru fiecare dintre cei prezenţi. Chris şi Fernanda lucraseră neobosit să înveţe un cor să cânte în limba portugheză. Ei le arătaseră copiilor cum să joace o piesă de Crăciun şi i-a îmbrăcat cu haine corespunzătoare personajelor, folosind orice material pe care l-au găsi. Copiii au fost foarte scumpi şi prezentarea lor a fost o expresie minunată a simplităţii naşterii lui Cristos. Pentru desculţi, pentru copii zdrenţăroşi ca şi ei, a venit Cristos. Un grup mare de pastori şi lideri de biserică au cântat cu exuberanţă colinde în limba portugheză şi în dialectul Sena. Ei arătau aşa de frumos în costumele lor, cămăşi şi cravate pe care le primiserăm în cutii de la creştinii din Anglia. Picioarele lor erau tot desculţe pentru că n-am avut pantofi pentru ei, dar nu arătau nepotrivit în catedrala aceasta, unde splendoarea trecutului şi urâţenia războiului se împleteau oriunde priveai. Feţele lor radiau de bucuria momentului.

Rodney a împărtăşit Cuvântul lui Dumnezeu, îndemnându-ne pe toţi să [Ur]măm exemplul lui Isus, care n-a rămas un copilaş, ci a crescut, devenind [u]n bărbat al curajului şi al viziunii, supus voii Tatălui Său. El i-a îndemnat

pe bărbaţii creştini, mai ales, să-şi ocupe poziţia de lideri între oamenii noului Mozambic—o poziţie de autoritate cât şi de slujire; să fie implicaţi în mod vital în restaurarea şi în reconstrucţia ţării. Şi lucrul cel mai important dintre toate, să propovăduiască Evanghelia şi să facă ucenici.

Preşedintele forţelor Renamo a luat şi el cuvântul, dând slavă lui Dumnezeu pentru miracolul ocaziei. El a împărtăşit dorinţa inimii lui cu privire la naţiune şi a afirmat de câteva ori că fără ajutorul lui Dumnezeu nu

se poate realiza. Şi-a sfârşit discursul cu un puternic „Aleluia!" şi cu un zâmbet strălucitor.
Un reporter portughez şi un echipaj de filmare de la una din agenţiile importante de ştiri erau prezenţi şi a filmat aproape întreaga slujbă. Apoi a fost difuzată atât de programul de televiziune mozambican cât şi de alte programe internaţionale. Iată mai jos câteva fragmente din articolele de ştiri:
„Ne-am adunat în această biserică să ne închinăm lui Dumnezeu şi să sărbătorim Crăciunul", a spus ieri, 23 decembrie 1992, preşedintele forţelor Renamo, Afonso Dhlakama, la Inhaminga, unde creştini din diverse denominaţiuni s-au strâns împreună sa sărbătorească Crăciunul pentru prima dată de la câştigarea independenţei Mozambicului, cu şaptesprezece ani în urmă. O dată cu semnarea acordului de pace în luna octombrie, populaţia împrăştiată de război începe să se întoarcă la locurile natale. In cochilia bombardată, a oraşului Inhaminga, şi în multe altele ca el, oamenii se întorc şi îşi încep viaţa de la capăt. Populaţia reîntoarsă este în prezent implicată în eforturile majore de punere în rânduială, însă va dura ceva timp până ce Inhaminga va fi restaurat.
„Sunt plin de bucurie să văd aceşti copii cântând şi participând la acest program de Crăciun. Copilului Mozambican, prin comunism, i s-a negat dreptul de a cunoaşte despre naşterea lui Isus Cristos. De când Mozambicul şi-a câştigat independenţa, Crăciunul nu a mai fost sărbătorit. 25 decembrie a devenit pur şi simplu o sărbătoare publică ce era cunoscută ca Ziua Familiei. Isus, Mesia a venit smerit ca un prunc. A fost respins şi răstignit pe curce. A suferit printre oameni, dar naşterea şi viaţa Lui ne arată nouă calea spre Dumnezeu. Chiar dacă avem multe nevoi, cea mai mare nevoie a noastră este să recunoaştem că avem nevoie de ajutorul lui Dumnezeu şi de ajutorul pe care să ni-l dăm unii altora pentru a clădi în pace noul Mozambic. Trecutul nu se poate schimba, dar putem schimba viitorul nostru. A venit timpul reconcilierii. Fac apel la toţi mozambicanii să vină împreună şi să se roage pentru ca Dumnezeu să ajute ţara noastră."

După slujbă a urmat o masă de Crăciun, care a fost servită lângă clădirea bisericii. Soldaţii Renamo au făcut pregătirile şi au gătit mâncarea. Dhlakama mergea printre oameni cum îi plăcea lui să facă, vorbind cu ei, jucându-se cu copiii lor, afirmându-şi devotamentul faţă de ei şi faţă de naţiune. într-o vreme de foamete, cei mai săraci dintre săraci se ospătau. Vocile şi râsul lor gălăgios răsunau în văzduh. Crăciunul este un timp atât de minunat de anticipare şi făgăduinţă. A fost un miracol să fim martorii unei sărbători atât de entuziaste şi vesele aici în „oraşul oaselor" unde nu s-au făcut schimburi de cadouri împachetate frumos. A fost minunat. Cine s-ar fi gândit că un asemenea lucru este posibil?

CASA NOASTRĂ ZGUDUITĂ DE BOMBE

Isus a spus că cei care vor lăsa case şi familii pentru El vor primi înapoi însutit pe acest pământ. Noi, într-adevăr avem multe case. La Inhaminga casa de lângă terenul de fotbal ne-a fost dată de Administraţia Renamo ca s-o folosim. Ea supravieţuise surprinzător de bine bombardamentelor şi numeroaselor atacuri. Acoperişul era intact cu excepţia unei găuri mari făcută de o bazuka. Izbucnise un incendiu care a ars o parte din tavan şi înnegrise pereţii de pe o parte a casei. Pereţii exteriori erau ciuruiţi de mitraliere. Nu rămăsese nici o fereastră cu geamul întreg. Corpul unei bombe de 200 de kilograme zăcea lângă uşa de la intrare. A devenit un bun suport pentru flori.
Au început lucrările generale de curăţare şi anumite reparaţii. Am fost încântaţi să descoperim un rezervor pentru apă îngropat în pământ şi l-am curăţat pregătindu-l pentru a primi apa de la prima ploaie. Dustin l-a vopsit ca să fie curat, proaspăt şi să nu curgă. El ne-a fost de mare ajutor; a umplut numeroasele găuri de glonţ de la rezervorul de apă de pe acoperiş care ne slujea la baie şi bucătărie. Conductele trebuia să fie desfundate şi

unele înlocuite. Ce încântare a fost când în cele din urmă toaleta avea un loc de şezut ce putea fi curăţat turnând o găleată de apă.
Tâmplarul ne-a făcut un pat dublu cu o scenă de vânătoare sculptată pe tăblie—un vânător cu arcul şi un câine mic urmărind un leu. în timp ce doarme, africanul visează să aibă succes la o vânătoare mare. Neavând curent electric, am scotocit după chibrituri şi lumânări. în prima săptămână am scăpat de şobolani—ce victorie binecuvântată. Porumbeii care se adunau pe acoperişul casei constituiau un punct de interes pentru viaţa de familie, căci ei zburau înăuntru şi afară prin ferestrele deschise. N-aveam telefon şi televizor aici. Ne aveam doar unii pe ceilalţi. Era un mod de viaţă foarte bun.

Lucrarea noastră în alte părţi din Mozambic a continuat şi veneam la Inhaminga ori de câte ori puteam. Viaţa se reîntorcea la normal puţin câte puţin, zi de zi. Am început să lucrăm la spital care era atât de năpădit de tufe şi arbuşti încât de-abia putea fi văzut de pe drum, în ciuda faptului că era cea mai mare clădire din împrejurimi. Cândva fusese o clădire foarte bine amenajată. Era spaţioasă şi bine împărţită. Doar una dintre aripile clădirii rămăsese nedeteriorată de bombe. Prima noastră preocupare a fost să smulgem buruienile, să îndepărtăm molozul şi să curăţăm pereţii şi podelele. Cu puţina apă dinsponibilă, acest lucru n-a fost deloc uşor. Rod a început un program „lucru pentru hrană" în care i-a implicat pe localnici şi, nu peste multă vreme am putut folosi aripa. Am adus cu avionul câteva transporturi de medicamente; Jane şi echipa ei a petrecut o parte din timp lucrând împreună cu alţi voluntari ocazionali. Am cerut altor organizaţii să ne ajute cu echipament şi am fost încântaţi când Dorcas Aid din Olanda ne-a trimis un container cu 40 de paturi, complete cu tot necesarul şi alte diferite materiale şi medicamente. Intre timp s-a implicat şi Crucea Roşie şi situaţia a continuat să se îmbunătăţească. Dar multă vreme locul a fost cunoscut ca „spitalul lui Joseph."
într-o zi când am ajuns la Inhaminga am primit nişte veşti foarte proaste. Tractorul cu remorcă făcuse un transport cu alimente la Mdoro. Pe drumul de întoarcere, încărcat cu oameni a dat peste o mină de teren. Nouăsprezece oameni au murit şi paisprezece au fost răniţi. Unele corpuri n-au mai putut fi reconstituite. Mangani, unul dintre membrii echipei noastre şi-a pierdut fiica, iar unul dintre enoriaşii pastorului Time a murit. A fost-tragic. Cu toate că luptele încetaseră, efectele războiului continuau.
Prin harul lui Dumnezeu, Rod adusese un transport mare de materiale medicale înainte cu câteva zile. Spitalul a fost multă vreme lipsit de materiale, însă acum în acest timp decisiv medicamentele şi anestezicele erau disponibile. Piciorul unui băiat a fost amputat cu un fierăstrău obişnuit; va trebui să găsim un fierăstrău pentru amputări pentru spitalul de la Inhaminga.
Dumnezeu este credincios şi răspunde rugăciunilor noastre şi prin multa muncă şi credinţă Rodney a instalat o moară de măcinat cereale la Inhaminga. Moara a fost donată de Tear Fund, o organizaţie creştină britanică. N-am fi putut să facem atât de multe pentru oameni fără ajutorul generos al acestei organizaţii.
Aducerea morii la Inhaminga a fost ca mutarea unui munte. Ansamblată nu încăpea în avion. Rod a demontat-o şi a transportat-o de la Blantyre la Inhaminga cu trei drumuri. A trebuit să aducă ciment pentru a turna o

fundaţie de beton, apoi a trebuit să aştepte ca betonul să se întărească pentru a putea să dea găuri în el ca să fixeze moara cu bolţuri după ce o monta la loc. Oraşul a început să fremete de încântare. Joseph le-a adus o moară de măcinat cereale! Trebuia să mai aducă motorină şi ulei. Oamenii s-au strâns să privească şi apoi când motorul a pornit şi făina moale a început să curgă, au hăulit şi au strigat de bucurie. A fost o operaţiune dificilă şi costisitoare, dar a schimbat, şi totodată a salvat vieţile oamenilor.
Moara era condusă de echipa noastră, Mangani fiind responsabilul ei. înainte de război el a lucrat la o moară; acum el se afla aici pentru o vreme

ca aceasta. Noi nu le ceream nici o plată oamenilor pentru măcinat. Puţini dintre ei aveau bani. Ei dădeau câte o mică porţie de porumb ca plată. Acestea erau amestecate cu proteine soia şi măcinate slujind ca hrană pentru pacienţii de la spital, pentru cei bătrâni şi infirmi şi pentru orfani. Deasupra morii am pus o pancartă: „Africa Wa Yesu, Isus este Domn." Aici echipa cânta cântece de laudă şi vorbea despre Isus cu oricine venea să macine, şi cu trecătorii. Inhaminga începuse să prindă viaţă!

L

C\y\c\sp rezec

DUMNEZEU ÎL VINDECĂ PE GENERAL

Cărările înguste care şerpuiesc prin pădurea Gorongosa sunt doar atât de late cât să permită circulaţia într-un singur sens. O ciocnire între două motociclete venind din sensuri opuse, fără ca vreunul dintre motocicliştd să audă zgomotul făcut de motorul celuilalt, i-a cauzat răni grave generalului Mateus Nyogonhama. Generalul Mateus ne-a escortat de multe ori prin zonele aflate în război către sate unde ne desfăşuram slujba de predicare. Acum, din cauză că fusese propulsat câţiva metri în aer înainte de impactul violent cu pământul tare, neavând capul protejat (neavând căşti de protecţie), părea că energia de viaţă i se scurge. Când s-a întâmplat acest accident acolo în junglă nu era asistenţă medicală la îndemână şi trebuia programat un zbor de caritate pentru a fi dus la un spital din Malawi.

Au trecut douăsprezece ore până la aterizarea în Malawi a generalului grav rănit. A fost dus la un mic spital militar aflat la o oră de mers cu maşina pe un drum plin de hârtoape, unde l-am găsit şi în noaptea următoare, încă netratat. Era de nerecunoscut: capul aproape că i se dublase ca mărime, trăsăturile fiindu-i şterse de umflătura enormă. Braţele generalului fuseseră legate de stâlpii patului pentru a-i împiedica încercările de a se ridica din pat. Era pierdut cu mintea şi surorile erau îngrozite, superstiţiile şi tradiţiile **lor** africane sfidând cunoştinţele medicale şi simţul comun. Ele au fugit pur şi simplu lăsându-l singur şi legat pe omul acesta aflat în stare de delir. Rodney îl privea şocat pe prietenul său. Poate să mai trăiască un om aflat într-o asemenea stare? Strângându-l tare de una dintre mâinile legate, Rod a început să-i vorbească la ureche. Răspunsul a fost instantaneu. Generalul

stătea liniştit şi asculta. Când Rod i-a cerut să-l strângă de mână ca semn că înţelege, generalul i-a strâns mâna şi l-a ţinut de mână ca şi cum ar fi fost o legătură vitală, în timp ce Rod a început să se roage pentru el.
Era evident că dacă Mateus rămânea aşa singur fără să se ocupe nimeni de el, murea. Nu ni s-a dat permisiunea de a-l duce la alt spital. îngrijorarea oamenilor era cu privire la responsabilitatea de a duce trupul neînsufleţit

înapoi în Mozambic. Noi le-am spus că nu e vorba de un trup neînsufleţit, şi că noi ne vom asuma întreaga responsabilitate orice s-ar întâmpla. L-am dus pe general la jeep-ul nostru, l-am aşezat pe o saltea în partea din spate şi am pornit la drum spre locul în care credeam noi că se află cel mai bun spital din Malawi.
Călătoria de trei ore a devenit câmpul de luptă pentru viaţa generalului şi pentru a rămâne cu mintea întreagă. A fost un şoc groaznic să-l vedem pe prietenul nostru într-o asemenea stare. Nu puteam suporta să-l vedem atât de aproape de moarte pe acest om puternic şi autoritar, care ne-a însoţit adesea în misiunile noastre de predicare şi care în cele din urmă L-a primit pe Isus. Ne-am rugat cu voce tare în maşină, împotrivindu-ne duhului morţii care plutea deasupra prietenului nostru, poruncindu-i să plece, în Numele lui Isus.
înainte de a pleca cu avionul din Mozambic, generalul în timpul unei reveniri scurte la starea conştientă i-a spus preşedintelui Renamo, care stătea întristat lângă el, că îi pare rău că îl părăseşte într-un moment atât de important şi că ştie că va muri. Generalul Mateus era o persoană cheie în procesul de pace aflat în desfăşurare, cu privire la dezarmarea soldaţilor şi juca un rol important în pregătirea noii armate comune. El şi-a cerut scuze că lăsa neîndeplinite sarcini atât de importante şi apoi a căzut din nou într-o stare de inconştienţă. Noi ne-am adresat generalului cu multă fermitate în timp ce conduceam maşina printre gropi, spunându-i: „Nu vei muri! Vei trăi ca să-ţi duci lucrarea la îndeplinire şi vei continua să-ţi serveşti ţara!" Am rostit aceste cuvinte mereu şi mereu.
La ora 1:00 a.m. am ajuns la spital şi în cele din urmă starea pacientului a fost stabilizată, facându-i-se perfuzii intravenos şi radiografii. Filmele arătau patru fracturi la nivel cranian, cu un fragment de os care intrase în creier. Apoi, la ora 7:00 a.m. ni s-a spus să-l ducem la un alt spital întrucât acolo nu se mai putea face nimic pentru el. L-am dus iarăşi la jeep-ul nostru. în timp ce ne aflam pe drum ne-a prins un potop de ploaie atât de puternic încât de-abia puteam vedea drumul înaintea noastră şi a trebuit să stăm o oră până s-a mai domolit. Ştiind că fiecare clipă era importantă şi că trecuse deja foarte mult timp, eram foarte îngrijoraţi. După încă o oră de mers am ajuns la spitalul central din Blantyre, acolo unde ni s-a spus să-l ducem întrucât era singurul loc care avea echipamentul necesar pentru operaţii pe creier. „îmi pare rău dar n-avem locuri; nu mai avem nici un pat pentru a primi încă un pacient", ni s-a spus. Spitalul central, deşi era foarte mare era într-adevăr plin până la refuz. Pacienţii stăteau pe paturi, sub paturi, pe coridoare, pe scaune, pe canapele, peste tot! Mai era încă un spital unde puteam

încerca. Poate aveau cum să-l ţină pe pacient într-o stare stabilizată până ce făceam aranjamentele pentru a-l duce în Africa de Sud, unde cu siguranţă ar fi primit atenţia urgentă de care avea nevoie. Ce uşurare când l-au primit pe general, în ciuda supra aglomerării. Am fost recunoscători atunci când un doctor a venit destul de repede şi i-a făcut o examinare amănunţită. Ne-a spus apoi că i se vor administra medicamente pentru a-i reduce umflătura de la cap înainte de operaţie şi că, în starea în care se afla, nu recomanda să fie dus cu avionul.
Cel puţin ştiam că se face ceva pentru general. Trecuseră deja 24 de ore de la accident; epuizaţi, ne-am întors acasă pentru câteva ore de somn. Cinci zile şi cinci nopţi generalul a avut o soră medicală care a stat în permanenţă lângă patul lui. II vizitam de câteva ori pe zi, rugându-ne, citindu-i din Cuvântul lui Dumnezeu cu voce tare şi punând un casetofon să-i

cânte cântări creştine. Toate acestea intrau în subconştientul lui. El răspundea la tratament şi umflătura s-a micşorat. Ochii, care fuseseră cu totul acoperiţi de umflătură, deveniseră vizibili, dar el nu putea să vadă. Doctorul a spus că sunt speranţe pentru ochiul stâng, dar ochiul drept era cu totul orb. Refuzând să acceptăm acest lucru, i-am citit generalului Iacov 5:14-l5. L-am uns pe cap şi pe ochi cu untdelemn şi am crezut pentru vindecarea lui. In fiecare zi starea lui se îmbunătăţea şi prima propoziţie pe care i-a spus-o lui Rodney a fost: **„Dumnezeu m-a atins şi El mi-a salvat viaţa!"** Ochiul stâng s-a deschis şi cu toate că era înceţoşat putea să vadă; încă nu vedea nimic cu ochiul drept. în ziua a şasea putea să se ridice în poziţia şezând, apoi a putut să meargă susţinut de două persoane, câte una de fiecare parte. Personalul medical era uimit şi a fost de acord că avusese loc o minune.

Doctorul şi personalul medical nu ştia cine era bărbatul acesta. Ei ştiau doar că noi eram misionari şi că acesta era un prieten de-al nostru din Mozambic. Nu ştim ce ar fi făcut dacă ar fi ştiut că l-au avut pe unul dintre generalii Renamo într-unui dintre paturile lor. Guvernul Frelimo avea un acord cu guvernul din Malawi care stipula că nici unui soldat Renamo nu i se va permite să ajungă în Malawi şi cu siguranţă nu putea primi nici un ajutor de orice fel. Cu toate că starea lui Mateus se îmbunătăţea în fiecare zi, mintea lui era foarte incoerentă şi el vorbea adesea cu voce de general despre chestiuni militare. Insista să ne spună că are un mesaj urgent pentru preşedinte şi cerea hârtie ca să scrie ceva. Surorile erau mai mult decât nedumerite. I-am dat hârtie şi el a început să scrie mesaje lungi, cu un scris imposibil de descifrat. A terminat repede o pagină, fără să-şi dea seama. Transpiraţia îi curgea pe faţă din cauza efortului mintal, dar continua sa

lupte. Noi am continuat să ne rugăm pentru mintea lui care era evident afectată. Văzând că Dumnezeu făcuse deja multe pentru el, n-aveam nici o îndoială că Dumnezeu îl va vindeca pe deplin. Am insistat să fie eliberat curând din spital şi în a noua zi, bărbatul de care nu mai erau legate speranţe de viaţă, a fost eliberat din spital. Era încă slăbit şi avea nevoie de odihnă la pat şi de multă îngrijire. Doctorul ne-a asigurat că în mod normal n-ar îngădui unui pacient să părăsească spitalul în această stare, dar întrucât noi eram siguri că puteam să-l îngrijim, a consimţit să fie externat din spital.

ASCUNZÂNDU-L PE GENERAL ÎN CASA NOASTRĂ

L-am adus pe generalul Mateus în casa noastră, unde l-am îngrijit încă vreo câteva săptămâni. Un medic Renamo din junglă a stat în camera lui tot timpul acesta. A venit în haine civile, doar în picioare avea cizme militare, pe care i le-am luat dându-i în schimb pantofi obişnuiţi. Dacă s-ar fi aflat că noi îl ţineam în casa noastră pe general şi pe acest soldat Renamo, am fi avut cu adevărat probleme. A fost o minune cum am reuşit să păstrăm secretul acesta, mai ales atunci când un grup de soldaţi Renamo au venit ca să vadă cu ochii lor că prietenul şi comandantul lor trăieşte cu adevărat. Cu multă bucurie, râs şi gălăgie, l-au vizitat de câteva ori, în timp ce Ellie a făcut prăjituri şi i-a făcut să se simtă ca acasă. Ei au vizionat filmul ISUS şi noi am folosit prilejul să-i provocăm la nivel spiritual. Peştera Adulam funcţiona din nou.

Ca şi familie ne-am bucurat de oaspetele nostru. A fost nemaipomenit să vedem cum starea lui se îmbunătăţea în fiecare zi. Cu fiecare zi mintea lui era tot mai limpede. L-am pus la încercare, întrebându-l tot felul de lucruri şi în cele din urmă am fost siguri că mintea lui revenise cu totul la normal. Ne îndoisem foarte tare în prima zi, atunci când şi-a pus sos iute peste toată mâncarea şi a mâncat-o cu multă poftă. Cum poate cineva cu mintea întreagă să mănânce atâta iutime? Avea o poftă de mâncare ca un cal şi cu toate că-i plăcea cum gătesc, a cerut cu nostalgie câteva dintre meniurile lui de-acasă: porumb şi pui fript la foc de tabără.

Ce încântare pe noi să vedem că vederea prin ochiul stâng s-a limpezit ŞÎ i-a revenit şi vederea prin ochiul drept. O vreme a văzut dublu, lucru care îl împiedica atunci când intra şi ieşea pe uşă după ce se dădea jos din pat şi

venea să stea cu noi la masă. El aştepta cu nerăbdare în fiecare zi să se întoarcă copiii de la şcoală. Dustin vorbea cu el despre aeroplane şi motociclete, iar Deborah se juca pe patul lui cu păpuşile. A petrecut mult timp dormind şi ascultând predici creştine şi casete cu muzică de laudă şi închinare.

)^Aozan\\y\c — Dincolo de umbra

Pe la jumătatea timpului de şedere împreună cu noi, l-am dus la birou unde preşedintele forţelor Renamo ne-a chemat să-i spunem ce mai e nou cu privire la starea lui.

„Staţi puţin, domnule. Am adus pe cineva care vrea să vorbească cu dvs.", i-a spus Rodney lui Dhlakama. Uşurarea trăită de preşedinte la auzul vocii generalului a fost enormă. „Eşti chiar tu generale Mateus?" Conversaţia care a urmat a dovedit că el era într-adevăr, pentru că nimeni altul nu cunoştea chestiunile discutate de ei. întotdeauna un gentleman politicos până la extremă, generalul Mateus şi-a cerut scuze de la preşedinte pentru absenţa lui din post şi pentru că a întârziat să se întoarcă. A spus că va reveni foarte curând pentru a face acea importantă călătorie în Zimbabwe. într-o lună de la accident, generalul se simţea suficient de bine ca să se întoarcă în Mozambic. Trebuia să ia lucrurile încet în primele săptămâni, dar putea să înceapă o parte din munca sa. După atâta timp el era nerăbdător să reintre în mişcare. Arătând foarte elegant în hainele noi pe care le-am procurat pentru el, ne-a mulţumit iar şi iar pentru ospitalitate. L-am asigurat simplu că a fost plăcerea şi privilegiul nostru să întoarcem o parte din ospitalitatea de care ne-am bucurat atâta vreme din partea lui. Rodney l-a dus acasă cu avionul şi în timpul zborului priveau pe fereastră la punctele de reper bine cunoscute spre care arătau cu mult entuziasm. El zburase de multe ori cu Rod şi cei doi împărtăşiseră multe aventuri împreună. Când avionul s-a apropiat de Maringue, Rodney a făcut un rondou lăsându-se deasupra taberei. Toţi ştiau că aceasta era ziua întoarcerii generalului şi deja unii oameni aşteptau la pista de aterizare în timp ce alţii veneau alergând printre tufişuri pentru a fi martori la eveniment. Mulţi nu crezuseră ştirea că generalul Mateus trăia. După ce îl văzuseră la locul accidentului, nu puteau crede că mai trăieşte. Apoi se răspândise zvonul că trăieşte, dar nu-i în toate minţile. A fost o mare tăcere când Rod a deschis uşa ca generalul să coboare din avion, dar apoi s-a auzit un mare zgomot de saluturi vesele. Oamenii erau copleşiţi de bucurie să-l vadă pe liderul lor militar. Au venit să-l întâmpine şi să-l salute şi temerile şi îndoielile lor au fost spulberate. Omul în care aveau atât de multă încredere, care trăia şi se simţea bine, va continua să-şi aducă contribuţia conducând naţiunea pe timpul delicatului proces de pace.

în arena lucrării noastre de misiune în Mozambicul rural, ne-am bucurat de privilegiul unic de a ne întâlni şi de a deveni prieteni cu tot felul de oameni necunoscuţi de cea mai mare parte a lumii. De la copilul mic ce n-a văzut vreodată o faţă albă, femeia care n-a avut niciodată o rochie, bărbatul care se luptă cu mâinile goale pentru supravieţuirea familiei sale, lucrând în

zadar ogorul sterp în speranţa că va avea hrană, până la ofiţeri militari de rang înalt, care luptau pentru ei toţi nădăjduind într-o ţară mai bună, o viaţă mai bună, un vis mai măreţ. Să vezi aceste visuri măreţe împlinindu-se este un lucru extraordinar. La un an de la accident generalul Mateus a fost numit în postul de Şef al Personalului pentru Noua Armată Mozambicană.

Cu procesul de pace aflat în plină desfăşurare, crema forţelor lui Frelimo şi a forţelor Renamo a fost supusă unei instruiri sub comanda soldaţilor britanici din Zimbabwe cu scopul de a forma o armată nouă mozambicană, neaservită politic. Şeful Personalului a fost ales pe merit, şi generalul Mateus a absolvit cursurile cu cea mai înaltă distincţie. Acest lucru era semnificativ prin faptul că, indiferent de cine câştiga alegerile, acest general Renamo urma să deţină o poziţie de vârf în noua armată! Dumnezeu a avut un scop cruţându-i viaţa generalului.

1

Șaisprezece

ÎNTRE TIMP, ÎNAPOI LA FERMĂ

în mod cu totul incredibil, în timp ce toate aceste evenimente aveau loc în Mozambic, Misiunea Malawi a continuat să crească. Atunci când nu eram în Mozambic, cea mai mare parte a timpului nostru era afectată evanghelizărilor, seminariilor şi cursurilor biblice periodice de şase săptămâni din Malawi.

Apoi a venit ziua necazurilor. Moartea subită a pastorului Chakanza a afectat foarte mult viaţa bisericii. Cauza morţii lui n-a fost niciodată aflată; în Malawi rareori se face autopsie. Superstiţia şi lăcomia de putere a oamenilor avea ca rezultat multă confuzie; circulau tot felul de zvonuri cum că vrăjitoria a fost cauza morţii pastorului. Nu era un alt bărbat care să ia locul pastorului Chakanza şi am avut o succesiune de dezastre datorate faptului că anumiţi oameni corupţi au încercat să preia controlul şi să conducă biserica. Au şi avut succes vreo doi ani. Aceasta nu este o relatare de succes a misiunii noastre. A fost o luptă pentru supravieţuire şi mult gunoi a ieşit la iveală. Nouă ne-a lipsit pur şi simplu energia şi n-am putut suporta trauma luptelor acestui război spiritual din Malawi, peste lucrurile cu care eram confruntaţi în Mozambic. De foarte multe ori am fost ispitiţi să ne spălăm pe mâini privitor la situaţia din Malawi şi să ne ocupăm numai de Mozambic, dar n-am putut. Prea multe voci din adunare ne implorau să stăm şi să ajutăm la restaurarea ordinii şi curăţiei. Părea o sarcină imposibilă, şi dacă n-ar fi fost credincioşia multor fraţi care şi-au riscat viaţa împreună cu noi în Mozambic atât de multă vreme, poate că ne-am fi dat bătuţi. Nu puteam să-i abandonăm chiar acum. Erau ca nişte oi fără păstor, şi mulţi lupi dădeau târcoale. Perseverenţa şi răbdarea lui Rod au triumfat în cele din urmă. In timpul acestei perioade lucrarea lui s-a dezvoltat în ceva mai profund, întrucât el a devenit mai mult decât un instructor şi un inovator, a devenit părinte. Aşa cum scrie apostolul Pavel la / *Corinteni4:15: „Căci chiar dacă aţi avea %ece mii de învăţători în Cristos, totuşi n-aveţi mai mulţi părinţi; pentru că eu v-am născut în Cristos Isus prin Evanghelie."*

timp, mapoi la fermă 267

Proiectul de construcţie a bisericii, început chiar înainte de moartea pastorului Chakanza, se încheiase. Rod a lucrat nespus de greu la el în timp ce mulţi îşi băteau joc. Este o clădire extraordinară şi astăzi biserica din Nsanje este condusă în întregime de oameni din Malawi împreună cu pastorul Rodgers Alufazema ca lider. împreună cu pastorul Kennedy Ndaluya şi alţi patru bărbaţi, biserica este autonomă şi progresează fără ajutorul misionarilor albi. Africa evanghelizând Africa; oameni care au trecut prin foc şi au ieşit purificaţi pentru slava lui Dumnezeu, ca să împlinească în toate sensurile Marea însărcinare. Acesta este un adevărat succes misionar când nu mai este nevoie de misionar. Noi am rămas în părtăşie strânsă cu biserica din Nsanje, vizitându-i când putem şi primind vizitele lor la baza misionară de la Inhaminga.

ÎNCERCĂRI ÎN FAMILIE

Zilele noastre au fost foarte grele, fiind supraocupaţi cu multe responsa-

bilităţi, în mijlocul acestor lucruri încercam să ţinem împreună familia— lucru pe care nu am reuşit să-l facem aşa cum am dorit. Tammy a terminat şcoala şi a plecat de-acasă în căutarea unei slujbe în Zimbabwe. A fost o greşeală teribilă şi ne-a fost tare dor de ea. Dustin a terminat şi el şcoala şi dorinţa lui a fost să stea un an împreună cu tatăl lui înainte de a-şi decide cariera. Am fost foarte bucuroşi de acest lucru, însă chiar la patru zile de la împlinirea vârstei de 17 ani a avut un groaznic accident de motocicletă. N-a fost din vina lui; un şofer neatent a întors brusc în faţa lui şi l-a zdrobit. Dustin a fost aruncat pe capota maşinii. Din fericire, o doamnă din maşina din spatele lui, care a fost martoră la accident, l-a luat şi l-a dus la spital. Dustin a putut să-i spună numărul nostru de telefon şi foarte repede am ajuns la el la spital. Piciorul lui stâng era rănit atât de grav încât doctorul ne-a sfătuit să-l ducem la spitalul guvernamental, care era atunci vizitat de un specialist străin. Dustin pierduse foarte mult sânge şi era foarte slăbit. Spitalul „Regina Elisabeta" din Blantyre nu avea medicamente, era foarte aglomerat şi cu totul inadecvat. Timp de patru ore, Dustin a zăcut aşteptând un doctor într-un salon plin de umezeală, fără aer, cu pacienţi ai căror membri de familie dormeau sub pat ca să ajute la îngrijirea lor. Specialistul n-a mai ajuns niciodată. Rod a făcut aranjamente ca să-l ducă de urgenţă cu un avion particular în Africa de Sud, însă chiar când plecam spre aeroport, doctorul a ajuns şi ne-a sfătuit să nu-l ducem cu avionul întrucât starea lui era prea gravă ca să reziste unui zbor de cinci ore. A spus că-i va curăţa imediat rana. Dustin avea nevoie de sânge şi trebuia să fie stabilizat în timpul nopţii, ca să-l putem duce cu avionul în ziua următoare. A fost un coşmar. Unul dintre doctori ne-a avertizat cu privire la un lucru de care eram conştienţi:

SIDA. Am cerut să se recolteze sânge de la noi ca să i se dea lui Dustin şi nu din rezervele de sânge ale spitalului. în ce priveşte SIDA, Malawi se află pe primele locuri dintre statele africane. Unii membri ai personalului s-au supărat foarte tare, acuzându-ne că suntem rasişti. A fost cel mai neplăcut lucru şi a trebuit să ne luptăm mai bine de o oră cu ei, timp în care starea fiului nostru devenea tot mai critică. în cele din urmă au căzut de acord şi i-au făcut transfuzie cu sânge recoltat de la noi.

MULŢUMIM LUI DUMNEZEU PENTRU PRIETENI

Prietenii noştri, Tim şi Sally Salmon au fost alături de noi la vreme de nevoie. Ei au făcut aranjamentele pentru ambulanţă şi pentru spitalul din Africa de Sud pentru Dustin. Zborul a fost un timp de apropiere între noi, unii de ceilalţi şi între noi şi Dumnezeu. Dustin continua să întrebe: „Peste ce trecem acum?" Zburam pe deasupra Mozambicului cea mai mare parte a timpului şi Rod îi spunea: „Acum zburăm deasupra râului Zambezi; îţi aminteşti când...?" sau „Ne apropiem de tabăra principală; îţi aminteşti atunci când...?" Dustin a fost incredibil de curajos şi nu s-a plâns deloc în ciuda durerilor mari. Nu avea voie să bea nimic pentru că se presupunea că va intra la operaţie imediat după internare, aşa că era foarte însetat. Eu îl ajutam ştergându-i des buzele crăpate cu un tampon umezit. Nu vom uita niciodată călătoria aceea.

Dustin a avut parte de cea mai bună îngrijire la Klerksdorp şi membrii bisericii pastorului Tim au fost minunaţi. Tinerii îl vizitau pe Dustin în fiecare zi în timpul celor şase săptămâni lungi şi dureroase în care a trebuit să stea întins pe spate. Piciorul lui era pus în tracţiune şi, în locul osului zdrobit avea o tijă de oţel de 45 cm. A avut o fractură şi la încheietura mâinii. Când am ajuns a fost dus în sala de operaţie ca să i se scoată splina, în timp ce ne rugam pe holul sălii de operaţie, prietenul nostru dr. Mig, care fusese împreună cu noi în misiune în Mozambic se ruga în sala de operaţie. La examinarea finală s-a constatat că Dustin nu mai are nevoie să i se scoată splina. Ne-au avertizat că va dura încă 48 de ore până se va şti cu siguranţă dacă viaţa lui Dustin e sau nu în primejdie. Cât de recunoscători am fost când, mai târziu ni s-a spus că e în afara oricărui pericol!

Am petrecut două săptămâni îngrijind de Dustin şi am vorbit despre multe lucruri, mari şi mici. Nu puteam să stau tot timpul cu el şi după două

săptămâni a trebuit să mă întorc în Malawi, unde Deborah mai era încă la şcoală, iar oamenii flămânzi din Mozambic aşteptau încă alimente. Cât de recunoscători am fost atunci să ştim că Tim şi Sally Salmon şi alţi oameni l-au iubit şi l-au îngrijit pe Dustin în acea perioadă dificilă!

L

Dntre timp, înapoi la fermă 269
în cele din urmă am făcut acel drum lung din Malawi, prin Mozambic şi prin Zimbabwe către Africa de Sud, ca să-l aducem acasă pe Dustin. A fost prima dată când ne aflam în Zimbabwe după ce fugiserăm de acolo cu opt uni în urmă. O dată cu amnistia acordată prin Procesul de Pace, eram liberi să ne întoarcem în Zimbabwe. Ne simţeam bine să mergem cu maşina prin ţara noastră, dar aveam în minte un singur obiectiv: să ajungem la fiul nostru în Africa de Sud.
Am fost şocaţi să-l vedem pe Dustin aşa cum arăta. Era foarte slab şi urma să aibă nevoie de cârje încă multă vreme. Am luat câteva zile libere şi ne-am dus la un parc de distracţii, unde Dustin a încercat toate cursele pe care le-a putut face. Până la Crăciun mai erau doar câteva zile şi ne-am distrat de minune. A fost un timp plăcut, dar nu lipsit de incidente. în timp ce ne simţeam liberi şi relaxaţi după anii de tensiune şi pericole cu care fuseserăm confruntaţi în Mozambic, vrăjmaşul a găsit o altă schemă ca să ne atace. Africa de Sud nu era un stat fără probleme şi chiar şi astăzi are una dintre cele mai mari rate ale criminalităţii din lume. Am fost îngroziţi când am văzut un microbuz de taxi care avea pe spate un abtibild pe care scria: „Ucide un alb în fiecare zi." în timp ce discutam veseli în maşină, ne-am dat seama că era vremea ca Dustin să-şi ia medicamentele. Sticla cu apă era destul de departe, aşa că am oprit la marginea drumului ca să i-o aducem. Dintr-o dat s-a auzit o pocnitură şi maşina s-a umplut de fum de armă. O maşină a trecut foarte aproape şi cineva a tras prin fereastra deschisă a lui Rod. Hei! Acesta trebuia să fie timpul nostru de odihnă şi de relaxare! Slavă Domnului că nimeni n-a fost rănit. în ziua următoare în timp ce mergeam prin Pretoria cu maşina, s-a tras într-o maşină de politie din spatele nostru. Nu ne-a părut rău când am plecat din Africa de Sud către Zimbabe ca să petrecem Crăciunul cu toate rudele familiei lui Ellie pentru prima dată după opt ani. Starea lui Dustin nu l-a împiedicat să-şi pună în aplicare farsele lui obişnuite. A cumpărat o cutie de petarde şi s-a amuzat aprinzându-le când nici nu te aşteptai, şi aruncându-le pe sub scaunele adulţilor, speriindu-i pe toţi. A fost un Crăciun strălucitor. Ne fusese tare dor unii de **alţii** şi ne-am bucurat foarte mult de timpul preţios petrecut împreună.
După Crăciun am mers cu maşina la Beira, unde băieţii s-au despărţit de fete. Deborah şi cu mine ne-am cazat într-un cort pe plajă în timp ce Rod Şi Dustin s-au dus la Inhaminga cu maşina pentru prima dată. Eram sigură că Dustin nu era încă pentru aşa ceva, dar el a insistat şi cu sigurnaţă s-a bucurat de aventură. Ne-am întors în Malawi ca să fim confruntaţi cu o altă criză majora de o altă natură. Am numit-o experienţa noastră din cuptor.

MISIONARII ÎN CUPTOR

ÎN COMPANIA LUI DAVID LIVINGSTONE

Cei mai mulţi dintre noi au văzut sau îşi pot imagina o caricatură înfăţişând un misionar care stă într-o oală mare pusă deasupra unui foc şi un grup de băştinaşi stând în jur sprijiniţi în suliţele lor şi lingându-şi buzele. Orice persoană implicată în lucrarea lui Dumnezeu ştie ce înseamnă să a-

jungi sub presiunea prigonirii sau, cu alte cuvinte, să te afli în cuptor. Noi am trecut prin multe greutăţi în lucrarea noastră, dar ne aştepta o nouă experienţă a cuptorului. Toată lucrarea pe care o făcuserăm în Mozambic era în mod greşit prezentată ca fiind lucrarea celui rău. Media a lansat minciuni atât de sfruntate încât erau de tot râsul. Şi am râs chiar dacă ne aflam în cuptor; o parte dintre aceste minciuni sunau amuzant. Dar am şi plâns în cuptor; fierbinţeala cuptorului a ajuns să fie foarte mare. Insă lăudat să fie Domnul, că am supravieţuit şi acestui cuptor!

Una dintre făgăduinţele pe care le-a făcut Isus ucenicilor Săi a fost cu privire la prigonire: *„Dacă M-au prigonit pe Mine, şi pe voi vă vor prigoni" (Ioan 15:20).* Aşa că n-ar trebui să fim deloc surprinşi când Cuvântul Său se împlineşte în viaţa noastră. El a spus să ne bucurăm când faptele noastre bune vor fi vorbite de rău. Prigonirile vor veni. Nu putem fugi de ele. Trebuie să rămânem neclintiţi şi să le confruntăm. Dacă ne confruntăm temerile, ele vor fugi de la noi!

„Preaiubiţilor nu vă miraţi de încercarea de foc din mijlocul vostru care a venit peste voi ca să vă încerce, ca de ceva ciudat care a dat peste voi; dimpotrivă bucuraţi-vă întrucât aveţi parte de patimile lui Cristos, ca să vă bucuraţi şi să vă veseliţi şi la arătarea slavei Lui" (1 Petru 4:12,13).

Şi apostolul Pavel a cunoscut semnificaţia prigonirii. El spune că a suferit *„...temniţă..., lovituri fără număr, de multe ori în primejdii de moarte. De cinci ori am căpătat de la iudei patrulei de lovituri fără una; de trei ori am fost bătut cu nuiele; 2.70*

o dată am fost împroşcat cu pietre; de trei ori s-a sfărâmat corabia cu mine; o noapte şi o %i am fost în adâncul mării. Deseori am fost în călătorii, în primejdii pe râuri, în primejdii din partea tâlharilor, în primejdii din partea celor din neamul meu, în primejdii din partea păgânilor, în primejdii în cetăţi, în primejdii în pustie, în primejdii pe mare, în primejdii între fraţii mincinoşi" (2 Corinteni 11:23—27).

Aceste suferinţe sunt atât spirituale, cât şi fizice. Asasinarea personalităţii prin minciuni şi răstălmăcirie poate fi mult mai dureroasă decât abuzul fizic. De-a lungul secolelor creştinii au fost acuzaţi pe nedrept şi prigoniţi. Acest lucru nu se va opri, ci, pe măsură ce ne apropiem de venirea Domnului nostru, se va înrăutăţi. Trebuie să ne pregătim şi să prindem curaj din pilda celor care au fost înainte de noi pe drumul prigonirilor. Un exemplu de mare încurajare pentru noi a fost viaţa acelui celebru misionar-explorator, dr. David Livingstone.

Cel mai mare pionier misionar în Africa, Livingstone, a suferit prigoniri extraordinare şi încercări crude de asasinare a personalităţii sale. E interesant de văzut că o mare parte din prigoana abătută asupra sa venea din partea guvernului, din partea membrilor familiei Boer care erau susţinători zeloşi ai credinţei reformate olandeze şi din partea colegilor misionari. Iată un extras dintr-una din cărţile scrise despre Livingstone, tipărită în 1927:

„Livingstone a făcut două călătorii în Magaliesberg la graniţele teritoriului ocupat de curând de Boer, cu scopul de a-şi extinde activităţile misionare în acea direcţie şi de a instala acolo un învăţător dintre băştinaşi. Olandezii care se stabiliseră în %pnă au refulat să permită orice încercare de evanghelizare printre băştinaşi şi unii au mers atât de departe încât au ameninţat că vor ucide pe orice învăţător băştinaş care şi-ar desfăşura lucrarea oriunde în apropierea lor. în faţa acestei ameninţări, gândul acesta a trebuit abandonat pentru o vreme.

Nu după multă vreme, ostilitatea manifestată astfel a devenit şi mai aprigă. Familia Boer l-a suspectat sau cel puţin l-a acurat pe Livingstone că vinde arme bakwainilor şi l-au pârât la guvernul de la Cape Town pentru aceste nelegiuiri, cerând retragerea lui şi dezarmarea tribului Sechele. De asemenea ei au interzis continuarea activităţilor de construcţie pentru o staţie de misiune permanentă la Chonuane. Adevărul era că tribul Sechele nu avea mai mult de cinci muschete, pe care le cumpăraseră de la negustori şi singura armă letală pe care o deţinea Livingstone era o oală metalică pentru gătit. Scriind despre eveniment, Livingstone ironica teroarea care înfierbânta mintea celor din familia Boer provocată de oala lui de metal despre care ei insistau să creadă că era un tun. Oficialii britanici de la Cape Town nu doreau să-i ofensele pe cei din familia Boer şi nu consimţeau la proiectele misionarului; într-adevăr, se părea că ei îl priveau pe Livingstone cape o persoană

care îşi face singur numai probleme si era foarte probabil că le va face si lor.

Am vă^ut că Uvingstone îşi folosea darurile şi tekntek sale naturale în chestiuni care nu aveau de-a face numai cu misiunile. Realizările lui Uvingstone în ce priveşte cunoştinţele geografice ca rezultat al expediţiilor sale, au dus la recunoaşterea oficială a misionarului şi a deschis un nou capitol al carierei sale. El a întâmpinat mereu opoziţie. Unii dintre colegii lui misionari, credeau că era mânat de motive egoiste şi îşi abandonase slujba pentru a se aventura dincolo de limitele vocaţiei sale. Răspunsul lui la critica lor a fost: 'Sunt atât de puternic convins că este voia Domnului nostru că trebuie să merg, încât voi merge indiferent de cine sunt cei ce se vor opune!' El i-a scris cumnatului său: 'Ori deschid o cale către interior, ori mor!'"

E FIERBINTE ÎN CUPTOR!

Noi puteam să ne identificăm în mod personal cu multele lucruri care i se întâmplaseră lui livingstone, întrucât gustaserăm o parte din ele. Totul a început când situaţia politică din Malawi devenise din ce în ce mai volatilă datorită apropierii datei alegerilor. Partidul „Malawi Young Pioneers", ramură a guvernului preşedintelui Banda, fusese destrămat şi atacat de armata statului Malawi, care sprijinea partidul aflat în opoziţie. Young Pioneers fugiseră să-şi scape viaţa, iar despre unii se spunea că se ascund în Mozambic. Se pretindea că în Mozambic se instruieşte o nouă armată care va răsturna opoziţia, întrucât se presupunea că aceasta va câştiga alegerile. Zvonurile se răspândeau ca focul scăpat de sub control şi, înainte să aflăm noi, despre Rod s-a spus că este unul dintre cei ce instruieşte această presupusă armată şi a fost acuzat că le transportă arme cu avionul. Era aiurea; noi n-am transportat arme niciodată în viaţa noastră, nici nu am avut vreodată contact cu Young Pioneers.

Prima dată am auzit despre presupusa noastră crimă atunci când un prieten ne-a făcut semn să ne oprim când mergeam cu maşina pe drum către centrul oraşului Blantyre. „Aţi văzut ziarele de azi?" „Nu. De ce?" „Mai bine cumpăraţi unul şi mergeţi acasă să-l citiri. Sunteţi pe prima pagină!" Imaginaţi-vă că eraţi în locul nostru, conducând o lucrare vitală din Malawi în Mozambic, încercând să fiţi cât mai neobservaţi ca lucrarea voastră să nu fie oprită şi siguranţa voastră să nu fie pusă în pericol. Şi cumpăraţi ziarul Malawi Democrat, pe a cărui primă pagină citiţi cu litere de-o şchioapă: „Reverendul pilot, om de legătură sau agent?" Al doilea articol era şi mai obraznic: „Falsul misionar al forţelor Renamo." începeţi să prindeţi sentimentul? Şi totul devenea din ce în ce mai rău. De fapt, eram folosiţi ca pioni politici şi ca ţap ispăşitor în timp ce partidele se înfruntau în lupta lor urâtă. Prietenii noştri din lucrare ne-au sfătuit: „Nu spuneţi nici un cuvânt;

staţi liniştiţi." E greu să taci când eşti acuzat pe nedrept, dar timp de nouă luni asta am făcut în timp ce articolele din ziar deveneau din ce în ce mai înverşunate. Rod a rămas acasă şi n-a mai zburat deloc cu avionul. Ne vedeam de treburile noastre zilnice prefacându-ne că totul este în regulă (sau cel putin încercam). Am râs mult cu privire la unele lucruri tipărite de jurnaliştii amatori. Dar am avut şi anumite tensiuni şi încercări.

REVERENDUL PILOT, OM DE LEGĂTURĂ SAU AGENT?

Ziarul Malawi Democrat

„Deghizat ca reverend, un bărbat alb, cunoscut ca Reverend Hqyne a venit în Malawi în anul 1995 şi a luat lecţii de ^bor la aeroportul Chileka. A reuşit să stăpânească tehnicile de ^borînainde de perioada prescrisă.

în circumstanţe normale un pilot mărşăluieşte, ca parte a planului său de %bor, cu un ofiţer care îi dă ultimele instrucţini la aeroport înainte de a-şi lua %borul departe, dar bunul reverend n-a făcut niciodată astfel. Guvernul mo^ambican s-a întrebat întotdeauna ce e cu micul avion care ^burape teritoriul său şi a trimis un spion la aeroport ca şi pilot cursant.

Reverendul Haynes are autoritatea în mâinile sale şi poate decola înainte ca aeroportul să fie declarat deschis în mod oficial şi face chiar aterizări de noapte, sinucigaşe, după căderea întunericului, când aeroportul este închis."

FALSUL MISIONAR AL FORŢELOR RENAMO

Ziarul The Guardian

„S-a confirmat recent de către un Ministru de Stat că din când în când liderilor mişcării Renamo li s-a dat acces teritorial în drumul lor spre Kenia pentru a discuta pe marginea procesului de pace. După cum am aflat din presă, Hein dispăruse în Africa de Sud.

Se presupunea că Hein este preot. Dar el era întotdeauna îmbrăcat cu pantaloni scurţi şi locuia în Nyambadwe, Blantyre.
Conform postului de radio Vocea Americii, Dhlakama i-a acurat pe liderii opoziţiei din Malawi că au fabricat această poveste."
AVIONUL ALBASTRU
Ziarul The Inquirer
„Proprietarul avionului albastru a fost în cele din urmă identificat. Si după câte ştim noi, atât oameni obişnuiţi, cât şi experţi juridici, el ar trebui să se afle într-o închisoare rece sau într-o celulă a poliţiei înconjurat de cinci ofiţeri de poliţie şi de bărbaţi cu ace şi cleşti care să-i pună toţi întrebări în acelaşi timp.
Bărbatul respectiv este suspectat că a folosit avionul său pentru a transbordata cu feribotul arme către mişcarea Young Pioneers. Avionul ticălos albastru n-ar trebui lăsat să scape nepedepsit pentru această crimă."
27U fAozavnWxc — Dincolo de *umbră*
Acest articol a fost scris de un jurnalist care s-a semnat Mr. „T".
Au fost mult mai multe articole decât aceste fragmente editate. A fost groaznic; nu putea fi o insultă mai mare decât să fim numiţi „misionari impostori." Trist că oamenii sunt înclinaţi să creadă ceea ce citesc şi am început să vedem reacţii negative. Unii care fuseseră prietenoşi înainte, nu ne mai salutau. Lucrul acesta se întâmpla mai ales din partea albilor; negrii erau prietenoşi ca întotdeauna şi simpatizau cu noi. Wik şi Sue au fost minunaţi; au fost alături de noi şi au venit să se roage cu noi. Şi ei au suferit răutăţi din partea anumitor oameni pentru că erau prietenii noştri.
ARESTAŢI LA AEROPORT
încurajarea şi sprijinul moral pe care îl aşteptam de la colegii noştri misionari n-a venit niciodată. Un pastor al unei denominaţiuni importante a venit noaptea să ne vadă dacă suntem bine şi şi-a cerut scuze că n-a putut risca să fie văzut cu noi la lumina zilei. Ca şi Nicodim.
Atmosfera din timpul luptelor politice din Malawi era sinistră şi amenințătoare. Pentru noi, era şi mai mult astfel din cauza articolelor din ziare. Rodney a fost chemat de câteva ori la poliţie pentru interogare. Prietenul nostru Marcos nu putea să ne ajute. Poziţia lui era în pericol; mai târziu, şi el a fost întemniţat şi eliberat după o lungă perioadă de timp pentru că nu s-au găsit dovezi împotriva lui, acuzaţiile fiind pur şi simplu fabricate. Alegerile au scos în faţă un nou guvern ai cărui lideri nu cunoşteau nimic despre noi. Pe scurt, era aşa cum citim în *Exod 1:8: „Peste Egipt s-a ridicat un nou împărat care nu cunoscuse pe Iosif."*
De fiecare dată când Rodney era chemat la poliţie, nu ştiam care vor fi repercusiunile. La armată se primise un telefon anonim care spunea că Rod fusese văzut că încărca în avion cutii suspecte. De fapt, el nici nu se apropiase de avion. Cine să fi dat acel telefon? Nu am aflat niciodată. Armata a trimis soldaţi cu mitraliere să stea în jurul avionului toată noaptea şi în dimineaţa următoare Rod a fost informat că trebuie să meargă la aeroport. Când a ajuns acolo, l-au scos din maşină, l-au împins înainte şi au început să-l lovească peste picioare cu armele, rostind în gura mare tot felul de acuzaţii şi întrebându-l unde e soţia lui. Cu toate acestea Rod a rămas calm şi nu a reacţionat deloc, ci doar le-a spus că nu e treaba lor să ştie unde îi este soţia. „Eşti arestat!", au urlat ei la el, şi, azvârlindu-l într-un jeep al armatei au pornit la drum. Aceste lucruri au avut loc la terminalul public pentru pasageri, fiind mai degrabă o experienţă umilitoare. Rod a fost dus la avion ca ei să-l percheziţioneze şi să scoată în prezenţa lui presupusele arme. L-au aruncat la pământ şi l-au obligat să stea cu capul între genunchi,

însă el s-a ridicat insistând să intre în avion o dată cu ei, pentru a vedea dacă nu cumva încercau să-i planteze ceva în interiorul avionului ca să-l poată acuza pe nedrept. Soldaţii au căutat şi au tot căutat, dezamăgirea instalându-se pe feţele lor pentru faptul că, desigur, nu au găsit nimic. în tot acest timp armele lor erau îndreptate asupra lui Rod. în cele din urmă l-au lăsat să plece, Rod neavând altceva decât câteva zgârieturi.
După ce ne-am pierdut reputaţia, nu mai aveam nimic de pierdut. Chiar dacă ne vom pierde şi viaţa, o vom găsi din nou în Cristos. Creştinul care e cu totul al lui Dumnezeu, nu are nimic de pierdut, ci are numai de câştigat.

Un misionar celebru, Jim Elliot, care a fost ucis de indienii Auca, a spus: „Nu e prost cel ce dă ceea ce nu poate păstra, pentru a câştiga ceea ce nu poate pierde."

ÎNAPOI LA VECHILE LOCURI DE VÂNĂTOARE

Cea mai bună modalitate de a supravieţui în cuptor este să rămâi concentrat asupra viziunii şi chemării lui Dumnezeu. Când eşti în întuneric, să nu te îndoieşti niciodată de ceea ce ţi-a arătat Dumnezeu la lumină. Chiar dacă împrejurările noastre se schimbă, trimiterea noastră rămâne aceeaşi. Nu e vremea să o lăsăm mai încet sau să renunţăm.

Timp de opt ani până la amnistie, n-am putut călători liber pe orice drumuri sau prin orice oraşe din Mozambic. Puteam să mergem doar cu avionul, să mergem pe jos sau cu motocicletele pe cărările junglei. Acum Rod era sub consemn: nu puteam folosi avionul, dar nimic nu ne putea opri să mergem cu maşina în Mozambic. Evanghelia şi lucrarea noastră trebuia să continue. Atunci când se închide o uşă, Dumnezeu deschide alta. Acum era o ocazie bună pentru noi să vizităm una dintre bisericile în care am lucrat, din oraşul Tete.

Jeep-ul nostru Toyota, gemea sub greutatea Bibliilor, a hainelor şi alimentelor pe care le duceam în dar creştinilor pe care îi luam prin surprindere cu vizita noastră. împreună cu Dustin, eram din nou în misiune, în timp ce Rod răspundea unei chemări venită dintr-o altă zonă a Mozambicului.

Amintirile îmi copleşeau mintea când ne-am apropiat de punctul de trecere în Mozambic, la Zobue. Ultima noastră călătorie fusese plină de pericole şi nesiguranţă. Am intrat în clădire ca să ni se ştampileze paşapoartele. Atmosfera era foarte diferită ce cea pe care mi-o aminteam. înainte era plin de soldaţi înarmaţi şi de funcţionari care dădeau ordine urlând, dar acum era o atmosferă calmă. Funcţionarii erau politicoşi şi chiar zâmbeau! Lucru rar în zilele trecute ale comunismului. Nici nu ne-au întrebat ce avem în maşină, şi în scurt timp, bariera s-a ridicat ca să ne lase să trecem. Am fost uimiţi.

La început drumul a fost bun, dar apoi am început să dăm dintr-o groapă într-alta. Eram bucuroasă că Dustin era cu noi; el putea să schimbe anvelopele dacă era nevoie. în două ore am ajuns la podul peste râul Zambezi, după care drumul duce la oraşul Tete. Eram foarte încântaţi. Curând urma să vedem fetele uimite ale prietenilor noştri. Nimeni nu se aştepta ca noi să-i vizităm şi top urmau să fie surprinşi. Oare vom putea găsi biserica printre casele dărăpănate de la marginea oraşului? Simţul meu de orientare nu e chiar cel mai bun, dar am găsit biserica. Casele făcute din chirpici parcă răsăriera din pământul uscat. Nu se vedea nici un copac cât priveai cu ochii. Această parte a oraşului Tete, cu siguranţă nu se schimbase. Conducând jeep-ul printre oameni, porci, raţe, capre şi tarabe de piaţă, iată că am ajuns la casa pastorului Wilson de pe deal. El stătea şi privea inexpresiv la noi. I-am făcut semn cu mâna şi el a răspuns cu reţinere; apoi recunoscându-ne într-o clipă a început să sară bătând din palme şi să strige „Aleluia!" Sop'a şi cei opt copii ai lor au ieşit de pe unde erau şi au rămas cu gura căscată. „Vedeam, dar nu credeam. Apoi m-am uitat din nou şi iar m-am uitat până ce am crezut." Bucuria pastorului Wilson era fără margini şi tot aşa era şi bucuria noastră.

Seara biserica a fost plină de creştini entuziaşti. între momentul întâlnirii de acum şi ultima noastră vizită se scurseseră ani de suferinţă şi şiroaie de sânge şi lacrimi. Totuşi biserica crescuse foarte mult. Inima îmi bătea şi ochii îmi ardeau. „O, Doamne, îţi mulţumesc pentru aceste momente preţioase." Oamenii erau foarte entuziaşti şi primitori, devorând orice cuvânt, iar feţele lor radiau, şi chiar dacă erau luminate de un singur bec care atârna din acoperiş, lumina venea din lăuntrul sufletelor lor. Ultima noastră întâlnire nu fusese uitată. împreună cu nişte oaspeţi din SUA dormiserăm pe podeaua bisericii după încheierea slujbei. Fuseserăm treziţi de zgomote puternice ca de tunet pe când era încă întuneric. Noi credeam că rugăciunile noastre pentru ploaie primeau răspunsul, dar această iluzie s-a spulberat imediat. Privind afară am văzut lumina proiectilelor care explodau. Acum ele nu mai consti-

tuiau pericole şi noi ne-am ridicat mâinile să-L lăudăm pe Dumnezeu şi să-I mulţumim pentru minunea păcii. Erau mulţi în biserică dintre cei care fuseseră prezenţi la prima noastră vizită în locul acela, cu unsprezece ani în urmă. Ei ridicau mâinile înspre noi. Ne uneau puternice legături spirituale cu valoare eternă. Ei fuseseră încercaţi prin foc şi ieşiseră curaţi ca aurul.
Era ironic că acum aveam mai multă libertate în Mozambic decât în Malawi. Am făcut diferite călătorii în locurile pe unde fuseserăm în misiune. Pentru că nu puteam merge cu avionul la Inhaminga, ne-am pornit într-acolo cu maşina. Am continuat lucrarea şi în taberele de demobilizare. Erau

L

multe de făcut. Minele de teren erau cel mai mare pericol şi câteva maşini explodaseră şi pasagerii lor fuseseră ucişi. Dumnezeu ne-a p'nut în siguranţă, cu toate că am avut şi noi câteva evenimente. Am ajuns la o curbă şi am văzut doi bărbaţi care mergeau pe jos, pentru că nu aveau alt mijloc de transport. Ei arătau ceva cu un băţ. Văzuseră cum ieşea din pământ partea superioară a unei mine de teren. I-am lăsat acolo ca să avertizeze puţinele maşini care circulau, iar noi ne-am dus la cea mai apropiată staţie de polip'e ca să le spunem despre mina aceea. într-o altă ocazie Rod s-a oprit la marginea drumului ca să repare ceva la o roată. Când s-a întors a văzut o gaură mare făcută de o mină explodată chiar pe locul unde oprise el mai înainte, într-un fel era cât pe-aici să calce pe ea.
CE-I DESTUL E DESTUL DOMNULE „T"!
Timp de noua luni articolele nebune au apărut periodic în ziare. Spuneau lucruri din ce în ce mai rele, iar situaţia a devenit şi mai gravă pentru că unul dintre jurnaliştii care călătoriseră cu avionul nostru înainte, ne-a trădat. Călcându-şi făgăduinţa că nu va răspândi informaţii logistice despre noi, acesta nu numai că a dat informapi precise, dar a furnizat şi multe informapi false. A dat numele noastre reale, aeroportul din Malawi de pe care decolam şi rutele pe care zburam. Toate aceste informapi au apărut în ziarul britanic pentru care lucra, de unde au fost preluate de ziare din Malawi, lucru care a făcut ca Rod să fie arestat de către armată. Fuseserăm trădaţi de un om pe care l-am ajutat cu tot ce-am putut. El ne implorase să-l luăm cu noi în călătoria noastră prin junglă într-o misiune de predicare, pentru a putea filma şi a lua interviuri de la localnici într-o zonă aflată în război. Atunci când hrana era pup'nă, am împărpt tot ce aveam cu el. De asemenea, am împărpt şi rezervele noastre limitate de apă în timpul călătoriilor noastre pe jos în acele regiuni uscate. El era interesat de tot ce făceam şi spuneam noi, fiind recunoscător pentru felul în care şi-a câştigat accesul în vierile oamenilor şi le-a cucerit încrederea prin reputaţia pe care noi o aveam. La sfârşitul călătoriei el ne-a îmbrăţişat cu căldură şi ne-a spus: „Nu vă pot mulţumi îndeajuns. Această călătorie a fost foarte dură, dar voi ap făcut-o să-mi pară foarte uşoară şi mi-aţi fost de mare ajutor. Am învăţat multe de la voi." Noi eram mulţumiţi întrucât făcuserăm tot ce-am putut şi am împărtăşit cu el multe despre Dumnezeu şi despre viziunea noastră de a câştiga Mozambicul pentru Cristos, sperând să ajungem şi la inima lui. Dar el era Iuda în persoană! Am fost şocaţi să citim lucrurile pe care le-a spus el despre noi. Printre alte lucruri el pretindea că noi nu suntem deloc misionari, ci foloseam această acoperire pentru acţiuni subversive.

In cele din urmă am hotărât că am răbdat destul şi că venise vremea să rupem tăcerea. Diferiţi prieteni şi persoane cu o bună reputaţie ne-au ajutat legat de problema din Marea Britanic Ziarul „The Guardian" a primit mai multe telefoane şi fax-uri de la oameni cu reputaţie pe care îi duseserăm cu avionul în Mozambic în misiuni de verificare a ştirilor. Ei au vorbit în numele nostru şi au cerut să se restabilească exactitatea informaţiilor pentru credibilitatea ziarului. Aceste articole răstălmăcite şi neadevărate nu ne discreditau numai pe noi, ci ne puneau într-o situaţie periculoasă. în cele din urmă, jurna-

listul cu pricina a fost sancţionat şi „The Guardian" a publicat un articol de retractare şi şi-a cerut scuze. După cum se obişnuieşte, scuzele erau scrise cu caractere foarte mici şi apăreau într-un colţ obscur undeva pe pagina a cincea, în timp ce acuzaţiile care ne-au fost aduse apăruseră cu litere de-o şchioapă pe prima pagină. De ce să ne fi trădat acest jurnalist care fuseste atât de prietenos şi pe care l-am ajutat cu atâta generozitate? Lacom de putere şi lipsindu-i respectul de sine şi cinstea, pur şi simplu a scris astfel despre noi ca să se vândă ziarul mai bine. Nu i-a păsat că astfel riscă siguranţa noastră.
Acest om poate fi auzit din când în când la radio BBC, prezentând ştiri şi evenimente fierbinţi din Africa. Cu toate că l-am uitat şi nu-i menţionăm aici numele, nu putem să nu ne îndoim de acurateţea acelor ştiri pe care le auzim.
în Malawi am dat telefon la ziarul „The Enquirer"; ei îl voiau pe Rod în închisoare. Am cerut să vorbesc cu Domnul „T." I-am întrebat: „Sunteţi un ziar cu reputaţie? Răspândiţi adevăruri sau minciuni?" „O, noi întotdeauna redăm exact realitatea. Doar suntem un ziar respectabil", mi s-a răspuns, „în acest caz am nişte informaţii foarte interesante pentru dumneavoastră. Am toate detaliile pe care nu le cunoaşteţi despre reverendul pilot cu pantaloni scurţi care pilotează avionul albastru." „Da? Minunat. Sigur că vrem aceste informaţii." „Pregătiţi-vă fax-ul" i-am spus. „Vă trimit ultimele şi cele mai calde ştiri. Voi urmări ziarul să văd dacă aveţi curajul să le publicaţi."
Domnul „T" era foarte încântat; avea în mână povestea cea mai importantă din ţară, după părerea lui. Am continuat să-i trimit un raport detaliat cu privire la lucrarea noastră misionară precum şi cu privire la implicarea noastră în procesul de pace. Oricum nu aveam nimic de ascuns şi doream ca adevărul să iasă la iveală. Am încheiat raportul cu următoarele cuvinte:
„Soţii Hein sunt onoraţi că au jucat un rol important în procesul de pace din Mozambic precum şi pentru faptul că au avut ocazia să predice Evanghelia în lungul şi-n latul Mozambicului. Pentru aceste eforturi s-a sugerat ca proprietarul avionului albastru să fie întemniţat şi torturat. Celor care ne-au atacat fără milă la spunem: 'Pace; nu vă purtăm pică; vă iertăm.'"
Rodney & Ellie Hein, Blantyre, Malawi.

Am trimis copii şi la alte ziare. „Daily Times" a tipărit un articol întreg. Domnul „T" a tipărit doar câteva rânduri cu un efort slab din partea sa. Unii oameni au început din nou să vorbească cu noi. Totuşi presiunea din partea armatei şi a politiei a continuat. Ei intraseră în legătură cu autorităţile de la un post de frontieră din Mozambic, unde forţele Frelimo îl arestaseră pe Rodney după ce trecuse graniţa în Mozambic. Acolo, poliţia Frelimo încercase să-i ia maşina lui Rodney, dar el a refuzat să le dea cheile. Pur şi simplu s-a proptit în călcâie şi a spus: „Nu". „Eşti arestat! Te ducem la staţia de poliţie din Moatize. Dacă nu ne dai maşina, te ducem noi acolo." „Nu," a spus Rod. „Nu vă dau maşina s-o conduceţi voi. O conduc eu." Poliţistul a rămas perplex: nu ştiau ce să facă cu omul acesta. în Africa nu te împotriveşti unui om înarmat. Nu ştiau cum să reacţioneze la refuzul lui Rod. în cele din urmă, comandantul le-a spus celor doi poliţişti să se urce pe locurile din spate în maşina lui Rod cu armele la îndemână şi Rod i-a dus la staţia de poliţie care se afla la o oră de mers cu maşina. L-au ţinut acolo cea mai mare parte a zilei, dar nimeni n-a luat vreo hotărâre cu privire la el. Rod a folosit timpul distribuind literatură creştină tuturor celor pe care îi vedea. Exasperaţi şi fără să aibă vreo dovadă împotriva lui, în cele din urmă l-au lăsat să plece.
Totuşi, jurnaliştii pe care i-am dus în Mozambic în zonele de război au fost oameni minunaţi. Ne-am bucurat să-i cunoaştem şi este o adevărată plăcere să-i vedem pe unii dintre ei continuând să facă lucruri bune în domeniul lor de activitate, Jeremy Thompson, care lucrează în prezent la British Sky News, fiind unul dintre aceştia.

„VREAU SĂ-MI SCOT FETELE DE-AICI"

Când Deborah a ajuns la finele anului şcolar, Rodney a avut un singur gând: să ne scoată din ţară. El ne-a trimis în Zimbabwe pentru o săptămână, de unde urma să plecăm cu avionul în SUA. în timpul acelei săptămâni el lucra la documentele noastre pentru plecarea în SUA. împreună cu

Deborah am început un tur de misiune. Ea era incredibil de încântată că urma să meargă în SUA. Eu eram foarte necăjită că mă duceam singură, fără Rod, însă în acelaşi timp ştiam că e lucrul cel mai bun pe care îl puteam face şi că, procedând astfel, îl ajutam pe el. Prima noastră escală a fost în Dallas, Texas, unde am petrecut o vreme la Christ for the Nations. Deborah şi-a reafirmat hotărârea pe care o făcuse la vârsta de şapte ani când ne-a spus încrezătoare: „într-o zi voi fi studentă la Christ for the Nations."

Lucrarea noastră din Malawi se încheiase. Avionul era împiedicat să zboare; noi nu-l mai puteam folosi şi n-aveam nici o idee cât va mai trece până când vom avea voie să-l folosim iarăşi. Biserica era stabilă, având o

conducere bună; se puteau descurca şi fără noi. Rod a mai stat încă vreo câteva săptămâni pentru a mai pune lucrurile la punct şi pentru a face bagajele noastre. Tensiunea se intensifica în fiecare zi; era bucuros că eu şi copiii plecaserăm din Malawi şi eram în siguranţă.

A fost minunat să fim împreună cu prietenii noştri în America, şi a fost un timp deosebit să fiu împreună cu Deborah. Cu toate că avea doar unsprezece ani, Debora îmi era de mare ajutor. Ne rugam împreună şi mi-a stat alături în lucrare încurajându-mă; ea a declarat că mămica ei e cea mai bună prietenă pe care a avut-o vreodată.

Era greu să nu ştim ce se întâmpla cu Rod şi, desigur, eram teribil de îngrijorată. Era departe de casă şi nu puteam lua legătura cu el, ci primeam doar câte un mesaj din când în când. Supărarea lui cea mai mare era că nu are aripi şi spunea în glumă că va începe să tragă pe nas gaze de la combustibilul de avion, ca să-i mai treacă dorul că n-a mai zburat de-atâta vreme. Adesea dormeam cu Deborah în acelaşi pat, aşa cum se întâmplă când eşti în călătorie, şi seara stăteam culcate, discutând şi vorbind cu Dumnezeu. într-o seară în timp ce ne aflam în conversaţie cu Domnul, Deborah s-a rugat: „Doamne, Te rog să-l păzeşti pe taţi şi să-l ajuţi să nu fie nevoie să tragă gaz de la combustibilul avionului." Am început să râdem şi să râdem de nu ne mai puteam opri.

In cele din urmă a venit şi vremea ca Rod să ajungă la noi. Urma să fim împreună din nou şi ne bucuram de aceasta, dar eu trăiam nişte temeri înfricoşătoare. Va putea el oare să se îmbarce în siguranţă pe avion, sau va fi oprit la vreun post de frontieră şi va fi iarăşi arestat? Dacă îl vor duce iar la închisoare? Rod urma să aterizeze în Colorado în timp ce eu predicam în statul Missouri. Noi eram programate să zburăm dimineaţa ca să-l aşteptăm acolo. In seara aceea ne-a trebuit o oarecare disciplină ca să ne putem concentra asupra slujirii, şi după întâlnire am alergat la telefon aşteptând să sune Rod. în cele din urmă a sunat. Amândoi plângeam şi de-abia puteam vorbi. Să fim în legătură telefonică şi parcă tot era ceva. Credincioşia lui Dumnezeu ajunge până la cer. în următoarea zi urma să ne vedem în Colorado.

Doar cu două zile înainte de plecarea lui Rod din Malawi, i s-a înmânat un document prin care ni s-a anulat permisiunea de a lucra în acea ţara. Timpul ales de Dumnezeu a fost excelent. Am avut exact timpul de care a fost nevoie să facem ce era de făcut în Malawi, şi exact timpul necesar pentru a ne muta într-un alt loc. Ştiam exact ce urma să facem. Aveam de încheiat turneul nostru misionar în SUA împreună, după care trebuia să mergem acasă, în Zimbabwe, unde Tammy şi Dustin lucrau acum şi de acolo urma să ne continuăm lucrarea de misiune în Mozambic.

a fleici

FRUMUSEŢE ÎN LOC DE CENUŞĂ

Să dau celor întristaţi din Sion,
să le dau o cunună împărătească în loc de cenuşă,
un untdelemn de bucurie în locul plânsului,
o haină de laudă în locul unui duh mâhnit,

ca să fie numiţi terebinţi ai neprihănirii,
un sad al Domnului, ca să slujească spre slava Lai.
Ei vor %idi iarăşi vechile dărâmături,
vor ridica iarăşi năruirile din vechime,
vor înnoi cetăţi pustiite.
îsaia 61:3,4

ÎNTOARCEREA DIN EXIL

Noi ÎNCEPUTURI

Decembrie 1994 a fost o lună a contrastelor extreme. De la zăpada Munţilor Stâncoşi şi din iarna aproape de Crăciun din ţara minunilor, din statul Colorado, am zburat în îmbrăţişarea fierbinte şi lipicioasă a patriei africane. In Zimbabwe, ţinutul sterp în care ar fi trebuit să existe o vegetaţie luxuriantă, făcea aluzie la faptul că seceta a continuat să devoreze totul în absenţa noastră. în contrast, Harare era punctat cu roşul strălucitor, portocaliu, violet şi galben al florilor tropicale care sfidau seceta. Când am aterizat în aeroportul Harare, ne-a cuprins o emoţie puternică şi ne-am şters câteva lacrimi. Plini de recunoştinţă că am ajuns acasă în siguranţă, am coborât din avion intrând într-o nouă fază a lucrării şi a vieţii noastre. Tammy şi Dustin au venit la aeroport să ne întâmpine împreună cu mama mea, surorile şi toţi membrii familiei. Ce minunat e să fii întâmpinat cu îmbrăţişarea iubirii! Am petrecut câteva zile cu familia, împărtăşind unii cu alţii despre mersul vieţii şi al lucrurilor şi apoi am pornit spre Inhaminga. Cu trei luni înainte, în nesiguranţa cuptorului, le promiseserăm celor din Inhaminga că ne vom întoarce de Crăciun. N-a fost chip să comunicăm cu ei de când am plecat din Malawi, şi era important să ne fi putut ţine de făgăduinţă. Rapoartele despre continuarea secetei şi despre lipsa recoltelor ne-au făcut să ne grăbim să ajungem la oamenii despre care ştiam că aveau nevoie de încurajare.

înspre Inhaminga am apucat-o încet pe un drum obişnuit prin regiunile cu vegetaţie sălbatică unde babuinii urmăresc apatic câte un vehicul singuratic pe roţi. Era intolerabil de cald; ne topeam când, în cele din urmă am ajuns la tarabele din piaţă. Copiii s-au apucat să alerge pe lângă noi strigând „Aleluia!" şi ‚Josefo!" Erau nemaipomenit de entuziasmaţi. Am aflat rapid despre veştile care se răspândiseră despre noi şi oamenii credeau că nu ne vom mai întoarce. Telegraful junglei africane a transmis veştile rele şi din

gură-n gură s-a tot întins vestea pe măsură ce se tot adăuga la povestea referitoare la arestarea şi întemniţarea noastră. Dar iată-ne ajunşi aici la

timp, chiar de Crăciun, aşa cum făgăduiserăm.
S-au ţinut alegerile şi acelaşi partid al lui Frelimo era din nou la putere. Fraudele masive, care au avut loc în ciuda forţelor de pace ale Naţiunilor Unite prezente la circumscripţiile de votare, i-a menţinut la putere pe comunişti. Dar acum nu-şi mai spuneau comunişti. Renamo pierduse alegerile doar cu puţine voturi diferenţă şi aveau câţiva membri în parlament. Noi i-am asigurat pe oameni că ne vom continua lucrarea indiferent de rezultatul alegerilor. „Mandatul nostru nu se schimbă, chiar dacă împrejurările noastre sunt schimbătoare. Cauza noastră e Cristos şi cauza noastră nu se schimbă niciodată".

UN NOU CRĂCIUN LA INHAMINGA

Schimbarea modului de viaţă din Colorado cu cel din Inhaminga a fost chiar un şoc cultural. Tot aşa de cald era şi înainte? Transpiraţia abunda necontenit pe feţele şi trupurile noastre. Casa parcă era un cuptor, iar ţânţarii se tânguiau şi se înfruptau cu avânt. Cum toate ferestrele fuseseră sparte în timpul războiului, nu era chip să scăpăm de ţânţari. Era ajunul Crăciunului, în oraş nu erau lumini, nimic împodobit, nici un brad ca să înveselească festivitatea. Noi ne bucuraserăm foarte mult de luminile şi de frumuseţea oraşelor împodobite ale Americii, dar pentru aceşti oameni nu existat uşurare de sub presiunea unei corvoade zilnice şi nici a suferinţei pe un pământ uscat, însetat şi sterp. Seminţele semănate pe ogor stăteau acolo uscate. Insă în acest ajun de Crăciun încă mai strălucea o lumină în inima credincioşilor. Bucuria şi speranţa pe care numai Isus le poate da, refuzau să se stingă. Războiul se sfârşise, perioada de pace a adus cu sine realitatea păcii. Rod şi Deborah au aranjat pe masă cele câteva daruri pe care le aduseserăm. O mare parte din spaţiul din maşina noastră fusese ocupat cu alimente ca să ne asigurăm că creştinii vor avea parte de mâncare bună cu ocazia acestui Crăciun. I-am mulţumit lui Dumnezeu pentru atitudinea veselă şi entuziastă a Deborei, care avea un Crăciun atât de diferit de cel al prietenilor ei. Dormeam şi ne trezeam întorcându-ne şi răsucindu-ne în cuptorul nopţii. în cele din urmă am renunţat la somn şi ne-am sculat în zori de zgomotul porumbeilor de la fereastra dormitorului şi de plânsul bebeluşilor. La ora 8:00 a.m. tobele şi cântările ne-au chemat la biserică. Vestea sosirii noastre s-a răspândit imediat în timpul nopţii. „Voi sunteţi darul nostru de Crăciun", ne-au spus ei. Ne simţeam bine în calitate de dar de Crăciun. Când s-a făcut colecta, s-a pus toba în mijlocul bisericii şi oamenii aruncau

monede în ea. Au cântat o cântare: „Dă cu toată inima ce ai. Bani, cămaşa, o pereche de pantaloni, dă cu toată inima ce ai." Unii nu aveau bani ca să dea şi nu aveau nici haine pe ei, ci doar nişte fâşii de zdrenţe. Arătând spre tobă, am împărtăşit cu ei cântarea despre „Micul toboşar." Au fost foarte mişcaţi de cuvintele cântării, şi de faptul că păstorii nu aveau nimic ce să-i dea lui Isus decât închinarea şi adorarea lor. „Asta vrea Dumnezeu de la noi, mai mult decât daruri şi jertfe", le-am spus noi. „El vrea iubirea şi închinarea noastră." A fost o slujbă de Crăciun preţioasa, frumoasă în simplitatea şi sinceritatea ei.
Masa de Crăciun, servită la umbra copacilor a fost o luptă cu muştele. Orez, cartofi, fasole şi carne de vită şi pâine cu gem—a fost un meniu nemaipomenit de luxos pentru aceşti oameni care nu au văzut niciodată aşa ceva. Din nefericire şi muştele erau tot atât de entuziasmate de ospăţ. Nu mai văzusem atâtea muşte. în timp de foamete se întâmplă ca şi muştelor să le fie foame, cred. Am petrecut mai mult timp încercând să alungăm cu frunze muştele de pe mâncare, decât mâncând. Oricât am încercat noi, muştele se aşezau pe furculiţele noastre încărcate înainte să ajungem cu mâncarea la gură. Localnicii din Inhaminga râdeau de poznele noastre cu alungatul muştelor. Ei erau obişnuiţi cu muştele şi nu lăsau ca o problemă atât de mică să le strice masa lor de Crăciun. Ei nu iroseau timp luptându-se cu muştele, ci se ocupau de sarcina importantă de a beneficia cât mai mult de binecuvântările de care aveau parte. Copiii stăteau pe rogojini şi mâncau fericiţi. După ce şi-au lins ultimele urme de gem de pe buze şi mâini, s-au

sculat şi s-au dus să se joace. Ca nişte căţeluşi care au mâncat prea mult se clătinau pe picioare şi mergeau în patru labe.
în cele din urmă festivităţile zilei s-au sfârşit, iar noi am căzut într-un somn cu transpiraţii pe o căldură înăbuşitoare. N-am avut parte de o baie decentă de când ajunseserăm; pur şi simplu nu era apă suficientă. Dar în noaptea aceea am auzit tunetul care a zguduit cerul şi aproape imediat a început să plouă. Ploaie, minunată ploaie! Era cel mai bun dar pe care I-am fi dorit. De îndată ce s-a făcut suficientă lumină pentru a putea vedea, oamenii din întregul oraş alergau să pună găleţi şi ligheane ca să adune cât mai multă apă. Acum am putut să spălăm şi grămada de haine murdare şi să ne spălăm cum se cuvine cu găleata. Am putut să ne spălăm părul care ni se lipise de cap. Dimineaţa era plină de bucurie şi râs. Nici bebeluşii nu plângeau. Sunetul, mirosul şi realitatea ploii a destins atmosfera care luni de zile întinsese nervii tuturor.
întotdeauna iubitor de ogor, Rodney n-a pierdut vremea ci s-a urcat pe tractor şi a arat un teren pentru a semăna porumb. Deborah a învăţat şi ea

să conducă tractorul; pentru ea era o mare distracţie. Ea se ocupa cu găsitul plantelor care supravieţuiseră în vechile grădini pentru a face ea o grădină. Săptămâna care ne-a introdus în noul an a trecut repede o dată cu oamenii care veneau în fiecare zi să ne ureze sărbători fericite. lipsa de hrană îi făcea pe oameni să petreacă cea mai mare parte din zi căutând rădăcini comestibile. Pământul înmuiat de ploaie făcea mai uşoară această activitate şi curând noi plante urmau să crească în locul lor. Această hrană era pentru o vreme, însă nu ajungea ca oamenii să aibă ce mânca până la recolta următoare. Lucram din greu şi Rod a reuşit să pună acoperişul peste primul dormitor unde intenţionam să-i cazăm pe studenţii şcolii biblice. Era încântător să vedem cum se înfiripă începutul unei viziuni. Ştiam că acesta era un proiect dificil, pe termen lung, dar ce bine a fost să-i vedem începutul!
Anul nou n-a fost fără probleme. Liderul Renamo, Afonso Dhlakama a dovedit că s-a ţinut de cuvânt şi nu s-a mai întors la război după ce a pierdut alegerile, aşa cum credeau mulţi că va face. Totuşi consecinţele războiului şi foametea continuă nu au ajutat deloc. O legătură de banane era o plată bună pentru o armă AK-47. Tuturor soldaţilor li s-a ordonat să depună armele, dar au fost şi dintre aceia care nu au făcut acest lucru. Ei le vindeau pentru oricât puteau primi pe ele. Acest lucru a făcut ca armele să ajungă în mâinile tâlharilor, hoţilor şi prădătorilor şi ale foştilor soldaţi din ambele armate.
N-a durat mult până ce aceşti oameni înarmaţi au arătat ce puteau. Trăgeau în maşinile de pe drum, jefuindu-i şi omorându-i pe pasageri şi pe şoferi. Drumul către Inhaminga era renumit pentru astfel de evenimente şi noi eram recunoscători că nu am întâlnit pe drum altceva decât babuini, călători obişnuiţi şi câţiva lei în multele noastre călătorii pe care le-am făcut.
O NOUA NĂDEJDE
1995 a fost un an de tranziţie. Plecând din Malawi aveam nevoie să ne găsim o casă nouă. Aveam două opţiuni. Prima era să locuim în Mozambic, lăsând-o pe Deborah la o şcoală cu internat şi pe Tammy şi Dustin să lucreze în Zimbabwe. A doua opţiune ar fi fost să locuim în Zimbabwe, unde Deborah ar fi putut frecventa cursurile de zi şi noi puteam fi alături de Tammy şi Dustin. Amândouă alternativele presupuneau multă călătorie. N-a trebuit să ne gândim prea mult până ce ne-am stabilit în mica localitate Mutare din Zimbabwe, cel mai apropiat oraş de graniţa cu Mozambicul. Aici am găsit o casă frumoasă pe un deal, o şcoală bună pentru Deborah, şi nu eram departe de ceilalţi membri ai familiei.

Pace în cele din urmă! Trăiserăm şi lucraserăm ani de zile în situaţii de război, dar acum războiul se terminase. Nu mai erau articole scrise despre noi, ci eram oameni obişnuiţi care ne-am mutat în oraş. Uneori, numai după încheierea unui anumit lucru ne dăm seama cât de greu a fost de fapt. Era foarte frumos să trăim fără stresul continuu din cauza pericolelor şi perse-

cuţiilor. Membrii familiei erau aproape, unii dintre vechii noştri prieteni locuiau şi ei în apropiere şi ne-am făcut prieteni noi. Rareori vorbeam cu oamenii despre cei opt ani pe care îi petrecuserăm în Malawi şi despre lucrarea pe care am făcut-o de-acolo în Mozambic. Am împărtăşit doar câtorva oameni o parte din experienţele prin care trecuserăm. Mulţi oameni habar nu aveau ce însemna viaţa noastră, ştiind doar că suntem misionari. A trecut ceva timp până ce ne-am obişnuit cu noul nostru stil de viaţă. Doream să lăsăm trecutul în urmă şi să ne mobilizăm pentru o nouă lovitură în lucrarea şi vieţile noastre. Ne-am rugat ca ziarele să nu mai publice poveşti cu reverendul pilot care, iată s-a mutat la Mutare!
Locuiam la trei ore depărtare cu maşina de Chipinge, micul oraş de unde fugiserăm prima dată. Cu opt ani înainte ne luam rămas bun de la rude şi prieteni. Mama mea crezuse că plecăm într-o călătorie de două săptămâni, nevisând vreodată cât timp va trece până la întoarcerea noastră. De multe ori se părea că nu ne vom întoarce niciodată.
Deborah a început şcoala la Hillcrest College, unde în scurt timp îşi va fi încheiat cariera şcolară. A fost foarte bucuroasă să înveţe acolo şi învăţa foarte bine. Tammy şi Dustin veneau acasă în fiecare sfârşit de săptămână şi când aveau liber de la muncă. Era aşa de bine să-i avem pe toţi trei în jurul mesei din nou.
Aceia dintre prietenii noştri care au păstrat legătura cu noi în timpul încercărilor şi acţiunilor extreme, erau îngrijoraţi că viaţa ni se părea prea seacă acum că eram şi noi iarăşi „oameni normali". Nu mai mergeam cu avionul în zonele de război, nu se mai trăgea în noi. Adevărul era că eram atât de încântaţi de planurile noastre şi de viziunea pe care o aveam cu privire la Mozambicul în timp de pace, încât n-am precupeţit timp în a ne dedica inima, sufletul şi mâinile acestei însărcinări. N-aveam timp să ne culcăm pe laurii victoriei sau să se pună praful pe noi. Era prea mult de lucru. A-L sluji pe Dumnezeu este lucrul cel mai încântător din lume!

POSTUL DE COMANDĂ

STRATEGIA

înainte ca Dumnezeu să închidă uşa unei lucrări duse la bun sfârşit, El ne-a arătat crâmpeie ale altei uşi. Astfel nu urma să ajungem într-o fundătură, ci pur şi simplu o curgere dintr-o lucrare într-alta. Nu ne-am pierdut inerţia, nu ne-am luptat să ne înfigem picioarele într-un loc nou sau să ne adaptăm la noul stil de viaţă. Cât de credincios e Dumnezeu!
într-unui dintre zborurile lui Rod la Inhaminga, el văzuse aproape de pista de aterizare un complex de clădiri aflate în ruină. Vegetaţia era deasă ascunzând complet clădirile de privirile celor ce se aflau la sol. Din avion Rod deslușise pereţii fără acoperiș situaţi printre copaci înalţi şi tufişuri. S-a hotărât să facă investigaţii.
Lăsând avionul pe pistă, s-a dus vreo 500 de metri până la clădirile acelea. Făcându-şi drum printre tufişuri a ajuns până la treptele unei clădiri mari. De fiecare parte a intrării era vopsită o cruce roşie care abia se mai vedea. Intrând printr-un coridor larg în această clădire mare, era tot mai evident că aici fusese odată un mic spital. Mai erau încă vreo câteva clădiri mai mici. De ce erau toate acestea în afara oraşului? Inhaminga se afla la o depărtare de trei kilometri şi avea spital. Pe măsură ce Rod continua să meargă şi să-şi facă drum prin moloz, Duhul Sfânt îi sădea idei şi gânduri în minte: >r**Aici este locul perfect pentru o Şcoală Biblică. Priveşte aceste încăperi—pot fi transformate în săli de clasă şi birouri. Afară este bucătăria, iar celelalte clădiri pot fi transformate în dormitoare."**
Rod a început să facă planuri împreună cu Duhul Sfânt şi, chiar acolo, în molozul de la acoperiş şi de la zidurile prăbuşite în mijlocul clădirii, cu arbuşti care începurseră să crească printre crăpăturile din podea, au făcut un

pact să înceapă să construiască.
Rod era omul potrivit pe care să pună mâna Duhul Sfânt. Creativ, harnic şi întotdeauna gata să se avânte în necunoscut. Rod putea vedea cu ochii
288

L

credinţei dincolo de bălării şi de pereţii în ruină. El vedea pereţii reconstruiţi cu acoperişul deasupra, zugrăvit, cu instalaţii sanitare şi electrice. (Cred că e foarte probabil ca „urmele de pe nisipul timpului" să fie făcute de pantofii de lucru.) Dar mai mult decât alte lucruri Rod putea vedea locul plin de oameni care se închinau lui Dumnezeu în rugăciune şi stăteau în băncile lor studiind. Ii vedea ieşind dintre acele ziduri plini de bucurie şi râvnă, înzestraţi cu putere de sus pentru a predica Evanghelia în toată naţiunea. Aleluia!
Făcându-şi drum înapoi la pista de aterizare, Rod avea un sentiment al destinului cu privire la locul acela. Noi deja ne angajaserăm să ajutăm la reînvierea oraşului Inhaminga. Proiectul de aici urma să fie parte a întregului. Nu numai că locul acesta avea să revină la viaţă, dar şi să împartă viaţă altora.
Am aflat că zona fusese aşezarea portugheză originală a oraşului Inhaminga. Centrul administrativ, spitalul şi câteva alte instituţii erau stabilite la Commando, după cum aflaserăm că era numele acelui loc. Fusese, de fapt postul de comandă al primilor oameni care s-au stabilit acolo. Acum însă urma să devină un post spiritual de comandă, unde liderii vor fi instruiţi pentru lucrarea lui Dumnezeu, unde vor fi puse la cale strategii şi de unde echipele vor merge peste tot răspândind Evanghelia. Astăzi dacă mergi la Inhaminga, întreabă pur şi simplu de Commando. Vei fi îndrumat pe drumul către Commando la capătul căruia vei găsi baza misionară Afrika Wa Yesu şi Centrul de Studii Biblice. Când priveşti harta Mozambicului, Inhaminga este un punct strategic, aflat chiar în centru. Greu de ajuns acolo, destul de departe în sălbăticie, totuşi este locul pe care Dumnezeu ne-a spus să-l readucem la viaţă.

OPERAŢIUNEA NEEMIA

în cartea lui Neemia găsim un minunat exemplu de curaj şi putere. Un bărbat care a reuşit în ciuda tuturor piedicilor să reconstruiască zidurile dărâmate ale Ierusalimului. Tot felul de împotriviri s-au ridicat împotriva lui. Viaţa i-a fost ameninţată de nenumărate ori şi totuşi el nu s-a dat bătut. Din punct de vedere fizic, lucrul care trebuia făcut părea imposibil, dar cu Dumnezeu toate lucrurile sunt cu putinţă. Povestea noastră s-a dovedit a fi foarte asemănătoare. Neemia a reuşit în lucrarea sa care a fost rânduită de Dumnezeu. *„Am %idit %idul care a fost isprăvit până la jumătate din înălţimea lui. Şi poporul lucra cu inimă" Neemia 4:6.* Prin harul lui Dumnezeu şi cu ajutorul multor oameni credincioşi care ne-au sprijinit şi au lucrat cu noi, am reuşit şi noi. Am realizat imposibilul.
290 *]\AOZC\HVO\G —*
ele u
Prima persoană căreia Rod i-a arătat ruinele de la Command a fost John Miles de la organizaţia REAP (în engleză reap înseamnă seceră, n. tr.), o organizaţie a bisericii Riverside Fellowship din Marea Britanie. Nick Cuthbert şi soda sa Lois, care păstoreşte biserica Riverside sunt nişte prieteni deosebiţi. John a dorit să vadă Inhaminga, aşa că Rod l-a dus cu avionul acolo şi i-a arătat zidurile curăţite parţial de bălării. Activitatea de curăţare pe care o începuserăm acolo a dat la iveală oseminte omeneşti, tuburi de cartuşe şi gloanţe, care erau dovezi ale războiului şi ale faptului că multe vieţi omeneşti s-au pierdut în locul acela.
Privind la structura principală, John a spus: „Această clădire are nevoie de un acoperiş. Putem să vă trimitem o echipă care să construiască acoperişul." S-a întors în Anglia şi a alcătuit o echipă pentru Inhaminga. Un grup de tineri urma să vină să ne ajute. Intre tip Rod trebuia să transporte

toate materialele de construcţie necesare la Inhaminga. Aceasta s-a dovedit partea cea mai grea a acţiunii.
Orice material de care aveam nevoie trebuia cumpărat din Zimbabwe, trecut peste graniţă şi adus cu maşina la Inhaminga, pe un drum lung şi greu. Până în ziua de azi drumul spre Inhaminga a rămas ca o pedeapsă pentru activităţile lucrărilor noastre misionare. Este o întindere de 150 de kilometri pe care o parcurgeam în şase ore într-o zi bună, uscată, sau în trei zile până k o săptămână în sezonul ploilor. In loc să se îmbunătăţească, aşa cum promisese guvernul, starea drumului se deteriora cu fiecare an ce trecea. Noi eram încrezători că, întrucât Inhaminga se afla pe ruta principală către nord, drumul avea să fie reconstruit. Dar nu s-a întâmplat aşa ceva. Dacă am fi ştiut că acest drum ne mânca atât de repede viaţa, maşinile şi banii, am mai fi înfiinţat noi Şcoala Biblică la Inhaminga? Probabil ca nu, şi de aceea Dumnezeu ne-a ascuns toate aceste lucruri. In ciuda tuturor greutăţilor şi dificultăţilor am rămas convinşi că ne aflăm în locul potrivit. Pentru a pregăti frontul de lucru pentru echipa organizaţiei REAP, neam dus cu maşina la Inhaminga împreună cu Dustin şi Deborah cu câteva zile înainte de sosirea echipei. Rod urma să se întoarcă să-i ia pe membrii acesteia. Am ajuns la casa noastră zguduită de bombe seara târziu, epuizaţi după călătoria lungă. Acum era iarnă, şi nu ne gândeam decât la paturile calde cu cearşafuri curate. N-a fost să fie aşa. In timpul absenţei noastre o colonie de şoareci s-a mutat în casa noastră. Cutia în care se aflau cearşafurile a fost aleasă ca şi locuinţă de către şoareci, aşa că ei au făcut tot felul de galerii şi tuneluri prin cearşafuri, paturi şi cuverturi, lăsând foarte puţine dintre ele neatinse. Mirosul făcea imposibil de folosit cearşafurile, aşa că a trebuit să ne mulţumim cu putinele articole care scăpaseră neatinse. Cu toate acestea era bine să fim din nou acasă în Mozambic.
Postul de *comandă* 291
Ne-am pregătit pentru primirea echipei cât de bine am putut, spălând şi curăţind în aşa fel încât ei să nu sufere un şoc cultural mai mare decât era necesar. Au ajuns zguduiţi bine de drumul rău şi de priveliştea uluitoare a vagoanelor de tren deraiate şi a vehiculelor arse de pe marginea drumului, precum şi de ruinele caselor din oraşul Inhaminga. Păreau foarte dezorientaţi atunci când au coborât din camionetă. Această echipă s-a dovedit curând a fi un grup de tineri puternici, care au slujit şi s-au dăruit cu mult mai mult decât speraseră ei sau decât se aşteptaseră. Au lucrat incredibil de greu şi nu numai că au muncit, dar şi-au dăruit inima localnicilor. Au predicat, au împărtăşit mărturiile lor, s-au jucat cu copiii, aducând glasul bucuriei şi al veseliei în „cetatea oaselor."
A fost minunat să vedem cum a reacţionat prima echipă care ne vizita la Inhaminga, faţă de oameni şi faţă de lucrarea pe care o avea de făcut. Am fost foarte mult încurajaţi de modul în care au preluat viziunea de a aduce viaţă în locul morţii. Ei şi-au sacrificat vacanţa de vară pentru a veni, economisind bani şi strângând fonduri pentru a-şi acoperi atât cheltuielile personale cât şi pentru a plăti materialele pentru construcţia acoperişului. Pentru ei a fost o experienţă pentru care nimeni nu ar fi putut să-i pregătească. Dumnezeu a făcut o mare lucrare şi în viaţa lor, după cum vom vedea din mărturiile pe care le-au scris:
Patrick: *„Una dintre cele mai impresionante imagini care mi-a rămas imprimată în minte este statuia comunistă din parcul oraşului. Stătea întinsă cu faţa la pământ, fiind dată jos de pe piedestal de către localnici. Exprima opresiune şi teamă şi faptul că stă acolo căzută la pământ îmi vorbeşte despre faptul că speranţa şi libertatea au venit în această ţară. Experienţa mea legată de biserica locală a fost înălţătoare şi am vă^ut peste cincizeci de oameni primind botezul. Dustin a astupat cu chit găurile de la gloanţe din vechiul rezervor de apă, ca să nu curgă. Cu toate aceste experienţe reale de viaţă, sunt conştient că vreme de mulţi ani am vă^ut la televizor imagini din ţările lovite de războaie şi foamete, dar întrucât vedeam aceste lucruri la televizor, le-am tratat cu uşurinţă, ca şi când n-ar fi fost reale. Am învăţat că, pentru că sunt creştin trebuie să fiu conştient de aceste realităţi şi să acţione^Jaţă de realitatea care mă înconjoară."*
Jenny: „ *'Izbucniţi cu toate în strigăte de bucurie, dărâmături ale Ierusalimului! Căci Domnul mângâie pe poporul Său şi răscumpără Ierusalimul' Isaia 52:9. Ce privilegiu să iau parte la această lucrare de restaurare. Pe măsură*

ce acoperişul Centrului de Studii Biblice căpăta formă am simţit o foarte mare speranţă pentru Mozambic. Lucrul cel mai încântător cu privire la acest proiect este că în acelaşi timp în care am lucrat în modfitţic la construcţia acoperişului, am

putut predica Evanghelia celor care veneau la moară, în biserică ţi la Şcoala Biblică"

Jonatan: *„Ştiu că am venit aici să construim un acoperiş, dar îi sunt recunoscător Domnului că am putut să predau cursuri la Şcoala Biblică si să predic celor ce veneau la moară. Evanghelizarea din Ndoro a fost incredibilă—ce privilegiu să pot să-i bote^pe noii creştini si ce cadru nemaipomenit a fost acela unde i-am botezat! Oare era apă fluidul în care ne aflam sub algele groase si venţi cu nişte creaturi care înotau în adâncurile întunecoase?"*

Dustin: *„M-am bucurat să lucre\ împreună cu tatăl meu si să-i fiu ambasador general. Să merg cu tractorul ca să aduc apă era bine. Mi-a plăcut să lucre^ cu echipa REAP la acoperiş; sunt nişte oameni nostimi. Sunt foarte multe bombe neexplodate prin preajmă. Am găsit una de 250 kg, din acelea care sunt lăsate din avion; si-am găsit si nişte co^i de ba^uka si cartuşe. Trebuie să avem mare grijă cu minele de teren. Sunt bucuros că am putut să-i ajut pe oamenii de aici."*

Deborah: *„Aici oamenii sunt foarte săraci, dar sunt prietenoşi. Echipa lucrează din greu bătând grinzile pentru acoperiş. Eu am făcut un cuier dintr-o scândură si nişte cuie, pe care să-si atârne ei sepcile. M-am jucat cu copiii la şantier si i-am învăţat să se joace şotron. Astăzi m-am urcat în turnul catedralei, acolo unde e clopotul. Ferestrele cu vitralii sunt frumoase, dar multe au fost sparte de gloanţe. în fiecare %i, Dustin si Patrick aduc apă, pentru că este secetă si nu este apă pentru moară. Noi am botezat mulţi oameni într-un rezervor pe care l-am umplut cu apă. îmi părea rău pentru ei deoarece era frig si ei n-aveau alte haine de schimb. După aceea a trebuit să meargă mult pe jos până la casa lor. Foarte mulţi oameni au fost botezaţi si erau foarte bucuroşi si fericiţi. Cântau si dansau si nu mai tremurau de frig, atât erau de bucuroşi."*

Pe măsură ce echipa înălţa zidurile şi construia acoperişul uriaş, zideam şi noi din punct de vedere spriritual. Nevrând să irosim timpul, am adus 35 de pastori din junglă, să stea cu noi timp de o lună la studii biblice. Stăteam pe pietre în loc de scaune, sub copaci şi studiam împreună Cuvântul lui Dumnezeu. Puneam în practică viziunea spirituală, în timp ce alţii continuau să zidească, lucrul acesta având un profund impact asupra credinţei noastre. De asemenea lucrul acesta însemna pentru cei din jurul nostru o afirmaţie îndrăzneaţă a încrederii şi a siguranţei succesului. Puteam vedea ziua când clădirea avea să fie gata, sălile de clasă pline cu scaune şi mese. Membrii echipei vedeau rostul muncii lor. Unii contribuiau şi la predarea cursurilor. Ce fior era să laşi pentru o vreme sculele pentru slujba fizică şi

să-ţi iei uneltele Cuvântului lui Dumnezeu pentru a lucra la viaţa şi la inima acestor oameni!

Seceta a continuat încă trei ani, cu ploi sporadice, care nu erau suficiente nici pentru plante, nici pentru rezervele de apă. Inhaminga începuse să respire şi să trăiască, dar scăderea rezervelor de apă ameninţau viaţa oraşului care se lupta cu stadiile unui nou început. Lipsa apei era un ucigaş mai nemilos decât bombele; de sete nu poţi să fugi şi să te-ascunzi. Singurul loc din oraş unde era o pompă funcţională era aglomerat cu oameni care aşteptau să le vină rândul să ia puţină apă. Izvorul de viaţă devenise o groapă a disperării. Speranţa într-un viitor mai bun se transformase în mirajul sclipitor al căldurii africane şi se evaporase în uitare.

Moartea şi-a întins gheara peste pământul uscat şi îi voia şi pe oamenii arşi de sete. La fântâna unde aşteptau la rând pentru apă trei sute de oameni, o femeie s-a prăbuşit şi şi-a dat ultima suflare. Aşteptase la rând trei zile şi nu a mai avut putere. A murit stând la rând, aşteptând să-i vină rândul să bea apă.

Dincolo de hotarele oraşului este o mlaştină unde oamenii au făcut nişte gropi mai la suprafaţă pentru apă. Acestea nu aveau nici o protecţie, nici o împrejmuire. Pentru că oamenii au săpat în continuare, câteva dintre gropi s-au prăbuşit îngropându-i pe oameni de vii. Noaptea, unele dintre femei s-au dus la aceste fântâni cu găleata, sperând să apară apa la suprafaţă

datorită răcorii nopţii. Neavând lumină, unele dintre femei au căzut în aceste gropi aflându-şi acolo sfârşitul. Oare nu există un capăt la toate aceste dureri şi suferinţe ale poporului din Mozambic?
Deborah, în vârstă de doisprezece ani în vremea aceea, a scris rugăciunea ei în următoarea poezie:
Ploaia
Astăzi strig către Domnul, strig pentru ploaie.
Avem nevoie de ploaie naturală, cât şi de ploaie spirituală.
Cine va striga împreună cu mine?
Cine va striga către Domnul?
Eu strig către Domnul
Şi voi striga până ce va cădea ploaia,
Până ce ploaia Domnului va umple pământul
MULŢUMESC, DOAMNE!
Rândul de la fântână se făcea şi mai mare, iar căldura lunii octombrie apăsa şi mai mult asupra trupurilor sleite de sete, aplecate asupra oricărui lucru de care se puteau sprijini. Apoi s-a întâmplat lucrul cel mai îngrozitor:

izvorul a secat. Oamenii cu feţele pământii priveau în gol şocaţi. Cealaltă pompă din oraş era defectă şi piesele de care era nevoie trebuiau aduse din Zimbabwe.
Rodney privea la cerul întunecat de fumul focurilor din junglă. Mirosul înţepător plutea apăsător în aer făcând căldura şi mai fierbinte şi uscăciunea şi mai uscată. Dându-şi seama că dincolo de întunericul fumului era un alt fel de întuneric, Rod i-a chemat pe oameni şi le-a spus: „Scoateţi ori ce fel de vase şi puneţi-le în locuri unde puteţi strânge apă, căci vine ploaia!"
Sătenii fără speranţă suspinau cu neâncredere. Insă cerul a început să se frământe; parcă un curent electric era suspendat în aerul lipsit de viaţă. Tensiunea s-a ridicat; orice se putea întâmpla. Fie urma să înceapă ploaia, fie norii negri urmau să fie risipiţi de vânt şi liniştea de mormânt şi pustietate urma să se aşeze. „Haideţi, aduceţi oale şi găleţi," i-a îndemnat Rodney. Oamenii au început să se îmbulzească spre casele lor fiind treziţi de primii stropi care începuseră să cadă. BUUM! Norii au explodat luminând de fulgere şi tunete asurzitoare şi zăgazurile cerurilor s-au deschis turnând, PLOAIE cu găleata! Rod a rămas o vreme afară spunându-i bun venit ploii cereşti care curgea şuvoaie, spălându-l, împrospătându-l şi în interior şi în afară. Cum stătea aşa ud leoarcă în ploaie mulţumindu-I şi lăudându-L pe Dmnezeu, paharul lui era plin de dădea peste el, puterile fiindu-i reînnoite. In noaptea aceea toţi s-au culcat cu setea stâmpărată. Inhaminga avusese parte de un miracol. Atunci când nu se vedea nici o cale, când toate celelalte mijloace nu au mai funcţionat, Dumnezeu a trimis ploaia. Acest lucru a fost doar un ajutor temporar, pentru câteva zile, dar a venit în momentul cel mai disperat. Nivelul apei s-a ridicat puţin şi Rod s-a întors în Zimbabwe să cumpere piesele necesare pentru pompa defectă care, o dată reparată trăgea apă din cealaltă fântână.
Am continuat eforturile de a construi un sistem pentru alimentarea cu apă la Command. Acest lucru s-a dovedit a fi o sarcină dificilă şi pe termen lung. A durat trei ani până ce am reuşit să forăm o fântână suficient de adâncă pentru a avea necesarul de apă adecvat. Chiar şi aşa, trebuia folosită în mod raţional. între timp, tractorul şi remorca au continuat să fie folosite pentru a aduce apă. Era extrem de dificil să construieşti şi să continui să trăieşti în asemenea condiţii. Membrii echipei REAP au fost minunaţi şi nu s-au plâns că duşurile deveneau din ce în ce mai puţine şi hainele nu mai erau spălate atât de des ca înainte.
Greutăţile au devenit nesemnificative atunci când am văzut roadele muncii noastre, atât fizice, cât şi spirituale. Ne-am bucurat de fiecare încărcătură de moloz îndepărtată din clădire şi de fiecare etapă a progresului în

1

Postul de *comanda 295*
construcţie. într-adevăr s-a meritat să vedem bucuria pastorilor care învăţau din Cuvântul lui Dumnezeu şi am experimentat slava lui Dumnezeu în mijlocul nostru când ne închinam Lui.
A fost important să nu pierdem contactul cu oamenii pe care îi vizitaserăm în timpul războiului şi, în timp ce lucram la construcţie, am continuat să clădim relaţii.
PANGO
Fusesem în Pango cu câţiva ani în urmă cu motocicletele. Oamenii erau dintre cei mai săraci pe care îi văzusem vreodată; aproape toţi erau îmbrăcaţi în saci şi coajă bătută de baobab. Sărăcia şi goliciunea lor ne-au mişcat inima. Le-am făcut o făgăduinţă care s-a dovedit greu de ţinut: „Vă vom aduce haine."
în timpul războiului nu erau drumuri deschise către Pango. Hainele trebuiau lăsate undeva departe şi transportate pe capul curierilor. Pe măsură ce intensitatea războiului creştea în zona aceea, chiar şi lucrul acesta s-a dovedit imposibil. Rodney n-a putut să uite făgăduinţa făcută celor din Pango. Aşa de hotărât era el sâ-şi fină promisiunea încât a păstrat un transport de haine pentru timpul potrivit. Adesea, când vedeam nevoia de îmbrăcăminte a atâtor oameni, am fost ispitiţi să luăm hainele acelea ca să le dăm, însă Rod spunea: „Nu, acestea sunt făgăduite oamenilor din Pango."
Membrii echipei REAP erau dornici să meargă în misiune de evanghelizare în sălbăticie şi noi aveam o camionetă albă, mare la Inhaminga. Venise timpul să vizităm din nou Pango! Sacii cu haine au fost încărcaţi în spate, fiind tocmai buni ca să stea oamenii pe ei. Fiecare ducea cu sine un sac de dormit, schimburi de haine şi un bidon cu apă. Nu mai fuseserăm la Pango pe această rută. Ştiam că drumul era deschis acum, dar habar nu aveam în ce stare se afla. Destinaţia noastră era sigură, dar drumul până acolo era complet necunoscut. Am estimat că un drum de două zile şi jumătate de mers pe jos poate fi făcut cu maşina în şase ore.
Copaci ţepoşi crescuseră pe marginea drumului şi crengile lor cu spini atârnau peste drumul care nu mai fusese umblat de ani de zile. Camioneta era la noi de puţin timp şi nu aveam încă scaune. Membrii echipei stăteau pe sacii cu haine şi pe sacii lor de dormit ca să le fie mai uşor în timp ce camioneta sărea peste gropi şi dâmburi. Deborah îşi adusese şi maimuţica ei, Jaques. Maimuţica nu avea probleme, decât că, dacă nu făceam suficiente opriri pentru ea, se întâmpla să urineze pe sacul de dormit al cuiva. Acest lucru era foarte dezamăgitor, însă îi ţinea în alertă pe toţi. Trebuia ca toţi să aibă grijă la crengile cu spini care le sfâşiau hainele şi braţele goale. Mergeam

destul de încet şi cu multe opriri, însă aveam o echipă bună şi încurajatoare. După toate aparenţele ne îndreptam către capătul pământului şi chiar dincolo de capătul său. Nu era nici un indicator pe drum şi nici alte vehicule, iar cele şase ore s-au făcut nouă. Echipa a avut pe viu experienţa pustietăţii şi izolării de care ai parte în Africa. Nici o agenţie de turism nu le-ar fi putut organiza o asemenea expediţie.
Am trimis mesageri care plecaseră pe jos cu câteva zile înainte să-i pregătească pe oameni pentru sosirea noastră. Cînd, în cele din urmă, ne-am apropiat, copiii ne aşteptau cu mulţi kilometri înainte de intrare în localitate, cântând aleluia, strigând şi bătând din palme, întâmpinându-ne cu entuziasm. Imediat am uitat de greutăţile călătoriei şi de problemele pe care ni le-a făcut Jaques. Ce privilegiu să ne aflăm din nou în Pango!
Se lăsa întunericul şi, obosiţi, ne-am coborât din maşină să le salutăm pe gazdele noastre fericite şi să instalăm echipamentul pentru a proiecta filmul ISUS. Am fost încântaţi să vedem multe feţe cunoscute. Multe experienţe comune ne legau pentru veşnicie. Suferinţa în vreme de foamete şi de

război şi bucuria de a-L cunoaşte pe Isus sunt lucruri care formează legă-
turi trainice care nu pot fi rupte.
Mulţi din aceşti copii şi adolescenţi nu văzuseră vreodată o maşină.
Camioneta mare şi albă plină cu haine era un uriaş încărcat de binecuvân-
tări. Le arătaserăm filmul ISUS de câteva ori până acum şi oamenii veniseră
de la distanţe mari să vadă şi să se minuneze de viaţa lui Isus. A fost o seară
preţioasă şi glasul tobelor şi al cântărilor a continuat până aproape spre
dimineaţă, mult după ce ne-am culcat osteniţi pe pământul tare ca piatra.
A fost o bucurie să împărţim hainele. Aceşti oameni ai junglei nu erau răs-
făţaţi, erau protejaţi de lăcomia, de ispitele şi de influenţele moderne ale vieţii
din oraşe. Ei stăteau la rând în tăcere, bărbaţii într-un rând şi femeile şi co-
piii într-alt rând ca să facă distribuţia mai uşoară şi mai corectă. Am fi dorit
să avem mai multe lucruri pe care să le dăruim, însă oamenii erau mulţumiţi
cu ceea ce primeau. Rod le-a explicat că am dorit de multă vreme să venim
la ei dar n-a fost posibil. Toţi înţelegeau dificultăţile situaţiei şi purtătorii lor
de cuvânt ne-au spus: „Aţi promis că veţi veni şi aţi venit. A durat mult, dar
tot aţi venit şi vă mulţumim." Rod era satisfăcut. îşi ţinuse promisiunea.
Iată câteva fragmente din buletinul nostru informativ care sperăm că vă
va face să înţelegeţi dificultatea punerii în funcţiunea Operaţiunii Neemia:

Mai 1966

Am plecat de-acasă devreme, marţi dimineaţă, ca să ajungem la Inhaminga în aceeaşi seară. Drumul a fost atât de rău încât ne-a trebuit o zj întreagă să ajungem acolo. Am ajuns târziu şi n-am mai prins slujba din Vinerea Mare de la biserică.

Postul de *comandă* 297

Multele gropi deveniseră ca nişte diguri, lungi cât maşina şi dacă ar ft fost pline cu apă ar fi ajuns până la parbrizul maşinii. Unele erau doar la câţiva metri distanţă; era ca şi cum te-ai da pe un roller coaster. In sus şi-njos, intrai şi ieşeai, era incredibil. Am numărat sase sute treizeci şi cinci de astfel de gropi. Un drum dus-întors avea o mie două sute şaptezeci de astfel de diguri prin care trebuia să treci. Rodney a trebuit să facă două călătorii în plus ca să transporte cimentul şi materialele de construcţie pentru restaurarea Şcolii Biblice. Atât de mult timp irosit pe drum! Pe traseu am întâlnit câteva camioane împotmolite serios în noroi, l-am ajutat pe oameni să iasă de-acolo şi ne-a părut rău să aflăm că unii dintre ei erau blocaţi acolo de mai bine de o săptămână, dormind în ploaie şi având foarte puţină mâncare.

Decembrie 1996

Suntem bucuroşi să vă împărtăşim vestea că, camioneta noastră DAF cu tracţiune pe patru roţi a fost achitată în întregime. Banii pentru acest vehicul incredibil au fost strânşi de Wayne Myers. Uriaşului i-am pus numele „Picior Mare."

Am mers cu Picior Mare la Jnbaminga chiar înainte de Crăciun. încântarea noastră a fost repede înlocuită de suferinţele şi durerile generate de faptul că eram aruncaţi încoace şi-ncolo. Suspensia camionetei e foarte tare, arcurile sunt cele mai tari (aşa cum ne trebuie nouă!). Cabina e chiar deasupra roţilor, aşa că se simte orice denivelare. Am mers cu o viteză medie de douăzeci de kilometri la oră pe acel drum oribil şi am fost scuturaţi ca şi cu pluta pe o mare furtunoasă. Deborah şi cu mine treceam de la stări de râs isteric la tăcere agonizantă, uneori până la lacrimi şi iar înapoi la râs. A fost cu adevărat groaznic şi la sfârşitul %ilei aveam chiar vânătăi din cauza loviturilor de pe drum.

Cât am stat la Ihaminga a tot plouat şi drumul s-a transformat într-un dezastru şi mai mare. Dacă n-ar fi fost Picior Mare, n-am fi ajuns de Crăciun înapoi în Zimbabwe. Nimic nu poate sta în calea acestei brute. A arat prin noroi şi a despotmolit multe vehicule întâlnite pe drum. Suntem foarte recunoscători Domnului pentru Picior Mare.

Martie 1997

Potopul de ploaie a cuprins şi imobilizat mari întinderi de teren din Mozambic. Oamenii au fost evacuaţi cu sutele, cu elicopterele care îi luau de pe ridicături mai înalte de pământ. în unele regiuni oamenii au fost luaţi de viitură către pădure şi acolo s-au ţinut de copaci şi de crengi ca să nu fie târâţi mai departe.

Nu mai e nevoie să vă spunem că drumurile care sunt îngrozitoare şi pe vreme bună, acum sunt dezastruoase şi în unele cazuri sunt pur şi simplu inexistente. Rodney a rămas împotmolit cujeep-ul în noroi, atât de rău încât nici n-a putut deschide uşa ca să iasă. în cele din urmă a ieşit pe partea cealaltă care era un pic

— Di
mai ridicată. A fost nevoie de materiale de construcţie pentru Şcoala Biblică fi Picior Mare a pornit la drum. Pe drumul de întoarcere, chiar fi Picior Mare a fost biruit în noroi. în cele din urmă a venit un buldozer care i-a sărit în ajutor si l-a scos de acolo.
Rod a ajuns acasă după patru %ik întrucât apa răului Pungwe care se revărsase, trecea peste capetele podului de ambele părţi. Rod a mers cu maşina prin apă vreo trei kilometri, după care n-a mai putut înainta. Pentru că nu era loc de întors, a mers cu spatele având grijă să nu cadă cu maşina de pe drum. Un autobu-ţplin cu pasageri a fost luat de ape. Maşinile alunecau pe marginea drumului. Ce bucuroşi am fost când, în cele din urmă, a ajuns acasă în siguranţă. Aşa am transportat materialele la Inhaminga şi am construit iţidurile.
Operaţiunea Neemia continuă până în ziua de azi, căci noi restaurăm şi alte clădiri şi aducem echipe care construiesc în viaţa şi în inima oamenilor din Mozambic. Din Postul de Comantă de la Inhaminga, împlinim orice vis şi viziune pe care Dumnezeu ni le-a arătat atunci când totul era numai „oase". El spusese: „Proroceşte pentru oasele acestea şi Eu le voi da viaţă." Viziunea noastră continuă să crească în timp ce noi evanghelizăm, facem ucenici şi îi învăţăm să fie misionari şi lideri pe continentul lor.

ŞCOALA BIBLICĂ DIN INHAMINGA

ŞCOLILE AMBULANTE DIN JUNGLĂ

în timpul lucrării noastre de evanghelizare mergând pe jos prin junglă, am văzut extraordinara lipsă de învăţătură biblică elementară. în bisericile-colibe clădite din chirpici, sfinţii se întâlneau cu regularitate să se roage şi să se închine. Duminica, biserica începea dimineaţa devreme şi se încheia seara. întâlnirile de rugăciune care durau toată noaptea făceau parte din viaţa lor. Zelul şi devotamentul lor sunt fenomenale, dar le lipseşte cunoaşterea Cuvântului lui Dumnezeu. în loc să le predice din Cuvânt, pastorii lor împărtăşesc povestiri din folclorul african care au o oarecare morală, pentru că nu cunosc decât câteva pasaje biblice. „Vă rog învăţaţi-ne Biblia," ne imploră ei. Bărbaţii din conducerea turmei, de cele mai multe ori nici nu au o Biblie. Mulţi dintre ei nu ştiu să citească, sau chiar dacă citesc sunt disperat de flămânzi după Cuvântul lui Dumnezeu.
Mergând din loc în loc, bărbaţii şi femeile din sate, fiind dornici să prindă fiecare învăţătură, veneau după noi în timp ce noi ne continuam lucrarea. Aşa s-a născut şcoala biblică ambulantă. Mergeam şi vorbeam, şi îi învăţam şi seara în jurul focului. In fiecare zi aveam parte de mai multe exemple biblice decât puteam acoperi prin învăţătură. Mergând ca şi Isus cu ucenicii, rugându-ne pentru ei şi sfătuindu-i, era ca şi cum trăiam paginile Noului Testament. Când vreunul dintre ei era vindecat, eliberat de demoni, sau orice altceva se întâmpla, era deja un exemplu scris în Cuvânt. în timp ce aceşti oameni aveau o mare credinţă în anumite domenii, teama îi stăpânea în alte privinţe. Nu numai frica de război, ci frica de vrăjitorie şi de forţele spirituale ale întunericului. în general, numai cei plini de puterea

Duhului Sfânt pot birui aceste întărituri ancestrale care au controlat şi au stăpânit secole de-a rândul viaţa lor. „ *Vine în curând \iua când vom avea o Şcoală biblică unde bărbaţii pot să înveţe Cuvântul lui Dumnezeu, să fie umpluţi de puterea L*ui şi echipaţi să-i conducă pe oameni din întuneric la lumină"* Noi rosteam aceste

cuvinte pentru noi înşine, pentru mozambicani şi pentru lucrurile înconjurătoare. Credeam în acest lucru, era obiectivul şi viziunea noastră. Intr-o zi, în timp ce mergeam ne-am dat seama că această viziune se afla deja în prima fază de funcţionare. Era o şcoală pe picioare, o şcoală biblică ambulantă. Din anul 1987 am ţinut nenumărate seminarii timp de patru sau şase săptămâni, la care pastorii din junglă veneau de departe să participe la sesiunile de instruire. Cele mai multe seminarii le-am ţinut în Malawi şi în taberele de refugiaţi. Acum aveam un loc în Mozambic pe care să-l folosim în acest scop.

începând de la zero în Command în anul 1994, condiţiile erau foarte precare. N-aveam scaune şi bănci, şi pentru dormit era doar o rogojină pe podea. Mesele constau dintr-un fel de mămăligă şi fasole boabe. Nu erau suficiente căni şi farfurii pentru toţi, aşa că unii dintre studenţi trebuiau să aştepte la rând ca să poată mânca. Am început cu treizeci de studenţi, dar au continuat să vină. Curând am avut patruzeci de bărbaţi dornici şi şase femei care, cu sinceritate ne implorau să-i acceptăm la cursuri. „Nu ştim să scriem şi să citim", ne-au spus ei. „Dar vom sta în linişte şi vom asculta cu atenţie şi vom însemna în inimile noastre cuvintele lui Dumnezeu." Nu puteam opri Pâinea Vieţii acestor oameni flămânzi spiritual, aşa că i-am acceptat la cursuri. Cu toate că aceste cursuri erau pentru pastorii din zonele învecinate, Duhul Sfânt a adus şi studenţi din alte provincii. Acest lucru a fost profetic pentru vremea când vom avea studenţi din şapte provincii pentru fiecare an şcolar.

într-o vreme când naţiunea încerca să-şi revină din praful şi cenuşa războiului, oamenii erau în căutarea unei direcţii. Cei fugiţi din cauza războiului s-au întors la casele lor, unii găsindu-şi familiile, iar alţii nu. Unii i-au găsit după atâţia ani pe sofii lor, pe care îi crezuseră morţi, recăsătoriţi şi având chiar şi copii. Cum să descurci pânza de păianjen ce cuprinsese viata acestor oameni? Mulţi s-au întors acasă mutilaţi, ciungi şi şchiopi, fără bani sau mijloace de a începe o viaţă nouă. Chiar şi în această situaţie, biserica trebuia să privească în sus şi să continue să trăiască. Oamenii depindeau de îndrumările pe care le primeau de la pastori care aveau puţină direcţie ei înşişi. Frecventarea şcolii îi ajuta pe aceşti oameni să găsească vindecare, scop şi viziune. Rămânea puţin timp pentru a ne ocupa de traume personale sau de consilierea oamenilor. împreună ne întâlneam cu Dumnezeu, iar El Şi-a trimis Cuvântul Său şi i-a vindecat. Ne închinam împreună, plângeam împreună şi râdeam împreună în timp ce Duhul Sfânt îşi făcea lucrarea.

în acele zile de început, prin rugăciunile noastre şi prin credinţă am pornit-o într-o direcţie care urma să ne poarte pe drumul unei creşteri şi al unei .Şcoala biblică din *DnWam'mga* 301
dezvoltări care ne-a uimit pe toţi. Şi acest lucru a fost în mare parte realizat cu ajutorul prietenilor noştri credincioşi.

WAYNE MYERS ŞI TOT CE ARE DUMNEZEU MAI BUN

La acest avanpost din spatele pădurii Dumnezeu a adus şi continuă să aducă prieteni şi lucrători de peste ocean pentru a ne încuraja, a ne inspira şi a ne ajuta. Vorbitori obişnuiţi să se adreseze unor mari mulţimi, fiind recunoscuţi printre cele mai bune lucruri pe care le are Dumnezeu, au continuat să vină la Inhaminga să predice şi să-i înveţe pe oameni în grupe mici, oameni care, acasă la ei nu îşi dau seama de importanţa lor.

Sarcina care ne stătea în faţă presupunea un efort de credinţă uriaş. în timpul anilor trecuţi exercitaserăm o credinţă enormă, în mare parte pentru a supravieţui pericolelor războiului şi pentru a-i ţine în viaţă pe oameni în vremea foametei. A fost o vreme cu multe incidente miraculoase în care am fost păziţi de moarte şi pericole şi am răzbit imposibilul. însă n-a fost suficient. Pentru lucrarea la care Dumnezeu ne trimitea acum era nevoie de

mult mai multă credinţă. Pentru a ne împinge înainte în experienţa credinţei Dumnezeu ni l-a trimis pe cel mai bun om al Său în aceste împrejurări, ca să stea o vreme cu noi în Mozambic.
Wayne Myers, misionar în Mexic vreme de peste 50 de ani, venea în Mozambic să ne înveţe despre „a trăi pentru a dărui." El şi-a îndeplinit foarte eficient această sarcină, dar privind înapoi credem că Dumnezeu l-a adus pe Wayne mai mult pentru beneficiul nostru personal decât pentru cel al mozambicanilor!
Iată un bărbat obişnuit să predice miilor de oameni, dând tot ce avea mai bun unui grup de cincizeci de pastori din junglă, l-a învăţat principiile măreţiei; slujirea şi dăruirea. A fost ceva revoluţionar pentru ascultătorii săi. Ei credeau că în sărăcia în care se aflau nu aveau nimic de dăruit. Când Cuvântul le-a descoperit că noi îl jefuim pe Dumnezeu atunci când nu-i dăm zeciuiala şi ofrandele noastre, le-a căzut greu să se convingă de acest lucru. Un om a spus: „Deşi noi stăm aici cuminţi la locul nostru, în duhul nostru fugim departe pentru că ne e ruşine de ce-am făcut." Altul a strigat: „Suntem foarte vinovaţi. E ca şi atunci când cădeau bombele în vremea războiului. Da, ne bombardează Cuvântul lui Dumnezeu."
Era insuportabil de cald în clasă. Toţi lâncezeau pe bănci, dar Wayne predica cu înflăcărare şi capul chel îi strălucea. Era nu din cauza transpiraţiei, ci datorită untdelemnului Duhului turnat peste el în timp ce vorbea cu putere şi cu ungere.
Demonstraţia lui privind realitatea principiului *„Daţi si vi se va da"* i-a

îngenuncheat pe toţi. Folosind o linguriţă de ceai, a măsurat o porţie dintr-un sac cu cereale. „Dacă dăruieşti atât, Dumnezeu îţi va da înapoi tot atât". Apoi a luat o lopată mare, a umplut-o de curgea peste margini şi a aruncat-o peste încăpere. Oamenii şi-au plecat capetele, ferindu-se. „Dacă asta-i măsura cu care dăruieşti pentru Dumnezeu, cu aceeaşi măsură îţi va da El înapoi." Principiul acesta a avut un efect puternic. Dacă vom da în mod liber, tot aşa ne va da înapoi şi Dumnezeu.
Wayne şi Marta s-au plimbat pe lângă anexe, privind nu atât de mult la toate îmbunătăţirile pe care le făcuserăm, cât la ce mai era nevoie de făcut. „Aveţi nevoie de un generator mare ca să aveţi lumină seara", ne-a spus Wayne. Sigur că aveam nevoie de un generator, însă nu aveam bani ca să îl cumpărăm. Totuşi, lui Wayne nu-i spui aşa ceva. El continua să ne spună că dacă avem credinţă, Dumnezeu ne satisface orice nevoie după bogăţiile Sale în slavă. „Studenţii au nevoie de scaune şi bănci", a continuat el. Am fost de acord. Wayne ne-a istorisit, unul după altul, cazuri din viaţa lui şi din viaţa altor oameni, în care Dumnezeu i-a purtat de grijă în chip miraculos. Credinţa noastră creştea cu fiecare ilustraţie prezentată. Wayne îşi întipărea aceste lucruri în minte şi, înainte de a pleca în SUA ne-a dat banii pentru un generator nou şi pentru alte lucruri necesare.
Sesiunile de instruire au fost atât de eficiente încât am hotărât să le prelungim de la patru săptămâni la trei luni şi să le ţinem de trei ori pe an. Acest **lucru** însemna că aveam nevoie de profesori care să stea permanent la şcoală. Unde să găsim profesori care să vrea să locuiască în acea pustietate izolată de la Inhaminga şi cum să le plătim cheltuielile? Primii noştri studenţi s-au înscris înainte de a avea profesori. Pastorul Rodgers şi cu mine am început să predăm la cursuri. In trei săptămâni am primit un oarecare ajutor de la nişte misionari care erau implicaţi în alt proiect. Acest lucru ne-a ajutat însă nu în mod satisfăcător. Aveam nevoie de oameni care să fie cu totul consacraţi şcolii. Am continuat să ne rugăm pentru trei profesori care să locuiască acolo. Dumnezeu a rezolvat şi această problemă. Când ne-a trimis trei profesori brazilieni pentru a lucra la un program de trei ani, care era finanţat în întregime, eram fericiţi până la cer. Acum aveam profesori rezidenţi care puteau să-şi dedice o parte din timpul lor studenţilor şi să predea şi la cursurile care se ţineau zilnic.
Calitatea cursurilor şi a materialelor a continuat să se îmbunătăţească cu fiecare serie de noi studenţi. Progresam pas cu pas şi sesiunile de trei luni de-

veniseră acum două sesiuni a câte cinci luni pe an, în fiecare dintre ele având patruzeci şi cinci până la şaizeci bărbaţi care ştiau să scrie şi să citească. Seminariile erau pentru analfabeţi. Şi spaţiul se extindea, de asemenea, pe măsura

ce erau restaurate şi celelalte aripi şi se adăugau din ce în ce mai multe facilităţi. Şcoala, care fusese cândva o ruină, era acum o oază atractivă în pustie. Deşi simplă şi elementară, era frumos aranjată, bine întreţinută, fiind o sursă de uimire pentru cei ce se aventurau suficient de mult în junglă ca s-o vadă. Clădirea era vopsită în maro ca să se potrivească cu mediul înconjurător.
Se resimţea o pace şi un rost în toate lucrurile; eram încântaţi. „Cine s-ar fi gândit că vom vedea aşa ceva la Inhaminga!" era o exclamaţie frecvent auzită. Cu toate că au rămas încă multe lucruri de făcut, eram foarte mândri de şcoala pe care Dumnezeu a sădit-o şi care acum creştea în pustie.
Aceasta a fost o perioadă de creştere pentru noi precum şi pentru biserica din Mozambic. Eram vizitaţi de oameni care veneau şi plecau, fiecare contribuind la binecuvântarea şi dezvoltarea atât a vieţilor noastre, cât şi a şcolii. Cel mai preţios vizitator pe care l-am avut la şcoală a fost Mbuya. Este cuvântul din dialectul Shona pentru „bunică", şi apelativul dat de africani mamei lui Ellie, Batsie Snyders.
Mbuya este foarte iubită în Zimbabwe, unde cu câţiva ani în urmă şi-a vândut casa şi a donat banii pentru construirea unei case de copii pe locul fermei care aparţinea lui Don şi Lorraine Odendaal, sora şi cumnatul lui Ellie. Grupul acesta face o mare lucrare acolo şi Batsie este foarte activă în lucrare. Printre alte lucruri ea îşi petrece timpul vizitând bătrânii (ea are şaptezeci şi cinci de ani), predicând şi predând ca profesoară în şcolile din zonele rurale. Ea ne-a vizitat de multe ori în Malawi când eram despărţiţi de familie, jucând un rol important în viaţa şi lucrarea noastră de misiune şi continuă să facă acelaşi lucru. Am fost foarte bucuroşi să o avem din nou cu noi la Inhaminga şi ea era dornică să vadă clădirile renovate ale Şcolii Biblice. Când a adus-o Rod a fost întâmpinată de un grup de oameni foarte entuziasmaţi. „Mbuya care ne-a vizitat în timpul pericolelor războiului a venit iarăşi la noi!" Ea fusese la Inhaminga atunci când era cel mai rău, în mijlocul de greutăţi lor şi pericolelor. Revenind acum, nu-şi putea crede ochilor văzând transformările din împrejurimi. A lucrat cu studenţii şi cu grupurile de femei din biserici. Toţi o iubeau.
A fost un mare privilegiu să o avem pe mama în vizită la noi şi să fie părtaşă cu noi în lucrare. Ea este luptătorul nostru în rugăciune şi nu putem să-i mulţumim lui Dumnezeu îndeajuns pentru că ne-a dat o astfel de mamă, bunică şi străbunică!

ŞCOALA DUHULUI

Cei mai mulţi studenţi erau din biserici penticostale, dar foarte puţini dintre ei experimentaseră botezul cu Duhul Sfânt. Fiecare nouă serie de

studenţi primea instruire din Cuvântul lui Dumnezeu şi cei mai mulţi dintre ei erau plini până la revărsare cu mult înainte de a se pregăti să se întoarcă acasă. Era uimitor să-i vezi cum reacţionau la învăţătura despre Duhul Sfânt. Credeau ce vedeau în Cuvânt şi astfel primeau botezul cu Duhul Sfânt foarte simplu şi uşor. Era o bucurie să împărtăşim cu vizitatorii aceste lucruri despre Duhul Sfânt. O echipă din biserica Resurrection Fellowship era în mijlocul nostru într-o perioadă în care Duhul Sfânt S-a coborât cu putere peste studenţi.
Cei patruzeci şi trei de studenţi veniţi din şapte provincii ale Mozambicului erau foarte bucuroşi să aibă vizitatori de peste oceanul cel mare. Studenţii dezvăluiau experienţe trăite de ei în condiţii de limbă şi trib diferite, ceea ce le lărgea orizontul gândirii. Pentru că le era foarte greu să călătorească, mulţi oameni nu ieşeau din provincia lor natală. La şcoală ei aflau despre ceea ce lucra Dumnezeu în alte părţi ale Mozambicului şi atunci când veneau străini, aflau despre ceea ce lucra Dumnezeu în alte părţi ale lumii. Erau flămânzi pentru a primi din plinătatea Duhului. Noi predi-

cam cu putere Cuvântul lui Dumnezeu şi rezultatele erau imediate.
Isaia 6: „... am vă^ut pe Domnul secând pe un scaun de domnie foarte înalt, fi poalele mantiei Lui umpleau Templul. Serafimii... strigau unul la altul: ***„Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul*** *oştirilor! Tot pământul este plin de mărirea hui!" Şi se zguduiau uşorii uşii de glasul care răsuna si casa s-a umplut de fum. Atunci am nţis: „ Vai de mine! Sunt pierdut, căci sunt un om cu bu^e necurate, locuiesc în mijlocul unui popor tot cu butfe necurate si am vă^ut cu ochii mei pe împăratul, Domnul oştirilor!" Dar unul din serafîmi a epurat spre mine cu un cărbune aprins în mână pe care-l luase cu cleştele de pe altar. Mi-a atins gura cu el şi a %is: „Iată, atingându-se cărbunele acesta de bubele tale, nelegiuirea ta este ispăşită şi păcatul tău este ispăşit!" Am au^it glasul Domnului întrebând: „Pe cine să trimet şi cine va merge pentru noi?" Eu am răspuns: „Iată-mă, trimite-mă!"*
Ne-am rugat ca Dumnezeu să facă toate aceste lucruri în viaţa noatră. Ca studenţii să vadă slava Lui, să strige **sfânt, sfânt, sfânt** până ce uşorii inimii lor vor fi zguduiţi şi vor fi umpluţi de slava lui Dumnezeu. Ca ei să-şi vadă necurăţia şi ca Dumnezeu să le atingă buzele cu foc până ce vor fi umpluţi de Duhul Său ca să fie gata să răspundă chemării Sale. Aşa s-a întâmplat! Aceşti studenţi n-au auzit vreodată de Toronto Blessing sau de trezirea de la Brownsville. Manifestările obişnuite ale Duhului Sfânt erau cu totul noi pentru ei. Când puterea s-a coborât peste ei, mulţi au început să tremure şi să plângă. Unii au căzut la pământ sub puterea Lui, iar alţii vorbeau în limbi noi. Doi studenţi au fost transportaţi în mod supranatural dintr-o parte a încăperii în cealaltă, iar alţi doi au sărit în sus în repetate rânduri ca

nişte mingi de cauciuc. O, slava prezenţei Lui! A fost splendid, ca sunetul unui tunet îndepărtat, sunetul revărsării unei ploi. însetaţi, însetaţi, însetaţi după Duhul. Flămânzi, flămânzi, flămânzi după mai mult din Dumnezeu.
După această experienţă, mărturiile au fost frumoase în simplitatea lor:
„Nu ştiu ce s-a-ntâmplat cu mine. Am început să tremur din tot corpul. Picioarele şi-au pierdut puterea şi am început să vorbesc în altă limbă. Nu cunosc această limbă. N-am mai au^it-o înainte şi totuşi o vorbeam şi tot vorbeam!"
,^Am simţit că a venit ceva peste mine şi parcă nu mai puteam să stau în picioare. Era ca şi când ar fi pus cineva un sac mare cu ore^pe umerii mei. Era atât de greu încât n-am mai putut suporta cu toate că am încercat să mă ţin să nu cad, dar n-am putut. Am că-^ut la pământ şi-am stat acolo multă vreme până ce o lumină strălucitoare a apărut în jurul meu." (Un caz autentic de răpire sufletească sau ce altceva?)
„Nu ştiu cum s-a întâmplat, dar stăteam într-o parte a sălii. Apoi m-am tre-%it că eram întins pe jos în cealaltă parte. Nu ştiu cum am ajuns dincolo!" Altul a spus: ,J\dă aflam într-o parte a încăperii şi au venit doi îngeri care m-au ridicat în sus de coate şi m-au pus în cealaltă parte a sălii!"
„Plângeam şi plângeam, dar cu toate acestea aveam o mare bucurie. Nu ştiu ce s-a întâmplat astăzi cu mine, dar n-am mai văyut aşa ceva până acum. Cu siguranţă puterea lui Dumnezeu este aici cu noi!"
Ce înseamnă aceasta? Aceasta înseamnă CEEA CE a fost spus prin profetul Ioel: *„După aceea voi turna Duhul Meu peste orice făptură" (Ioel 2:28,29).* Duhul Sfânt continuă să Se reverse peste noi toţi cei de la Şcoala Biblică. Nu vrem decât TOT ce are Dumnezeu pentru noi şi pe măsură ce creştem în El, El poate să ne umple mai mult şi mai mult.
Şcoala Biblică continuă să fie suflarea misiunii noastre. Deşi călătorim în lung şi-n lat, tot ce facem noi are legătură cu şcoala. Acolo se fac ucenici, oameni care, la rândul lor, îi vor uceniciza pe alţii.
Corpul de studenţi este alcătuit din oameni cu personalităţi diferite. Unii sunt deja în măsură să păstorească biserici. Alţii sunt diaconi sau evanghelişti. Alţii sunt nou convertiţi, cu puţină experienţă în umblarea creştină. Cu toate că nu e uşor să predai unui asemenea grup divers, sunt şi multe avantaje. Sudenţii învaţă unii de la alţii şi cresc împreună. Diferitele obiceiuri şi limbaje tribale, precum şi diferitele niveluri de maturizare constituie ocazii bune de învăţare şi instruire privind colaborarea cu oameni diferiţi. E ceva nou să predai în faţa unui astfel de grup; nu sunt momente plictisitoare, mai ales când e vorba de viaţa schimbată a unui om ca Marco.

Era un om cu o înfăţişare sălbatică, părul lui stufos şi nepieptănat stătea ridicat câţiva centimetri. Ochii lui neliniştiţi oglindeau haosul din sufletul său. Se spunea că e nebun pentru că trăise ca un pustnic, rareori vorbind cu vreun om. Coliba lui singuratică nu era vizitată de nimeni. Oamenii îl arătau cu degetul şi râdeau de el când îl vedeau. Stătea numai singur. El şi grădina lui. Grădina era mândria şi viaţa lui Marco. El sădise arbori paw paw, bananieri şi legume. Plantase şi marijuana, de aceea avea privirea aceea de nebun. Se trezea în zori o dată cu păsările ca să-şi lucreze grădina care se afla la Dimba. Dimba este sursa principală de apă pentru regiunea Inhaminga, situată la trei kilometri în afara oraşului. El ducea apă cu găleţile de la izvor pentru plantele însetate şi le veghea ca o cloşcă cu puii eii. Era răsplătit cu rezultate ca nimeni altul. Terenul pe care îl avea el era invidiat de toţi ceilalţi bărbaţi, şi unii erau gata să îl omoare ca să-i ia pământul.

Un om nu credea că Marco era nebun. Rodney şi-a făcut obiceiul de a se opri să vorbească cu Marco, ori de câte ori îl vedea pe drum. Rapid s-a stabilit o relaţie între ei şi Rod oprea camioneta ca să vorbească cu omul pe care toţi ceilalţi îl evitau. „Cum îţi merge grădina?", era întrebarea de început. Grădinarul avid avea întotdeauna nevoie de seminţe şi dorea să încerce mereu ceva nou. La Inhaminga nu se puteau cumpăra seminţe, dar Rod le aducea din când în când din Zimbabwe.

într-o zi Rodney l-a găsit pe Marco pe drum în afara oraşului. Intrebându-l încotro merge, Marco a răspuns că mergea pe jos până la Marromeu, o localitate aflată la 100 de kilometri distanţă. „Dar de ce nu te duci cu vreun camion care merge până acolo?", l-a întrebat Rodney. „N-am bani şi trebuie să mă duc, aşa că merg pe jos." Rodney s-a căutat în buzunare şi a găsit suficienţi bani ca să-i ajungă lui Marco să-şi plătească drumul până acolo şi înapoi. Omul a fost copleşit. Niciodată nu mai primise ceva fără să dea altceva în schimb şi, mai ales fără să fi cerut.

Relaţia aceasta a continuat să se întărească, apoi doi misionari vorbitori de limbă portugheză l-au vizitat pe Marco pe pământul lui şi l-au îndemnat să-L primească pe Cristos. Amândoi misionarii fuseseră fumători de marijuana înainte de convertire şi puteau mărturisi din experienţă despre eliberarea care a venit prin Isus Cristos. Marco a crezut şi s-a pocăit. Imediat a început să smulgă din rădăcini marijuana de pe pământul său. Totuşi nu a fost eliberat de dorinţa de a fuma, căci încă reuşea din când în când să-şi facă rost din altă parte de marijuana.

între timp creştinii locali au fost învăţaţi să arate iubire şi încurajare aces- . tui om care L-a primit pe Cristos. Totuşi el venea arareori la biserică, pentru

că de fiecare dată când nu era pe pământul său, vecinii invidioşi care n-aveau rezultate aşa de bune în grădinile lor, veneau să îi fure recolta. Vecinii deveneau din ce în ce mai răutăcioşi şi într-o seară un grup de oameni l-au atacat pe Marco cu panga (cuţite lungi). L-au tăiat pe spate, pe gât şi pe cap. Marco a reuşit să scape şi să fugă înspre munte, către Command. Noi ne pregăteam să servim masa de seară când am auzit zgomot de picioare şi urlete. Urmăritorii lui se opriseră la o oarecare distanţă de clădire. Sângele îi pătase peste tot cămaşa sfâşiată şi la lumină Rodney i-a examinat rănile. Nu erau prea grave, dar avea nevoie de nişte copci la cap. Rod s-a ocupat de lucrul acesta. I-am dat un pat lui Marco pentru noaptea aceea; nu era în siguranţă să se întoarcă la coliba lui. In timpul nopţii, tâlharii i-au tăiat arborii paw paw şi bananierii şi i-au furat recolta.

Prigonirile suferite de noul convertit s-au intensificat, fiind alimentate de şeful satului care era implicat, de asemenea, şi în vrăjitorie. Apoi cineva a dat foc colibei lui Marco. Am angajat pe cineva să-i facă o altă colibă. în ciuda tuturor acestor adversităţi, Marco a continuat să crească în credinţă cu multă încurajare din partea membrilor echipei. Botezul în apă a adus o transformare extraordinară în viaţa lui. Când se pregătea să îşi satisfacă viciul, Marco începea să se simtă foarte rău din cauza mirosului de marijuana. Nu mai putea nici s-o atingă. A fost eliberat de acest viciu când a făcut pasul supunerii faţă de Cristos prin apa botezului!

Cu această eliberare, mărturia lui a căpătat o dimensiune puternică. în timp ce Marco le mărturisea oamenilor, ei îşi dădeau seama de vinovăţia lor şi se pocăiau. Curând s-a format un grup destul de mare care se ruga împreună cu el la Dimba. In numărul lor era chiar şi şeful care fusese prigonitorul lui Marco. Atât de afectat a fost el de schimbarea din viaţa acestui „nebun" că s-a pocăit de păcatul lui şi a renunţat la practicile vrăjitoreşti. Acum unii dintre foştii prigonitori ai lui Marco L-au primit şi ei pe Cristos. Când o văduvă din zonă şi-a pierdut acoperişul de stuf din cauza unui incendiu, Marco i-a pus un acoperiş nou, căci ea n-avea bărbat care s-o ajute. Mărturia lui nu e numai cu cuvântul, ci şi cu fapta.

Marco plantează legume în continuare, lucrând din greu atât pe ogorul Domnului cât şi pe ogorul său personal. Pustnicul de odinioară, este acum un mesager al lui Cristos. Oamenii din grupul lui doreau ca el să devină pastorul lor. „Dar eu nu cred că sunt capabil să fiu pastor", i-a mărturisit Marco lui Rod. „Trebuie să studiez Cuvântul lui Dumnezeu. Te rog, pot să vin şi eu la Şcoala Biblică Afrika wa Yesu?"

L-am acceptat ca student pe Marco. Şcoala nu era uşoară pentru el, dar se străduia la cursuri cum putea. Şcoala Biblică există şi pentru oameni ca

Marco precum şi pentru pastori şi lideri care aveau deja destulă instruire. Şcoala este pentru toţi cei care doresc să crească în cunoştinţa şi iubirea Cuvântului lui Dumnezeu şi care vor să se echipeze pentru a sluji turma lui Isus Cristos.

Dacă astăzi mergi la Dimba îl vei găsi acolo pe Marco, o mărturie vie a puterii lui Dumnezeu de a schimba inima omului prin iubirea lui Isus Cristos. într-un timp scurt el a evanghelizat şi plantat mai multe biserici decât oricare dintre pastorii experimentaţi din partea locului.

Un fragment din buletinul informativ din iunie 1996:

„Credinţa strigă din inimile noastre a^i, proclamând puterea şi bucuria care vine din faptul că am îndrăznit să credem în Dumnezeu. Tu unde te afli în ce priveşte credinţa? Câştigi teren pe drumul destinului tău în Dumnezeu... sau ai obosit şi ai încetinit ritmul? Credinţa te provoacă arn să depăşeşti orice piedică ce-ţi stă în cale şi orice limită pe care ti-ai impus-o. E vremea să treci dincolo şi să îndrăceşti să cre^i căci tot ce pare cu neputinţă pentru viaţa şi lucrarea ta, Dumnezeu poate să aducă la îndeplinire.

Noi ca şi echipă am primit o măsură revoluţionară de credinţă. Nu doar să credem că am şi primit şi să avem, ci o credinţă curată ca în Evrei 11:1: 'Şi credinţa este o încredere neclintită (o confirmare, un act de proprietate) în lucrurile nădăjduite, o puternică încredinţare despre lucrurile care nu se văd (credinţa fiind percepută ca un fapt real care nu este realizată prin simţuri).'"

DECLARAŢIA SCOPULUI

Şcoala Biblică Afrika wa Yesu (Africa pentru Isus) există ca să-i echipeze pe credincioşi pentru a afecta zonele lor de influenţă prin iubirea lui Cristos. Pentru a-i inspira să primească şi să transmită viziune, călăuzire şi cunoaştere din Cuvânt. Să-i ajute să găsească locul lui Dumnezeu în viaţa lor precum şi în naţiunea lor. Să devină adevăraţi şi credincioşi ucenici ai lui Isus care, la rândul lor, să facă ucenici.

Centrul de instruire oferă învăţătură echilibrată din Cuvântul lui Dumnezeu—cu accent pe laudă şi închinare, rugăciune şi mijlocire, viaţa în Duhul şi pregătire practică pentru lucrare.

Mai presus de toate, şcoala se străduieşte să fie o şcoală a rugăciunii şi închinării. Centrul este mai degrabă practic decât teologic.

Şcoala atrage studenţi din cele şapte provincii ale Mozambicului, învăţându-i astfel să lucreze împreună cu diferitele triburi, folosind acest lucru ca pe o unealtă pentru a duce spiritul închinării şi adevărului în regiunile îndepărtate.

însărcinarea aceasta va continua până la revenirea Domnului Isus.

BRAZILIA VINE ÎN MOZAMBIC

O MASĂ CHINEZEASCĂ ÎN BIRMINGHAM

Dumnezeu are căi speciale de a-i aduce împreună pe copiii Lui pentru proiectele Sale. îmi imaginez că El are un anumit plan în minte şi priveşte

în jur la copiii Săi să vadă pe cine să aleagă pentru îndeplinirea unei anumite sarcini. Pentru Dumnezeu nu contează unde ne aflăm sau ce limbă vorbim. Noi toţi suntem copiii Lui şi El ne cunoaşte pe fiecare pe nume. El cunoaşte talentele noastre, caracterul şi potenţialul nostru şi, având aceste lucruri în minte, El alcătuieşte un grup care, din punct de vedere firesc, poate părea nepotrivit, dar de fapt este cum nu se poate mai bun pentru lucrarea care trebuie făcută. Acum se punea temelia pentru un scop cu mult mai mare decât ne-am imaginat noi.

Prietenii noştri Nick şi Lois Cuthbert ne-au invitat să vizităm şi să slujim în biserica lor, Riverside Fellovvship, din Birmingham. Nick a menţionat că se întâlnea cu un om de afaceri creştin, Bob Edmiston, pe care credea că trebuie să-l cunoaştem şi noi. Bob Edmiston este preşedintele unei lucrări din Marea Britanie, numită Christian Vision. Această organizaţie funcţionează la nivel internaţional, în principal prin programe creştine de media. Bob era, de asemenea, un multimilionar. Nick a comunicat cu Bob, care, în aceeaşi zi auzise despre noi de la alte persoane. Acest lucru i-a confirmat lui Bob faptul că trebuie să aibă o întâlnire cu noi.

Noi mâncăm mâncare chinezească rareori. Ne place, aşa că atunci când ne-am întâlnit cu Bob şi Tracie la un restaurant chinezesc de renunme din Birmingham, ne făcuserăm planuri mari să ne bucurăm de cel mai bun meniu chinezesc. Nick şi Lois îşi făcuseră aceleaşi planuri ca şi noi. Numai că al lor s-a împlinit, în timp ce al nostru, nu. Bob şi Tracie fac echipă grozavă şi au o mare iubire pentru popoarele lumii. Ne-au bombardat cu întrebări despre Mozambic şi noi am avut plăcerea să răspundem pe larg la fiecare întrebare, aşa încât abia am servit câteva îmbucături. Totuşi a fost

una dintre mesele care ne-au făcut cel mai mult bine din viaţa noastră, mâncarea (sau lipsa ei) neavând vreo importanţă.

„Ce strategie aţi folosi voi ca să câştigaţi Mozambicul pentru Cristos?" Am împărtăşit cu ei planul pe care îl aveam în inimile noastre în timpul anilor de război, aşteptând să ia naştere în timpul vremii de pace. Dacă am fi putut să formăm câte o echipă de şapte sau opt oameni în fiecare din cele cinci provincii din partea de nord, am fi putut avea un impact semnificativ asupra naţiunii cu Evanghelia. Aceste echipe urmau să evanghelizeze şi să planteze biserici formate din noii convertiţi. Puţini misionari se duceau în nord. Partea de sud fusese atinsă cu toate că, în mod limitat prin Zimbabwe şi Africa de Sud. Nouă ne plăcea să lucrăm acolo unde nevoia era cea mai mare. Şcoala Biblică din Inhaminga era în capul listei cu priorităţi. Formarea unor lideri dintre noii convertiţi cu potenţial, câştigaţi prin programul de plantare de biserici în provincii, şi instruirea lor la Inhaminga ar fi o cale ideală pentru ridicarea unei conduceri autorizate de Duhul Sfânt. Era un plan bun, dar era un plan pe care nu îl puteam realiza noi singuri. Aveam nevoie de creştini maturi, vorbitori de limbă portugheză, pregătiţi să înfrunte cu curaj necunoscutul şi să sacrifice mult, poate chiar mai mult decât îşi pot imagina, pentru a îndeplini chemarea pentru Mozambic.

Bob a vorbit puţin despre viziunea lui de a câştiga un miliard de suflete pentru Evanghelie prin radiourile creştine. El începuse deja un post de radio şi o bază de misiune în Zambia, unde organizaţia Christian Vision deţine o fermă, o şcoală elementară şi o şcoală biblică. El a fost foarte interesat de Mozambic şi ne-a încurajat în lucrarea noastră, binecuvântându-ne, înainte de a ne despărţi, cu un dar financiar substanţial pentru lucrarea noastră. Habar nu aveam noi ce pusese în mişcare Dumnezeu prin acea întâlnire, pe care El o plănuise. Masa aceea s-a transformat într-o masă chinezească de care ne vom aminti toată viaţa.

La câteva săptămâni după întâlnirea noastră din Birmingham, Bob şi-a programat o vizită în Brazilia. în timp ce vorbea cu pastorul Samuel Cămara de la organizaţia Assemblies of God din Brazilia, şi auzind viziunea lui de a trimite misionari în ţările lumii în care se vorbeşte limba portugheză, lui Bob i-a venit o idee. Această idee a devenit sămânţa unui proiect uimitor pe care Duhul Sfânt l-a născut şi la făcut să rodească. Ideea era: „Rod are

nevoie de misionari pentru Mozambic, iar Samuel vrea să trimită misionari. Poate că pot să pun aceste nevoi împreună!"
Bob i-a telefonat lui Rod în Africa şi în felul lui direct a trecut la subiect; „Dacă-ti trimit o sută de misionari în Mozambic, te descurci cu ei?" „Da, hai să-i dăm drumul", i-a răspuns Rod fără ezitare. Rotile au început să se învârtă.

Pastorul Samuel Cămara era în vremea aceea stabilit la Manaus, pe râul Amazon. Printr-un proces de selecţie i-a adunat pe misionarii care urmau să fie implicaţi unui proiect pe trei ani. în cele din urmă n-au fost o sută, ci puţin peste cincizeci plus unsprezece copii. Urma să-i trimitem nu în cinci provincii, ci în cele mai nordice şapte provincii: Manica, Sofala, Zambezia, Tete, Niassa, Nampula şi Cabo del Gado. Mozambicanii care s-au unit în acest proiect au rotunjit numărul la o sută.
Strategia s-a alcătuit prin numeroase fax-uri şi vizite. Fiecare dintre provincii urma să aibă o familie care să locuiască în capitală. Cinci sau şase misionari necăsătoriţi cunoscuţi ca pastori locali (câţiva dintre ei erau căsătoriţi) aveau să fie stabiliţi în diferite localităţi ale provinciei. Aceştia urmau să se relaţioneze şi să lucreze sub conducerea cuplului din capitală, cunoscuţi ca pastori regionali. Fiecare pastor provincial urma să trimită rapoarte liderului supraveghetor, pastorul Aldenor Do Vale, care urma să locuiască în Beira împreună cu soţia lui Ercelia şi cu cei trei fii ai lor, Thiago, Lucas şi Andre.
Partea noastră consta în a ajuta la iniţierea proiectului şi la asigurarea logisticii. Noi urma să le asigurăm misionarilor întrunirea practică după ce aceştia soseau în grupuri. De asemenea, urma să-i vizităm pe misionari pe teren, să proiectăm filmul ISUS, să secerăm recolta şi să funcţionăm ca rezervă generală. Rod era, de asemenea, responsabil pentru întreţinerea celor opt jeep-uri destinate provinciilor.

INSTRUIREA PRACTICĂ

Misionarii de la Visao Crista (Viziunea Creştină) au venit în 1966 pentru proiectul pe trei ani, plini de entuziasm şi anticipare. în prima seară de întâlnire la Mutare, înainte de a intra în Mozambic, Rodney le-a arătat câteva dintre diapozitivele noastre şi le-a vorbit pe scurt împărtăşindu-le despre anii de secetă spirituală, când putini misionari se aventurau în Mozambic, şi cum noi am strigat către Domnul secerişului să scoată lucrători.
„Voi sunteţi răspunsul multor ani de rugăciune şi mijlocire către Dumnezeu pentru a trimite misionari în Mozambic. Dumnezeu a ascultat strigătul creştinilor care suferă în tot Mozambicul. Voi sunteţi răspunsul la strigătul sângelui de martiri cu care e îmbibat pământul mozambican."
Atât de copleşiţi au fost tinerii brazilieni de prezenţa lui Dumnezeu că s-au proşternut cu faţa la pământ plângând şi închinându-se. Când inimile sunt astfel pregătite şi modelate, nu există limite în ceea ce poate face Dumnezeu.
Sarcina noastră era să-i informăm pe aceşti misionari cu privire la Mozambic. De unde să începem şi cum să instruim acest grup de oameni

care urma să petreacă trei ani în Mozambic? Toată teoria a fost asigurată în Brazilia. Rămânea ca noi să le ţinem câteva cursuri, dar lucrul cel mai important dintre toate era să îi învăţăm lucruri practice. Puteam pune la cale o strategie, însă de cele mai multe ori instruirea practică are loc de la sine când stăm în alertă ca să recunoaştem momentul şi ocazia, atunci când acestea se ivesc.
A fost bine să îi avem cu noi în acelaşi program de instruire practică pe Tracie şi pe Steve Chase care este directorul departamentului african pentru Christian Vision. Eram treizeci şi opt de persoane şi ne îndreptam spre graniţa Mozambicului ca să mergem apoi la Inhaminga. Prima lecţie de instruire practică a fost chiar la punctul de trecere a frontierei.
Brazilienii erau foarte entuziasmaţi. De-abia aşteptau să pună piciorul pe pământ mozambican. Am oprit camioneta la punctul de trecere a frontierei şi Rod a intrat înăuntru pentru completarea formalităţilor. Un bărbat ce părea obosit, la vreo treizeci de ani s-a alăturat celor care aşteptau la rând.

Noi am început să-i vorbim şi el ne-a destăinuit motivul plecării sale: „De-abia aştept să plec din ţara asta", a spus el. Mozambicul este o ţară coruptă, o naţiune împuţită." Guvernul te fură zi şi noapte. Este imposibil să realizezi ceva fără să plăteşti şpagă tot timpul. Am încercat un an şi jumătate şi am rămas fără nici un ban. Plec de-aici şi nu mai pun niciodată piciorul în locul acesta. Cunosc şi nişte misionari care pleacă. Cât spuneţi că vor sta brazilienii aceştia în Mozambic? Trei ani? îmi pare rău pentru ei; nu cred că vor rezista."

Acestea au fost doar câteva afirmaţii în care răsuna şi dezamăgirea altora care găseau Mozambicul prea dificil. In timp ce acest bărbat deziluzionat îi compătimea pe brazilieni, aceştia trăiseră cele mai frumoase momente din viaţa lor. Au început să cânte în parcare şi imediat s-a adunat un grup de oameni. Ei le-au vorbit oamenilor despre Isus şi în cincisprezece minute, cinci suflete au fost adăugate la împărăţia lui Dumnezeu. Iată că această naţiune despre care se spunea că e fără speranţă, era, de fapt, o holdă pregătită pentru seceriş. „Darurile cele mai bune de **la Dumnezeu pentru noi, nu sunt lucrurile,** ci **ocaziile."** Aici ocaziile se iveau la orice colţ; ce bine să te afli în această naţiune extraordinară!

Am ajuns la Inhaminga după amiază târziu, după o călătorie obositoare. S-a crăpat de ziuă şi trupurile atinse de durere s-au dat cu greu în lături de pe rogojinile pe care au dormit pentru a se bucura de cafeaua şi cornurile de la micul dejun înainte de a porni în misiunea despre care li se vorbise pe scurt. Rod i-a dus într-un punct central unde au fost întâmpinaţi de liderii diferitelor biserici mozambicane. Au fost împărţiţi îri grupe şi trimişi pe jos,

în misiune, să predice Evanghelia, să vindece pe bolnavi, să scoată demonii şi toate lucrurile care se întâmplă într-o misiune de evanghelizare când echipa mănâncă, doarme şi trăieşte în satele de colibe făcute din pământ. Valoarea unei astfel de experienţe se va vedea atunci când se vor întoarce şi vor împărtăşi ce au auzit, ce au văzut şi ce au făcut. Cea mai bună modalitate de a-i învăţa pe altii este adesea prin discuţiile şi întrebările în urma experienţei nemijlocite. Astfel toate subiectele vor fi abordate, pe când într-o sesiune normală de predare, unele teme pot să nu fie menţionate. Grupele s-au întors cu bucurie având mărturii ale victoriei:

„în momentul când am atins cu piciorul pământul Mozambicului, Dumnezeu ne-a dat sufletele oamenilor. Acest lucru fusese profeţit dinainte în 'Brasilia, înainte de plecarea noastră: că Duhul Sfânt va fi cu putere peste noi din momentul în care vom intra în ţară."

„Ceva s-a întâmplat în cer. Puteam vedea slava lui Dumnezeu. Soarele strălucea peste noi. Mulţi îngeri si slavă de jur împrejur."

Cu un progres atât de mare înregistrat la anexele Şcolii Biblice, era greu pentru cineva care n-a văzut cum arăta înainte, să-şi imagineze că era odată o construcţie în ruină şi pustie. în locul zidurilor crăpate şi dărâmate, erau pereţii consolidaţi şi proaspăt zugrăviţi. Ferestrele, instalaţiile sanitare şi electrice, au transformat complet clădirea. Totuşi acest lucru nu s-a întâmplat în cea mai mare parte a Mozambicului. Dacă voiau să-i cunoască pe oameni cu adevărat şi să îşi înţeleagă pe deplin rolul lor în a aduce viaţă şi restaurare, era vital ca brazilienii să înţeleagă prin ce trecuse Mozambicul. în această ţară nu trebuie să cauţi prea departe un exemplu practic al distrugerii. Câteva sute de metri depărtare de clădirile şcolii era ruina unei alte case care fusese frumoasă cândva. Am condus grupul într-acolo şi am mers rugându-ne tăcut prin încăperile casei. Pentru mulţi mozambicani, puţine lucruri s-au schimbat de la încetarea războiului. Sărăcia şi deznădejdea rămân, după cum rămân ruinele printre clădirile restaurate. Duhul Sfânt a vorbit fiecărei inimi. Lacrimile brăzdau feţele. Ne-am adunat în încăperea principală, unde creşteau spini şi bălării prin podeaua crăpată. Cineva ne-a arătat o floare mică albă care creştea chiar în mijlocul încăperii. Ce mesaj de speranţă am găsit în acea floare mică şi splendidă, care se lupta să-şi ţină capul sus prin molozul acela. „Aceasta e o nouă zi. Este o vreme pentru restaurare, pentru speranţă, este vremea ca sămânţa să crească şi să se înmulţească. Trecutul s-a stins, acum primim lucrurile noi în Cristos Isus

pentru lucrarea Sa în Mozambic." Rugăciunea profetică a declanşat un moment al recunoştinţei. *Un bote^ de mulţumire ne-a învăluit pe toţi. Era ca si cum*

simţeam recunoştinţa multor generaţii care şi-au dat viaţa pentru Evanghelie. Şi am simţit recunoştinţa miilor de oameni care vor primi viaţa nouă prin acest proiect brazilian în anii care vor veni.

Cele câteva zile de instruire au trecut repede. Timpul nostru de închinare în principala sală de cursuri de la Şcoala Biblică a fost un timp preţios. Dumnezeu continua să confirme şi să întărească lucrurile pe care ni le spusese dinainte. Ne-am dat seama că El are un scop unic în aducerea acestor brazilieni în Mozambic. Am împărtăşit un cuvânt profetic care creştea în mine: *„Dumnezeu a lăsat vinul cel bun pentru final. Mulţi misionari au venit si au făcut o lucrare bună, dar Dumnezeu a adus Brasilia în Mozambic la timpul acesta rânduit de El. Ei sunt vinul cel mai bun păstrat pentru final."*

Trei ani mai târziu, la încheierea acestui proiect, noi încă mai credem acest lucru. Brazilia va continua să se implice în mod semnificativ în secerişul sufletelor din Mozambic. Poate că secerişul final înainte de revenirea lui Isus va fi făcut de mozambicanii care acum se instruiesc şi care deja adună suflete ca şi misionari în naţiunea lor.

CERE ŞI ŢI SE VA DA

Brazilienilor nu le-a fost uşor. Exista un singur vehicul pentru fiecare provincie, pentru a fi folosit de coordonatorul regional. Ceilalţi trebuiau să meargă cu alte mijloace, cu bicicleta sau pe jos. Fiecare misionar era lăsat într-o anumită localitate unde rămânea singur să-şi ia în stăpânire şi să exploateze mina lui spirituală de aur. Acest lucru însemna să-şi găsească un loc de locuit, să planteze o biserică din noii convertiţi, apoi să înceapă un proiect de construcţie pentru un loc de întâlnire. Am călătorit prin ţară vizitându-i periodic, şi fiind întotdeauna impresionaţi de ce vedeam.

Am mers cu maşina zece ore prin peisajul magnific de munte pentru a-l vizita pe Andre în districtul Angonia. Chiar când am întrebat de casa lui Andre, o bicicletă s-a oprit pe drum într-un nor de praf. Omul a sărit de pe bicicletă drept la gâtul lui Rod spunându-i bun venit în limba portugheză. Andre era atât de bucuros să ne vadă încât îi înotau ochii în lacrimi. Ajungi să fii foarte singur în aceste locuri. Ajunseserăm cu vreo două ore mai târziu decât am anticipat şi el se îngrijora pentru noi că n-o să găsim drumul. „Oamenii au venit pe jos de la mulţi kilometri ca să vadă în această seară filmul ISUS", ne-a spus el. Ne-am dus drept la terenul de fotbal pentru a instala echipamentul, astfel ca oamenii să poată vedea că am ajuns. Curând după aceea difuzoarele transmiteau vestea bună în tot oraşul. „în această seară, gratis, vino şi vezi viaţa lui Isus Cristos, care te iubeşte şi a murit pentru tine." Au participat foarte mulţi oameni. Aici oamenii sunt în cea mai

mare parte animişti în ce priveşte religia. Ei au venit sinceri să audă de încă un zeu şi mulţi L-au întâlnit pe Singurul şi Adevăratul Dumnezeu.

Dimineaţă am petrecut timpul discutând cu Andre, încurajându-l în lucrare şi ascultând detaliile privind munca lui în regiune. Avea grozavă nevoie de părtăşia cu occidentali şi vorbea şi vorbea în timp ce noi îl bombardam cu întrebări. El nea spus cum a locuit într-o colibă din pământ în primele câteva luni de la sosirea sa acolo. Apoi câţiva oameni cu care s-a împrietenit l-au ajutat să închirieze o căsuţă mică din cărămidă, cu uşi şi ferestre sigure întrucât fusese vizitat în coliba lui din pământ de câteva ori de tâlhari, care voiau să-i fure puţinele lucruri pe care le avea.

Andre este un închinător şi îi place să cânte la chitară şi cu gura pentru Dumnezeu. Când a venit nu cunoştea pe nimeni, aşa că a început cu singurul lucru pe care ştia să-l facă: închinarea. Afară în aer liber, sub un eucalipt, în văzul trecătorilor, Andre s-a plecat pe genunchi. A cântat la chitară şi cu gura şi s-a rugat cu voce tare. Cât era ziua de lungă se închina lui Dumnezeu. în fiecare zi oamenii veneau în jurul lui şi îl priveau. Cine poate cunoaşte mărimea lucrării lui Dumnezeu în viaţa celor care l-au privit pe acest tânăr brazilian care se închina Dumnezeului lui fără să-i fie ruşine de aceasta?

în cele din urmă a venit o femeie care i-a pus întrebări. „Ca lidia din Biblie", ne-a spus el. Ea a înţeles mesajul mântuirii şi a convins încă trei femei şi un bărbat să se întâlnească cu Andre. Şi aşa s-a născut o biserică.
Ronaldo a ajuns la Nacala într-o duminică dimineaţă, având cu el doi saci în care se aflau hainele sale, o pătură şi materiale de studiu, şi alte câteva articole personale. Nacala este un port la mare foarte frumos, dar din punct de vedere spiritual este un loc foarte stâncos întrucât coastele Mozambicului sunt predominant islamice. Ronaldo nu cunoscuse pe nimeni dinainte şi nu avea unde să locuiască. Era străin într-o ţară străină, cu sarcina de a planta o biserică. După amiază târziu s-a simţit obosit şi flămând. A început să vorbească cu câţiva oameni care i-au dat câte ceva să mănânce. A găsit o cameră în care să stea şi a ţinut prima întâlnire în seara aceea cu câţiva oameni care au venit pentru că vorbise cu ei când i-a întâlnit pe stradă. Recolta lui a fost de patru suflete.
Rezultatul uimitor a venit atunci când lui Ronaldo i s-a cerut să-l viziteze la spital pe un musulman care nu se aştepta să mai trăiască. S-a rugat pentru bărbatul acela şi imediat s-a produs o schimbare. S-a întors de câteva ori să-l mai viziteze şi curând omul a fost eliberat din spital. Şi pacientul din patul alăturat a fost vindecat. Vindecarea e o mărturie puternică a iubirii lui Dumnezeu. Oamenii au fost uimiţi şi biserica a crescut la număr.

Ronaldo a fost încântat să primească vizita noastră şi noi am proiectat de două ori filmul ISUS. Mulsulmanii veneau şi ei în grupuri sub acoperirea întunericului să vadă filmul. Nu voiau să fie recunoscuţi de liderii lor religioşi, de aceea aşteptau până la căderea întunericului. Era amuzant că şi liderii lor procedau adesea în acelaşi fel. L-am lăsat pe fericitul misionar zicând: „Acum lucrarea mea aici e mult mai uşoară. Oamenii au fost profund mişcaţi de film."
Sumaia şi Francisca sunt două fete tinere din Amazon care L-au auzit pe Dumnezeu vorbindu-le în inima lor aşa cum i-a vorbit lui Avraam: *„lefî din ţara ta, din rudenia ta şi din casa tatălui tău fi vino în ţara pe care ţi-o voi arăta" (Genesa 12:1).*
Aşa că ele au lăsat casele, familiile şi prietenii pentru un an de slujire în Mozambic. Au fost lăsate în localitatea Nhamatanda cu obişnuitul consemn brazilian: „Găsiţi-vă un loc unde veţi locui, căutaţi să-i cunoaşteţi pe oameni, să plantaţi o biserică şi să formaţi lideri." Mergând prin împrejurimi şi întrebând în portugheza lor braziliană, au găsit o cameră cu chirie unde au rămas până ce şi-au dat seama cum merg lucrurile. Apoi s-au decis să se mute la Metuchira, la 15 kilometri, unde era o mai mare concentrare de populaţie. La 13 martie 1997, au încput să-i viziteze pe oameni şi să mărturisească din casă în casă. în câteva săptămâni au ajuns să aibă o adunare de treizeci şi cinci de adulţi, toţi fiind nou convertiţi şi o trupă de copii care se întâlneau sub un copac pentru şcoala duminicală. In aprilie au ales o bucată de pământ pe care să construiască şi într-un an au ridicat o clădire din cărămidă de şaisprezece pe şase metri, pentru biserică. Aceste lucruri nu constituie un lucru mic pentru două fete! Astăzi biserica e plină şi ele au construit încă o biserică la Nhamatanda, unde se opriseră prima dată.
Am continuat să vizităm aceste biserici şi altele din Mozambic. Urmele jeep-ului nostru s-au imprimat adânc în inima Mozambicului. Intr-una dintre călătorii spre nord am mers din sat în sat timp de trei săptămâni ducând preţioasa încărcătură a Evangheliei miilor de oameni care aşteptau să vadă filmul ISUS. Un grup ne-a spus cu bucurie: „De doi ani vă aşteptăm să veniţi. Acum sunteţi aici şi ne bucurăm foarte mult." în timpul acestei călătorii peste cinzeci de mii de oameni au văzut acest film minunat. Mii de oameni au răspuns invitaţiei de a-L primi pe Cristos ca Mântuitor. într-un loc adunarea s-a dublat ca mărime după vizita noastră. Moscheele rămâneau cu locurile goale.
Sigur că drumurile erau groaznice. Era un drum greu şi obositor, în unele locuri trebuind să mergem şase ore ca să parcurgem o distanţă de o

sută cinzeci kilometri. Uneori înaintarea noastră era atât de dificilă încât

bicicletele şi chiar cei ce mergeau pe jos o luau înaintea noastră. Am avut de asemenea parte şi de amuzament când ne împotmoleam în noroi şi trebuia să folosim cabestanul ca să ieşim de-acolo.
Deci, cum arată o astfel de călătorie? Peisajul e magnific. Munţii şi stâncile sunt o desfătare pentru ochi. Este şi un timp de reflexie întrucât înaintarea se face cu greutate. Substanţa atât de rară şi de preţioasă numită „timp", se găseşte din belşug. Pentru unii acesta e lucrul cel mai greu dintre toate. într-o eră când toţi strigăm că ne trebuie mai mult timp, mulţi nu ştiu ce să facă cu el atunci când îl au. S-a spus: *„Să n-ai nimic de făcut este adesea mai greu decât să faci cele mai mari exploatări si a te supune cere mai multă credinţă decât pentru a realiza ceva. "* Pentru noi ca familie, este un mare dar când putem pur şi simplu să fim împreună, zi de zi fără să fim despărţiţi ca de obicei. Timp de trei săptămâni, Deborah s-a ţinut de gâtul tatălui de pe locul din spate aproape tot drumul în timp ce el conducea maşina.
Mâneam când puteam, făceam duş când era apă şi dormeam pe marginea drumului de multe ori. Aveam corturile noastre şi saci de dormit, în care era foarte bine cu excepţia cazurilor când ne năpădeau furnicile şi voiau să ne devoreze. N-aveam apă caldă. Dacă ai o găleată de apă e un lux. Iei o cană cu apă şi după ce torni apă peste tot corpul te săpuneşti, te freci şi clăteşti iarăşi cu apă. Toaletele (sau lipsa lor) sunt lucrul cu care te obişnuieşti cel mai greu. O împrejmuire de stuf în jurul unei gropi făcute în pământ. Fără acoperiş; sperăm că nu se uită nimeni pe deasupra. Problema este atunci când două sute de oameni care vin la o întâlnire au acelaşi loc pentru toaletă, mulţi dintre ei folosind-o în mod necorespunzător. Te ţii de nas, ai grijă pe unde calci şi vai de cel ce are nevoie de toaletă noaptea. Toate aceste lucruri fac parte din predicarea Evangheliei în zona rurală a Mozambicului. Nu sunt numai relatări glorioase şi călătorii romantice cu canoea, dar răsplata este aurul curat şi veşnic.

PROIECTUL CELOR TREI ANI SE ÎNCHEIE

Dumnezeu nu e limitat de om, însă El îl foloseşte pe om ca să îşi manifeste binecuvântările. El are buzunare mari care nu sunt niciodată goale şi Lui îi place să folosească inima omului prin care să îşi reverse binecuvântările Sale.
Pentru acest proiect din Mozambic, Dumnezeu a ales una dintre inimile cele mai mari care erau la dispoziţie. Bob Edmiston a fost şi este inima care a purtat de grijă acestui proiect. Bob nu e doar un om bogat. El e un om care lucrează mult pentru obţinerea banilor pe care îi are şi dovedeşte seriozitate în administrarea acestora. Dumnezeu îi binecuvântează şi îi

înmulţeşte pe măsură ce el îi investeşte în „holdele coapte pentru seceriş."
Soţia lui Bob, Tracie, are o inimă pe măsura inimii lui şi are suficient entuziasm pentru a zgudui temeliile unei naţiuni.
In timp ce noi încheiam proiectul pentru ca misionarii să înceapă să se întoarcă acasă în grupuri, o întrebare s-a ivit în mintea noastră: Care este adevăratul succes al acestui proiect? Sunt pastorii autohtoni capabili să continue lucrarea? încotro ne vom îndrepta de aici?
Douăsprezece persoane dintre noi ne-am întâlnit la Beira pentru a începe o călătorie cu avionul de zece zile, mergând din provincie în provincie pentru a vedea lucrarea în acţiune precum şi bisericile care fuseseră plantate. Organizaţia Chrisdan Vision a închiriat un avion Cessna Grand Caravan pentru această călătorie. Rod a ajuns în cele din urmă să zboare în **avionul visurilor** sale!
A fost o echipă extraordinară compusă din liderii proiectului din Marea Britanie, Brazilia şi noi doi din Zimbabwe. Şuvoiul iubirii, unitatea şi viziunea echipei formată din oameni aparţinând acestor naţionalităţi a fost o experienţă minunată.
In fiecare aeroport provincial eram întâmpinaţi de africani care cântau şi de misionarii care plantaseră bisericile. Apoi ne înghesuiam în mijloacele de transport care erau disponibile şi mergeam prin fiecare localitate. Ce fior

să vedem clădirile bisericilor! Construite în mod simplu şi practic, zugrăvite proaspăt şi având o structură puternică, făceau o impresie puternică ieşind în evidenţă ca un far din peisajul cenuşiu şi noroios al oraşelor şi satelor mozambicane.
Prin acest proiect au fost ridicate o sută cincizeci şi patru de clădiri pentru biserici. Dintre acestea treizeci şi patru erau construite din cărămidă şi ciment având acoperiş de tablă; cincizeci erau construite din cărămidă şi ciment, dar cu acoperiş din stuf şi şaptezeci erau construite din stâlpi de lemn şi chirpici, având acoperiş din stuf.
Unele dintre aceste biserici erau folosite de câtăva vreme, altele fuseseră terminate tocmai la timp pentru a fi inaugurate în timpul vizitei noastre. Ce mândri erau misionarii şi membrii adunărilor! In unele cazuri, zugrăvitul sau vopsitul final era făcut chiar în ziua ajungerii noastre acolo. Toţi lucraseră din greu pentru a termina la timp clădirea bisericii.
Proiectul s-a dovedit a fi o metodă uimitoare de a avea impact asupra naţiunii. Ani de zile această ţară fusese lăsată pustie cu o prezenţă slabă sau deloc vizibilă a unei reprezentări creştine puternice. Catedralele Romano-Catolice şi moscheele construite cu mult timp în urmă dominau peisajul şi dominaseră prea multă vreme viaţa oamenilor.
I3**a2ilitA vine în AAo^ambic 3*19
Cu toate că mulţi misionari veniseră în Mozambic de la încetarea războiului, cei mai mulţi dintre ei sunt grupuri mici care fac şi ei ce pot având puţine resurse la îndemână. Unii au renunţat şi au plecat acasă, găsind Mozambicul ca fiind un loc prea dificil în care să lucreze. Unul dintre pastori i-a mulţumit cu lacrimi lui Bob Edmiston: *„N-am cuvinte să vă spun ce simt si cuvintele nu sunt îndeajuns pentru a vă mulţumi. Au mai venit oameni aici si până acum, dar ei au spus că e imposibil să plantele o biserică în locul acesta. Nu e cu putinţă, e prea greu, dar aceşti misionari brazilieni au reuşit."*
Creştinii penticostali şi evanghelici s-au străduit să găsească un loc de închinare. Prea săraci pentru **a** investi banii în clădiri care să poată fi folosite de un grup foarte mic, le-a fost foarte greu să aibă o prezenţă puternică în comunitate. Dar acum aceste clădiri noi pentru biserici, cele mai multe dintre ele fiind plasate în locuri strategice, foarte vizibile, proclamau un mesaj prin simpla lor prezenţă. „Suntem aici **pentru a realiza un impact pentru Cristos! Suntem** sigure şi puternice şi **nu ne vom clinti!"**
Cu sigurnaţă, după câte ştim noi, Mozambicul nu a experimentat vreodată o asemenea înfrângere a împărăţiei întunericului printr-o singură organizaţie. Combinaţia dintre finanţarea din partea organizaţiei Christian Vision şi lucrătorii din Brazilia a adus roadele unui adevărat succes prin aceea că faţa naţiunii a fost schimbată şi afectată de lucrarea Evangheliei.
In timp ce ne bucuram văzând aceste clădiri ale bisericilor, adevărata noastră bucurie era cu privire la oamenii care se adunau în aceste clădiri. Biserica o constituie oamenii, nu cărămizile şi mortarul. Bărbaţi şi femei, tineri şi bătrâni, adolescenţi şi prunci, cântând şi jucând în ritmul inimii Africii pentru Isus.
Puţine lucruri pot impresiona inima aşa cum o pot mişca mărturiile celor a căror viaţă a fost schimbată de puterea lui Dumnezeu. La Alto Molocue, l-am auzit pe un bărbat mărturisind despre eliberarea lui deplină din mâna celui rău. Fusese alcoolic. Soţia lui nu putea avea copii şi pierduse trei sarcini. Aveau o viaţă mizerabilă dominată de alcool şi de vrăjitorie. Atunci a luat hotărârea să-L urmeze pe Isus. Lanţurile întunericului şi ale robiei au căzut şi el a fost eliberat de alcool şi de alte patimi din viaţa sa. Dumnezeu l-a mântuit, l-a curăţat şi l-a eliberat. Nu după multă vreme soţia lui a rămas însărcinată şi de data aceasta a născut la termen. Acum îl ţineau cu mândrie pe bebeluşul lor arătându-l tuturor. Toată biserica a aplaudat participând la bucuria şi biruinţa lor! Şi aceasta este o mărturie puternică pentru cei ce nu cred în Dumnezeu. Când văd puterea acestui Dumnezeu pe care aceşti oameni îl slujesc, de multe ori ei spun: **„Vrem ca acest Dumnezeu al vostru** să fie şi **Dumnezeul nostru."**

La lichinga am văzut găurile din acoperiş făcute de musulmanii care aruncau cu pietre în creştinii care veneau să se închine în noua biserică. Erau aşa de răi încât trebuia să închidă uşile şi ferestrele ca să se protejeze în timpul rugăciunii. Când un musulman se converteşte la creştinism, de regulă este alungat din familia lui şi suferă multă prigonire. Adunarea a ales să construiască biserica chiar în centrul islamic al oraşului. Această proclamare îndrăzneaţă i-a supărat pe oameni şi a întărâtat forţele întunericului, însă biserica nu are rolul de a-l îmblânzi pe diavolul. Noi suntem aici sa recâştigăm teritoriul pe care el l-a furat. Azi musulmanii nu mai aruncă cu pietre în creştini. Biserica e terminată şi poziţia credincioşilor este o mărturie puternică a puterii lui Dumnezeu. Ei au câştigat respectul comunităţii! Câteva familii musulmane s-au convertit la creştinism.

In călătoria noastră am avut bucuria să-i vedem în acţiune în bisericile lor pe cei ce studiaseră Biblia. Când studenţii se întorc acasă după ce au fost la Şcoala Biblică, sunt plini de râvnă şi de energie, gata să împărtăşească cu alţii lucrurile pe care le-au învăţat. Timpul trecea şi nu era uşor ca noi să ştim ce mai fac foştii noştri studenţi, întrucât unii veneau de la distanţe foarte mari. Insă călătoria aceasta a noastră ne-a dat posibilitatea de a ne face o idee despre cât de reuşită a fost instruirea lor. Erau şi studenţi care nu se descurcau foarte bine. Pentru că bisericile sunt formate din noii convertiţi, nu e întotdeauna timp ca studenţii să fie puşi la probă înainte de a fi trimişi la şcoală. De altă parte, unii dintre noii convertiţi constituie partea mai bună a potenţialului bisericii întrucât ei nu sunt înrădăcinaţi în tradiţii moarte, cum este adesea cazul cu cei ce sunt în biserici de multă vreme. Oricum, noi facem tot ce putem, iar Dumnezeu completează la ceea ce facem noi. Cei mai mulţi dintre studenţi se descurcă bine şi este o mare bucurie pentru noi să-i vedem acasă la ei şi să vedem roadele muncii profesorilor care i-au instruit şi învăţat la şcoală.

IMPACTUL ASUPRA NAŢIUNII

Liderii autohtoni ai bisericilor mozambicane au preluat conducerea bisericilor. Toţi misionarii, mai puţin douăzeci dintre ei, urmau să se întoarcă în Brazilia. Cei douăzeci care vor rămâne, vor continua să fie implicaţi în biserici încă doi ani. în acest timp, orice probleme şi dificultăţi care vor apărea, vor putea fi rezolvate. Acest lucru va asigura reuşita preluării bisericilor de către liderii autohtoni. Pe măsură ce adunările cresc la număr şi bisericile se înmulţesc prin plantarea de biserici noi, studenţii vor continua să vină la Şcoala Biblică Afrika wa Yesu, din Inhaminga.

întotdeauna e greu atunci când trebuie să-ţi iei rămas bun. în cadrul serviciilor la care am participat, membrii bisericilor au mulţumit cu bucurie

pentru lucrarea care a fost făcută şi cu tristeţe şi-au luat rămas bun de la misionarii care urmau să se întoarcă în Brazilia. Râsul şi lacrimile sunt combinaţia naturală a sfinţilor lui Dumnezeu. A fost mişcător să vedem iubirea autentică a localnicilor pentru misionarii brazilieni. Oameni care au venit dintr-o ţară îndepărtată ca să le spună despre puterea mântuitoare a lui ISUS. Aceştia sunt oamenii care au locuit împreună cu ei, au împătăşit din inima lor, luând parte la bucuriile şi întristările lor. împreună au luptat în luptele spirituale şi împotriva celor care încercau să distrugă lucrarea lui Dumnezeu. împreună au câştigat biruinţa şi au întemeiat biserici puternice. Acum venise timpul pentru a-şi lua rămas bun şi parcă te doare când spui „la revedere." Aşa după cum ucenicii erau întristaţi să-L audă pe Isus spunând că trebuie să plece din mijlocul lor, aceşti oameni simţeau de pe acum lipsa lor şi nesiguranţa de a rămâne fără ei. Totuşi Isus a spus: *„Nu vă voi lăsa orfani, ci, nu după multe %ile, Duhul Sfânt va veni la voi" (loan 14:18, traducerea amplificată, n. tr.).* Tot astfel, bisericile acestea nu rămâneau singure, ci aveau lideri instruiţi care urmau să ducă lucrarea mai departe. Şi lucrul cel mai important dintre toate, rămâneau în grija Duhului Sfânt.

Şi misionarii simţeau o mare întristare şi pentru unii dintre ei va fi dificil să se reintegreze în societatea şi lucrarea lor din Brazilia. Aşa cum a spus unul dintre ei: „Pentru mine a fost mai uşor să vin în Africa, într-o ţară necunoscută, decât îmi este acum să plec din Africa în ţara mea."

PREŢUL

Poate cineva să măsoare volumul şi profunzimea unui suflet care se dăruieşte până la ultimul strop? Cine poate măsura dorul de casă, de familie şi de cei dragi într-o perioadă de trei ani? Cine poate măsura singurătatea şi izolarea, malaria şi greutăţile întâmpinate într-o ţară străină?

Paharul dezamăgirii, al disperării şi nesiguranţei s-a revărsat peste margini de multe ori în dreptul acestor curajoşi misionari care au lăsat tot ce le era familiar timp de trei ani pentru a asculta chemarea macedoneană: **„Treci în Mozambic** şi ajută-ne!"

Cum să măsoare cineva profunzimea durerii în faţa mormântului din Pemba unde a fost îngropată Leticia, o fetiţă de trei ani, după ce malaria i-a secerat viaţa ei fragedă? Am stat împreună în jurul micului mormânt unde stătea îngropat sacrificiul suprem al unei familii de misionari. Cu siguranţă, această micuţă sămânţă este făgăduinţa unui seceriş extraordinar. Ne-am rugat pentru Lourival şi Nazoeme care în curând se vor îmbarca pe avion pe drumul spre casă fără ca Leticia să şadă alături de ei. Dumnezeu în harul Său măreţ i-a binecuvântat cu încă o fetiţă. Chiar dacă un copil nu poate

înlocui pierderea celuilalt, ne bucurăm că nu merg acasă fără un copil în brafe. Zâmbind, jucăuşa Carolina le va alina durerea.

Cimitirul de la Pemba e situat pe un deal din apropierea golfului azuriu al Oceanului Indian—un loc al întristării situat într-un loc de o deosebită frumuseţe. Este cea mai uimitoare poziţie pe care şi-ar putea-o imagina cineva pentru un cimitir. Privind către oceanul strălucitor, nu se poate să nu te minunezi de măreţia lui Dumnezeu şi de creaţia Sa. Şi aceasta ne dă speranţă şi asigurare privind lucrurile minunate care vor urma, pentru că noi ştim că cerul este mult mai frumos decât orice loc de pe pământ.

Călătoria noastră a continuat de la Beira la Alto Molocue, Nampula, Pemba, lichinga, Songo, Tete, Chimoio şi apoi ultima oprire a fost la Inhaminga pentru a vizita Şcoala Biblică înainte de a ne întoarce la Beira pentru marea sărbătoare a finalului de an. Şcoala este bucuria inimii noastre şi pentru noi a însemnat să păstrăm lucrul cel mai bun la urmă.

Tractorul cu remorcă ne-a întâmpinat la pista de aterizare pe iarbă, pentru a-i transporta pe vizitatori la Şcoala Biblică. A fost ceva deosiebit să vedem clasele pline cu studenţi, să vedem clădirile şcolii şi pe oamenii care lucrau acolo cât şi pe vizitatori. Tocmai veneam din diferite provincii care erau locurile natale ale unora dintre studenţi care se adunau împreună aici pentru a fi trimişi acasă echipaţi cu Cuvântul lui Dumnezeu şi plini de Duhul Sfânt. A fost o mare onoare să-i avem pe Bob şi pe Tracie, care împreună au contribuit atât de mult la Şcoala Biblică.

Cu câţiva ani în urmă am avut pe lista noastră cu „obiective", nevoia unei biserici vibrante la Inhaminga, care să aibă o clădire corespunzătoare. Restaurarea clădirii pentru Şcoala Biblică ne-a ţinut atât de ocupaţi încât nu am avut timp să construim o clădire mare pentru biserică. Acum Danilo, care este unul dintre misionari care a încheiat cei trei ani petrecuţi împreună cu noi ca profesor, a construit şi a plantat o biserică aflată nu departe de şcoală. După ce grupul a vizitat Şcoala Biblică ne-am urcat cu toţii în remorcă pentru a merge să vizităm biserica la serviciul de inaugurare. Ne-am bucurat că am ajuns această zi. A fost o victorie extraordinară pentru Inhaminga, aşa numitul loc al oaselor, care acum înviaseră!

Profesorii care şi-au dat trei ani din viaţa lor pentru şcoală vor trăi totdeauna în amintirea şi în inimile noastre. Devotamentul şi sacrificiul lor au contribuit enorm la reuşita şcolii şi la proiectul de instruire a oamenilor în Cuvântul lui Dumnezeu. Le mulţumim în mod deosebit lui Danilo, lindalva şi Nailza pentru credincioşia lor.

Spunând toate aceste lucruri, proiectul a fost un mare succes. Tot ce mai rămâne acum este să vezi bisericile că progresează şi că din aceste adunări

se strâng suficiente fonduri pentru susţinerea pastorilor şi pentru evanghe-

lizare în vederea plantării de alte biserici. Cu alte cuvinte, biserica trebuie să fie capabilă să funcţioneze şi să se înmulţească fără să fie dependentă de ajutor financiar din afară. S-a concluzionat că cea mai mare nevoie care a rămas este continuarea instruirii liderilor. Cu toate că avem multe planuri privind dezvoltarea misiunii în Mozambic, Şcoala Biblică de la Inhaminga rămâne în centrul atenţiei noastre. Ce minunat mod dea încheia anul 1999 şi a ne pregăti pentru anul 2000!

Anul 2000 şi-a făcut intrarea cu darul a trei noi profesori, de data aceasta de la Christ For The Nations, din Brazilia. îi mulţumim în mod deosebit pastorului Gary Haynes şi personalului care i-a ales pe Arnaldo, Gilda şi Patricia ca să-i trimită la noi. Lindalva a hotărât să se întoarcă pentru încă doi ani. Aceşti patru profesori sunt o forţă dinamică şi noi am fost încântaţi de nivelul lor de predare şi de faptul că şcoala în ansamblu mergea din slavă în slavă.

Cmci

AMERICA, ŢARA BINECUVÂNTĂRILOR

PRIETENII

Prietenia e un dar nepreţuit. Este ingredientul special care aduce la desăvârşire orice relaţie, fie că e vorba de căsnicie, familie, muncă sau afaceri.

Noi ca şi familie am fost binecuvântaţi cu prieteni care au fost ani de zile alături de noi. Ei ne iubesc, se roagă pentru noi, ne susţin, ne inspiră şi ne dau încurajări şi sfaturi atunci când avem nevoie. Aceşti prieteni au însemnat pentru noi tăria şi curajul fără de care nu am fi putut să facem lucrarea la care ne-a chemat Dumnezeu. Ei se trag din popoare diferite, caracterizate printr-o mare diversitate de trăsături şi înzestrări, dar şi o generozitate uimitoare. Recunoaştem şi apreciem fiecare persoană care a mişcat vieţile noastre şi i-a mişcat pe alţii prin noi.

Don şi Cindy Normand au fost aceia care ne-au luat la ei şi au început să ne facă cunoştinţă cu prietenii lor. Lucrul acesta s-a dezvoltat într-o reţea de susţinători care este activă chiar şi azi. Don şi Cindy, născuţi şi crescuţi în Africa, au fost folosiţi activ de Dumnezeu în Africa, cu mulţi ani înainte de a se muta în SUA. Astăzi Don este recunoscut ca un mare învăţător peste tot în Statele Unite. Acest cuplu ne-a adoptat şi ne-a ajutat să ne formăm o reţea de suţinători în America pentru lucrarea noastră de misiune. Le suntem veşnic îndatoraţi pentru că au crezut în noi, pentru că au privit dincolo de aspectul exterior şi au crezut că Dumnezeu poate să facă ceva cu noi. Cindy a lucrat din greu scriind la computer şi trimiţând prin poştă buletinele noastre informative, în timp ce Don lucra cu oamenii, convingând pe oricine putea să ne accepte să predicăm în biserica lor. Don este foarte convingător şi din faţa lui nu pleacă prea mulţi oameni spunând „Nu!". El a telefonat în Dallas la Christ For The Nations şi le-a spus ceea ce numai Don putea să le spună: **„Trebuie** să-i cunoaşteţi pe oamenii aceştia." Ne-am pomenit în drum spre Dallas împreună cu cei trei copii ai

noştri şi acesta a fost începutul unei relaţii uimitoare care s-a dezvoltat de-a lungul anilor. Vă mulţumim Don şi Cindy. Vă iubim şi vă apreciem foarte mult!

Prin iubirea şi acceptarea Fredei Lindsay şi a celor de la CFNI am cunoscut mulţi alţi oameni care au avut un impact vital asupra vieţii noastre. Am obţinut o acceptare remarcabilă la CFNI şi am avut onoarea de-a lungul anilor de a vorbi la câteva sesiuni „Prime Time" precum şi de a preda câteva cursuri acolo. Aceştia sunt oameni care ne-au pus la dispoziţie fondurile pentru cumpărarea jeep-ului nostru alb în 1987 pe care îl folosim şi

astăzi. Acest vehicul a fost mijlocul de transport revoluţionar de care aveam nevoie în Africa. Nu am mai rămas în pană cu camioneta noastră veche în junglă, şi am putut să străbatem cu Evanghelia zonele aflate în război, să trecem peste râuri, văi noroioase şi munţi. De asemenea CFNI a tipărit prima noastră carte **„Mozambic, Cruce şi Cunună."** Ei au promovat cartea noastră prin reţeaua lor de publicitate şi au folosit-o pentru instruirea misionarilor în şcoala lor. Acum noi suntem chiar mai apropiaţi prin faptul că facem parte din CFNABS (Christ For The Nations Association of Bible Schools).

PACEA DINAINTEA FURTUNII

Putem spune că făceam o vizită în Statele Unite o dată la trei ani. De fiecare dată am avut situaţii de criză datorate războiului şi foametei. Era întotdeauna greu să ne îmbarcăm pe avion din Africa. Ne îngrozeam la gândul că s-ar putea să nu-i mai vedem niciodată pe cei dragi. Uneori la întoarcerea noastră aflam că anumiţi pastori sau prieteni muriseră cât timp fuseserăm noi plecaţi.

Dar în 1997 am vizitat Statele Unite când în Mozambic era pace. Era o experienţă nouă şi glorioasă. Nu aveam nici o presiune decât cele obişnuite în lucrarea noastră de misiune. Tammy şi Dustin erau amândoi mari deja şi aveau servicii bune şi stabile. Deborah era încă la şcoală; ne-am asigurat că va fi bine îngrijită cât eram noi absenţi. Nu era nici un lucru de care să ne îngrijorăm sau să ne temem; sau cel puţin aşa ne gândeam noi. Intenţionam să avem parte de o călătorie extraordinară, să petrecem timpul împreună ca soţ şi soţie şi să vizităm prieteni dragi în timpul călătoriei noastre misionare din loc în loc. Nu ne-am simţit niciodată atât de liberi şi de relaxaţi. Era minunat.

Lucrarea noastră a început în Texas de unde am făcut o vizită pentru prima dată în Mexic. Wayne şi Martha Myers ne-au întâlnit la aeroport în Mexico City. A fost o experienţă cu totul nouă pentru noi; nu ne

imaginaserăm niciodată ceva ca Mexico City. Ne-am îndrăgostit de poporul mexican! Am petrecut timp împreună cu Wayne şi Martha în casa lor şi, vizitând oraşul şi bisericile împreună cu ei a fost o experienţă deosebită pentru noi. Ne-am întors în Statele Unite şi am călătorit cu maşina din Texas până în Florida. Acolo s-a întâmplat că, pe neaşteptate, cea mai devastatoare furtună din viaţa noastră a erupt în plină forţă. Inimile noastre au fost marcate pentru totdeauna de acest eveniment tragic care a luat viaţa unicului fiu pe care îl aveam.

DUSTIN

La 11 octombrie 1997 fiul nostru a trecut pragul porţilor cerului. Nu e posibil să punem în cuvinte emoţiile şi durerea unei asemenea pierderi. Nimeni nu poate măsura profunzimea durerii pentru cel care acum stă în

mormânt. De asemenea este imposibil să găseşti cuvinte pentru a descrie iubirea şi puterea lui Dumnezeu manifestată într-o vreme ca aceasta. Nimeni nu poate măsura nici adâncimea şi nici înălţimea iubirii Sale, a harului şi mângâierii Lui.

Buletin Informativ, Noiembrie 1997

Dragi prieteni,

Ne vine foarte greu să scriem această scrisoare, însă am ales să împărtăşim cu voi unele dintre lucrurile pe care le-am experimentat în legătură cu moartea tragică a preaiubitului nostru fiu, Dustin. Ştim că mulţi dintre voi ne-aţi purtat cu drag în rugăciune şi prin evenimentele pe care le împărtăşim cu voi, veţi vedea cât de minunat a fost Dumnezeu care a răspuns rugăciunilor voastre.

De la începutul lucrurilor, începând cu A.dam şi Eva, şi de-a lungul secolelor, mamele şi taţii au plâns şi au fost întristaţi de moartea fiilor lor. Măria a plâns pentru Isus, inima Tatălui a fost în agonie la moartea pe cruce a Singurului Său Fiu.

Unii dintre voi nu v-aţi întâlnit în mod personal cu moartea cuiva atât de apropiat, dar alţii aţi avut această experienţă. Moartea va veni la noi toţi, şi la toţi cei dragi ai noştri. Cum răspundem noi în faţa celei mai groaznice devastări? Pentru Ellie a fost ca şi când Dustin a fost scos din pântecele ei. Pentru Rod, dezamăgirea pe care numai un tată o poate simţi atunci când unicul fiu al său îi este luat.

Câţiva prieteni au vorbit cu noi despre frica lor de a nu fi în stare să facă faţă unei asemenea tragedii, în ca% că ar lovi viaţa lor. Acelora dintre voi care vă îngrijoraţi de lucruri asemănătoare, vă spunem: nu vă temeţi. Dumnezeu n-a fost mai real pentru noi ca acum, Isus nu ne-a fost niciodată mai apropiat ca acum şi Duhul Sfânt n-a fost mai alinător pentru noi ca acum. El chiar gândeşte în locul nostru

*atunci când întristarea umbreşte înţelegerea noastră si nu mai ştim unde ne aflăm, în vremuri de disperare care vin peste noi când nu mai avem nici o putere, Dumnezeu este acolo. Când nu mai putem revista, atunci El ne susţine. El ne cere în mod simplu să ne încredem în El. Prieteni, nu există nimeni în care să vă încredeţi. Dumnezeu este începutul si sfârşitul. După El nu mai este nimic. încredeţi-vă în El. Iubirea L*ui nu dezamăgeşte niciodată.*

„Pe cine altul am eu în cer afară de Tine? Şi pe pământ nu-mi găsesc plăcerea decât în Tine! Carnea şi inima pot să mi se prăpădească fiindcă Dumnezeu va fi pururea stânca inimii mele şi partea mea de moştenire" (Psalm 73:25,26).

FLORILE ÎNFLORESC MAI STRĂLUCITOR ÎN CERURI

Sezonul arborilor jacaranda este un timp special al anului. Copacii uriaşi sunt îmbrăcaţi într-un purpuriu magnific. Este o desfătare să mergi cu maşina sau pe jos pe alei străjuite de splendoarea acestori arbori înfloriţi. Primele flori apar la sfârşitul lunii septembrie. „Copacii se pregătesc pentru ziua de naştere a tatei!", era exclamaţia de bucurie a copiilor noştri în fiecare an, de când erau foarte mici. Cu siguranţă, până în 29 septembrie erau suficiente flori în aceşti copaci ca să se proclame sărbătoarea. Apoi în noiembrie o dată cu primele ploi, cele mai multe flori cădeau împrăştiind pe jos un covor regal gros.

Era luna octombrie; fiul nostru Dustin s-a născut în plin sezon al arborilor jacaranda, când copacii sunt împodobiţi cu flori. Un fiu, un băiat! Câtă bucurie! Tot în acest timp, cu numai două săptămâni înainte de a împlini douăzeci şi unu de ani, Dustin ne-a părăsit. A intrat într-o altă lume, unde florile şi pomii sunt cu mult mai frumoşi, strălucirea lor e cu mult mai minunată decât ne-am putea noi imagina.

CA DUMNEZEU SĂ FIE PROSLĂVIT

După cum un animal rănit sau muribund caută să se ascundă în pădure, tentaţia era la fel şi pentru noi de a ne închide în noi înşine şi de a ne ascunde în durerea noastră. Ne-am gândit să ne întoarcem acasă şi să îl înmormântăm pe fiul nostru în tăcere, avându-i aproape doar pe membrii familiei. Dar nu aceasta voia Dumnezeu.

Când Tammy ne-a spus despre moartea lui Dustin la telefon, ne aflam în Titusville, în statul Florida, şi făcusem aproape jumătate din circuitul nostru prin Statele Unite. Cu o seară înainte am vorbit la o conferinţă de misiune. Pastorul Larry Linkous şi echipa lui a fost minunat în sprijinul acordat, şi ne-a ajutat să ne schimbăm biletele de avion ca să ne întoarcem acasă pentru a fi alături de Tammy şi de Deborah. Africa e destul de departe şi

călătoria ce ne stătea înainte nu era deloc uşoară. Având acest lucru în minte, oamenii au început să se roage pentru drumul nostru spre casă. Duhul Sfânt deja întocmise planul.
La aeroportul din Orlando am trecut dincolo de poarta de îmbarcare şi căutam un colţ liniştit unde să fim cât mai puţin observaţi. Eram atât de zdrobiţi că doream să ne topim în obscuritate. în timp ce stăteam cuibăriţi într-un colţ, Rod s-a uitat la un bărbat care tocmai trecea. Era Bob Edmiston, fondatorul organizaţiei Christian Vision.
Bob a fost tot atât de uimit să ne vadă cum am fost şi noi. El tocmai vizitase China şi apoi Florida, unde înfiinţase încă o staţie de radio. Aşteptând îmbarcarea pe acelaşi avion către Londra, era ca şi noi în căutarea unui loc liniştit în care să fie singur. Nici unul dintre noi nu ne aflam la locul unde trebuia să fim pentru îmbarcare. Coincidenţă? Nu!
Bob a fost răvăşit să audă despre Dustin, care fusese într-o călătorie cu Rod şi cu Bob în Mozambic. îngenunchind pe covor la picioarele noastre, el a luat mâinile noastre şi s-a rugat pentru noi. Am plâns împreună în acel loc public. Acest om a fost ca un înger slujitor pentru noi, îndeplinind 'o însărcinare divină. Nu numai că ne-a susţinut chiar în momentul în care am avut nevoie, dar el a pregătit restul călătoriei noastre. Fiind un om de succes şi cu influenţă, atât din punct de vedere fizic cât şi spiritual, Bob a vorbit cu cei de la liniile aeriene britanice şi a cerut să ni se dea locuri mai bune Club Class. Luxul de felul acesta, cei mai mulţi dintre noi l-am văzut numai în cursele comerciale. în timpul zborului de noapte, în timp ce treceam din durere în starea de somn şi iar ne trezeam în durere ca apoi să adormim iarăşi, am avut ocazia să ne întindem comod pe locurile acelea şi chiar să ne odihnim picioarele, spunându-i Domnului: „O, Dumnezeul nostru, Tu chiar ne iubeşti aşa de mult? Eşti Tu într-adevăr interesat şi preocupat în mod personal de noi încât ai organizat cel mai bun confort posibil pentru noi?" A fost ca şi când ne-a legănat tot timpul pe braţele Sale iubitoare. Am avut ce aştepta paisprezece ore la Aeroportul Gatwick. Imaginaţi-vă că am fi stat tot acest timp în sala de aşteptare cu suferinţa noastră, dar n-a trebuit să facem asta. La sosirea noastră am fost conduşi de echipajul liniilor aeriene britanice prin vamă şi ni s-a dat o cameră pentru ziua aceea chiar în hotelul din interiorul aeroportului, şi ni s-au transmis condoleanţe. Am primit cârduri gratuite petru servit masa într-un restaurant excelent, cu toate că nu am putut mânca şi am renunţat la cârduri. Camera ne-a oferit un loc în care să ne rugăm şi să jelim în intimitate. Urma ca funeraliile fiului nostru să aibă loc de îndată ce ajungeam acasă. „Dumnezeule Tată, ce vrei să facem? Pentru ce fel de serviciu vrei să ne pregătim?"

— Dmcolo de
Am îngenuncheat împreună pe covor. Dumnezeu a vorbit inimiilor noastre: „Eu voi fi proslăvit prin acest serviciu şi prin sacrificiul fiului vostru." Pe măsură ce ne veneau gândurile, noi le scriam pe hârtie; unde, ce, cum şi cine. Am văzut fiecare idee împlinindu-se şi ne-am minunat de modul în care Duhul Sfânt a condus fiecare detaliu.
De asemenea ne-am rugat ca atunci când vom pune piciorul pe pământ african să încetăm de a mai fi atât de neputincioşi, ci să primim tăria de a fi sprijinul de care aveau nevoie Tammy şi Deborah. Dumnezeu a fost de partea noastră. Ele ne-au aşteptat la aeroport, Tammy ţinându-l în braţe pe Raurie şi Deborah stând lângă ea. Am putut zâmbi printre lacrimi şi să le îmbrăţişăm pe fiicele noastre dragi, bucurându-ne de faptul că suntem atât de binecuvântaţi să le avem. A fost balsamul lui Dumnezeu pentru sufletele noastre să-l ţinem pe Raurie în braţe, să-l mângăiem pe căpşorul mic şi blond şi să-l strângem la piept pe acest băieţel care semăna foarte tare cu Dustin. Suntem foarte mândri de Tammy, pentru felul în care şi-a asumat responsabilitatea multor lucruri legate de moartea fratelui ei. Ea şi Dustin au fost incredibil de apropiaţi şi dispariţia lui a fost o mare nenorocire pentru

ea. Totuşi şi-a păstrat cumpătul şi a făcut tot ce ar fi căzut pe umerii noştri dacă am fi fost prezenţi. îţi mulţumim Tammy. Te-ai descurcat foarte bine. Şi Deborah a fost foarte curajoasă, o mărturie pentru credinţa şi încrederea ei în Isus cu care are o relaţie foarte apropiată. Faci o treabă bună Deborah.

ÎNGERII SLUJITORI

Pe când eram încă în acea cameră de hotel încercând să ne facem bagajele, prietenul nostru Tim Salmon ne-a telefonat din Africa de Sud: „Rodney, când ajungi în Zimbabwe, eu te voi aştepta la aeroport cu un avion. Vin să te servesc. Orice ai nevoie, orice pot, fac pentru tine", i-a spus el. „Tim, vreau să fii acolo, primesc serviciile tale."

în timpul anilor de necaz în Malawi şi Mozambic, Tim şi Sally au fost prieteni foarte buni. Tim a mers de multe ori împreună cu Rod cu avionul în zonele aflate în război, luând parte la pericolele, bucuriile şi suferinţele lucrării noastre. Iată că era din nou alături, gata să ne ajute în criza cea mai mare din viaţa noastră. împreună cu Tim era şi pilotul Ron Wayner şi Richard, un tânăr din biserica lui Tim. Ei ne-au dus cu avionul la Mutare, scutindu-ne de un drum lung cu maşina. La sosirea noastră acasă am găsit-o pe mama lui Ellie, iar sora şi cumnatul ei au ajuns în acelaşi timp cu noi. Ei au preluat responsabilităţile casei şi în săptămâna aceea am locuit acolo nouă suflete, am plâns împreună şi chiar am râs împreună.

Dustin 331

Fraţii şi surorile creştine au gătit pentru noi, ne-au vizitat şi s-au rugat cu noi. Noi avem o înţelegere deplină a trupului lui Cristos şi cu privire la importanţa fiecărui mădular în parte. Cât de adevărat este că atunci când suferă un mădular, tot trupul suferă. I-am văzut pe oameni intrând în jalea noastră împreună cu noi, suferind profund pentru că noi sufeream şi eram îndureraţi. A fost un lucru minunat. Un serviciu foarte mişcător, plin de speranţă şi motivator. Nu am participat vreodată la un serviciu funebru asemănător, nici pe departe. Nici vreunul din cei ce-au fost prezenţi. Strigătul inimii noastre era ca într-un fel, ceva bun să rezulte din moartea lui Dustin. Tim a fost gata să folosească ocazia pentru Dumnezeu şi zece oameni au răspuns chemării care s-a făcut. Viaţă din moarte! Dumnezeu i-a dat un cuvânt lui Rod: „Vă voi preface întristarea în bucurie!" Aşa a şi făcut. Bucuria altor oameni care L-au primit pe Cristos ca Mântuitor a fost şi pentru noi o mare bucurie. Maxwell, unul dintre lucrătorii africani, a spus acest lucru astfel: „Ah, ah, Satan e cu totul înfrânt în lucrul acesta care s-a-ntâmplat!"

Fiecare persoană care a participat la serviciul funebru a făcut-o cu inima deschisă, predată lui Dumnezeu. Doar o asemenea inimă poate sărbători şi poate plânge în acelaşi timp. întreaga adunare, atât cei mulţi care sunt ai lui Cristos, cât şi cei care frecventează biserica doar pentru „recreere, întâlnire şi cunoştinţă" au fost afectaţi vizibil de ungerea, lucrarea şi mângâierea dată de Duhul Sfânt.

A fost un serviciu minunat! Cine s-ar fi gândit că se poate spune aşa ceva despre înmormântarea singurului nostru fiu? Este un mister, această cunoaştere şi iubire a lui Isus. Imnurile şi cântările au fost bogate şi pline de semnificaţie; puterea şi lacrimile s-au amestecat. A fost o experienţă preţioasă, să fim strânşi sub aripile Sale, în siguranţă, simţind căldura şi adăpostul în acea vreme de furtună care s-a abătut asupra noastră.

Serviciul de la groapă a fost foarte simplu. Unii dintre prietenii noştri africani au cântat, iar Tim a relatat despre câteva escapade pe care Dustin le făcuse în viaţa lui de tânăr. El ajungea întotdeauna în probleme datorită farselor pe care îi plăcea să le pună la cale. De asemenea Tim a spus cum Dustin a fost botezat cu Duhul Sfânt la vârsta de şase ani. Nu vom uita niciodată faţa lui strălucitoare, roşie de emoţie, care se ridica lăudându-L pe Dumnezeu în limba Duhului. Acum Slava lui Dumnezeu îl luminează deplin.

Când Rod a făcut un ocol cu avionul pe deasupra adunării ca un salut pentru Dustin, şi noi am salutat amintirea fiului nostru. Zgomotul rever-

berant al motoarelor avionului ne pătrundea în suflet. Lui Dustin i-a plăcut

acest avion şi a zburat cu el în Mozambic. „Dusty, dac-ai fi aici şi tu ai spune că e ceva grozav!"

In noaptea aceea, când ne-am dus la culcare povestind despre unele dintre lucrurile pe care diferite persoane le-au spus despre Dustin, pe care le-am aflat discutând cu oamenii după înmormântare, s-a întâmplat ca inima noastră să fie umplută de mulfumire pentru fiul pe care Dumnezeu ni l-a dat. Ii mulţumim pentru viaţa lui. Povestirile acestea erau foarte amuzante. Aşa era Dustin. Stăteam în pat şi ne aminteam cu drag de el. Gândindu-ne la sufletele celor mântuiţi şi la amintirile acestea plăcute, Dumnezeu a prefăcut întristarea noastră în bucurie chiar în seara înmormântării lui Dustin. A fost, de asemenea, ziua când sărbătoream douăzeci şi şase ani de la căsătoria noastră. Da, am fost îndureraţi multă vreme şi l-am jelit şi-am plâns în fiecare zi, de câteva ori pe zi. Durerea vine pe neaşteptate şi inimile noastre sufereau de dor după Dusty. Insă Dumnezeu ne-a dat videcarea prin lacrimi şi zâmbetul putea să apară din nou.

PASAGERUL RĂNIT

Cauza prăbuşirii avionului nu fusese stabilită încă. E posibil ca o rafală de vânt să fi cauzat prăbuşirea micului avion.

La început ni s-a spus că pasagerul cu care era Dustin în avionul „Bushbird's Flying Safari" care a zburat peste cascada Victoria şi Game Park n-a fost accidentat grav. Spre dezamăgirea noastră, am aflat în ziua înmormântării că Mark Bulpit, un tânăr din Marea Britanie, se afla în stare gravă, cu probleme la plămâni şi cu un femur fracturat foarte rău.

Am pus la inimă lucrul acesta; să nu moară şi el! Poate că nu-L cunoştea pe Isus ca Mântuitor. Am făcut aranjamente ca să fie vizitat la spital. Pastorul ne-a spus că a vorbit despre Isus cu Mark, care n-a putut să-i răspundă verbal, dar a făcut un semn pozitiv privind mesajul Evangheliei. Lăudat să fie Dumnezeu!

Apoi Mark a fost dus cu avionul în Johannesburg, întrucât avea nevoie de o îngrijire mai bună decât cea pe care o primea în Zimbabwe. Tammy a reuşit să ia legătura cu familia şi cu logodnica lui care se aflau într-un hotel de lângă spital. încântată, ne-a dat telefon: „Mămico, tăticule, vă vine să credeţi? Şi ele sunt creştine!" Ea vorbise cu viitoarea soacră a lui Mark care i-a spus că Mark a devenit creştin cu patru luni în urmă şi era pe deplin predat lui Isus, aşa cum era şi ea şi fiica ei, logodnica lui. Imediat am simţit o legătură pe care numai cei ce sunt în Cristos o pot avea şi am început să comunicăm între noi. Ele erau întristate de moartea lui Dustin şi erau îngrijorate de starea lui Mark întrucât viaţa lui era de câteva săptămâni în

incertitudine. A trecut printr-o perioadă grea cu mari dureri datorate traumelor accidentului şi tot întreba de Dustin. Când am auzit că Mark este creştin, am fost foarte mult mângâiaţi. Medicul legist a spus că Dustin a trăit aproximativ o oră după accident. Picioarele lui au fost foarte tare zdrobite şi el a murit datorită leziunilor interne. Era prea mult să ne imaginăm numai prin ce a trecut el. Dar faptul că un creştin a fost alături de el atunci când a murit era o mare mângâiere pentru noi.

Doar după câteva luni Mark a putut să ne scrie. Am primit scrisoarea lui ca din partea lui Dumnezeu:

„L-am cunoscut pe Dustin de puţină vreme. Când eram în avion împreună el m-a întrebat de multe ori cum mă simt, dacă mi-e frică etc. Vedeam că el era cu adevărat preocupat ca să mă simt bine şi m-am apropiat foarte mult de el. Nu vreau să vă măresc întristarea, însă cred că aş putea să vă spun câteva detalii cu privire la moartea fiului dumneavoastră.

Sunt absolut convins (şi sper că dumneavoastră cunoaşteţi deja acest lucru) că nu Dustin e vinovat de accident. Dustin era un om sensibil şi atent. El n-a condus avionul în mod iresponsabil şi eu ştiu că el era preocupat ca eu să mă simt bine. Avionul a căzut dintr-o dată cu

botul în jos. Eram amândoi inconştienţi când avionul a lovit pământul. Piciorul meu stâng era prins sub Dustin. Dustin era blocat între fiarele avionului în poztia şezând. Nici unul dintre noi nu ne puteam mişca pentru a ne elibera din strânsoare datorită faptului că aveam picioarele rupte şi datorită altor răni. Dustin a încercat de multe ori să mă ajute să-mi scot piciorul de sub el. Era puternic din punct de vedere emoţional, genul de om care ne-ar plăcea tuturor să fim într-o asemenea situaţie. Dustin era un adevărat bărbat. în ciuda gravităţii situaţiei, el nu s-a panicat deloc. A încercat radioul, dar nu funcţiona şi a întors cheia în contact pentru a evita o posibilă explozie a avionului întrucât rezervoarele de combustibil curgeau.

El era interesat de mine şi era foarte altruist. In cea mai mare parte a timpului, până ce a murit am fost amândoi tăcuţi, plutind între tăcere şi semiconştienţă. îmi amintesc că m-am rugat cu voce tare către Dumnezeu; e posibil că Dustin a auzit rugăciunea mea şi s-a simţit mângâiat. A murit tăcut, în linişte fără să ţipe sau să se înspăimânte. M-am uitat la el şi cu toate că se afla în aceeaşi poziţie, ceva în lăuntrul meu îmi spunea că a murit şi aveam o pace cu privire la acest lucru. N-aveam nici un sentiment de panică, de îngrijorare sau de frică. Era doar pace şi acceptare legată de moartea lui."

Au trecut şase ore până ce a venit echipa de salvare şi i-a găsit pe Mark şi pe Dustin. In acelaşi fel în care Mark scrie lucruri frumoase despre Dustin, nouă ni se pare că Mark a dat dovadă de acelaşi curaj şi rezistenţă. El e căsătorit acum cu Sandy şi continuăm să comunicăm cu ei prin e-mail.

„Nu se vând oare două vrăbii la un ban? Totuşi, nici una din ele nu cade pe pământ fără voia Tatălui vostru. Cât despre voi până şi perii din cap, toţi vă sunt număraţi. Deci să nu vă temeţi; voi sunteţi mai de preţ decât multe vrăbii" (Matei 10:29—31).

ŞU EU VA VOI TRIMITE UN MÂNGÂIETOR

Unde şi ce am fi noi fără rugăciunile sfinţilor? în ceasurile noastre întunecate, în zilele şi săptămânile întunecate ne-am simţit ridicaţi din imperiul terestru al întristărilor şi durerilor într-un loc de pace şi siguranţă. Rugăciunea ne-a păstrat sănătatea mintală. Am rămas uimiţi văzând modul în care Dumnezeu a intervenit în lucrurile cele mai mici ca şi în cele mari ale vieţii noastre, prin faptul că ne-a trimis oameni, ne-a netezit drumul şi a făcut mii de lucruri pentru a ne aduce mângâiere şi reasigurarea că El este într-adevăr în control.

Duhul Sfânt ni S-a descoperit într-un nou mod prin mângâierea din partea oamenilor lui Dumnezeu. El ne e mai aproape decât pielea. Nu numai că am simţit putere şi mângâiere de la Duhul Sfânt când Şi-a întins braţul peste noi, dar am simţit mângâierea Lui prin cuvintele de îmbărbătare, prin atingerea, prin privirea şi prin îmbrăţişarea fraţilor şi surorilor. Avem o nouă înţelegere privind puterea şi iubirea Duhului, care locuieşte în fiecare credincios.

„O, mi-au alunecat legăturile ursule ale pământului
şi am zburdat prin ceruri pe aripile veseliei argintii,
Spre soare m-am suit şi m-am unit cu mirul
norilor împrăştiaţi de soare—şi-am făcut o mie de lucruri
pe care nici nu le-aţi visat—rostogolindu-mă, plutind şi legănat
în tăcerea luminii soarelui înalt. Privind de-acolo,
am alergat după vuietul vântului şi-am epurat
cu dorinţa avântată prin golurile de aer.
Sus, mai sus, spre gările îmbătătoare ale cerului
M-am oprit pe-aripa vântului plutind graţios,
Acolo unde vulturii nu se-ncumetă.
Si-n timp ce în tăcere, cu mintea înălţată am intrat
în sanctitatea spaţiului nemaiumblat
Să-mi întind mâna ca să ating faţa lui Dumnezeu."

(De John Gillespie Magee, Jr., un american de nouăsprezece ani, înrolat

în Forţele Aeriene Regale Canadiene din Anglia. El a compus acest sonet „Zbor înalt" cu câteva luni înainte de a muri într-un accident în care avionul lui Spitfire (scuipă foc, în engleză, n. tr.) s-a ciocnit în zbor de un alt avion când au intrat într-un nor.)
Recent am plantat un palmier şi am pus o piatră funerară la mormântul lui Dustin pe care am scris versetul 7 din Psalmul 63: *„Suntplin de veselie la umbra aripilor Tale."*

.Şapte

UMBLÂND RĂNIŢI

LEUL

In Africa, animalul de pradă cel mai temut este leul. Ca şi celelalte feline, leii au labele foarte moi cu gheare puternice pe care le pot retrage în tecile lor. O lovitură puternică dată cu laba, poate ucide un om şi ghearele îl pot sfâşia până la coaste. Doar cu o lovitură poate frânge spatele unei zebre sau poate sfâşia capul unei antilope mari. Un mascul tânăr poate să tragă cu fălcile un cal întreg. Nici chiar puii de elefant, de hipopotam sau de rinocer nu sunt în siguranţă în faţa atacului unui leu. Coama lui se potriveşte foarte bine în peisajul maroniu al Africii pârjolite de soare. Un mascul adult poate ajunge la înălţimea de doi metri atunci când stă în poziţie ridicată şi cântăreşte în jur de două sute cincizeci de kilograme şi îşi poate deplasa corpul lung de la cap la coadă de peste trei metri, în cea mai mare linişte prin iarba înaltă. îi simţi mirosul înainte de a-l vedea, dar poate sări la tine pe neaşteptate. Singura scăpare din faţa leului este în sus. Leul nu e aşa de bun căţărător în copaci. Leii au fost adesea văzuţi lângă Inhaminga, şi câţiva oameni au fost ucişi şi mâncaţi de aceste fiare înfricoşătoare.
Răcnetul grav ca de tunet al leului este unul dintre sunetele cele mai înfricoşătoare din natură. Poate fi auzit de la o distanţă de douăzeci de kilometri. Răcnetul leului te poate face să simţi că se cutremură pământul. Dacă ai dormi în junglă ai simţi cum vibrează pământul sub tine. Adrenalina îţi urcă la creier, în gură simţi un gust neplăcut, iar glandele sudoripare se dilată pentru a emana miasma chinuitoare a fricii. într-o noapte ne aflam într-o călătorie misionară şi, în timp ce mergeam pe jos în şir indian prin iarba înaltă, un leu ne-a tăiat calea. Am îngheţat—ne era frică să ne mai mişcăm. El s-a uitat la noi şi apoi a dispărut cu nonşalanţă înapoi în junglă... (mulţumim lui Dumnezeu că mai rămăsese în el ceva din atitudinea colegilor lui Daniel din groapă...)
Leii vânează prin surprindere şi nu se tem să atace animale mari. Totuşi dacă are de ales, leul preferă să atace un animal rănit. Cele care şchioapătă

sau au fost slăbite datorită vreunor împrejurări anterioare sunt o pradă uşoară pentru cel mai mare prădător de pe pământ care se teme de un singur lucru—de om.
Apostolul Petru ne avertizează: *„Fiţi treji fi vegheaţi, pentru că protivnicul vostru, diavolul dă târcoale ca un leu care răcneşte si caută pe cine să înghită" (1 Petru 5:8).*
Moartea fiului nostru ne-a lăsat răniţi. Cu toate că primeam putere în

fiecare zi de la Dumnezeu, eram slăbiţi de o durere sfâşietoare şi de întristare. Ca şi animalele rănite, am fi dorit să avem un loc unde să ne ascundem, în acest timp al durerii, diavolul a venit la noi răcnind ca un leu, lansând atacuri unul după altul într-o uriaşă încercare de a ne frânge spatele şi de a nimici pentru totdeauna lucrarea noastră. Nu puteam fugi nicăieri; era doar o singură direcţie în care să ne-ndreptăm: în sus. Dumnezeu este credincios şi atunci când am întins mâinile spre El, şi El Şi-a întins mâna spre noi.
Oficialii guvernului Frelimo de la Inhaminga nu erau bucuroşi de influenţa pe care noi o aveam asupra oamenilor. Lor nu le plăcea faptul că noi aveam o şcoală biblică. Suspicioşi în privinţa motivelor noastre, ei ne urmăreau adesea şi în permanenţă făceau săpături pentru obţinerea de informaţii în speranţa că vor găsi ceva împotriva noastră. Tot ce făceam noi era ireproşabil; n-au putut găsi nimic ca să ne acuze.
Atunci diavolul a intrat în inima pastorului Time. (Acesta nu e numele lui adevărat.) E vorba de un bărbat cu care am colaborat în vremea războiului. Ne-am riscat viaţa pentru a-l ţine în viaţă pe el şi pe membrii familiei sale în timpul foametei. Aterizând cu avionul Aztec cu mare risc într-un lan de porumb de lângă casa lui, Rod i-a dus o mulţime de alimente lui şi familiei sale, cât şi membrilor din biserica sa. Pastorul Time a fost mâna dreaptă a lui Rod la Şcoala Biblică de la Command. El avea un post de mare responsabilitate şi am lucrat împreună cu el câţiva ani.
Pastorul Time a căzut în păcatul curviei. El a negat, desigur, dar existau multe dovezi împotriva lui. Rod l-a consiliat şi i-a oferit cel mai bun ajutor pe care i l-a putut da. A trebuit să renunţe la poziţia de pastor şi urma ca noi să parcurgem împreună cu el procesul reabilitării. Timp de un an am continuat să-i dăm salariul pe care îl lua ca pastor. In timpul acestui an trebuia să-şi pună viaţa în rânduială şi să-şi caute altă slujbă întrucât, după încheierea acestui timp nu-l mai puteam plăti. Toate aceste lucruri nu au fost de-ajuns pentru el. Ca şi Iuda, a hotărât că ştie el mai bine ce are de făcut şi s-a dus să ne vândă autorităţilor.
Time (nu-l mai putem numi pastor), s-a dus la poliţie cu o listă lungă de minciuni, cât braţul său de lungă. Printre alte lucruri, le-a spus că noi instruim

o armată secretă de soldaţi la Şcoala Biblică, pentru a răsturna guvernul. A mai spus că aveam arme ascunse în zona Command. A spus şi unele lucruri adevărate pe care poliţia le ştia deja, dar de care fuseserăm absolviţi, cum ar fi faptul că am zburat peste graniţă cu avionul în timpul războiului, vizitele noastre în taberele Renamo şi misiunile noastre în care am fost escortaţi de soldaţi, mergând pe jos prin junglă. Cu toate aceste lucruri el a compus o poveste foarte lunga, suficientă pentru a ne spânzura.
Poliţia a venit la Command să-l aresteze pe Rod. Trei zile l-au interogat la secţia de poliţie, însă noaptea îi îngăduiau să se întoarcă la Command. Acuzaţiile, cu toate că erau neadevărate, erau foarte grave. Deja o serie de mozambicani fuseseră arestaţi la Inhaminga şi unii dintre ei muriseră în arest de „moarte naturală". Time era acolo cu acuzaţiile lui şi Rod a fost tratat cu un foarte mare dispreţ. Poliţia l-a ameninţat că va închide Şcoala Biblică şi că îi va trimite acasă pe studenţi. Toată lucrarea noastră în Mozambic era pe punctul de a fi oprită. Ştiam că această ameninţare era reală. O dată ce guvernul considera adevărate aceste minciuni puteau să le folosească împotriva noastră ca să iasă ei bine. Nu numai că Rod era în pericol, dar întreaga lucrare era primejduită.
în timpul acelor zile studenţii se rugau fierbinte. Localnicii din Inhaminga au ieşit din colibele şi din casele lor şi au format grupuri în jurul secţiei de poliţie. Au stat acolo trei zile trimiţând delegaţii care cereau ca poliţia să-l elibereze pe Rod întrucât ei ştiu că el e un om onorabil care nu a făcut nimic rău. A fost foarte curajos din partea lor. în timp ce unul ne-a trădat, sute de oameni erau alături de noi, şi prin credincioşia şi perseverenţa acestor oameni, în cele din urmă poliţia l-a eliberat pe Rod.

APROAPE AM PIERDUT COMMAND

Leul a continuat să răcnească! Şcoala Biblică de la Command era ţinta lui. Cât de mult ura el locul unde slava lui Dumnezeu continua să se coboare şi viaţa oamenilor era schimbată şi oamenii erau echipaţi prin puterea Cuvântului lui Dumnezeu.

Proprietatea pe care se afla Şcoala Biblică ne-a fost dată nouă în timpul procesului de pace. Timp de douăzeci de ani clădirile aflate în ruină nu fuseseră altceva decât un loc pustiu şi nu era nădejde de a fi reconstruite. A fost lansat un acord din partea Naţiunilor Unite care stipula că toate tranzacţiile făcute cu Renamo în timpul procesului de pace în zonele controlate de aceştia, vor fi onorate după alegeri. Noi semnaserăm documente care dovedeau că proprietatea era a noastră, fără să plătim pentru ea, cu condiţia să restaurăm construcţia pentru a funcţiona în ea baza noastră misionară şi Şcoala Biblică.

Acum un departament al guvernului Frelimo a început să facă presiuni ca noi să plătim proprietatea de la Command. Cereau 38.000 de dolari pentru locul acela care odinioară era doar moloz şi pe care noi l-am restaurat pe cheltuiala noastră. Am râs; precis nu erau serioşi. Se merita oare să plătim această sumă, chiar dacă am fi avut banii? Oare nu cumva era timpul să închidem uşa la Inhaminga şi să ne mutăm într-un alt loc cu mai puţine griji? Ellie era ispitită de acest gând, însă Rod a rămas neclintit. N-a fost deloc plăcut. Am fost hărţuiţi prin scrisori şi documente, de politia şi funcţionarii guvernului. încercând să negociem un preţ mai realist, eram plimbaţi dintr-un birou într-altul. Ne tot spuneau că trebuie să ne mutăm de pe acea proprietate, însă noi răspundeam că facem ce putem ca să strângem banii. Biblia ne spune că vrăjmaşul vine doar să fure, să junghie şi să prăpădească. La Inhaminga a venit mereu şi mereu. Alex, co-lucrătorul nostru credincios, membru în consiliul nostru director, a căzut de pe tractor şi roata mare a acestuia a trecut peste el. Alex avea un zâmbet larg şi prietenos. El era omul de încredere de la Şcoala Biblică, fiind cel mai bun traducător, pe lângă multe alte responsabilităţi. Alex a depus multe eforturi pentru a-l scoate pe Rod din arestul politiei, manifestând curaj şi îndrăzneală. Ca şi fiul nostru care parcă ne-a fost luat din pântece, Alex a fost luat din „pântecele" lucrării. A fost un an foarte greu.

Unii dintre cei care lucrau în echipa misiunii Afrilca wa Yesu fuseseră cu tractorul în anumite zone din junglă pentru a cumpăra cereale pentru hrana studenţilor de la Şcoala Biblică. Alex a căzut sub roată în timp ce mergeau pe un drum foarte rău. Quintao a sărit şi l-a rugat pe Alex să-l ierte. Alex abia a putut să rostească aceste cuvinte: *„Nu te îngrijora. N-a fost vina ta. Roagă-tepentru mine.* "S-au rugat pentru Alex în timp ce el a stat întins acolo şi a murit datorită gravelor leziuni interne. Alex a lăsat în urmă o văduvă tânără, Dominga şi pe David care avea doi ani. A fost o vreme de încercări, în timp ce lucrarea suferea pentru pierderea unui om şi a unui co-lucrător preţios, politia a venit şi l-a arestat pe Quintao, tractoristul şi a confiscat tractorul. Rod s-a dus la închisoare să se roage împreună cu Quintao care tremura. Plin de frică, nu fără motiv, el se lupta să rămână în credinţă, şi a rămas. Au fost şi câţiva martori care au depus mărturie că Alex nu murise din vina lui Quintao, şi după câteva zile, poliţia l-a eliberat din închisoare. *tyAşteptăm să vii în Mozambic, Mai (mamă) Ellie. Toţi sunt bucuroşi si te aşteaptă la multe întâlniri!"* Chiar în dimineaţa zilei în care Alex a murit, vorbisem împreună cu el cu mare entuziasm la un program de radio. Rod urma să mă ducă ziua următoare cu avionul şi să mă lase într-un anumit loc timp de două săptămâni pentru misiune, agenda fiind pregătită de Alex. Nu mi-a

venit să cred când am văzut cât de multe lucruri a înghesuit în tot timpul acela. Era oare posibil din punct de vedere fizic să merg toată ziua pe jos până într-un sat, să ţin acolo câteva întâlniri şi apoi să vin pe jos până la Inhaminga, unde în ziua următoare urma să vorbesc la alte întâlniri? Da, dacă mă sculam în zori, şi ţineam întâlnirile după amiaza şi seara. „Aceşti oameni te aşteaptă Mai; trebuie să faci acest lucru." Alex avea o mare încredere că toate lucrurile sunt cu putinţă dacă le faci pentru înaintarea Evangheliei.

Iar acum vieţi spulberate şi planuri spulberate stăteau grămadă. Rod s-a dus singur cu avionul la Inhaminga întrucât trebuia să petreacă acolo câteva zile şi nu puteam să lipsim de acasă amândoi în acelaşi timp. Erau multe lucruri care trebuiau rezolvate la Inhaminga.

MOARTEA ÎN CULTURA AFRICANĂ

Cu toate că eram obişnuiţi cu obiceiurile africane, n-am fost pregătiţi pentru ceea ce a urmat.

Alex era din Malawi şi se căsătorise cu o mozambicană. Legile şi obiceiurile variază de la o ţară la alta. Legea în Malawi cere ca toate bunurile bărbatului, precum şi soţia şi familia lui să meargă la rudele acestuia. De obicei soţia urmează să se căsătorească cu unul dintre fraţii fostului soţ, indiferent de numărul soţiilor pe care acesta le are deja şi indiferent dacă aceasta vrea sau nu. Membrii familiei lui Alex nu erau creştini. Legea mozambicană o apără pe soţie într-o anumită măsură. Ea poate să păstreze bunurile soţului ei şi nu poate fi obligată să meargă şi să locuiască cu familia soţului. Văzând că poate apărea o problemă, Rod, cerând acordul de la Dominga, a încuiat toate lucrurile lor în containerul nostru. Când rudele din Malawi au venit, au cerut toate lucrurile, puţine câte erau şi au spus că şi Dominga trebuie să-i însoţească în Malawi. Pentru că ea s-a împotrivit, au recurs la practici de vrăjitorie împotriva ei şi a noastră, pe proprietatea Şcolii Biblice. Studenţii s-au pus pe rugăciune şi au încurajat-o pe Domniga în situaţia în care se afla. Au făcut un lanţ de rugăciune ca să se roage şi ziua şi noaptea.

Rod s-a întors acasă şi Ellie s-a dus la Inhaminga împreună cu Armando, un tânăr pe care Dumnezeu l-a adus ca să dea o mână de ajutor în acest moment important. în cele din urmă el a rămas cu noi şi a devenit membru al echipei Africa wa Yesu.

A izbucnit o bătălie spirituală intensă. Soacra lui Dominga a ameninţat că o va omorî şi a speriat-o foarte tare pe biata fată, care n-a fost măcar lăsată să-l jelească pe soţul ei iubit. Micuţul David s-a îmbolnăvit şi verişorul

lui Dominga, care locuia cu ea şi cu Alex a fost muşcat de un şarpe. Prezenţa demonică lua, aşa cum am simţit adeseori, atât forme fizice cât şi spirituale. O colonie de lilieci s-a mutat sub streaşină acoperişului nostru de stuf. Şerpi şi broaşte erau peste tot! Am omorât trei şerpi într-o singură zi; unul dintre ei era chiar deasupra capetelor noastre pe o grindă de sub acoperiş. Era atât de cald încât toate creaturile şi târâtoarele veneau înăuntru să caute putină răcoare.

Familia lui Alex ne tortura în fiecare zi, cerând bani şi refuzând să părăsească proprietatea. După multe discuţii în care am fost încercaţi din greu, Armando a scos-o la capăt în cele din urmă pentru noi. Acest tânăr are răbdarea unui sfânt şi o îndrăzneală de leu. El cunoştea toate subtilităţile culturale, dar cunoştea mai ales Cuvântul lui Dumnezeu. In cele din urmă biata Dominga şi David au putut pleca la Beira pentru a locui cu părinţii ei. Rodney urma să-i ducă toate lucrurile acasă. Tot lucrul acesta a fost un coşmar. In mijlocul acestei situaţii predicam, vizitam satele şi predam studenţilor de la şcoala biblică. Cu toată opoziţia spirituală, atunci când acţionăm cu putere, cu viaţă şi iubire din Dumnezeu, nu putem pierde niciodată.

NDUNGU YANGA (SULIŢA MEA

De obicei o călătorie la Inhaminga e un pas într-un şuvoi al Duhului Sfânt. Pacea şi bucuria erau în mod special simţite atunci când erau cursuri la şcoala biblică; ne plăcea pur şi simplu. Dar de data aceasta.a fost cu totul diferit. Pierderea lui Alex şi problemele datorate acestei pierderi, precum şi neobişnuita activitate de vrăjitorie şi-au spus cuvântul. Nouă ne era greu mai ales atunci când eram despărţiţi unul de altul ca familie, şi aveam nevoie unii de ceilalţi. întrucât datele călătoriei mele au trebuit schimbate, mă aflam în Mozambic la prima aniversare de la moartea lui Dustdn. Nu am ajuns acasă nici la aniversarea zilei de naştere a lui Tammy, nici la aniversarea a douăzeci şi şapte de ani de la căsătoria noastră, nici la aniversarea zilei de înmormântare a lui Dustin. Toate acestea au avut loc în aceeaşi săptămână.

Aceste lucruri mici care înseamnă mult pot să-ţi lipsească chiar foarte mult. Dar Dumnezeu este credincios şi am văzut multe biruinţe.
Marco (sălbaticul din junglă care s-a transformat în păstor) a organizat un nou program de misiune pentru mine. Având o inimă mare pentru cei păcătoşi, programul lui Marco era diferit de cel organizat de Alex. Alex s-ar fi dedicat zidirii bisericii prin învăţătură. Marco se dedică. „Vreau să vii cu mine la Ndungu Yanga", mi-a spus Marco. „E locul unde tânjesc să văd suflete mântuite. Acesta e locul unde veneam mereu după „mbanje" (marijuana). Oamenii mă ştiu ca pe un om rău. Trebuie să vadă acum că m-am schimbat."

A fost extrem de cald şi am transpirat pe dealurile stâncoase ajungând la destinaţie chiar înainte de amurg, negura şi fumul de la focurile din junglă transformând apusul de soare într-o minge de foc. Câţiva din adunarea lui Marco au venit cu noi, între ei fiind şi toboşarul de zece ani cu toba lui. Ne-am aşezat sub un copac în timp ce micul grup de creştini cânta şi toba anunţa întâlnirea care urma să aibă loc. Am cântat şi am tot cântat dar nu venea nimeni. Ndungu Yanga e înglodat în vrăjitorie, soţul şi soţia sub al căror copac stăteam, fiind singurii creştini pe o rază de mulţi kilometri. „Continuaţi să vă închinaţi lui Dumnezeu", le-am spus celor din grup. „Laudele noastre vor străpunge întunericul şi vor croi un drum ca lumina şi adevărul lui Cristos să vină în acest loc. Noi avem suliţa Domnului. Este mai mare şi mai puternică decât suliţa de la Ndungu Yanga."
In cele din urmă a ieşit un bărbat dintre tufişurile de spini. Era un vecin şi a răspuns la cuvintele cântărilor. „Bwerani, bwerani—vino, vino, e vremea să auzi Cuvântul lui Dumnezeu." Am mărturisit, ne-am rugat, am cântat mai multe cântări şi am predicat mesajul Evangheliei. Vizitatorul a răspuns, s-a ridicat în picioare şi L-a rugat pe Isus să intre în viaţa lui. O oaie a fost găsită. Marco era entuziasmat şi noi ştiam că şi îngerii din ceruri se bucurau pentru sufletul care s-a întors la pocăinţă!
Am aşternut sacii de dormit sub stele în spatele unei colibe la adăpost de praful ridicat de vânt. Locul era plin de furnici! In păturile noastre, în păr, pe faţă. Aş fi dorit să fiu acasă în patul meu!
în drumul nostru către Ndungu Yanga, Marco ne-a călăuzit către un grup de colibe. „Stă un om aici care e bolnav de multe luni de zile. Putem să ne facem timp să mergem să ne rugăm pentru el?" întins pe o rogojină am găsit un om slăbit, doar o formă de om. Picioarele lui subţiri atârnau neputincioase, iar mâna lui stătea îndoită într-un unghi nefiresc. Rudele omului s-au adunat şi l-au prezentat ca fiind dl. Portugal. Ei ne-au spus că el stătea aşa de patru luni şi de-abia se mai mişca. Ochii îi erau împăienjeniţi şi gura îi era încleştată de saliva uscată. Nu m-am simţit inspirată să mă rog pentru dl. Portugal. El părea prea aproape de uşa morţii. Puteam simţi cum spiritul morţii plutea peste el. Am spus grupului: „Vom sta aici pe pământ şi îi vom vorbi şi vom vorbi de asemenea cu familia lui."
Furnicile se suiau pe dl. Portugal. El n-avea nici măcar puterea să le scuture şi se părea că nimănui din familia lui nu-i venea ideea să-l ajute în privinţa aceasta. Poate că dacă s-ar sui furnicile pe tine zi şi noapte câteva luni de zile, îţi pierzi motivaţia de a mai face ceva cu privire la ele. „Haideţi să curăţăm rogojina de furnici", le-am sugerat eu.

în timp ce vorbeam despre scopul vizitei noastre la Ndungu Yanga, dl. Portugal a început să arate puţin interes. I-am pus câteva întrebări despre sine, aflând că fusese creştin şi chiar lider de biserică. După aceea s-a îmbolnăvit. Nimeni din biserică n-a rămas alături de el în suferinţa lui; nu-l vizita nimeni în coliba lui; aşa că după o vreme a cerut ajutorul vraciului. Ne-a arătat cicatricele de pe trupul lui unde avea mari abcese. Apoi ne-a arătat abcesul de sub braţ—motivul dureros pentru care-şi ţinea mâna îndoită în mod nefiresc. Ne-a spus că oasele îl dureau foarte tare şi de aceea nu putea umbla. Ne-a spus toate acestea cu glas înnăbuşit şi cu neputinţa întipărită pe faţă.
Armando ne-a fost de mare ajutor şi împreună i-am citit din Scriptură şi

l-am îndemnat să se întoarcă la Domnul şi să creadă în eliberarea sa. Preocuparea lui principală era ce urma să se întâmple cu el după plecarea noastră. Va mai veni cineva să-l viziteze şi să-l ajute în rugăciune? Marco şi-a dat cuvântul că-l va vizita câtă vreme va fi în putere şi va putea să vină la biserică. Dl. Portugal a fost de acord şi noi l-am condus la pocăinţă. Ne-am rugat pentru vindecarea sa şi l-am ajutat să se roage şi el cu voce tare. în cele din urmă am plecat de la el, promiţându-i să-l vizităm din nou la întoarcere.
în dimineaţa următoare cu greu ne-am crezut ochilor. Dl. Portugal era spălat, ochii săi erau limpezi şi putea vorbi normal. Nu mai vorbea înnăbuşit şi putea chiar să umble sprijinit de rudele sale! Duhul morţii dispăruse!
O dată, la sediul din Inhaminga am făcut un pachet pentru dl. Portugal. Haine noi, săpun, lapte praf, amestec de proteine şi o Biblie. El se întăreşte din zi în zi, în trup, în suflet şi în duh. Cea mai mare cauză a bolii lui era o inimă bolnavă. Deziluzia, deznădejdea şi disperarea l-au convins să accepte moartea. Acum iubirea lui Cristos arătată prin oamenii lui Dumnezeu l-au readus la Dumnezeu şi i-au dat un viitor şi o nădejde.
Am citit o dată următoarele cuvinte undeva şi mi-au rămas de-atunci întipărite: **„Iubirea pentru suflete îţi va vindeca toate boalele tale."**
Faptul că am fost activi în lucrare în mijlocul durerii noastre, ne-a adus şi nouă vindecare. Obligaţi să ne luăm privirile de la nevoile şi de la situaţia noastră, am fost din start prinşi de nevoia de a sluji nevoilor imediate ale altora. Chiar dacă o perioadă de doliu este necesară pentru vindecare, nu există nici un motiv pentru care în mijlocul întristării noastre să nu putem să-i ajutăm pe alţii. Am găsit medicament şi pace pentru sufletul nostru chiar prin faptul că procedam astfel. Totuşi, un lucru pe care îl ştiu toţi cei ce au pierdut pe cineva drag, durerea se întoarce, mai înţepătoare şi mai profundă, în momentul cel mai neaşteptat. însă Dumnezeu nu ne-a lăsat fără mângâiere şi ne-a întins mâna în nenumărate moduri.

Aranjaţi magnific într-o umbră imposibil de descris, care vine de undeva dintre violet, mov şi lila, copacii jacaranda au înflorit încă o dată pentru a proclama un mesaj glorios al speranţei şi al făgăduinţei. Ce frumos trebuie să fie în cer! (încă de pe acum ne gândim adesea la cer!)
„Mult aşteptata ploaie e pe drum... să spele din mintea şi inima noastră pârjolită lunile uscate, prăfuite şi groaznice."
Aşa cum stau şi scriu aceste lucruri pot vedea pe fereastră uriaşul copac jacaranda din grădina noastră. Nu numai că are ramuri enorme şi grele şi aceste culori de nedescris, dar pe pământ s-a aşternut un covor gros de flori. Vedeţi, astă noapte a venit ploaia şi a aşternut în grădina noastră covorul regal special pentru noi. Vom ieşi chiar acum să călcăm pe covorul acesta!

Op

VOM ZBURA DIN NOU

CREDINŢA NE DUCE ÎNSPRE CER

După ce am vândut avionul nostru Piper Aztec din cauză că avea nevoie să i se înlocuiască motorul, ne lipsea foarte mult faptul că nu aveam aripi. A durat trei ani până ce Rod a putut să piloteze din nou un avion, de data aceasta un avion militar de instructaj din timpul celui de-al doilea război mondial, Piaggio P149. Rod l-a cumpărat pe mai nimic întrucât nu mai zburase de optsprezece ani. împreună cu Horace Masauli, un prieten inginer din Malawi au petrecut trei ani lucrând la el în timp ce stăteam încă în Malawi. Piesele trebuiau să fie comandate din toate ţările lumii. Se părea adesea că au ajuns într-un punct mort, dar întotdeauna găseau ei o ieşire. Felicitări lui Horace pentru că a adus la viaţă o pasăre pe care toţi o crezuseră moartă. în cele din urmă Piaggio a primit autorizaţia pentru zbor. Noi ne mutaserăm deja în Zimbabwe aşa că Rod a trebuit să meargă în Malawi pentru fiorul special de a-l încerca pe Piaggio la zbor întrucât nu erau piloţi care cunoşteau acel model. Nici Rod nu-l cunoştea, dar testul trebuia făcut.

A fost o combinaţie de neuitat între tremurul dat de faptul că ştii că e o situaţie periculoasă şi realizarea cu bucurie a survolării celui mai înalt munte după un urcuş greu şi lung. Priveliştea pe care o ai dintr-un asemenea loc nu poate fi descrisă. Atunci când Rod a decolat cu Piaggio şi a început zborul pe cerul senin, s-a născut ceva nou. La sol foarte mulţi oameni din personalul aeroportului se adunaseră să-l vadă pe reverendul pilot făcând acest lucru nebunesc. Toţi credeau că acea pasăre nu putea zbura şi că se va prăbuşi. Toţi, cu excepţia lui Horace şi Rod, cu toate că amândoi au recunoscut că au avut perspectiva deosebită a uşurării şi sentimente de mulţumire sinceră când rotile au atins pământul.
Rod a zburat cu avionul din Malawi în Zimbabwe doar cu trei zile înainte ca Wayne şi Martha Myers să sosească la noi pentru a merge împreună într-o călătorie în Mozambic. Urma ca ei să împărtăşească împreună cu
345
de u
noi bucuria primei misiuni în Mozambic cu Piaggio. Eram atât de mândri că Piaggio putea zbura, încât nu ne-am îngrijorat prea mult de faptul că nu prea corespundea nevoilor misiunii. La urma urmelor aripile erau tot ce conta; puteau să ne ducă pe deasupra drumului îngrozitor până la Inhaminga! Piaggio avea două locuri în faţă şi o mică banchetă în spate. Martha şi cu mine aveam aceeaşi centură de siguranţă unde încăpeam destul de bine, dar spaţiul pentru bagaje era limitat şi nu aveam loc pentru alte materiale necesare pentru misiune.
Urcarea în avion era o mişcare acrobatică. N-avea uşă. Carlinga se ridica şi trebuia să te urci în el după ce păşeai pe aripă. Foarte bine, Martha! Nu sunt multe doamne care la vârsta de şaptezeci de ani să urce în avion cu atâta graţie. Zgomotul şi vibraţiile motorului ne împiedicau să ne auzim unii pe alţii chiar şi atunci când strigam. La o oră după decolare făceam rondouri deasupra oraşului Beira unde urma să aterizăm pentru a face vama. M-am uitat îndeaproape la Rod când a început să împingă manşa, dar aceasta nu se lăsa împinsă. „O, nu, roţile nu coboară!" Aveam dreptate. în timpul acesta Rod adusese avionul în poziţia finală pentru aterizare şi roţile defel. A mai pus o dată mâna pe manşă şi, lăudat să fie Dumnezeu, roţile au coborât.
Am cauzat multă agitaţie la aeroportul internaţional din Beira. Oamenii râdeau şi arătau avionul nostru cu degetul, scuturând din cap. Nu ne puteam imagina de ce, până când unii dintre ei au venit alergând să vadă mai de aproape „antichitatea". In contrast cu noile avioane lucioase de pe aeroport, Piaggio arăta ca ceva dintr-un film vechi. „Ce e cu avionul acesta? O, ar trebui să-l puneţi într-un muzeu." In cele din urmă am aterizat la Inhaminga. în două ore de zbor făcusem această călătorie care altfel ne-ar fi luat pe puţin o zi întreagă.
Ne-am încheiat misiunea la Inhaminga bucurându-ne de un timp extraordinar la cursurile lui Wayne. După câteva zile am aterizat în siguranţă înapoi în Zimbabwe. Wayne nu a fost atât de impresionat de avion cum eram noi şi a coborât din avion zicând: „Oameni buni, voi aveţi nevoie de un alt avion!" „Pentru ce?", am întrebat noi. „Piaggio a făcut treabă bună. Sau credeţi că nu?"
După vreo două săptămâni Rod s-a dus din nou cu avionul în Mozambic. Pe drumul de întoarcere, avionul a început să piardă din putere la scurt timp de la decolare aşa că Rod s-a decis să se întoarcă înapoi şi a aterizat pe aeroportul din Beira, de unde decolase. Avionul a rămas acolo câteva luni până i s-a putut face reparaţia de care a avut nevoie. Ducându-l pentru inspecţie în Africa de Sud, s-a descoperit că avea o piesă ruginită la aripa dreaptă. Dar unde să găseşti o altă aripă pentru o pasăre bătrână şi rară
Vom ZCHAY-CK din nou
ca aceasta şi la ce preţ? După multe eforturi, Rod a trebuit să-şi ia gândul de la Piaggio-ul cu aripa frântă. Bucuria noastră legată de faptul că am zburat din nou a fost de scurtă durată.

NE LUPTĂM SĂ ZBURĂM

Lucrarea noastră misionară devenise oare mai uşoară acum că nu mai exista pericolul să se tragă în noi? Pentru noi, nu. Fără avion, trebuia să călătorim zile în şir să ajungem într-un loc unde puteam fi în două ore dacă am fi mers cu avionul. Ironia era că acum, în timp de pace, lucrarea noastră mergea mai greu, când ar fi trebuit să se facă mai rapid şi cu mai multă uşurinţă.

îndrăzneam noi oare să ne ridicăm mai sus şi să credem că Dumnezeu ne va da un alt avion? îngrijoraţi privind suma enormă de bani de care era nevoie pentru un avion, ne-am rugat lui Dumnezeu: „Doamne, dacă vrei să avem un alt avion, Te rugăm arată-ne clar acest lucru." în săptămâna următoare am primit un fax de la Wayne şi Martha Myers care spunea aşa: „Dacă Dumnezeu ne-ar îngădui să investim douăzeci de mii de dolari în misiunea voastră, cum aţi folosi aceşti bani?" Imediat ne-am spus unul celuilalt: „Am cumpăra un avion!"

Am stat de vorbă cu Dumnezeu cu privire la acest subiect şi urmarea a fost: „Bine, Doamne, dacă Wayne şi Marta sunt de acord să dea aceşti bani pentru a deschide un fond pentru avion, vom şti că acest lucru vine de la Tine. Dacă nu, ne vom scoate din cap ideea de a avea un avion." Le-am spus soţilor Myers să se gândească la această idee şi să ne confirme dacă cred că e un proiect bun. Ei au răspuns: „Suntem bucuroşi ca voi să folosiţi aceşti bani pe care noi îi trimitem ca pe o sămânţă pentru avionul vostru de care aveţi atâta nevoie."

Aveam nevoie de un avion bun cu şase locuri şi cu un singur motor.

Ne-a fost greu să găsim credinţa necesară pentru a avea un avion, însă probabil e nevoie de mai multă credinţă să construieşti două avioane de la zero şi să zbori prin toate pericolele războiului. N-ar fi fost oare mai uşor ca pur şi simplu să ne încredem în Dumnezeu pentru a. avea un avion bun? Rodney şi-a adus aminte de cuvintele marelui evanghelist german, Reinhardt Bonnke. Bonnke a experimentat în mod repetat necazuri cu camioanele pe care le folosea pentru transportul unui cort mare prin toată Africa. El a vorbit cu Dumnezeu despre această problemă şi în cele din urmă Dumnezeu i-a spus: „încetează să Mă mai cauţi în grămada de gunoaie!" Pentru a nu risipi banii lui Dumnezeu, Bonnke cumpăra camioane vechi care se defectau mereu şi atunci chiar costau mai mult! „Cred că Dumnezeu ne spune şl

nouă acelaşi lucru", mi-a spus Rod. „Trebuie să încetăm să-L mai căutăm pe Dumnezeu printre gunoaie şi să începem să cumpărăm un avion bun."

A merge în misiune din Zimbabwe în şapte provincii diferite ale Mozambicului precum şi în Malawi este dificil din cauza distanţelor mari. Aveam nevoie să ne mărim eficienţa în secerişul de suflete. Prea mult timp iroseam când cădeam în gropi şi ne împotmoleam în noroi, şi fiind blocaţi de apele revărsate ale râurilor şi podurile luate de ape. Ca să nu mai spun despre oboseala şi uzura fizică a vehiculelor şi a noastră. Dumnezeu va croi o cale. Credeam!"

APRILIE 1998—AVEM ARIPI! PUTEM ZBURA!

Vă mulţumim, dragi prieteni pentru.....darul magnific constând într-un avion Cessna 206 fabricat în 1980 cu un motor nou, proaspăt vopsit în alb, albastru şi dungi gri. Arăta foarte bine!

Adevărata frumuseţe a acestui avion este dată de multele inimi care au investit în achiziţionarea lui. N-a fost cumpărat cu o donaţie uriaşă din partea nu ştiu cărui bogătaş, ci mai degrabă, a fost cumpărat cu iubirea, credinţa şi generozitatea a sute de sfinţi. Unii au dat zece dolari, alţii cincizeci de dolari şi mulţi au dat câte o sută de dolari. Au fost şi dintre aceia care au dat o mie de dolari, trei mii de dolari şi aşa mai departe. Câţiva au dat cinci mii de dolari, mai puţini au dat zece mii de dolari şi un cuplu a dat peste douăzeci de mii de dolari.

Dacă fiecare persoană care a dat ceva şi-ar fi scris numele pe avion, puţin spaţiu ar fi rămas neacoperit! Cu siguranţă, fiecare persoană contribuie la tot ce face Duhul Sfânt prin folosirea acestor aripi.

Fiecare contribuţie a fost în mod special însoţită de rugăciunile celor

care s-au implicat personal în viziunea noastră, înţelegând această nevoie. Fără această investiţie personală de vieţi şi inimi nu am fi reuşit să ne atingem ţinta. Sigur că Dumnezeu poate să dea El însuşi totul, şi uneori procedează în felul acesta. Dar am găsit că de cele mai multe ori Dumnezeu dă prin oamenii Săi. Lui îi place să vadă că noi avem nevoie unii de alţii şi să vadă că noi contribuim împreună la satisfacerea nevoilor pe care le avem. Aşa funcţionează o familie adevărată!

Cea mai mare parte din bani a venit prin angajamente financiare. Oamenii au simţit dorinţa şi îndemnul Duhului Sfânt de a dărui, dar nu au avut bani la îndemână. Au luat hotărârea să se încreadă în Dumnezeu că le va da suma pe care au hotărât să o dăruiască. Au făcut aceste angajamente financiare în credinţă şi Dumnezeu s-a dovedit credincios prin faptul că aceşti oameni au văzut că aceşti bani încep să vină.

„Cu tot ce avem mai bun, suntem hotărâţi să folosim acest avion pentru slava lui Dumnezeu. Nu vom obosi, ci vom dărui, vom sluji şi vom fi gata pentru orice misiune pentru care simţim călăuzirea Duhului Sfânt. Ne angajăm să dăruim tot ce avem mai bun în noi."

„Cât de uşor călătorim când altcineva ne poartă poverile!" Noi nu suntem niciodată singuri. Isus este cu noi atât prin prieteni, cât şi în Persoană. Când a murit Dustin, am fost atât de nenorociţi încât nici nu ne-am mai gândit la avion. Am abandonat proiectul şi l-am lăsat să zacă în cenuşa întristării noastre. Iată că acum proiectul a fost din nou ridicat de unii dintre cei mai credincioşi prieteni ai noştri din toată lumea, Wayne şi Martha, care au alimentat acest proiect încă de când ne-au ajutat să-l iniţiem. Ei l-au dus în locul nostru atunci când noi eram prea slabi, şi l-au dus la împlinire prin eforturile lor continue de a-l împărtăşi multor prieteni de-ai lor. Au fost oameni care nici nu ne-au cunoscut pe noi şi care au contribuit pe baza mărturiei lui Wayne şi a Marthei. Suntem recunoscători atât de multor oameni, însă nimeni nu a purtat atât de mult avionul în rugăciune ca Wayne şi Martha Myers!

ISUS SAFARI

MAZAMBA

Creştinii din Mazamba s-au bucurat atunci când grupul de vizitatori a ajuns cu camioneta în satul lor. Doi mesageri care au venit pe jos la Şcoala Biblică, ajunseseră cu câteva zile înainte. „ *Vă rugăm să veniţi să ne vizitaţi si să vă rugaţi cu noi. N-am mai luat Sfânta împărtăşire de mai mult de -%ece ani. Vă rugăm să veniţi şi să ne conduceţi la Sfânta împărtăşire."*

Iată că am ajuns şi ei erau foarte bucuroşi să ne vadă. O casă din cărămidă nelocuită şi fără nici un fel de mobilier ne-a fost oferită ca să locuim în ea. Totuşi am fost avertizaţi că acea casă era bântuită noaptea şi se auzeau paşi şi ciocănituri la uşi. „Se întâmplă astfel de lucruri din cauză că aici au murit foarte mulţi oameni în timpul războiului şi spiritele lor rătăcesc şi nu au pace." Am optat să dormim afară, nu pentru că ne-ar fi fost frică, ci pentru că era foarte cald. Aveam cu noi încă o echipă REAP şi lor le-a plăcut să stea afară întinşi pe jos şi să privească stelele care sunt mult mai mari şi mai strălucitoare decât în Anglia.

Devreme dimineaţă ne-am dus să-l vedem pe şeful satului, care era o femeie, şi i-am dus daruri constând în haine şi pături, întrucât coliba ei fusese arsă împreună cu tot ce avea. I-am vorbit despre Isus, dar ea a scuturat din cap cu tristeţe. Ne-a explicat că îi era imposibil să devină creştină întrucât prima ei responsabilitate era tribul. Postul ei de şef de trib presupunea

îndeplinirea anumitor obligaţii care nu aveau nimic de-a face cu creştinismul. De exemplu era necesar ca ea să ofere sacrificii şi să se roage duhurilor strămoşilor, mai ales în vreme de secetă şi foamete. Oamenii tribului depindeau de mijlocirile ei. Cu toate că noi i-am spus cum să conducă tribul printr-o cale mult mai bună, calea vieţii veşnice, ea a spus că nu doreşte să se răzgândească. Ea mai participase la unele dintre întâlnirile noastre şi văzuse filmul ISUS, dar nu dorea să se schimbe. Totuşi ne-a îngăduit să ne rugăm pentru ea şi noi ne-am rugat punându-ne mâinile peste ea şi cerând

lui Dumnezeu să îndepărteze întunericul din mintea ei şi să lase să strălucească lumina Lui în ea. Ne-a mulţumit că ne-am rugat şi era evident mişcată că nouă ne păsa de ea.

Creştinii din câteva biserici au venit la întâlnirile noastre. Erau cu toţii dornici să ia parte la Masa Domnului. Mai întâi le-am predat câteva lecţii despre puterea sângelui lui Isus Cristos şi despre importanţa comuniunii. Unul dintre lideri s-a ridicat şi a spus: „Biserica noastră nu ne îngăduie să luăm parte la comuniune dacă nu e prezent un lucrător ordinat. Nu ne-a vizitat nici un lider de zece ani de zile. Mazamba e un loc uitat, dar acum şi-a adus aminte cineva şi de noi, prin vizita dumneavoastră." L-am asigurat că Isus le-a spus ucenicilor: *„Să faceţi lucrul acesta spre pomenirea Mea"* şi că acest lucru e unul dintre sacramentele importante ale Bisericii. „Câtă vreme i-aţi dat viaţa voastră lui Cristos, umblaţi cu El şi unii împreună cu alţii în adevăr şi iubire, sunteţi liberi să vă împărtăşiţi din pâine şi vin. Nu trebuie să aşteptaţi până ce veţi fi botezaţi; nu trebuie să aşteptaţi să vă viziteze cineva; puteţi şi voi să faceţi lucrul acesta." Ei s-au bucurat şi au bătut din palme, în semn de apreciere pentru ce le-am spus. Cât de mult ne luptăm cu reguli şi legi făcute de oameni. Mulţi misionari au pus un jug greu de robie pe grumazul oamenilor şi parte din misiunea noastră era să-i eliberăm pe oameni nu numai de puterile întunericului, ci şi de legile făcute de oameni.

De asemenea, oamenii şi-au exprimat dorinţa de a fi botezaţi prin scufundare, dar toate apele de suprafaţă erau secate. „Când va veni ploaia din nou, liderii voştri pot să vă boteze. Urmaţi Cuvântul lui Dumneze, pocăiţi-vă şi fiţi botezaţi." Grupul de credincioşi plini de bucurie şi eliberaţi au venit în ziua următoare să ne vadă la plecare. Ce minunat să-i vezi pe oamenii aceia flămânzi după Dumnezeu primind adevărul, fiind hotărâţi să-l pună în acţiune. Timpul călătoriei noastre înapoi la Inhaminga s-a scurs repede, căci am cântat şi ne-am bucurat că am avut privilegiul să predicăm şi să-i învăţăm pe oamenii din partea rurală a Mozambicului.

ZBORUL ESTE ÎNVIORĂTOR

A fost o bucurie deosebită pentru noi să îi ducem cu noul nostru avion Cessna 206 pe Steve şi Betty Bishop, prietenii lui Wayne şi Martha. Urma să fie prima noastră acţiune cu avionul „Isus Safari" de când aveam avionul. Acest cuplu a avut o mare implicare în strângerea de fonduri pentru avion. Am încărcat avionul cu echipamentul pentru film şi cu lucrurile de strictă necesitate, care constau în două corturi mici şi saci de dormit. Atunci când trebuie să stai în cort pe timp de iarnă, trebuie să fii pregătit. Rod, fiind extra

precaut cu privire la bagajele excesive, a lăsat ceainicul acasă, fapt pe care urma să-l regrete. Ceainicul era cea mai mare prioritate pentru Ellie.

Aterizarea pe pista de lângă Şcoala Biblică nu a însemnat altceva decât întoarcerea unei păsări la cuib. Oaspeţii noştri au fost încântaţi să vadă Şcoala Biblică şi toată lucrarea care transformase ruina într-o clădire vie; însă au fost şocaţi să vadă sărăcia şi starea deplorabilă a oraşului. Nu mai văzuseră un loc atât de pustiit şi de lipsit de nădejde. „Nu, nu!" am spus noi. „Ce vedeţi voi e minunat, acesta e progres, e viaţă, se întâmplă lucruri noi!" Doar cei ce văzuseră Inhaminga învăluita de foamete şi oase pot vedea şi pot recunoaşte că acolo e viaţă acum.

Ne-am urcat pe panta abruptă a satului Dimba pentru a predica în mica biserică a lui Marco. Acest tânăr care, cu doar doi ani în urmă, se droga şi

era considerat nebun, a fost transformat complet prin Duhul lui Dumnezeu. Marco plantează biserici mai rapid decât orice alt pastor din zona Inhaminga. El a fost copleşit de bucurie să ne vadă slujind în adunarea lui de la Dimba. Am sărit peste micul pârâu noroios, mergând pe câmp până ce am ajuns în cele din urmă la clădirea bisericii făcută din stâlpi şi stuf, unde erau adunaţi vreo treizeci de oameni. în cursul întâlnirii, un tânăr plin de băutură alcoolică contrafăcută a tot întrerupt serviciul. Nu era agresiv, ci foarte prietenos. „Nu, nu-l daţi afara", le-am spus noi. „Puneţi-l să stea jos şi nu mai daţi atenţie întreruperilor sale." Unii dintre cei prezenţi râdeau şi-şi băteau joc de el. Privindu-l pe tânăr, văzând nevoia lui disperată şi foamea de acceptare de pe faţa lui, ne-am concentrat asupra faptului de a-i spune că e binevenit şi că ne bucurăm că a venit la biserică. Acest lucru a pus capăt râsului şi bătăilor de joc. Tânărul s-a liniştit, ascultând cu atenţie cuvintele noastre. „Da, da, e adevărat ce spun oamenii aceştia!" în cele din urmă nu a mai putut să se abţină şi şi-a strigat în gura mare identitatea şi faptul că a recunoscut cine suntem noi. „Vă cunosc. V-am auzit predicând în Malawi în tabăra de refugiaţi, cu opt ani în urmă." Iar acum se afla aici în Mozambic, la Inhaminga, foarte bucuros să ne vadă. Nu-i de mirare că în timpul serviciului venea mereu să dea mâna cu noi.

Atunci când am făcut chemarea, au venit patru oameni în faţă pentru a-L primi pe Cristos ca Mântuitor şi Domn. Beţivul a strigat şi el: „Vreau să fiu eliberat de alcool!" Ne-am rugat pentru toţi—a fost minunat. După aceea i-am invitat pe cei prezenţi să-şi spună mărturiile. Unul după altul, bărbaţii aceia s-au ridicat şi ne-au spus cum Dumnezeu îi izbăvise dintr-o viaţă de păcat şi de deznădejde. Aproape toţi au spus: „într-o zi Marco a venit la mine şi mi-a vorbit despre Isus... El mi-a arătat iubirea lui Dumnezeu."

sajari 353

Mersul pe jos pe munte în sus a fost mai greu decât coborâtul la vale, dar văsuserăm viaţa oamenilor atinsă de Duhul Sfânt şi lucrul acesta făcea ca totul să pară mult mai uşor. în noaptea aceea am proiectat filmul ISUS pe terenul de fotbal, în faţa unei mulţimi entuziasmate de trei mii de oameni. Filmul era tradus în dialectul local, Sena, de aceea oamenii erau foarte încântaţi. Dimineaţă Rod a condus tractorul în timp ce noi ceilalţi ne-am urcat în remorcă. Ne-am oprit să discutăm cu câţiva oameni în timp ce un om în uniformă a venit la noi. Era funcţionar guvernamental şi spre surpriza noastră cu un zâmbet mândru ne-a spus că el este vocea lui Pilat din Pont din traducerea în dialectul Sena a filmului ISUS. „Vă rog, puteţi să mă ajutaţi să obţin o copie a casetei video?", a spus el. L-am asigurat că o va primi. A fost uimitor să ne întâlnim cu el la Inhaminga!

MUNGARl

Drumul cu avionul din Inhaminga până la Mungari care a durat o oră, l-am fi făcut în optsprezece ore cu maşina. Eram bucuroşi să mergem ca păsările. Am făcut zborul peste zonele în care fusesem în timpul războiului. Rod a coborât avionul când am zburat peste pădurea Gorongosa căutând pista îngustă din pădure pe care aterizase de peste două sute de ori când era războiul la culme. Iată-o, o cicatrice maronie neregulată făcută în bălăriile înalte. Avionul s-a lăsat şi mai jos, doar la câţiva metri de sol, cu aripile la nivelul vârfului copacilor. „Aterizăm?" „Nu, de data asta, nu." Spaţiul pentru aterizare era mai mic şi mai îngust ca niciodată, datorită faptului că vegetaţia crescuse peste tot în jurul său. A fost ca şi atunci când un tren trece repede printr-un tunel de copaci, cu excepţia faptului că roţile avionului nostru n-au atins pământul. Uau! Ne-am simţit bine cu toate că inimile noastre băteau mai repede. Rod era ameţit în sens pozitiv atât datorită fluxului de adrenalină, cât şi din cauza amintirilor unora dintre cele mai bune ocazii de evanghelizare pe care le-am avut în viaţă. Am râs cu toţii şi am strigat „aleluia." Dumnezeu e bun şi am avut şi încă mai avem o viaţă minunată în slujba Sa.

Apropiindu-ne de Mungari, un sat împrăştiat prin junglă, ne-am întrebat cum arată pista de aterizare pentru că nu mai fusesem acolo înainte. Am

văzut un luminiş şi am crezut că acolo trebuie să fie. Nu mai este vreun alt loc? Da, dar tufişurile şi copacii aceia? Se pare că nu avem loc suficient. „Ba e loc destul", a spus Rod, ochiul lui de pilot de junglă fiind antrenat să aprecieze mult mai bine decât ochii noştri. Am aterizat sărind peste dâmburi de vreo câteva ori până ce am putut opri cu bine. Din spatele tufişurilor şi colibelor au apărut oamenii alergând şi strigând. Era un eveniment foarte rar

Copiii s-au adunat entuziasmaţi, privind şi exclamând la orice mişcare a noastră.
Humberto, misionarul brazilian care locuia în Mungari, ne-a întâmpinat împreună cu doi lucrători localnici care fuseseră deja la Şcoala Biblică de la Inhaminga. „Iată, aici ne vom stabili", a spus Rod scoţând echipamentul. „Voi ridicaţi-vă cortul sub aripa aceea, iar noi îl vom ridica pe-al nostru sub această aripă. In felul acesta vom păzi avionul şi în timpul nopţii.
Ridicarea corturilor a fost un efort considerabil cu oamenii care se înghesuiau să vadă ce fac albii acolo. Cei mai mulţi dintre ei nu mai văzuseră un cort până atunci. „Nyumba a Zungu" (casa omului alb). Foarte impresionaţi de fermoar, de plasa pentru ţânţari şi de toate celelalte. O, şi acum aveam nevoie de o ceaşcă de ceai. Dar nu aveam. Mult mai târziu am rugat pe cineva să fiarbă apă pentru noi şi a fost o plăcere să stăm acolo pe pista de aterizare, bând ceai şi privind cum soarele îşi împrăştia splendoarea deasupra cerului junglei. Nu conta prea mult că nu aveau toalete, ci doar jungla, şi nu era apă pentru baie.
Filmul ISUS a fost un succes extraordinar ca întotdeauna. Afară era frig. Oamenii au tremurat în timpul celor două ore de vizionare a filmului, cei mai mulţi dintre ei trebuind să stea în picioare în tot acest timp, ca să nu piardă nimic.
Sărăcia satului era mult mai mare decât la Inhaminga. Cum reuşesc aceşti oameni să supravieţuiască? Ei cu adevărat nu au nimic, iar noi avem atât de mult. Humberto ne-a arătat biserica pe care o construiau. Pereţii erau ridicaţi deja până la nivelul acoperişului şi ei aşteptau să adune suficienţi bani ca să pună acoperişul. „Este o zonă foarte dificilă", ne-a spus Humberto. „Aceşti oameni sunt născuţi în vrăjitorie. E cultura şi religia lor; nu cunosc o altă cale."
Peste tot erau semne şi simboluri vrăjitoreşti. La răspântia cărărilor erau castroane de lut cu hrană adusă jertfă spiritelor pentru a le asigura ocrotire în călătorie. Nimeni nu se gândea să plece în vreo călătorie fără binecuvântarea spiritelor. Peste tot prin sat se vedeau instalaţii de distilare a alcoolului. Robiţi de alcool şi de duhurile rele, oamenii la care Dumnezeu l-a trimis pe Humberto locuiau în mare întuneric. Inimile noastre erau alături de Humberto şi ne minunam de devotamentul lui pentru a locui acolo trei ani în mijlocul acestui gros întuneric, ţinând sus lumina lui Cristos. Humberto este singurul în Mungari care nu era mozambican. înconjurat de unii dintre cei mai săraci oameni din lume, singurătatea şi descurajarea constituiau o luptă permanentă. Humberto a rămas neclintit şi şi-a dus la îndeplinire misiunea.
E minunat să mergi cu avionul într-un sat, dar o dată ce eşti acolo trebuie să mergi pe jos. Uneori pista de aterizare se află la câţiva kilometri de

sat şi nu există nici un mijloc de transport. S-ar putea să nu ai unde să dormi, nici baie şi nici vreun loc de unde să cumperi alimente. Imaginea misiunii mai uşoare pe calea aerului s-a spulberat repede, însă am avut şi întâmplări amuzante. Prin faptul că mergeam cu avionul am putut să ajungem la oameni izolaţi şi să acoperim un teritoriu în care altfel nici nu am fi putut ajunge.
Din Mungari am mers cu avionul o oră şi jumătate până la Buzi. Micul oraş e împărţit de râul Buzi. Problema e că pista de aterizare era pe unul dintre maluri, iar misionarii brazilieni Carlos şi Ernandes locuiau pe celălalt mal al râului. Nu era pod sau vreun alt mijloc să treci cu un vehicul de pe un mal pe altul. Era un efort extraordinar să transportăm echipamentul nostru greu peste râu. „Ce să facem, Doamne?" în câteva minute a apărut o camionetă condusă de un om din Africa de Sud care lucra la Buzi. Curiozitatea la vede-

rea avionului l-a atras să vină să vadă cine suntem. Foarte prietenos şi gata să ne ajute, a încărcat lucrurile noastre şi ne-a dus acasă la el să servim un ceai! Un înger deghizat. După aceea ne-a dus pe malul râului unde a încărcat bagajul nostru într-o mică barcă. Carlos avea o maşină care ne aştepta pe malul celălalt şi aşa am putut merge unde doream.
Carlos şi Ernandes locuiau într-o casă, mică dar solidă. Nu aveau apă curentă, dar aveau lumină electrică. întreruperile de curent erau frecvente, dar cât am fost noi acolo am avut lumină.
Am auzit sunet de tobe şi cântări. Nu, nu erau creştinii care ne întâmpinau, ci la câţiva metri de casa noastră, o mulţime de oameni erau cu totul absorbiţi de actul închinării la strămoşi.
Să ai la poartă timp de zece zile oameni care se închină diavolului! Carlos îşi trecea exasperat mâna prin păr: „De nouă zile tot aşa o ţin. Zi şi noapte se închină strămoşilor, chemând spirite demonice şi consultându-se, chipurile, cu strămoşii lor. Atunci când o parte a grupului oboseşte cântând, cealaltă parte preia incantaţiile. Şi în felul acesta închinarea lor continuă zi şi noapte."
Această şedinţă profană a fost iniţiată de un grup de spiritdşti profesionişti. Ei umblă din loc în loc oferind oamenilor un cadru în care pot vorbi cu strămoşii lor despre diverse probleme, căutând călăuzire şi ocrotire. Sunt şi plătiţi pentru serviciile pe care le fac. Pur şi simplu s-a întâmplat că erau lângă casa lui Carlos şi Ernander atunci când le-au venit nişte oaspeţi să vadă filmul ISUS. Erau oameni de rând, pierduţi în păcat, orbiţi de Satan şi înnecaţi în înşelăciune. Făceau ceea ce au fost învăţaţi să facă. Rod s-a dus la ei spre uimirea creştinilor localnici care erau cu noi. „Nu ştie pastorul Rodney ce fel de oameni sunt aceştia?" Rod s-a aşezat să vorbească cu unii

dintre ei. Ei l-au întrebat care este scopul venirii lui la Buzi. „Să vă spunem despre Isus. Vă vom arăta un film foarte frumos în această seară. Este despre Isus, despre naşterea Lui, despre viaţa Lui pe pământ, minunile pe care le-a făcut. De asemenea este şi despre moartea şi învierea Lui. Este un film foarte bun; vă rog să veniţi să-l vedeţi!" Unii dintre ei au promis că vor veni.
In seara aceea pe când ne-am dus să proiectăm filmul, nici tobele nu au mai bătut şi nici oamenii nu mai erau acolo. Cei mai mulţi dintre ei s-au dus pe terenul de fotbal să vadă filmul ISUS. Mult mai târziu, după film, au început din nou şi-au tot bătut tobele toată noaptea. Credeam că numărul lor a mai scăzut. Cine ştie câţi dintre ei văzuseră filmul ISUS şi câte vieţi fuseseră atinse prin el? Ne gândeam... Dacă oamenii aceştia pot fi atât de devotaţi că se închină zeilor lor zi şi noapte timp de zece zile, cum ne putem compara cu ei, noi, ca şi creştini, în ce priveşte dedicarea şi devotamentul nostru?
Două nopţi de nesomn în Buzi ne-a făcut mai mult decât pregătiţi pentru următoarea localitate, Beira. Aici am găzduit la un fel de staţiune de vacanţă care avea un restaurant şi duşuri cu apă caldă pe plajă. Era o fericire şi un mod bun de a încheia călătoria noastră. Cinci mii de oameni au venit să vadă filmul ISUS, la marginea oraşului. Betty căreia îi place oceanul ca şi lui Ellie, a avut bucuria să-şi ridice cortul cât mai aproape de apă posibil. Era pentru prima dată când îşi aşeza cortul pe plajă. De fapt, era pentru prima dată când dormea într-un cort... Lăudat fie Dumnezeu pentru sufletele care se aventurează şi sunt gata să lase confortul casei şi ţării lor pentru a veni alături de noi pe câmpul de misiune. Prieteni ca aceştia sunt o mare încurajare, şi atunci când pleacă de la noi, suntem întăriţi şi zidiţi în Duhul Sfânt, împrospătaţi şi gata să „mergem în toată lumea şi să predicăm Evanghelia."

DIN MUNŢII STÂNCOŞI PE DRUMURILE STÂNCOASE

A fost marea noastră bucurie să găzduim o echipă din biserica Ressurecdon Fellowship din Loveland, statul Colorado. Echipa era condusă de pastorul însărcinat cu misiunea, Mark Luks. In echipă mai erau: Kyle Anne, soda lui Mark, Chuck şi Elaine, Jeff şi Nicky, Tom, Steve, Joy şi

Carne.
Picior Mare, camionul nostru DAF cu tracţiune pe patru roţi, care ne-a fost donat de Wayne şi Martha Myers, a trecut cu greu prin gropi, prin văi şi peste dealuri timp de patru zile, până ce tuturor le tremurau dinţii în gură. Zgomotul obloanelor metalice semăna cu cel al unor ţimbale uriaşe. Peste

acesta, răsuna în cea mai mare parte a timpului râsul, cântările şi poveştile pasagerilor. Mai erau apoi şi perioade de tăcere, când trupurile ostenite alunecau dintr-o parte în alta, încercând să găsească putină odihnă, dar nu era chip pentru că Picior Mare, chiar atunci nimerea în câte-o groapă mai mare.
Următoarea noastră oprire a fost la Metushira, unde urma să proiectăm filmul ISUS. Ne-am stabilit tabăra lângă biserica pe care o construiseră Sumaia şi Francisca. Apoi, în dimineaţa următoare, ne-am pornit în călătoria de unsprezece ore către Inhaminga. Se întunecase când am ajuns, pentru că drumul ne-a luat mai mult timp decât prevăzusem. Ce bucuroşi am fost să coborâm din camion şi să stăm cu picioarele pe pământ! Cina pregătită pentru noi de echipa de la Şcoala Biblică de la Inhaminga, Afrika wa Yesu a fost spectaculoasă. Pulpe de pui şi orez cu o salată magnifică din grădina de legume a Şcolii Biblice. Şi pentru că în dormitoarele Şcolii Biblice erau cazaţi patruzeci şi trei de studenţi şi personalul administrativ, a trebuit să ridicăm corturi pentru echipa misionară.
Cursurile predate studenţilor s-au bucurat de mult succes şi studenţii ne-au implorat: „Vă rugăm, faceţi ceva ca oamenii aceştia să poată sta mai mult. Am fost foarte mult binecuvântaţi prin lucrarea făcută de ei!"
Fără îndoială că vizitele în satele din împrejurimi au fost cele mai importante evenimente ale călătoriei. Echipa s-a împărţit în trei grupuri când a plecat din Inhaminga, având saci de dormit şi provizii de strictă necesitate. Fiecare grup era însoţit de un ghid de la misiunea Afrika wa Yesu. Faptul că au putut merge în vizită la localnici, în casele lor, să stea cu ei şi să ia parte la viaţa lor, a fost o experienţă de neuitat pentru americani. Ei vorbeau cu oamenii despre Isus în colibele lor de pământ, în case şi în biserici, se rugau pentru oameni conducându-le sufletele la Isus. A fost un timp preţios atât pentru vizitatori, cât şi pentru gazde.
Muanza este un sat pe drumul către Inhaminga. De multe ori oamenii ne-au rugat să ne oprim pentru a proiecta filmul ISUS, dar se pare că noi eram mereu ocupaţi cu alte activităţi. De această dată urma să ne oprim împreună cu echipa misionară.
în timpul lungului război civil, Muanza a fost una dintre multele localităţi aflate sub controlul trupelor Renamo care luptau împotriva comunismului. De la sfârşitul războiului, guvernul Frelimo s-a instalat înapoi în toate teritoriile ce fuseseră controlate de către rebeli şi şi-au instalat birourile administrative. Prin cele mai multe oraşe, când treci cu maşina poţi vedea steagurile Frelimo deasupra birourilor lor şi steagurile Renamo deasupra birourilor acestora. Renamo nu mai controlează aceste zone, dar ca partid

politic are dreptul să deţină un steag propriu. întrucât noi avem mulţi prieteni printre cei din mişcarea Renamo, datorită anilor de predicare în zonele controlate de ei în timpul războiului, cel mai firesc lucru pentru noi a fost să ne oprim şi să vorbim cu ei. La Muanza, cei de-acolo au fost încântaţi să ne vadă şi ne-au oferit un loc de găzduire sub o livadă de mango lângă birourile lor. A fost un loc perfect, sub copacii umbroşi, pe lângă faptul că tabăra noastră era bine păzită în timpul misiunii noastre. Ei ne-au întâmpinat cu cuvintele: „Astăzi casa noastră e binecuvântată de Dumnezeu pentru că voi, oamenii lui Dumnezeu ari venit la noi."
Am descărcat toată aparatura, am ridicat corturile şi am despachetat materialele şi alimentele, după care ne-am adunat pentru un moment de relaxare şi pentru a planifica anumite strategii de evanghelizare. Atunci au venit doi poliţişti Frelimo care ne-au spus că nu putem să ne aşezăm tabăra lângă birourile partidului Renamo. „De ce nu?" „Pentru că acolo nu este

apă." „Nu contează, avem noi apa noastră." „Da, dar acolo nu aveţi o toaletă pe care s-o puteţi folosi." „Dar, am găsit noi un loc puţin mai departe pe care deja l-am folosit." „Adevărul e că nu puteţi sta lângă partidul din opoziţie." „De ce nu? Acum este pace şi Mozambicul e o ţară democratică, iar oamenii sunt liberi, nu-i aşa?" „Dar, dar administratorul Frelimo spune că nu puteţi sta acolo. Vrem să vă ducem într-un alt loc unde să vă dăm apă şi să avem grijă de dumneavoastră." „Apreciem faptul că sunteţi preocupaţi ca să ne fie nouă mai bine. Este o amabilitate din partea dumneavoastră că doriţi să aveţi grijă de noi. Totuşi, întrucât deja ne-am instalat tabăra şi a fost destul de greu lucrul acesta, nu vrem s-o demontăm. Pe lângă aceasta, în curând va fi întuneric şi noi am venit aici pentru Isus şi avem foarte multe lucruri de făcut." Şi dialogul nostru continua astfel la nesfârşit.

în cele din urmă Rodney şi Mark s-au dus cu poliţiştii să discute cu mai marii administraţiei Frelimo. Ca să scurtăm povestea, prin comportamentul acestor administratori am avut ocazia să vedem adevărata faţă a Mozambicului sub faţada aşa numitei „schimbări".

„Mozambicul nu e o ţară democratică. Noi, partidul Frelimo conducem ţara şi nimeni altcineva nu poate spune nimic. Toţi trebuie să facă ceea ce spunem noi", ne-au spus oamenii lui Frelimo. Administratorul Frelimo pentru Muanza vorbea în numele aşa-zisului guvern democratic. Nici un fel de tact, diplomaţie sau chiar plângere nu-l putea clinti. în cele din urmă, pentru interesele lucrării noastre am hotărât să ne mutăm. Rodney şi-a exprimat acordul pentru mutarea taberei noastre de lângă partidul Renamo, dar a spus că ne vom muta undeva în afara oraşului după proiecţia filmului ISUS şi nu vom dormi în locul indicat de Frelimo.

Dificultatea rezultată din această bătălie a fost evidentă. Ca şi echipă am fost afectaţi în mod categoric şi în timp ce ne mutam şi vorbeam cu oamenii despre Isus, temerile şi incertitudinile lor erau evidente. Aveam un singur lucru de făcut. Steve şi-a luat saxofonul şi a început să cânte. Echipa s-a adunat în jurul lui şi a început să se închine lui Dumnezeu. Pe măsură ce în ceruri atmosfera a început să se limpezească, oamenii au început să vină şi ei cu grămada. S-a predicat Cuvântul, Dumnezeu a fost proslăvit şi curând, libertatea cu care noi ne obişnuiserăm deja a început să revină. Glorie lui Isus!

Totuşi, în noaptea aceea, parcă pentru prima dată, locul unde am instalat echipamentul pentru proiectarea filmului, era mai gol. De obicei, sute de copii şi chiar şi câţiva adulţi printre ei, mişunau prin jur în aşteptare, cu mult înainte de începerea filmului. De data aceasta... nimeni. Echipa misionară a început închinarea şi mijlocirea.

„Iată oştirea lui Dumnezeu!" Dintr-o dată, ca din senin a apărut un grup de oameni. Cântau, băteau din palme şi veneau dansând pe terenul de fotbal. Erau creştinii din zonă care ieşiseră din colibele lor pentru a se uni împotriva răutăţii duhurilor din locurile cereşti. Oh, era extraordinar! Echipa misionară a ieşit în întâmpinarea lor pentru a se uni cu ei în această luptă spirituală. Porunceam demonilor şi îi călcam în ţărână, acolo unde le este locul. Biruinţa era a noastră şi ungerea Domnului s-a coborât peste noi toţi într-un mare nor de slavă. Aleluia!

Mulţimea adunată a ascultat cu atenţie cuvintele filmului. Doar în ocazii rare am mai remarcat o asemenea captivare a atenţiei. Din tăcerea aceea oamenii izbucneau periodic în exclamaţii de uimire şi de apreciere atunci când i-au văzut pe ucenici la pescuirea minunată, Isus înmulţind pâinile şi peştii şi liniştind furtuna. Rareori am văzut planşete şi bocete ca acelea. Oamenii îşi vărsau inima trăind întristarea, agonia şi moartea Mântuitorului. Suspinele şi bocetele exprimau compasiunea lor. Atunci când s-a făcut chemarea, au ridicat cu toţii mâinile ca să-L primească pe Isus sau să îşi rededice viaţa Lui.

Membrii echipei formate din localnici stăteau undeva la o parte şi noi i-am invitat pe cei ce aveau nevoie de rugăciune să vină în faţă pe grupe la diferiţi membri ai echipei. Ce timp de rugăciune am avut! Viaţa unora a fost

schimbată pentru totdeauna, când noi ne-am rugat pentru ei cu punerea mâinilor. Au venit în faţă foarte mulţi care doreau o atingere din partea lui Isus. Eram foarte conştienţi că noi suntem Mâinile Lui pe pământul acesta. A fost o experienţă de umilinţă pentru noi. A fost cu totul diferit. Posibil datorită luptei spirituale pe care o câştigaserăm? Nu-i de mirare că Satan a

încercat din răsputeri să ne scoată afară din oraş. Am fost foarte bucuroşi că am rămas să proiectăm filmul în loc să plecăm jigniţi de felul în care am fost primiri de către autorităţile Frelimo. Diavolul va încerca întotdeauna toate vicleşugurile lui.

ÎN JUNGLA, JUNGLA CEA DEASĂ,
LEUL DOARME ÎN ACEASTĂ SEARĂ!

în cele din urmă s-a sfârşit seara şi ne-am dus să căutăm prin întuneric un luminiş suficient de mare ca să ne instalăm tabăra. Pădurea era deasă în această zonă şi după o oră de mers Rod a oprit maşina într-un luminiş, unde câţiva copaci fuseseră tăiaţi. Ne-am instalat tabăra chiar acolo în mijlocul junglei şi am pus ceainicul pentru cafea. Fiecare era buimăcit de entuziasmul de peste zi şi de lucrarea lui Dumnezeu pe care o experimentase. Discuţii, strigăte şi chicote răsunau prin junglă pentru că bucuria Domnului clocotea în poporul Său. După ce toţi s-au liniştit în corturile lor, Rod şi Ellie au fost ispitiţi să înceapă să cânte: „în junglă, în jungla cea deasă, leul doarme în această seară." Am hotărât să nu mai cântăm acest cântec pentru că posibilitatea să avem vizita unui leu era prea reală. Rod n-a spus nimănui până în ziua următoare că acesta era locul în care văzuserăm trei leoaice pe drum, cu ceva timp în urmă. Dormiserăm în mijlocul teritoriului leului!

Lucrarea de misiune şi călătoria cu camionul Picior Mare a continuat încă vreo câteva zile. Fiecare loc era diferit şi peste tot Dumnezeu a schimbat viaţa oamenilor. Aveam oameni pregătiţi să îndure orice adversităţi în Africa pentru a câştiga suflete. Cei mai mulţi vizitatori veneau pe continentul african să vadă lei şi alte animale sălbatice. Chiar dacă este extraordinar să ai experienţa magnifică a prezenţei acestor animale create de Dumnezeu, cu cât mai extraordinară este experienţa de a-i vedea pe oamenii creaţi de El!

După misiunea grea, dar glorioasă, am dus echipa REZ într-o vizită spectaculoasă la una dintre cele mai mari atracţii turistice din Zimbabwe. La Hwange Game Park au avut parte de tot ce are Africa mai frumos: peisaje extraordinare cu apusuri de soare şi sunetele scoase de animalele sălbatice.

Cascada Victoria, „fumul care tună", este un lucru pe care trebuie să îl vadă fiecare vizitator în Zimbabwe. Celebrul misionar David Iivingstone a spus despre cascadă: „Aici îngerii se opresc din zborul lor ca să se minuneze de splendoarea acestui loc." Fiului nostru îi plăcea să privească de multe ori spectacolul de la Cascada Victoria.

Jsus safafi 361

Cu pluta pe apa marelui Zambezi este visul împlinit al oricărui plutaş. Un uriaş volum de apă cădea la vale clocotind şi explodând în curenţii cei mai rapizi din lume. Deborei îi plăceau foarte mult.

Săritura cu corzi elastice de la o sută unsprezece metri, cea mai mare săritură de divertisment care poate să-ţi facă inima să aibă zece grade pe scara Richter atunci când treci dincolo de limitele acceptate ale realităţii. Săritorul este filmat şi poate cumpăra imaginile. Noi avem o imagine filmată foarte frumoasă cu Dustin, care a făcut această săritură cu puţin timp înainte de a pleca la cer. Timp plăcut, părtăşie, laudă şi rugăciune: un mod minunat de a încheia Misiunea Safari din Zimbabwe şi Mozambic.

Această echipă a fost un dar deosebit pentru noi. Ei ne-au transmis un potop de iubire şi de vindecare inimilor noastre. Personal, nu am avut curajul şi tăria să merg în această călătorie şi să vizitez Cascada Victoria unde am

petrecut împreună cu Dustin cu doar câteva săptămâni înainte de moartea lui, aşa că am stat acasă în Mutare. Dar prin lucrarea şi devotamentul echipei, au fost trezite părţi din noi care erau în stare latentă. Părţi care muriseră datorită durerii prin care am trecut, au fost acum readuse la viaţă. O, ce Dumnezeu puternic în iubire slujim noi! Lucrarea şi vindecarea Lui în noi toţi este progresivă, constantă şi continuă.
Timp de trei luni înainte de a veni în misiune, membrii echipei REZ s-au întâlnit în fiecare săptămână. Sub călăuzirea pastorului Mark s-au rugat unii pentru alţii, pentru noi şi pentru oamenii cărora urma să le slujească. S-au închinat şi au mijlocit. Au fost instruiţi pentru lucrarea şi evanghelizarea în grup, precum şi pentru evanghelizarea de la om la om. Au fost entuziasmaţi, plini de bucurie, de anticipare şi de credinţă. S-au pregătit şi s-au antrenat pentru cele mai mari dificultăţi care puteau fi imaginate. Dar mai mult decât toate acestea s-au umplut de iubire. Am vrut să menţionez pe scurt pregătirea lor pentru că aceasta a fost cheia succesului lor. Relaţiile, unitatea, inima de slujitor şi aplicarea lucrurilor pe care le-au învăţat au făcut restul. Cum vom putea vreodată să mulţumim pastorului Mark şi echipei de la biserica Ressurection Fellowship? Ne-aţi făcut mult BINE!

Zece

ÎNTRISTAREA PREFĂCUTĂ ÎN BUCURIE

PLATA MIRACULOASĂ PENTRU COMMAND

In decembrie 1998 am mers cu avionul în SUA pentru a termina turneul întrerupt atunci când a trebuit să ne întoarcem acasă pentru înmormântarea lui Dustin. Părăsind statul Zimbabwe cu căldura lui din luna decembrie, am aterizat într-un loc în care viscolea. Am avut parte de un Crăciun cu zăpadă în Loveland, Colorado, lucru care se întâmplă o dată la şapte sau opt ani. De data aceasta astfel ni s-a întâmplat! Podoabele luminoase de Crăciun din interiorul şi exteriorul magazinelor şi caselor ne încântau. în ajunul Crăciunului am participat la o slujbă în Biserica Resurrection Fellowship. N-am mai văzut aşa ceva până atunci. Am încercat să numărăm lumânările de pe scenă şi ne-am oprit la o sută cincizeci. Pastorul John Stocker stătea pe treptele scenei având toţi copiii mici în jurul său şi cărora le citea povestea Crăciunului. S-a cântat o muzică cerească şi s-a servit sfânta comuniune. Cei trei membri ai familiei Hein au plâns tot timpul acelei seri sfinte, atât de atinşi au fost de Duhul lui Dumnezeu. A fost binefăcător pentru sufletelor noastre să fim spălaţi, gata pentru cele două luni în lucrarea ceare ne stătea înainte. Am petrecut primele două săptămâni în preajma Crăciunului şi Anului Nou în casa prietenilor noştri deosebiţi, Mark şi Kyle Ann Lucks şi rudele lor. Amabilitatea lor faţă de noi nu o putem uita niciodată.
Cu zece zile înainte de a pleca în SUA, am primit o scrisoare prin care ni se cerea să plătim clădirea de la Command. Era un act definitiv; preţul nu fusese coborât. Cu inima îndurerată, am continuat pregătirile pentru călătorie. Scopul acestei vizite era să reînnoim relaţiile şi să aducem în faţa prietenilor şi susţinătorilor noştri financiari mărturii spre lauda Domnului, nu să cerem fonduri. „Nu mai vreau să mă duc în America", m-am lamentat eu. „Nu mai vreau să merg dintr-o biserică într-alta cerşind bani! Du-te tu dacă vrei. Eu rămân acasă. Poate Dumnezeu nu mai vrea să avem această şcoală. Oricum drumul până aici e îngrozitor. Poate că ar trebui să renunţăm şi să

mergem într-alt loc mai plăcut şi mai accesibil. Undeva pe malul mării!"
„Nici să nu te mai gândeşti la plata pentru clădire", mi-a răspuns Rod. „Nu-i problema ta, e a lui Dumnezeu. Scoate-ţi acest lucru din cap. El va purta de grijă." Eram bucuroasă să îmi scot din cap acest lucru; erau atât de multe lucruri de făcut înainte de a pleca, încât oricum nu aveam timp să mă

mai îngrijorez şi pentru aceasta. Rod a spus funcţionarilor că vom plăti când ne vom întoarce!

Curând după sosirea noastră în Colorado, pastorul Mark Lucks ne-a întrebat dacă avem vreo nevoie specială. Rod i-a spus că avem nevoie de fonduri pentru Command, dar i-a spus că nu ne îngrijorăm cu privire la acest lucru întrucât ştim că Dumnezeu va găsi o cale. Ni s-a dat ocazia să vorbim adunării. Pastorul John Stocker ne-a sugerat să le spunem oamenilor despre nevoia noastră. In timpul închinării, pastorul John stătea proşternut cu faţa la pământ înaintea lui Dumnezeu şi L-a auzit vorbindu-i inimii sale: „Vreau ca oamenii aceştia să plece de la voi având în întregime suma de care au nevoie." El a vorbit în şoaptă cu încă doi membri din comitetul bisericii, care i-au confirmat îndemnul.

Neştiind ce i-a vorbit Dumnezeu pastorului John, ne-am dus la locurile noastre pe scenă. Am împărtăşit despre ceea ce făcuse Dumnezeu în Mozambic, le-am mulţumit pentru sprijinul extraordinar din partea lor, însă nu am putut să le spunem: „Avem nevoie de bani mulţi!" Aşa că nu am menţionat nici o nevoie. După ce am încheiat, pastorul John s-a ridicat şi a împărtăşit cu oamenii ce i-a făcut Dumnezeu de cunoscut. In dimineaţa aceea ne-a fost dăruită întreaga sumă de bani! E imposibil să scriu pe hârtie ce simţeam atunci. Puterea şi măreţia lui Dumnezeu, purtarea Lui de grijă minunată, iubirea sfinţilor, toate acestea împreună confirmau că mâna lui Dumnezeu era asupra lucrării din Mozambic. La prima noastră întâlnire Dumnezeu rezolvase deja problema. Puteam astfel să ne continuăm turneul fără a mai purta povara acestei mari nevoi financiare.

După anul nou, am început călătoria de zece mii de kilometri prin douăsprezece state americane într-un elegant microbuz, Ford, care ne-a fost împrumutat de către Biserica Resurrection Fellowship. Lui Rod nu i-a fost dor deloc de drumul către Inhaminga. Zăpada nu era o problemă; e noroi curat! Pretutindeni pe unde am fost am avut parte de iubire uimitoare, de prieteni dragi, de inimi şi cămine deschise. Pot spune că americanii sunt oamenii cu cea mai mare inimă din lume. Ne-au primit cu amabilitate, s-au îngrijit de nevoile noastre şi generozitatea lor ne-a însoţit în fiecare stat al Americii pe care l-am vizitat în aceste glorioase două luni. Mărturia noastră şi propovăduirea noastră neprofesională au fost bine primite şi cu ajutorul Duhului

Sfânt am putut transmite viziunea noastră şi am putut să-i încurajăm pe mulţi dintre cei ce ne-au auzit. A fost minunat să îi vedem şi să îi vizităm pe câpva prieteni vechi şi să ne facem alp noi prieteni. Faptul că am avut-o pe Deborah cu noi a constituit o bucurie în plus. Peste tot pe unde am fost oamenii organizau evenimente plăcute pentru noi; a fost cel mai frumos timp din viata noastră! Din punct de vedere spiritual am fost foarte mult zidip prin calitatea părtăşiei de care ne-am bucurat împreună cu prietenii precum şi prin lauda, închinarea şi Cuvântul din bisericile pe care le-am vizitat. A fost cu adevărat un timp de restaurare şi de vindecare pentru noi. Suntem profund îndatorap creştinilor din SUA pentru generozitatea lor iubitoare, pentru prietenia şi dăruirea lor. **„Dumnezeu să binecuvânteze America!"**

PREŞEDINTELE CHISSANO VIZITEAZĂ ŞCOALA BIBLICĂ

Acesta este unul dintre cele mai semnificative evenimente din punct de vedere spiritual care au avut loc în timpul slujirii noastre. Preşedintele Chissano este liderul formap'unii Frelimo, fostul partid comunist. Prăbuşirea zidului Berlinului a avut un efect care s-a răspândit în toată lumea şi chiar îndepărtatul Mozambic, o ţară aflată în război timp de aproape douăzeci şi cinci de ani, a fost în cele din urmă eliberat de comunism—un fel de eliberare. Regimul s-a menp'nut la putere şi anumite lucruri se schimbă foarte încet. In timpul războiului de guerilă comuniştii erau pe urmele noastre şi în câteva ocazii a trebuit să fugim ca să scăpăm cu viaţă. După ce s-a semnat Acordul de Pace, în Mozambic s-a acordat aministie generală şi nu mai eram ameninţaţi sau cel putin aşa credeam noi. De atunci încoace, Rod a fost arestat de două ori de către cei din Frelimo, ultima dată fiind cu un an în urmă. Ni se aduceau multe acuzaţii neîntemeiate, am suferit persecuţii

la Şcoala Biblică şi am fost urmăriri de politia Frelimo în călătoriile noatre de predicare, ca în zilele vechiului KGB rusesc!
Cu un an în urmă, atunci când Alex, colegul nostru de lucrare, a murit în mod tragic, după ce căzuse de pe remorca tractorului, politia Frelimo ne-a confiscat tractorul. L-au ţinut ilegal timp de aproape un an, îngăduindu-ne să-l folosim numai în anumite ocazii, de regulă atunci când aveam de făcut anumite lucrări în folosul comunitarii.
Zona Inhaminga este o regiune cu o opoziţie puternică. Oamenii n-au uitat terorile şi suferinţele din timpul guvernării comuniste. Ei nu sprijină guvernul. Preşedintele Chissano nu s-a aventurat niciodată aici şi pe neaşteptate oraşul a fost informat că Chissano vine într-o vizită prezidenţială, care preceda apropiatele alegeri. Am primit un comunicat oficial că el va vizita Şcoala Biblică! Am primit chiar şi o invitap'e oficială de a fi prezenţi.
a prefăcută în bucurie 365
Era responsabilitatea partidului Frelimo să facă toate aranjamentele necesare pentru această vizită. împreună cu preşedintele urma să vină o delegaţie foarte numeroasă. Era nevoie de foarte multe lucruri între care: mâncare, apă, lemne de foc pentru gătit... Cererile veneau una după alta. Vechii noştri duşmani ne cereau ajutorul.
„Vă rugăm să ne ajutaţi cu tractorul (pe care în mod necinstit îl confiscaseră) pentru a transporta lemne de foc şi alte materiale." „Cât sunt de laşi", a spus Ellie. Rod le-a răspuns: „Sigur că da. Puteţi să-l folosip. Trimit eu tractoristul nostru să-l ia de la secp'a de politie." *„Binecuvântaţipe cei ce vă prigonesc" Romani 12:14.*
„Ap putea dona ceva alimente, vă rugăm frumos, ca să putem oferi o masă delegapei care ne vizitează?" Am donat douăzeci de kilograme de orez şi o raţă, precum şi nişte ulei de gătit. *„De aceea, dacă îi este foame vrăjmaşului tău, dă-i să mănânce" Romani 12:20.*
„Vă rugăm să ne îngăduiţi să folosim sistemul dumneavoastră de sonorizare pentru ca preşedintele să se adreseze publicului şi să fie auzit." „Sigur că da, îl vom instala noi", i-a asigurat Rod.
în dimineaţa sosirii lui Chissano, o delegaţie de oficiali ai partidului Frelimo au venit la Şcoala Biblică pentru a cere mai multe favoruri. Şeful Politiei era împreună cu ei având în mână un document pentru disponibilizarea tractorului. Aleluia! Ne-au rugat să le împrumutăm câteva saltele, pături, oale, farfurii, căni şi alte lucruri; căci nu aveau suficiente pentru toţi membrii delegapei care-l însoţeau pe preşedinte. „Cu plăcere", le-a spus **Rod.** „Vă mulţumim pentru documentul privind folosirea tractorului. Vă vom aduce tot ce aveţi nevoie cu tractorul şi remorca."
Atunci când delegatia prezidenp'ală a intrat în oraş nu a fost întâmpinată cu obişnuitele cântece politice cum se întâmpla peste tot în alte părţi, ci lucrătorii noştri au cântat cântări de laudă pentru Dumnezeu. Când au coborât din maşini au fost întâmpinap de Rod, personalul Şcolii Biblice şi de către ceilalp lucrători. Chissano era numai zâmbet şi prietenie, strângând mâinile tuturor celor prezenţi. Presa îl însoţea; era **o** vizită importantă. După ce au văzut ce era de văzut a venit vremea discursurilor.
Rod şi echipa au vorbit despre scopul şi viziunea şcolii, împărtăşind despre ceea ce lucrase Dumnezeu până în prezent.
Organizatia Chrisitan Vision din Marea Britanie editase o carte frumoasă pentru studiu biblic, intitulată „Pura Verdade" (Purul Adevăr). Este un lucru obişnuit să oferi un dar vizitatorilor, mai ales celor cu statut înalt, atunci când îţi vizitează casa. Nailza i-a prezentat o Biblie preşedintelui Chissano, având un verset ca moto, precum şi un exemplar al noii cărţi Pura
*366 f*Aozatr\b\c* — iDmcoio de umbra
Verdade. Am dăruit peste treizeci de exemplare ale acestei cărţi cu acest prilej. In dimineaţa următoare am primit o cerere ca să trimitem mai multe cărţi de studiu biblic!
Preşedintele l-a felicitat pe Rod pentru munca, pentru efortul depus şi pentru perseverenţa de a recostrui clădirile, mai ales având în vedere că drumul e aşa de rău. El a promis că în curând se va construi un drum nou!
„Am auzit că sunteţi şi un bun fermier", i-a spus preşedintele Chissano

lui Rod. „Ar trebui să mergeţi la Gurue pentru a planta ceai şi cafea. Avem mult teren acolo. Aici la Inhaminga vă pierdeţi vremea."
„Nu, mulţumesc" i-a răspuns Rod. „Răsplata pentru munca de aici de la Şcoala Biblică este cu mult mai mare decât orice muncă în altă parte. Ce facem noi aici este pentru secerişul vieţii veşnice."
Cu ani în urmă au fost trei ocazii când Rod a primit un cuvânt profetic: *„Dacă veţi un om iscusit în lucrul lui, acela poate sta lângă împăraţi" (Proverbe 22:29).*
In timpul implicării noastre în Procesul de Pace din Mozambic, am văzut acest cuvânt împlinit de multe ori când Rod s-a întâlnit cu diplomaţi care ocupau funcţii înalte. Acum el stătea în faţa preşedintelui Mozambicului. A avut astfel ocazia de a-L mărturisi pe Isus. E uimitor modul în care lucrează Dumnezeu. Nimic din ceea ce face El nu ar trebui să ne surprindă! *„Când sunt plăcute Domnului căile cuiva, îi face prieteni chiar si pe vrăjmaşii lui" (Proverbe 16:7).*
Am câştigat lupte împotriva împărăţiei întunericului care au încercat de multe ori să ne scoată afară din oraş prin descurajare, acuzaţii neîntemeiate şi ameninţări periculoase. Cei care au fost împotriva noastră făcându-ne viaţa cât mai grea cu putinţă, ne sunt acum prieteni şi ne ajută. Dacă preşedintele spune că e bine, cine va spune altfel? Dumnezeu ni i-a făcut prieteni pe vrăjmaşii noştri!

ABSOLVIREA

Cu o săptămână înainte de vizita preşedintelui, Rod a trebuit să se aventureze pe drumul către Inhaminga cu camionul Picior Mare pentru a aduce materiale pentru următoarea promoţie de studenţi ai Şcolii Biblice şi pentru a-i duce acasă pe studenţi după absolvire. A fost o călătorie de coşmar, după o absolvire glorioasă. Nu plouase de şase săptămâni, dar când Rod a pornit la drum norii s-au adunat şi şi-au descărcat conţinutul. Rod a stat împotmolit de câteva ori timp de şase ore. I-au trebuit trei zile şi două nopţi pentru o călătorie de o sută nouăzeci de kilometri.
O creangă care atârna peste drum a spart geamul de la uşă şi ploaia a pătruns în maşină. Toate materialele s-au udat, gropile erau ca nişte bazine *<3v\\r\siare.a* prefăcuta în bucurie *36~7*
pline cu apă, iar remorca era sub apă şi, de multe ori, chiar spatele camionului era în apă. Sacul de dormit şi hainele lui Rod se udaseră şi ele. Iernile africane sunt reci noaptea.
Rod a ajuns din urmă alte camioane împotmolite pe drum aşa că nu putea înainta. Oamenii pe care i-a găsit în acele situaţii stăteau de multă vreme acolo nemâncatj. „Am alimente dacă aveţi cu ce să faceţi focul", le-a zis Rod. Au răspuns cu strigăte de bucurie. Africanii întotdeauna fac un foc acolo unde se opresc. Rod le-a dat alimentele şi toţi au primit de mâncare.
Cu ajutorul unui tractor şi a altor camioane Picior Mare a fost tras din noroi. Când Rod nu era împotmolit, găsea un alt camion blocat pe drum, aşa că ajutându-se unii pe alţii au ajuns la Inhaminga.
Absolvirea s-a desfăşurat într-o atmosferă foarte emoţionantă. Studenţii erau atât de bucuroşi să-şi primească diplomele; unii de-abia mai puteau vorbi. Primii doi dintre cei mai buni studenţi au primit fiecare câte o bicicletă ca premiu. O bicicletă e un lucru de mare valoare pentru un pastor care, de obicei, călătoreşte pe jos. Studenţii au cântat şi s-au închinat Domnului din toată inima şi s-au întors acasă plini de Cuvântul lui" Dumnezeu, plini de încredere şi cu viziune. Rod a spus: „De când am ajuns la Şcoala Biblică îi sunt foarte recunoscător lui Dumnezeu pentru tot ceea ce a făcut El aici, încât nici nu mai simt durerea călătoriei." E mai degrabă ca şi în situaţia despre care vorbea Domnul Isus cu privire la naşterea unui copil: se naşte cu multă durere, dar de bucuria naşterii, durerea e uitată.
Amos Saide, un student de 23 de ani din Cabo Delgado a prezentat la serviciul de absolvire următoarea mărturie:
,/lmfost scos cu putere dinghiara diavolului pentru a trăi o viaţă din belşug în Cristos Isus.
în anul 1997 într-o perioadă de aproape trei luni am fost cu totul posedat de demoni si tulburat mintal, până acolo că umblam pe străzi complet dezbrăcat. In jungla întinsă unde am locuit multă vreme după voia lui Satan, fără apă de multe

ori şi fără mâncare, am rezistat o lună întreagă fără să leşin, ba încă deveneam cu fiecare %i tot mai puternic şi nimic nu mă putea stăpâni.
Tot ce-mi vedeau ochii şi ce-mi imaginam era ca o mulţime mare de oameni care-mi răcneau cu voci foarte stridente: ,/\mos... tu eşti cu siguranţă mort pentru că nu este nimeni în stare să te scape. Şi-atund ce-ţi mai rămâne? SINU-CIDE-TE acum pentru că moartea este inevitabilă!"
Am încercat de multe ori să mă sinucid, folosind frânghii cu care să mă spânzur sărind din copaci... şi în multe alte feluri. Am consultat diferiţi vraci care cheamă spiritele şi am cheltuit astfel multe resurse aruncându-mă într-un abis al ruşinii şi al neputinţei.

Dar lăudat să fie Numele Sfânt al lui Isus care a avut milă de mine fi i-a trimis pe slujitorii Săi de la organizaţia Visao Crista (Viziunea Creştină) care au fost invitaţi de unchiul meu să vină să se roage pentru mine. S-a întâmplat că în timp ce ei se rugau am simţit că ceva ca o mare putere şi o mare forţă a fost scoasă din mine: era mulţimea demonilor. Chiar din acel ceas am fost pe deplin eliberat şi hram primit pe Domnul Isus ca Mântuitor al meu. Curând după ce Lram primit pe Domnul, familia mea m-a alungat pentru că ei sunt musulmani. M-au alungat pentru că eu nu mai consider Islamul ca fiind de mare importanţă şi acum doar Isus este tot ce am eu nevoie.
Acum sunt student al Şcolii Biblice de la Inhaminga unde mă instruiesc ca să-L slujesc mai bine pe Domnul Isus în care mă bucur. Domnul a făcut mari lucruri pentru mine şi de aceea sunt fericit. Aleluia! Preaiubiţilor rugaţi-vă pentru mine."

POTOP ÎN MOZAMBIC

în timp ce anul 2000 începea în toată naţiunea cu spectacolul dramatic al zgomotelor de la focurile de artificii, locuri ca Inhaminga au văzut doar stelele magnifice sclipind pe catifeaua neagră a cerului. Lumea aştepta cu răsuflarea tăiată efectele virusului Y2K asupra sistemelor de alimentare cu energie electrică ce făceau să funcţioneze toate maşinăriile şi care ungeau rotiţele acestui veac computerizat, în timp ce oamenii din Inhaminga şi din zonele rurale ale Mozambicului dormeau liniştiţi, nepreocupaţi de posibilele întreruperi de electricitate, pentru că oricum nu erau conectaţi la vreun sistem electric, şi nici de căderea liniilor telefonice sau a sistemului de computere. Creştinii L-au lăudat pe Dumnezeu şi s-au rugat noaptea întreagă după obiceiul lor la cumpăna dintre ani. Alţii erau plini de frică întrucât auziseră că vine sfârşitul lumii. Lucrul acesta s-a adeverit pentru mulţi care locuiau în câmpiile udate de râurile Buzi, Limpopo şi Olifant. Lumea lor urma să devină un mormânt subacvatic.
Transmiterile video şi buletinele de ştiri privind inundaţiile care au măturat zone întregi ale Mozambicului au făcut să copleşească inimile multor oameni din întreaga lume mai mult, decât la alte calamităţi. Dumnezeu îndrepta inima naţiunilor spre ţinutul acesta care tocmai scăpase de doliul anilor în care a resimţit efectele războiului, ale foametei şi ale mortii. în Zimbabwe, ocupaţi cu problemele noastre datorate aceluiaşi ciclon Eline, priveam cu groază la scenele cu mult mai înfricoşătoare din Mozambic pe care le vedeam la televizor. Cu ochii înceţoşaţi de lacrimi şi cu o durere crescândă în lăuntrul nostru citeam rapoartele care veneau şi dintre care reproducem mai jos câteva:
Februarie, Martie 2000
... se fac eforturi de a salva mii de oameni sinistraţi care se urcaseră

în copaci şi pe acoperişuri, în partea centrală şi de sud a Mozambicului, unde inundaţiile se întind kilometri întregi în toate direcţiile.
... în apropierea oraşului Chokwe aflat sub apă şi în zeci de sate din regiunea *Gaza.,* mii de oameni sunt daţi dispăruţi.
... Locuitorii au avut la dispoziţie mai puţin de zece minute înainte ca râul Limpopo să inunde ca o cascadă oraşul.
... Şapte elicoptere din Africa de Sud au ajutat la salvarea a peste opt mii de oameni şi transportarea lor într-un loc sigur, anunţa BBC. Numărul oficial al morţilor în acel moment era de peste două sute, însă este posibil ca mii de oameni să fie acoperiţi de ape sau surprinşi în case sau în pădure, spuneau reporterii.
... Peste o sută de mii de oameni sunt în situaţie de risc. Cei mai mulţi dintre sinistraţi nu aveau alimente sau apă potabilă de trei zile,

spuneau reporterii de la ştiri. Datorită ploilor care continuau se aşteptau inundaţii şi mai mari în regiunea vecină a statului Zimbabwe.
... Peste un milion de oameni au fost evacuaţi din casele lor. Multe familii de mozambicani au fost duşi în tabere de refugiaţi şi au fost înfiinţate încă alte câteva tabere. Populaţia acestora a crescut de la două la cinci mii în mai puţin de patruzeci şi opt de ore şi încă mai creşte, anunţa BBC.
... Lucrătorii de la echipele de salvare cereau rezerve proaspete de medicamente, alimente şi apă potabilă care erau de o importanţă vitală. Pericolul foametei creştea şi cadavrele în descompunere contaminau apa ameninţând cu izbucnirea unei epidemii de holeră, dizenterie şi malarie. UNICEF spunea: „Trebuie să ne asigurăm că în următoarele câteva zile se va acorda suficientă asistenţă medicală şi că există destule rezerve de apă, altfel vom vedea foarte multe pierderi de vieţi omeneşti."
... Lucrătorii echipelor de intervenţie l-au recuperat pe un băiat de şapte ani de pe acoperişul unei colibe care nu se mai vedea pentru că apa îi acoperise deja picioarele. Ţinând în braţe un bebeluş de două săptămâni, băiatul a spus că mama lui se înecase în colibă.
... Mozambicul, una dintre cele mai sărace ţări ale lumii, era în proces de recuperare după un război devastator de şaisprezece ani, care s-a sfârşit în anul 1992. în ultimii ani, investitori străini au deschis fabrici, mulţi turişti au invadat plajele şi au fost reconstruite multe drumuri şi poduri. Era chiar exemplar felul acela de recuperare ce poate rezulta în urma unui groaznic dezastru umanitar.
... Inundaţiile au făcut tot atâtea victime câte au fost în război, a spus un analist economic din Africa de Sud. A distrus poduri, recolte şi a înecat mii de animale.

... A început curăţarea solului de minele de teren. Programul de dezvoltare al Naţiunilor Unite are în desfăşurare un program de urgenţă de curăţare a solului de minele de teren. Există temerea că inundaţiile au transportat minele în zone în care anterior nu existaseră mine, sau chiar în zone care fuseseră curăţate anterior de minele de teren.
... „In inundaţiile din Mozambic a avut loc o dispariţie aproape completă a animalelor, de aceea materialele de medicină veterinară sunt vitale pentru recuperarea animalelor care au supraivieţuit", a spus purtătorul de cuvânt de la Societatea Internaţională pentru protecţia animalelor.

PRIMUL NOSTRU ZBOR PENTRU A ACORDA AJUTOR SINISTRAŢILOR ÎN URMA INUNDAŢIILOR A FOST SPRE CEI DIN FAMILIA NOASTRĂ

Cu toate că ciclonul Eline a lovit şi zona Beira, unde aveam un punct de lucru, şi Mutare, baza noastră din Zimbabwe, zonele cele mai afectate au fost în sud. Inhaminga nu a fost deloc afectată.
Părţi din statul Zimbabwe au fost afectate foarte rău. Un vânt puternic a măturat zona Mutare dezrădăcinând copaci şi cauzând foarte multe pagube. Vântul era incredibil şi a continuat să sufle multe zile în şir. Patru dintre copacii din grădina noastră au fost smulşi din rădăcini şi oraşul putea fi descris într-un singur fel: „Părea că un uragan a lovit acest loc!" Liniile electrice şi telefonice nu au funcţionat timp de cinci zile şi chiar mai mult. Terenurile agricole fuseseră devastate, podurile dărâmate, drumurile inundate. Chipinge (unde locuiau rudele lui Ellie) a fost izolat complet timp de peste o săptămână. Nu aveau curent electric, nici telefon, nici un fel de comunicaţii şi nimeni nu putea ajunge acolo pentru a evalua pagubele. A fost cu o săptămână înainte ca Rod să poată merge acolo cu avionul întrucât vremea rea a făcut zborul imposibil.
N-aveam idee cât de rea era situaţia la Chipinge; nu am comunicat defel cu rudele noastre şi nu ştiam la ce să ne aşteptăm. Când am văzut semne că s-ar putea să iasă soarele am mers în oraş să cumpărăm pături şi alimente pentru oamenii care precis se aflau în nevoie, atât cât a încăput în avion. Am mai pus şi fructe şi legume proaspete şi pâine pentru mama lui Ellie. Ştiam că avea o casă solidă şi că, era în siguranţă acolo, dar nu ştiam care era situaţia cu alimentele. Nu a fost posibil să anunţăm venirea noastră în vreun fel.

Vremea putea să-l împiedice pe Rod să ajungă acolo, dar trebuia să încercăm; nu puteam să lăsăm să ne scape prima ocazie de cer senin. A semănat foarte mult cu un zbor prin credinţă şi am ajuns acolo cu bine.
Rod l-a luat cu el pe un om de la Comisia pentru electricitate. Ei nu aveau cum să cunoască ce probleme erau cu pilonii liniilor electrice întrucât
*\starea
prefă
ăcuta în bwcuHe
nu se putea circula pe drumuri. La decolarea avionului a început o ploaie uşoară. Era o minune dacă ajungeau la Chipinge după o oră de zbor.
în timpul zborului, sub aripile avionului au văzut dezastrul: poduri căzute şi colibe luate de ape. Zburând la mică altitudine au putut repera pilonii liniilor electrice căzuţi la pământ. Identificarea problemelor înlesnea restaurarea rapidă a liniilor electrice.
Coborând avionul mai jos deasupra casei, mama lui Ellie a ieşit alergând făcând bucuroasă semne cu mâinile. Ploaia încetase şi soarele strălucea slab. Cine ştie uşurarea şi bucuria pe care a simţit-o ea văzându-l pe preaiubitul ei Rod trecând cu avionul pe deasupra casei. Ea ştia că el se îndrepta spre Chipinge, singurul loc unde putea ateriza, şi de aceea a sărit în maşina ei VW Golf şi a plecat pe drumul de pe care cu câteva zile în urmă a trebuit să fie remorcată. Acum era mai uscat pământul şi caii sălbatici nu o puteau împiedica pe această veterană cutezătoare de şaptezeci şi cinci de ani să nu-l întâmpine pe Rod la aeroport. Rod a fost îngrozit de viteza cu care ea a făcut acel drum în douăzeci de minute!
A fost o întâlnire fericită. Rod mi-a spus după aceea: „După ce am văzut-o pe Ma ieşind din casă şi făcându-ne bucuroasă semne cu mâinile, puteam să mă întorc înapoi chiar dacă nu am fi putut ateriza. A fost minunat numai s-o văd că e în siguranţă!"
Mama lui Ellie face multă muncă de misionar în rândul populaţiei de la sat, vizitându-i pe oamenii din zonele tribale şi predicându-le Evanghelia. Ea aproape că a ţipat când a văzut tot ce am adus cu avionul, ştiind că era atâta nevoie de acele lucruri. Câteva zile mai târziu ne-a povestit despre nişte rude de-ale noastre: soţul se înecase, coliba fusese luată de ape împreună cu toate lucrurile lor. Soţia acestui om şi copiii ei au fost primii care au primit ajutoare din acest transport.
Nu era posibil ca noi să ducem ajutoare în avionul nostru Cessna 206 în partea de sud a Mozambicului, unde erau cele mai mari nevoi, aşa că ne-am concentrat asupra ajutorării zonelor mai apropiate. Aici dezastrul nu era atât de mare ca dimensiune, însă pierderea celor dragi, a caselor şi proprietăţilor erau tot atât de traumatice pentru toţi sinistraţii. Am fost recunoscători pentru acţiunea rapidă a organizaţiilor umanitare internaţionale, precum şi a celor de la Club 700, Christ for the Nations, James Robinson's Life Outreach şi alte organizaţii mari.

INUNDAŢIE? CE E ACEEA O INUNDAŢIE?

Milioane de mozambicani care nu au acces la televizor, au auzit despre inundaţii de la radio sau de la oamenii care treceau prin satele lor. Ei nu-şi

puteau imagina distrugerea sau teroarea cu care erau confruntaţi cei din sud. La Inhaminga nu sunt ape de suprafaţă. Cei mai mulţi oameni care locuiesc acolo nu au vă2ut o cantitate aşa de mare de apă niciodată în viaţa lor. Rod a filmat câteva imagini video din zonele inundate ca să le arate studenţilor, pentru a-i face să înţeleagă mai bine cum să se roage şi să mijlocească pentru compatrioţii lor. De asemenea el le-a arătat aceste imagini sătenilor înainte de a începe proiecţia filmului ISUS pe terenul de fotbal. Fiecare suflet viu de la o distanţă de mulţi kilometri a venit să vadă cum arată o inundaţie. Cu gurile căscate şi cu ochii măriţi au privit şi au strigat şocaţi de grozăvia lucrurilor văzute.
Poveştile lui Rudyard Kipling din cartea „Cel mai iubit" mi-au captivat inima mea când eram copil. Eram fascinată să aflu de unde are elefantul trompa şi de unde are leopardul petele. *„Marek rău verde si unsuros Umpopo",* aşa cum descrie Kipling acest râu care desparte Zimbabwe de Africa de

Sud, era un râu pe care mi-am dorit întotdeauna să-l văd când voi creşte mare. Imaginaţi-vă dezamăgirea mea când am văzut firişoarele de apă subţiri pe nisip, prima dată când am traversat frontiera la Beit Bridge. însă acum, cu debitul care i-a inundat pe oameni şi proprietăţile lor, animalele şi vegetaţia, m-am gândit: „Cred că Kipling a vizitat râul limpopo în timpul unor ploi puternice." Totuşi e puţin probabil să fi văzut ceva asemănător cu această grozăvie.

Apele trecuseră prin case despărţind mame şi copii, luându-i pe membrii familiilor şi posesiunile oamenilor atunci când valul de apă înalt de doi metri a trecut peste albia lui Limpopo şi a înghiţit oraşul Chokwe. Multe sate mai mici au fost complet acoperite şi chiar oraşul mai mare Xai Xai a fost acoperit în întregime.

Când apele s-au ridicat mai încet şi constant, unele familii au construit adăposturi în copaci, salvând din casă pături, lemne de foc, o oală şi alimente. Ţi se strângea inima când vedeai o familie cu copii mici ghemuiţi la un foc mic care ardea fumegând cu lemne ude, undeva pe nişte pari în vreun copac. Am fost cuprinşi de admiraţie pentru cei care au făcut astfel de eforturi disperate pentru a salva viaţa familiilor lor în nişte condiţii aproape imposibile. Alţii s-au adăpostit pe acoperişurile clădirilor. Cu siguranţă apele nu se vor ridica până aici! în unele cazuri apele au ajuns până sus, luându-i şi pe oamenii care se agăţaseră ca înecatul de pai.

Crengile copacilor trosneau sau chiar se rupeau sub greutatea a prea multor oameni suiţi în acelaşi copac. Cărările şi drumurile dispăruseră sub ape. Era o singură direcţie în care puteai merge: în sus. Zile şi nopţi fără mâncare şi somn, ţinându-se de crengi în aşteptarea ajutorului, a fost prea

pentru
ei
prefăcută m Ucu-ie 373
ţi şi deznădăjduiţi, puterea i-a părăsit şi au
^f^nL vitele/caprele, câinii şi pisicile lor
- - v'remea rea şi foloseau fiecare fâşie de cer sen.
• , rU a La la **localizarea** şi salvarea oamenilor. Ingroz.p de
şl lumina pentrM<* ^ ^ ^ din copaci; din cau2a
zgomotul ehcotr^ &» P ^ ^ ^ ^ ^
r^n H optrîndemânarea piloţilor era testată la limite, dar aceste
dln copac mehcope.l ^P ^ de salvare a vieplor
ecbpaje mdmnefe co ^^ internaţlonale
omeneşa Chiar d^ a^uto J^ ^ dataînce pute erau fenome-
parea ca vine m,gr*£P J ^^ ^ echipe> multe *mn*
nale şi cu siguranţa, tara acvu y
de oameni şi-ar Mf ^ ^ ^ de ffluţi ani în taberele de refu-
^ ^ ^^ se g^u acum *» nou
^^ ^ ^
I^ Q ^ şi o râbdare
de ***J*** **Hl i**
Oamenii
şi crezuser.
mghesuiu, f
chiar mai rau,
care i-a uimit
ninţau vk» c
la 'op sinistrara.
care pluteau pe
oale pentru. gat*
simţeau unii
inima unui
Lem
m|lo

e. Holera şi malaria ame-
apelo, Nu s-a putut ajunge
^ animalelor
^ ?. ^ ^ pupn£
compasiunea pe care o
^ s£ ^
pen.
întins pe o &me

cinci sute de
Creşunn s-
ge. Ei băteau d»
mijlocul
prietenii
îndată cerul şi
După mai
care

^^ ^ Dumnezeu şi să s£ roa.
imp ^^ L pe D
cad ^ ^ ^ *y*
ZLL bucuria celor care s-au reîntâlnit cu famiMe şi
ntru ^^ fa aceste ^daţu.
^ JP ^^ nQU şi ^ nou. Chlar
»s, apară soarele, norii mânioşi întunecau de
oamem au început să se întoarcă la
nămolatunci când
incert

37'4- AAozambic — L^mcolo de umbră
să-şi cureţe casele. Nu a fost o întoarcere fericită, dar cu toate acestea, oamenii erau nerăbdători să încerce să-şi reconstruiască viaţa.
In perioada de vârf a crizei datorată inundaţiilor, tabăra din Chihaquelane a ajuns să adăpostească optzeci de mii de oameni. Pe la mijlocul lunii iunie nouăzeci la sută din populaţia districtului Chokwe din partea de sud a provinciei mozambicane, Gaza, care fusese evacuată în luna februarie, se întorsese. Cu tot ajutorul şi asistenţa primită din partea comunităţii internaţionale, va fi nevoie de câţiva ani pentru reconstrucţia naţiunii.
NANI-NANI, COPILAŞ ÎN VÂRFUL COPACULUI
Sofia, femeia care şi-a câştigat un renume la posturile de ştiri pentru faptul că a născut în timp ce era legată într-un copac aşteptând echipele de intervenţie în timpul inundaţiei pricinuite de râul Limpopo, şi bebeluşul ei, Rosita, simboliza suferinţa femeilor şi copiilor în inundaţia cea mai groaznică ce a lovit ţara vreodată.
Fetiţa care se născuse în urmă cu o oră a fost salvată cu elicopterul după ce un medic a fost coborât în copacul cu pricina şi i-a tăiat cordonul ombilical. Sofia spunea că bebeluşul ei a fost norocos pentru că atunci când au apucat-o durerile facerii în vârful copacului, era împreună cu soacra ei şi aceasta a ajutat-o s-o nască pe Rosita. „Naşterea n-a fost foarte grea. Bebeluşul a ieşit repede. N-am avut nici o complicaţie. A ieşit la lumină când nimeni nu se aştepta."
Fără îndoială că această scenă traumatică, a fost privită pe ecranele televizoarelor în toată lumea, slujind la sensibilizarea inimilor Oamenilor pentru a dărui mai mult în scopul salvării de vieţi omeneşti şi alinării suferinţelor poporului mozambican. Lucrătorii organizaţiilor umanitare vorbeau în permanenţă de energia şi curajul pe care l-au văzut la sinistraţi. Prin zdrobirea pe care a adus-o războiul, au ieşit oameni mai puternici care nu se dădeau bătuţi, ci se ţineau cu tenacitate de buştenii care pluteau, de acoperişurile caselor, de copaci, se ţineau cu speranţă de viaţă. Cu acest fel de energie şi

hotărâre credem că va veni ziua când această iubită naţiune, cândva dispreţuită şi ridiculizată de vecini pentru zdrenţele şi sărăcia ei, o vom vedea ridicându-se falnică şi în putere în Africa.

VISION 2000

Femeia când este în durerile naşterii se întristează pentru că i-a sosit ceasul; dar după ce a născut pruncul, nu-si mai aduce aminte de suferinţă, de bucurie că s-a născut un om pe lume" (Ioan 16:21).

Imaginaţi-vi-o pe tânăra mamă mozambicană, Sofia privind în jos la apele furioase de sub ea, ţinându-şi copilaşul nou-născut în braţele ei.

întristarea, moartea şi distrugerea spumegau în jurul ei, dar ea îşi ţinea noua viaţă, bucurie şi speranţă strâns la piept, la inima ei.

Tot aşa este în cea mai mare parte şi cu lucrarea noastră misionară. Nu e uşor, dar fiecare centimetru de teritoriu câştigat în Numele lui Isus, merită durerea şi preţul pe care uneori a trebuit să-l plătim. Cu încredere în Dumnezeu şi cu mari aşteptări în vederea unui seceriş bogat continuăm lucrarea Sa în acest nou mileniu.

„Sunt încredinţat că Acela care a început în voi această bună lucrare, o va isprăvi până în %iua lui Isus Cristos" (Filipeni 1:6).

Uniţi-vă cu noi, echipa administrativă şi studenţii de la Şcoala Biblică **Afrika wa Yesu,** în aceste cuvinte ale cântării lui Chris Christensen, „Pot să merg cu voi

i?»

POT SA MERG CU VOI?

Pot să merg cu voi?
Să fac ce faceţi voi?
Tot ce vreau să ştiu
E, dacă pot să merg cu voi?
La inimile flămânde care aşteaptă Cuvântul Tău
La sufletul însetat care n-a auzit niciodată
De iubirea Tatălui pentru păcătosul împovărat,
De jertfa Lui şi de sângele care-a curs.
La ostile vrăjmaşe, la temniţa întunecată
La porţile iadului, unde leul răcneşte
împotriva bisericii Tale nu vor birui
Cu armele vieţii de la Tine nu putem fi niciodată înfrânţi.
Dă-mi aripi ca să zbor departe de blestem
Către marginile universului
Unde stelele toate strigă şi îngerii cântă
Şi sfinţii se prostern înaintea împăratului.
Pot să merg cu voi?

EPILOG

Soţii Hein continuă misiunea lor în Mozambic prin munca de administrare a Şcolii Biblice de la Inhaminga şi slujind cu Cuvântul lui Dumnezeu în toată ţara.

Tammy locuieşte în Malawi împreună cu soţul ei, David. Soţii Hein sunt încântaţi de primul lor nepot, Raurie Dustin Michael, care s-a născut în luna august 1996.

Dustin a crescut să fie pilot. La data de 11 octombrie 1997 a trecut prin

porţile cerului. Dumnezeu vindecă; cicatricile rămân, dar noi avem un viitor împreună cu Dustin în eternitate.
Deborah îşi încheie ultimul an de şcoală în Zimbabwe şi se pregăteşte ca în anul 2001 să dea admiterea la Institutul Christ For The Nations, din Dallas, Texas.

MOZAMBIC 2004

E din nou sezonul arborilor jacaranda şi copacul mare din capătul grădinii noastre e învăluit într-o splendoare împărătească. Aerul e fierbinte şi încărcat de fumul focurilor din junglă. Urmează să plouă şi copacii jacaranda să îşi aştearnă covoarele lor regale şi groase când florile lor vor cădea la pământ.
Ridicându-mi privirea de la birou către acel arbore măreţ m-am gândit că în cei patru ani scurşi de la publicarea acestei cărţi, am avut parte de multe jacarande. Un sentiment de speranţă şi încântare la apariţia primilor muguri, o veselie copleşitoare la vederea copacilor în plină floare şi un spectacol de măreţie când florile se aştern pe pământ.
O dată cu încheierea sezonului jacaranda în anul 2003 şi viaţa scumpei mele mame s-a încheiat pe pământ: o mărturie glorioasă a unei vieţi predate lui Isus. Rod a avut ideea spontană de a rupe o ramură splendid înflorită de jacaranda şi de a o pune pe sicriul ei. Acum când scriu, îl am în poală pe frumosul nostru nepoţel Gabriel Christian Maas, care li s-a născut anul acesta lui Chris şi Deborah. Dumnezeu e bun!
De la încetarea războiului civil din Mozambic în anul 1992, pacea şi siguranţa nu au fost garantate în Mozambic. Agitaţia politică se resimte din când în când. Totuşi absenţa războiului este o situaţie puternică prin ea însăşi. Acest lucru a făcut posibilă restaurarea infrastructurii şi a comunicaţiilor. Trist e faptul că pentru mulţi oameni viaţa nu s-a schimbat mult în ce priveşte accesul la educaţie şi la îngrijire medicală. Progresul e în mare măsură datorat ajutorului şi investiţiilor străine.
înfricoşătorul drum spre Inhaminga nu ne mai ţine captivi până la 18 ore. Ultima noapte în care am dormit pe drum din cauză că ne-am împotmolit cu camionul în noroi a fost cu doi ani în urmă. Auzind doi lei mugind şi răcnind în noapte i-am mulţumit lui Dumnezeu pentru cortul nostru de pe acoperişul camionului. Acum un drum nou pavat leagă nordul de sud şi, chiar dacă e cu 400 de kilometri mai lung pentru noi, ne ia

mai puţin timp să îl străbatem şi e mai uşor atât pentru oasele noastre, cât şi pentru vehicul. Calea ferată a fost reparată şi vagoanele care fuseseră arse în urma exploziilor au fost în cele din urmă luate de pe şine şi vândute ca fier vechi. Vor mai trece câţiva ani până să auzim trăncănitul roţilor de oţel pe şine şi şuieratul locomotivei la Inhaminga, însă noi continuăm să le auzim prin credinţă.
La Inhaminga continuăm să reconstruim zidurile prăbuşite, iar lucrarea organizaţiei Afrika wa Yesu cunoaşte o explozie fără precedent. Dumnezeu a chemat în echipă membri din Mozambic, Malawi, Zimbabwe, SUA, Brazilia, România şi El Salvador pentru a lucra împreună cu noi. Această combinaţie internaţională de talente şi personalităţi se răspândeşte în toată naţiunea ca o masă întinsă având pe ea tot felul de bunătăţi. Cu adevărat

Dumnezeu ne-a dat ce are mai bun.
In prezent avem în echipă doi dentişti. înainte, când oamenii aveau dureri de dinţi aveau două posibilităţi: fie îi scoteau cu cleştele, fie mergeau la vraci şi îl lăsau pe acesta să le scoată dintii şi să umple cavitatea cu anumite creme care făceau mai rău. Acum pot să şi-i plombeze sau să îi extragă într-un mod profesional.
Există un impact asupra comunităţii locale prin lucrarea în familii, în special adresată femeilor şi copiilor. Simona Caba, o scumpă misionară din România modelează vieţile de mâine prin devotamentul ei faţă de copii. Aceşti tineri constituie un segment foarte neglijat al societăţii şi e minunat să-i vezi descoperindu-şi identitatea lor de copii ai lui Dumnezeu.
Evanghelizarea şi ucenicizarea atinge noi înălţimi o dată cu aventurarea noastră ca echipe în întreaga naţiune, în special în provinciile nordice. Avem în desfăşurare un proiect de înfiinţare a unui centru de instruire în nord şi de introducere a unui curs de instruire pastorală la Inhaminga. De asemenea conducem un program internaţional de instruire privind misiunile, în care studenţii se lovesc de tot ceea ce noi am auzit legat de misiuni şi învaţă să supravieţuiască în junglă.
Pretutindeni pe unde mergem găsim oameni pe care i-am cunoscut în timpul războiului. Oameni care mărturisesc cum viaţa le-a fost salvată atunci când Rod le-a adus alimente cu avionul. Oameni pe care i-am îmbrăcat când erau goi, suflete care L-au primit pe Isus pentru că noi le-am dus Evanghelia celor săraci. Săptămâna trecută, la o conferinţă, o femeie a venit să ni-l arate pe fiul ei în vârstă de zece ani. „El e Joseph", ne-a spus ea. „Vi-l amintiţi pe Joseph?" Ne-am adus aminte cum ea aştepta la marginea drumului împreună cu alfi oameni, poate mii de oameni, în timpul acela de foamete. Au apucat-o durerile naşterii şi a născut chiar acolo după un tufiş.

îmbrăcată doar cu un sac învechit, nu avea în ce să-şi învelească copilaşul. I-am dat nişte haine şi un prosop, precum şi alimente.
Ea nu a uitat defel ziua aceea, nici ce am făcut noi pentru ea, şi i-a dat fiului ei numele Joseph după numele lui Rod. îmi aduc aminte cum l-am luat în mâinile noastre pe acel bebeluş şi L-am rugat pe Dumnezeu să îl ţină în siguranţă în mijlocul ororilor în care s-a născut. în zilele acelea nou-născutii nu supravieţuiau uşor, dar acum iată-l că era lângă noi alături de mama lui. Bucuria care ne-a inundat inimile cu ocazia acestei întâlniri nu poate fi descrisă. „O, îţi mulţumesc Tată Dumnezeule pentru acest mare privilegiu!"
L-am văzut pe Dumnezeu făcând multe lucruri, dar nevoia încă e foarte mare. Mai ales în regiunile în care Islamul e foarte puternic. în luna august a acestui an, am fost străpunşi în inimă când în unele dintre insulele din nord nu am găsit nici o mărturie creştină.
Aproape fiecare persoană din frumoasa insulă Quirimba practica Islamul, ceilalţi neavând nici o credinţă. în secolul al XVI-lea fusese construită o biserică catolică. Oricare ar fi fost mărturia creştinilor de atunci, sunt sigură că Numele lui Isus a fost rostit şi că s-au cântat imnuri de laudă pentru slava lui Dumnezeu. Această biserică a fost construită pe un platou de pe care este văzută din ambele părţi ale oceanului. Astăzi nu au mai rămas decât zidurile exterioare şi biserica e tot atât de goală pe dinăuntru pe cât e insula lipsită de creştini. „O, Dumnezeule, lasă ca slava ta să acopere locul acesta aşa cum acoperă apele rundul mării. Să răsune laude care să proclame măreţia şi puterea Ta." Am experimentat o dorinţă arzătoare de a fi auzite iarăşi cântări de închinare şi laude pe această insulă. în timpul şederii noastre acolo nu am auzit nici un fel de cântare cântată de locuitorii insulei. Eram însetaţi şi doream să auzim o cântare de laudă. Mergând printre ruinele bisericii am prorocit: *„Se vor aw%i iarăşi în acest loc cântările Sionului, glasul mirelui si al miresei, cântări de bucurie si de veselie."*
Avionul nostru a fost primul avion care a aterizat în Palma, în nordul Mozambicului din 1976! Unii membri ai echipei noastre au venit înaintea noastră cu *„chapa",* o călătorie de trei zile cu un taxi african cu o aparenţă dubioasă. Ei i-au adunat pe oameni şi le-au spus că venim noi cu avionul ca să le arătăm un film despre viaţa lui Isus. Oamenii şi-au adus sapele şi

secerele şi au curăţat de buruieni vechea pistă de aterizare, suficientă ca să avem o aterizare foarte scurtă. Gradul de dificultate consta în faptul că oamenii îşi zidiseră casele chiar la unul dintre capetele pistei, iar la capătul celălalt erau câţiva cocotieri înalţi. Rod a încetinit avionul până ce părea că stă suspendat în aer, după care a coborât avionul cu frânele ţinute strâns pentru aterizare. Prin norul de praf şi peste zgomotul motorului i-am văzut

şi i-am auzit pe localnici strigând, cântând şi dansând, urându-ne bun venit la Palma. De mulţi ani nu mai văzuserăm o asemenea bucurie şi suntem siguri că nici ei nu mai experimentaseră ceva asemănător.
întâlnirile noastre s-au ţinut cu multă împotrivire din partea musulmanilor, însă puţinii creştini din zonă s-au bucurat foarte mult să primească puterea şi încurajarea pe care le-am adus-o noi. Multe suflete s-au adăugat bisericii şi inimile noastre au fost încă o dată înflăcărate pentru a duce Evanghelia în cele mai îndepărtate regiuni.
Vouă, celor din România vă spunem: „Vă mulţumim că v-aţi făcut timp să citiţi această carte. Ne rugăm ca viaţa voastră să fie atinsă şi schimbată, ca Isus să fie mai real pentru voi ca niciodată până acum. Fie ca Duhul Sfânt să îi cheme pe mulţi dintre voi aşa cum a chemat-o pe tânăra Simona Caba. Alăturaţi-vă ei pentru a răspunde Marii însărcinări pe care Domnul nostru Isus Cristos a dat-o ucenicilor Săi când se pregătea să plece de pe acest pământ. „MERGEŢI ÎN TOATĂ LUMEA ŞI PROPOVĂDUIŢI EVANGHELIA." Luaţi-vă crucea şi grăbiţi ziua venirii Sale urmându-L pe Isus până la marginile pământului.
Ne vom întâlni în slavă şi cununile le vom arunca la picioarele Sale!"
Rodney şi Ellie Hein
Inhaminga, Octombrie 2004

DEFINIŢII

Rodney şi Ellie Hein—Misionari în Mozambic, cetăţeni ai statului Zimbabwe (Rhodesia).
Frelimo—Partidul marxist de guvernământ aflat la putere în Mozambic. Oficial nu mai e numit partid comunist după căderea comunismului în Uniunea Sovietică şi în Europa. Preşedinte—-Joaquim Chissano.
Renamo—O mişcare populară de rezistenţă formată pentru a se împotrivi represiunii guvernării comuniste. Preşedinte—Afonso Dhlakama.
Joseph—Numele conspirativ al lui Rodney Hein; folosit în special în comunicările cu caracter secret.
Junglă—referire la zonele rurale, la satele nedezvoltate din Africa.
Telegraful junglei—cuvântul transmis din gură-n gură, dintr-un sat în altul.
SNASP—serviciu de securitate echivalent al KGB-ului sovietic.
Inhaminga Command Post—clădirile aflate în ruină ale unui post de comandă portughez, restaurate şi transformate de către familia Hein într-o Şcoală Biblică şi un Centru de Misiune.
ICRC—International Convention of the Red Cross (Convenţia Internaţională a Crucii Roşii, n. tr.).
Peştera Adulam—casa şi biroul soţilor Hein, adesea o ascunzătoare şi un punct de întâlnire în timpul războiului civil. Inspirat din 1 Samuel 22:2.
BBC—British Broadcasting Corporation (Corporaţia de Presă Britanică, n. tr.)

Filmul ISUS—un film de două ore, o unealtă importantă de evanghelizare, cu impact asupra a mii de oameni.
Acordul de Pace de la Roma—Punctul culminant al negocierilor la sfârşitul celor şaisprezece ani de război civil, semnat la Roma la 4 octombrie 1992.
383

„într-o mare de experienţe intense
există fenomene unice care
se ridică deasupra celorlalte, lăsând
în suflet o pecete de neuitat."
Ellie Hein

Testaţi în dăruirea si credinţa lor neclintită, de-a lungul anilor printre gambete si lacrimi, au dovedit credincioşii faţă dt Cel care i-a chemat, servind cu umilinţă si adâncă compasiune pe cei mai săraci dintre cei săraci, pe cei lăsaţi deoparte de-a lungul a sute de ani. Ştiu că Dumnezeu mă iubeşte mult când m-a ales si mi-a dăruit această mare oportunitate să servesc în această misiune, condusă de Rod si Ellie, alături de nişte oameni aleşi pe care îi consider cu tot respectul familia mea din Mozambic.
Simona Caba — misionară româncă în Mozambic

\K A IX ILtUiii

Cuvinte mai adevărate nu s-ar putea spune despre această carte sau despre autoare. Când am auzit-o de prima dată pe Ellie Hein vorbind în urmă cu cincisprezece ani, ea relata evenimente care păreau dintr-o altă lume. De fapt aşa era. Engleza ei sud-africană scotea zâmbete de pe buzele miilor, sau chiar mai multor studenţi care o ascultau fascinaţi. Dar Ia scurt timp, mesajul ei stârnise lacrimi aşa cum se întâmplă doar când împărtăşeşti experienţe adevărate de viaţă. Trăind iniţial o viaţă împlinită la ţară, chemarea, curajul şi compasiunea lui Rod şi Ellie le-au croit drumul spre haosul politic. S-au pomenit asaltaţi de gloanţele inamicului, minele de teren şi bombele aruncate de MiG-uri, cobre şi turme de hipopotami, şi au văzut suferinţa umană de nedescris într-o ţară săracă, sfâşiată de un comunism acaparator şi de războiul civil. Rezistenţa eroică a familiei Heîn în faţa atrocităţii, strategia diplomatică, şi mai important decât toate, ascultarea lor zilnică de îndemnul divin, au servit efectiv la înaintarea unei naţiuni scăldate în sânge, spre Acordul de Pace de Ia Roma din 1992, care a pus capăt războiului de şaisprezece ani. Fie în zborurile secrete cu avionul Piper Aztec, fie deplasându-se mulţi kilometri prin praf pentru a ajunge Ia cei ce sunt departe de lume sau pornind în misiuni periculoase pe timp de război şi făcând faţă unor apariţii mediatizate în întreaga lume, ei nu şi-au dorit nici cinste, nici recunoştinţă, ci doar suflete Ei culeg cu prisosinţă roade de ambele părţi. Evanghelia lor propovăduită în cuvinte şi fapte a făcut ca un lider politic cheie, un general şi alte oficialităţi înalte să îmbrăţişeze crucea, la fel cum au făcut-o alţii din taberele militare, din junglă şi sate unde tânăra nobilă familie — minus unul — continuă să planteze şi să recolteze în vederea unui Mozambic mat bun.

FredaLindsay ISBN 973-86408-8-l
Editura Casa Cărţii
Oradea
9 789738 640887